የቡርቃ ዝምታ

(ታሪካዊ ልብ-ወለድ ድርሰት)

ተስፋዬ ገብረአብ

አዲስ አበባ
1992

© ተስፋዬ ገብረአብ ፣ 1992

መታሰቢያነቱ
ለእናቴ ለመብራት ወልደማርያም

ምስጋና

«የቡርቃ ዝምታ» በተሳካ ሁኔታ ይጠናቀቅ ዘንድ የሀሳብና የሞራል ድጋፍ ላደረጉልኝ ወዳጆቼ፣
. ለኃይለመለኩት መዋዕል
. ለመኩሪያ መካሻ
. ለመኮነን ሙሉጌታ
የከበረ ምስጋናዬን አቀርባለሁ::

ቅድመ - ታሪክ

ጨርሶ ማመን አቃተኝ። ግን ጆሮዬ ይሰማል! አይኔ ያያል! የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ያበደ መሰለኝ። ሀየሎም መገደሉን መስማቴ ግን ሀልም ወይም ትዥጉት አልነበረም።

ከአንድ ወዳጄ ጋር እዚሁ አዲስ አበባ ዮርዳኖስ ሆቴል ተቀምጠን ቢራ ይዘን ነበር። የሆቴሉ ባር በሰዎች ተሞልቶአል። የኩማንደር ሀየሎም አርአያ የአረፍት ዜና ሲነገር ተቡዋድኖ ሲጠጣ የነበረው ሰው ሁሉ በድንገተኛ ፀጥታ ተመታ። ከሶስት ሀበሾች ጋር ተቀምጦ የነበረ ፊሰ በፊ ነጭ በድንገተኛው ፀጥታ ክፉኛ በመደንገጡ፤ ስለዜናው ይነግፋት ዘንድ አጠገቡ የነበሩትን ሀበሾች ወተወታቸው፤ የሚያስረዳው ግን አላገኘም። የሆቴሉ ተስተናጋጅ ሁሉ በድንጋጤ ደንዝዘ በቴሌቭዥን መስኮት ከነግርማ ሞገሱ ብቅ ብሎ የሚታየው ሰው ላይ አንዳፈጠጠ ቀረ።

ያን ቀን ከዜናው በሁዋላ ያለውጉሮዬ በጊዜ ቤቱ ገብቼ ተኛሁ። የሰማሁት ዜና ኩርምትምት አደረገኝ። ጋዜጠኛ እንደመሆኔ ሀየሎምን በቅርብ የማወቅ እድል ገጥሞኛል። ለረጅም ለአት ስለ ሀየሎም እያሰብኩ ቆየሁ። የሀየሎም የአረፍት ዜና የሚያስለቅስ ሳይሆን የሚያሸማቅቅና የሚያናድድ ነበር የሆነብኝ።

ቀፋፊ ሌሊት አሳለፍኩ ...

በነጋታው ለስራ ጉዳይ አስመራ መሄድ ነበረብኝ። ለሶስት ቀናት እንዲራዘምልኝ አደረግሁ። የሀየሎም እረፍት ሀልምም ቅዥትም አልነበረምና በሌ አይሮፕላን ማረፊያ ተገኝተን የሀየሎምን አስከሬን በእንባ ሸኘነው -ወደ አዲነብርኢድ። ሀየሎም ወደ ተወለደባት ፀጥተኛ መንደር ሄዶ አረፈ።

እነሆ ኢትዮጵያዊው - ጀግና ሀየሎም አርአያ - በተራ ግጭት - በተራ ግለሰብ ድንገት ወደቀ።

አሳዛኝ ፍፃሜ!

በሶስተኛው ቀን ወደ አስመራ አቀናሁ። ከኤርትራ መንግስት አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን ጋር ከጋዜጣ ስራ ጋር የተያያዘ ቀጠሮ ነበረኝ። አስመራ ደርሼ ስራዬን በተፈለገው መንገድ ካበቃሁ በሁዋላ ባለስልጣኑ በወኪሉ አማካይነት ራት ሊጋብዘኝ እንደሚፈልግ ገለፀልኝ። ተስማማሁ። ወኪሉ በባለስልጣኑ ፀሀፊ በኩል ተጠርቶ መጣ። ተዋወቅን። ስሜን ነገርኩት። እሱም «አብርሃ ፀሎት» ሲል ተዋወቀኝ። እኔና አብርሃ ፀሎት ተያይዘን ከመውጣታችን በፊት ግን ባለስልጣኑ አንድ ጉዳይ አንስቶ ከአብርሀ ጋር ተነጋገረ። ጉዳዩ በተዘዋዋሪ ሀየሎምን የተመለከተ ስለነበር ትኩረቴን ሳበው፤

«ልጅትዋ ተሻላት?» ሲል ነበር ባለስልጣኑ አብርሃን የጠየቀው።

«ደህና ነች። ምግብ መውሰድ ጀምራለች። ሌሊት ግን ትቃዥ ነበር። የሀየሎምን ስም ደጋግማ ታነሳ ነበር። ዜናውን ድንገት ኳሬድዮ በመስማትዋ መሰለኝ ራስዋን የሳተችው ...»

«ምፅዋ ለምን አትወስዱዋትም? አሁን አየሩ ቀዝቃዛ ስለሆነ እዚያ ይሻላት ይሆናል ...»

አብርሃ ፀሎት ራሱን በመነቅነቅ ተስማማ። ከዚያም ተያይዘን ወጣን። ስንወጣ እጅግ ጉዋጉቼ በሀየሎም ምክንያት ራስዋን ስለሳተችው ሴት ማንነት ጠየቅሁት። ግራ ተጋባሁ። የሀየሎም ባለቤትና ልጆች አዲሳባ ናቸው። ቤተሰቡ ትግራይ መሆናቸውን አውቃለሁ። በሀየሎም የእረፍት ዜና ራስዋን እስከመሳት የምትደርሰው ሴት ማን ልትሆን ትችላለች?

«ታጋይ ናት» አለኝ አብርሃ።

«የሻእቢያ?»

«የለም። የኢህአዴግ።»

«ታዲያ እዚህ ምን ታደርጋለች? በኢትዮጵያ ኤምባሲ ውስጥ ነው የምትሰራው?»

«የለም። ቻይና ቆይታ መመለስዋ ነው። አሁን እዚህ እረፍት ላይ ናት ...»

«ኤርትራዊት ናት?» ስል ጠየቅሁ።

ምላሽ ግን ሳያሰጠኝ ዘገየ።

መኪና ውስጥ እንደገባን፣

«ራት ሪዋ ሬስቶራንት መጋበዝ ሳይሻልህ አይቀርም» አለኝ፣ ሞተር እየቀሰቀሰ።

«ይሁን» ካልኩ በሁዋላ፤ ርእሰ ወሬውን ወደ ልጅቱ አዞርኩ «... ኤርትራዊት ናት?» ስል መልሼ ጠየቅሁት።

«አይደለችም፤ ኢትዮጵያዊት ናት» ካለ በሁዋላ «... ይቅርታ ስለ ልጅቱ ከዚህ በላይ ባትጠይቀኝ ደስ ይለኛል» አለኝ።

ይህን ሲለኝ ይበልጥ ሆዴን ቆረጠኝ። የማወቅ ጉጉቴ አየለ። **ልጅቱ ታጋይ** ናት፣ ኢትዮጵያዊት ናት። ቻይና ነበረች። አሁን **ኤርትራ አረፍት** ላይ ናት፣ ስለሀየሎም ያላት ፍቅር ገደብ የለውም። **ማን ማት፣ ከኤርትራውያን** ጋር ያላት ግንኙነት ምንድነው? ባለስልጣኑ **ወደ ምፅዋ** እንድትወሰድ ሀሳብ አቅርበዋል። በዚያ ደረጃ እንዴት ሊታሰብላት ቻለ?

ባህርዬ ሆኖ ያጉዋጉዋኝን ነገር ካላወቅሁ ውጋት ነው የምሆነው። አብርሃ ፀሎትን አልለቀቅሁትም፤

«ዝርዝር ነገሮችን የማወቅ ፍላጉት የለኝም» ስል ጀመርኩ «... አንድ የከነከነኝን ጥያቄ ብቻ ላቅርብልህ፤ ልጅቱ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ቅድም ካደረጋችሁት ጥቂት የቃላት ልውውጥ እንደተረዳሁት ደግሞ የኤርትራ መንግስት እየተንከባከባት ይመስላል። ለምን? የሀየሎም ዘመድ ናት? የትግራይ ሰው ናት? እዚህ ዘመድ

አላት? ሌላ ልዩ ምስጢርስ አለ? ምንድነው?» ብዬ እየቀላለድሁ ላግባባው ሞከርኩ።

አብርሃ ፀሎት ከልቡ ሳቀ። ስቆ ሲያበቃ፣

«ነገሮችን በጣም አታወሳስባቸው። የኤርትራ መንግስት ልጅቱን አልተንከባከባትም። በመንግስት ደረጃም አትታወቅም። በግል የሚያውቋዋት ባለስልጣናት ግን አሉ። በአንዳንድ ልዩአጋጣሚዎች የተግባቡዋትና የሚያቀርቡዋት ባለስልጣናት ይኖራሉ። ይኸው ነው። በተረፈ እንደገመትከው የትግራይ ሰው አይደለችም። ኦሮሞ ናት። አሁንስ በቅቶሃል?» ሲል አፈዘዘብኝ።

የባሰው መጣ አልኩ ሰራሴ።

«አላምንህም!» አልኩት።

«ለምንድነው የማታምነኝ?»

«የኢህአዴግ ታጋይ - ኦሮሞ፣ ራሰዋን እስክትስት ድረስ በሀየሎም ሞት የምትደነግዋ ሴት፣ ኤርትራ ምን ልትሆን ትመጣለች? ነገሩ ጨርሶ የሚገጣጠም ...»

ተናግሬ ሳልጨርስ አንድ የቆየ ነገር ወደ አእምሮዬ መጥቶ ብልጭ አለ። ማመን አልቻልኩም። እይሆኑን አብርሃ ፀሎት ላይ አፍጥጬ ቀረሁ፣

«ምን ሆንክ?» አለኝ።

«ልክ ነህ!» አልኩት ፈገግ ብዬ።

«እንዴት?» አለኝ።

«ልጅቱን አወቅሁዋት። አስታወስኩዋት።»

«አይመስለኝም» አለ በጥርጣሬ እያየኝ።

«አሳምሬ አውቃታለሁ! አስዋም በሚገባ ታውቀኛለች» አልኩት በሙሉ ልብ።

«ማነው ስምዋ?» ሲል ጠየቀኝ።

ስምዋ ከኮ ለረሳኝ አልቻለም። ቁመትዋ፣ መልክዋ፣ ሳትዋ ሳይቀር ፊቴ መጥቶ ድቅን አለ። ገረመኝ። በጣም ተገረምሁ።

'በየት ሂራ መጣች?' ብዬ ተደነቅሁ። ለመጀመሪያ ጊዜ የተዋወቅሁዋት ደርግ ከመውደቁ በፊት፣ በትግሉ ጊዜ ትግራይ በሚገኘው የኢህአዴግ ሬድዮ ጣቢያ በጋዜጠኝነት ስራ ላይ ሳለሁ ነበር። «ታሪክ ዐሐፊ ነኝ» ብላ ነበር የተዋወቀቺኝ። በተለይ የሀየሎምን ታሪክ ለይታ ለመዛግ እንደምትፈልግ ጭምር አጫውታኝ እንደነበር አስታውሳለሁ። በአስር ቀናት የሬድዮ ጣቢያ ቆይታዋ ብዙ አውግተናል። የህወሀት መሪዎች በሚገኙበት አካባቢ ማረፍዋን ጭምር እንደነገረችኝ ትዝ ይለኛል። በርግጥ ከዚያ ወዲያ ስለ ልጅቱ የተለየ ነገር የሰማሁት ደርግ ከወደቀ በሁዋላ ነበር። በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ የሚሰራ አንድ ታጋይ ስምዋን አንስቶ፣ «ከለየላቸው ማጅራት መቺዎች ጋር ተመሳጥራ ከፍተኛ ዝርፊያ ስታካሂድ ተይዛ ታሰረች» ሲል አጫውቶኝ ነበር። በወቅቱ ስለልጅቱ በሰማሁት ወሬ ግራ በመጋባቴ **«የስም ሞክሼ እንዳይሆን»** አልኩት። የህጥያው መስሪያ ቤት ሰራተኛ **የሆነው ታጋይ ፍፁም** ትክክለኛ የሆነ መረጃ እንዳለው ገለፀልኝ። ቢሆንም ግን ለማመን ተቸገርኩ።

ልጅቱ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ የታሪክ ምሩቅ መሆንዋን አውቃለሁ። በዚህ ላይ ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የቀረበ ግንኙነት እንዳላት ከማወቅ ባሻገር ሁለት ሶስት ጊዜ ያህል የደህንነት ሚኒስትር ከሆነው ከነፈ ገብረመድህንና ከሌሎች ባለስልጣናት ጋር በመዝናኛ ቦታዎችና በመኪና ውስጥ አይቻቸዋለሁ። ስለዚህ ልጅቱ ከማጅራት መቺዎች ጋር ለመተባበር የሚያስችል የጀርባ ታሪክም ሆነ ባህርይ ሊኖራት እንደማይችል እርግጠኛ ነበርኩ። ከዚያ ወዲያ **ግን ለሁለት አመታት** ያህል ስለልጅቱ አልሰማሁም። ወደ ውጭ **ሀገር ተሰድዳ ወይም** እዚያው አስር ቤት ተከርችማ ሊሆን እንደሚችል **ግን ገምቻ ነበረኝ።**

የአሁኑ ግን የተምታታ ሆነብኝ። ባልተጠበቀ አጋጣሚና ሁኔታ ኤርትራ መኖርዋን በመስማቴ ግራ ተጋባሁ። ጆሮዎቼ ነቁ። ልቤ ተነሳሳ። የተደበቀ ታላቅ ምስጢር ድንገት መዳፌ ላይ የወደቀ ያህል ተሰማኝ።

አብርሃ ፀሎት፣

«ነገወቅሁት በል ንገረኝ፤ ስምዋ ማነው?» ሲል አፋጠጠኝ። አላመነታሁም። ስምዋን ከነአባትዋ ጠራሁለት።

ፈገግ አለ ...

«ተሳሳትኩ?» ስል ጠየቅሁት።

«ላክ ነህ!»

«ላገኛት አፈልጋለሁ» አልኩት።

«መልካም እነግራታለሁ» አለ።

ራት በልተን ተሰያየን።

በነጋታው ማለዳ ላይ አብርሃ ፀሎት ወዳረፍኩበት ሆቴል ደውሎ፣ «ልታገኝህ ፈቃደኛ ሆናለች» አለኝ።

በጣም ተደሰትኩ።

አብርሃ አያይዞ «ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ግን ወደ ምፅዋ ትሄዳለች። አብረሃት ብትሄድ ምን ይመስልሀል? እንዲያውም ልታይህ በጣም ነው የጉጉችው?» አለ።

«ሙሉ ፈቃደኛ ነኝ» የሚል ነበር የኔ ምላሽ።

ካረፍኩበት ካርቱም ሆቴል ድረስ መጥታ እንደምትወስደኝ ገለፀልኝ። ተስማማሁ። እኩለ ቀን እስኪደርስ ቡናውንም ሻዩንም እያጋባሁ በየሩብ ሰአቱ ደቂቃ መቁጠር ሆነ። መልክዋ ትዝ ይለኛል። ጠይም፣ ረጅም፣ ውብ።

ቆንጆ ቀልድና ሳቅዋ አይረሳኝም። በራስዋ ላይ መቀለድና መሳቅ ታዘወትራለች። እንደ ርችት የሚፈነዳ፣ ጨርሶ ከጆሮ የማይጠፋ ውብ ጣእመ ዜማ ያለው ሳቅና ቀልድ። በሳል እንደነበረችም አስታውሳለሁ። ያላነበበችው የመፅሀፍት ዘር የለም። ላያት ቸኩልኩ። ሰአቱ ግን ተገትሮአል። ገና አምስት ላይ ነው። ድፍን አንድ ሰአት ይቀራል። ናፈቅሁዋት። የምስጢር ጉተራ ሳትሆን እንደማትቀር ልቤ ሹክ አለኝ ...

ራሴው ለራሴው የጥያቄ ዶፍ እያዘነምሁ ካርቱም ሆቴል ደጃፍ ላይ ከወዲያ ወዲህ መንጐራደዴን ቀጠልሁ።

ለምን ታሰረች? ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የነበራት ግንኙነት ምንድነው? የሀየሎም ድንገተኛ እረፍት ህሊናዋን እስክትስት

ያስደነገጣት ለምን ይሆን? ቻይና ለምንና እንዴት ሄደች? አሁንስ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ለምን በቀጥታ ወደ ኢትዮጵያ አልተመለሰችም? የደህንነት ሰዎች ከማጅራት መቺዎች ጋር ተመሳጥራ ታስራለች የሚል ወሬ ለምን ነዙ? የሀየሎምን ታሪክ መፃፍዋን ለምን አቁዋረጠች? ወይስ አሁንም በመፃፍ ላይ ናት?

ጥያቄዎቹ ቀጥለዋል። ምላሽ ግን የለኝም። ምክንያቱም ሰአቱ ተገትሮአል። ሃያ ደቂቃ ይቀራል ...

* * *

... እነሆ ታያቱ በማያጠገበው የቀይ ባህር ዳርቻ ለረጅም ሰአት ተቀምጬያለሁ። አይኖቹ ሄዶ ሄዶ ከአድማስ ጋር ከሚዋሃደው ዝምተኛ ባህር ላይ አተኩረዋል።

አጠገቤ አንዲት ሴት አለች። የኦሮሞ ምድር ሴት። ከንፈሮችዋ ይንቀሳቀሳሉ። የኔ ጆሮዎች ያዳምጣሉ። ረጅም ታሪክ ... እንደ ቀይ የምሽት ማራኪ ንቅናቄ ... ለሰለ ያለ ድምፅ። የሚመስጥ ወግ ... በውብ ጣፋጭ ዜማ የታጀበ ትረካ ... ተዝቆ የማያልቅ ታሪክ። ተደብቆ የኖረ ታሪክ። ከዝምተኛ አንደበት የሚመነጭ። ያለማቋዋረጥ - እንደቡርቃ ጠንዝ የሚፈስ ... የዝምታ ጥላ ያጠላበት ታሪክ ...

ክፍል - አንድ

ነፍጠኞች ወዮላችሁ!

የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል!

ምእራፍ አንድ

- 1 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ቀልቡን የሳተ ነው የሚመስለው። እንዳበደ ሰው እየተጣደፈ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ ገሰገሰ። ዛሬ በርግጥም መፈፀም ያደረገው ይመስላል። ክራቫቱ ተወላግዶአል። ሲጋራ አያያዙ ለክ አይደለም። ከመኪናው እንደወረደ የሩጫ ያህል ነበር ወደ ፕሬዚዳንት መንግስቱ ኃይለማርያም ቢሮ የበረረው። አተነፋፈሱ ሳይቀር የጤና አይመስልም። ምናልባትም ባለፉት አስራ አምስት ዓመታት ውስጥ የዛሬውን ያህል ከባድ ጉዳይ ገጥሞት አያውቅም።

ሆኖም በጥድፊያ ይምጣ እንጂ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ በቀላሉ ዘው የማለት እድል አልገጠመውም። ፕሬዚዳንቱ ቀጠሮውን ቢያውቁም እንኩዋ ጥቂት መጠበቅ አለበት። ይህ ህግ ነው። የፕሬዚዳንቱ ፅህፈት ቤት ብቻ ሳይሆን የቢሮክራሲው ህግ!

«አስቸኩዋይ ነው! አሳቸውም ያውቁታል!» ሲል ፕሮቶኮል ሹመ ላይ አፈጠጠበት።

«ይገባኛል ክቡር ሚኒስትር ... መምጣትዎን ማወቅ ስላለባቸው ብቻ ነው!»

ይህን ብሎ የፕሬዚዳንቱን ቢሮ በዝግታ ከፍቶ ገባ።

ሚኒስትሩ ይንጐራደድ ጀመር። ጢም የሚባል ፊቱ ላይ የለም። እርጅናና መታከት ቆዳው ላይ ይነበባል። ስራው እንደከበደው ያስታውቅበታል። ጐብጦአል። በርግጥ ሁኔታዎች ያጐብጣሉ።

ፋታ የለም! ጦርነት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... አመፅ ... ስሞታ ... ብሶት .... ምሬት ... ሽንፈት ... ጦርነተ ... ፖለቲካ ... የህዝብ ቁጣ ... የአለቃ ቁጣ ... ቁጣ ...

«ይግቡ ክቡር ሚኒስትር! ይግቡ ...»

ፕሮቶኮል ሹመ ተጣደፈ።

አያይዘም «ደንብ ሆኖ ነው ያጉላላሁም። ምን ይደረግ? በርግጥ የሚገቡኝ ነገሮች አሉ። የማይገባኝ ደደብ ቢጤ አይደለሁም። ሆኖም ምን መሰሉት? ... ደንብና ህግን በተመለከተ...»

ሚኒስትሩ አንዱዋንም ቃል ሳይሰማ ነበር ጥሎት ወደ ፕሬዚዳንቱ ምቹ ቢሮ የዘለቀው።

* * *

«ምንድነው የተፈጠረው ችግር?» በሚል ጉርናና ድምፅ ነበር የተቀበሉት።

እሳቸውም የታከቱ ይመስላሉ። ላለፉት አስራ አምስት ዓመታት አንዳችም መልካም ወሬ የሰሙ አይመስሉም። መፍትሄ የሚፈልጉ የችግር ቁዋጥሮች እየመጡ ቢሮአቸው ይጐለታሉ።

ዛሬስ ምን ይሆን?

የደህንነት ሚኒስትሩ 'እጅግ ላንገብጋቢ ጉዳይ' ብሎ ከደወለላቸው ገና ሩብ ሰዓት እንኩዋ አልሞላም። የሚኒስትሩ ሁኔታ ከወትሮው

ለየት ስላለባቸው አይናቸውን እንደመቁናጥ እያናወጠ ነበር የጠበቁት።

«ሶስት አስደናቂ ጉዳዮች ባንድ ጊዜ ተፈፅመዋል!» ሲል ጀመረ ሚኒስትሩ፣

«ምንድናቸው!?»

ትእግስት ባጣ ድምፅ ጠየቁ።

«የመጀመሪያው...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ «የወያኔ ቀንደኛ መሪዎች በእጃችን መዳፍ ውስጥ እንደገቡ የሚያስቡዋር ሙሉ እድል ተገኝቶአል።»

በፕሬዚዳንት መንግስቱ አይኖች ላይ የብርሃን ጮራ ታየ። 'እሎ እንጂ?' በሚል ስሜትም በደህንነት ሚኒስትሩ ላይ አፈጠጡ።

«አዎን ... ቀዩ ጆፌ ተሳክቶለታል» ሲል ቀጠለ ሚንስትሩ «... ታስታውሰዋለህ ቀዩን ጆፌ? ከስድስት ወራት በፊት ሰራዊታችንን ከድቶ ወደ ወያኔ እንዲቀላቀል ያደረግነው መስመራዊ መኮንን ...»

«ነግረኸኛል!» አሉ ፕሬዚዳንቱ ለማስታወስ እየጣሩ።

«መልእክት ለመላክ ችሎአል። እጅግ አንገብጋቢ መልእክት። ከሁለት ቀናት በሁዋላ የወያኔ ሰራ አስፈፃሚ ኮሚቴ አባላት ገበፊው 'ክሳድ ግመል' ወንበዴዎቹ ደግሞ 'አውሮራ' ብለው በሚጠሩት ስፍራ ለዘጠኝ ቀናት የሚቆይ አመታዊ ስብሰባ ያደርጋሉ። ጆፌው የስብሰበውን ቦታና ቀን፣ ለአት ሜምር የሚገልፅ መረጃና ጨርሶ የማያምታታ ካርታ ልኮልናል። የሚያስደንቀው ጉዳይ ቀዩ ጆፌ የአየር ሃይላችንን ሚስጢሮች እንደሚያውቅ ሆኖ በመቅረቡ መረጃዎቻችን በፅሁፍ እንዲያቀርብ ወደ ሞሻቸው አስጠግተውታል። እጅግ ወሳኝ ወታደራዊ መረጃ ነው ያገኘነው።»

'ፕሬዚዳንቱ ፊት ላይ ፈገግታ ታየ። የተስፋና የእርካታ ስሜትም ይንበገበግ ጀመር። በዚህ አመት ይህን ሚስል አስደሳችና ተስፋ የሚያሳድር ሪፖርት ሲሰሙ ይህ የመጀመሪያው ሳይሆን አልቀረም።

«ለመሆኑ በስብሰባው የሚካፈሉት እነማን ናቸው?»

ሚኒስትሩ የማስታወሻ ደብተሩን ገላልጦ ማንበብ ጀመረ።

«... መለስ ዜናዊ - ዋና ፀሀፊው ማለት ነው፣ ስዬ አብርሃ፣ ዓድቃን ገብረትንሳኤ፣ አባይ ፀሀዬ፣ ስብሀት ነጋ፣ አለምሰገድ ገብረአምላክ፣ ህንፊ ገብረመድህን - ይኸ የህወሀት የስለላ ጉዳይ ሀላፊ ነው። ተወልደ ወልደማርያም - ስዩም መስፍን - ይኸ የውጭ

ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው፤ እና ... እና ለዘመናት እንደ አሳ እየተሙለጨለጨ ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው ... ሆሎም አርአያ! ... እነዚህ ናቸው ፊትአውራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አከተመለት ማለት ነው። በጣም ቁልፍ ሰዎች ናቸው። በጣም ... በጣም ... ባለን አቅም ሁሉ መስዋእትነት ከፍለን እነዚህን መርዘኞች ካጠፋን ሁሉም ነገር ይዘጋል ... ሁሉም ነገር ይዳፈናል። የኢትዮጵያ ህዝብም የእፎይታ ባለቤት ይሆናል። ይሽው ነው!»

«ይሄ ሀየሎም የሚባለው የፖሊት ቢሮ አባል ነው እንዴ?»

«የፖሊት ቢሮ አባል አይደለም። ስብሰባው ላይ ግን ተገኝቶአል። ምናልባት በልዩ ሁኔታ እንዲሳተፍ አድርገውት ሊሆን ይችላል።»

ኘሬዚዳንት መንግስቱ ሲጋራቸውን አቀጣጠሉ።

«የቀዩ ጀፌ መረጃ ምን ያህል ይታመናል!?»

«ይታመናል! መቶ በመቶ! ልጁ ጭራቅ ነው! አውሬ! በዚያ ብልህነቱና ጥበቡ ይህን ሊፈፅም እንደሚችል እምነት ነበረኝ። በስድስት ወራት ጊዜ ውጤት አሳየ። እድለኛም መሆን አለበት። ዞሮ ዞሮ ዛሬውኑ የህዝብ ልጅ የሆኑ ታማኝ ፓይለቶች እንዲመደቡልኝ እፈልጋለሁ። ስልጠናው ላይ ራሴ መገኘት አሻለሁ። የስብሰባውን ዋሻ ለይተው ዶግ አመድ የሚያደርጉ ቆራጥ አብራሪዎች ያስፈልጉናል!»

«መልካም ቀጥልበት!»

ፕሬዚዳንቱ ሌላ ሲጋራ ለኮሱ።

በደህንነት ሚኒስትሩ ሙሉ አምነት አላቸው። የተግባር ሰው በመሆኑ ይንከባከቡታል። የቅርብ ወዳጅ ናቸው። የስልጣናቸውና የህይወታቸው ደጀን እንደሆነም ይገባቸዋል። ምስጢረኛቸው ነው። የልብ ፍላጐታቸውን ሁሉ ያውቃል። ለስጋና ለነፍስ የሚያስፈልግ ማንኛውንም ነገር ያቀርብላቸዋል። ማንኛውንም!

ያዘዙትን አይኑን ሳያሽ ነው የሚፈፅመው። በርግጥ የዚያኑ ያህል ደግሞ እንደውሻ ያንቁዋሸሹታል። ደግነቱ የደህንነት ሚኒስትሩ የውሻንም ሆነ የአንበሳን ባህርያት የመላበስን ልዩ ችሎታ በተፈጥሮው የታደለ ነው።

ሁለተኛው ጉዳይ ምን ይሆን?

«ሁለተኛው ጉዳይ...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«... ዛሬ ማለዳ የሻእቢያ ቁልፍ ሰው እጃችን ላይ ገብቶአል።

በማይታመን ትንሽ ፍንጭ፤ ጨርሶ ተስፋ በሌለው ግምታዊ ሁኔታ፤ አብርሃ ፀሎት የተባለ የአስመራ ከተማ የሻእቢያ የስለላ ሃላፊ በቁጥጥራችን ስር ውሎአል። እስካሁን አንድም መረጃ አልሰጠም። ቢሆንም የተለያዩ መከራዎችን በማድረግ ልናናገዘው እንችላለን። በተሰይም በቅርቡ ለምናደርገው የሳይኮሎጂካል ምር ፈር ጥናት ሊጠቅመን ይችላል የሚል እምነት አለኝ።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸውን ላይ ታች ሲወዘውዙ ቆይተው፤

«ወደ ሶስተኛው ጉዳይ ዝለቅ!» ሲሉ አዘዙት።

«ሶስተኛው መጥፎ ወሬ ነው። አንድ ሺህ ኦሮሞ ገበሬዎች ቡርቃ በተባለች መንደር ላይ አምፀዋል። አስቸኩዋይ መፍትሄ የሚያስፈልገው ጉዳይ ነው።»

«የት ነው ቡርቃ ደግሞ?» ሲሉ ጠየቁ ፕሬዚዳንቱ።

«አርሲ። ካካ ተራራ ስር ኩረብታ ላይ የተመሰረተች፤ በደን የተከበበች የገበሬዎች መንደር ናት።»

«ካካ ኮራራ ደግሞ ወዴት ነው? ጭላሎን ነው የማውቀው?»

«ካካ ተራራ በጭላሎ አውራጃ ውስጥ የሚገኝ ትልቅ ተራራ ነው። ቁመቱ ከጭላሎ ይበልጣል። አዬ ምንሊክ ያኔ አገር ሲያቀኑ ከኦሮሞዎች ጋር ከፍተኛ ውጊያ ያካሄዱት በዚህ አካባቢ መሆኑ ይነገራል። አሁን ድረስ የቡርቃዎች ልብ አልረገበም። መሳሪያም አላወረዱም። የቀበሌ አስተዳደር ለማዋቀር ተሞክሮ አሻፈረኝ ብለው በራሳቸው ባህላዊ ስርአት በመተዳደር ላይ ያሉ አረመኔዎች ናቸው። ዘንግተኸው እንደሁ እንጂ 'ወርቅ ሲነጠፍላቸው ፋንዲያ ይሻለናል ካሉ ተውአቸው' ብለኸን ነበር።»

«ታዲያ እነርሱ የጭላሎ ገበሬዎች አይደሉ እንዴ?»

«ልክህ! በወቅቱ 'የጭላሎ አውራጃ የአንድ መንደር ገበሬዎች' ሚል ነበር ሪፖርት የቀረበው። የመንደሪትዋ ስም 'ቡርቃ' ነው የሚባለው። በጦረኛነታቸው የታወቁ ናቸው። እንደሚነገረው ቡርቃ ከምንሊክ ጦር ጋር ሲዋጉ በነበሩ አመፀኞች የተመሰረተች መንደር ናት።»

«አሁን ታዲያ ምን ይፈጠር ነው የሚሉት?» አሉ ፕሬዚዳንቱ በቁጣ፤ አይኖቻቸው እንደመቂናጥ ከወዲያ ወዲህ ይካለቡ ያዙ። ትንፋሻቸው ከመቅፅበት መቆራረጥ ጀመረ።

«በውል የታወቀ ነገር የለም። ከመፈክሮቻቸው ለመረዳት እንደሞከርነው ግን በአካባቢው ካሉ አማራ ገበሬዎች ጋር ካላቸው

መጥፎ ግንኙነት ጋር ይያያዛል። ግንኙነት ማለቱ አሮሞዎቹ በንጉሳውያን ገዢዎች አስተዳዳር የተፈፀመባቸውን አንዳንድ በደል በቀጥታ ከአካባቢው አማሮች ጋር ያያያዙት ይመስለኛል። ለአመፅ የገፋፋቸው ዋናው ምክንያት ግን ከሰባ አመት በፊት የተነገረ አንድ ትንቢት መሆኑ ይወሳል። ትንቢቱ ፍሬክርስኪ የጠንቁዋዮች ተረት ነው። ዋቆ ተብሎ ከሚጠራ አንድ ሽማግሌ ጋር የተያያዘ ነው። የመነሻ ታሪኩን ዝርዝር በሪፖርት ላቀርብ እችላለሁ። አሁን ግን አስቸኩዋይ ውሳኔ ያስፈልገናል።»

«አመፁን ለመግታት ምንድነው ያሰባችሁት?»

«አመፁን በቅስቀሳና በተለያየ መንገድ ለማቆም እንሞክራለን። ገበሬዎቹ አሻፈረን ብለው የሰፈሩበትን ተራራ ለቀው ወደ አማሮቹ መንደር መጉዋዝ ከጀመሩ ግን የግዴታ እርምጃ መውሰድ ይኖርብናል።»

«ገበሬዎቹ ታጥቀዋል?»

«ጠመንጃዎች አሉዋቸው። ጦርና ችቦዎችንም ይዘዋል።»

«ችቦው ደሞ ምን የሚሆን ነው?»

«የአማሮቹ ጎጆ ላይ እሳት መለኮስ ያሰቡ ይመስለኛል።»

«አማሮቹስ?»

«ተመሳሳይ ትጥቅ ነው ያላቸው።»

«አንድ ላይ ነው የሚኖሩት?»

«አይደለም። አማሮቹ ከቡርቃ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ 'ቅዱስ ሚካኤል' ከምትባል ኮረብታ ጀርባ ነው የሚኖሩት። እነዚህም አማሮች የምንሊክ ወታደሮች የልጅ ልጆች መሆናቸው ነው የሚነገረው። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ እንዲከላከሉ ሰፍረው በዚያው ራሳቸውን ወደ ገበሬነት የለወጡ ናቸው።»

«እንግዲያው በእቅዳችሁ መሰረት ቀጥሉ!»

ሚኒስትሩ ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ቴሌፎኑ አመራ። አንስቶም ይደውል ጀመር።

የሚፈልገው ድምፅ መጣለት።

«ስራው በታቀደው መሰረት ይከናወን!» ሲል አዘዘ።

ከዚያም በተረጋጋ መንፈስ ወደ ፕሬዚዳንቱ ተመለሰ።

ፕሬዚዳንቱ ሲጋራቸውን በገዘግታ እየማጉ በአሳብ ጭልጥ ብለው ጥቂት ቆዩ። ንደታቸው ከሲጋራው ጢስ ጋር እየበነነ መጥፋት

ጀመረ። ደንታ ማጣት በሚታይበት ድምፅም፣

«ከጀርባ የፖለቲካ ግፊት ያለ ይመስልሃል?» ሲሉ ጠየቁት።

«ጨርሶ አይታሰብም። ቡርቃ ላይ አንድም የተማረ ሰው የለም። ገበሬዎቹም ሬድዮ የላቸውም። የጠንቁዋዮች ቅጥፖች ነው ለዚህ ያበቃቸው።»

ፕሬዚዳንቱ ጥቂት ሲያውጠነጥኑ ቆይተው፣

«በዚህ ወቅት ከአሮሞዎች ጋር መጋጨት አያስፈልግም። ያለነሱ ሙሉ ድጋፍ የትም መድረስ አንችልም። በአሁኑ ወቅት የኤርትራና የትግራይ ወንበዴዎችን ገጥግጦ የያዘልን የኦሮሞ ወጣት ነው። ይህንን ህዝብና ሃይል ጨርሶ ማጣት የለብንም።»

እንደገና በዝምታ ለደቂቃዎች ያህል ቆዩ።

«ጥናቱስ ምን ላይ ደረሰ?» አሉ ፕሬዚዳንቱ፣ ድንገት ርእሰ ወሬ ለውጠው።

«የትኛው ጥናት?»

«በወንበዴዎች ላይ የሳይኮሎጂካል ምር ፌር ...» ብለው አቁዋረጡ።

«ቅድመ ሁኔታዎችን አጠናቀን ጨርሰናል። ሰው ምልመላ ላይ ነን። በርግጥ ሰው ምልመላ ላይ አንዳንድ አስራሪ ሁኔታዎች ገጥመውናል: በተለይ የኤርትራ ጉዳይ ከበድ ያለ ነው። ካሉን ኤክስፐርቶች ጠንካራውን መመደብ እንዳለብን ደግሞ ግልፅ ነው። በአጋጣሚ የሙያ ብቃቱን በተሻለ ሁኔታ በማስመስከር ላይ ያሉ አንድ ባለሙያ ነበረን። ችግሩ ግን ይህ ሰው የፓርቲያችን አባል አይደለም። ስራው ደግሞ በፓርቲ አባሎች መሰራት እንዳለበት ተወስኖአል።»

«አባል ለምን አላደረጋችሁትም?»

«በቅርቡ ነው ከምእራብ ጀርመን የተመለሰው። በዚህ ምክንያት ስጋት ነበረኝ። ልጁ ደሞ መገናኛ ያዘውትራል፤ እንጂ ቢጠየቅ እንኩዋ የሚደሰት አይነት ሰው ነው።»

«ከተማመናችሁበት አባል አድርጉት! ወደ አስመራ ከመሄዱ በፊት ግን እኔም ላነጋግረው እችላለሁ። ማነው ስሙ?»

«አሮሌ ዋቆ!»

ፕሬዚዳንቱ አይናቸውን ጠበብ ፈታ አደረጉ።

«አሮሞ ነዋ! በዚህ ላይ ምአራብ ጀርመን?»

የደህንነት ሚኒስትሩ ፈገግ አለ።

«እኔም በመጀመሪያ የዚያ አይነት ስሜት ነበር ያደረብኝ። ልጁን ሳየው ግን ሀሳቤን ለወጥኩ። በጣም ብርቱ ነው። ፈጣን ነው። የልቡን ይናገራል። ሶስት ባለሙያዎች የሚሰሩትን ብቻውን ማከናወን የሚችል ንቁ ልጅ ነው። ለፖለቲካ ጉዳዮች ደንታ ያለው ባይመስልም፣ ከሙያው ጋር በተያያዘ የሚያቀርባቸው ሀሳቦች ግን መሬት ጠብ አይሉም። በርግጥ በዚሁ ልጅ ላይ ዛሬ ጠዋት አንድ አስደንጋጭ ነገር ሰምቼ ነበር። ልጁ ዛሬ አመፅ በተቀሰቀሰባት ቡርቃ ነው የተወለደው። ለአመፁ መቀስቀስ በሰበብነት የሚጠራው ዋቆ የተባለው ሽማግሌ በማደጉ ልጅነት ያሳደገው ነው።»

የፕሬዚዳንቱ አይኖች ወዲያ ወዲህ ይነሰቡ ጀመር። ማመን እያቃታቸውም «... አብዳችሁዋል!?» ሲሉ ጮሁ።

የደህንነት ሚኒስትሩ ግን የመበገር ስሜት አላሳየም።

«አናሌን ከአመፁ ጋር የሚያገናኘው ምንም ጉዳይ የለም። ይሄን አጣርተናል። ሌላው ቀርቶ ከጀርመን መልስ ቡርቃ ሄዶ አባቱን የጠየቀው አንድ ጊዜ ብቻ ነው። ጨርሶ ጠባብ የሆነ የጐሰኝነትን ስሜት አያንፀባርቅም። በዚህ ላይ ወደሀገር ቤት እንዲመለስ ያደረገው ጉዋድ ጂብሪል ነው። ከጂብሪል ጋር ጉዋደኛሞች ናቸው። ጀርመን ሀገር ነው የተዋወቁትና የተዋዳጁት። ይልቁን አናሌ ራሱ ዛሬ ወደ ቡርቃ ሄዶ አመፁን ለማቆም ጥረት እንዲያደርግ ልንልከው ነው ያሰብነው። ይህም መፈተኛው ይሆናል።»

ፕሬዚዳንቱ ረገብ አሉ፤ ባህርያቸው ነው። ጠንከር ሲሉባቸው ላላ ይላሉ።

«ቢሆንም ክትትል ይደረግበት። በድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች ሳይቀር ተከታተሉት። ሙሉ በሙሉ አትመኑት። የጠላቶቻችን ቃፊሮች ባገኙት ቀዳዳ ሁሉ ሰርገው ገብተዋል! ጥንቃቄ ማድረግ ያሻል! የሰሜን መንበዲዎች በአማራና በኦሮሞች ነው የሚጠቀመብን። ጥንቃቄ ያሻል።»

ቡና ቀረበላቸው። እያጣጣሙም ወጋቸውን ቀጠሉ!

«ውጤቱን ከስር ከስር ማወቅ እፈልጋለሁ!»

«የትኛውን?»

«የሶስቱንም።»

«ማለት?»

«የቡርቃውን፣ የወያኔ መሪዎቹንና የጥናቱን ...»

«መልካም!»

ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ተዋጡ። ሚኒስትሩ ልክ በዚህ ጊዜ ፕሬዚዳንቱን መሰናበት እንዳለበት ያውቃል። አሳምሮ ያውቃል።

- 2 -

የቢሮው በር በችኮላ ተበረገደ ...

አናሌ ዋቆ ደንግጦ ቀና ሲል ከቅርብ አለቃው ጨፍጋጋ ፊት ጋር ተጋጨ - ጂብሪል አለ። አናሌና ጂብሪል እንደ ጉዋደኛ ተግባብተውና ተነጋግረው መስራትን ያዘወትራሉ። ጂብሪል በህዝብ ደህንነት ውስጥ የሚኒስትሩ ልዩ አማካሪ ሲሆን፣ በጀርመን ሀገር ከታወቀ ዩኒቨርስቲ በስነ ልቦና ትምህርት የማስትሬት ዲግሪ ያለው አናሌ ዋቆ ግን በከፍተኛ ኤክስፐርት ደረጃ የሚያገለግል የበታች ሰራተኛ ነው።

«እንደምነህ አናሌ!»

«ምን ሆነሃል? የተቻኮልክ ትመስላለህ» አለው።

በርግጥም ጂብሪል መቻኮል ብቻ ሳይሆን ፊቱም ልክ አልነበረም። መረበሹ ይታወቅበታል። እንደነገሩ ከሚያበጣጥረው ጠጉሩና፣ ከተመሰቃቀለው ጢሙ ጋር ፈገግታው ሲጠፋ አውሬ ነው የሚመስለው። የያዘውን ፋይል አናሌ ጠረጴዛ ላይ ወርውሮ ወንበር ስቦ ተቀመጠ።

«ችግር አለ እንዴ ጂብሪል?»

«ያውም በኩንታል!» ብሎ የወትሮው ባልሆነ ድምፅ አምባረቀበት።

አናሌ ግራ ተጋባ።

ባልተለመደ ሁኔታ ያፈጠጠበትን አለቃውን በጭንቀት ከማስተዋል አልፎ የሚለው ጠፋው። ጂብሪል ሲናገር ቢፈልግም ከምን እንደሚጀምር የተቸገረ መሰለ። ባህርይው እንኩዋ እንዲያ አልነበረም። ጉዳዮችን አቅልሎ ማየትና መፍትሄ ማቅረብ እንደ ልዩ ችሎታው የታመኑለት ናቸው። ጂብሪል ምንም እንኩዋ የሰራተኛው ፓርቲ አባል ቢሆንም ብዙውን ጊዜ የታዘዘውን ሁሉ እንደ ጠሩምባ ከማስተጋባት የተቆጠበ የስራ ሰው ነው። የደህንነት ሚኒስትሩን ግማሽ ስራ ያከናውናል ይባላል። ከፍጥነቱ የተነሳ ስራዎችን በየክፍል ኃላፊዎች ቢሮ እየተዘዋወረ ማከፋፈል ይቀናዋል።

የዛሬው የጂብሪል ባህርይ ግን አደናጋሪ ሆነበት - ለአኖሌ።

አንደወትሮው በቀጥታ ወደስራ ከመግባት ይልቅ ቁጣ አስቀደመ።

«ምን ሆነሃል ጂብሪል!?» አለው ደግሞ።

«እውነቱን እንድትነግረኝ አፈልጋለሁ!» የሚል ምላሽ ሰጠው ከረር ባለ ድምፅ።

አኖሌ ትንፋሹ እጥር አለበት። የገዛ ጆሮውን ተጠራጠረ። ከአንድ ቀን በፊት አብረው ነው ያመሹት። ምን ተገኘ ባንድ ሌሊት?

«የተፈጠረ ችግር አለ?» አለው አኖሌ።

«ምንም እንደማትዋሽ ቃል ግባልኝ!?»

አኖሌ ከተቀመጠበት በርግጐ ተነሳ። በአሳት ጨዋታ የተጀመረ ያህል ተሰማው። ከልብ ጉዋደኛው እንዲህ ያለ ቁጣ ሲወርድበት ስሜቱን ሊቀዋቀዋመው አልቻለም። ሆኖም ጂብሪልም ተፈናጥሮ ብድግ አለና ሽጉጡን ከሽንጡ ላይ መዘዘ፣

«ተቀመጥ!»

አኖሌ እንደደነዘዘ ተቀመጠ። አይኑን ከሽጉጡ አፈሙዝ አልነቀለም። ተፋጠጡ። አኖሌ በደከመ ድምፅ፣

«ጉዳዩ ምንድነው?» ሲል ጠየቀው።

«ቃፊር ነህ!»

«ማን!? እኮ እኔ!?» እንደ ብራቅ እየጮኸ፣ ጣቱን የገዛ ልቡ ላይ ጠነቆለ። በግልባጩ ቁጣው ነደደ።

«አዎን አንተ! አኖሌ ዋቆ! ለኦሮሞ ወንበዴዎች ወይም ለሻእቢያ አሊያም ለሲአይኤ ... ለሰይጣንም ሊሆን ይችላል፤ እየሰለልክ ነው ... በደንብ አዳምጠኝ ... ሀቁን ካልነገርከኝ ጭንቅላትህን እዚሁ ነው የማፈነዳት። ባንተ ጦስ እግሬ ላይ ሰንሰለት እንዲቆለፍ አልፈልግም። ገባህ!?»

ከዚያም ድምፁን ረገብ ለማድረግ እየሞከረ፣

«... ለላማዊ ኑሮዬ እንዲናጋ አልሻም። ሀቁን ንገረኝ። ህይወትህን ለማዳን ያለህ ብቸኛ ረዳት እኔ ብቻ መሆኔን አስተውል። እኔን ለማታለል በቃጣህበት ደቂቃ ያለምህረት አላልፈ አሰጥሃለሁ። ከዚያም በሃያ አራት ሰዓት ውስጥ ለዘልአለም ታሸልባለህ።

ምናልባትም ከመገደልህ በፊት በጆሮ ለመስማት እንኩዋ የሚከብዱ ስቃዮችን በቁምህ ትቀበላለህ።»

አኖሌ ዋቆ ተስፋ በመቁረጥ የልብ ጉዋደኛዉ ብሎ የሚያምነው ሰው የሚያወርድበትን ሀጢያት በገዛ ጆሮው አዳመጠ። አዳምጦ ሲያበቃ አዘነ። ከልቡ አዘነ። ያዘነው ከአስራ ስምንት ወራት በፊት ወደ ኢትዮጵያ ለመምጣት በመወሰኑ ነበር።

አኖሌ የሃያ ዘጠኝ ዓመት ወጣት ነው። መልከ መልካም፣ መለሎ። ትምህርቱን የጨረሰባትን የሀምቡርግ ከተማ ለቆ በጦርነት ወደምትታመሰው ሀገሩ የተመለሰው ይህንኑ አሁን ሽጉጥ ይዘ የሚዝትበትን ሰው አምኖ ነበር። ምአራብ ጀርመን ያሉ ወዳጆቹ መክረውት ነበር - እንዳይመለስ። አስጠንቅቀውት ነበር - ሲደርስበት የሚችለውን ችግር እያስረዱ። ማስጠንቀቂያቸውን ግን ችላ አለው። ስራና የመኖሪያ ቤት ካገኘ፣ መኪና ማስገባት ከቻለ፣ የልጅነት ፍቅረኛውን አግብቶ ከኖረበት ማህበረሰብ ጋር መቀላቀልን እንደ ትልቅ ፀጋ ነበር የቆጠረው። በእድሜ የገፉ አሳዳጊ አባቱን በህይወት ለማግኘትም ጉጉቱ ነበር። በተስፋም ነበር የተመለሰለው። አባቱን በህይወት ማግኘት ችሎአል። ጂብሪልም ቃል የገባለትን የመኖሪያ ቤትና የስራ ጉዳይ ጨረሰለት። ያጣው ቢኖር የልጅነት ፍቅረኛውን ብቻ ነበር።

ሀወኒ ትባላለች። አገር ምድሩን አስሶ የገባችበትን ማወቅ አልቻለም። ቢሆንም ኑሮው መልካም መሆን ጀምሮ ነበር። የዛሬው ዱብእዳ ግን እንግዳ ሆነበት። በጀርመን ሀገር ቆይታው ትምህርቱን ቶሎ ከመክታተል አልፎ የጁላ የፖለቲካ ተሳትፎ አልነበረውም። በርግጥ ወቅታዊ ሁኔታዎችን በጥንቃቄ ይከታተላል። በአውሮፓ ደማቅ ከተሞች ተቀምጠው ስለ ኢትዮጵያ ገበሬዎች የሚሰብኩትን ፖለቲከኞች ግን ክልቡ ነበር የሚንቃቸው። አሁን ግን ጂብሪል «የየትኛው ድርጅት ቃፊር ነህ?» ሲል አፋጠ ይዞታል።

በእጅጉ አዘነ። ለመፀፀት ግን ጊዜው እንዳለፈበት ተረዳ። ተስፋ ባጣ ድምፅ፣

«የማንም ለላይ አይደለሁም!» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«እርግጠኛ ነህ?»

«አትጠራጠር!

ጂብሪል በረጅሙ ተነፈሰና ሽጉጡን ሽንጡ ላይ ሸሀ አነበረበት ወንበር ላይ ተቀመጠ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲተያዩ ቆዩ።

«አናሌ ... እርግጠኛ ነህ?»

ጂብሪል በሚማፀን ድምፅ ነበር ደግሞ የጠየቀው።

አናሌ ግራ ተጋባ። የጂብሪል የሚለዋወጥ ስሜት አደናገረው። ቱአትር የሚሰራ መሰለው።

«አመነኝ!» አለ በተስፋ።

«እኔ አልጐዳህም። እውነቱን ብቻ ንገረኝ። ከዋሸህ አብረን ነው ሲኦል የምንወርደው። አባክህ!?»

አናሌ ጠረጴዛውን በቡጢ ደለቀና ጮኸ።

«አይደለሁም! አይደለሁም! እኔ አናሌ ዋቆ የምፈፅመውን የማውቅ ሰው ነኝ! ለስለላ ስራ የሚያበቃ ገንዘብሌም ባህርይውም የለኝም! አማሮች በኦሮሞ ላይ ያላቸው አጉል ንቀት ያናድደኛል። ይህን ስሜቱን ደግሞ ከተዋወቅንባት እለት ጀምሮ አሳምረህ ታውቀዋለህ። ይህም ሆኖ ጉዋደኞቼ ሁሉ አማሮች እና ትግሬዎች ናቸው። ተራ ጠባብ ዘጋ አለመሆኔን ከዚህ መገንዘብ ትችላለህ። በተቀረ ያንተ መንግስታዊ ምስጢሮች መቼ ነው ያጉዋጉኝ? አንድ አመት ሙሉ ስታውቀኝ ምን ነበር ፍላጉቴ? ከመፅሀፍ ብጠት ወጥቼ አውቃለሁ? ላንተ የፖለቲካ ዝባዝንኬዎች ጀሮዬን ሰጥቼ አውቃለሁ? ስለሀይውት ያለኝን ፍልስፍና አታውቅም? አንዱት እንግዳ ሆነህ ትመረምረኛለህ? ወይም በኔ ላይ የታሰበ ልዩ ጥቃት ካለ ብነየው በተሻለ»

አናሌ ጥቂት ጋብ ካለ በሁዋላም፣

«... ኧረ ለመሆኑ ምን አይነት አስተማማኝ መረጃ ቢደርሳችሁ ነው እኔን ቃፊር ለማለት የበቃችሁት?» ሲል በመደነቅና ለመስማት በመጉዋጉዋት ጠየቀው።

«መረጃ ከተገኘብህስ?» ሲል ጂብሪል ድንገት አፈጠጠበት።

«ስቀሉኝ!»

«አናሌ ...»

«ግደለሀም ... መቼም አብድ አይደለሁም።»

«አንድ ጉዳይ ልንገርሃ!»

«ምን?»

«በዚህች ደቂቃ የደህንነት ሰዎች የመኖሪያ ቤትህን አገላብጠው እየበረበሩ ነው» ብሎ የአናሌን ስሜት ለማጤን ተዘጋጀ።

አናሌ ግድ አልሰጠውም። ይልቁን ፈገግ አለ፣

«ሻንጣዎቹን ገነጣጥለዋቸው ይሆናላ! ቁልፍ ብትጠይቂኝ ግን የፍተሻ ስራችሁን ያቀልላችሁ ነበር። እነዚያ ውድ ሻንጣዎች በግዴለሽነት ከተገነጠሉ መቼም ሲፈፀማችሁት የዱርዬነት ተግባር ከሰራውን መጠየቁ አይቀርም።»

«ቤትህ የሚያጠራጥር ሰነድ አለህ?»

«በጀርመንኛ የተፃፈ ዲግሪዬ አለ። ፖሊሶችህ የአነግን የመታወቂያ ካርድ ያገኙ ይመስላቸው ይሆናል።»

«የተፃፈልህ ፖለቲካ ነክ ደብዳቤ ይኖራል?»

«ደብዳቤ የማጠራቀም ባህል የለኝም።»

«የጦር መሳሪያ ይኖርሃል?»

«የሁለተኛውን የአለም ጦርነት የሚያሳይ ፊልም አለኝ።»

«ፀረ ኢትዮጵያ መንግስት የሆኑ መፃህፍት መፅሄትና ጋዜጦችስ?»

«እነሱ ይኖሩኛል!» አለው እያፌዘ።

የጂብሪል አይኖች ፈጠጡ።

«አንድተረጉመው ያዘገዘከኝ አንድ የጀርመን ጋዜጣ አለኝ። የመንግስቱ ሃይለማርያም አስተዳደር ስለሚፈፅማቸው ዝርዝር የግድያ ታሪኮች ይተነትናል» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ጂብሪል አቀርቅሮ ሲያሰብ ቆየ።

ሰአቱን አየ። ስምንት ሰአት ከቀኑ። አሁኑኑ ወደ ዋናው ጉዳይ መግባት እንደሚኖርበት ነበር የሚያስበው። ቢያንስ አናሌ ሰላይ ሊሆን እንደማይችል ያለው እምነት ትክክል እንደሆነ መገንዘብ ችሎአል። ስለዚህ አሰቱ ከመጠናቀቁ በፊት ጉዳዩን ቶሎ መፈፀም ይጠበቅበታል። የደህንነት ሚኒስትሩም ውጤቱን በጉጉት እንደሚጠብቁ ያውቃል።

«ልጅ አናሌ ...» ብሎ በእርጋታ ጀመረ «ቃፊር ስለመሆንህ የደረሰን መረጃ የለም። የእስካሁኑ መጨዋጨዋህ አጭር ፍተሻ ብቻ ነው። ይሽውልህ የስለላ ስራ ተዋናይም ያደርጋል። ይህን ሁሉ የማስመሰል ንዱት ቢሮዬ ተለማምጄ መምጣቴን ብታውቅ ትደነቅ ወይም ትስቅ ይሆናል ...»

አናሌ በመገረም ጂብሪል ላይ አፈጠጠ።

ጂብሪል አያይዞም «... በዚህ መልኩ ልቀርብህ የወሰንኩት ጥርጣሬና ስጋት ውስጤን ስለበጠበጠው ነው። በርግጥ አሁንም ቢሆን ቃፊር ላለመሆንህ በቂ ማረጋገጫ የለኝም። የደህንነት ሚኒስትሩ ግን ክፉኛ ጠርጥረውሀል።»

«እኮ በምን ምክንያት!?» ሲል አምባረቀ።

«መነሻ አላቸው። ያውም በቂ መነሻ። የኢሰፓ አባል አለመሆንህ፣ ከጀርመን ሀገር በፈቃድህ መመለስህ፣ የተማርክ ኦሮሞ መሆንህ - ሁሉ ለጥርጣሬ ሊያበቃ ይችላል። ሚኒስትሩ ግን ሌሎች ለጥርጣሬ የሚያበቁ ፍንጮችንም አግኝተዋል። ዛሬ ያንተን ንፁህነት ለማሳመን ባለኝ ሃይል ሁሉ ተሙዋገትኩልህ። ቤትህ እንዲፈተሽና እንድትታሰርም ታዞ ነበር። ያ ሁሉ በኔ ሃይል ተሸሮአል። አንተ ላይ ጥቂት የክህደት ፍንጭ ቢገኝ ባለን ቅርርብ ምክንያት ብቻ የኔም ነገር ያከትማል። ስለዚህ ያን ማድረጌ ለራሴም ስል ነበር። ስለዚህ በዚህ የጋራ ጉዳይ ላይ መነጋገር አለብን። ይህን ጥርጣሬ ለማጥፋት የምትችልበት እድል ተፈጥሮአል።»

«በምንድነው የተጠረጠርኩት? ግልፅ ሆነህ ንገረኝ»

አናሌ ፋታ አጣ።

ጂብሪል ለጥቂት ደቂቃዎች አቀርቅሮ ከቆየ በሁዋላ፣

«ከትናንት ማምሺያ ጀምሮ ቡርቃ በምትባለው የትውልድ መንደርህ የሚኖሩ አንድ ሺ የኦሮሞ ገበሬዎች አምፀዋል» ሲል ተነፈሰ።

አናሌ ዋቆ እንደ እንጨት የደረቀ መሰለ። ጀርባው ላይ ቀዝቃዛ ላብ ኩለል ብሎ ሲወርድ ታወቀው። ከመቅፅበት በርካታ ጉዳዮች፣ ታሪኮች በአእምሮው ብልጭ ድርግም ይሉ ጀመር። ቀስ ብሎ ከመቀመጫው ብድግ አለ።

«አባቴ ሞተ ማለት ነዋ!?»

በደከመ ድምፅ ለራሱ ነበር የተናገረው።

«አባትህ አልሞቱም። ሆኖም በሞት አፋፍ ላይ መሆናቸውን የሚገልፅ መረጃ ደርሶናል» አለው ጂብሪል። አናሌ ለምን ይህን ሊል እንደቻለ እያውጠነጠነ።

«አደገኛ ሁኔታ ነው ጂብሪል!» አለ በፍርሃት እየራደ።

«እንዴት?»

አናሌ መልስ ለመስጠት ዘገየ ...

የአዲስ አበባ ሰዎች የማያውቁት ታሪክ፣ ሊገባቸ
ስለማይችለውም ስሜት፣ ለሰባ አመታት በቡርቃ ብቻ ሳይሆን በአርሶ
ተራራዎችና ሸለቆዎች ስለተነገረው ትንቢት እያሰላሰለ ነበር።

የቡርቃ ዝምታ!

ምናልባትም በቃፊርነት ከመጠርጠር የከፋ አደጋ ፊቱ ተደቅ
ታየው። ሲጋራውን ምጥጥ አድርጎ መተርከሻው ላይ ደፈጠጣት።
አይኖቹ ... ልቡ ... አእምሮው ... ይበልጥ ነቁ።

ጂብሪል ከአናሌ መልስ ሲያጣ ስለጉዳዩ ማብራራቱን ቀጠለ፣

«... ያመፁት ገበሬዎች የአባትህን፣ የአንተንና እፎኖይ
የምትላትን የህወኒን ስሞች እያነሳሱ በማሞገስና በማቅራራት ላይ
መሆናቸውን ከሁለት ሰአት በፊት መረጃ ደርሶኛል። 'የአማሮችን
ጉጅ እናጋያለን' እያሉም ይዝታሉ!»

አናሌ አይኖቹን ጨፍኖ በውስጡ ይሰቃይ ጀመር። ይህ
እንደሚመጣ የቡርቃ ገበሬዎች ሲያወጉ ደጋግሞ ሰምቶ ነበር። ሆኖም
የቡርቃ ዝምታ ትንቢት ለሱ ተረት እንጂ ወደ ተግባር የሚለወጥ
ሀያው ሀልም አልመሰለውም ነበር። የቡርቃ እረኞች ጣፋጭ ለዛ
እንጂ ... መች የገበሬዎቹ የልብ ምኞት ይሆናል ብሎ ገመተና?

ጂብሪል ቀጠለ፣

«በገበሬዎቹ ተረርቶ ውስጥ ያንተ ስም መነሳቱ ሚኒስትሩ
እንዲጠረጥሩህ አደረጋቸው። 'አናሌ ገበሬዎቹን ለአመፅ ቀስቅሶአል'
ለማለት ጭምር ከጀለ። በዚህ ስሜት ላይ ሳለን ደግሞ ከቡርቃ ወደ
አንተ የተላከ ሶስት ገበሬዎች ለጋህር ላይ ተያዙ። ሲመረመሩ
'አባቱ ከመሞታቸው በፊት ሊያዩት ይፈልጋሉ' የሚል ምክንያት
ሰጡ። ከቡርቃ አካባቢ የደረሰን መረጃ እንደሚያስረዳው ግን ገበሬዎቹ
የአመፁ መሪ እንድትሆን አንተን መርጠውሃል።»

እንደ እንቁራሪት የፈጠጡ አይኖቹን ጂብሪል ላይ ተክሎ ቀረ።
በተሙዋሙዋ ድምፅም፣

«ይህን ሁሉ ሚኒስትሩ ሰምተዋል?» ሲል ጠየቀው።

«ሰምተውታል!»

«ምን አሉ ሲሰሙ?»

ጂብሪል ሪዙን በጣቱ እያፍተለተለ፣

«ትዝ ይልህ እንደሆነ ስለቡርቃና ስለራስህ የነገርከኝ ጥቂት
ታሪክ ነበረ። እነዚያን ተረቶች ተጠቀምኩባቸው። ገበሬዎቹ ከእንስሳ

ባልተሻለ ሁኔታ የሚኖሩ መሆናቸውን፤ ከዚያ ተበሉ አንተና ሀወኒ ብቻ ፊደል እንደቆጠራችሁ፤ ገበሬዎቹ በራሳቸው የህልም አለም ተውጠው፣ ተንሳፈው እንደሚጉዋዙ፤ ዘላበድኩ። ከዚያም አንድ ሀሳብ ለሚኒስትሩ አቀረብኩ። ያ ሀሳብ ሚኒስትሩን ጥቂት አረጋጋቸው። ባንተ ላይ ታስቦ የነበረው እርምጃ እንዲዘገይ ፈቀዱ። አሁንም በጉዳዩ ላይ በግልፅ ተወያይተን አስቸኩዋይ መፍትሄ ካልፈለግን አንተም እኔም አደጋ ውስጥ ነን።»

«ምንድነው ንገረኛ! እንነጋገር!» አለ በጭንቀት እንደተወጠረ።

«የገበሬዎቹ ጥያቄ ፖለቲካዊ ስሜት አለው። የሚያነሱት ጥያቄ የብሄር ጭቆናን ነው። አማሮች ከአካባቢው እንዲወጡላቸው ይፈልጋሉ፤ የበቀል ስሜት አርግዘዋል። ይህን መሰል መርዝ የቁዋጠረ ሁኔታ አንዱ ከተለኮሰ እንደ ሰደድ እሳት ነው የሚያያዘው። መንግስት በሰሜን ያለው የፀጥታ ሁኔታ በተመሰቃቀለበት በዚህ አስቸጋሪ ወቅት ሌላ ትኩሳት እንዲጨመርበት አይሻም። ስለዚህ ቢቻል አመፁ በሰላማዊ መንገድ እንዲረግብ ይፈለጋል። ካልሆነ መንግስት ሃይል ከመጠቀም ሌላ አማራጭ የለውም። የሃይል እርምጃ ከተወሰደ ደግሞ የቡርቃ ገበሬዎች በጅምላ ሊያልቁ ይችላሉ። ይህን አንተም እኔም መንግስትም የምንፈልገው አይመስለኝም። ሚኒስትሩን ያሳመንኩዋቸው ገበሬዎቹ አንተን እንደመረ ስለመረጡህ፤ የአካባቢው ተወላጅም ስለሆንክ በመንግስትና በገበሬዎቹ መካከል እንደ ድልድይ ታገለግላለህ በሚል ነው። ይህ ላንተ ጥቅም አለው። ወገናችሁን ከአልቂት ታድናለህ፤ የራስህም ህይወት ከአደጋ ይተርፋል።»

አናሌ አላመነታም።

«ጥያቄ የለውም ጂብሪል ... አሁኑኑ አነሳለሁ!» ሲል አረጋገጠለት።

«ደግ አስበሃል!» አለ ጂብሪል በመርካት «... ሆኖም ገበሬዎቹ ለአመፁ መሪ ትሆን ዘንድ አንተን የመረጡበት ምክንያት አልገባኝም። ሌላም ግር ያለኝ ነገር አለ። ቅድም ስለ አመፁ ሳነሳብህ በቀጥታ አባትህ እንደሞቱ አመንክ። አመፁንና የአባትህን ሞት ምን ያገናኘዋል? ገበሬዎቹ የሀወኒን ስም የሚያነሱትስ ለምንድነው? ለመሆኑ ሀወኒ ማናት? የት ናት?» ሲል የጥያቄ ዶፍ አወረደበት።

አናሌ ትክዝ ብሎ፣

«ታሪኩ ረጅም ነው። ሌላ ቀን ላውጋህ። አንድታውቀው ያህል ግን አመፁ የተቀሰቀሰው 'የቡርቃ ዝምታ' ተብሎ በሚታወቅ ትንቢት ምክንያት ነው። አባቴ የሞቱ ለት አመፅ እንደሚነሳ የቡርቃ ዝምታም እንደሚያበቃ ይነገር ነበር አለው።»

«ምንድነው የቡርቃ ዝምታ?» ጂብሪል ግራ ተጋባ።

«ቡርቃ ወንዝ ነው። በመሬት ውስጥ ሰውስጥ የሚጉዋዝ ወንዝ። በመሬት ውስጥ የመሄዱን ጉዳይ ገበሬዎቹ ከማኩሪፍ ጋር ነው ያያያዙት።»

«ማነው የሚያኩርፈው?»

«ወንዙ! የቡርቃ ወንዝ!»

«የወንዝ ማኩረፍ ምን ማለት ነው አናሌ?»

«ታሪኩ ረጅም ነው ያልኩህ ለዚህ ነው። ገበሬዎቹ 'ቡርቃ ከመሬት በታች ውስጥ ውስጡን የሚሄደው ኦሮሞዎች በአማራ ወራሪዎች በመገዛታቸው እፍረት ተሰምቶት ነው! ብለው ያምናሉ። እንደ ገበሬዎቹ እምነት የቡርቃ ወንዝ ጥንት እንደ ዋቢሸበሌ ደረቱን ገልብጦ የኦሮሞን ምድር ሁሉ ይዞር ነበር። ምንሊክ አርሲን ሲወርና የገዳውን ስርአት ሲያጠፋው ግን የቡርቃ ወንዝ በኦሮሞዎች ተንበርካኪነት አዝኖና አፍሮ 'መሬታችሁን በጃችሁ ካሳገባችሁ እኔን አታዩኝም' ብሎ አካላቱን ሁሉ እንደ ዘንዶ ሰብስቦ ከመሬት በታች እንደተበረ ከጥንት ጀምሮ እንደ ተረት ይነገር ነበር።»

ጂብሪል በመገረም ራሱን ግራ ቀኝ ሲንጥ ቆይቶ፣

«የሀወኒ ጉዳይስ?» አለው።

«እኔም ግራ ገብቶኛል ጂብሪል» ብሎ ሊያሳምነው ይጥር ጀመር።

«... እኔና ሀወኒ አባትና እናት የለንም። በማደጉ ያሳደገን አሁን በሞት አፋፍ ላይ የሚገኘው ዋቆ አባዱላ ነው። እኔና ሀወኒ እንድንማር የተደረገው በቡርቃ ገበሬዎች ፍላጐትና ትብብር መሆኑን አውቃለሁ። ከፍ ስንል እንድንተጫጭ አደረጉን። እስከዚያን ቀን ድረስ እህቴ ነበር የምትመስለኝ። በተቀረ ሀወኒ አሁን ያለችበትን ጨርሶ አላውቅም። የማውቀው ነገር ቢኖር እንደማፈቅራትና እንዳንተ ግጥም የምትወድ ውብ ልጅ መሆንዋን ብቻ ነው።»

«ወላጆቻችሁ እንዴት ሞቱ?»

«ምክንያቱን አላውቅም። ለአባቴ አንስቼስት ነበር። 'ሌላ ጊዜ አወጋሃለሁ' ነበር የሚለኝ። ከዚያ ወዲያ ስለተራራቅን እኔም ስለ ወላጆቼ የማወቅ ልዩ ጉጉት አልነበረኝም። አባቴ ስለሙዋች ወላጆቼ ሳነሳ ያከፋ ይሆናል ብዬም አስብ ነበር። ግን በአንድ አጋጣሚ ሞተው ሊሆን ይችላል። ምን ልዩነት ያመጣል?»

«መልካም! አሁን ጊዜ የለንም! ወደ ቡርቃ መሄድ አለብህ። ሚኒስትሩ ዘንድ ደርሼ አስከመለስ ከቡርቃ የመጡትን ገበሬዎች

አነጋግር። በር ላይ አሉልህ» ብሎት ፈትለክ አለ።

አኖሌ ጃኬቱን አንጠልጥሎ ደረጃዎቹን በፍጥነት ወርዶ ወደግቢው በር ገሰገሰ።

* * *

... የቡርቃ ገበሬዎች 'የቡርቃ ዝምታ!' የተሰኘውን ትንቢት ለሰባ አመታት አዚመውታል። ትንቢቱ የሚፈፀምበትን እለትም በናፍቆት ሲጠብቁ ነበር። ቡርቃ ከካካ ተራራ ስር ተነስቶ ከመሬት በታች ውስጥ ለውስጥ የሚጉዋዝ ትልቅ ወንዝ ነው። አልፎ አልፎ በተደረመሰ ጉሬ በኩል የቡርቃ ወንዝ ልክ እንደ ዋቢሸበሌና እንደ አዋሽ በከፍተኛ ፍጥነት ሲጉዋዝ ይታያል።

ከሰባ አመት በፊት የአካባቢው ገበሬዎች 'ብሻን ሴጣን - የሰይጣን ውሃ' እያሉ ይጠሩት ነበር። በጦር አዛዥ ማእረግ 'አባዱላ' ተብለው የሚታወቁት ዋቆ ግን 'ቡርቃ' ሲሉ ሰየሙት። ቡርቃ ማለት በኦሮሚኛ 'ምንጭ' ማለት ነው። ከዚህ ስያሜ ጋርም ዋቆ አንድ ትንቢትና አፈታሪክ ለተከታዮቻቸው እንደዋዛ ይተርኩላቸው ነበር፤ እንዲህ እያሉ፣

«ይህ ወንዝ ጥንት በአያቶቻችን ዘመን ስሙ 'ቡርቃ' ተብሎ ይታወቅ ነበር። መነሻውም ከዚህችው በልምላሜዋ ከታወቀችው ከቡርቃ መንደር ሲሆን፤ የኦሮሞዎችን መሬት ሁሉ ውሃ እያጠገበ፣ እያካለለ ይጉዋዝ ነበር። የቡርቃ ወንዝ በኦሮሞ ምድር ዳርቻዎች ሁሉ ይዞር ነበር። ቡርቃ ፈጣን፣ ውሃው እንደ ኩል የጠራ ወንዝ ነበር። ጥንት ኦሮሞዎች ውሃ የሚጠጡት ከቡርቃ ጨልፈው ነበር። ምግባቸውን የሚያበስሉት፣ ልብሳቸውን የሚያጥቡት በቡርቃ ውሃ ነበር። ኦሮሞዎች ህመም ሲሰማቸው ከቡርቃ መጐንጨት ብቻ ይበቃቸው ነበር - ይፈወሳሉ።

፣ የመቼ ያ ብቻ ሆኖ?

«ቡርቃ የኦሮሞን ምድር አያካለለ ሲጉዋዝ፤ ከአለት ሲጋጭ፣ ድምፁ መዚቃ ሆኖ ልብ ያማልላል። ከገደል ሲዘል ድፍረቱ ለኦሮሞዎች ጀግንነትን ሲያስተምር፣ ለጠላቶቻችን ደግሞ ፍርሃትና ሽብርን ይለቅ ነበር። የቡርቃ ወንዝ ሰጥ ባለው መስክ ገሸግ ብሎ ሲጉዋዝ ደግሞ ህፃናት ይንበጫረቁበታል። 'ቡርቃ ተረት አውራልን?' ይሉታል። ስለዘለለው ገደል፣ ስላጥለቀለቀው ሜዳ፣ ስላቁዋረጠው ሽለቆ፣ በሩቅ መንደሮች ስለሚኖሩት ኦሮሞዎች ይተርክላቸዋል።

ታዲያ ምን ያደርጋል?

«የኦሮሞዎችን ግዛት ነፍጠኛ በንልበቱ ወሰደው። በዚህ

እጅግ የተናደደው የቡርቃ ወንዝ እንደ ዘንዶ ተምዘግዝጐ፤ አካላቱ ሁሉ ሰብስቦ ከመሬት ስር ተደበቀ። 'ኦሮሞዎች ለነፃነታቸው ተጋድለው ክብራቸውን ሳያስጠብቁ ከተደበቅሁበት ጉሬ አልወጣም' ብሎ ከመሬት ማህፀን ገብቶ ተከተተ። ሰዎች ከምንጩ ሲጠጡ ወዲያው ውሃው መርዝ ሆኖ አንጀታቸውን በጣጥሶ ይገድላቸዋል በዚህ ምክንያት 'የሰይጣን ውሃ' ተባለ። ቡርቃ ግን በኦሮሞዎ ሽንፈት አፍሮና አዝኖ ነው የተደበቀው» እያሉ ነበር ዋቆ አባዳ ለወጣቶቹ ገበሬዎች የሚያወጉት።

በወቅቱም በዚህ ታሪክ የተቆጠ ኦሮሞዎች በዋቆ መሪነ በነፍጠኞች ላይ ዘምተው እጅግ አሰቃቂ ጦርነቶች ተካሄዱ። ከሃያ በላይ ወጣቶች ዋቆ አባዱላን ተከትለው በፈረሳቸው የአርሲን ተራሮ አጥለቀለቁ። በየሸለቆው ሲወድቁም 'ቡርቃ በቃህ! ዝምታህ እስከመቼ እያሉ ይጮሁ ነበር። 'ማረን ቡርቃ!' እያሉም በጦር ተሸቃሸቁ።

የወጣቶቹን ጀግንነትና እልቂት ያስተዋለው የቡርቃ ወንዝ ታዳ ለዋቆ አባዱላ በህልም ተገልጦ

«ዋቆ! ዋቆ! የዚህ ዘመን ወጣቶች ክብራችሁን ማስመለ አቅቶአችሁዋል። የኔም ዝምታ ይቀጥላል። አንተ እድሜህን ጨርሰ የሞትክ እለት ግን፤ የኦሮሞዎች ቁጣ እንደገና ተቀስቅሶ ምድ ትናወጣለች። ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ ጀግንነታቸው ያስመሰክራሉ። ያን ጊዜ እኔም አንገቴን ብቅ አደርጋለሁ። ኦሮሞዎ በሙዚቃዬ ይመሰጣሉ። ጀግንነቴን ይማሩታል፤ ይወርሱታል ተረቴንም ያዳምጣሉ!» አለው እየተባለ ይነገራል።

ከዚያ ወዲያ የቡርቃ ሰዎች የዋቆ አባዱላን እለተ ሞት በተስ ይጠብቁ ጀመር። ያን ጊዜ የቡርቃ ዝምታ ያበቃና ጀግናው ቡር እንደጥንቱ በኦሮሞ ምድር ደረት ላይ እያፉዋጨ ሲጉዋዝ ይታያል የቡርቃ ዜማ፣ የቡርቃ ጀግንነት፣ የቡርቃ ተረት ሀልም ሆ አይቀርም...

* * *

... ጂብሪል ከሚኒስትሩ ቢሮ እንደወጣ የሩጫ ያህል ነበር ወ አኖሌ የገሰገሰው። አኖሌ ከገበሬዎቹ ጋር ወግ ይዞ ነበር።

«አንድ ጊዜ ላናግርህ...» አለው በቸኮለ ድምፅ።

አኖሌ ፈጥኖ ወደ ጂብሪል ተራመደ።

«እንግዲህ ሚኒስትሩ በጣም ተስፋ አሳድረውብሃል። አሁን ሾፌርና መኪና ስለሚዘጋጅልህ ወደ ቡርቃ ገስግስ። ምናልባት ዛ ማምሻውን ወይም ነገ ማለዳ የሁለቱ ወገኖች ግጭት ሊከሰት ይችላል

ገበሬዎቹ የአባትህን መሞት ብቻ ነው እየጠበቁ ያሉት። አባትህ ከሞቱ ገበሬዎቹ እንደ ጉርፍ ሊተሙ ይችላሉ። ገበሬዎቹ ወደ ሰፈሩበት ኮረብታ ዙሪያ አንድ ሻምበል የስፓርታኪያድ ጦር ተልኮዋል። አዛዡ ሻለቃ ጉተማ ይባላል። እሱም የአርሲ ልጅ ነው። ችግሩን በትንጅት እንድትፈቱ አሁኑኑ በሬድዮ ይነገረዋል። የኮድ ስምህ 'አልፋ ዋይት!' ነው -እንዳትረሳው። በተረፈ አደራ አኖሌ! ከባድ ሃላፊነት ነው የተጣለብህ ...»

«እነዚህ ገበሬዎች አብረውኝ ቢሄዱ ይጠቅሙኛል» አለ አኖሌ።

«ይዘሃቸው ሂድ!»

«ሌላ ደግሞ ...» አለና እንደ ማሰብ አለ «አንድ ነገር ቃል ግባልኝ!»

«ምን?»

«የገበሬዎችን ቁጣ ለማብረድ የምናገራቸው አንዳንድ ቃላት ካሉ እንደኔ የፖለቲካ አቁዋም ተደርገው መወሰድ አይኖርባቸውም። በተጨማሪ ቀንሶን ባሰብነው መንገድ አመፁን ካቆምነው 'አናርኪስቶችን ምንጠራ' በሚል ሰበብ የቡርቃ ገበሬዎች ላይ አደጋ እንዳይደርስ ቃል ግባልኝ?»

«ለመጀመሪያው ጥያቄህ ... ያሻህን ተናገር። አመፁ ብቻ ይቁም! የሁለተኛውን ጥያቄህን ግን እርሳው። ምንጠራው ከጅምላ የጥይት ውርጅብኝ በላይ አይጉዳቸውም! አይቀርላቸውምም። ይህ የሚሆነው እኮ ሁሉም ከሞት ከተረፉ ነው።»

አኖሌ ጥርጣሬና ፍርሀት ውስጡን አመሱት። በሌላ ወገን ደግሞ መጠቃት ተሰማው። ለቡርቃ መንደር ወገኖቹ የሚያስብላቸው፣ ምናልባትም ስሜታቸውን የሚረዳላቸው ኩሉ እንደሌለ ሲረዳ እንባ ... እንባ .... አለው። ከፊቱ ያለውን ተስፋ መፈለግ ጀመረ። ምንም የለም። ምንም!

ምንም እንደሌለ ሲያምን ብቸኝነት ተሰማው። ሀወኒን አሰባት። በአለም ላይ ፍቅረኛውም እህቱም እስዋ ናት። አሁን ግን የት እንዳለች አያውቅም። ሆድ ባሰው። እንዲህ ሆኖ እንኩዋ አያውቅም ነበር። እንባው ቅርብ ሆነበት። መጮህ አማረው!

«የት ነሽ ሀወኒ!?»

ወ ን በ ዴ ዎ ቹ !

ኤርትራና ትግራይ

ምእራፍ ሁለት

- 1 -

በተራራማዋ የትግራይ ምድር ውስጥ ክሳድ ግመል የምትባል አንዲት መንደር አለች። በርግጥም በዚህ ስፍራ የህወሀት መሪዎች መሸገዋል። ራሳቸውን ከኢትዮጵያ መንግስት የአየር ድብደባ ለመጠበቅ የመሬት ውስጥ ዋሻዎችን በመስራት ላይ ናቸው። በድማሚትና በመሰርሰሪያ ማሽን እየተቦረቦሩ የሚሰሩት ዋሻዎች እስኪጠናቀቁ ድረስም በጊዜያዊ መጠለያቸው ስራቸውን በማከናወን ላይ ነበሩ።

ዛሬ ከማለዳው አንድ ተኩል ጀምሮ የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ስብሰባ ሲያካሂዱ ውለው ተበትነዋል። ወደ ተሰያቱ ቀጣይ ስብሰባ የተመለሱት በጥድፊያ ነበር። ወደ ስብሰባው ዘግይተው

የገቡት ሀየሎም አርአያና አቦይ ስብሀት ነበሩ። ከመሰብሰቢያው አዳራሽ እድሞ ደጃፍ ላይ ሲጋሮቻቸውን እየማጉ ሲያወጉ ቆዩ።

ሀየሎም በቅርቡ ስለተካሄደቡት የግድያ ሙከራ እያወጋቸው ነበር፣

... በአጋጣሚ ነበር ከመስዋእትነት ያመለጠው። ከወልዲያ በሞተር ብስክሌት ተነስቶ ወደ ጉብዬ ከተማ ይጉዋዝ ነበር - ብቻውን። አስር ደቂቃ እንደተጉዋዘ ሻንጣ የያዘ አንድ ጉልማሳ ሰው የአስፋልቱን ዳርቻ ይዞ ሲጉዋዝ ተመለከተ። ሀየሎም ጠረጠረ። ሻንጣዋ ላይ አይኑን ጣለ። 'ሰውየው በአግሩ መጉዋዝ ለምን መረጠ?' የሚል ጥያቄም ለራሱ ያነሳል። 'እኔን ለመግደል ከደርግ የተላከ ሰላይ ይሆናል' ብሎ ግን አልገመተም። አለፈውና ከመቅፅበት ዘወር አለ። አይን ለአይን ተገጣጠሙ። ሰውየው ሻንጣውን መሬት አኑሮ ዚፑን ሲፈታና ሀየሎም ዞሮ ሲመለከት - አኮል። ሀየሎም ሽጉጡን መሻርጠጡ ከሞተሩ ዘሎ ወረደ፣ 'እጅ ወደላይ!' ሲል ጮኸ። ሁለት እጁን ሰቀለ - ባለሻንጣው። ተጠጋው ሀየሎም። ሻንጣዋን ጉተታት። ከፈታት። እስክ አፍጢሙ ጥይት የጉረሰ አዛ።

ይህንኑ ለአቦይ ስብሀት እያጫወታቸው ሳለ የሀየሎም ስም ከጀርባቸው ተጠራ። የሴት ድምፅ ነበር። ሁለቱም ዘወር አሉ። ሀወኒ ዋቆ ነበረች። ዳጉቱን በችኮላ ስትወጣ ተመለከቱዋት።

«ማነች ይህቺ ሴት?» አቦይ ስብሃት ጠየቁ «... ደጋግሜ አያታለሁ። ተጋዳሊት አልመሰለችኝም።»

«የትግሉን ታሪክ ለመፃፍ ነው የመጣችው» ሲል ምላሽ ሰጠ ሀየሎም።

«ከየት?»

«ጉንደር መምህር ነበረች። ጠፍታ ወደ ነፃ መሬት እንደገባች እኔ ዘንድ ጥቂት ቆይታ ነበር። ሁዋላ ወደ ሱዳን ወጣች። ጀርመን ወደሚገኝ አጮኛዋ የመሄድ ፍላጐት ነበራት። እንዳሰበችው በቀላሉ የማይሰካ መሆኑን ስታውቅ ግን ተመለሰች። እንድትታገል ጠይቀናት ነበር። አልተስማማችም። ሆኖም የትግሉን ታሪክ ለመፃፍ እንደምትፈልግ አስታወቀች። ወደዚህ የመጣችውም በተለይ ከህወሀት አመራር የትግሉን አጀማመር ለማግኘት ነበር። አላነጋገረችሀም?»

«የለም! ከአባይና ከመለስ ጋር ግን አይቼያታለሁ»

ሀወኒ አጠገባቸው ደርሳ ነበር። ዳጉቱ ስላደከማት ደጋግማ ትስልና ታለከልክ ጀመር።

«ይቅርታ! አቆምኩዋችሁ!»

«ደህና» ብለው ሀ ነቱም ጨበጡዋት።

«ለጥበት ጉዳይ አፈልገሀለሁ!»

«ዘውትር ለጥበት ጉዳይ ትፈልጊኝ የለ?» ሲል ቀለደባት።

«የምሬን ነው።»

«ዛሬ አልችልም ሀወኒ። እናመሻለን። ነገ ምሳ ለአቶ ላግኝሽ?»

«ጥሩ! አሳቸውንም ላነጋግር እፈልጋለሁ» አለች ወደ አቦይ ስብሀት ዞራ።

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ።

«ይቅርታ አዘገየሁዋችሁ! ወደስብሰባ እየገባችሁ መሰለኝ» ብሎ ተሰናበተቻቸው።

እንደገና ቁልቁሉቱን ትወርድ ጀመር። ሀየሎምና ስብሀት ወደስብሰባው ገሻ ሲያመሩ ጥቂት ቃላትን ተለዋወጡ፣

«አሳማዋ በርግጥ ታሪክ መፃፍ ይመስልሃል?» አሉ አቦይ ስብሀት።

«አትጠራጠር! እጅግ ቅን ልጅ ናት!»

«ያልተለመደ ይመስላል።»

«አዎን! አንድ ቀን ብታዋራት ግን ልብዋ ይገባሃል።»

አቦይ ስብሀት ፈገግ አሉ። ጥቂት ቃላቶችንም እንደዋዛ ጣል አደረጉ።

«በርግጥ አንተ ልቦችን በማወቅ ከኔ እንደምትሻል ግልፅ ነው ...»

አቦይ ስብሃት የጀመሩትን አቁዋርጠው ሲጋራቸውን ለመጨረሻ ጊዜ ማጉት።

ሀየሎም ከልቡ እየሳቀ አቦይ ስብሃትም አጅበውት ወደ ዋሻው ገቡ።

... ሀወኒ ዋቆ ቁልቁለቱን በችኮላ ተንደረደረች። ሁሉ እንደቸኮለች ነው። ጠይም መልከ መልካም ናት። ቁመት አድሎአታል። ቀጭን ናት ሀወኒ። ስትስቅ የጥቅምትን አደይ አበባ ታስንቃለች - ይሉዋታል። ጥርሶችዋ ስለሚያምሩ ብቻ መቼ ሆኖ? አይኖችዋ ይደምቃሉ። የሀወኒ ውበት ብለሉትዋ ነው ብለው የሚሙዋገቱም አሉ። ውበትማ ብርጭቆም ውብ ሊሆን ይችላል።

ሀወኒ እኮ ከሴትነትዋ በፊት ሰው መሆንዋን የምታውቅ ናት። ወግዋ አይጠገብም። ሴቶች ብልህ ስለሆኑ መላ ያውቃሉ የሚል አባባል አለ። ይህ ለሀወኒ ሙሉ በሙሉ ይሰራል። ሀወኒ ዘማሪ ወፍ ነው የምትመሰለው። አካባቢዋን ለመወዳጀት ጊዜ አይፈጅባትም። ለዘሀም ነው መሰል ሀየሎም በጣም ይወዳታል። ወደ ተራሮች ጫፍ ይዞአት ይወጣና ለረጅም ለአት ያወጋሉ። ስለቡርቃ ታወራዋለች። ስለ ኦሮሞ ገበሬዎች፣ ስለ አሳዳጊ አባትዋ፤ ታጫውተዋለች። ትንንትዋ ያስገርመዋል። ሰዎች ሁሉ ምነው እንደ ሀወኒ በሆኑ? ብሎ ይመኛል። አንዳንድ ጊዜ እንባው በአይኑ ግጥም እስኪል ድረስ ምኞትዋን ስትከምር አዳምጦአታል። በመካከሉም ስለራሱ እንዲነግራት ትወተውተዋለች። ይቆራርጥባታል። ከዚያም እስዋ ታወጋዋለች።

- ጐንደር እያለሁ በተደጋጋሚ ስለ ጀግንነትህ አሰማ ነበር። በተዋወቅሁት ብዬ አሰብክ። ታውቃለህ ግን ሁኔታህ ሁሉ ጥካቼቭን እንደሚመስል።

- ማነው ጥካቼቭ? -

- የሩሲያ ድሆች አመፅ መሪ የነበረው ነዋ -

ሀየሎም ብዙ የትግል ታሪኮችን አንብቦአል። የነቼ ጉቬራን ታሪክ እንደ ውሃ ነው የጠጣው። የካስትሮን አጣጥሞታል። የጋሪባልዲን ... የማኦን ... ታሪኮች ያውቃል። በርግጥ እንደ ቪትናሞች የትግል ታሪክ የመሰጠው የለም። የኬትናም ታጋዮች ለሱ ቅርብ ናቸው። የጥካቼቭን ስም ግን ሰምቶ አያውቅም፤

- አ! ጥካቼቭንማ ቆይ አመጣልሀለሁ! ግን ከየት? መቀሌ ይኖር ይሆን? በጦርነቱ ቤተመፃህፍቱ ነዶአል እንዴ?

- እንዴት ስሙን እንኩዋ ሳልሰማ ቀረሁ? -

- ጥካቼቭም ያንተን ስም አልሰማም። ብላ ሳቀች።

የሀወኒ ሳቅ ረጅምና ውብ ነው። ሀየሎም የሀወኒን ሳቅ ይወደዋል። በትግራይ ዱራዱር ውስጥ ዘወትር ከሚያዳምጣት ሶረኔ ከምትባለው ወፍ ድምፅ ጋር ያመሳስለዋል።

- ጥካቼቭ በርግጥ እኔን ይመስላል? -

- ባየኸው ሀየሎም! በርግጥ የምትለያዩበት አንድ ነገር አለ። እሱ የሚማርካቸውን መኮንኖች ያለርህራሄ ይገድል ነበር። የጥካቼቭ መልካም ጐኑ ደግሞ ድሆች ሁሉ ወገኖቹ ነበሩ።

ሀየሎም በተመሰጠ እያዳመጣት ሳለ ድንገት ሀጥ አለች።

ችኩልዋ ሀወኒ ምን ፋታ አላት? ደሞ ቀጠለች፣

- አንተ ግን የትግራይን ሰዎች ታስቀድማለህ አይደለም?።

- በጭራሽ ሀወኒ -

- የእውነት ንገረኝ ሀየሎም! አንተም እንደ ጥካቼቭ ለተበደሉ ህዝቦች ነው የምትታገለው? ግን አንድ ኦሮሞና ሌላ የትግራይ ሰዎች ወድቀው ብታይ ቀድመህ የቱን ታነሳለህ?፣

- ኦሮሞውን።-

- አላምንህም ሀየሎም።-

- እመኚኝ! እየፈፀምነው የመጣነው ነው። የገደሉንን ወታደሮች መስዋእትነት እየከፈልን ነው የምንማርካቸው። ከማረክናቸው በሁዋላ የሚተኩሱብን አለ። ለምን አናጠፋቸውም ታዲያ? ይህን ስልሽ ለትግራይ ታጋይ ህይወት አልሳሳም ማለቴ አይደለም። አላማችንን እንዲያውቁልን እንፈልጋለን። እንኩዋን ስለ ኢትዮጵያ ስለ ሱዳን ወንድሞቻች አስባለሁ። ስለ አፍሪቃም እቆረቆራለሁ።-

- ይህ የምትለኝ ፕሮግራማችሁ ብቻ ነው። በውስጣዊ ስሜት ደረጃስ?-

- የትግራይን ህዝብ ከህይወቴ በላይ አወደዋለሁ። ይሄ ግን ሌላውን በመጥላት አይመነዘርም።-

- አዲስ አበባ የመግባት እቅድ አላችሁ?።-

- አይቀርም!።-

- ይሳካላችሁ ይሆን?።-

- ሁላችንም በህይወት ላንገባ እንችላለን። ትግሉ ግን በድል እንደሚጠናቀቅ እርግጠኛ ነኝ።-

- ጥካቼቭ ፒተርስበርግን ከብቦአት ነበርኮ። ሁዋላ የሩሲያ ንጉሳዊ መንግስት ጦር ጠነከረና የድሆችን ሰራዊት ሁሉ ጠራረገው። በመጨረሻ ያ ብርቱ ሰው ተያዘ፣ በአንድ ሩብል ገመድም ተሰቀለ። ነፋስም ያን በድን አካል ሲያወዛውዘው ዋለ። ሲዘምሩለት የነበሩትም በሚወዛወዘው በድን አካል አላገጡ። ማምሻውን ታዲያ የዛሩ ንጉስ ታላቅ የራት ግብዣ አዘጋጀ። ምግቡም ጠረጴዛውን ሞላው። ቮድካ ቀረበ። እስኪነጋም ሀሴት ሆነ።-

- አለምን ያንቀጠቀጡትን አስር ቀናት አስታውሺያቸዋ! - አለ ሃየሎም። እና ቀጠለ፣

- ምናልባትም ከስሜታዊ ጉርፍነት ወደ ተደራጀ አመፅ ያደጉት የፑካቼቭ የልጅ ልጆች ሩሲያን እጥለቀለቁዋት። የዛሩን መንግስት እንደ መሸገር አፈረጡት። የክሬምሊንን የብረት በር በክንዳቸው ቆራረጡት። በአለም ላይ ያሉ ስግብግቦች፣ ግፈኞችና ሆዳሞች ተንቀጠቀጡ ... የውልሽ ሀወኒ ... ከብዙ አመት በፊትም ከዚህ ከትግራይ ምድር መጥረቢያ ይዘው የአፄ ሀይለስላሴን ጦር ያፍረከረኩ ገበሬዎች ነበሩ። ቀዳማይ ወያኔ እንላቸዋለን። ግን ስላልቻሉ ተደመሰሱ። ከብዙ አመታት በሁዋላ ደግሞ የዚህ ዘመን ወጣቶች ተነስተናል። እኛ ግን ድል እናደርጋለን። ምክንያቱም ስሜት የሚነዳን የቁጣ ጉርፍ አይደለንም። አላማ አለን።-

ሀወኒ በተመስጦ ስታስላስል ቆይታ፣

- ያልከው ሁሉ ገብቶኛል። እኔም ቢሆን የፑካቼቭን ታሪክ በድጋሚ መፃፍ አልፈልግም። ግን ለምንድነው ታሪክ በግለሰብ በኩል እንዲፃፍ የማትፈቅዱት?-

- ትግሉ የህዝብ ስለሆነ ነዋ!-

- ቢሆንም አንተ ለትግሉ መሳካት ወሳኝ ሰው ነህ!-

- ወሳኝ አይደለሁም ሀወኒ። ጠቃሚ የሚባለው ቅፅል ስም ይበቃኛል። እኔና ጉዋደኞቼን ትግሉና ህዝቡ ነው የፈጠረን። እኔን ብቻም ደሞ አይደለም። ሌሎች ጀግኖችንም ፈጥሮአል። ወደፊትም ይፈጥራል። ስለዚህ ግለሰቦችን ማእከል ማድረግ ብዙውን ጊዜ የህዝቡን ተሳትፎ ያኮስሰዋል። 'ምንሊክ ጣሊያኖችን ድባቅ መታ' እንደሚባለው ማለት ነው።-

- ባንተ በኩል የህዝቡን ትግል መግለፅ አይቻልም?-

- ይቻል ይሆናል። ጥንቃቄ ግን ይጠይቃል።-

- ጓደኞችህ ግን አልተባበሩኝም።-

ሀየሎም ሳቀ።

- እውነታቸውን ነውኮ ሀወኒ። የኔን ስም ሰማይ ጥግ የሰቀለው ደርግ ነው። አንቺም ደሞ ይህንኑ ተከትለሽ ነው ለመሄድ የሞከርሽው።-

ሀወኒ ለጥቂት ደቂቃዎች ዝም አለች። የሀየሎምን ታሪክ የመፃፍ ምኞትዋ፣ አየለ።

ይህ የሆነው ትናንት ማምሻውን ነበር።

ነገ ተሲያትም ቀጠሮ አላቸው ...

እንደገና ተራሮቹ አናት ላይ ተቀምጠው ያወጋሉ።

ሀወኒ ... ከሀየሎም ጋር ቀጠሮ ከያዘች በሁዋላ ቁልቁለቱን እየተንደረደረች በግል ከተሰጠቻት ዋሻ ደረሰች።

ጣራዋ ላይ አፈር የተደመደመባት ከትላልቅ ግንዲላዎች የተገነባች ዋሻ ናት። የመደብ አልጋና ጠረጴዛ እንዲሁም አንድ ሬዲዮ ቴፕ አላት። ጠረጴዛዋ ላይ ወረቀቶች ተበታትነዋል። ወረቀቶቹ ብቻ ሳይሆኑ ሀሳብዋም ተበታትኖባታል። ሀየሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ ለመፃፍ የምታደርገው ሙከራ ቅጥ እያጣ ሄዶአል። ቅጥ ያጡትን ቡጭቅጫቂ ወረቀቶች ማንበብ ጀመረች...

ሀየሎም አርአያ በ1949 ትግራይ ውስጥ አዲነብርኢድ በምትባል አንዲት ትንሽ መንደር ተወለደ። በልጅነቱ የአግርኩዋስ ጨዋታ አጥብቆ ይወድ ነበር። የአካባቢውን ልጆች እያሰባሰበም እሱ የቡድኑ መሪ እየሆነ፣ ጠመንጃዎችን ከአንጨት እየሰራ፣ ወደ ተራራዎች እየወጠ ይጫወቱ ነበር።

ሀየሎም በጉርምስና ዘመኑ ወደ ትግል ወጣ።

እለቱም ሰኔ 18፣1968 ነበር።

ከእህቱ ልጅ ጋር ተያይዘው ወደበረሀ ወጡ። በልጅነቱ ብርቱ መንፈስ የነበረው ሀየሎም፣ አዲነብርኢድ ትጠበው የነበረው ሀየሎም፣ ከፖሊሶች እየተጣላ ሽጥ እየነጠቀ፣ ቤተሰቦቹን ማስጨነቅ የጀመረው ሀየሎም፣ ልቡ ወደበረሃ ሸፈተ። በጀሮው ሹው ያሉ ወሬዎች ነበሩና እኒያ ጭምጭምታዎች ቀልቡን ሳቡት። በስሜት ጠሩት - ወደ በረሃ።

ከእህቱ ልጅ ጋር ዱር ኢየቆራረጠ መገስገስ የጀመረው ጠብመንጃውን እንዳነገተ ነበር። ለአደን የሀረባቸውን ገደሎች ያውቃቸዋልና አልተቸገረም።

ጊዜው ከረምት ነበር። ይዘንባል። ከትግራይ ተራራዎች ተጠረቃቅሞ እየተጠማዘዘ የሚንዋዠው ጉርፍ፣ ታላላቅ ተራራዎችን ገምሶ የመደርመሰ ችሎታ ነበረው። ከድንጋይ ድንጋይ እየተላተመ የሚንፋዋለለው ጉርፍ ለሀየሎም እንደ ትንቢት ነጋሪ ነበር። ዊዛህ ከተባለ ቦታ ደርሶ በዛፍ ጥላ ስር ተቀምጠው ቂጣና ገንፎ ከሚበሉ ጥቂት ታጋዮች ጋር ሲቀላቀልም ሀየሎም የተራራው ሰው መሆኑን አረጋገጠ። ዳዊትን ሆኖ ከጉልያድ ሊፋለም ተዘጋጀ። ድል አድራጊ ተብሎ ተተነበየለት። ሀዲሽ የሚለው የቤተሰብ ስሙ 'ሀየሎም' በሚለው ተተካ። በርግጥም ተራሮችን መሸገባቸው። ሜዳና ሸለቆዎችን አሰሳቸው። ጥይቶች በሳሉት። ስንቶቹ አጠገቡ ወደቁ?

የወደቁት ለቀሩት አደራቸውን እየሰጡ በረሃ ቀሩ:: አብሮት የመጣው የእህቱ ልጅ ሳይቀር ሀክፈን በተባለ ቦታ ተሰዋ:: ሀየሎምም አንድ ቀን እንደ ጉዋደኞቹ አንድ ተራራ ላይ እንደሚወድቅ እርግጠኛ ነበር ...

ሀወኒ የማስታወሻ ደብተርዋን እየገለባበጠች ማንበብ ቀጠለች::

... የሰሜን ኢትዮጵያ ሰዎች ጦርነቱን ገፉበት:: እነሱ እንደሚሉት ጦርነቱ የተቀሰቀሰው ፍትህን በመነፈጋቸው ነው:: የልማት፣ የቁዋንቁዋ፣ የመሬት፣ የስልጣን ጥያቄዎችን ደግመው ደጋግመው አነሱ:: ስልቻ ለሚሞሉት ጥያቄዎቻቸው ጆሮ የሰጣቸው ግን አልነበረም:: ይህ አናደዳቸው፣ ንዴታቸው ወደ ቁጣ - ቁጣቸው ወደ አመፅ - አመፁ ወደ ጦርነት አደገ:: ጦርነቱም በየማእዘኑ ይቀጣጠል ያዘ:: ሰሜነኞች ሞትን ናቁ:: ከሞት ያልተሻለውን ኑሮ ጠሉ:: ጀግንነታቸው መጣባቸው:: ጠመንጃና እምቢልታቸውን የሸረሪት ድር ካደራበት የድንጋይ ግድግዳ ላይ አወረዱ:: እንደጥንቱ፣ እንደጠዋቱ፣ እንደአባቶቻቸው እየዘፈኑ፣ ከበሮውን እየደለቁ፣ ሊዋጉ የሰሜን ተራሮች ላይ ወጡ:: ከስመጥር መሪዎቻቸው አንዱም ሀየሎም ሆነ:: ይህ ታጋይ ተከታዮቹን ይዞ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ወታደሮች ላይ የሰነዘረው የዱላ ነበልባል ከጊዜ ጊዜ እየበረታና እያሰጋ ሄደ:: ጥይቶች ቢበሳሱትም ሀየሎም ሊቆም አልቻለም:: የሰራዊቱ ጥንካሬ ተስፋ ሆነው:: ሞትን ያሸንፍ ጀመር::

አንድ ጊዜ ሀዋነ የሚባል ቦታ ወታደሮች አድፍጠው ይጠብቁት ነበር:: ሀየሎም አንዲት ኦና ቤት ውስጥ ሆኖ ያዋጋና ይዋጋ ነበር:: ወታደሮች ያቺን ኦና ቤት ጠረጠሩዋት:: ይከቡዋትም ጀመር:: ውጊያው ተጋጋለ:: የመንግስት ወታደሮች ሀየሎም እዚያች ጐጆ ውስጥ መሆኑን አረጋገጡ::

ጩኸቱና ግርግሩ በረታ::

«ሀየሎም እዚህ ነው!» የሚሉ ድምፆች ተራራዎች ላይ አስተጋቡ::

የወታደሮች ጆሮ ቆመ! ያ ብርቱ ጭራቅ ከተያዘ የጦርነቱ ሁሉ ማብቂያ ይሆናል ሲሉ ተነጋገሩ:: ያልተጠበቀ መተራመስ ተፈጠረ ...

አዛገሮች ይጮሁ ጀመር!

«እንዳትገድሉት ከነህይወቱ ያዙት!»

«እንዳያመልጣችሁ!»

«ጐጆዋን አጋዩዋት!»

ሀየሎም ይህን ሁሉ ኦናዋ ቤት ውስጥ ሆኖ ያደምጣል:: ብቻውን በመሆኑ ይህቺ የመጨረሻዋ ደቂቃ መሆንዋን አመነ:: ቢሆንም ሀየሎም ተስፋ ይቆርጣል ብሎ ማን ያስባል? ቀለበታቸውን ወደ ኦናዋ ቤት እያጠበቡ፣ እየተኮሱ ከሚመጡት ወታደሮች ጋር ይታኮስ ጀመር:: ጥይቶች ግርግዳውን እየበሱ አጠገቡ ያርፋሉ:: በጆሮው ስር ያፉዋጫሉ:: ድንገት ጐኑን ቀዘቀዘው:: ተመትቶአል:: የካኪ ሸሚዙ በደም ታጥቦአል:: ይህም የሁሉም ነገር ማክተም ምልክት መስሎት ነበር:: ግን ስህተት ነበር:: እኒያ ከጥይት የፈጠኑት ጀግኖች ጉዋደኞቹ እንደ በረሃ ዘንዶ መሬት ለመሬት እየተሳቡ ደርሰውለታል:: ጐጆዋንም ከብበው እየተስገበገቡ ሀየሎምን ለመማረክ የሚመጡትን ወታደሮች እንደ ዝምብ አረገፍዋቸው:: መሪያቸውንም በታላቅ ጀግንነት አዳኑት:: ሀየሎም ምን ያልተዋጋበት ስፍራ አለ?

ፀለምት፣ ወልቃይት፣ ደደቢት፣ አዳጋህብረት፣ አዲዳእሮ፣ ሽራሮ፣ አልገዳ፣ ማይቀነጣል፣ አቢይአዲ፣ ገርአልታ፣ ነበለት፣ አህፈሮም፣ አክሱም፣ አድዋ፣ ሀውዜን፣ አፅቤ፣ አበርገሌ፣ ሳምሬ፣ ግጀት፣ ሰቆጣ፣ ቦርቸሌ፣ ደላ፣ ዳንዴ፣ መቻሬ፣ ጨርጨር፣ ጉጉበዱ ...

ግን የቱ ተጠርቶ ዮቱ ይተዋል?

ሀየሎም እንደሆነ ተራሮቹን፣ ሸለቆዎቹን ተሸሎክሉኮባቸዋል:: መድፍ፣ ሞርታር፣ ታንክ፣ ብረት ለበሶቻቸውን አጋይቶባቸዋል:: የወታደሮችን የማዘዣ ጣቢያዎች ወደ አመድ ክምርትነት ለውጦባቸዋል:: በቆረጣ አሰቃይቶአቸዋል:: ሞራላቸውን ሰባብሮታል:: ታዲያ ስሙን ማን የማያነሳሳው አለ? የራያ ሰዎች ወንድ ልጃቸውን ሀየሎም ሲሉ ሰይመዋል:: በከባድ ውጊያ መሀል መደንገጥን ጨርሶ የማያውቀው ሀየሎም የካቲት ሲመጣ ለድልና ለመስዋእትነት ይዘጋጃል:: የውስጥ እግሩ ሲገማመስ በማዳበሪያ ክር በወስፌ ይሰፋው ነበር:: ምን ያ ብቻ፣ የገዛ እግሩን በስብ እየተኮሰ ልክ እንደ ወንበር እግር ይጠግነዋል:: ታዲያ ሀየሎም ሩህሩህ ነበር::

ስለሙሴ ሲናገር እንባውን ማቆም አይችልም:: የመጀመሪያው የህወሀት መሪ የነበረው ሙሴ፣ መዳን እየቻለ ደሙ ፈሶ አልቆ ህይወቱ በማለፍዋ ዘወትር ይብከነከናል:: ታዲያ የሙሴን ጥበብና ትእግስት እንዳለች ነበር የወረሳት:: ሩህሩሁ ሀየሎም ኩህለን የተሰዋ እለትም እንባውን ማቆም አቅቶት ነበር:: በተሙዋሙዋቀ ተኩስ መሀል ... መደማመጥ በማይቻልበት ... የቦምብ ድምፅ በሚሰማበት ... ሀየሎም ላንቃው እስኪሰነጠቅ ይጮሃል፣ ሬድዮው ላይ ያምባርቃል፣

- ኩህለን! ኩህለን! ኩህለን!:-

ድንገት የኩህለን ድምፅ መጣለት!

- ምን ሁኔታ ላይ ናችሁ? - ሲል ሀየሎም ይጠይቀዋል::

- የተሙዋሙዋቀ ውጊያ ነው:: እንደ ቀድሞው እየፈፀምኩ ነው:- ይለዋል::

እንዲህ ማለቱ ለሀየሎም ግልፅ ነበር::

ኩህለን ምንም እንኩዋን መሪ ቢሆንም የሚመራቸው ታጋዮች ተሰውተውበት ራሱ መስመር ይዞ ውጊያው ላይ ገብቶ ኖሮአል::

- ባስቸኩዋይ ውጣ!-

ሀየሎም በሀይለቃል አዘዘው:: ኩህለንን ማጣት ምን ማለት እንደሆነ ያውቀዋል - ሀየሎም::

- ተቀብያለሁ! - ይላል ኩህለን:: አያይዞም

- ግን ይህን ቦታ ብተወው ለጠላት ምቹ ሁኔታ ይፈጠራል:: ይህን ቦታ የደርግ ወታደሮች ከያዙት ግራና ቀኝ የገቡት ታጋዮች ይመታሉ! -

- ምን ያህል ሰው አለህ? -

- ደህና ነው -

ሀየሎም ቁና ሙሉ አየር ተነፈሰ:: ረጋ አለ:: ገባው:: ኩህለን ብዙ ተሰውተውበታል:: አሰበና እንደገና ይጮህ ጀመር!

- የያዝከውን ቦታ ለቀህ ውጣ -

ሳቀ ኩህለን:: ረጋ ብሎም!

- እሺ ሀየሎም! - አለው::

ከዚያም ግንኙነቱን አቁዋረጠ:: ሀየሎም ግን እንደገና በሬድዮ ይፈልገው ጀመረ:: ከጥቂት ፍለጋ በሁዋላ አገኘው:: አሁን ግን የኩህለን ድምፅ ለወጥ ብሎአል::

- ብዙ ገድለናል ሀየሎም! ማርከናል:: መሸሽም ጀምረዋል! በዚህ ላይ እኔ ...

የኩህለን ድምፅ ድንገት ሰረገ::

ሀየሎም 'ኩህለን' እያለ ይጮህ ጀመር:: መልስ የለም:: ኩህለን ለዘልአለሙ ዝም ብሎ ኖሮአል:: ሀየሎም አለቀሰ:: አልቻለም:: በተሙዋሙዋቀ ውጊያ መሃል አነባ:: ጦርነትን ረገመ:: ስንቶች ወደቁ? ስንቶች? ስንቶች? ስንቶች?

ኩህለን ቅን ነበር:: ብርቱና ግልፅ:: በከባድ ጦርነቶች መሀል የሚቀልድና የማይደነግጥ ነበር::

የሀየሎም ገጠመኞችና ያለፈባቸው አስቸጋሪ ውጊያዎች ቁጥር ስፍር አልነበራቸውም:: የአግአዚ ኦፕሬሽን ብቻውን ታላቅ ገድል ነው:: እስራኤላውያን በኡጋንዳ - ኢንቴቤ የፈፀሙትን ገድል ያስታውሳል ...

ሀወኒ የፃፈችውን መቦጫጨቅ አሰኛት:: በዚህ አያያዝ የትም እንደማትደርስ ተረዳች:: ታሪክ እንዲህ እንደማይፃፍ ታውቀዋለች:: የሰበሰበችው መረጃ በቂ አለመሆኑ ግልፅ ነበር:: 'ታዲያ ምን ማድረግ አለብኝ?' ብላ ራስዋን ጠየቀች::

መተው?

ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ምኞትዋ የተዳከመ መሰላት:: አድካሚ ሆነባት:: የሰበሰበችውን መረጃ ብታገላብጥም ባዶ ሆነባት:: ስሜት የለውም:: ለጋዜጣ የሚላክ ዝባዝንኬ! ትርጉም የሌላቸው የተበጣጠሱ ብዥ ያሉ ገጠመኞች ሆኑባት:: ታጋይ ባለስልጣኖቹ ደግሞ ለመናገር ፈቃደኛ አይደሉም:: ፖለቲካ እንጂ ታሪክ መናገር አይወዱም::

የሰበሰበቻቸውን ፎቶግራፎች ስታገላብጥ የሙሴ ፎቶ እጅዋ ላይ ገባ:: የደስደስ ያለው ወጣት ነው:: ፎቶውን ሲያዩት በህይወት ያለ ይመስላል:: ትክ ብላ ታስተውለው ጀመር:: ስለሱ ብዙዎች ነግረዋታል:: ስሙን ሲያነሱ ደግሞ እንባ እንደሚቀድማቸው አስተውላለች:: 'ሙሴ ጀግና ነበር ወይስ ነቢይ?' አለች ለራስዋ:: ሙሴ ከኤርትራ ሻዕቢያን ተሰናብቶ ነበር ወደ ትግራይ ሰዎች የመጣው:: አመጣጡ የትግራይ ወገኖቹን መርቶ ወደ ነፃነት ሊወስድ ነበር:: አልሆነም:: ባጭሩ ቀረ:: ቢሆንስ ኖሮ ግን? እስራኤላውያንን ከግብፆች ባርነት ያወጣቸው ሙሴ ነበር:: ሆኖም የተስፋይቱን መሬት ተራራ ላይ ሆኖ ነበር በርቀት የተመለከታት:: እግዚአብሄር ወደ እስራኤል ምድር አይገባ ዘንድ አገደው::

... ከግማሽ ሰአት ቆይታ በሁዋላ ሀወኒ ከተቀመጠችበት ተነስታ ትንጐራደድ ጀመር:: ልብዋ ፍርሃት ፍርሃት አለው እንጂ የተሙዋላ ታሪክ ለመፃፍ መፍትሄው ምን እንደሆነ አልጠፋትም:: ግን ፈራች! ሞትን ፈራች! ሀየሎም ወዳለበት ግንባር መሄድ ብቻ ነው መፍትሄው:: ጥይት ግን ሰው ከሰው አይመርጥም:: ጥይቶች ታሪክ ፀሐፊዎችን ለይተው ሲስቱ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅም::

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር ሀወኒ ከምሽግዋ ወጥታ በተራሮቹ ጥግ ላይ ወደተሰሩት የመፀዳጃ ቤቶች አዘገመች:: ክሳድ ግመል የከረመች ቢሆንም እንደገመተችው በቂ ታሪክ ማግኘት አልቻለችም::

የሰበሰበቻቸው ታሪኮች ግልፅ አይደሉም። ቦንብ ከጀቶች ተጣለብን ይሉዋታል - ታጋዮቹ። ቦንብ ከሰማይ ሲወርድ ምን እንደሚመስል ግን አታውቅም። ድምፁን ጭምር አታውቀውም። ስለዚህ ብዥ ይልባታል። ለነገሩ የሀየሉምን ታሪክ ለመፃፍ ትምጣ እንጂ ከዚያ በላይ የሚመስጡ ገድሎችንም መስማት ጀምራለች። አንዱ የሙሴ ታሪክ ነው። የሙሴ ሁኔታ ውስጥዋ መቀጣጠል ጀምሮአል። ግን ሁሉም ታጋዮች ብዙ አይናገሩም። ሙሴ ማን እንደሆነ፣ እንዴት ሊሰዋ እንደቻለ መናገርም እምብዛም አልቻሉም። ወይም አልፈለጉም። አሊያም ሲያስታውሱት ይረበሻሉ።

- ከብዙ አመት በፊት ነበር - አላት አንድ ቀን አንዱ ታጋይ። - - አራት ወጣቶች ደሮና አካባቢ እገላ የሚባል ቦታ ለስብሰባ ተቀምጠው የሙሴን መምጣት ይጠባበቃሉ። በተስፋ ይጠብቁታል። ሙሴ ማለት የተዋጣለት መሪ ነው። ሁሉም ታጋዮች ይወዱታል። ይመኩበታል። ሙሴ ካለ ድል አለ። ወጣትና ጠንካራ ነው - ሙሴ። አይደክመውም። ይዋጋል፣ ያዋጋል፣ ከዚያም ደክመኝ ብሎ አያርፍም። ደሞ መሣሪያት ያነሳል። ታጋዮችን ያስተምራል። ድል የሚመጣበትን መንገድ ጠንቅቆ የሚያውቅ ብሩህ አእምሮ የነበረው ወጣት ነበር። እናም አራቱ ወጣቶች እገላ እሚባል ቦታ ሆነው ይጠብቁታል። እነዚህ ታጋዮች የዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን ጥለው የወጡ የትግራይ ልጆች ናቸው። ወይም የመንግስት ሰራቸውን ሰቀው ወደ በረሃ የገቡ ናቸው። ታዲያ የሚመኩበት ሰው ቢኖር በርግጥም ሙሴ ነበር። ታዲያ እገላ በተባለ ስፍራ ተሰብስበው እየጠበቁት ነበር። አዲስ የአመራር አቅጣጫ ለመንደፍ የሚያስችል ስብሰባ ለማካሄድ ፈጥኖ ይመጣ ዘንድ ልከውበታል። ሆኖም በሙሴ ምትክ ሪድም አፍንጫ ያለው፣ ጠጉሩ ተገማምዶ ትከሻው ላይ የወረደ ሰው ወደ አራቱ ወጣቶች ሲገሰግስ በሩቅ ታየ። አራቱ ወጣቶች ማንነቱን በጠጉሩና በአፍንጫው ለዩት። ፀሀዩ ነው። አሉም ታጋይ ነው። ከብርቱዎቹ አንዱ። አጠገባቸው እንደደረሰ ደብዳቤ አቀበላቸው። ከመካከላቸው አንዱ ወረቀትዋን በችኮላ ከፈታት። ብጣቂዋ ወረቀት የሙሴን እንደወጣ መቅረት የምትገልፅ ነበረች። ወረቀትዋን የከፈታት ሰው ስዩም መስፍን ይባላል። አንበሶ ሲያበቃ ብድግ ብሎ ለብቻው ሄደ። ከአንድ ቁዋጥኝ ላይም ተቀመጠ። እንባው ይወርድ ጀመር። ካንጀት በሚፈነቅል ስሜት እየተንሰቀሰቀ ለነባ።

ግን ለምን?

መለየት? ተስፋ ማጣት? ባዶነት? ምን ነበር?

ሶስቱም ወጣቶች ወደ ስዩም መጡ። አባይ ፀሀዩ፣ መለስ ዜናዊ፣ ስብሀት ነጋ ይባላሉ።

- ስዩም ምን ሆነሃል? - ሲሉ ጠየቁት።

- ሙሴ ተሰዋ! -

ቃል የተነፈሰ አልነበረም። ሶስቱም ፈንጠር ፈንጠር እያሉ ለየብቻ ተቀመጡ። ይህ የትግሉ ማብቂያ የሽንፈት ምልክት ይሆን? በትግል ለሚሰዋ ታጋይ ማንባት የተለመደ አይደለም። ይህ ግን የተለየ ሁኔታ ነው። ሙሴ ከምንም ነገር በላይ ነበር። የሙሴን ለቅም ማጣት ታላቅ አደጋ መሆኑን ሁሉም ያውቁታል።

... ህወኒ በህሳብ ትባገናለች። የሰበሰበቻቸውን የታሪክ ብጥስጣሾች ልትቀጣጥል ትጥራለች። ግን ከቶ የሚሞከርና የሚገፋ አልሆነም። ቃላት መደርደር ብቻ ሆነባት። ህይወት ልትሰጠው ከበዳት። መፍትሄው አንድ ብቻ ነው።

መገመት! ሀየሉም ወዳለበት ግንባር!

ያንኒዜ እውነተኛውን ታሪክ እንደምትፅፍ አልተጠራጠረችም። ህወኒ አዲስ ድኅረትና ወኔ ለማግኘት ራስዋን እያበረታታች ነበር፤ ከመፀዳጃ ቤት ወደ ዋሻዋ የተመለሰችው። ልብዋ ግን አልቆረጠም። ግማሽ የመሞት እድል እንደሚገጥማት ስታስብ ፍርሃት ውስጥዋን ያርበደብደዋል። ሞትን መጋፈጥ ፈራች። ብርሃንን ማየት ትሻለች። ህይወት ጣፋጭ መሆንዋ ይሰማታል። 'ሞትን ለምን እጋፈጠዋለሁ?' ብላ ራስዋን ትጠይቃለች። ልብዋ ተከፋፈለ። ጊዜው ግን አሁን ነው። የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት በሙሉ እዚህ አሉ። ስብሰባቸውን ጨርሰው ከመበተናቸው በፊት አንድ ውሳኔ ላይ መድረስ አለባት። ከቆረጠች ሀየሉምን ተከትላ ወደ ውጊያው ሜዳ መጉዋዝ አለባት፤ ካልሆነም ሰራዋን እርግፍ አድርጋ ትታ ወደ ውጭ ሀገር መኮብለል። ከሁለት አንዱን የግድ መወሰን አለባት። ውሳኔዋንም ለሀየሉም ትነግረዋለች።

ልብዋ ግን ዋለለ። መወሰን አቃታት። በተከፋፈለ ልብ አልጋ ውስጥ ገብታ ጋደም አለች። ክሳድ ግመል ይበርዳል። ሲበርዳት ለውነትዋን ማሻሸት ትወዳለች። ያኔ ይሞቃታል። ሙቀቱ ደግሞ አንዳች ስሜት ይጭርባታል። ያሰቃያታል። ጀርመን ያለው የልጅነት ፍቅረኛዋ ከልብዋ አልጠፋም። አብሮ አደግዋ ነው። ዋቆ አባዱላ የሚባል የአድሜ ባለፀጋ ነው ያሳደጋቸው። ወንድምዋም እጮኛዋም ነው። ሩቅ አገር አለ። ታዲያ አልጋዋ ውስጥ ገብታ ሲሞቃት እየተወራጨች የሩቁን አገር ሰው ስም በፍቅር ታነሳለች ...

«አናሌ የኔፍቅር ... የት ነህ!?»

- 2 -

ከአዲስ አበባ በስተምስራቅ ሀምሳ ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ደብረዘይት ወይም ቢሾፍቱ ተብላ የምትጠራ አንዲት ከተማ አለች። ወታደራዊ ጫማዎች በየአለቱ ሲረግጡዋት ስለሚውሉ የፍርሀት አገር ሆናለች። ቱፊጥሮ ያለውን ሳይቆጥብ በሰጣት ሀብት ላይ ተኝታበታለች።

ከቢሾፍቱ ከተማ እምብርት ወደ ሆራ ሀይቅ በሚያመራው ውብ ጐዳና ዳርቻ ላይ በከተማዋ ታዋቂ የሆኑ አንድ ሬድዮ ጠጋኝ አሉ። እኒህ ሰው አርጅተዋል። ቢሆንም ብርቱ ናቸው። ግንባራቸው በላቦት እያብረቀረቀ የተበላሹ ኤሌክትሪክ ነክ እቃዎችን ይጠግናሉ። ለነገሩ ምን የማይጠግኑት አለ? ሰአት፣ የእጅ ባትሪ፣ ቡታጋዝ፣ ማቀዝቀዣ... ዝናቸው በሴተኛ አዳሪዎቹ ዘንድ እጅግ ተጋንኖ በመስፋፋቱ የተሰበረ የቢራ ጠርሙስም ይጠግኑ ይሆናል በሚል እምነት ስባሪውን አንጠልጥለው የሚሄዱ አሉ።

የመጠገኛ ሱቃቸው ለዘመናት በተከማቹ የተበላሹ ቁሳቁሶች ከመጠቅጠቅዋ የተነሳ መተላለፊያ የለም። ኤርትራውያን «አቦይ ግርማ ፅዮን» ሲሉዋቸው፣ ሌሎቹ ደግሞ «የዳዊት አባት» ሲሉ ይጠሩዋቸዋል።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ያልታሰበ እንግዳ ከተፍ አለባቸው። አያውቁትም። የቢሾፍቱ ሰው አይደለም። የሚጠገን ሬድዮም አልያዘ። ገፅታውን በፍጥነት ያጠኑት ጀመር። በልባቸው «አሱ ይሆን?» አሉ።

«ጤና ይስጥልኝ!» አለ ወጣቱ ጥርት ባለ አማርኛ።

«እግዚአብሄር ይመስገን!»

«የተበላሸ ሰአት ነበረኝ»

«ምን አይነት ሰአት ... ልጄ?» አሉ የልባቸው ምት እየፈጠነ።

«ሮመር 33» አላቸው።

«እነዚ ሰአት ወር አይሰሩ። አምጣ ... በል። ዛሬ ስራ የለ ... ቀዘቀዘ ... ሰው የተባለ ሳይመጣ ... ዋለ» ካሉ በሁዋላ «እንደምን ሰንብተሃል... የአገሬ ልጅ» አሉት በትግርኛ።

ከበርጩማቸው በመከራ ተነስተው አገላብጠው ሳሙት። ወጣቱ ከቀረበለት የወላለቀ ባለ አራት እግር ወንበር ላይ በጥንቃቄ ተቀምጦ ያወያቸው ጀመር።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ታላቅ እንግዳ መጥቶባቸዋል። ስለዚህ አይናቸውን ወደጉዋዳ ወረወሩ። «ትብለዕ! ትብለዕ!» እያሉም

ይጣሩ ያዙ። ወጣት ቆንጆዬ ልጅ አንገትዋን ብቅ አደረገች።

«ጋሻ መጥቶአል... ሻሂ በሊያ ነዲኺ...»

በተወለጋገደው አማርኛ ሳቀባቸው።

«ሽዋ ምን ያህል አመት ቆዩ አቦይ?»

«ሰላሳ አመት» አሉ በፈገግታ።

«አማርኛ ሳይችሉ ቀሩ ታዲያ?»

«አምቢ አለኝ» አሉ ራሳቸውን እየነቀነቁ «ልጆቹን ደሞ ትግርኛ አቃታቸው። ወደፊት ሀገራቸው ሲገቡ ምን እንደሚሆኑ ቅዱስ ሩፋኤል ይወቅ።»

«የአካባቢው ፀጥታ እንዴት ነው ታዲያ?» አለወሬ ለወጡ።

«የፍረወይኒን መቼም ሰምተሀል።»

«አላውቃትም» አለ።

«አንድ እህታችን ናት። ፍረወይኒ ወልደማርም ትባላለች። አንድ አመት ሞላ ከተገደለች። ከልቤ ግን ልትወጣ አልቻለችም። ሁመራ ላለን ጀምሮ ነው የማውቃት። ልጅዋን ወደ በረሀ የላከች ጀግና ናት። ታዲያ ኤርትራዊ ለሆነው ሁሉ 'ድምፂ ሀፋሽ ሰሚእካ?' ነው የመጀመሪያ ጥያቄዋ። ብዙ ጊዜ መክርናት። ተቆጣናት። አልሰማ አለችን። እንደፈራነው ሆነ። ለትሶ ቤት ተቀምጣ 'ወዲ አፍወርቂ ሎሚ ጉዳም ተዛሪቡ። እዚ ጀግና ወዲ ኤረ' እያለች ስታንሾካሹክ አስመራ የኖረ አንድ ወታደር ሰምቶ ጠቆመባት። ተያዘች። ተገደለች።»

ለጥቂት ደቂቃዎች ሁለቱም በትካዜ ቆዩ፣

«የፃረወይኒን ታሪክ እስኪ ሌላ ቀን ያወጉኛል። የዛሬ ስራችንን ሁሉ እንጨርስ። መልእክት ይኖረኝ ይሆን?»

«አሙን አለህ» ካሉ በሁዋላ ድምፃቸውን ዝቅ አድርገው ይናገሩ **ጀመር፣**

«... ቦሎኛ 99 ተፈፅሞአል። ለጊዜው ስራህን ልትቀጥል ስለማትችል በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ ወደነበርክበት ተመለስ። ወጪህ በተለመደው ስፍራ ተዘጋጅቶልሀል - ነቢያት ቦቼፊሊያ»

እንግዳው ሰው መልእክቱን እንደሰማ ባለበት ደንዝዞ ቀረ። አቦይ ግርማ ፅዮን በእንግዳቸው ድንገተኛ ድንጋጤ ክፉኛ ተረበሹ፣

«ክባድ ችግር አለ?» ሲሉ ጠየቁት።

«አምን»

«ምንድነው የኔ ልጅ?»

ምላሽ ላይሰጣቸው ቀረ።

«ንገረኝ ልጄ? ምስጢር መሆኑን መቼም አውቃለሁ። ስጨነቅ ውዱ ከማድር ግን ጥቂትም ቢሆን ንገረኝ።»

«እኔ ወዲህ የመጣሁት ለአንድ ድርጅታዊ ተግባር ነበር። ያንን ተግባር ማከናወን የምችለው ግን ቦሎኛ 99 ከተባለው ሰው ጋር ብቻ ነበር። ቦሎኛ 99 በደርግ እጅ ወድቆአል። ስለዚህ እኔ ስራዬን ለጊዜው መስራት አልችልም።» ብሎ በንዴት ይብከነከን ጀመር።

«ቦሎኛ 99 ትልቅ ሰው ነው?»

«በጣም! አስመራ ላይ ወሳኝ ስራዎችን ሲያከናውን የቆየ ነባር ታጋይ ነበር። ማንነቱን ከደረሱበት ምስጢር እንዲያወጣ ያሰቃዩታል። ምስጢር ደግሞ ሊያወጣ አይችልም። ስለዚህ ራሱን መግደሉ አይቀርም። አሊያ እነሱ ይገድሉታል።»

ለደቂቃዎች ያህል በየራሳቸው ሀሳብ ተመስጠው ሲተክዙ ቆዩ።

ከዚያም ሽማግሌው፣ «ትብለፅ» ሲሉ ይጣሩ ጀመር «ሻሃ ውን ዘገያችሁ»

«ሻዩ ይቅርብኝ አቦይ!» አለ ወጣቱ።

«ይደርሳል እኮ»

«እቸኩላለሁ። ምናልባት የሚያስተላልፉልኝ መልእክት ካለ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ተመልሼ እመጣለሁ። ካልሆነ ዜሻለሁ ማለት ነው። ደህና ይሁኑ አቦይ።»

«ደህና ሁን ልጄ!» አሉ ከተቀመጡበት እየተነሱ።

ጣይቱ ምናለች!?

ምእራፍ ሰስት

- 1 -

የግል ታሪኳ የለጠፈች አንዲት ቱዩታ - ላንድ ክሩዘር ናዝሬት ላይ ስትደርስ የመተሃራን መንገድ ትታ ወደ አርሲ በሚያደርሰው ጐዳና ተገነጠለች። ሾፌሩ የተመሰገነ ነው። በርግጥ ኖሮበታል! መንገዱም የሰጠ ነው። ላንድ ክሩዘርዋ አምስት ሰዎችን ብትጭንም ትሞም አላላት። በምቹው ጐዳና ትጋልባለች።

መኪናዋ ውስጥ ከሁዋላ የተጫነቸን ሰስት ገበሬዎች ለማያያቸው ሞኞች ይመስላሉ። ገፅታቸው የጅል ነው። ግን በአዳፋ ኩታዎቻቸው ስር ያለውን ያርሲ ልብ ማን ያውቀዋል? በተጨማተረው ባርኔጣቸው ስር ያለውን ያርሲን ሰዎች ጭንቅላትስ ከሞ ማን ይስተካከለዋል? በርግጥ የአርሲዎችን ሩህሩህነት ... የአርሲዎችን ጀግንነት ... የአርሲዎችን ምኞትና ህልም ... አዲስ

ባ ጨርሶ አላወቀችውም፣

«አባቦሩ!»

አኖሌ ነበር በኦሮሚኛ፡፡

«ወዬ ልጀ?»

«እስር ቤት ውስጥ ደበደቡዋችሁ እንዴ?»

«ሰደቡን እንጂ አልነኩንም ... ልጀ!»

«ማነው ተሳዳቢው!»

«ቆየ እኰ ልጀ?»

«ምኑ አባቦሩ?»

«ስድቡ ከተጀመረ ነዋ?»

«አባቦሩ!»

«የኔ ልጅ!»

«ምን ብለው ሰደቡዋችሁ!?»

«እኔን ... 'ጅል ጋላ!' አሉኝ፡፡»

አቃሰተ፡፡ በጦር ጐኑን የተወጋ ያህል አመመው፡፡

በአፍንጫው ትኩስ ትንፋሽ ሰንጥቆ ሲወጣ ተሰማው፡፡

«ይህን ያለውን ደንቆሮ ያስታውሱታል?»

«ከምትነዱዋቸው አህዮች አትሻሉም! ሲሉም አላገጡብን፡፡»

«ያው ውሻ ነው እንዲህ የሚግማማው?»

«መቼ ይሆን የምትሰለጥኑት? ሲሉም ጠየቁን፡፡»

«እርሶ ታዲያ ምን መለሱለት አባቦሩ!?»

«ማን እየገዛን እንሰልጥን? አልኩት፡፡»

«ምን መለሰ ይህን ሲሉት?»

«ሲሉ ሰምታ ዶሮ ታንቃ ሞተች አሉና ተረቱብን፡፡»

«ለተረትማ ማን ብሎአቸው? ኑሮአቸው ተረት ነው፡፡ አስተሳሰባቸውም ተረት ነው፡፡ እንደ ባልቴት ተረት ከማውራት የተሻለ ምን ያውቃሉ? ደደቦች! እነሱን ብሎ ደሞ ስልጡን? ለዚህች ሀገር ምን ቁምነገር የፈየዱ መሰላቸው? ሶስት ሺህ እያሉ

የሚመኩበትን ዘመን ሙሉ ጠጅ በመጣልና በመጠጣት ነው ጊዜያቸውን የፈጁት!»

«አኖሌ ልጀ!?»

«አባቴ!?»

«ያንን ሰማይ ታየዋለህ!?»

«የቱ!?» ብሎ በመስኮት አማተረ፡፡

«እስከ አድማስ የተዘረጋውን!»

«አዎን አባቴ!»

«እንኩዋን መሬቱ ሰማዩም የኦሮሞዎች ነው፡፡ ጊዜ ነው ያዋረደን፡፡ ጊዜ ደግሞ ሁሉንም እንደነበረ ያደርገዋል፡፡»

የላንድ ክሩዘርዋ ሾፌር ኦሮሚኛ ባይችልም የአኖሌንና የገበሬዎቹን ንግግር በምስጢር ቴፕሪከርደሩ እየቀረፀ ነበር፡፡

በአኖሌ ገፅታ ላይ የሚነበበው ቁጣ ፖለቲካዊ ይዘት እንዳለው አልተጠራጠረም፡፡ በሙያው ተክኖበታል፡፡ የስለላ ስራውንም ይወደዋል - የገንዘብ ምንጭ ሆኖለታልና፡፡

«ጋሼ ነመራ!» አለ አኖሌ ወደ ሁለተኛው ገበሬ ዞሮ፡፡

«ልጀ?»

«ልጆች ደህና ናቸው?»

«ደግ ናቸው ... ደግ ናቸው ...»

ወደ ሶስተኛው ገበሬም መለስ አለ፡፡

«ጋሼ ዋቁማ ...»

«ወዬ የኔ ልጅ ...»

«ሁሉም ቤተሰብ ደህና ነው?»

«ደግ ናቸው ... የኔ ልጅ»

«መህቡባ አገባች?»

«ገናነች ልጀ! አንተን ሁሌ እንዳነሳች ነው፡፡ ከአፍዋ ጠፍተህ አታውቅም፡፡ ሲነጋም ሲመሽም 'አኖሌ ...' እንዳለች ነው፡፡»

ደሞ ወደሌላ ርእስ ዘለለ፣

«አመፁ ሲቀሰቀስ ምን ይመስል ነበር ... አባቦሩ?»

አባቦሩ ግን መልስ ለመስጠት ዘገዩ:: ይልቁን የደማ የእግራቸው አውራ ጣት ላይ ቁራጭ ጨርቅ ቢጤ ይደመድሙበት ጀመር:: ሽበት ጨርሶአቸዋል:: ብስል ቀይ ናቸው - ረጅም::

«አባቦሩ!»

ቁና ሙሉ አየር ተነፈሱና እንዲህ አሉት ...

«... ያደግህበት ደጃፍ ዛሬ የጦር ሰፈር መስሎአል:: የቡርቃ ገበሬዎች 'ሀወኒ ... አኖሌ ...' እያሉ ነው:: ገበሬው በናንተ ተስፋ አድርጐ ነበር:: ያኔ ወደ ትምህርት ስትላኩ ሱሪ አለባበስ እንድታውቁና የፀዳ ጨርቅ እንድትለብሱ አልነበረም:: አማርኛችሁ እንዲጣፍጥም አልነበረም:: ጉዳዩ ሌላ ነበር:: ታሪካችሁም ብዙ ነው ... እናንተ የማታውቁት::»

አኖሌ አንድ ነገር ጭንቅላቱን ጠቅ አደረገውና ከመቅፅበት ለአባቦሩ ጥያቄ ሰነዘረ::

«ለመሆኑ የኔና የሀወኒ ወላጆች እንዴት ነው የሞቱት?»

ሶስቱ ገበሬዎች ርስበራስ ተያዩና በዝምታ አቀረቀሩ::

«ለአባቴ ጉዳዩን ሳነሳበት ይከፋው ነበር::»

«ዛሬ ያወጉሃል» አሉ አባቦሩ በደከመ ድምፅ::

«ልዩ ነገር አለው እንዴ አባቦሩ?»

«የለውም ልጄ:: እንደሰው ልጅ ነው የሞቱት::»

«በህመም ነው?»

«የለም!»

«በጐርፍ አደጋ ይሆናላ?»

«ቡርቃ ምን ወንዝ አለና ልጄ? ወንዙማ ውስጥ ለውስጥ መሄድ ከጀመረ መቶ አመቱ ነውኮ? ምን ጐርፍ አለ ቡርቃ?»

«በምን ሞቱ ታዲያ? በቃጠሎ?»

«የለም!»

«በሰው እጅ ነው የተገደሉት?»

«የለም!»

«ታዲያ በምን ሞቱ?»

«ያደርስሃል!»

ላንድ ክሩዘርዋ እጅጉን ቸኩላለች::

አዎን ... መኪና ውስጥ ያሉት የአርሲ ገበሬዎች የመኪናዋን መቸኮል የወደዱት ይመስላሉ:: በርግጥ አርሲዎች ችኩል አይደሉም:: ሰባ አመት ሙሉም ታግሰዋል:: ዛሬ ግን ትእግስታቸው ያለቀ ይመስላል ...

- 2 -

የአመፀኞቹ ገበሬዎች ቁጣ እንደ ሰደድ እሳት ተቀጣጥሎአል:: የገበሬዎቹ እግሮች ለእሾህና ለጠጠር አይበገሩም:: እንደ ወይራ በጠነከሩ ተረከዞቻቸው ያን የጥጥ ፍራሽ የመሰለ ምድር እየሰረጐዱ ጃሎታውን ያስነኩታል:: በጦሮቻቸው በውሃና በልምላሜ የሞከሞከውን መሬት ይቦጭቁታል:: እየቦጨቁ ይፎክራሉ:: ጐልማሶቹና ወጣቶች!

«ቡርቃ ሲጋአ!»

«የሮን ጌሴ ጂራ - ቡርቃ!» ይላሉ::

ሽማግሌዎችም በሚንቀጠቀጥ ድምፃቸው ይቀሰቅሳሉ::

«አሰላማሌኩም ...

ዋቀዮ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ ... አርባጉጉ ጂራ

አማሪ ... ቡርቃ ጂራ

ቆንጨራ ካስኔ ጭራ!»

ሴቶችስ መች ዝም አሉ?

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳጅርታ!?»

«ኢንተለቶ ሀወኒ ... ኤሳጅርታ!?»

በረጅም ቀጭን ድምፅ ይጣራሉ:: ጥሪያቸው የካካን፣ የባቱንና የጭላሎን ተራራዎች ይገጨዋል:: የአርባጉጉን ሸለቆ ያሸብረዋል:: የገደል ማሚቶም ያን ጥሪ ... ያን ቀረርቶ ... ያን ጃሎታ ... እያቀባበለ እስከ አካ ... እስከ ደምቢዶሎ ... እስከ ጅማ ... መቱ ... እስከ የረርና ዝቁዋላ ... ያስተጋባዋል::

በርግጥ የቡርቃ ዝምታ ሊያበቃ ይሆን?

አሮሞዎቹ ገበሬዎች ትንጣት ታህል አልተጠራጠሩም። ታውቆአቸዋል። ጊዜው መቅረቡ ተሰምቶአቸዋል። ዳሩ ጠንቁዋዮችና እረኞች ወሬውን በመሰላቸው መንገድ ሲያዳርሱት ነው የሰነበቱት።

ገበሬዎች በጀንበር ግባት ላይ በየሀማጋው አፍ ለአፍ ገጥመው ያህንኑ ሲንሾካሾኩና ጀለታውንም ሲያደሩት አመሹ። የሰማው ላልማሰው "ጊዜው ደረሰ! የቡርቃ ዝምታም ሊያከትም ነው!" አያለ ያዳርሳል። ወሬው ከቡርቃ መንደር ተነስቶ ወደ ጎሮ - ወደ ጃራ - ወደ ጉና - ወደ በቆጂ በረረ። ማቲው ፋርሽካ ፋርሽካ የሚለውን የበቆሎ ቂጣ እርቦው ላይ ወረወረ። በወጪት የሞላ ገንፎውን ገለበጠው። የሚያርስ ሞፈሩን ጣለ። የሚቅም ጫቱን የገል ማንደጃው ላይ ባፍጢሙ ደፋው! ምንጣፉን እንጥፎ ፊቱን ወደ መካ መዲና አዙሮ ቁራኑን የሚቀራ - ሀመ.ማን ላይ ጫት ሲተፋ ያደረ አዋቂ - መቁጠሪያውን ይዞ የሚቆጥር ሁሉ ወደ ቡርቃ መንደር ኮረብታ አንጋጠጠ።

አቡቢንቲ መላው ሰውነታቸው ላይ ያርከፈከፉ - ለጋ ቅቤ ራሳቸው ላይ የጨፈጨፉ - በሞጆው ባለአበባ ሻማ ያሸበረቁ - የቤት ፊትል የለበሱ - ረጃጅም ጠጉራቸውን እንደነገሩ ያዝረከረኩ ሴቶች፤ ጨርቃቸውን ነፋስ ቢል እያረገባቸው ወደ ቡርቃ አቀኑ። ቁንዲፍቱ በትል ያንጠለጠሉ - ቀሪቦ በአንከላ ሲመዘምዙ የዋሉ - ያተጨማደደና የጠቆረ ተነፋነና ያጠለቁ - የተቡቦረፈ ቡት ጫማ የተጫሙ - መስቀለኛ በረባለአቸው የተነቀሉ - ገፅታቸው ላይ አልሀና ቁጭት የተቸከቸከባቸው - ምሬትና ቁጣ የገነፈለባቸው - ሲያቅራሩ እንደ ነጮድጓድ ድምፅ የሚያስደነግጡ - ወንዶች! የአሮሞዎች አምላክ ዋቀዮ ስለ ቡርቃ ዝምታ ማብቃት፤ ስለቡርቃ ወንዝ ኩርፊያ ማክተም፤ በቅዱስ መንፈሱ ሹክ ያላቸው ያህል ቁና ቁና እየተነፈሱ የቡርቃን አቀበት ተያያዙት።

አሮሞዎቹ ያልያዙት ሁዋላቀር የጦር መሳሪያ አይነት የለም። ውጅግራ - አልቤን - ፋስ- ቢላዋ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆሮ ጭራሮ የተሰራ ችቦ - ክብሪት - መጥረቢያ - በረጃጅም በጠያይምና በወፋፍራም እጆቻቸው ጨብጠዋል። አይኖቻቸው እሳት እየተፋ ሰብአዊ ፍጡርን ያስበረግጋሉ። መንታ ምላስ ያለው ስለታሙ ጦራቸው ደረት ላይ ቢሰነዘር ልብን ከነግላንግሱ ቦጭቆ ይመለሳል።

... ወሬው ወደ አገልጀ ሳጉሬና አርቦዬ ተዛምቶአል። የአገልጀ አሮሞዎች ወሬውን ሲሰሙ የቁጣ ሳቅ ገነፈለባቸው። ያለው በፈረስና በበቅሎ - አቅሙ የፈቀደ በእግሩ - ሁለቱም ያልሆነለት አረንጉዋዴ የስጋጃ ምንጣፍ ከመሰለው መስክ ላይ ጠይም ግምባሩን አሳስሞ ለዋቀዮ ምስጋናውን ያደርስ ጀመር።

ወሬውን ከመንደር መንደር የሚያደርሱት እነ ሆርዶፋ ናቸው።

ሽምጥ ጋላቢዎቹ ወጣቶች ትላልቅ ገደሎችን በፈረሶቻቸው የሚዘሉት እንደዋዛ ነው። የፈረሶቹ ኩቴ ምድር ውስጥ እየተተከለ ሲነቀል ዱባ የሚውጥ ጉድጉዋድ እየተወ ያልፋል። ሆርዶፋ እንደዛሬዋ እለት ደስታ አሳብዶት አያውቅም። ከቡርቃ ተነስቶ እንደ አቦሸማኔ እየተወነጨፈ ጉምጉማ ለመድረስ ጊዜ አልፈጀበትም። ሌሎች ወጣት አሮሞዎችም ወሬውን ይዘው ወደ አሰሳ - ወደ ቦሮ - ወደ ኮፈሌ - ወደ ቆሬ - ወደ ጢሮአፈታ ሽመጠጡ። ወሬውን የዚያኑ እለት ጉቢሳ ሳይቀር አደረሱት።

ቡርቃ በጭንቅ ተይዛለች።

«የሮን ጌሌ ጂራ!» ሽማግሌዎቹ።

«ቡርቃ ሲጋለ!» ጮለማሶቹ።

«ዲኒ ኬኖ - ቆንጨራ ካስኔጭራ!» ወጣቶቹ።

«ሌልመሶ ለኖሌ - ኤሳጅርታ!?» ልጃገረዶቹ።

«ሊንተለቶ ሀወኒ - ኤሳጅርታ!?» አሮጊቶቹ።

በአርሲ ያሉ አሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ከቡርቃ ትንቢት ጋር ተያይዞ ሊፈጠር ስለሚችለው ልዩ ተአምር ሲያወጉ አመሹ። በርግጥ ቡርቃ አንገቱን እንደ ዘንዶ መዞ የአሮሞን ምድር ለማጥለቅለቅ መቶ አመት ከተደበቀበት ዋሻ ይወጣ ይሆን?

ጉዳዩን ስሜታዊ ሳይሆኑ በርጋታ ያጤኑ በእድሜ የገፉ አዛውንቶች ደግሞ ትንቢቱ ስለሚፈጥረው እልቂት ሳያስቡ አልቀሩም። መላ ሊፈይዱ ወደ ቡርቃ አቀበት መገስገስ የጀመሩም አሉ። ዳሩ ግን ለሰባ አመታት ሲጠበቅ የኖረውን ያን አመፅ ከቶ ማን ያቆመዋል?

«ጊዜው ደርሶለል - ቡርቃ በቃህ!»

«ጠላቶቻችንን በቆንጨራ እንጨፈጭፋቸዋለን!»

«ልጃችን ለኖሌ ... የት ነህ?»

«ልጃችን ሀወኒ ... የትነሽ?»

አሮሞዎቹ ገበሬዎች በከፍተኛ አስፈሪ ድምፅ የሚያስተጋቡት ይህን ነበር ...

- 3 -

ከለምለሚቱ ቡርቃ ብዙም ሳይርቅ አንዲት በርካታ አማሮች የሰፈሩባት መንደር አለች። የሰፈሩበት ሜዳ እጅግ ውብና ለእርሻ ተስማሚ ነው። መሬቱ ለእህል የሰጠ ነው። የሰርዶው ልምላሜ

ታይቶ አይጠገብም። አካባቢው ቅዱስ ስፍራ ይመስላል። ዙሪያች መንደር ላይ የሰፈሩት አማሮች አብዛኞቹ የምንጃር ሰዎች ሲሆኑ ወደ አካባቢው የመጡት ከአያሌ አመታት በፊት ደጃዝማች ሃይለራጉኤልን ተከትለው ነበር። ግጥ የአብዛኞቹ አባቶች ራሳቸውን እንደ አገር አቅኚ የሚቆጥሩ ወታደሮች ናቸው። በወቅቱ በመላዋ አርሲ ኦሮሞች ይከበሩ ከነበሩት ዋቆ አባዱላ ጋርም እልህ የሚያስጨርስ ፍልሚያ አድርገዋል። ሆኖም ኦሮሞዎቹ ሀይል ሲበረታባቸው ወደ ቡርቃ ኮረብታ፣ ወደ ካካ ተራራ ግርጌ ተሰባሰቡ እንጂ አልተንበረከኩም ነበር። ደጃዝማች ሃይለራጉኤል የተቀዳጁትን ድል ተጠቅመው የዋቆ አባዱላን ተከታዮች አላሳደዱዋቸውም። ኦሮሞዎች ብዛት ስላላቸው ቂሙ በርትቶ አንድ ቀን ይነሱብናል በሚል ስጋት ከዋቆ አባዱላ ጋር እርቅ መሰረቱ። ዋቆ አባዱላ በወቅቱ ሀይላቸው ስለተዳከመ እርቁን ይፈፅሙ እንጂ ነፍጠኞች የፈፀመባቸውን ግፍ ለወገኖቻቸው ከማስተማር አላረፉም ነበረ። ይህን የተረዱት አማሮች ከእለታት አንድ ቀን የቡርቃ ሰዎች ይነሱብናል የሚል ስጋት ነበራቸው። እነሆ አልቀረም። ከብዙ አመታት በሁዋላ የቡርቃ ገበሬዎች እንደጉዳን ሰራዊት እየተመሙ ከቡርቃ ኮረብታ፣ ከዋቆ አባዱላ ደጃፍ ላይ ተሰባስበው ያቅራራሉ። ይዝታሉ ...

... አማሮቹ ገበሬዎች የአመፁን ወሬ እንደሰሙ ድንጋጤ ትንፋሻቸውን ቆረጠው። ሴቶች እንባቸውን ያዘሩ ጀመር። ወንዶች ማድረግ ስላለባቸው ነገር በቅጡ ማሰብ እንኩዋ አልቻሉም። ቀስ በቀስ ግን አንድ ሁለት እያሉ የቅዱስ ሚካኤል ደብር ወዳለበት ኮረብታ ያቀኑ ጀመር። አማሮቹና ኦሮሞዎቹን የሚለየው ኮረብታ በታቦቱ ስም ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ተብሎ ይጠራል። ከኮረብታው እናት ደጃዝማች ኃይለራጉኤል ያሳነፁት ይኸው የኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመልካም አቀማመጥ ገብ ብሏል።

... እኩለ ቀን ሲሆን የጠሩምባ ድመፅ በአማሮቹ መንደር ያስተጋባ ጀመር። አያይዞም የቅዱስ ሚካኤል ደብር ደወል ግርማ ሞገስ ባለው ድምፅ በርጋታ ጥሪውን አሰማ። ጥሪው ግን ከወትሮው ለየት ይላል። የአሁኑ የደወል ድምፅ ከኮረብታ ኮረብታ እስኪያስተጋባ ድረስ ሃይልና ቁጣ ነበረበት።

ከዘጠና ደቂቃዎች በሁዋላ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ሽምጥ የሚጋልቡ ፈረሰኞች ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጦርና ጉራዴ፣ መውዜርና ጉዋንደ የያዙ ጠያይም አማራ ገበሬዎች ያን ለምለም መስክ እንደዋዛ ያቁዋርጡት ያዙ። ፈረሶቹ የተቀለቡና የሰለጠኑ ናቸው። አማሮቹ ለፈረስ ግልቢያ የሚሰንፉ አልነበሩም። ፈረሶቹም ጥሪውን የተገነዘቡ ይመስል ጆሮአቸውን ገትረው ወደ ተራራው

ይሸመጥጡ ገቡ። ተሳያት ላይ ከአምስት መቶ ያላነሱ አማራ ገበሬዎች ጦራቸውን እየሰበቁ ጃሎታውን ያስነኩት ያዙ ...

«ፍፃሜ ቀርቦአል!» የሚሉ ድምፆች።

«ስምንተኛው ሺ!»

«እነዚህን ቆራጣ ጋሎች! እናቅምሳቸውና ደሞ ሃምሳ አመት ይተኙ!»

«የአማራውን ክንድ ረሱት ደሞ!?»

«መንግስት አቀበጣቸው! የጋላ ወዳጅ የማጭድ ቀዳጅ የለም። መፍጀት ያስፈልጋል!»

«ቁዋንቁዋቸው በሬዲዮ መነገር ከጀመረ ወዲህ ቀበጡ!»

«መሪ እንምረጥ!»

የደብሩ አለቃ ከአንድ ቁዋጥኝ ላይ በዲያቆናት ድጋፍ ወጡ! ከዝግባ እንጨት የተሰራች መስቀል ይዘዋል። ማደፍ የጀመረ ጥምጣማቸውን በጥንቃቄ ጠምጥመዋል። ቁዋጥኙ ላይ ከወጡ በሁዋላ ህዝቡ ዝም እንዲል ምልክት ሰጡ። ቀረርቶው ቀስ በቀስ ጋብ እያለ፣ እየበረደ ... በመጨረሻም ረጭ አለ። የደብሩ አለቃ ከነትጥቁ የተሰባሰበውን ገበሬ ላንዳፍታ በአይናቸው ገረፍ ካደረጉት በሁዋላ ደከም ባለ ድምፅ ንግግር ጀመሩ፣

«... ወንድሞቼ! ወሬውን መቸም ሁላችሁም ሰምታችሁዋል። አርሲዎች ሊያጠፉን ይሻሉ! ለምን ይህን እንዳሰቡ እናውቃለን! ግጭቱ የሚያስከትለውንም እንረዳለን! መፍትሄው ምን መሆን እንደሚገባውም እናጣውም» ብለው ለአፍታ ዝም አሉ።

ገበሬውም በፀጥታ ያዳምጣሉ፣

«... ቅዱስ ሚካኤል ከጉናችን ነው ወንድሞቼ። በልባችሁ ቅንጣት ታህል ሽብር አይግባ። አርቶዶክሶች በየትም አለም ለማንም ሲንበረከኩ ታይቶም ተሰምቶም ተዕፎም አያውቅም። አርቶዶክሶች ባሉበት ስፍራ ሁሉ አንገታቸው ላይ ላሰሩዋት ክር ሲሉ ጀግንነት ፈፅመው ነው ያለፉት። አርሲዎች ሊጨፈጭፉን ተነስተዋል። እኛም ቅዱስ ሚካኤልን ደጀን አድርገን እንከላከላቸዋልን። የለኩሱት እሳት ራሳቸውን ይበላቸዋል። በዚህ ጥርጣሬ አይግባችሁ። ከብራችሁን አታስነኩ ልጆቼ! እግዚአብሄር አምላክ ከጉናችን ነው። ከመካከላችሁ ጉበዝ ፊታውራሪ ምረጡና መክቱዋቸው። እኛም ባህታውያን ወደ እግዚአብሄር እንፀልያለን!»

ቀረርቶና ጫጫታ ተከተለ። የደብሩ አለቃ እንደገና

መስቀላቸውን ብድግ አደረጉ። መልሶ ረገብ አለ። ረጭ!

«ገበዝ አለቃ ምረጡ!» አሉ።

ሆኖም ገበሬዎቹ ይተያዩ ጀመር። የመፈታተሽ ያህል ይገለማመጡ ያዙ። ማን አለ? ማን የለም? የሚሉ ይመስል አንገቶች ሰገጉ። አንዱ ሌላውን እያየ ይመዝናል። ሽክሹክታ ተጀመረ። አፍላፍ ገጥመውም ሲማከሩ ሲጠቁዋቆሙ ደቂቃዎችን ካሳለፉ በሁዋላ፣

«አስናቀ!» የሚሉ ድምፆች አየሩን ሞሉት።

«አስናቀ!»

«ብቻውን አሩሲን ይገጥማል!» የሚሉ መገሳዎችም ተከተሉ።

አስናቀ በወፍራም ክንዱ ጠመንጃውን እንደያዘ፣ ሽሚዙን እስከ ክሳዱ እንደጠቀለለ ወደፊት ወጣ። ቁመቱ የትየለሌ ነው። ፈገግታው ደማቅ፤ ትከሻውና ፊቱ ጋሻ መሬት የሚያህል፤ በራስ መተማመን ያለው፤ ግርማ ሞገሱ፣ ክብርና ኩራቱ አይናቹና በለበጣ ፈገግታው ላይ የሚታይ፤ መካከለኛ እድሜ ላይ ያለ ሰው ነበር አስናቀ። የደብር አለቃው በለቀቁለት ቁዋጥኝ ላይ እንደ ገመሬ ዝንጀሮ ነበር እመር ብሎ የወጣው። ገበሬዎቹ በኩራት ያጨኑት ጀመር። አስናቀ እፊቱ የሰፈሩትን ገበሬዎች በአይኑ ሙሉ እያፈሰ፣

«አምናችሁብኝ ስለመረጣችሁኝ አመሰግናለሁ። ደግሞም አላሳፍራችሁም!» ሲል ገበሬዎቹን በልበ ሙሉነት አጨናቸው። አስናቀ መምህር ነበር። ከቡርቃ አካባቢ ብዙም በማትርቅ አንዲት የገጠር ቀበሌ ውስጥ ነበር የሚያስተምረው። ሆኖም ከእጅ ወደ አፍ የሆነውን የመምህርነት ስራ ትቶ ንግድና እርሻ ከጀመረ አስራ አምስት አመት ሞልቶታል። የአርሲ ገጠሮች ተስማምተውታል። በአካባቢው የተከበረና በተለያዩ ማህበራዊ ግልጋሎቶች ላይ ቀድሞ በመድረስ የታወቀ ነው። በተናጋሪነቱም በአካባቢው ገበሬዎች ይመሰገናል።

«... ወገኖቼ! የአሩሲ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስሰማ ከልብ አዘንኩ። ብዛታቸው ድል የሚያስገኝላቸው መስሎአቸው ከሆነ ተሳስተዋል። ጥራት እንጂ ብዛት ድል እንደማያስገኝማ በአረቦችና በእስራኤላውያን ጦርነት አየነው! ስለዚህ ስጋት አይግባችሁ! ልክ እናገባቸዋለን!»

ጭብጨባው ነጐድጉዋድ መሰለ።

«በሶ አልጨበጥንም!» የሚሉ ድምፆች ይወረወሩ ጀመር።

አስናቀ ንግግሩን አራዘመ፤

«... ለመሆኑ እኛ ላይ ማመፅ ለምን አስፈለገ? ምን አጠፋን? መንገድ በሰራን ... ትምህርት ቤት በተከልን ... ወፍጮ ቤት ባቁዋቁዋምን ... መጨፍጨፍ አለብን? ሌላው ቀርቶ እነዚህ አሩሲዎች ዶሮ እንኳ መች ይመገቡ ነበር? እንደውሻ አርጅታ እስክትሞት ድረስ እንቁላልዋን ብቻ ነበር የሚለቅሙት። አይደለም እንዴ? እኛ ነን ዶሮ መብላት እንኩዋን ያላየናቸው»

ሳቁ ከጫፍ እጫፍ ተተረተረ።

አስናቀ ቀጠለ፣

«ራሳቸው ሲተርቱ 'አውራ ዶሮ ጭንቅላቱ ላይ ስጋ ተሸክሞ ይዞራል! አይበላው ወይ አያስበላው!' ይላሉ። ታዲያ ተረታቸው ነውኮ የተፈፀመው። በየደረሱበት ሁሉ ራስ ብሩን ይከንናሉ። ራስ ብሩ የፈፀሙትን በጐ ተግባር ረስተው ይሆን? የራስ ብሩ ጥፋት በኛ ላይ መላከክ አለበት ያለውስ ማነው? የተወለድንበትን መሬት ለቀን የትነው የምንሄደው? ንገሩኝ ወገኖቼ? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸከምም። የሚሸከምበት ትከሻም የለው። አይደለም እንዴ ጀግኖች? ተሳስቼ ይሆን?»

ሽለላታውና ጭብጨባው ተደበላለቀ። አስናቀ ደማቅ ፈገግታውን ለገበሬዎቹ እየመገበ በኩራት ያስተዋላቸው ጀመር። ልቡ ሞላ ...

- 4 -

በአራት የአሜሪካ ሪዮ ጀምስ መኪኖች የተጠቀጠቁ ሁለት መቶ የስፓርታኪያድ ጦር አባላት ወደ ቡርቃ እየገሰገሱ ነው። ከገባ ዮተነሱት ወታደሮች፣ ሮቤንና ዲንሾን አልፈው፣ አዳባና ዶዶላን አቁዋርጠው አሰሳ የጀመሩት በከፍተኛ ፍጥነት እየገሰገሱ ነበር። አሰሳ ላይ ለአፍታም ሳይቆሙ ገዛአቸውን ቀጠሉ። መራሮ ከመድረሳቸው በፊትም ወደ ቡርቃ በሚያደርሰው የገጠር መንገድ ተገነጠሉ። የካካ ተራራ በርቀት ታያቸው። የመንገዱ ዳር ልምላሜ ታይቶ አይጠገብም። ሰማዩ ብሩህ ነው። አየሩ ለሰስ ያለ ሲሆን ንፁህና መንፈስን የሚያድስ ነው። ሪዮ ጀምሶቹ በጐርፍ የተበረበረው የገጠር መንገድ አላስቸገራቸውም። ጠፍጣባቸውን በፀጥተኛው ገጠር ላይ እያምባረቁ ነጐዱ። የዚህ ዘመቻ መሪ በክፍት ዋዝ ጂፕ ላይ ተቀምጠ ፊትፊት ይመራል።

ሻለቃ ገተማ መልካም ባህርይ የለውም። እብሪተኛ ነው። እብሪተኛ ብቻ ሳይሆን ቁጣ፣ የበላይነት መንፈስና ንጭንጭ የተጠናወተው ጭምር ነው። ለበላዮቹ የሚሸቆጠቆጠውን ያህል የበታቾቹን ማራወጥ ይወዳል። ፊቱ ስለታምና አይናቹ ውስጥ ነገር የሚነበብበት፣ መሰሪነት አብሮት የተፈጠረ ርህራሄ የማያውቅ

እርጉም ሰው ነው። ከስሩ ያለውን ማንኛውንም ሰው ይንቃል። ከተዳፈሩት ሴራ ይጐነጉናል። የጠላውን ጠልፎ ካልጣለ አንቅልፍ የለውም። ሌሊትና ቀን የተንኮል መረቡን ሲገምድ የሚውል የጦር መኰንን ነው።

ወታደሮቹ ላንጃቸውን ጠመንጃቸው ላይ ሰክተዋል። ለውጊያ ቸኩለዋል። ፍርሃት እይታይባቸውም። ካልታጠቁ ገበሬዎች ጋር እንደሚዋጉ ስለተነገራቸው በግልባጩ ለውጊያው ነው የቸኰሉት። በአስር ሜትር ርቀት በርግጥ የሰው ልብ ላይ ጩቤ መትከል መቻላቸውን ማረጋገጥ ይሻሉ። ተቅበጥብጠዋል። ከአራት ያላነስ የእጅ ቦምብ ታጥቀዋል። በራስ የመተማመን ወኔያቸው ከፍ ብሎአል። ስለዚህም በሆታ ያዜማሉ፣

መች ተዋጋና - ውጋ!

መች ተዋጋና - ንቀል!

ያስባል ገና!

ይበላሃል ጅቡ!

ይበላሃል ጅቦ!

ሃይ ሃይ ሃይ - ጀግናው ቶሎና!

ይዘነጥልሃል!

ይዘለገልሃል!

ጅቦ ተቆጥቶአል!»

ሻለቃ ጉተማ መኪናቹን በቁጣ አስቆመና ያምባርቅ ጀመር።

«ጅብ የህዛን ልጅ ማስፈራሪያ ነው። አንበሳው በሉ!»

ሆኖም ወታደሮቹ 'አንበሳው! እያሉ አላዜሙም። ሌላ ግጥም ለወጡ ...

ያሆ!

ያሆ!

ዲያም ... የለመዲየው!

ወርዲየህ ... አንክተው!

ግፋ!

ወርዲየህ ... ክተፈው!

ቁጡውና ነጭናጫው ሻለቃ መለዮውን አወለቀ። ሲጋሩን አቦነነ። ጉልበቱ ላይ ካለው ኪሱ ሽጉጡን ስቦ ሽንጡ ላይ ሰካው። ቁመናው መቼም ለመኰንንነት የሰጠ ነው።

ምናለ መንጌ ምናለ?

ኤርትራን ለአረብ ...

ውጋ!

ዳህላክን ለአረብ

ንቀል!

ምፅዋን ለአረብ!

ጡጋ!

አልሰጥም አለ»

ሻለቃ ጉተማ ወደ መገናኛ ሰራተኛው ዘወር አለ።

«ቡርቃ ቀርበናል! መከላከያ ሚኒስትሩን አገናኝኝ!»

የመገናኛ ሰራተኛው የቡልጋሪያ ስሪት የሆነውን ሬድዮ RU20 ይጠቀጥቀው ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ድድድ ... ድዳ! ...»

ሆኖም መልስ ስላልመጣለት ያንኑ የኮድ ቃል መልሶ ያሰማ ጀመር። ይሁን እንጂ ሊሳካለት አልቻለም።

ሆቴው ቀጥሎአል ...

ምናለች ጣይቱ ምናለች?

ምናምንቴውን ...

ውጋ!

እንቶፈንቶውን ..

ንቀል!

ሰራሙቻውን ...

ውጋ!

መንጥሩት አለች!»

* * *

ከግማሽ ቀን በሁዋላ ... የረጅም ርቀት ሬድዮው በተደጋጋሚ ጢጢጢ እያለ ይጠራ ጀመር። ሻለቃ ጉተማና ሌሎቹ መስመራዊ መኰንኖች የመገናኛ ሰራተኛውን ከበቡት፣

«... ዬልታ አስካር!

ዬልታ አስካር!'

ድድድ ... ድዳ ..!» የሚል ድምፅ አስተጋባ።

የመገናኛ ሰራተኛው በተቻከለ ድምፅ፣

«ከመከላከያ ሚኒስቴር ነው!» ካለ በሁዋላ ምላሽ ይሰጥ ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ዳድዳ ...!'»

ከዚያም መልእክቱ ይጐርፍ ጀመር። የሚደረደሩትንም ስፍር ቁጥር የሌላቸው ቁጥሮች የመገናኛ ሰራተኛው በችኰላ እየተረጐመ ለመኰንኖቹ ይገልፅ ጀመር።

«አልፋ ዋይት የሚባል ሰው ልከናል። ... ተባብራችሁ ችግሩን ፍቱት። ... አመፁ መቆም ካልቻለ ... ርምጃ ይወሰድ። ... ቅስቀሳም ይካሄድ። ... ሆቴል ... ሆቴል ... ማይክ።»

ሻለቃ ጉተማ እንደማፋዋጨት አለ። ሆቴል ሆቴል ማይክ ... 'ሀይለጊዮርጊስ ሀብተማርያም - ሚኒስትር' ማለት መሆኑን አሳምሮ ያውቃል።

የመገናኛ ሰራተኞቹ የመዝጊያ ኮዳቸውን ይለዋወጡ ጀመር። ከሶስቱ መኰንኖች መካከል ትንፍሽ ያለ አልነበረም። ይተያዩ ጀመር። ፀጥታውን የሰበረው ምክትል አዛዡ የመቶ አለቃ ነበር፣

«ማነው አልፋ ዋይት?»

«አናሌ ዋቆ መሆን አለበት» አለ ሻለቃው።

«ምንድነውሱ?»

«የዋቆ የማደጉ ልጅ!» አለ በግማሽ ቀን ጊዜ ውስጥ ከሰበሰበው መረጃ በመነሳት።

«ዋቆ ጠንቁዋይ ይሆን?»

ሻለቃ ጉተማ በጥያቄው የፈዝ ፈገግታ አሳየ። ይልቁን የአርሲ ልጅነቱንና የኦሮሚኛ ቁዋንቁዋ ችሎታውን ተጠቅሞ ስለ ዋቆ የሰበሰበውን መረጃ ይዘረግፍላቸው ጀመር።

«... ዋቆ ማለት የመቶ ሰባት አመት ሽማግሌ ነው። በአካባቢው የሚታወቅበት ብዙ የመጠሪያ ስም አለው። አባዱላ ይሉታል። 'የጦር መሪ' ማለት ነው። የቡርቃ አድባርም ይሉታል። 'ቡርቃ ኦሮሞ' ሲሉም ያሞግሱታል። 'የኦሮሞ አያት' ማለት ነው። እንደሚባለው ይህ ሰው እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ክንዱ ገና አልዛለም ነበር። በዚያ እድሜው ጦር ይሰብቃል። በትክሻው ጠመንጃ ያነግታል። ድምፁ ጠንካራ ነው። አረማመዱና አረጋገጡ የአፍላ ጐረምሳ ነው። አይኖቹ የነብር ይመስላሉ። ታዲያ ቅቤ ነበር አሉ ምግቡ። የቡርቃ ገበሬዎች ናቸው የሚቀልቡት። ወተት ነው የሚጠጣው። ማር ነበር የሚልሰው። ጥሬ ስጋም ይወዳል። የሚቀርብለት ቡና ላይ ቅቤ ጠብ ካልደተደረገበት ንክች አያደርጋትም። ጠዋት ገንፎ በወጪት ይቀርብለታል። እሱን ካጋባ በሁዋላ የበሬ ደም ይቀርብለታል። ደሙን ከታረደ በሬ ሳይሆን በሬውን በቁም እየበጠ ቀድተው ነው የሚያቀርቡለት። ብርዝ አልፎ አልፎ ይቀምሳል። አረቄ አጠገቡም አይደርስ። ሃይለኛ ተናጋሪ ነው። ሰንበት ዞሮ ሲመጣ ገበሬዎችን ሀማጋው ላይ እየሰበሰበ አማራን ያጥላላል። 'አረቂን ያመጣው አማራ ነው' እያለ ይቀሰቅሳል። 'ውሰዱ ልጆቹ! ታዲያ ልጆቻችሁን ወተት ብቻ አጠጡዋቸው። እኛ ኦሮሞዎች ስንጎት ሺህ አመት ሙሉ ወተት ነው የጠጣነው። አነርሱ ደግሞ ሶስት ሺህ አመት ሙሉ ጠጅና ልብ የሚያቆሽሽ አረቂ ነው የጠጡት። ሙቶ ውለዱ ልጆቹ። የኦሮሞ ምድር ገና አልሞላም። ውለዱና ሙሉት። መሬታችን እንደሁ እንኩዋን ለኛ ለአማራውም ተትረፍርፎለታል። ልጆቹ! ልጆቹ! አደራችሁን ለአማራ ሥለሰፋ ዳዋ በገንቦና በማሰሮ ቅቤ እየሞላችሁ ፍትህን አትሰምኑ!' እያለ ይቀሰቅሳል ነው የሚባለው» ካለ በሁዋላ ወረቀቶቹን እያገላበጠ ያነብላቸው ጀመር። «... ፍትህን በምልጃ ከምታገኙ የበደልን ቁዋጥኝ እንደተሸከማችሁ ቁዩ። ፍትህ ዋቀዮ የሚሰጣችሁ በረከት እንጂ በገንቦ ማር የሚለወጥ የሰሜን አሞሌ ጨው አይደለም። ልጆቼ ... ልብ በሉ ... አሽሙር ኦሮሞ አደግ አይደለም። ውሸማ ማስቀመጥ የኛ ባህል አይደለም። እንጀራ መሸጥ የኦሮሞ ልማድ አይደለም። ከዚህ በሽታ ተጠንቀቁ። ተንኮል የኦሮሞ አይደለም። መንገብገብ የኦሮሞ አይደለም። ፍርሃት የኦሮሞ አይደለም። የኦሮሞ ልብ ንፁህ ነው። ኦሮሞ ሰው አይንቅም። ቅን ነው። ሁሉም የአምላክ ፍጡር ነው።' እያለ ነበር ዘወትር የሚደሰኩረው። የዛሬውን አመፅ

የቀሰቀሰውም ይህ የጃጀ ጅንያ ለዘመናት የረጨው መርዝ ነው።»

ሻለቃ ጉተማ ሲጋራውን ለኮሰ። ከዚያም ተቀምጦበት የነበረው ቁዋጥኝ ላይ ወጥቶ ወደ ቡርቃ ተራራዎች በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ይመለከት ጀመር።

«አናሌ የዋቶ የማደጉ ልጅ ከሆነ እንዴት ነው ከኛ ጋር እንዲሰራ ሊላክ የቻለው?» ሲል መቶ አለቃው ጠየቀ።

«እኔም አልገባኝም!» አለ ጉተማ ተንኰል እያሸተተ። «ግን እስኪ እዚህ ይድረስና እንየዋ! ካባቱ ያልተሻለ ደነዝ መሆን አለበት። ምክንያቱም ...»

መኰንኑ ሲናገር የፊለገውን ስላላወቀ ንግግሩን ገታና ከንፈሩን በጥርሱ ይነክስ ጀመር። ይህን አመፅ በማቆም ታላቅ ጀብዱ ቢፈፅም አንድ ወደላይ የማእረግ እድገት እንደሚያገኝ አልተጠራጠረም። አናሌ የተባለ ደንቃራ ሰው ግን መሃል ላይ እየገባበት ነው። ይህም ለብቻው የሚቀዳጀውን ዝና ይሻማዋል።

«... ለማንኛውም ይምጣና እንየዋ!»

በጦር ሜዳ መነፅሩ ቡርቃ ኮረብታ ላይ እንደ ጨፈቃ የተጠቀጠቁት ገበሬዎች ጉንዳን መስለው ይታዩታል። ሰአቱን አየ። አስር ተኩል። ዘወር ሲል ከሩት አቡዋራው እየተሸመለመለ ሲመጣ ተመለከተ። መነፅሩን በችኮላ አይኑ ላይ ተከለ። በአቡዋራው ውስጥ ስቱሽን ዋገን ታየችው። 'አልፋ ዋይት መሆን አለበት' አለ ለራሱ ...

* * *

«አናሌ ዋቆ እባላለሁ - ከአገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር ነው የመጣሁት» አለው በኦሮሚኛ።

«ሻለቃ ጉተማ» ካለ በሁዋላ «... ኦሮሚኛውን ለጊዜው እናቆየውና በመንግስት የስራ ቁዋንቁዋ እንነጋገር።»

ሆነ ብሎ ነበር በነገር የተቀበለው። አናሌ ሽምቅቅ አለና የሻለቃውን ገፅታ ማጤን ጀመረ። ቀፈፈው።

«መልካም! ለማንኛውም መረጃዎች እንለዋወጥና መደረግ ስላለበት ጉዳይ እንመካከር» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ሻለቃው ከንፈሩን በልጠጥ አድርጉ በሁለት እጆቹ ወገቡን ይዞ

እየተንጐራዳደ፣

«አባትህ አገር እያመሰ ነው። ከዚህ የተለየ ምን አይነት መረጃ ትፈልጋለህ?» ብሎ በንቀት አስተያየት ከላይ እስከታች ይገሸልጠው ጀመር።

አናሌ ሊታገስ ሞከረ፤ ወገኖቹንም አሰበ።

«እኔም በመንግስት ተወክዩ ነው የመጣሁት። ምናልባት ያልተነገረህ ከሆነ ደብዳቤ...» ብሎ ከደረት ኪሱ ወረቀት ሊያወጣ፣

«አሱ ተነግሮናል። የጨነቀኝ ግን ያንተ ውክልና አይደለም። እኛ ከአመፀኞቹ ጋር ልንፋለም ተዘጋጅተናል። እንተ ምን መፍትሄ ይዘህ እንደመጣህ ንገረኝና ልስማ። እኔ በዚህ ፊታችን ደቂቃ ላይ ተጨባጭ እርዳታ እንጂ አማካሪ አልሻም። ገባህ?»

«ይገባኛል። አመጣጤም ላግዝህ ነው» ብሎ ሊያረጋጋው ሞከረ።

«ምንድነው የምታግዘኝ?»

«ረፃ ብለህ ብንመካከር አይበጅም? የቁጣህ ምክንያት አልገባኝም።»

«ርጋታን ልታስተምረኝ አትሞክር የኔ ወንድም። ጦርነት ላይ ነን። ጥይት እየተኰሰክና እየተተኰሰብህ ምን ርጋታ አለ? እናንተ ሲቪሎች ጦርነትን ስለማታውቁት ውጊያ የቼዝ ጨዋታ ይመስላችሁዋል። ይሄ ቅብጠት ነው!»

አናሌ አቀርቅሮ ሲያስብ ቆየ።

ከመታገስ ሌላ አማራጭ እንደሌለው አምኖ የሻለቃውን ቁጣ በትእግስት ያላልጣ ጀመር። እቅዱ እንዲበላሽበት አልፈለገም። በቅንዝብትና በገዘፉ ያደምጠው ጀመር። ሻለቃው ስለ መስዋእትነትና ስለ ጦርነት አስከፊነት ደንፍቶ ሲያበቃ መልሶ የራሱ ድምፅ ጮኸበት። **አኖሌ ተደምሞአል።**

«ለመሆኑ እነዚህ ገበሬዎች ለአመፁ መሪ አንተን እንደመረጡ አውቀሃል?» ሲል ሻለቃው አይናቹን እያጉረጠረጠ ጠየቀው።

«አውቄያለሁ። የመንግስት ባለስልጣናትም ይህን ያውቃሉ።»

«ይህን እያወቁ አንተን ወዲህ ላኩህ?»

በአመንታ ራሱን ላይ ታች ነቀነቀለት።

«አመፁን ምራ ብለው ነው የላኩህ?» ሲል አላገጠበት።

«አይደለም። አመፁን ለመግታት ነው የተላክሁት?»

«ጥሩ ነዋ! ... ጠመንጃ እንሰጥህና እንደ ወታደሮቹ ፊት ገብተህ ትዋጋለህ። ጀግንነት ያ ነው። ከጉኔ ሆነህ ምንድነው የምታማክረኝ? የጦር ሜዳን የውጊያ ጥበብ ታውቃለህ ወይስ በአቁዋራጭ ለመሸምና ለመሸለም ...»

«ሻለቃ ጉተማ ... እኔ መፍትሄ የምለው የመከላከሉን ውጊያ አይደለም። የተላክሁበት ሌላ ተግባር አለ።»

ሻለቃው ትክ ብሎ አናሌን ያጤን ጀመር።

«ምን ልትፈፅም ነው ያሰብከው?»

«ውስጣቸው ገብቼ አመፁን እንዲያቆሙ አነግራቸዋለሁ!»

ሻለቃው በድንገተኛ የፈዝ ሳቅ ተጥለቀለቀ። በአናሌ ሞኝነት ተገረመ። በሰባ አመት ትንቢት ተገፍተው ያመፁት ገበሬዎች ስለ አመፅ መቆም የሚያነሳባቸውን ሰው ወዲያው ጨፍጭፈው እንደሚገድሉት አልተጠራጠረም። ይህን አስቦ ሻለቃው በአናሌ እቅድ ተደሰተ። ሄዶ አመፁን እንዲያቆሙ ሲማፀናቸው ኩሩዎቹ አርሲዎች ምራቃቸውን ነው የሚተፉበት። ባይገድሉት እንኩዋ አሸቀንጥረው ይወረውሩታል። ወይም አዋርደው ይመልሱታል ሲል አሰበ።

«መልካም ነዋ! እንዲያ ከሆነ ሞክር ...» ብሎ ረገብ አለ።

መስመራዊ መኮንኖቹ በአናሌና በሻለቃው መካከል የተፈጠረው ውጥረት ረገብ በማለቱ ተንፈስ አሉ። አናሌም ውስጣዊ ደስታ ተሰማው። ሆኖም ሻለቃው ከቁጣው የረገበበት ድንገተኛ ምክንያት አልተገለጠለትም።

«ወታደሮቹ ግን ቀድመው መተኮስ እንዳይጀምሩ በጥብቅ ልታስገነዝባቸው ይገባል» አለ አናሌ።

«እሱን ለኔ ተወው። በየሙያችን ብንራመድ የተሻለ ይመስለኛል። የሻለቅነቱን ማእረግ ያገኘሁት በጉበ እንዳይመስልህ። ጥይት በጀሮዬ አፍዋጭቶ ስጋዬ ተነዳድሎ ነው። በየሙያችን! አይመስልህም ወንድሜ!?»

«መልካም!» አለ በጣቱ ጢሙን እያፍተለተለ።

«ገበሬዎቹ ከነጦራቸው ከኮረብታው መውረድ ከጀመሩ ግን የጥይት ውርጅብኝ እንደሚዘንብባቸው ንገራቸው።»

አናሌ ትእግስቱ ቢሙዋጠጥም እንደምንም ራሱን ሊቆጣጠር ጥረት አደረገ።

«ሻለቃ ጉተማ እነዚህ ሰዎች ወገኖችህ መሆናቸውን አትዘንጋ!» አለው ድምፁን ለማለዘብ እየታገለ።

«የእኔ ወገን የኢትዮጵያ ህዝብ ነው!» ብሎ ወደ መስመራዊ መኮንኖቹ ገልመጥ አለ። «የኢትዮጵያን ህዝብና መንግስት የሚነካውን ሃይል ሁሉ እፋለማለሁ። ይህ ደግሞ አላማዬ ነው። በዚህም ስለሚመኩ ይመስለኛል የመከላከያ ሚኒስትሩ ከብዙ ሺህ መኮንኖች መሃል እኔን የመረጡት። ካላወቅህ እንድታውቀው ነው። ለህዝብና ለመንግስቱ ባለኝ ወገናዊነት ስለሚያምኑ ነው የሀገር መከላከያ ሚኒስትሩ በስም ጠርተው ይህን ስራ ያዘዙኝ። ሜጀር ጀኔራሉ ህዝባዊነቴን ...»

«እኔ ስለጀኔራሉ ምርጫም ሆነ ስላንተ ህዝባዊ እምነት ...»

አናሌ ተናግሮ ሳይጨርስ ሻለቃው በጩኸት አቁዋረጠው ...

«... መከላከያ ሚኒስትሩን እያንገዋጠጥህ እንደሆነ ይገባሃል?»

«እኔ አላንገዋጠጥኩም!» አለ አናሌ።

ሻለቃ ጉተማ ወደ መስመራዊ መኮንኖቹ ዞሮ አፈጠጠባቸው።

«ይህን ሁኔታ እንደዋዛ አላልፈውም። በሰማችሁዋት ቃል ላይ ሁሉ ትፈርማላችሁ። ይሄ የሀገር ጉዳይ ነው!»

«ሻለቃ ... ምናልባት...»

አናሌ በመታከት ሊናገር ጀመረ። ሆኖም እጁን ብድግ አድርጉ አቁዋረጠው።

«ከዚህ ወዲያ በቃን! ወደ ተግባርህ መሄድ ትችላለህ»

አናሌ ከተቀመጠበት ሲነሳ ሹፌሩም አብሮ ብድግ አለ።

«በል ደህና ቆየን» አለው ተስፋ ባጣ ድምፅ።

ሻለቃው ምላሽ አልሰጠውም። መቶ አለቃው ግን፣

«ይቅናህ ጉዋድ አናሌ!» ሲል ተነፈሰ።

ኮረብታውን ቁልቁል መውረድ ጀመሩ።

«አናሌ ...» አለው ሾፌሩ።

«አህ!» በታከተ ድምፅ።

«የመከላከያ ሰዎች እንዲሁ ናቸው። ብዙ አትዘን። ርስበራስ

እንደተጠላለፉ እንደተገዳደሉ ናቸው። ይህ ሻለቃም ባንተ ላይ ሪፖርት መፃፉ አይቀርም። ጀኔራሉን መዝለፍህን ከገለፀ ደግሞ ጥርስ ውስጥ ልትገባ ትችላለህ»

«የምን ጥርስ?»

«የመከላከያ ሚኒስትሩን መዝለፍህ ከታመነበት በጣም መጥፎ ነው። እኔ አሰራሩን ስለማውቅ ነው። በመከላከያ ሚኒስቴር አሰራ ሶስት አመት ሰርቼያለሁ። በህዝብ ደህንነት ደግሞ አምስት አመት አገልግያለሁ። አሰራርዋን ልቅም አድርጌ ነው የማውቃት።»

«እና ምን ላድርግ? ሰምተኸዋል ሲናፈጥብኝ። ሰውዬው እበት ቢጤ ነው። ለማውራት እንኩዋ አድል መች ሰጠኝ?»

«ቢሆንም ከፍተኛ መኮንን ነው። ያምኑታል። ካንተ ይልቅ እሱ ይታመናል»

«ሰው ያለምክንያት ይገደል ከሆነ ያሻቸውን ያድርጉኝ!»

«ስሜታዊ አትሁን አናሌ»

መልስ አልሰጠውም። ሲጋራውን እያቦነነ መኪናዋ ወደቆመችበት አቅጣጫ ተጣደፈ።

«አናሌ ...» አለው ሾፌሩ የሩጫ ያህል እየተከተለው።

«አህ!»

«በተፈጠረው ሁኔታ ከልብ ነው ያዘንኩት። እንዳንተ አንጀቴን የበላው ሰው የለም። ምስጢር ለመጠበቅ ከማልክልኝ ልረዳህ ዝግጁ ነኝ።»

አናሌ በመገረም ቆም አለ። ሾፌሩን ትክ ብሎ አስተዋለው። በርግጥም ገፅታው ላይ በራስ የመተማመን ስሜት ያነበበ መሰለው። ግን እንዴት?

«አንተ ሾፌር ነህ። ምንድነው የምትረዳኝ? ምን የተፈጠረ ልዩ ነገርስ አለ?»

«መጀመሪያ ከባድ አደጋ ውስጥ መሆንህን እመን አናሌ! የሻለቃውን ዛቻ እንደዋዛ አትናቀው። መኮንኖች በአብዛኛው መለሪዎች ናቸው። ስራ አይወዱም። ተንኩል ሲጐነጉኑ ነው የሚውሉት። እኔ ስለማውቃቸው ነው። ደፋር ለመምሰል የሚጥሩ ፈሪዎች፤ አቃጣሪዎች፤ የገዛ ወዳጃቸውን አርደው የሚበሉ ጨካኞችና ስግብግቦች ናቸው - ባብዛኛው። ይህ ሻለቃም አንተን ካላጠፋ አይለቅህም። ይህንን መጀመሪያ ማመን አለብህ።»

አናሌ ሰአቱን አየ። ከዚያም ወደ ቡርቃ ኮረብታ አንጋጠጠ። ሳይመሽ እዚያ መድረስ አለበት። አሰበለዚያ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አማፅያኑ እንደ ጉንዳን ሰራዊት እየተግተለተሉ ሊወርዱ ይችላሉ።

ግን አመፁን ማቆም ይችል ይሆን?

አናሌ እርግጠኛ አይደለም። ሆኖም የወታደሮቹን ሁኔታ ገልፆ አባቱን ሊማፀናቸው ይችላል። አባቱ አንድ ቃል ከተነፈሱ ደግሞ ሁሉም ይታዘዙ ይሆናል? እና በመታከት ወደ ሾፌሩ መለስ አለ። መኪናቸው አጠገብ ቢደርሱም ከፍተው አልገቡም። ይተያዩ ጀመር።

«አደጋ ውስጥ ነኝ ይገባኛል» አለ አናሌ ሾፌሩን በመገረም እያስተዋለው «... ግን ምን ማድረግ ይቻላል? እኔ የፈጠርኩት አይደለም» ብሎ ጂብሪልን አስታወሰ። የሚመጣውን ችግር ሁሉ ጂብሪል ይቁዋቁዋምልኛል የሚል ስሜት አደረበት። ከዚህ ብልጣ ብልጥ ሾፌር ጋር የሚያደርገው ውይይት አልጥምህ አለው።

«ከልቤ ነው የማግዝህ አናሌ!» አለ ሾፌሩ።

«ምን አትም አለህና? የሻለቃውን ክስ ለማስተባበል ልትመሰክርልኝ ነው?»

«አዎን። የሁለታችሁን ንግግር ሙሉ በሙሉ ቀድቼዋለሁ»

«ምን!?»

አናሌ ቆሌው ተገፈፈ። ሾፌሩ ባዶ እጁን እንደነበር አይቶታል።

«በሙሉ በምስጢራዊ መቅረጫዬ አስቀርቼዋለሁ!» ብሎ ከጃኬቱ የውስጥ ኪስ አንዲት የእጅ መዳፍ የምታክል ጠፍጣፋ የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ አውጥቶ አሳየው።

አናሌ በመደነቅ ረቂቅ መሳሪያዋንና ሾፌሩን አስተዋለ።

«ከየት አመጣህ?»

«ታግዝሄ ነው። ሾፌር አይደለሁም።»

«አላምንህም!» አለ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠ።

ፈገግ አለ ሾፌሩ።

«ጂብሪል ነው የመደበህ?»

«አይደለም። ጂብሪል የኔን ስራ አያውቅም። ሚኒስትሩ ራሳቸው ናቸው የመደቡኝ። ጂብሪል ሾፌር ነው የምመስለው። በህዝብ ደህንነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ይሰለላል። የኔን የመረጃ ሰራተኛነትም ሶስት ሰዎች ብቻ ናቸው የሚያውቁት። ሚኒስትሩ፤

እኔ አሁን ደሞ አንተ::»

ምድሩ ዞረበት:: ፍርሀት አንዘፈዘፈው::

«ሌላው ቀርቶ መኪና ውስጥ በኦሮሚኛ ያደረጋችሁትን ንግግር በሙሉ ቀድቸዋለሁ:: በርግጥ ኦሮሚኛ አላውቅም::»

አናሌ ብርክ ያዘው:: በመኪና ውስጥ ከአባቦሩ ጋር ያወጉትን ሁሉ መለስ ብሎ አስታወሰና ስሜቱ ቀዘቀዘበት::

ሾፌሩንም የመማፀን ያህል ያስተውለው ጀመር::

«ለምንድነው ይሄን ሁሉ የምትነግረኝ?»

«ስላዘንኩልህ ላድንህ ብዬ ነው::»

«ከምርህ ነው?»

ራሱን በአዎንታ ላይ ታች ወዘወዘ::

«አመሰግንሃለሁ:: ለምስጋናዬም ቃላት የለኝም:: ውለታህን እመልሳለሁ::»

«ግን አንድ ችግር ደግሞ አለ»

«ምን?»

«ይህቺ መሳሪያ መቅዳት እንጂ አትደመስስም::»

«ቀዳህ ማለትኮ ደመሰስክ ማለት ነው:: አይነጣጠሉም::»

«አይደለም:: በዚህች ቴፕ እንደ ከሞላህ ልትደመስሰው አትችልም:: ያለው አድል ካሴቱን መጣል ብቻ ነው:: ካሴቶቹ ደግሞ በቁጥር ነው የሚሰጡኝ:: መኪና ውስጥ የተደረጉ ውይይቶችንም የግድ ማስረከብ አለብኝ::»

«ታዲያ ምን ይሻላል?» አለ እንደገና ግራ ተጋብቶ::

«ያለው አድል አንድ ብቻ ነው» አለ ሰላዩ ሾፌር «... በአዲስ ካሴት ሌላ የውሸት ንግግር መቅዳት አለብን:: ያንን አስረክባለሁ:: የበለጠ እንድትታመን የሚያደርጉ ጨዋታዎችን እንቀዳለን:: ከዚያ መንገድ ላይ የቀዳነውን እናስወግደዋለን:: ግን ካሴት እንዳይጉድልብኝ ገዝተን መተካት ይኖርብናል::»

«ይህማ ቀላል ዘዴ ነው:: ምን ችግር አለው?» ብሎ ፈገግ አለ::

«ካሴቶቹ ግን እዚህ ሀገር አይገቡም:: ፓይለቶች ብቻ ናቸው ሊያስገቡዋቸው የሚችሉት:: እነሱ ደሞ ብዙ ይጠይቃሉ»

«ምን ያህል?»

«የአውሮፕላን ፍተሻውን ታውቀዋለህ መቼም:: እነዚያን ካሴቶች ይዞ የተገኘ ሰው ያለጥያቄ ይረሸናል:: ስለዚህ ፓይለቶቹ ነፃነታቸውን ሸጠው ነው የሚያመጡልኝ:: አየህ ብዙ ሰዎች በዚህ መንገድ ተሸመዋል:: መቀዳታቸውን ሳያውቁ እንደዋዛ በተናገሩት ብቻ የተገደሉም ጥቂት አይደሉም»

«ምን ያህል ነው ገንዘቡ?»

«አስር ሺህ ብር::»

አናሌ ለጥቂት ሰከንዶች ሲያስብ ቆየ:: የካሴቶቹን ዋጋ ያውቀዋል:: ጀርመን ላይ አንድዋ ካሴት አራት የጀርመን ማርክ ነው የሆኑሸጠው:: ይህ ሂንጥ ሰላይ ሊጠቀምበት እንደሚፈልግ ተረዳ:: ግን ጉዳዩ የካሴት ዋጋ አይደለም:: ንግግራቸው በህይወትና በሞት ዘራያ ነው:: ሾፌሩ በፀጥታ ይጠብቀዋል::

«መልካም ነዋ!» ሲል ተነፈሰ:: «... አሁን ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንሂድ:: ምናልባትም የህይወቴ ፍፃሜ እዚሁ ይሆንና ሁሉም ነገር ያበቃል:: አይመስልህም?»

ሾፌሩ ግን ምላሽ አልሰጠውም:: በዚያችው ሰከንድ ፀፀት ልቡን ይጭረው ጀምሮአል:: ሃያ ሺህ ብር የሚያወጣውን ጉዳይ በአስር ሺህ ብር እንደዋዛ መጣሉ ተሰማው:: ራሱን ይረግም ጀመር::

ገበሬዎቹ ወደ ተሰባሰቡባት ኮረብታ አቀኑ ...

አኖሌ መጠቃትና ብቸኝነት ተሰማው:: በተለይ ብቸኝነት::

«ህወኒ! የትነሽ!?» እያለ ውስጡ ይጮህ ነበር:: አሪ ይላል:: ወደ ኮረብታዋ በቀረቡ ቁጥርም መረበሹ ይብስበት ጀመር ... ውስጡም አፅሙን ቀጠለ ...

«የት ነሽ ... ህወኒ!?»

- 5 -

አናሌ በገበሬዎቹ እንደታጀበ ወደ ቡርቃ ኮረብታ አቀና:: አሁን ጥቂት ነፃነት ተሰምቶታል:: ምክንያቱም የስለላ መቅረፀ ድምፅ ይዞ የሚከተለው ሾፌር አጠገቡ የለም:: ወደ ቡርቃ ኮረብታ የሚያወጣ ጥርጊያ ባለመኖሩ ሾፌሩ ሊቀር ግድ ሆነ:: ለነገሩ ሾፌሩ ወደ ኮረብታው ባለመውጣቱ የተከፋ አይመስልም:: ሁኔታው ወዳልታወቀ ተራራ መጉዋዝ አስግቶት ነበር:: የመንገድ አለመኖር ሰበብ እጅግ ስለተስማማው ገበሬዎቹንና አናሌን ከመኪናው አውርዶ ወደሁዋላው

ለመፈርጠጥ ጊዜ አልወሰደበትም። አናሌም ጥቂት እፎይታ ተሰምቶታል። ከገበሬዎቹ ጋር እንደልቡ እያወጋ አቀበቱን ተያያዘው ...

«አባቦሩ ...»

«ወዬ ልጄ ...»

«ከዚህ ቀደም ይህን የመሰለ አመፅ ተደርጉ ያውቃል?»

«አንድ ጊዜ አገልጆዎች አምፀው ነበር።»

«መቼ!?»

«ለላሳ አመት ሆነው መሰለኝ ...»

«ውጤቱ ምን ሆነ ታዲያ?»

«አለቀ! በሙሉ አለቱ ልጄ ...»

«በሙሉ!» አለ ሰቅጥጦት «አንድም ሳይቀር?»

አባቦሩ መልስ ሳይሰጡት ቀሩ። አናሌ ቆፈን የወረደበት ያህል እጁ እግሩ ይንቀጠቀጥ ጀመር።

«አገልጆዎች መሳሪያ አልያዙም ነበር?»

«ጦር ነዋ! ...»

«አልቂቱ መጥፎ ነበር ታዲያ?»

«የአልቂት ጥሩ አለው እንዴ ልጄ? ...»

«ለምን ነበር አገልጆዎች ያመፁት?»

«በደል በዛ። ሲበዛ መሸከም አቃታቸው ...»

ሌላው ገበሬም በአባቦሩ ንግግር ላይ ጨመሩበት።

«... አገልጆዎች ተቆጡና አመፁ። በዚያም ለበብ በመንግስት ወታደሮች ተጨፈጨፉ። ታዲያ ሬላው በየጢሻው ወድቆ ሰዋቀዮ በግልፅ ይታየው ነበር። ዋቀዮ በሰዎች ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀሰ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለቱ የእንባ ዘለላዎች ...»

አባቦሩ ድንገት መሃል ላይ ገብተው አቁዋረጡ።

«ነመራ አሁን በቃህ!»

የአባቦሩ ንግግር የተግሳፅ ያህል ስለነበር ሽማግሌው ገበሬ

ወጋቸውን ገታ አደረጉ። አናሌ ግራ ገባው። የአባቦሩ የተግሳፅ ምክንያት አልገባውም።

ወደ ዋቆ አባዱላ ጉጆ ሲቃረቡ በቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ ለአመፅ የተሰበሰበው የገበሬዎች ሰራዊት በግልፅ ይታይ ጀመር። አናሌ ባልተረዳው ስሜት ተሰቃይቶ አቃሰተ። ጊዜው ለአይን ያዝ ሊያደርግ ምንም አልቀረውም። መልአከ ሞት ካንዣበበባቸው የቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ፤ በኩረብታውና በሀማጋው ላይ ጦራቸውን - ጠመንጃዎቻቸውንና ችቦአቸውን ይዘው የሚያቅራሩት ገበሬዎች ድምፅ ከአናሌ ጆሮ ደረሰ። ልቡ ቀዘቀዘበት።

«አባቦሩ?» ሲል በሞተ ድምፅ ተጣራ።

«የቡርቃ ሰዎችን ቁጣ ታየዋለህ?»

«ምንድነው መፍትሄው?»

«እንድረስና እናየዋለና!»

«ወታደሮቹ ለመተኮስ አያመነቱም አባቦሩ። በዚህ ሁኔታ መፋለም የአሳት ራት መሆን ነው»

«እንመክራለና ልጄ!»

«የቡርቃ ሰዎች ለምንድነው የኔንና የህወኒን ስም የሚጠሩት? አባቦሩ!»

«ስለሚወዱዋችሁ ነው ልጄ!»

ሶስተኛው ገበሬ ተጨማሪ ሰጠ።

«ህገበ ገር ነው። መቆጣቱን ጉብቻ ነው ያየው። በርግጥ የሰው ጅቦችን ለአይኑም ጠልቶአቸዋል። ስለዚህ ጅቦቹን ሊወጋ ጦር ይዞ ወጣ። ታዲያ የቡርቃ ሰው ጦሩን ጋሻውንና ወኔውን እንደያዘ ይውጣ አንጂ ሌሎች ምን እንዳሰቡና ምን እንደያዙ አያውቅም ...»

ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት ሲያሳዩ ለአናሌ ወለል ብሎ ይታየው ጀመር። ገበሬዎቹ አናሌ ከሶስቱ ሽማግሌዎች መሃል ሆኖ አቀበቱን ሲወጣ ሲያዩ እልልታና ተኩሱን ያንደቀድቁት ጀመር። «ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ» የሚለው ትንቢት ታወሳቸው። አንዳንዶቹ ችቦ ለኮሱ። የፈረሶች ጆሮ ቆመ። ጭድ የተጠቀጠቀው የችቦው ጫፍ ፍዋህ - ፍዋህ እየለ ብርሃን ይሰጥ ጀመር። ከችቦው ብርሃን ጉልቶ ደግሞ የሚያስገመግም ፉከራ ይሰማል።

«አሰላማሌይኩም!

ዋቀዮ መራንፍራ!

ዲኒ ኬኖ ጭላሎ ጅራ!

ቆንጨራ ላስኔ ጭራ!»

ጦራቸውን መሬቱ ላይ ይሰቀስቃሉ። የዋቆ፣ የአኖሌንና የሀመኒን ስም ያነሳሳሉ።

«ኤልመክ አና'ሴ!

ኤሳ ጅርታ!?

ኢንተሰዶ ሀመኒ!

ኤሳ ጅርታ!?

ዋቆ! ዋቆ!

አሰላማሌይኩም!

አባዱላ መራንፍራ!

ዲኒ ኬኖ ከፋሌ አሰሳ ጂራ!

ቆንጨራ ላስኔ ጭራ ...»

አባቦሩን ተከትሎ እንደ አሸን በፈሉት ገበሬዎች መካከል ሰንጥቆ ሲያልፍ፣ ሴቶች እርጥብ ሳር እየነሰነሱ እልልታቸውን አቀለጡ። ወንዶቹ በቡርቃ አድባር ትንቢት የተነገረለትን መሪያቸውን ለማየት ተጋፉ። እንባቸው በጉንጫቸው ወረደ። በእልህ እየተንቀጠቀጡ የሚያለቅሱም ነበሩ። ሽማግሌዎቹ ጉልበት ቢከዳቸውም ከንፈራቸውን በቁጭት እየነከሱ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይቀሰቅሳሉ።

«እዩት ቁመቱን! እዩት ግርማ ሞገሱን! የቡርቃ አባት ያሉት ሀቅ ሆነ። ዋቀዮ ነው ለዚህ ታላቅ ተግባር ያጨው! ከሚንበለበል እሳት መሀል ያዳነው ለዚህ ቀን አስቦት ኖሮዋላ! የቡርቃ አድባር ብለዋል! ቡርቃ ሆይ በቃህ!»

አንዳንድ ወጣቶች የአኖሌን ታሪክ ለማወቅ ሽማግሌዎቹን ይጠይቁ ጀመር። ታሪኩን እናውቃለን የሚሉም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይደሰኩሩ ጀመር።

«መልአክ ነው የሚመስለው። ኩራቱስ? ቁመቱስ? የዋቆ አባዱላ መንፈስ ነግሮት ከተፍ ማለቱስ!?» እያሉ ያዳንቃሉ። እልልታው አስገመገመ። እርጥብ ሳር እዚህም እዚያም ይነሰነሳል። በርግጥ ቡርቃ የእርጥብ ሳር እጥረት የለባትም።

ፈረሰኞች ሽምጥ ይጋልባሉ። ጦሩ ወደ መሬት ይሰቀሰቃል። ሲነቀል ያን ሀብታም ምድር ይቦተርፈዋል። ገበሬዎቹ በእናቲሪቃ ምድር በልምላሜው የሚስተካከለው በሌለው የጠገበ መሬት ላይ ሆታቸውን አቀለጡት። ሽማግሌዎቹ ያለማቋረጥ ይደሰኩራሉ ...

«... ወጣቶች አዳምጡኝ!» የሰማንያ ሶስት አመት ባለ አድሜ ነበሩ እንዲህ የሚሉት «... እንደ ቅቤ ከለሰለሰው የአርሲ ምድር ላይ ከበቀለው ሰርዶ ከብቶች አንድ እሳኝ ቢነጪ ጠግበው ይውላሉ። የካካ ተራራ ኩራት ያስመሰግናል። የአሮሞን ምድር ሜዳ ሄዶ ሄዶ ማን ያዳርሰዋል። የአሮሚያ ሰማይ ከዘመን ዘመን፣ ከአሰት አሰት ውሃ ይታሰባል። ከአሮሞች ከርሰምድር ያለው ውሃ ለሚሊዮን ዘመናት በ.መጠጥም አይደርቅም። ሀብታም ነን። ግን ይህ ሁሉ ሀብት ያለነሳነት ሰማይ ላይ እንደተንጠለጠለት ከዋክብት ነው። ጭላሎ ይታዘበናል፣ ካካ ይታዘበናል፣ ባቱ ይስቅብናል፣ መስካችን ሬሳ ነው። በሱ እንማማል። ጡርደታችንን በቡርቃ ወንዝ **ተሰቃልቀን ሳናሀዳ ... ማር ላንልስ፣ ገንፎ ላንመገብ - ቅቤ ላንቀምስ - ከበፊ እንነት በቀሙ በሰንጠ. ተበጥቶ የተቀዳ ደም ወደ ጉሮሮአችን ላይንቀረቀር እንማል። ይህን ብናደርግ የሞት ወንዝ ወደ ምድራችን ይንቀርቀር!»**

በየበታው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ የሚደሰኩሩ ሽማግሌዎች ብቅ ብቅ ይሉጀመር፣

«... ይህ ሁሉ የምድራችን ጥጋብና ሀብት ከየት የመጣ መሰላችሁ? የአሮሞ ምድር ራስዋ ለልጆችዋ የቸረችን እንጂ ከማንም ያልለመንነው - ከማንም ያልተበረከተልን ገፀ በረከት መሆኑን አሮሞዎች ተገንዘቡ...»

«...እናንተ ጉረምሶች አይበገሬነታችሁን አሳዩን!»

«...እንደ ዋቆ አባዱላ የጀግና ሰው ታሪክ ስሩ!»

«...አኖሌን ተከተሉት!»

«...ነፍጠኞችን አትራሩላቸው!»

ሶስቱን ገበሬዎች ተከትሎ የአመፀኛውን ሰራዊት ሰንጥቆ ወደ አባቱ ጉጆ ተጣደፈ። ልቡ በፍጥነት እየመታ፣ ይህ የገነፈለ ስሜት ከቁጥጥር ውጭ ሊሆን እንደሚችል እየገመተ፣ ነበር በሞት አፋፍ ላይ ወደሚገኙት አባቱ ጉጆ የደረሰው ...

ጉዋዳው ጨልሞአል።

አምስት ሽማግሌ ገበሬዎች በዋቆ አባዱላ የመኝታ መደብ ዙሪያ ከበዋል። አኖሌ ምንም አልታየውም።

«በሩን ዝጉት!» የሚል የሽማግሌ ድምፅ በድንግዝግዙ ውስጥ ተሰማ። አባቦሩ በሩን ዘጉት።

«ኩራዝ አብሩ!»

ኩራዝ በራ።

አኖሌ ዙሪያ ገባውን ተመለከተ። ስምንት ሽማግሌዎችና - አባቱ። አባቱ በአደፈ ነጠላ ከእግር እስከ ራሳቸው ተሸፍነዋል።

መሞታቸውን አወቀ። ሁሉንም አንድ ባንድ ያስተዋለው ፊቱ በድንጋጤ አመድ የተረጨበት መስሎ ነበር።

«አባቴ መቼ ሞተ!?» ሲል ጠየቀ።

«ዛሬ ጠዋት» አሉ አባቦሩ።

በዝግታ ተራምዶ አባቱ ራስጌ ላይ ተደፍቶ ተንሰቅስቆ ያለቅስ ጀመር። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ከአባቱ አስከሬን ዳርቻ የቆሙት ሽማግሌ፣

«አኖሌ ጊዜ የለንምና ይብቃህ!» አሉት።

ቀና ብሎ ፊቱን በመሃረም አበሰ። አባቱ አስከሬን አጠገብ የቆሙትን ሽማግሌ ትክ ብሎ ተመለከታቸውና አስታወሳቸው። አባቦኩ በሚለው የክብር ማእረግ የሚጠሩ የተከበሩ ሰው ናቸው። አንድ ጊዜ ብቻ ነው ያያቸው። በመላው አርሲ መልካም ስም እንዳላቸው ያውቃል። እዚህ ለምን እንደመጡ ግን አልገባውም። ሆኖም ይህን ሁሉ ለማሰብ ጊዜ የለም። ከባድ ሃላፊነት ተጥሎበታል። ምን ማድረግ እንዳለበት ማውጠንጠን ሲጀምር አባቦኩ ንግግር ጀመሩ።

«አኖሌ ልጃችን! እንኩዋን በደህና መጣህልን። የቡርቃ ሰዎች በዚች ደቂቃ ትልቅ የሞት አፋፍ ላይ ናቸው። ስለዚህ ወገኖቻችን ከከንቱ እልቂት ለማዳን እኛ የምንልህን ብቻ ትፈፅማለህ። ዋቆ አባዱላ አስካሁን አለመሞታቸውን ዋሽተን የተናገርነው አመፀ እንዳይነሳ ግጭት እንዳይጀመር ሰግተን ነው። ለሰባ አመታት እንደዋዛ ሲነገር የኖረው ትንቢት ወይም የቡርቃ ዝምታ ተረት ያልታሰበ መዘዝ አምጥቶአል። አደጋው እንዳይከፋ ብለን ነው ወደዚህ እንዲሰበሰቡ የለቀቅናቸው። አሁን ግን አንድ መላ እናበጅለታለን። በቅድሚያ አባቦሩ የሚገልፁልህ አቢይ ጉዳይ ይኖራል።»

አባባሩ ከተቀመጡበት ተነስተው መናገር ጀመሩ።

«... ከብዙ አመታት በፊት አገልጆ በምትባለው መንደር አመፅ ተቀስቅሶ ነበር። አገልጆዎች በደል ሲበዛባቸው ተቆጡና አመፁ። የንጉሱ ወታደሮችም የመንደራችዋን ህዝብ በጥይት ጨፈጨፉዋቸው።

ጉጆዎችን በእሳት አጋዩ። የመንደራችዋ ነዋሪ ሁሉ አለቀ። ለወሬ ነጋሪ እንኩዋ በመንደራችዋ የቀረ አልነበረም። በርግጥ ማምለጥ የቻሉ በፈረስ ግልቢያ ብቻ አርሲን ጥለው ሸሽተዋል። ይህ እልቂት ሰማይ ላይ በተከበረ ዙፋኑ ለነበረው ፈጣሪያችን በግልፅ ይታየው ነበር። ፈጣሪያችን በአማርኛ ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀሰ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ሁለት ነፍስ አዳኑ። ልጆቻቸውን ታቅፈው ሲሸሹ በጥይት ከጀርባቸው የተደበደቡ ሁለት የአገልጆ እናቶች ብብት ውስጥ እጅግ አምርረው የሚያለቅሱ ሁለት ህፃናትን አገኘን።»

አኖሌ ትንፋሹ ቁርጥ አለበት። ጉጆዋ በፀጥታ ተዋጠች።

«... እነዚያን ሁለት ህፃናት ያገኘናቸው ማምሻውን ለቀብር ጠዶ አገልጆ ሄደን ነው። የቡርቃ ሰው እነዚያን ህፃናት ይዞ በእልልታና **በደስታ ይጨፍር ጀመር**። **የፈጣሪ ተአምር መሆኑን አወቅን። እነዚያ ህፃናት የዚያ ሁሉ በደል ማስታወሻ ይሆኑ ዘንድም የቡርቃ ሰው ሁሉ ተንከባክቦ አስተምሮ አሳድጉ ለወግ ለማእረግ ሊያበቃቸው ወሰነ። ልጃችን አኖሌ ... ያንተና የልጅነት እጮኛህ የሀወኒ ታሪክ ይኸ ነው።»**

አኖሌ እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይሰማ ጀመር።

«አባታችን ዋቆ ስምህን አኖሌ ያሉህም አኖሌ በተባለ ቦታ የተጨፈጨፉትን ወገኖቻችንን ለማስታወስ ነበር። ግን ሁሉም እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት ብቻ ሆነ ...

«ዋቆ አባዱላ ህልም ነበራቸው - ምናልባትም ከንቱ ህልም። ጤዛ ሆኖ የቀረ ምኞት። ዋቆ አባዱላ ይኸን ታሪክ ከፍ ስትሉ ሊያወጉዋቸሁ ነበር አሳባቸው። እናንተ ግን ፊደል ከቆጠራችሁ በሁዋላ ... ዋቆንም ... እኛንም ... ቡርቃንም ረሳችሁ ... ናቃችሁን ... የቡርቃ አድባር በዚህ ሁኔታ ክፉኛ አዘኑ። ልባቸው ቆሰለ። ተስፋ አጥተውም ለሞት በቁ። የቡርቃ ህዝብ ግን ትንቢቱን ሳይዘነጋ ቆየ። ከዋቆ ጋር አያይዞ አምላክ የሚፈጥረውን ተአምር በጉጉት ሲጠባበቅ ዘመናት አለፉ። ዛሬ ታዲያ የቡርቃ ገበሬዎች የህልማቸውና የትንቢቱ ዳር የደረሰ አድርገው ቆጠሩት። አዎን የቡርቃ ዝምታ ህልም ነው ... ተረት ነው ... የሚጣፍጥ የማታ ወግ ነው ... ይኸን ለቡርቃ ገበሬዎች ማስረዳት ያስፈልጋል። እኛ ብንነግራቸው ግን አይቀበሉንም። አንተን ግን ያውቁሃል። ታሪክህን ሰምተዋል። ዋቆ ለመሪነት እንዳጨህም አስነግረናል። አንተና ሀወኒ በእምላክ ተአምር ለመሪነት መመረጣችሁን ገበሬዎች ሁሉ አምነዋል። ስለዚህ አንተ ካልመራሃቸው ኩረብታውን አይወርዱምና የዋቆን እደራ መቀበልህን ሆኖም ጊዜው ገና መሆኑን ለህዝቡ ንገር።

ኦሮሞዎች ሙታንን ሳይቀብሩ ጦር አይሰብቁም በላቸው:: በመጨረሻ የምገልፅልህ የአባትህን ኑዛዜ ነው:: ዋቆ አባዱላ አንድ ቃል ብቻ ነው ለአንተና ለሀወኒ የተውት:: 'የቡርቃን ህዝብ እንዳትረሱት! አደራ!' ብለዋል::»

ከዚያም ጐጆዋ በፀጥታ ተዋጠች:: ከደጅ ግን ቀረርቶውና ሆታው ይሰማል:: የፈረሶች ማስካካት ... የሚቀጣጠል ጭድ ድምፅ ... የፈረሶች ግልቢያ ...

አኖሌ በሀፍረት ተሸማቀቀ:: እንባው ጉንጩን ያለብሰው ጀመር:: ማንነቱን ያጣ ሆኖ ተሰማው:: የክህደት ስሜት አቃጠለው:: ግምባሩን ጉልበቶቹ መሀል ወሽቆም ይንሰቀሰቅ ጀመር ... የሰማው ታሪክ ... የቡርቃ ዝምታ ... ጣፋጭ ተረትና ትንቢት ... የአባቱ ታላቅ ምኞትና ተስፋ ማጣት ... የቡርቃ ገበሬዎች ቁጣ ... ጥሪ ... ረጅም ጥሪ ...

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!?»

- 6 -

አማሮቹ ገበሬዎች ቅዱስ ሚካኤል ተራራ ላይ ለፍልሚያው ተዘጋጅተው ይጠብቃሉ:: መሪያቸው መምህር አስናቀ ከዳር እዳር እንደ አንበሳ እየተንጐማለለ ወገኖቹን ያበረታታል:: በርግጥም አማሮቹ ጠመንጃቸውን ወልውለው አብቅተዋል:: ጦራቸው ተሞርዶአል:: የአይበገሬነት ወኔያቸው ተቀጣጥሎአል::

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር መምህር አስናቀ ጡሩምባውን በረጅሙ ነፋ:: ይህን ጊዜ ተዋጊዎቹ ገበሬዎች ከያደፈጡበት ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር:: ጆሮአቸውንም አንቅተው ከመሪያቸው የሚነገረውን ለማዳመጥ ተጠባበቁ!

«ጭኮአችሁን! ሰነፍ ቆሎአችሁን! አነባበሮአችሁን ይዛችሁ ተሰብሰቡ!» የሚል ድምፅ ከእያንዳንዱ ገበሬ ጆሮ ደረሰ::

አፍታም ሳይቆይ በደብሩ ገላጣ ሜዳ ላይ ጦረኞቹ ጨፈቃ መስለው ተኮለኮሉ:: መምህር አስናቀ መናገሪያው ቁዋጥኝ ላይ እመር ብሎ ከወጣ በሁዋላ!

«በሉ ከስንቃችሁ ቆንጥራችሁ ተመገቡ!» ሲል አዘዘ::

ገበሬዎቹ የታዘዙትን በመፈፀም ላይ ሳሉ መምህር አስናቀም ከጥቁር ጤፍ የተጋገረ ስስ ቂጣውን አጨድ እያደረገ ይደሰኩር ጀመር...

«አልገባቸውም እንጂ እኛ ሀዋርያቸው ነበርን:: መንገድ መስራት የት ያውቁ ነበር? እንጀራ መመገብ አስለመድናቸው:: ጨው

አያውቁም ነበር:: ገንፎውን እንደተፈጠረ አማስለው ነበር የሚበሉት:: ዘይት የት ያውቁ ነበር? ሽቶ ባይናቸውም አይተው አያውቁም ነበር:: ወገኖቼ አድምጡኝ ... የኢትዮጵያን ታሪክ መለስ ብለን ብናይ መልካም ነገሮች በሙሉ የተሰሩት በአማራው ነው:: ሶስት ሺህ ዘመን ሙሉ አማራና ትግሬ እየተፈራረቀ ነግሶአል::

ትግሬው ምን ገነባ? ምንም!

መነጋገር ካለብን ለሀገርና ለህዝብ ጠቃሚ ተግባር ሰርተው ባለፉ ነገስታት ገድል ላይ ነው:: አዜ ምንሊክና አዜ ኃይለስላሴ የሰሩትን ብቻ እንኩዋ ብናይ የኢትዮጵያ ስልጣኔ የአማራው ብቸኛ ድካም መሆኑን እንገነዘባለን:: አማራው አዋቂ ነው:: ሃያል ነው:: በኢትዮጵያዊነቱ የሚኮራ ህዝብ ነው:: አማራነት ውበት ስለሆነ ልንመካበት ይገባል:: በየትም አለም የሚያስመካ ብሄር ነው - አማራ:: አማራ ማለት ጀግና ማለት ነው:: በአሜሪካ በአውሮፓ በችሎታቸው ነጮችን ዘቅዝቀው የሚያዩ አማራዎች አሉ:: እዚሁ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲም ሂዱ ... የዩኒቨርስቲው ሞተሮች አማሮች ናቸው:: ታዲያ ይሄን ብሄር ማንም እየተነሳ ሊዘልፈው ይገባል? እኛስ የዚህ ብሄር አባላት አይደለንም? ማንም ተነስቶ እንጨፍጭፋችሁ ሲለን አንገታችንን ለካራ የምናቀርብ የስለት በጐች ነን? አናደርገውም! ማንነታችንን እናሳያቸዋለን! ሁለት መቶ አመት ዝም የሚያሰኝ በትር እናቀምሳቸዋለን! ወገኖቼ ፀያፍ ተናግሬ ከሆነ አርሙኝ!»

ገበሬዎቹ በርጋታና በዝምታ ይተያዩ ጀመር:: ሰነፍ ቆሎአቸውን በጥንቃቄ ይቆረጣጥሙ ገቡ:: አነባበሮአቸውን በዝግታ እየገመጡ ያላምጣሉ:: እያላመጡ ይተያያሉ:: መሪያቸውን ያስተውላሉ:: አስናቀ ንግግሩን አራዘመ ...

«... ወገኖቼ ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን:: እንደነ በላይ ዘለቀ ... አዎን ... በላይን ታውቁት የለም? አማራ ነው:: የምድረ ጐጃም አማራ:: ጐጃሜ! የጐጃም ጀግና አርሶ አደሮችን አስከትሎ ፋሺስት ጣሊያንን ባማርኛ 'ውሃ! ውሃ' ያሰኘ ጀግና ነው:: እንደ በላይ ነው ዛሬም መፋለም ያለብን! ...»

ድንገት ወደ ኮረብታዋ ሁለት ሰዎች ሲመጡ በሩቅ ታዩ:: አስናቀ እንደ ንስር የሚያተኩሩ አይኖቹን አሻግሮ ወረወረ:: ሁለቱም የመንግስትን ወታደራዊ የደንብ ልብስ የታጠቁ ናቸው:: ገበሬዎቹ ከተቀመጡበት መነሳት ሲጀምሩ!

«ቆዩ ባላችሁበት!» ሲል አስናቀ በጩኸት አዘዘ «እነዚህ ወታደሮች ናቸው! እኛን ሊያድኑ እንጂ ሊተናኰሉን አይመጡም!»

ሻለቃ ጉተማ ነበር የመጣው:: ሽጉጡን ጐኑ ላይ ሸጦአል::

አስናቀ አጠገብ እንደደረሰ፣

«እንደምን አመሻችሁ?» አለ በተረጋጋ ድምፅ።

«እግዚአብሄር ይመስገን!» የሚል የህብረድምፅ ምላሽ መጣለት።

«እዚህ የተሰበሰባችሁት ራሳችሁን ለመከላከል መሆኑን ሰምቻለሁ። ህብረታችሁ መልካም ነው። ሆኖም የመንግስት ወታደሮች አካባቢውን በሙሉ ስለተቆጣጠሩት ወደየጉጃችሁ ተመለሱ። ምንም የሚያሰጋ ችግር የለም! አመፁ ቢቀጣጠል እንኩዋ ከወታደሮቹ የሚያልፍ አይሆንም!»

ሻለቃ ገ-ተማ ንግግሩን ሲያበቃ የሞቀና የደመቀ ጭብጨባ ነበር የጠበቀው። ሆኖም ገበሬዎቹ ገፅታ ላይ የእፎይታ ስሜትና የታመቀ ጭንቅ አየር ሲወጣ አስተዋለ እንጂ የጠበቀውን አላዳመጠም።

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላም አማሮቹ ገበሬዎች የቅዱስ ሚካኤልን ደብር መላለም ጀመሩ። አንድ አዛውንትም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው፣ «ቅዱስ ሚካኤል ሆይ! ... እኛ የማንም የበላይ ... የማንም የበታች አይደለንም ... አማራ ገበሬዎች ነን። አንተ ደግሞ የኦሮሞችም የኛም አምላክ ነህ» ሲሉ ተሰሙ።

* * *

መምህር አስናቀ ሻለቃ ገ-ተማን ተከትሎ ወደ ወታደሮቹ ጣቢያ አቀና። ያለማቋዋረጥም አማሮቹ ገበሬዎች ስለደረሰባቸው የመንፈስ ጭንቀት ተናገረ። ሻለቃው ግን የመምህሩን ዲስኩር ከቁብም አልቆጠረው።

ወደ ቡርቃ ኮረብታ ስለላከው ሰላይ አያስበ ነበር ።

ከአርባ አምስት ደቂቃ ገ-ሀ በሁዋላ ከጊዜያዊው ማዘገጋ ጣቢያው ደረሱ። ጨለማ ነበር። ጨረቃዋ ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ደምቃ ወጥታለች። በማዘገጋ ጣቢያው ሀያ ደቂቃ ያህል እንደቆዩ ሻለቃ ገ-ተማ በጨረቃዋ ብርሃን ከቡርቃ ኮረብታ አቅጣጫ የታረሰውን ማሳ አቋርጦ በግልቢያ የሚመጣ ፈረሰኛ ተመለከተ። የላከው ሰላይ ለመሆኑ አልተጠራጠረም። አጠገቡ እስኪደርስ ለመጠበቅ እንኩዋ ፋታ አጥቶ ይቁነጠነጥ ጀመር። እኖሌ ዋቆ በዚህች ቀውጢ ደቂቃ ምን በመፈፀም ላይ እንዳለ ለማወቅ እጅግ ጉዋጉዋ።

«እንኩዋን ደህና መጣህ ምን ወሬ አለ!?» ሲል የጠየቀው ገና ከፈረሱም ሳያወርድ ነበር።

ሰላዩ ወጣት የቡርቃ መንደር ገበሬ ነው። ሻለቃው ቡርቃ ከደረሰ ጀምሮ በትንሽ ክፍያ የስለላ ስራ እያሰራው ነበር። ወጣቱ

ከፈረሱ ዱብ ብሎ፣

«አመፁ ቆሞአል!» ሲል በደስታ ስሜት ጮኸ።

ሻለቃው ግን በድንጋጤ ባለበት ቀዝቅዞ ነበር የቀረው። ጨርሶ ያልጠበቀው ዜና ነበር። ያልፈለገው ወሬ። አይኖቹን ወጣቱ ገበሬ ላይ እንደተከለ ፈዘዘ። ያየውንና የሰማውን በኦሮሚኛ የሚተርክለትን ገበሬም ከልብ አልነበረም የሚያዳምጠው።

«... የሚደንቅ ሁኔታ ነው የተፈጠረው» አለ ሰላዩ «የቡርቃ ሰዎች ሊዋጉ ተዘጋጅተው ነበር። የዋቆን የእረፍት ዜናና የአናሌ ዋቆን መምጣት ለመስማት እንዳቆበቆበ ነበር። የሚደንቀው ተአምር አናሌ ደርሶ ኑዛዜውን ከቡርቃ አድባር እንደተቀበለ ወዲያው የዋቆ ህይወት አለፈች። አናሌ 'አዳምጡኝ!' እያለ ቢጮህ ማን ይሰማው። ታዲያ የአርሲ አድባር አባቦኩ የሰልጣን መከሰቻቸውን ከፍ ሲያደርጉ እገደ ጉብ ያምም የነበረው ሁሉ ድንገት ፀጥ ይል ጀመር።

ያን ጊዜ አኖሌ ተናገረ።

ሊናገር ሲጀምር እንባው በአይኑ ሞላ። እኔ ራሴ እንኩዋ አልቻልኩም። ከሉገልጀ ጭፍጨፋ ተርፎ፣ የቡርቃ ህዝብ አሳድጐት አስተምሮት፣ ማለፊያ ሆኖ ድምፁ እየተንቀጠቀጠ ሲናገር ቡርቃዎች ስለ ፈጣሪ ተአምራዊ ስራ ያወጉ ጅመር ...»

ሻለቃው ግን ሊያስቀጥለው አልቻለም።

«ምን ምን እንደተናገረ ብቻ ንገረኝ!» ሲል አምባረቀበት።

«ምን ያልተናገረው አለ? 'የታገሰ ነው የጊደርዋን ወተት የሚጠጣው' ይል ነበር ደጋግሞ። አብሳቱ አናን ጉረምሳ ዱጋ! አያለ ይሀንኑ ይደጋገም ነበር። ከዚያም ቀጠለና ደሞ 'ግን ለአያሌ አመታት አይደለም፣ ለሚልዮን ሰአታትም አይደለም! ጦራችሁን አንደያዛችሁ ቆዩ ወገኖቼ! ቁጣችሁን እንደተቆጣችሁ ቆዩ! ብሶታችሁን አንዳመቃችሁ ቆዩ! ከንዳችሁን እንዳፈረጠማችሁ ቆዩ! ቡርቃ ማለት አባገሎ ናችሁ! ዝም ያላችሁትም ወንዙ ሳይሆን እናንተ ናችሁ! የአሮሞን ምድር የሚያጥለቀልቀው የቡርቃ ወንዝ ትንቢት ለእናንተ የተነገረ ምሳሌ ነው! በቡርቃ ወንዝ ተመስለው ይዘምሩ የነበሩት አባቶቻችን ናቸው! ከገደል የዘለሉት አባቶቻችን ናቸው - ቡርቃ ወንዝ አይደለም። ቡርቃ እኛ ነን። ወገኖቼ ለጊዜው ዝም እንዳልን እንቆይ! ልብ በሉና አድምጡኝ! እንደገና ሌሎች ሁሉት ህፃናቶች ብቻ ቀርተው ሌላው ሁሉ የሬሳ ክምር እንዲሆን አድል አንስጣቸው! ጠላቶቻችን የሚፈልጉት ሞኝ በሬ እንድንሆንላቸው፣ አሻፈረኝ ካልን ደሞ እንድንጠፋ ነው። ይህ ይፈፀም ዘንድ አንፍቀድላቸው! ዛሬ ግን ለአባታችን ለዋቆ አባዱላ ሙሾዎችንን እናውርድ! ቡርቃን ከብበው

ያደፈጡት ወታደሮች በኖ መቃብር ላይ የበሬዎቻችንን ሻኛ ቆርጠው በበርበሬ እያጠቀሱ ጥሬውን ሲበሉ ጉምዥተዋል። ለሆዳሞች አንመቻቸው። ይህ ይሆን ዘንድ አንፍቀድ! አብሳቱ አናን ጐረምሳ ዱጋ! አብሳቱ አናን ጐረምሳ ዱጋ! በሉ መሸዋችንን እንደ አሮሞ ባህል እናውርድ! አባታችንን ... አድባራችንን! የታሪክ አያታችንን እንሸኝ! ወገኖቼ አንገታችሁን ቀና አድርጋችሁ አንቡ! ቃል እገባላችሁዋለሁ። እኔም አለሁ! የአያታችንን ኑሃዜ እፈፅማለሁ ...»

ሻለቃው በቁጣ አቁዋረጠው ...

«ገበሬዎቹ ዲስኩሩን አምነው ጦራቸውን አወረዱ!?»

«እንዴታ! አያንዳንዱ ገበሬ ቀስ በቀስ ጦሩን መሬቱ ላይ እየተከለ በርከክ ማለት ጀመረ። እኔምኮ ተንበርክኬ አልቅሼ የደንቡን አድርሼ ነው የመጣሁት። የዘገየሁትም ለዚህ ነው። ገበሬዎች እንባቸውን በፀጥታ አፈሰሱ። ሴቶች ባደፈ ነጠላቸው ፊታቸውን ሸፈኑ። ወንዶች በእንባ የተሞላ አይኖቻቸውን ወደ ሰማይ ሰቀሉ ...»

ሻለቃ ጉተማ፣ «ይህ ወጠጤ ፍየል» ሲል አጉተመተመ።

መበለጡ አናደደው።

አዲነብርኢድ ሆይ!

ካንቺ ርቄ ወዴት?

ምእራፍ አራት

- 1 -

አራት ሚግ ሀያሶስት ቦምብ ጣይ የጦር አይሮፕላኖች ከአስመራ የተነሱት ማለዳ ላይ ነበር። አይሮፕላኖቹ አየሩን በጩኸታቸው አተረማምሰው ወደ ትግራይ አቀኑ። የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ከጠዋቱ አንድ ሰአት ተኩል ጀምሮ ስብሰባ እንደሚያካሂዱ የተገኘውን መረጃ የተጠራጠረው አልነበረም። ከኮሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም ጀምሮ ውጤቱን የሚጠባበቁት ትንፋሻቸውን ውጠው ነበር ...

ሚጐቹ ኢላማቸውን ለማስተካከል ክሳድግመልን ጀሮ በሚበጠርቅ ድምፃቸው አናግተው አንድ ጊዜ ዞሩዋት። የተሰጣቸው

ምልክትና ካርታው አንዳችም ስህተት አልነበረበትም።

የመጀመሪያዋን ቦምብ ጣይ አይሮኘላን የያዘው አብራሪ አፅቀ ስላሴ ይባላል። ወጣት ነው። በበርካታ ውጊያዎች ተሳትፎአል። ሁለት ጊዜ አይሮኘላኖቹ ተመትተውበት በጃንጥላ ወርዶ አምልጦአል። በዛሬው ተግባሩ ግን አይሮኘላኑ ቢመታበት በጃንጥላ ወርዶ ማምለጥ እንደማይችል ማሰብ ጀመረ። ቢወርድ በህወሀት ነፃ መሬት ላይ እንደሚያርፍ ያውቃል። ይህ ከሆነ ይያዛል። ከተያዘ እንደሚገድሉት ያምናል። ቢሆንም ተግባሩን ከመፈፀም ወደሁዋላ አላለም። ሙያውን ይወደዋል - ባለአላማም ነው።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

አብራሪዎቹ አካባቢውን ከተለጣቸው ካርታ ጋር የሚያገናዝቡባት ደቂቃ። አንዳችም ስህተት እንደሌለበት እርግጠኛ የሆኑባት ሰከንድ።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

... ሰስት ሰአት ከማለዳው።

በዚህ ሰአት የ «ወንበዴዎቹ» መሪ መለስ ዜናዊ የአለቱን የመወያያ አጀንዳ አሳውቆና አጠናቆ እንደሚሆን የአዲሳባ መንግስት እርግጠኛ ሆኖአል።

ሰአቱ ሞልቶአል...

የመጀመሪያው ሚግ አፍንጫውን ወደ ክሳድግመል ተከለ። ገዘቅ ሲል ምልክቶቹ ቁልጭ ብለው ታዩት። «አምላኬ ሆይ! እርዳኝ!» አለ በልቡ። ይህን ፀሎት ባሰማ ቁጥር ዘውትር በሀሊናው የሚደውልበት ሌላ ፀሎት አለ - ተገላቢጠሽ፣ «አምን አምላኬ ሆይ ሌሎች ይሞቱ ዘንድ እኔ አተርፍ ዘንድ እርዳኝ!»

የህወሀት መሪዎች ወደሚገኙበት የበረሀ የመሰብሰቢያ ዋሻ ቁልቁል ተወረወረ። ወረደ ቁልቁለቱን! አፍንጫውን እንደጦር ቀስሮ አሸቀለቀለ። ከዚያም በአይን ሊታይ በማይችል ፍጥነት የሚጉ አፍንጫ ተቀልብሶ ወደ ሰማይ ዞረ ...

ወደ ደመናው ከርስ ተፈተለከ። የሰማይ ሆድ የተተረተረ የሚያስመስለውን ድምፅና የቦምብ ውርጅብኝ አራግፎ ተፈተለከ። ድብልቅልቁ የወጣ ፍንዳታ! ክሳድ ግመል ተንቀጠቀጠ።

ሻምበል አፅቀ ስላሴ በደስታ ቡዋረቀ። የታለመለትን ግብ አግኝቶታል። ከህወሀት የፀረ - አይሮኘላን ጥይትም አምልጦአል። አየሩ ላይ ጥቂት ዋኝ። በትግራይ ሰማይ ላይ አክሮባት እየሰራ የአስመራን አቅጣጫ በያዘባት ደቂቃ ክሳድ ግመል እየተናወጠች

ነበር። የአቡዋራው አውሎ ነፋስ አሳተ ጐመራ መስሎ ይታየው ነበር-ብድል አድራጊነት ለሰከረው አብራሪ።

ሁለተኛው የጦር አይሮኘላን ቀጠለ ... ሶስተኛው... አራተኛው... ሀ-ለ-ም አ.ላማቸውን አግኝተዋል። አንዳቸውም አደጋ አልደረሰባቸውም። ክሳድ ግመል እንደሰዶም እንደ ጐመራ ስትጋይ እንደዋህ ገልመጥ አድርገው እያዩዋት ተፈተለከ። በርግጥም የህወሀት መሪዎች የመሰብሰቢያ ዋሻ የቆሻሻ ማቃጠያ ጉድጉዋድ መምሰሉ ሀቅ ነበር።

* * *

ህወኒ እንደወትሮው በማለዳ ነበር ከአንቅልፍዋ የነቃችው። አንደሰረኔ እያንኮራኩረች ወደ ኮረብታዎቹ ወጣች። የክሳድ ግመል የማለዳ ፀሀይ ቀድማ የምትወጣው ኮረብታዎቹ ላይ ነው። እዚያ ነጫጭ ደንጊያዎች አሉ። ፈጥነው ስለማይሞቁ ይቀዘቅዛሉ። ህወኒ ሥዲያ ያዛሌ ነው የሚያስደስታት። ከደንጊያዎቹ ጋር አብራ መሞቅ ትጀምራለች። ከኮረብታዋ ግራ በትርብ ርቀት ላይ ህፃናት የሚማሩበት ትምህርት ቤት አለ። እነርሱ ወደ ክፍል እየተንጫጩ መግባት እስኪጀምሩም ፀሀይ መሞቅ ትወዳለች። ከዚያ ግን ህፃናቱን ለማዋራት ከኮረብታዎቹ ላይ ተንደርድራ ትወርዳለች።

ህፃናቶቹ ይወዱዋታል - በተለይ ሽዊት። ከበው በትግርኛዋ ይስቁባታል። የያዘቻቸውን ጥቂት ቃላት ለቃቅማ ትንተባተባለች። ለህፃናቱ ጨዋታ - ለህወኒ የቋንቋ ትምህርት። ትልቅ ሆና ትግርኛ ባለመቻልዋ ህፃናቱ በጣም ይገረማሉ። ምናልባትም ያልተፈታላቸው እንቆቅልሽ ሳይሆን አይቀርም።

ነጫጮቹ ድንጋዮች ላይ ተቀምጣ ፀሀይ መሞቅ ጀመረች። ዛሬ ግን እንደወትሮው አላንኮራኮረችም። ሀሳብ ገብቶአታል። ከራስዋ ጋር ሙግት ላይ ሰንብታለች። ክሳድ ግመል ዋሻ ውስጥ ተቀምጣ ሀየሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ መፃፍ እንደማትችል ተረድታዋለች። ሀየሎምን ተክትሎ ወደ ጦር አውድማ መጉዋዝ ደግሞ አስፈርቶአታል። ስጋትዋ ግልፅ ነበር። መሳ ት አትፈልግም። መሞት ማን ይፈልጋል? በርግጥ ታጋዮቹ ይሰዋሉ! «እነርሱ ግን አላማ አላቸው» ብላ አሰበች። «እኔ አላማ የለኝም?» ብላ ራስዋን ጠየቀች። አላማዋን አሰበች። «የሀየሎምን ታሪክ መፃፍ! እና ይህን ለማድረግ ህይወቴን አሳልፌ መስጠት አለብኝን? ከሞተኩስ?» ብላ አሰበች። ሳታስበው ሰውነትዋ ብርድ እንደያዘው ሰው ተንቀጠቀጠ።

ስለህይወት ያላትን አመለካከት ፈተሸችው። ተማታባት። «ማንም ሰው ከሞት አይቀርም። ቢሆንም መኖር ደስ ይላል።

መሞትም ከሆነ እድሜ ሲያልቅ ቢሆን ይመረጣል» ስትል አሰበች። ሀወኒ አሁንም ሀሳብዋን መቁረጥ አልቻለችም። ሀየሉምን ተከትሎ መሄድ አደጋ እንደሚኖረው አጢናለች። የሀየሉምን ታሪክ ለመፃፍ ያላት ጉጉት ደግሞ ሰማይ ጥግ ነክቶአል።

ልብዋ ዋለለ። ስለዚህ ለጊዜው ይህን አሳብ ተወችውና ማንጐራጐር ጀመረች። ነጫጮቹ ድንጋዮች ሞቀዋል፣ እስዋም ግላለች። ህፃናቶቹ ተማሪዎችም እየተንጫጩ መምጣት ጀመረዋል። ሀወኒን በአይናቸው መፈለግ የጀመሩም አሉ። ሊስቁባት ፈልገዋል - ትግርኛ ባለመቻልዋ!

ሀወኒ ጣፋጮቹን ልጆች ስታይ ፈገግ አለች። የመኖር ጉጉትዋ ይበልጥ ጨመረ። አዎን ልጅ ትወዳለች። ልጅ መውለድ ትፈልጋለች። የራስዋን ልጅ የምታሳድግበትን ጊዜ ማየት ትፈለጋለች። ስለዚህ መሞት የለባትም። ብድግ ብላ ወደህፃናቱ አዘገመች። ሽዊትን በሩቅ አየቻት። ሞጥማጣዋ ሽዊት! የሀወኒ ትግርኛ አለመቻል ከልብ የሚያስቃት ሽዊት። ሚጢጢ ፍጥረት! ውብ፣ ጣፋጭ ሽዊት።

ወደ ህፃናቱ አዘገመች ...

ግን አጠገባቸው ከመድረስዋ በፊት ከባድ የጦር አይሮኘላን ጩኸት ከሳድ ግመልን አርገበገባት። ትርምስና ጩኸት ተከተለ።

ሀወኒ በሁለት እጆችዋ ጆሮዎችዋን ጥርቅም አድርጋ ይዛ ጩኸትዋን አቀለጠችው...

* * *

የአይሮኘላን ድብደባው በህወሀት አመራር አባላት፣ በተራ ታጋዮችና በህፃናት ላይ የሞትና የመቁሰል አደጋ አድርሶ አለፈ። ከቆሰሉት መካከል ሀወኒ አንዱዋ ነበረች። በቦምብ ፍንጣሪ ትከሻዋ ላይ ተመታች። ከዚያ በላይ የጐዳት ግን አወዳደቁዋ ነበር። ከድንጋይ በመጋጨትዋ ግንባርዋ ላይ ከፉኛ ቆስላ ሩህዋን ስታ ህክምና ሲደረግላት ቆየች።

በሶስተኛው ቀን ማምሻውን ግን እየተሻላት መጣ። መቃዠትዋን ቀነሰች። አተነፋፈስዋ ጭምር ተሻለ። ተሲያቱን ሰላማዊ እንቅልፍ ወሰዳት። እስከምሽት ድረስም ያለቅዠት ተኛች።

ራስዋን ስታውቅ ሀየሉምና ክንፈ ገብረመድህን ሊጠይቁዋት መጥተው ከመደብ አልጋዋ ግርጌ ተቀምጠው ነበር። አንዲት ታጋይ ነርስ በቀዝቃዛ ፎጣ ግንባርዋን ታረጥብላታለች።

«ሀወኒ!» አለ ሀየሉም።

«ሀየሉም» ስትል በደከመ ድምፅ ተነፈሰች።

«አይዞሽ ተርፈሻል» አላት ክንፈ።

ለማስታወስ እየሞከረች፣

«የአይሮኘላን ድብደባ ነበር?» ስትል ጠየቀች።

«ብዙ አትናገሪ። እረፍ በይ» አላት ሀየሉም።

ይህን ብሎ ግንባርዋን በእጁ ነካ።

ሀወኒ አይኖችዋን በርጋታ ከደነቻቸው። ግን አልተኛችም ለማስታወስ ጥረት ማድረግ ጀመረች። ቀኑ ተምታታባት።

ለምን ያህል ጊዜ በዚህ መልኩ እንደቆየች አታውቅም።

... ለማስታወስ ጣረች። ማለዳ ተነስታ ወደኮረብታው መውጣትዋ ታወሳት። ከዚያ ምን ሆነ? የአይሮኘላንኖች ጩኸት፣ ፍንዳታዎች ይታወሳታል። ግን እንዴት ነበር ሁኔታው የተከሰተው መጀመሪያ አስደንጋጭ ጩኸት! እስዋም አብራ መጮህ አልተዘነጋትም። አይንዋንም ጨፈነች። ጮህ... ጮህ... ስትባል የህወሀት አመራር የስብሰባ እድሞ በቦምብ ጢስ ታፍኖ ተመለከተች እንደገና ሌላ የጦር አይሮኘላን ድምፅ ...

የት ነበርኩ ያን ጊዜ? ብላ ማሰብ ጀመረች። ሙሉ በሙ በቅደም ተከተል ማስታወስ ተሳናት። ከኮረብታው ወርዳ የታጋ ልጆች ወደሚማሩበት እድሞ መሄድዋን አስታወሰች። ህፃ በአይሮኘላኑ ጩኸት ሲንጫጩና ሲላቀሱ... ሽዊት የምትባለዋ ህ ወደእስዋ እየሮጠች ስትመጣ እንደነበር ትዝ አላት። ከዚያስ?

«ሽዊት ነኢ.... አጀሂ» እንዳለቻት ማስታወስ ቻለች። ከዚያ ከዚያስ? ማስታወስ አቃታት። ጫጫታዎች፣ ፍንዳታዎች፣ የሚሰነጥቁ የአይሮኘላን ድምፆች ...

በጀሮዋና በአእምሮዋ የቀረው ይኸው ነበር።

ሀወኒ አይኖችዋን ገለጠች። ክንፈና ሀየሉም አሁንም አሉ

«ክንፈ» አለች።

«አይዞሽ ሀወኒ»

«ሀሳብ ገብቶን ነበር። ግን ተርፈሻል» ሲል ተነፈሰ - ሀየሉም

«ለምች ተገዱ?» ስትል ጠየቀች።

«ደህና ነው» የሚል መልስ ሰጠ ክንፈ።

የሁለቱም ገፅታ ላይ ደህና ስሜት እንደማይነበብ ግን በግልፅ ይታያል ነበር።

«ስብሰባ ላይ ነበራችሁ?»

«አልነበርንም። ማታ ስላመሸን አጋጣሚ አርፍደን ነበር። ሆኖም ወደ ስብሰባው ቦታ እያመራን ነበር» አላት ክንፈ።

«የተጐዳ ሰው አለ?»

«ደህና ነው»

«ማን ተጐዳ?»

«ስዩና አባይ ቆስለዋል። ግን ለክፉ አይሰጣቸውም» ሲል መለሰ ሀየሎም።

ሀወኒ ለማስታወስ ጥረት አደረገች። እስዋ ህፃናቱቹ አካባቢ ነበረች።

በሳንጣሪው ተመትታለች። ህፃናቱቹ ዘንድ ጉዳት ደርሶ ይሆን? ይህንኑ ጠየቀቻቸው። ሀየሎምና ክንፈ እየተያዩ ዝም አሉ።

«ህፃናቱቹ ተጐዱ እንዴ?» ብላ ጮኸች።

ሀየሎም ሲጋራ ለኩሶ ሲያበቃ፣

«አዎን ተጐድተዋል» አላት «... በጣም የምትወጂያትን ሸዊትን ጨምሮ አምስት ተሰውተዋል። አስር ደግሞ ቆስለዋል።»

ሀወኒ በገንዋ ድፍት ብላ ትንሰቀሰቅ ጀመር። ሀኪምዋ ብትገስፃትም ከአንጀትዋ የሚፈነቅላትን የስቃይ ስሜት መገደብ አልቻለችም።

«ለመሆኑ እዘህ መሆናችን እንዴት ታወቀ?» ስትል ጠየቀች።

«ስላይ አስርገውብን ነበር። አሁን እንኩዋ ይዘነዋል» አላት ክንፈ።

«ቦርነት መጥፎ ነው!» ብላ ራስዋን ግራና ቀኝ እየወዘወዘች ተወራጨች።

«የቦርነት ጥሩ የለውም - ሀወኒ» አላት ሀየሎም።

«ለምን አታቆሙትም ታዲያ! ተውትና ጥፉ ሀየሎም። ይህን ጨክነንና ግዙፍ ሀይል ልትቋቋሙት አይቻላችሁም። ትርፉ ህዝቡን

ማስጨረስ ነው የሚሆነው። አትችሉትም ሀየሎም! እብደት ነው ... መራራ ነገር ነው። ለምን አገር ለቃችሁ አትጠፉም?»

ሀወኒ ጨርሶ ራስዋን የሳተች ያህል እየተንገፈገፈች ስትናገር ሀየሎምና ክንፈ ተያዩ።

«ወዴት እንሰደድ ሀወኒ?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«ህዝብ ከሚያልቅ ወደሚመቻችሁ ሀገር ጥፉ!»

«እኔማ ከአዲነብርኢድ ወዴት እጠፋለሁ? የአዲነብርኢድን መሬት ከቶ ማነው የሚከለክለኝ?»

ይህን ሲል የተበታተነ ጠጉርዋን እያስተካከለላት ነበር። ልብ የሚነካ ፈገግታ እየመገባትም ያወጋት ቀጠለ...

«... ዮት እንሂድ ሀወኒ? በገዛ ምድራችን ቦምብ ያወርዱብናል። ስንፈጠር ጀምሮ ሊጥሬን የሚገባውን መብት ነፈጉን። ስለዚህ ትግል ጀመርን። ሸዊትን የመሰሉ አበቦችን እየከፈልን ነው ያለነው። አያንዳንድዋ ህይወት ታቆስለናለች። ምርጫ ግን የለንም። ሁላችንም ራሳችንን ለመስዋእትነት አዘጋጅተናል። ሞት አይቀርም። ህዝባችንን ከውርደትና ከድህነት ለማውጣት ሲባል የሚከፈል መስዋእትነት ደግሞ ተራ ሞት አይደለም። በተሰፋ ህይወትን መስጠት የመሰለ አስደሳች ነገር የለም ሀወኒ»

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ክንፈና ሀየሎም ተሰናብተዋት ሄዱ። ሁለቱ የህወሀት መሪዎች ተሰናብተዋት እንደወጡ ብርድ ልብስዋን ጉትታ ፊትዋ ላይ ሸፈነችው። ሰውነትዋ ወባ እንደያዘው ሰው ተነቀጠቀጠ። ለመጀመሪያ ጊዜም ከተራ ፖለቲካዊ ልዩነት ባሻገር መራራ ... እጅግ መራራ ጥላቻ አሳደረች - በደርግ ስርአት ላይ። የቁጣ ስሜት በደምዋ ተሰራጨ። እንባ አልወጣትም። ሳታውቀው የብርታት ስሜት በልብዋ አደረ። ሀወኒ በዚያች ደቂቃ በደርግ ላይ ያሳደረችው ጥላቻ፣ ሉትግል እንድትወስን አደረጋት። በዚያች ደቂቃ ውሳኔዋን ለሁለተኛ ሰው የገለፀች ባይሆንም በሙሉ እምነት ከተራ ታሪክ ፀሀፊነት ባሻገር ጠመንጃ አንስቶ ደርግን ለመፋለም የሚያበቃ ወኔና ቁጣ መሰነቅ ቻለች...

- 2 -

አናሌ በሶስተኛው ቀን ቡርቃን ለቀቀ ...

ባፎቹ ...

ፈፋው ...

የቡርቃ ወንዝ የገዛምታ ተረት ...

ሀማጋው ...

እንደ ሎጥ ዘመር ሳይል መጉዋዝ ፈልጉ ነበር። አቃተው ... አልቻለም። ወደ ቶዮታ ላንድ ክሩዘርዋ ከመግባቱ በፊት ዘመር አለ። የሚሸኙት ገበሬዎች በዝምታ ቆመው አይን አይኑን ያዩታል ...

አባቦሩ ...

ፈረሰኛው ሆርዶፉ ...

መህቡባ ... ሀዋ ...

ብዙ ደጋግ ገበሬዎች ...

ብዙ አይበገሬዎች ...

መኪናዋ ጉዞ ጀመረች። ከቡርቃ መራቅ ጀመረች።

በርግጥ ከቡርቃ ትራቅ እንጂ ከኦሮሞች ምድር ግን ገና አልወጣችም። መቼምም አትወጣም። ያሻትን ያህል ብትጋለብ ያው ምድሩ እንደሆነ የኦሮሞዎች ነው።

ሾፌሩ እያፋዋጨ ... እያንጉራጉረ ረገጣት። አናሌ ሾፌሩን የማዋራት ፍላጉት ስላልነበረው በራሱ አሳብ ዙሪያ ይዋኝ ጀመር። ለመጀመሪያ ጊዜም ከወትሮው በተለየ በሚነድ ስሜት ስለ ኦሮሞዎች አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። ከተራ ቲዮሪ በላይ የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ መሰ አካሉን ናጠው። በመኪናዋ መስኮት አይኖቹን አሻግሮ ሀብታሙን መሬትና ዛፎቹን ያስተውል ጀመር። እረኞችን በተለየ መንገድ ማየት ጀመረ። 'ኦሮሞዎች' የሚል ስሜት ውስጡን ያምሰው ጀመር። የኦሮሞች ለም መሬት። ለዚያ መሬት ሲባል የደረሰባቸውን በደል ማሰብ ጀመረ። አባቦሩ ሃሳማዩም ቢሆን የኦሮሞዎች ነው' ያሉትን አስታውሶ ፈገግ አለ። የኦሮሞን ሰማይ ልብ ብሎ ሊያስተውልና ሊያደንቅ አንገቱን በመስኮት ብቅ አድርጉ አንጋጠጠ። ከማንም አገር ሰማይ በላይ ተውቦ ታየው። ከጫፍ እጫፍ ሰማዩ ጥቁር ደመና አርግዞአል። ቅዝቃዜንም ይተነፍሳል። ሰርዶው የኤሌክትሪክ ምሰሶዎችን እስከ ወገባቸው ውጦአቸዋል።

የቡርቃ ዝምታ ... የጥንት ተረት ... መራራ ተረት ... ህልም ያረገዘ ... ትንቢት ያዘለ ... በምጥት የታመቀ ተረት ...

በፈጣን መኪና ላይ ብዙ ሺህ ዛፎችን አለፉ። ከማንም አገር የተሻሉ ዛፎች ሲል አሰበ። ውፍረታቸውስ? ደሞ አንዳንዶቹ ከርሳቸው ውስጥ ማር ሸሽገዋል። ማር የሚያንጠባጥብ ዛፍ በየትም አለም ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ - ሲል ለራሱ አንሾካሾከ። ኦሮሞዎች ታዲያ ማር ከመጥገባቸው የተነሳ የሚንጠባጠበውን ቀይ ማር ዘወር

ብለው እንኩዋ አያዩትም።

«ዝምታ ዋጠህሳ?» አለው ሾፌሩ።

«ይቅርታ ...» ብሎ ረጅም አየር አስወጣ።

ነጮዴ ደሞ ወደ ግል አሳቡ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩሮች ይታወሱት ጀመር። በወቅቱ ችላ ያላቸው። አባቱ ሀማጋው ላይ ሰገበሬዎች የሚተርኩት። የአሳዳጊ አባቱ ንግግሮች! ወደ ጆሮው ይንቆረቆሩ ጀመር።

- ምንሊክ የገዳውን ስርአት አጠፋው። የኦሮሞ ሽማምንትንና ኦሮሞዎችን ጨፈጨፈ። የኦሮሞ ያልሆነና ለአድባት የማይበጅ፣ ባህላችንን የሚያጠፋ ስርአት ጫነብን። ሰብእናችን ላይ ዘመተብን። ወታደሮቻቸው እንደ በቅሎ ተፈናጠጡን - መሬታችንን ወሰዱ - የኦሮሞ ህዝብ የነፍጠኞች አሽከር ሆነ - ለአንድ የነፍጠኛ የጦር መሪ ሁለት ሙሉ ኦሮሞ በሽልማት ተሰጠ - ከነመሬታቸው። የኦሮሞ ቁዋንቁዋና ባህል እንዲጠፋ ተረባረቡ - ይህን የተቃወመ ሁሉ እንደ ዝንብ ረገፈ - ጥፍር እየነቀሉ፣ ብልት እየቆረጡ አዋረዱን - ያን ጀግና ህዝብ አንገቱን አስደፉት - ያን ቅን ህዝብ ተጠራጣሪ አደረጉት - ያን ሀብታም ምድር በዘበዙት። ወገኖቼ! ታዲያ ምንሊክ ማነው? ወንጀለኛ ወይስ አርበኛ?

«ሀዘን አታብዛ አናሌ!» አለው ሾፌሩ። አያይዞም «አባትህ እድለኛ ናቸው። መቶ ሰባት አመት መኖር ታላቅ እድል ነው» አለው። አናሌ መልስ አልሰጠውም።

የዋቆ አባዱላ ቁጣ ያዘለ ድምፅ በጆሮው ተመላለሰበት። ሀማጋው ላይ ገበሬዎችን እየሰበሰበ የተናገሩዋቸው መራራ ቃላት ቃል በቃል ወደ ጆሮው ተንቆረቆሩ ...

- ነፍጠኞች አቡቢንቲ የተባለ ሽቶ አንድ ብር ይሸጡልናል። ሶስት እንቁላል ግን ከኛ በአምስት ሳንቲም ይገዛሉ። ወተትና እንጀራ መሸጥ በኦሮሞ ነውር ነው። እነሱ ግን አንድ እንጀራ መሸጥ ጀምረዋል። ይሽ ነው ስልጣኔ? ቁንዲፍቱ መጥመቅ የኦሮሞ አይደለም። የሰው ሚስት መወሸም የኦሮሞ አይደለም። ነፍጠኞች ባህላችንን አቆሸሹት። መሬታችንን ነጠቁን። መሬታችን ቅቤ ነው። ጥቁር ቅቤ ነው መሬታችን! ያስጉመጃል! ምንሊክ የሚባለው ስግብግብ ይህን ሀብታም መሬት ሲያይ ጮመሻ። እኛን ማክበር አቃተው። እንደፈረስ ልጋልባችሁ አለን። አሻፈረን አልነው። በመሳሪያ ብዛት ተማምኖ ጨፈጨፈን። የሴቶቻችንን ጡት ጥሬ ስጋ እንደሚበላ ሆዳም ሰው እየተስገበገቡ ቆረጡት። የሴቶቻችንን ጡት እኛ ከበግ ላይ ፀጉር እንደምንሸልተው እንዲያ ነበር

የሚቆርጡት። እነዚህ ሰዎች በግ ሲያርዱ 'በስመ - አብ' ብለው ይጀምራሉ። የሴቶቻችንን ጡት ሲቆርጡ ግን 'በስመ - አብ' አይሉም። ግን ሀይማኖት አለን ይሉናል። ታዲያ ፈጣሪ የሚያየው የትኛውን ደም ነው? የበጉን ወይስ ከሴቶቻችን ጡት የሚፈሰውን? ወገኖቼ ውሻ ለምን እንደተዋረደ ታውቃላችሁ? ሲረግጡት እየተረገጠ፤ ሲገዙት እየተገዛ፤ ሲጨቁኑት እየተጨቆነ፤ ሲያዋርዱት እየተዋረደ፤ ጭራውን ስለቆላ ነው። ውሻ ሲበድሉት ተቆጥቶ አልገዛም ብሎ ቢሆን ኖሮ የልጆቻችን ስም ይህን ጊዜ «ውሾ» በሆነ ነበር - እና የውሻን መሰደቢያነት በህግ ብቻ መለወጥ ይቻላል!? ንገሩኝ ወገኖቼ ይቻላል!?-

ወደ ናዝሬት ሲቃረቡ አኖሌ ሰአቱን አየ። አኩለ ቀን ሲሆን ምንም አልቀረው። አለቱ ቅዳሜ ነው። አኖሌ አንድ ሀሳብ መጣለት - ናዝሬት መቆየት። በዚህ ጨፍጋጋ ስሜቱ አዲሳባ መግባት አልፈለገም። ናዝሬትን በአግባቡ ያውቃታል። በተማሪነት ዘመኑ የሚያውቃቸው አንድ ሁለት ወዳጆቹም አሉ።

ወደ ሾፌሩ ዘወር ብሎ፤

«እኔ ናዝሬት ለመቅረት አስቤያለሁ» ካለ በሁዋላ «... ባለፈው ስለተነጋገርነው ጉዳይ ምን አስበሃል?» ሲል ጠየቀው - አሁንም ድምፁን እየቀረፀው እንዳይሆን እየሰጋ።

«አዲስ አበባ እንደተመለስክ እንነጋገራለና!» አለው።

«ገንዘቡን በአንድ ጊዜም ባይሆን ቀስ በቀስ እከፍልሃለሁ። ይኸ ቃሌ ነው። አንተም ካሴቱን አሳልፈህ እንደማትሰጥ ቃል ግባልኝ።»

«እመነኝ! እንድትጐዳ አልፈልግም። ታዲያ ምስጢር ጠብቅ። ካንተ በቀር ማንም ማወቅ የለበትም። አለያ ሁለታችንም በቀላሉ እንጠፋለን።»

«ደህና!» ካለ በሁዋላ፤ «... መቼም ሪፖርት ማቅረብ ይኖርብሃል። ምንድነው ያሰብከው?»

«አስፈላጊ ካልሆነ በቀር ካሴቱን አልጠየቅም። ገልብጬ በፅሁፍ ነው የማቀርበው። በርግጥ ጉዳዩ ከባድ ሲሆን ወዲያው ካሴቱን እንዳቀርብ እጠየቃለሁ። እኔ ግን ሶስት አስተማማኝ ነገሮች ይኖሩኛል። የመጀመሪያው ከፊታችን ያሉት ቀናት እሁድና ሰኞ ናቸው። ሰኞ ሚኒስትሩ ቢሮ አይገቡም። ሌላው በኦሮሚኛ መናገርህን ስለምገልፅ ካሴቱን ላይጠይቁ ይችላሉ። ሶስተኛው በወረቀት የሚቀርብላቸው ትርጉም ተራ ነገር ስለሚሆን ወዲያው አይተው ነው የሚወረውሩት። ቢሆንም ግን ዝግጁ ሆኖ መጠበቅ ስለሚያስፈልግ ሰኞ የማስመለሻ ድራማውን እናዘጋጃለን።»

አኖሌ በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

«እንግዲህ እኑን አዳማ ራስ ተወኝ!»

«ደግ!»

«ደብረዘይት ላይ ቢራ መጠጫ ልስጥሃ!» አለ እጁን ወደ ኪሱ እየሰደደ።

«ምንም አልፈልግም! በቂ ገንዘብ ይገርሰሀ!» አለ በመጀነን።

አኖሌ አዳማ ራስ ወረደ። ስላዩ ሾፌርም ወደ ደብረዘይት አቅጣጫ ሸመጠጠ። ወይም ወደ ቢሾፍቱ ...

* * *

የቀረበለትን ቢራ ባንድ ትንፋሽ ጨልጦ ሌላ አዘዘ ...

ብቸኝነቱን በቢራ ማባረር እንደማይችል ግን ተሰምቶታል። ስለ አሮሞዎችም ሆነ ስለዋቆ አባዱላ ዲስኩር ማሰብ አልፈለገም። ራሱን ማዝናናትና የሰሞኑን ውጥረት ማቃለል ፈልጐአል።

ሳሙኤል ትዝ አለው። ሳሙኤል የአስመራ ልጅ ነው። ጀርመን ነበር የሚተዋወቁት። ሳሙኤል አዲስ አበባ የመጣው በቅርቡ ቢሆንም አዘውትረው ይገናኛሉ። በቤተሰብ ንግድ ውስጥ እንደሚሰራ የነገረው ሲሆን በርግጥም የመዝናኛ ወጪያቸው ዘወትር በሳሙኤል ነው የሚሸፈነው። ይግባባሉ - በማንኛውም ነገር። አውርተው አይጣገቡም። ሳሙኤል ቁምነገሩንም መቅበጡንም ይችልበታል።

አኖሌ ወደ ሳሙኤል መደወል ፈለገ። ቢያንስ ብቸኝነቱን ይገፍለታል። ከሆቴሉ ማስተናገጃ ወደ አዲሳባ ደወለ።

«የለም!» አለችው ስልኩን የተቀበለችው ሴት።

«የት ሄደ?»

«አላወቅሁም።»

«በቅርብ ይመለስ ይመስልሻል?»

«አልነገረንም።»

«አኖሌ ደውሎ ነበር በይልኝ። ከናዝሬት ነው የደወልኩት»

«እሺ ... እነግራለሁ።»

አኖሌ የስልኩን እጀታ እንደያዘ ማሰብ ጀመረ። ሌላው ወዳጁ ያው ጂብሪል ነው። ቢሮ ደወለ። የሚያነሳ የለም። ወደ መኖሪያ

ቤቱ ሞከረ። ታናሽ እህቱ እንስታ አለመኖሩን ነገረችው።

«የት ሄደ?»

«አሁን ነው ወጣ ያለው። ይመለሳል።»

«እንግዲያው ናዝሬት አዳማ ራስ መሆኔን ንገሪውና ከቻለ ይምጣ። እዚያው እንደማመሽ ንገሪው።»

ስልኩን ዘጋና ወደመቀመጫው ተመለሰ። ቢራውን ጨልጦ ሶስተኛ አዘዘ። በአዳማ ራስ መዋኛ ዙሪያ በርካታ ወጣት ሴቶች ተኩልኩለዋል። ይስቃሉ። ይጮሀሉ። አናሌ ቀልቡ ተሳበ። አይኖቻቸው አንድ ቦታ የማያርፈው የናዝሬት ቆነጃጅት የወሲብ ስሜቱን ቀሰቀሰበት። ወጠታቸው ታይቶ አይጠገብም። አናሌ አይኖቹን ካንድዋ ወደሌላዋ ያንከራትት ጀመር። እነርሱም መች አረፉና። ወግ ጀመሩት - የአይን ወግ።

ድንገት ዜኒት ትዝ አለችው። የሀወኒ የልብ ጉዋደኛ የነበረችው ዜኒት። ናዝሬት እንደምትኖር ያውቃል። የቴሌፎን ቁጥርዋም አለው። ከጀርመን እንደተመለሰ ሀወኒን ሲያፈላልግ ዜኒትን አግኝቶአት ነበር። ጥቂትም አውግተዋል። ሁለት ጊዜ ደውላ ልታገኘው ጭምር ፈልጋ ነበር። እምብዛም አላቀረባትም። መንጠራራትዋና ጉራዋ ያናድደዋል። አሁን ግን ድንገት ፈለጋት። ቁጥርዋን ከማስታወሻ ደብተሩ ላይ ይፈልግ ጀመር። አገኘው። ጊዜ ሳያጠፋ ደወለላት - ራስዋ ነበር ያነሳችው፣

«አናሌ! ... ጨርሶ አላምንም ... በጣም አስቀያሚ ነህ! እሺ?»

«ይልቁን አሀኑኑ ነይ፤ በጣም አፈልግሻለሁ!»

«ጉረኛ ነህ!»

«ስድቡ ይቆይልሽ ... ዘኒ!»

«የት ነህ?»

«አዳማ ራስ»

በግማሽ ሰአት ውስጥ ጥቁር ሰማያዊና ነጭ ቀለም ያለው ውብ ቱታ ለብሳ ከተፍ አለች። እጅግ አምሮባታል። ዳሩ ሁሌ እንዳማረባት ናት። አሁንም ከነጉራዋ ናት። በመዋኛው ዙሪያ ያሉት ሁሉ ቅርፅዋንና ውበትዋን ያደንቁላት ዘንድ ገንዳውን ሸር እያለች ዞረችው - እንደ ሴቴ ሽረሪት።

«ይህ ጉራሽ መቼ ይሆን የሚለቅሽ?» አላት አጠገቡ እንደደረሰች።

«አስቀያሚ ነህ አናሌ መት!» አለችና ሳመችው።

በናፍቆት ደህንነታቸውን ሲጠያየቁ ጥቂት ቆዩ። ስለሀወኒ አለመገኘት አነሳሱ። ዜኒት ስታወራ አይንዋን ግራና ቀ ታተረማምሰዋለች። 'ልክፍት ነው' አለ አናሌ በልቡ። ብርግጥ ዜኒት ውብ ናት። ዳሌዋ አካባቢ ሰፋ ሲል ይሞክር እንጂ ከሳ አስክታች ቀጭን ናት። አይናቸዋን ስትገልጥ ማንኛውም ሰው ላ ሽብር ትለቃለች። የከንፈሮችዋ ማማር ለብቻው ነው። ሁልጊ መሳሳምን ያውጃል። እንደቀላ ነው። እንደሞቀ ያስታውቃል ለነገሩ ቃጠሎ ናት። ስትጨብጥ እንኩዋ መዳፍዋ ይፋጃል። በዝንደ በኩል ተላልፎ ልብ ላይ ይንዝራል። ጡትዋና የወገብዋ ቅጥነት፣ ፊገግታዋ ወሲባዊ መልእክት አለው። የትምህርት ቤት ስምዋ ስኩዋር ነው።

«አሁንም ሀወኒን እየጠበቅህ ነው?» አለችው።

ትከሻውን በማዪለሽነት ሰበቀ።

«የት ያለች ይመስልሃል?»

«ማን ያውቃል?»

«ሱዳን ስደተኛ ጣቢያ የማሸላ ቁጣ ትጠፈጥፍ ይሆናላ!»

«ንግድ እንዴት ነው» ሲል ወሬ ለወጠ።

«ናዝሬት ተመችቶኛል!» ብላ ሳቀች።

ዜኒት ናዝሬት ላይ የልብስ መሸጫ ሱቅ አላት። ታውቅበታለች። ሱቅ የከፈተችው ከቤተሰብዋ ስባሪ ሳንቲም ሳትደገም ነው። ጥቅም የሚያስገኙ ሽሞችን አሳዳ ማጥመድን ተክናዋለች። የሚደንቀው ግን አስፈላጊ ካልሆነ ከሁሉም ጋር አትማግጥም። ምርጫ ከጠፋ ግን ታደርገዋለች። አራት ምላስ አላት ይሉዋታል - የሚቀኑባት ጉረቤቶችዋ። የመጀመሪያውን ከምትወዳቸው ወላጆችዋ ጋር ትነጋገርበታለች፤ ሁለተኛውን ከሸ-ማምንት ጋር፤ ሶስተኛውን ከምትወዳቸው ወንድና ሴት ወዳጆችዋ ጋር ስትጠቀምበት፤ አራተኛውን ምላስ ሱቅ ውስጥ ልብስ ትሸጥበታለች እያሉ ያመዋታል።

አናሌን በጣም የሚገርመው ነገር የሀወኒና የዜኒት ጉዋደኝነት ነው። ሀወኒ ሩህሩህ ናት። ሀቅን ተከትላ ነው የምትሄደው። ብትጉዳም ትሸከመዋለች። ዜኒት ደግሞ የተገላቢጦሽ - ለጥቅም ስትል የምትሞት። ሆኖም ይዋደዱ ነበር።

«ለመሆኑ ናዝሬት ለምን መጣህ?» አለችው።

«ቢራ ያገርና ላጫውትሽ»

«ግዴለሀም ማርቲኒ ልውሰድ ... ዛሬ መቸም አብረን ነን» ብላ ፈገግታዋን አጠጣቸው።

አኖሌ በትርቡ የገጠመውትን ሁኔታዎች አጠር አድርጉ አጫወታት።

ወሬው አልጣማትም። እንዲህ ያለ ወሬ ጥሞአትም አያውቅም። አንድም ጥያቄ ላታነሳለት ወደ ሌላ ርእስ ዘለለች።

«አዲሳባ ሱት መክፈት እፈልጋለሁ። አታግዘኝም?»

«ሽሞችን ታውቂ የለም እንዴ?» አላት እየቀለደ።

«አዲሳባ ላይ ማንንም አላውቅ» ብላ ትክዝ አለች።

ለአኖሌ ደግሞ ይህ እድግ አሰልቺ ወሬ ሆነበት። እሱም ወደ ሌላ ርእስ ዘለለ።

«ልሳምሽ?»

እንደ እንቁራሪት ፈጠጡ አይኖችዋ። ልትናገር ያሰበችውን እንኩዋ ትታ አፍዋን ከፍታ ቀረች። ጉንጮችዋ ቀሉ። አይኖችዋ ውስጥ ሴሰኝነት ተምበለበለ።

«ሲጋርም ...» አለች።

«ምነ?»

«እንዲህ ትለኛለህ ብዬ አልጠበቅሁም።»

«እንዴት?»

ሳቀች። በጣም ሳቀች። ቀስት የመሰሉ ጨረሮች ከአይኖችዋ ውስጥ ሲተኮሱ ያየ መሰለው።

«ምን አሳቀሽ?»

«የምትገርም ሰው ነህ።»

«እንዴት?»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ አኖሌ ..»

«ምነ?»

«በጣም እፈልግሻለሁ ያልከኝ ለዚህ ነው?»

«አዎን» አለ ፍርጥም ብሎ።

«ልትስመኝ?»

ራሱን በአዎንታ ነቀነቀ።

«ገምቼ ነበር። በጣም ልክ ነኝ።»

በተራው እሱ ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ ጣቶቹን በጣቶችዋ አቆላልፎ ሳባት። እስዋ ቀድማ ሳመችው። መላው ሰውነቱን ነዘረው። ማመን አቅቶት ትክ ብሎ አያት። እውነትም ስኩዋር ናት። ስኩዋር ብቻ አይደለችም። በአይን የማይታዩ ጥቃቅን የኤሌክትሪክ ሃይል ሰጪ ማግኔቶች ከንፈሮችዋ ውስጥ ሳይቀበሩ አይቀርም። ከንፈርዋ ይነዝራል .. ማቃጠሉስ!

«ስኩዋር ነሽ ዘኒ ...»

«አስቀያሚ!» አለችው።

ዘግማሽ ሰአት በሁዋላ እጁን ይዛው ተነሳች። ስሜትዋን **መቆጣጠር እንዳቃታት ይታወቅባታል**። አይኖችዋ ውስጥ የወሲብ **ጥማት ይምበለበላል**።

«**እንሂድ** ...»

«የት?»

«አሳይሃለሁ ...»

እውነትም አሳየችው። መኝታ ክፍልዋን አየ። በርግጥ ማየት ብቻ አይደለም። ንፅህና በጥሩ አቃምች የተሞላ ቤት አላት። ምሽቱ ቆንጆ ሆነላቸው። ምናልባትም አኖሌ ከጠበቀው በላይ። ደስታው ውስጥ ግን የዋቆ አባዱላ ማብቂያ ቢስ ዲስኩር ይሬብሸዋል!

ሀማጋው ላይ ...

አልሀ የሚያንቀጠቅጠው ድምፅ ...

አርጅና ያልበገረው ...

- የካፋ ህዝብ ሰምኒልክ አልገብርም ብሎ ሲፋለም እኛ ለማገዝ ቀርቶ አይዞህ ለማለት አቅም አልነበረንም። ህዝቡ አለቀ - በየተራራው። ግን ሰው ሞቶ አያልቅም። አገሩ ወደመ። ጐጆ ጋየ። የካፋው ጋኪ ሻረቾ አንድ አመት ሙሉ ሳይንበረከክ ተፋለመ። ከዚያ አልቻለም። እንደ ወንጀለኛ ተዋረደ። ዛሬ የጋኪ ስም ተረስቶአል። ጋኪ ሸፍታ ነው? ራስ ብሩስ? ራስ ብሩ አርሲ ላይ ከአስራ አምስት ሺህ ጋሻ በላይ መሬት ነበረው። ዛሬ ግን ራስ ብሩ አርበኛ ... ጋኪ ሸፍታ ... እኛ ደሞ አሽከሮች ...

«ምን ሆንክ አንተ!?» ብላ አምባረቀችበት።

ከእንቅልፉ እንደነቃ ሰው ባነነ። አቅፎ ይስማት ጀመር።

«ምን ነበር የምታስበው?» አለች በመከፋት።

«ይቅርታ ዘኒ የኔ ቆንጆ ...»

«አትመችም እኮ አኖሌ» አለችው።

«እንደ አቃቂ ፍራሽ» ብሎ ቀለደ።

«እንዙር እንውጣ» ብላ ተስፈንጥራ ተነሳች።

በዚህ ፍጥነትዋ ዳግም የዋቆ አባዱላን ዲስኩር እንደማያጠነጥን አመነ። ተመቸችው። በተለይ ቅብጠትዋ። በጣም ትቀብጣለች። ያለማቋረጥ ታወራለች። ጊዜ አትሰጥም። ፈጣን ናት - ሁሉም ነገር ላይ። ይዛ የምትለቀው ርእስ ማለቂያ የለውም። በዚች አጭር ጊዜ ውስጥ ሶስት ጊዜ ትመቻለህ፣ አራት ጊዜ ደግሞ አትመችም ብላዋለች። ስሙን እንዲለውጥ ደግሞ ከአምስት ጊዜ በላይ ያሳሰበችው ሲሆን፣ አሮሞ እንደማይመስልም ነግራዋለች። ያንጊዜ ግን በጣም ስለገረመው አጥብቆ ጠየቃት፣

'አሮሞ ምናይነት ነው ዘኒ?' አላት።

'ስልህ እንጂ - ታምራለህ ለማለት ነው'

'አሮሞ አያምርም እንዴ?'

'እንደሱ ማለቴ ሳይሆን ...' ብላ ማብራራት ስላቃታት ድንገት ግልፍ አለች '... ለምን ትነተርከኛለህ? አፌን በፕላስተር ለጥፈዋ! ነዝናዛ ነህ እንዴ አኖሌ?'

ሰቆ ተዋት። ዜኒት እንዲያ ናት።

«ወዴት ነን ታዲያ?» አላት መኪና ስታስነሳ።

«ልጋብዝህ! የናዝሬትን ብብቶች አሳይሃለሁ!»

«ጃኬት ልልበሳ» አለ።

ተያይዘው አዳማ ራስ ሲደርሱ እንግዳ ተቀባይዋ ሁለት ማስታወሻዎችን ሰጠችው። የመጀመሪያውን ገለጠው። ጂብሪል ነበር የተወለት። ከአንድ ሰአት በሁዋላ እንደሚመለስ መልእክት ትቶአል። ሁለተኛውን በችኮላ ገለጠው። ሳያነብ አይኑን ወደታች ወረወረ። ሳሙኤል ወልደአብ ይላል። ሁለቱም በመምጣታቸው በጣም ተገረመ።

«ማናቸው?» አለች ዜኒት በጉጉት።

«ይሄኛው የደህንነት ሹም ነው። አለቃዬ ነው። ይሄ ደግሞ ሳሙኤል ይባላል፤ ነጋዴ ጉዋኛዬ ነው» ካለ በሁዋላ «... ሳሙኤል እዚህ መሆኔን በምን አወቀ?» ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ትዳር አለው?» ስትል ጠየቀችው።

«ማንኛው?»

«የደህንነቱ ሹም።»

አይኖችዋ ላይ የብልጠት ጨረሮች ሲፈነጣጠቁ አየ።

«የለውም፤ ምነው?»

«ምንም።»

ሳቀ። ሲስቅባት አፈረች።

«ዱርዬ ድመት መሰልኩህ እንዴ አሌክስ? ...»

«ጣፋጭ ነሽ» አላትና «በፊጠረሽ አሌክስ አተበይኝ» ሲል ተማፀናት።

«ለምን?»

«ይኩሰኩሰኛል።»

«ሲቆላመጥ ነው እኮ»

«አኖሌና አሌክስን ምን አገናኘው?»

«ወይም ስምህን ለውጠዋ! ሀረግዬ ትሙት ... ካንተ በፊት ስምህን አውቂ ቢሆን ኖሮ አጠገብህም አልደርስ ነበር። ቀፋፊ!»

ጂብሪልንና ሳሙኤልን ለመጠበቅ ከመዋኛው ዳር ተቀምጠው መጠጥ አዘዙ። ሁለቱም ደስተኛ ሆነዋል። ግንኙነታቸው ጊዜያዊ ስሜትን ከማርካት እንደማያልፍ ግን አሳምረው ያውቁታል።

* * *

የአልማዝ ቤት እንደወትሮው ሞቆአል ...

አንዲት ሴት ያጀቡ ሶስት ጉረምሶች ሲገቡ ዳንስ መድረኩ ላይ የማወዛወዙትን ኮረዶች ጠጪው በመስገብገብ እያያቸው ነበር። የኮረዶቹ እድሜ ከሃያ አይበልጥም። አንጠነጠኑ ጡቶቻቸው፤ ከንፈሮቻቸው፤ በጫት የፈጠጡ አይኖቻቸው፤ ውዝዋዜያቸው ትንግርታዊ ነው። እኖሌ ለአፍታ ገረመማቸው። እንደወትሮው

አልቁዋመጠም። በመሰላቸት ፊቱን መለስ አድርጉ አለፈ።

ጥግ ላይ ቦታ ያዘ። የሬጌ ሙዚቃ ጠባብዋ ጭፈራ ቤት ውስጥ ይንቦርፋል። አራቱም መጠጥ አዘው የባጥ የቆጡን ሲቀባጣጥሩ፤ አኖሌም ስለከረመበት ለጂብሪል ሲያወራ እንደቆየ ዜኒት ሳሙኤልን ገንጠል አደረገችው።

ጂብሪል የአኖሌን ትከሻ ቸብ አደረገውና፣

«ለማንኛውም አመፁ መቆሙ ትልቅ ድል ነው። እዚያ አደረግሁ ስላልከው ዲስኩር ብዙ አትስጋ። በስለላ ሙያ ውስጥ አሁን አንተ የተጠቀምክበት ዘዴ እንደ አማራጭ ተቀምጦአል። በርግጥ ከፍተኛ ጥንቃቄ የሚጠይቅና በርአሰ ብዛር ውሳኔ የሚፈፀም ስልት ነው። ሆኖም የሰሜን ውጥረት አስጨንቆ በያዘን በዚህ ወቅት ስለቡርቃ ገበሬዎች እምብዛም አያሳስበንም» ብሎ ዊስኪውን ተጉነጨ።

አያያዘናም ቀጠለ፣

«በነገራችን ላይ ለአስቸኩዋይ የስራ ጉዳይ ወደ አስመራ እንድትጉዋዝ ተወስኖአል። በጣም ይገርማል አኖሌ፤ ሚኒስትሩ ባንተ ላይ ያላቸው እምነት እያደገ መጥቶአል። ይህ ላንተ ክብር ነው። የሚደንቀው ደግሞ ወደ አስመራ ከመሄድህ በፊት ጉዋድ ፕሬዚዳንት ራሳቸው ሊያነጋግሩህና መመሪያ ሊሰጡህ ይፈልጋሉ።»

አኖሌ በመገረም ነበር የሚያደምጠው። በቅርቡ በተቃዋሚ ሀይሎች ላይ የስነልቦና ጦርነት ለማካሄድ ሰፊ ዘመቻ እንደሚጀመር ጭምጭምታውን ሰምቶአል። ከሙያው አንፃር በጥናቱ ላይ ተካፋይ እንደሚሆንም ገምቶአል። በፕሬዚዳንቱ ደረጃ በጥብቅ የሚታይ ስራ ነው ብሎ ግን አልገመተም ነበር። ጂብሪል ቀጠለ፣

«ታላቅ እድል ነው የገጠመህ። እኔ እንኩዋ ፕሬዚዳንቱን አነጋግሬያቸው አላውቅም። ሚኒስትሩ ያስጠነቀቁኝ ነገር ግን አለ። ምናልባት የፓርቲ አባል ለምን አልሆንክም?! የሚል ጥያቄ ሊያነሱልህ ይችላሉ። ማመልከትህንና አስካሁን ግን ምላሽ እንዳልተሰጠህ ነው መናገር ያለብህ። ሌላው 'ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ያስወሰነህ ዋናው ምክንያት ምንድነው' ይሉህም ይሆናል። ሀገርህን ለማገልገል በነበረህ ከፍተኛ ስሜት ምክንያት መመለስህን መናገር አለብህ። እንዳትዘላብድ አደራ፤ ሰውየው ከተቀጠርህ አንድ ሌሊት አያሳድሩህም። ገባህ?»

አኖሌ በተከፋፈለ ልብ እያዳመጠ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ። ደቂቃዎች አለፉ። ጭፈራው ደርቶአል። ዜኒትና ሳሙኤል ወጋቸውን ይጠርቁ እንጂ ልባቸውና ጆሮአቸው እነጂብሪል ወሬ ላይ ነበር። ሁለቱም በጥንቃቄ አዳምጠዋቸዋል። ሁለቱም የየራሳቸው ፍላጐት አላቸው።

«ይልቁን አንድ ወሬ ልንገርህ» አለ ጂብሪል ድንገት ትዝ ብሎት።

«ምን?»

«ስለ ሀወኒ ...»

ድንግጥ አለ። ጆሮዎቹ ቆሙ። ፈራ። እያመነታም፣

«በህይወት አለች?» ሲል ተነፈሰ።

«አይታወቅም! ሆኖም ጐንደር ለአንድ አመት ታስራ ነበር።»

«ምን አጥፍታ?»

«በጣም አሳፋሪ ምክንያት ነው» ብሎ ጢሙን ያሻሸ ጀመር።

«ፖለቲካ መሆን አለበት።» አለ የቀድሞ ስሜትዋን እያስታወሰ።

«መሆኑ ነው። ግን በቂ ምክንያት አልነበረም። የሃምሳአስተምርበት ትምህርት ቤት ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎችን አሰርቶ ሲያስመርቅ የከተማውን ከንቲባ መርቆ እንዲከፍት በአንግድነት ይጠራዋል። ሀወኒ አበባ የምታበረክት ሀሳን ልጅ አንድታዘጋጅ ይነገራታል። መርጣ ታቀርባለች። የአቀረበቻት ልጅ የአንድ የወላይታ ብሄረሰብ አባል የሆነ መምህር ልጅ ነበረች። የልጅቱ የቆዳ ቀለም ከኛ ከሰሜነኞች ጠቆር ሲል እንደሚችል መቸም ትገምታለህ። ይሄ በሊቀመንበሩ እንደመቀሰድ ተቆጠረባት።»

«በዚህ ምክንያት አንድ አመት አስር?»

«ስህተት ነው» አለ ጂብሪል። «ግን መገደልም ሊኖር ይችል እንደነበር ማሰብ ይገባል።»

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ከዚያስ የት ደረሰች?»

«አልታወቀም። ከተፈታች ከሃያ ቀን በሁዋላ ከአካባቢው ተሰወረች። ወደ ሱዳን ወጥታለች የሚል ጭምጭምታ አለ።»

አኖሌ አስተያየት ከመስጠት ተቆጠበ። በዝምታም ቢራውን ይገለብጥ ጀመር። ጂብሪል በአኖሌ ሁኔታ አልተደሰተም፣

«ምን ተሰማህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም!» ብሎ ትከሻውን በግዴለሽነት ሰበቀ።

ሲያብል ነበር። አጥንቱ ድረስ የዘለቀ የመሰቃየት ስሜት መዝምዞታል። ልቡ እሪታውን እያቀለጠው ነው። ግን የልቡን

አሪታ ማንም ሊያዳምጥ አይቻለውም።

አናሌ ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ 'ያውም ያርሲን ልብ?' ይል ነበር - ለራሱ። የትኛው ሳይካትሪስት ነው የአርሲን ልብ ማወቅ የሚችል? መልሶም ለራሱ ይህን አከለበት '... ግን ስማኝ አንተ ሰላይ ድመት፤ እኛ ኦሮሞዎች ልቦቻችንን የዘጋነው ሽርና ተንኮላችሁ ታክቱን ነው። ታሪካችንን መለስ ብለህ ማየትም ትችላለህ። አብሮ መኖር ባህላችን ነው፣ ተካፍሎ መብላት ልማዳችን ነው። ይህ ባህላችን ግን አንደ ቂላቂልነት ተቆጠረብን።'

«ይቺ ልጅ እንዴት ናት?» አለው ጂብሪል ዘወር እያለች በሚያባብል አይንዋ ወደ ምትማትረው ዜኒት እያስተዋለ።

«ጥሩ ናት» ብሎ ፈገግ አለ።

«አነበብካት እንዴ?»

«በጣም!»

«ታሪክዋ ጥሩ ነው?»

«እንደ አ ሄንሪ ስራዎች!»

«ያንተ ያለህ!» አለ በቅናት።

«ለምን አታስደንሳትም። በአይንዋ ገሸልጣ ልትገድልህ ነውኮ»

ጂብሪል ሳያመነታ ብድግ ብሎ እጁን ወደ ዜኒት ዘረጋ። ፊትዋ በፈገግታ እንደተዋጠ ተስፈንጥራ ተነሳች። ወደ ዳንሱ ባህር ዘለቁ። ሳሙኤል ወደ አናሌ መለስ አለና፣

«እሺ ወዳጄ ... ወደ አስመራ ልትጉዋዝ ነዋ!» አለው እንደዋዛ።

«ማን ነገረህ?» አለው እጅግ ደንግጦ።

«የሌሊት ወፍ!» ብሎ ሳቀበት።

አናሌ በቡርቃ የገጠሙትን ሁኔታዎች ይተርክለት ጀመር። ስለ አባቱ አሙዋሙዋት፣ ስለቡርቃ ዝምታ ትንቢት፤ ሰላይ ሾፌር እንደመተደበት፤ ድምፁን ቀድቶ አስር ሺህ ብር እንደጠየቀው፤ ስለሻለቃ ጉተማ ድንፋታ፤ 'መከላከያ ሚኒስትሩን ሰድበህል' ብሎ በራ ከረዩ እንዳለ፤ ከጀርመን መመለሱ እንደቆጨው አጠር አጠር አድርጉ አጫወተው። የአስመራ ጉዞውን አስመልክቶም ደስተኛ አለመሆኑን፤ ለሙያው አያሉ የማይፈልጋቸውን ስራዎች እየጫነበት እንደሆነ አወጋው። ሳሙኤል ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ በጥንቃቄ አዳመጠው...

- 3 -

ሀወኒ በጉዞ ላይ ናት...

አሁን ታጋይ ሆናለች - የኢህአዴግ ተጋዳሊት። ባለአላማ ሆናለች። ህዝባዊው አላማ ሞቆአታል። የደስታ እንባና ላቅ ይፈራረቅባታል። እያንገራገረች ትጉዋዛለች። ጉዞው ተስማምቶአታል። ቸኩላለች - ሀየሉም ዘንድ ለመድረስ። በምትፈልገው ሙያ መመደብዋ አስደስቶአታል። የታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል ሆና ነበር ሀየሉም ወደሚመራው ክፍለ ሰራዊት የተላከችው። የተሳፈረችበት ስቴሽን ዋገን የአላማጣን ተራራ ሽቅብ መቡዋጠጥ ሲጀምር ሀወኒ የካርል ማርክስን አንድ ግጥም ለማስታወስ እየጣረች ነበር። የአራተኛ አመት የዩንቨርስቲ ተማሪ ሳለች ነበር አንድ ያበደ ማርክሲስት በቃሉ ሲዘምረው ያዳመጠችው። ንገረኝ ብላው ቃል በቃል በወረቀት ገልብጣ አጥንታው ነበር - በወቅቱ።

ጥቂት ስንኞች ታወሱዋት፣ ካርል ማርክስ፣

... ከባድና ረጅም በሆነው ጉዳና

አንጉዋዝ በርቀት ለብረን አንሁንና

ያለመሪ ኩከብ ያለ ጥልቅ ለላማ

በደስታ መኖር መች ይጠቅመንና ...

ወደ አውደ - ውጊያ መጉዋዝዋ ፍርሀት አላሳደረባትም። ከአይሮፕላን ድብደባው ወዲህ ሞትን የመድፈር ወኔ ስንቃለች። ያለአላማ መኖርን ደግሞ ንቃዋለች። በደርግ ላይ ያሳደረችው የጥላቻ ስሜት እንደብረት አጠነከራት። ሽዊትና እንያን እንቦቃቅላ ህፃናት ኩዮ ልትረሳቸው አቃታት። ባሰበቻቸው ቁጥር የሰራ አካላትዋ ይንቀጠቀጣል።

ሌሎች ስንኞችን አስታወሰች - ካርል ማርክስ፣

... ለተልዕ አላማ ለሰው መልካም አድል

ሀይወቱ ትምላ ትሁን የትግል ድል

ሰው ያደነቀውን መልካም ነገር ሁሉ

ለትደብቂኝ ጥበብ ንገሪኝ በሙሉ ...

ታሪክ ፀሀፊነትዋ ነፍስ ሊዘራ የሚችለው አላማ ካላት ብቻ መሆኑም እየተሰማት መጥቶአል። ግብ የሌለው ፀሀፊ መቅዘፊያ ከሌላት ጀልባ ተለይቶ ሊታይ እንደማይችል መረዳት ጀምራለች። ለመፃፍ ስሜት ያስፈልጋል። ስሜት የሌለው ፀሀፊ ምን ሊተርክ

ይችላል? ራሱን ከአንድ አላማ ጋር ሳያዋህድ ብአሩን ከወረቀት የሚያገናኝ ሀሀፊ ታሰገባኤ ያኛር አንጂ ኩቦ አንደ*ት ታሪክ ፀሀፊ ለመሆን ይቻለዋል?

የመጨረሻ ስንኞች - ካርል ማርክስ፣

...የተሞነጨረች በአሳሪኛ ብአር

ቀሰስተኛ ህይወት አንፈልግም እኛ

ስቃይ የወረራት፣

አንደ ሰዎች ሁሉ ፍላጐት ይሰማን

ንዴትና ቁጣ - ሰሜትና ኩራት ...

ለትግል እንደወሰነች ለሀየሉም ነበር የነገረችው።

በመጨረሻዋ ደቂቃ ላይ አመራሩ ስብሰባውን አጠናቆ ወደየምድብ ስፍራው መበተን በጀመረባት ደቂቃ ላይ ነበር ለሀየሉም ያሳወቀችው። በደስታ ጮሆ አቀፋት። ስሜቱን መቆጣጠር ሲያቅተው ተመለከተች። ከጠበቀችው በላይ ሆነባት - የሀየሉም የደስታ ስሜት። እንዲህ አላት ታዲያ ሀየሉም፣

«... ሀወኒ ደስተኛ እንደምትሆኚ እርግጠኛ ነኝ። ለኦሮሞ ወገኖችሽ በአጅን አስፈላጊያቸው ነሽ። ስልጠናና ምደባሽን በተመለከተ ከክንፈ ጋር ጨርስ። እኔ አሁን መሄድ አለብኝ።»

«አንተ ዘንድ መመደብ ነውየምፈልገው?»

«ለክንፈ ንገሪው።»

«መልካም እንግዲህ ደህና ያገናኘን» ካለች በሁዋላ «አንድ ግጥም ልንገርህ? የሆ ግጥም! ... አንተ የምትወደው የሆቺሚን የራሱ።»

«እሺ»

የዘመናችን ግጥም፣

ገጣሚዎችም ሁሉ፣

ተዋጊዎችም ይሁኑ፡-

በዚሁ ነበር የተለያዩት...

በርግጥም ሀየሉም ለቬትናም ታጋዮች ልዩ አክብሮትና ፍቅር ነበረው። ብዙ ጊዜ አውግቶአታል። በተለይ ንጌአን በተባለች መንደር ለተወለደው ሆቺሚን ልዩ ስሜት አለው። የንጌአን ሰዎች አንንዘረከክም

በማለታቸው «ንጌአን የተወለደ ማንኛውንም ነገር ይታወማል» አየተባለ እንደሚቀልድ ያወጋት በስሜት ተውጦ ነበር። ሆቺሚንና ጉዋዶቹ ፈረንሳዮችንና አሜሪካኖችን እንዲ*ት ማንዘርከክ እንደቻሉ ጭምር በሰፊው ተረከላት። አግረመንዳዱን ታን ለሰተባለችው የሆቺሚን ታላቅ እህት ጭምር አነሳ። ታን ለነፃነት አርበኞች ጠመንጃ በማቀበል ወንጀል ተከሳ ረጅም ጊዜ በከርቸሌ የቆየች ብርቱ ሴት ናት። ፖሊሶቹ እንደውዳቂ እቃ አየገፈታተሩ ወደ ጉሮኖዋቸው ሲያስገቡዋት ታዲያ «ሌሎች ሴቶች ህፃናትን ይወልዳሉ። አንቺ ግን ጠመንጃ ትወልጂያልሽ» ሲሉ ነበር ምሬታቸውን ያሰሙዋት። ታን ከርቸሌ ውስጥ በስብሳ አልቀረችም። በታናሽ ወንድምዋ የሚመሩት የቬትናም ታጋዮች ነፃ አወጡዋት። የሚደንቀው ግን የነፃ አውጪዎቹ መሪ ታናሽ ወድምዋ መሆኑን አታውቅም ነበር። ምክንያቱም ሆቺሚን ከዘጠኝ በላይ ስሞች ነበሩት። መሞቱ ጭምር አያሌ ጊዜ ተነገሮ ነበር። አያለ ነበር ሀየሉም የሚያወጋት። መች በዚያ አብቅቶ። ሆቺሚን ሀምሳ ስምንት አመት የታገለ፣ ቤት ንብረት ያላፈራ፣ የመላው አለም ጭቁኖች የትግል መምህር መሆኑን አውግቶአታል። ታሀይ የተባለ አንድ ገጣሚ «አጐት ሆ» በሚል መጠሪያ ለሚታወቅ መሪያቸው ድንቅ ግጥም አበርክቶለታል! «የቬትናም ህዝብ ለሆቺሚንና ለታጋዮቹ ልዩ ክብርና ፍቅር ነበረው። በአረመኔዎቹ አሜሪካኖች የቦንብ በረዶ ቢወርድባቸውም አልተበገሩም። በተለይ ደቡብ ቬትናሞች በአለም ላይ በአስከፊነቱ ወደር የሌለውን የቦምብ ድብደባ ተቁዋቁመውታል። ከዚያም አሜሪካና ፈረንሳዮች ተዋርደው ከቬትናም ተባረሩ። እኛ ይህን መሰል የአለም ጭቁን ህዝቦችን የትግል ታሪክ መሰረት አድርገን ነው የምንታገለው። ደሞ እናሸንፋለን።»

የመንገድ ጉዋዶችዋ ከተዋጠችበት ግለ - ሀሳብ ነቀነቁዋት፣

«ሀወኒ ዝምታ ዋጠሽሳ!»

«አለሁ ኧረ... እናንተም እኮ ወሬ ይዛችሁ ረሳችሁኝ።»

አብረዋት የሚጉዋዙት ሶስቱም መንገደኞች የሀወሀት ታጋዮች ነበሩ። አንድዋ ሴት ታጋይ ናት። አክሱማይት ትባላለች። ፎቶግራፍ አንሺ ናት። ሁለቱ ወንዶች ፍቅረ እና ሀይሌ ይባላሉ። ሀይሌ ፊልም ቀራጭ ሲሆን ፍቅረ ደግሞ ጊታሪስት ነበር። ወደ ፍልሚያው ጉራ እያመሩ ነበር። ወሬ አለ - ውስጥ ውስጡን። ታላቅ የዘመቻ ወሬ። ዘመቻ ካለ ደግሞ ታሪክ መዝጋቢዎችም ሆኑ የሙዚቃ ሰዎች ሁሉ ወደፍልሚያው መስክ ያቀናሉ። ሀወኒ ባጋጣሚ የቪዲዮ ካሜራ ቀራጭነት ችሎታ ስለነበራት ከእነርሱ አንድዋ መሆን ችላለች። ያደረባትን የደስታ ስሜት ኩቦ መቁዋቁዋም አልቻለችም።

መኪናቸው የአላማጣን አቀበት ወጥታ ስታበቃ፣ እንደዋዛ አንድ

ጥያቄ ጣል አደረገች፡፡

«ከመካከላችሁ ሀየሎምን ማነው በደንብ የሚያውቀው? እስኪ ከሀየሎም ጋር የተያያዘ ገጠመኞቻችሁን አውጉኝ?»

ታጋዮቹ ምላሽ ለመስጠት አልተቻኮሉም፡፡ አክሱማይት ፈገግ ብላ፣

«ሁላችንም በተለያዩ አጋጣሚዎች ከሀየሎም ጋር ሰርተናል» ካለች በሁዋላ «... እኔ ወደ ባህል ክፍል ከመዘዋወሬ በፊት በጨርጨር ውጊያ አብሬው ነበርኩ፡፡» ብላ ትረካዋን ጀመረች፡፡

«... ሲቀይሩኝ ታዲያ እሪ አልኩ፡፡ ከሀየሎም ጋር መስራት እጅግ ያስደስታል፡፡ በተለይ ቀልዱ...» ብላ በሞሳ ስሜት በፈገግታ ተጥለቀለቀች፡፡

ሀወኒ «ምን እያለ ይቀልዳል?» ስትል ገፋፋቻት፡፡

«መች ጥርስ ያስከድንና» ብላ ብቻዋን መሳቅ ጀመረች፡፡ «... አንድ ጊዜ ምን አደረገን መሰላችሁ፡፡ እንደምታውቁት እኔ ትዳር መፈቀዱን ከተቃወመች ሴት ታጋዳዮች ቀንደኛዋ ነበርኩ፡፡ ጋብቻ ሲፈቀድ በትግሉ ያፈራሁዋቸው ጥንካሬዎች ቀጣይነት አይኖራቸውም፤ ወንዶች የበላይነታቸውን ሲያሳዩን ይችላሉ፤ ማርገዝና መውለድ ከመጣ ከወንዶች እኩል ዳገት መውጣትና መውረድ ሊቀር ነው፤ የሚል ስጋት ነበረኝ፡፡ ሆኖም እንደምታውቁት ትዳር አማራጭ የሌለው የማይቀር ተፈጥሮአዊ እውነት መሆኑ ሲነገር ተቀበልኩት፡፡ ቢሆንም ግን በሀሳብ ደረጃ ተቀበልኩት እንጂ እኔ ላለማግባት ወስኜ ነበር፡፡ ግን ምን ዋጋ አለው» አለች አክሱማይት በፈገግታ ተውጣ «... መጋሎ አርተቦ በተባለ ቦታ ላይ ፍቅር ውስጥ ገባሁ፡፡ በወቅቱ ህዝብ የማደራጀት ስራ ላይ ተመድቦ ይሰራ የነበረው አፈቀርኩ፡፡ ማህፈረ የእብዮ ይባላል፡፡ ከሀወኒ በቀር ያውሌሎቻችሁ ታውቁታላችሁ፡፡ ፍቅር እንዲያ መሆኑን ባውቅ ኖሮ ያን ሁሉ ክርክር ባላደረግሁ ነበር» ስትል ተጉዋገርቹ በሳቅ አውካኩ፡፡

አክሱማይት ቀጠለች፣

«... ጊዜው ደሞ ጦርነቱ በተከታታይ የሚካሄድበት ነበር፡፡

ለሀየሎም ፍቅር ውስጥ መግባቴን ቀስ ብዬ አማከርኩት፡፡ ያኔ ሀየሎም እንደሚቀልድ አላውቅም ነበር፡፡ ጀግና መሆኑን አሳምሬ አውቃለሁ፡፡ ለህዝቡ ፍቅር እንዳለው፤ ጉዋደኞቹን፣ ከራሱ በላይ እንደሚወድ ሲነገር እሰማ ነበር፡፡ በርግጥም ፍቅር ውስጥ እንደገባሁ ስነግረው በቁምነገር ነበር ያናገረኝ፡፡ አበረታታኝ፡፡ 'ማህፈረም ቢሆን አንዳንድ ችግሮች አለበት እንጂ በአላማው ፅኑ ነው፡፡ ከተጋባችሁ

ግን አንቺም ታግሻሮዋለሽ፡፡ ምርጫሽ መልካም ይመስለኛል' እያለ መከረኝ፡፡ እኔም በጣም ተደሰቼ ተስያየሁ፡፡

«ከአራት ቀናት በሁዋላ መጋባታችንን አሳውቀን አንድ ቤት ማደር ጀመርን፡፡ በነጋታው ውጊያ ተጀመረ፡፡ አጋጣሚ ሆነና ደሞ ማህፈረ በውጊያ ላይ ቆሰለ፡፡ ይህ ሲሆን በጣም ደነገጥሁ፡፡ ልንሰዋ መውጣታችንን አውቃለሁ፡፡ ግን እንጃ! በጣም... በጣም አፈቅረው ስለነበር ቀድሞኝ እንዳይሰዋ ምኞት ነበረኝ፡፡»

አክሱማይት ሁለት እጆችዋን ልብዋ ላይ አሳርፋ፣

«አሁንም ቢሆን እንደዚያ ነው የማስበው፡፡ እንዋደዳለን፡፡ ቀድሞኝ እንዲሰዋ አልሻም፡፡ በጭራሽ! ልጅም ወልደናል፡፡ ፀሀዬ ብለነዋል ስሙን» ካለች በሁዋላ ወደ ትረካዋ ዘለቀች፡፡

«... **ማህፈረ መቁሰሉን ሳውቅ ራሴን ልስት ምንም አልቀረኝም፡፡ ከቀኞበት የሀከምና ጣቢያ ራስጌው ላይ ሆኜ እንባዬን አንሻሮቀሻሮቅሁት፡፡ አያለቀስኩ ጠጉሩን ሳሻሸው ሀየሎም ድንገት መጣ፡፡ እንባዬን ጭሶ ጠራረገሁ፡፡** ማልቀሴ ፅናት የሌለኝ **ያስመሰልብኛል** ብዬ ፈራሁ፡፡ ሀየሎም ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፣

'ማህፈረ ጥይት የሚመታው ታጋይ አልነበረም፡፡ ከተጋባችሁ ሀያ አራት ሰአት እንኩዋ ሳይሞላ እንዴት ሊቆስል ቻለ?' አለና ከረር መረር አድርጎ ጠየቀኝ፡፡

ደነገጥሁ፡፡ ምን እንደምለው እንኩዋ ግራ ገብቶኝ ድንኩዋኑ ውስጥ ተኝተው ወደነበሩት ቁስለኞች ዘወር ስል ሁሉም ፊታቸውን እያዞሩ በብርድ ልብሳቸው ሲሸፋፈኑ ተምታታብኝ፡፡ ትልቅ ጥፋት ፈፅሜ ይሆን? ብዬ መልሼ ደግሞ ወደማህፈረ ስዞር እሱም በክሽፉ ፊቱን ሸፈነ፡፡ ሁሉም በኔ ላይ መጥፎ አመለካከት ያሳደሩ መሰሉ ተሰማኝና ዝም ብዬ ብቻ ሀየሎም ላይ አፈጠጥኩ፤ ሀየሎም ከኔ መልስ ሲያጣ፣

'ማታ ምን አድርገሽው ነበር?' ብሎ መልሶ ጠየቀኝ፡፡

እንዲህ ሲለኝ ሰውነቱ የተተረተረ ያህል ተሰማኝ፡፡

'ኧረ ምንም አላደረግሁትም' ብዬ ጮህኩ፡፡

በውስጤ ግን ስንቱን እያሰብኩ ነበር መሰላችሁ፡፡

'ተሳስማችሁ ነበር?' ሲል መልሶ ጠየቀኝ፡፡

ትንፋሽ ቁርጥ አለ፡፡

'አዎ' እንዳልል አፈርኩ፡፡ 'አይ' እንዳልል ፈፅመነዋል፡፡ ደሞ

መሳሳም ምን ነውር አለው?

'አንተ ሀየሉም ለምን እንደሱ ትለኛለህ?' ብዬ አይኔን የማሳርፍበት ሳጣ፣

'ነገ በዚሁ ጉዳይ ላይ ውይይት እናደርጋለን' ብሎኝ ወጣ።

እኔ ግራ ተጋብቼ፣ አይኔ ፈጦ ወደማህፈረ ጠጋ ስል ቁስለኞቹ ታጋዮች በሙሉ የተሸፈኑበትን ብርድ ልብስ እየገለጡ በሳቅ ይጮሁ ጀመር። አይናቸው እንባ ሞልቶ ሳቃቸውን እንኩዋ ማቆም አልቻሉም።

እኔ ግን እውነት ስለመሰለኝ፣

'ክተጋባን ወዲያ 'ስመሽዋል ወይ? ብሎ እንዴት ይጠይቀኛል?' ብዬ አንዴ ማህፈረን መልሼ ደሞ ታጋዮችን እያየሁ ብጠይቅ፣ እነሱ ተጨማሪ ቀልድ አገኙና በኔ ላይ አመሸብኝ። መቀለጃ አገኙ። ሀየሉም ሲቀልድ መሆኑን ያመንኩት ግን በነጋታው ነበር። ቁርስ ስንመገብ ጮክ ብሎ ለታጋዮቹ ሁሉ ስለኔ እየተናገረ ቁርስ ስአት በሙሉ በኔ ጉዳይ እየተሳቀ አለፈ። ርጉም ነውኮ!»

ጊታሪስቱ ፍቅረ ደግሞ ትዝታውን እንዲህ ሲል ያወጋ ጀመር፣

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በድርጅታችን ውስጥ ሲጋራ ማጨስ የተከለከለ ነበር። ታዲያ ደርግ በቀደ ከካብ ዘመቻ ሻእቢያን ሙሉ በሙሉ ለመደምሰስ ቆርጦ የተነሳ ጊዜ ሻእቢያን ለማገዝ ከተንዋዘው የህወሀት የታጋዮች ሀይል ጋር እኔም አብሬ ተንገዥ ነበር። ኤርትራ ከሻእቢያ ታጋዮች ጋር ሳለን ታዲያ እዚያ ሲጋራ ማጨስ ክልክል ስላልነበር እኔም ብርዱን ለመከላከል ለመድኩትና ከኤርትራ ታጋዮች ጋር ተቀላቅዬ ላቦነው ከረምኩ። ያው ሁላችሁም እንደምታውቁት ደርግ ናቅፋን መቆጣጠር አቅቶአት በነልኦ ተጠልዛ፣ አናትዋን ተኩርኩማ ወደ 'መጣችበት ከተመለሰች በሁዋላ እኛም ግዳጃችንን በተገቢው መንገድ ፈፃፅመን መልስ ወደ ትግራይ ሆነ። እኔ ታዲያ ከነሲጋራ ልምዴ ነበር የተመለስኩት። እየተደበቅሁ ማጨስ ጀመርኩ። መሳቀቁ ግን ገደለኝ። ማጨስ አይበለው መቼም። እንዲሁ ሰነባብቼ ከእለታት አንድ ቀን አልቀረልኝም ተያዘኩ። ምአራብ ትግራይ ሳለን ይመስለኛል። ተሀድሶ ነበር። ታጋዩ ሁሉ ይጨፍራል። ንዋይላው ቀልጦአል። እኔ በአካባቢው አልነበርኩም። በመካከሉ ላይ ነበር የመጣሁት። ገና ብቅ ስል ሀየሉም ጠራኝና 'ክራር ተጫወት' ይለኛል። 'እሽ' ብዬ የክራር መምቻ ለማውጣት እጄን ወደ ኪሴ ሰደድኩ። ምን ዋጋ አለው! ጣቶቼ ክራር መምቺያውን ያገኙ መስሎአቸው ሲጋራ አንጠልጥለው ወጡ። አልደብቀው ነገር ፊት ለፊት ሆነብኝ። ሲጋራዋ ጣቴ ላይ እንዳለች የማደርገው ጠፋኝ። ታጋዮቹ ሁሉ ደንግጠው ርስበራስ ይተያዩ ያዙ።

ይህን ጊዜ ሀየሉም ፈገግ አለና፣ በተሰባበረ አማርኛ «ንሮርጉዋሪ አሳ ... ያወጣል ዘንዶ!» ሲል ተረተ።

ታጋዮች በሙሉ በሳቅ ጮሁ። ውጥረቱ ቀለለ። ጉዳዩ ቀልድ ሆኖ በቀልድ ታለፈ»

ፍቅረ ይህን ብሎ ወደኪሱ ጣቱን ሰዶ ሲጋር አውጥቶ ከለኩሰ በሁዋላ «እኔ ሀየሉም ታላት ወንድሜ ነው የሚመስለኝ» ሲል አከለ። ድምፀቱ በኩራት የተሞላ ነበር።

ለጥቂት ደቂቃዎች በገዛምታ እንደተጉዋዙ፣ አክሱማይት፣

«ሀይሉ መቐሌ ከሀየሉም ጋር የተያያዘ ብዙ ገጠመኞች ይኖሩሀል።» አለች።

ሀይሉ ፈገግ አለ።

«የህየሉምማ የት ተነስቶ የት ይተዋል?» ብሎ በሀሳብ ጭልጥ አለ። አያይዘውም እንዲህ አለ፣

«እኔ ከሀየሉም ባህርያት ከተልዶቹም፣ ከጀግንነቱም በላይ ሩህሩህነቱ ነው ቀድሞ የሚታሰበኝ» ሲል ጀመረ። ከአያሌ ገጠመኙ አንዱንም እንዲህ አያለ ያወጋ ጀመር፣

«...ጊዜው 1971 ይመስለኛል። የየካቲት አስራ አንድ ዋዜማ። ህወሀት የተመሰረተበትን አስት ድብድቦ ከተማ ላይ ለማክበር የድርጅቱ አመራር ይወስናል።»

ይህን ብሎ ወደ ህወኒ ዞሮ እየተመለከተ «... ድብድቦ በአድዋና በእንትጮ መካከል የምትገኝ ትንሽ መንደር ናት።» ካላት በሁዋላ ትረካውን ቀጠለ «... ይህቺን ከተማ ለመቆጣጠር በሀየሉም የሚመሩ ሶስት ሀይሎች በተለያየ አቅጣጫ ማጥቃት በእንዲፈፅሙ ተወሰነ። ጥናቱም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተጠናቀቀ።

እኔ የነበርኩባትን ሀይል የሚመራው ነጋሽ ሸሪፎ ነበር። በነጋሽ መሪነት የኛ ሀይል ከአዲአርባአተ ተነስታ ወደ ድብድቦ ድንበር ጉዞ ጀመረች። ተሲያት አካባቢ ነበር ጊዜው። ጉዞአችን በወኔ የተሞላ ነበር። መሪያችን ነጋሽም ቢሆን በጣም የሚወደድና ሁላችንም የምናከብረው ታጋይ ነበር። አስታውሳለሁ፣ እየዘፈንን ነበር የምንጉዋዘው፣ ከነጋሽ ጋር መሆን መቼም ልዩ ብርታት ይሰጣል። ትግራይ አደይ! አለንልሽ እኛ ልጆችሽ!' እያልን ስናዜም ጥንካሬ ይሰማን ነበር። በዚህ መልኩ ማጥቃት ከምንፈፅምበት ቦታ ደረስን።

ድብድቦን ለመቆጣጠር ከመንደሪትዋ ግርጌ ከፍተኛ ኮረብታ ይዘ የተቀመጠውን የደርግ ጦር መደምሰስ ነበረብን። እየተጉዋዝን

ሳለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ኮረብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መክፈት ጨርሶ የሚሞከር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፎ 'ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን' ሲል አሳወቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ህጁም! ህጁም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተከስ ከፈተ። ተከተልነው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ኮረብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱኑ ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያውካኩ ይለደቡና ያላግጡብን ያዙ። ተከስ አዘነመብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፎ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መች ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዬም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዬ ጨርሳ አትረሳኝም። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኩዋን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የህወሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞያዊ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲ' አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፅሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈግን። አልቻልንም።

የነጋሽ ሬድዮ ወድቃ ትርሀለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጀመሉ የተባለ ጋንታ መሪ ተሳው። ሬድዮንዋን አንስቶ ከሀየሎም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀየሎም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈፀማችሁትም' እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሎም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መኖር መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሉ ለሀየሎም በሬድዮ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሎም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ' ብሎ የሬድዮ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዬን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሰሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግ የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ኮረብታው ላይ በም ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና አፀያፊ የብልግ ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘንመብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወሰል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰብን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡ ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬ ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞከር ሆነ። ወታደሮ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማ ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንደ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይ እሩምታ ያዘንመቡበት ጀመር። ገሬ አጐንብሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገ እንደደረሰ ከመቅፅበት እንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻች ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግል ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተሙዋገተ። የጋንታ ተጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ድም በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህ ውሳኔ ታዲያ ሀየሎም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀ ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበ አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሎም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበ ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዳ ምእራፍ ከሚባል ማንጁስ ላይ ሲሞኖቭ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛ ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተከ ከፈተ።

ኮረብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዝነብ

ላለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሊነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ኮረብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መክፈት ጨርሶ የሚሞከር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፎ 'ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን' ሲል አሳወቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ህጁም! ህጁም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተልነው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ኮረብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱኑ ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያወካኩ ይሳደቡና ያላግጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነመብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፎ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መች ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዬም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዬ ጨርሳ አትረሳኝም። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኩዋን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የህወሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞያዬስ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲ አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ለሊት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፅሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈግን። አልቻልንም።

የነጋሽ ሬድዮ ወድቃ ትጮሀለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጅሙአ የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ሬድዮንዋን አንስቶ ከሀየለሙም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀየለሙም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈፀማችሁትም' አያለ ከወዲያ በኩል ሀየለሙም ይናገራል። የመፊት አቀማመጡ መኖር መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጅሙአ ለሀየለሙም በሬድዮ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሉም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ' ብሎ የሬድዮ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዬን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሳሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ኮረብታው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘንሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰብን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞከር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘንሙቡት ጀመር። ገሬ አጐንበሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋየ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በገምጋሚው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተሙዋገተ። የጋንታዋ ታጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ድምፅ በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀየሉም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሉም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲ ምእራፍ ከሚባል ማንጻስ ላይ ሲሞኖቭ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ኮረብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዝነብና

ሳለ ግን ሽጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅዱ ሲነደፍ ስለዚያ ሽጥ የተነሳ ነባር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሽጡ ኮረብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሽጥ ተሻግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መክፈት ጨርሶ የሚሞከር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሽሪፎ 'ሽጡን ተሻግረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን' ሲል አሳወቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንከፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ህጁም! ህጁም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተልነው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ኮረብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱኑ ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቁልቁል እያዩ እያወሳኩ ይላደቡና ያላግጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነሙብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሉ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሽሪፎ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መች ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዬም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዬ ጨርሳ አትረሳኝም። ቀይ ቆንጆ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኩዋን ከጥሩ ነርሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የህወሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞያዊ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ውጣ ብላ በምትባኝ አዲ አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተሰያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፅሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈግን። አልቻልንም።

የነጋሽ ሬድዮ ወድቃ ትጮሀለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጅመኢ የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ሬድዮንዋን አንስቶ ከሀየሎም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀየሎም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈፀማችሁትም' እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሎም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጅመኢ ለሀየሎም በሬድዮ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሎም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ' ብሎ የሬድዮ ግንኙነቱን አቁዋረጠ።

እኛም እዚያው ሽጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዬን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሳሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ኮረብታው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውካኩና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘንሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወሰል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰብስቡን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞከር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዋን እንዳናነሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያንሳት - ጠመንጃዋን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘንመቡት ጀመር። ገሬ አጐንብሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዚግዛግ እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋህ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም' ብሎ ተሙዋገተ። የጋንታዋ ተጋዮች ግን 'ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ድምፅ በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀየሎም ሻረው። 'ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን' ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሎም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲ ምአራፍ ከሚባል ማንጁስ ላይ ሲሞኖቭ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰበ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ኮረብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዝነብና

በምብ መወርወር ጀመሩ። ሀየሎም ሁኔታውን በጥንቃቄ ካየ በሁዋላ እቅዱ ስህተት እንደነበር ተገነዘበ። በርግጥም ጥናቱ የተካሄደው በጦር ሜዳ መነፅር በርቀት በመመልከት ብቻ በመሆኑ የዚያ ሸጥ መኖር አልታወቀም ነበር። ሀየሎም እንድናፈገፍግ ካደረገ በሁዋላ፣

'የነጋሽ ሽሪፎ አስከሬን የት ነው?' ሲል ጠየቀን። ያለበትን ነገርነው። ኢላማ ውስጥ ነበር። ይህን ጊዜ ሀየሎም አምስት ጠንካራ ተኩዋሾችን መረጠና ወደ ኮረብታው የሽፋን ተኩስ እንዲያዘንቡ አዘዘ። አምስቱ ታጋዮች የተኩስ እሩምታ ወደ ኮረብታዋ ሲያዘንሙ ሁለት ታጋዮች መሬት ለመሬት እየተሳቡ የነጋሽን አስከሬን ካገኘን በሁዋላ እንዲያመጡ ላካቸው። በዚህ ሁኔታ የነጋሽን አስከሬን ካገኘን በሁዋላ ሀየሎምን አጅበን የመልስ ጉዞ ጀመርን።

ጉዞው በዝምታ የተሞላ ነበር። ሀየሎም አንዳችም ቃል አይተነፍስም ነበር። ጨርሶ ጨልሞ ነበር። እንዲያውም እኩለሌሊት ያለፈ ይመስለኛል። ከድብድቦ ወጣ እንዳልን ሰጥ ያለ የገጠር ሜዳ ላይ ደረስን። ሀየሎም ነጋሽ ሽሪፎን እንድንቀብር አዘዘን። ቀበርነው። ከቀብር በሁዋላ አንድንተኛ ነገረን። በደንቡ መሰረትም ዘብ ተመደበ። አጋጣሚ እኔ ነበርኩ ለሌሊቱ ጥበቃ በቅድሚያ የተመደብኩት።

እኩለ ሌሊት አልፎአል...

የጨረቃ ብርሀን አልነበረም። ሌሊቱ ፀጥተኛ ነበር። ፍፁም ፀጥተኛ። ታጋዮች አርፈዋል። ድካም ስላደቀቃቸው ሁሉም በያገኘበት አሸልቦአል። እኔም ነቅቼ የጥበቃ ስራዬን እያከናወንኩ ነበር። በፀጥተኛው ሌሊት ድቅድቅ ጨለማው ላይ አፍጥጬ የጥበቃ ተግባሬን በንቃት ማካሄዴን ቀጠልኩ፣

አካባቢያችን በድንገተኛ ጩኸት ተናጋ!

ሰውነቱ ለሁለት የተተረተረ ያህል ተሰማኝ። የቀለጠ የእሪታ ድምፅ ነበር የተሰማው። እያንዳንዱ ታጋይ ከየተጋደመበት እየተወረወረ ተነሳ። እኔም እንደደነዘዝኩ ባለሁበት አለሁ።

ሀየሎም ናሮአል እሪታውን የሚያቀልጠው!

የሀየሎም ድምፅ መሆኑን ስናውቅ በያለንበት ጥርኝ አክለን በፀጥታ ተዋጥን። የትግራይ ህዝብ የቅርብ ዘመዱ ሲሞትበት በሚያሰማው የልቅሶ ዘይቤ ነበር ሀየሎም እየተንሰቀሰቀ የሚያለቅሰው።

'ነጋሽ ዓርከይ! ነጋሽ ሐወይ! ነጋሽ ጅግና! ነጋሽ ዓርከይ! ዋይ! ዋይ! ነጋሽ ሐወይ!' እያለ ነበር በምሬት እየተንሰቀሰቀ የሚያነባው።

ታጋዩ ሁሉ በያለበት ኩርምት ብሎ የሀየሎምን እሪታ ያዳምጥ

ጀመር። በትግሉ ማልቀስ እጅግ የተከለከለ ነበር። ሀየሎም ግን ሌሊቱን ሙሉ እንድችው ሲያለቅስ አነጋ። አስታውሳለሁ። ለሶስት ወይም ለአራት ሰአታት ያህል እየተንሰቀሰቀ አለቀሰ። አንድም ታጋይ ሊያፅናናው አልሞከረም። ግን በሀየሎም መንሰቀሰቅ ውስጥ፤ በሀየሎም እሪታ ውስጥ እልህና ቁጣ በግልፅ ይሰማ ነበር። እኔ በግሌ እንዲያ ተሰማኝ።

የዚያን ቀኑ የሀየሎም ሁኔታ ሰዘልአለሙ በአእምሮዬ ተቀርያ ቀርቶአል። ስለሀየሎም ወሬ ሲነሳ ጉልታ የምትታየኝ ያቺ ሌሊት ናት። አንዳንድ ጊዜ ታዲያ ሀየሎም ያን ሁሉ እንባ ያፈሰሰው፤ ለረጅም ሰአት ጉልበቱ ላይ ተደፍቶ እንዲያ የተንሰቀሰቀው በርግጥ ለነጋሽ ብቻ ነውን?' ብዬ አስባለሁ። በግሌ አይመስለኝም። ያለፈውን... የሌሎቹንም ሁሉ ጨማምሮ ሀዘኑን የተወጣ ይመስለኛል።»

ወልዲያ ላይ አረፍት ተደረገ ...

ሀወኒ ከሀየሎም ጋር የተያያዙ ታሪኮችን ከማጠያየቅ አልቦዘነችም። የወልዲያ ህዝብ ሀየሎምን አሳምሮ ያውቀዋል።

ብዙዎች ከሀየሎም ጋር የተያያዘ አያሌ ገጠመኞቻቸውን አጫወቱዋት። ካነጋገሯቸው መካከል ለየት ያለ መረጃ የሰጣት ግን አንድ መልከ ቀና ጐረምሳ ነበር።

«ሀየሎም ወልዲያ ሲገባ መኪናውን በድንጋይ አመድ ካደረጉት ወጣቶች አንዱ እኔ ነኝ» አላት።

በመደነቅ አይንዋ ፈጠጠ፣

«ለምን?» አለችው።

«ወያኔዎች ሊዘርፉ ነው የሚመጡት ተብሎ ስለተነገረን የቢራ ጠርሙስ የሚያካክል የባልጩት ድንጋይ ይዘን ጠበቅናቸው። ያን ሁሉ ድንጋይ ስናወርድባቸው ግን ወደሰማይ ነበር የሚተኩሱት። ሀየሎምም ታዲያ ከጠበሉ ቀመሰ» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀወኒ ጉዋጉታ «በድንጋይ መታችሁት?» ስትል ጠየቀችው።

«ራሱ ነበር አዋዝ ጂኘዋን የሚነዳት። በድንጋይ እየበረቃቀስናት አንገቱን ቀብሮ መኪናዋን አስፈተለካት። እየተከተልን አወረድንበት። ሸሸና አመለጠ። ሁዋላ በአንድ የህዝብ ስብሰባ ላይ ንግግር አደረገ። ያንን ቀን ጨርሶ አልረሳውም። 'ሀየሎም ይናገራል' ስለተባለ ሰው ሁሉ ሊያየው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እኔም በአዋዝ ጂኘ ላይ በድንጋይ

ድባቅ የመታነው ታጋይ ይሆናል ብዬ ስላልገመትኩ በዝና ስሙ የሚነገረውን ሰው ለማየት ጉዋጉቼ ሄድኩ:: አታምኚኝም ብቅ ብሎ ሳየው አፌን በሁለት እጄ ይገፎ አይኔን አፍጥጬ ቀረሁ::

ሀየሎም «እኛ ህወሀት ነን! እኛ የትግራይ ምድር ሰዎች ነን:: እናንተ ደግሞ አማሮች ናችሁ:: እዚህ መድረክ ላይ እኛና እናንተ በማንኛውም ጉዳይ ላይ ሀሳባችንን ብንገልፅ ግን በፍላጐታችን መካከል ቅንጣት ልዩነት እንኩዋ አይገኝም» በሚል መንደርደሪያ ግማሽ ሰአት ተናገረ::

በዚያኑ እለት እኔና ሀያ ወጣት ጉዋደኞቼ ለትግል ወሰንን:: ተሰባሰብን ከተነጋገርን በሁዋላ በቀጥታ ሀየሎምን ማነጋገር እንደምንፈልግ ገለፅን:: ወዲያው አገናኙን:: ሁላችንንም ጨበጠን:: መታገል እንደምንፈልግ ነገርነው:: በጣም ተደስቶ በቡጢ ደረታችንን እየመታ 'ወደ ደብረታቦር ከናንተ ጋር ነው የምገባው' አለን:: ይሄን ሲለን ሁላችንም እንባችን መጣ:: በደስታ አበድን:: ሙህን! በዚያኑ ደቂቃ ወደደብረታቦር ለመገስገስ ተመኘን:: ደስታ አስከረን:: ከዚያም እኔ አንድ ጥያቄ ጠየቅሁት፣

'ያኔ ድንጋይ ሲወርድብህ ያልተኰስከው ለምንድነው?' አልኩት::

ሀየሎም ሳቀና፣

'ህዝብ ላይ የሚተኩስ፤ ከህዝብ ጋር የሚጣላ፤ ህዝብ ላይ በደል የሚፈፅም መጨረሻው አሳፋሪ ውድቀት ነው' አለን::

ከዚያ ከኢህዴን ጉዋዶች ጋር አገናኘን:: አሁን ፖለቲካዊና ወታደራዊ ስልጠናውን ጨርሰናል:: እኔ ከባድ መሳሪያ ላይ ስለተደለደልኩ ወደ ማሰልጠኛ ጣቢያ እያመራሁ ነው» ሲል አጫወታት::

ሀወኒ ተመሰጠች፣

«ለመሆኑ» አለችው «ከዚያ ወዲህ ሀየሎምን አጊኝተኸው ታውቃለህ?»

«አላውቅም» ሲል መለሰላት:: አያይዞም «... ግን ምን ያደርግልኛል:: እኔ ራሴ ትንሹ ሀየሎም ሆኛለሁ:: በነገራችን ላይ ማን ነበር ስምሽ ... አትሳሳቺ:: ኢህአዴግ ማለት ሀየሎም ብቻ ማለት አይደለም:: ይህን ስልሽ ግን በግል ሀየሎምን የማፍቀር መብታችን እንደተጠበቀ ሆኖ ነው»

በደመቀ ሳቅ ተሰናበታት::

ከወጣቱ ታጋይ ከተለየች በሁዋላ በአንድ ሻይ ቤት በረንዳ ላይ

ተቀምጣ የጉዞው ሰአት እስኪደረስ ድረስ በራስዋ አሳብ ተመሰጠች::

'ኢህአዴግና ሀየሎም አንድ ናቸው ወይስ ሁለት?' ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች? ምላሽ ግን አልነበራትም:: ይልቁን ጥያቄዎችዋ ቀጥለዋል - ለራስዋ:: ሀየሎምን ነው የወደድኩት ወይስ ኢህአዴግን? ሀየሎም እንደ ሰው ሩህሩህና ጀግና ስለሆነ ይሆን የወደድኩት? በርግጥ የድርጅቱ ሰዎች ሁሉ እንደ ሀየሎም ተወዳጅ ናቸው? 'ኢህአዴግና ሀየሎም ሁለት አይደሉም' ለማለት አልቻለችም:: ለዚህ ምላሽ ለማግኘት ጊዜ እንደሚያስፈልጋት አመነች::

አያይዛ ግን በአለም ላይ ስመጥር ጀግና ስለሆኑ ግለሰቦች እያሰላሰለች ነበር:: በአንድ በኩል ሽፍታ ወይም ፋኖ የሚል ቅፅል ስም ተሰጥቶአቸው ትግላቸውን በህዝባዊ አላማና ግብ ባለማስደገፋቸው ባጭሩ የተቀጨ አሉ:: ይህን መሰል ጀግኖች ቁጥር ስፍር የላቸውም::

በድል አድራጊነት አገራቸውን ነፃ ያወጡም አያሌ ናቸው:: ድሉን ለማየት ባይበቁም በአላማቸውና በተከታዮቻቸው በኩል ድልን የሚቀዳጁ አሉ:: ታሪካቸው የተፃፈላቸው ዛሬ በድፍን አለም ጀግንነታቸው፣ ዕናታቸውና የትግል አርአያነታቸው ደምቆ ይነበባል:: ካልተፃፈ ግን አፈታሪክ ሆኖ ይቀራል:: በሌሎች አገሮች በተካሄዱ የህዝብ ትግሎችም ሆነ የአገሮች ጦርነቶች አያሌ ጋዜጠኞችና ደራስያን ከተዋጊዎች ጋር አብረው ይዘምታሉ:: ከፍፃሜ በሁዋላ ታዲያ ተነበው የማያልቁና የማይጠገቡ መፅሀፍት አገር ምድሩን ያለብሱታል:: እኒያ መፅሀፍትም አዲሱን ትውልድ ያንፃሉ::

የኢህአዴግ ትግል በዚህ ጐኑ ደካማ መሆኑን አሰበች:: የጦርነቱን እንቅስቃሴ በቪዲዮ ፊልም ብቻ በመቅረፅ ታሪክን ማስቀረት እንደማይቻል ታምናለች:: ታሪክን በማቆየቱ ረገድ ታላቅ አቅም ያለውና ሊተካ የማይችለው መፅሀፍ ብቻ ነው:: መፅሀፍ ካለ ሌላው ሁሉም ነገር ይኖራል:: መፅሀፍ ከሌለ ግን ምንም ነገር አይኖርም::

በህዝብ ውስጥ እንደዋዛ የተበተኑ የትግሉ ታሪክ ቁርጥራጭ አካላት በሙሉ ያለመታከት ከነለዛቸው ሊሰበሰቡ እንደሚገባቸው አሰበች:: ይህ ተግባራዊ ይሆን ዘንድ ለአመራር አካሉ ሀሳብ ማቅረብ እንዳለባት ጭምር አመነች:: ምናልባትም ሀየሎምን ማእከል ያደረገ አንድ መፅሀፍ ማዘጋጀት ከቻለች ድርጅቱ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሊሰጠው እንደሚችል ገመተች:: ደረቅ አሳብ ከማቅረብ ይልቅም ሰርቶ ማሳየት የተሻለ ሀይል እንደሚኖረው አሰበች:: ከሃሳብዋ የባነነችው ስምዋ ሲጠራ ነበር:: አካሱማይት ነበረች:: ወደስዋ ስትመጣ አየቻት:: ስትራመድ ግራ እግ[illegible] ጐተት ይላል::

ጉንጭዋ ላይም እንደጉራዴ የተጋደመ ጠባሳ ይታያል። ጥይት መሆኑ ሀወኒን አላጠራጠራትም። አጠገብዋ እንደደረሰች ፈገግ ብላ ጨበጠቻት፣

«እድለኛ ነሽ ሀወኒ... ሀየሉምን ከልጅነቱ ጀምሮ የሚያውቀው አንድ ታጋይ አግኝቼልሻለሁ። እስከ ደብረታቦር ከኛ ጋር ነው የሚሄደው» አለቻት።

«እውነት?»

«ነግሬዋለሁ። ተስማምቶአል። በርግጥ ነጭናጫ ነው። ማንኛውም ነገር ያነጫንጨዋል። በዚህ ጉዳይ ያልተገመገመበት አንድም መድረክ የለም። ካልተነጫነጨ የታገለ አይመስለውም» እያለች አሳቀቻት።

ተያይዘው መኪናቸው ወደምትገኝበት አካባቢ ሲያመሩ፣ ሀወኒ እንደዋዛ አንድ ጥያቄ ጣል አደረገችላት፣

«ለመሆኑ ከማህፈረ ጋር ስለፍቅራችሁ ታወራላችሁ?»

ይህን ጥያቄ ያነሳችው ታጋይ ፍቅረኛሞች ከሲቪሉ የሚለዩበት ባህርይ ካላቸው ለማወቅ ፈልጋ ነበር፣

«እናወራለን። ለምን አናወራም?»

«ምን ትባባለላችሁ? እሱ ምን ይልሻል?»

«ጀግና ስለሆንሽ ነው ያፈቀርኩሽ። በአላማሽ ፅኑ በመሆንሽም ነው አንቺን ለጋብቻ የመረጥኩሽ። 'በመሬት ጥያቄም ሆነ የራስን አድል በራስ የመወሰን መብት እስከመገንጠል በሚለው ፅንሰ ሀሳብ ላይ ፅኑ አምነት ስላለሽ እወድሻለሁ። ከሁሉም በላይ ደግሞ ለትንንትሽ ልዩ ግምት እሰጠዋለሁ' ይለኛል»

ሀወኒ ፈገግ አለች።

«አንቺስ ምን ትይዋለሽ?»

«እሱ ከሚለኝ ብዙ የማይለዩ ነገሮችን ነው የምነግረው።»

«ሌላስ ምን ታወራላችሁ?»

«በብዛት ስለትግሉ ነው የምንነጋገረው»

«እኔና አንቺ እንደምናወራው?»

«አዎን።»

«ቆንጆ እንድትሆኚለት ይፈልጋል? ለምሳሌ በአለባበስ...»

አክሱማይት በጣም ሳቀች። ከመሳቅ በላይ ደሞ መገረም ጭምር ገፅታዋ ላይ ተነበበ።

«ምን አሳቀሽ?»

«አሁን ስላልሻቸው ነገሮች አንድ ታጋይ ከቶ እንዴት ሊያስብ ይችላል? የማገርም ጥያቄ ነው። በጣም የሚገርም። ማህፈረ በጣምነው የሚወደኝ። ልጃችንን ደግሞ ከራሳችን በላይ እንወደዋለን። እኛ ብንሰዋ ፀሀዬ ያድጋል። ይሄ በጣም አስደሳች ነገር ነው። በአባትና በእናቱ አላማና ታሪክ የሚያምን ልጅ ወልደናል። ደስ አይልም ሀወኒ?»

«በጣም ደስ ይላል - አክሱም። በጣም!» አለቻት።

ይህን ያለቻት ግን ከልብዋ አልነበረም። ይልቁን ሀዘን ነበር የተሰማት። አክሱማይት ከሰብአዊ ባህርያት ማፈንገጥዋ እየታሰባት ነበር።

ማምሻውን ወደደብረታቦር የማያደርገውን ጉዞ ጀመሩ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶአል። የጥይት ድምፅ ግን አይሰማም። ሌሊቱ ፍፁም የተረጋጋ ነበር። ሀወኒ ጆሮዎችዋን ከፈተች። ልብዋ... ቀልብዋ... ሁሉ የሀየሉምን የልጅነት ታሪክ ሊያዳምጥ አሰፈሰፈ። ካልተነጫነጨ የታገለ የማይመስለው የህወሀት ነባር አባል እንዲህ ሲል ነበር ንግግር የጀመረው፣

«... ስለሀየሉም ልጅነት ምን የሚወራ ይኖራል? ... በመሰረቱ አንቺም ቢሆን በዚህ ወቅት የሀየሉምን የልጅነት ታሪክ ማወቅ መፈለግሽ ግራ ያጋባል። በርግጥ አክሱማይት ምክንያትሽን ነግራኛለች። ጉዳዩን ባላምንበትም የተወሰኑ ነገሮች እነግርሻለሁ...»

ሀወኒ እንደ ርችት የሚፈነዳ ሳቅዋን ለቀቀችው... አክሱማይትም በሳቅ አጀበቻት። ነጭናጫው ታጋይ ግራ ከመጋባቱና ከመደንገጡ የተነሳ መሀል አስቀምጠው የሚስቁበትን ሴቶች በየተራ ገረመማቸው።

«ምን ነካችሁ?» አለ።

«ይቅርታ» አለች አክሱማይት «... ነጭናጫ መሆንህን ነግሬያት ስለነበር ነው ሀወኒ የሳቀችው»

ታጋዩ በንዴት ጦፈ፣

«እኔ በጣም የሚገርመኝ ነገር ቢኖር፣ እኔ ሳላምንበት - በመርፌ ግጥም አድርጋችሁ ስለሰፋችሁለኝ ነጭናጫ ስለሚባለው ጭራ ነው። እኔ ነጭናጫ አይደለሁም። ነጭናጮች እናንተው ናችሁ። ያልመሰለኝን መናገር መነጫነጭ ነው?»

ከአክሱማይት ጋር በትግርኛ አንድ ሁለት መባባል ሲጀመሩ ሀወኒ እየሳቀች ታያቸው ጀመር። ለአምስት ደቂቃ ያህል

ተጨዋጨኸው ተስማሙ።

«ይቀጥልልሻል ሀወኒ» አለች አክሱማይት «ላትሳቀቂ ያሻሽን ጠይቂው። የሀየሎምን የልጅነት ታሪክ ላንቺ መንገር እንዳለበት አምኖአል። እየተነጫነጨም ቢሆን አምኖአል።»

አክሱማይትን ከገላመጣት በሁዋላ ጀርባውን ሰጥቶአት ፊቱን ወደሀወኒ አዞረ።

«... ሀየሎም በልጅነቱ እግር ኩዋስ ጨዋታ ይወድ ነበር። ይኸው ነው የልጅነቱ ታሪክ። በርግጥ የአዲነብርኢድን ወጣቶች እያሰባሰበ ለጠብም ለፍቅርም፣ ለአደንም የማስተባበር ባህርይ ነበረው። ከዚህ በላይ ምን ሊባል ይችላል? በርግጥ አድማ የማድረግ ዝንባሌዎቹን መጥቀስ ይገባል። አመፅ ነገሮች ላይ ግንባር ቀደም ተሳታፊ ነበር። እምቢተኛ ነበር - ሀየሎም። በዚህ ጠባዩ አንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ተባሮ እንደነበር አስታውሳለሁ።

«በአፄ ሀይለስላሴ ስርአት ላይ ይካሄዱ በነበሩ የተማሪዎች የተቃውሞ እንቅስቃሴዎች ላይም ተካፍሎአል። ይሄ አይበቃሽም?» ብሎ ወደ አክሱማይት ተገላመጠ። ሁለቱም ከመናገራቸው በፊት ደግሞ ራሱ ቀጠለ «... በርግጥ በወቅቱ የተሙዋላ ፖለቲካዊ ብስለት ነበረው ለማለት አይቻልም። ሁላችንም እንዲያ ነበርን። መቼም ሀየሎምን በሚገባ አውቀዋለሁ። ከትግል በፊትም ሆነ ከትግል በሁዋላ አሳምሬ አውቀዋለሁ። ሳያስበው ነው ወደ ትግል የገባው። ሁላችንም ደሞ እንዲያ ነበርን። ለአብነት ለሩሲያ አብዮትና ለሌኒን ታላቅ ክብር ነበረው። የአብዛኞቻችንም ሁኔታ ይህን ይመስል ነበር ማለት ይቻላል። ይህም ሆኖ ግን ሀየሎም አዲነብርአድ ላይ ፍትህ በመንፈግና ጉቦ በመብላት ለታወቁት ፖሊሶች ጥሩ መድሀኒታቸው እንደነበር የታወቀ ነው። ሽጉጣቸውን፣ ኩፍያቸውን እየነጠቀ ደም እምባ ነበር የሚያስለቅሳቸው። ዘወትር ወደቤቱ አማላጅ እንደጉረፈ ነበር። አብሪተኞችን ከልጅነቱ ጀምሮ አጥብቆ የሚጠላ፣ ደካሞችን የሚደግፍ፣ በጉዋደኞቹ ሁሉ የተወደደ፣ ግሩም ሰው ሆኖ ነው ያደገው። ይህ ሁሉ ህዝባዊ ባህርይ እንዳለው ቢጠቀምም በዚያን ወቅት ግን ድንገት ነበር ትግሉን የተቀላቀለው። ጠመንጃ ይዞ ወጥቶ ረጅም አመት በረሀ ቆይቶ፣ ታግሎ ፣ አታግሎ፣ ወደዚህ ደረጃ መድረስን የመሳለለ ነገር በአእምሮው ያልነበረ ሊሆን እንደሚችል ግልፅ ነው። ይኸ በአብዛኞቻችን የነበረ ነው። በርግጥ እነወዲ ዜናዊ እንዲያ ላያስቡ ይችላሉ። ከጠየቅሽኝ ርእሰ ጉዳይ ወጥቼ ይሆን?»

«ልክ ነህ። ቀጥል ተስማምቶኛል» አለች ሀወኒ።

«... መልካም። ጥያቄሽ ራሱ ችግር ስላለበት ነው ይህን ያልኩሽ። እንዳልኩሽ የሚሰማኝን መናገር አለብኝ። አንድ ቃል በተነፈስኩ

ቁጥር 'ነጭናጫ' የሚል ቀንድ ግንባሬ ላይ መትከል ተገቢ አይደለም። ካቆምኩበት ለመቀጠል ያህል... በ1967 ከሀየሎም ጋር ወደአዲስ አበባ ሄደን እንደነበር ባነሳልሽ ይጠቅምሽ ይሆናል። ወሩ ጥቅምት ይመስለኛል። ልክ ነኝ፣ ጥቅምት መግቢያው ላይ ነበር። የየካቲቱ ህዝባዊ አብዮት ተቀጣጥሎ ግርግር የጠፋበት ጊዜ ነበር። ሀየሎም ደጋግሞ 'እነዚህ ወታደሮች አላማሩኝም' ይል ነበር። ሁለት ወራት ያህል አብረን አዲሳባ እንደቆየን፣ 'እኔ ወደአዲነብርኢድ መመለሴ ነው' አለኝ። 'ትንሽ እንቆይ?' አልኩት።

'ለምን?' አለኝ።

ምላሽ አልነበረኝም። አያይዞ፣ 'ለመማር፣ ሰራ ለመያዝ፣ የአዲሳባ ሰው ለመሆን?' የሚል ጥያቄ አቀረበልኝ።

'መልካም እንግዲህ አንተ ተመለስ። እኔ ዘግይቼ እከተልሀለሁ' አልኩትና ተሰነባበትን።

እኔ አዲስ አበባ ቆየሁ። ሁዋላ እንደሰማሁት ከአዲስ አበባ እንደተመለሰ ወደ አባቱ እርሻ ነበር የሄደው። ሽራሮ፣ ገምሀሎ አማባል ቦታ ከእህቱ ልጅ ጋር ጥቂት ጊዜያት የቆየ ይመስለኛል። እንግዲህ ይህ ጊዜ የህወሀት መስራች የሆኑት ወዲ ዜናዊም ሆነ እነ ስዩ፣ እነ አባይ እነ ስብሀት እነ ስዩም በአካባቢው ይንቀሳቀሱ የነበረበት ጊዜ ነው። ሀየሎም በወቅቱ ስለእንቅስቃሴው ብዙ እውቀት የነበረው አይመስለኝም። ይልቁን ይኸ ያልኩሽ ወንድሙ ከነ ስዩ ጋር ግንኙነት መስርቶ ነበር። ውሎውን ግን ለሀየሎም አይነግረውም። ሁዋላ ሀየሎምንም ይዞት መሄድ ጀመረ። በዚህ ጊዜ ነው እኔ ከአዲሳባ በቀጥታ ወደበረሀ የሄድኩት። እዚያ በደረስኩ ሰሞን ሀየሎምም መጣ። በመጀመሪያዎቹ የትግሉ ጊዜያት ለትግል ከወጡት መካከል ወደ ከተማ እየተመለሱ ለደርግ መረጃ የሚያቀብሉ ስለነበሩ እነርሱን እንድንጠብቅ እኔና ሀየሎም ተመድበን እንደነበር ትዝ ይለኛል። ይኸ ግን የትግሉ የአጀማመር ታሪክ እንጂ የሀየሎም የልጅነት ጊዜ ስላልሆነ ከርእሴ የወጣሁ ይመስለኛል» ብሎ ድንገት አቁዋረጠ።

«የለም! የለም!» ብላ ተቃወመች ሀወኒ «... እንዲያውም እጅግ ጠቃሚው ምእራፍ ይኸ ይመስለኛልና ቀጥልበት» ስትል አደፋፈረችው።

ትንሽ አትማምጦ ቀጠለ፣

«... ስለሀየሎም የትግል አጀማመር ሊጠቀስ የሚገባው ምንም የውትድርና ስልጠና ሳይሰጠው ራሱን ብቁ አድርጎ የመገኘቱ ጉዳይ ነው። ወደ በረሀ ሲወጣ ጭምር እንደታጋይ ታጥቆና የአባቱን ጠመንጃ ይዞ ነበር። ይህ ሁኔታ ሀየሎምን ልዩ ያደርገዋል። ከማንኛችንም

ታጋዮች ቀድሞ ችሎታውን ማስመስከር የጀመረ፤ ተወዳጅነትና አመኔታን ያተረፈ ታጋይ ነበር። በርግጥ ሁዋላ ታሳላቅ ውጊያዎች መካሄድ ሲጀምሩ የተለያዩ የውትድርና ጥበቦችን አጥንቶአል። በማንበብ ልምዱን አዳብሮአል። በተግባሪ ያገኘውን ልምድ ካነበበው ጋር እያዛመደ በአላማ ፅናት እያረቀ የድልና የጀግንነት ምሳሌ ለመሆን የበቃ ወንድማችን ነው። ሀየሎም ያልተሳተፈበት ውጊያ ተደርጉአል ማለትም ከቶ አይቻልም። በውጊያዎች ሁሉ ሀየሎም የብርታት ብርሀን ሆኖ ያገለግላል። ስለሀየሎም ተነግሮ ያልቃል ብሎ የሚያስብ ካለ መቼም የዋህ ነው። እኔንም ከዚህ በላይ ባትነዘንዙኝ ለፅድቅ ይሆናችሁዋል ...»

ሳቁበት።

ከዚያ በላይ አንዲትም ቃል ለመተንፈስ እንደማይፈልግ ጭምር ተገነዘቡለት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደቆዩ፤

«ታሪክ ፀሀፊ ከሆንሽ በአጠቃላይ በኢህአዴግ ወይም በህወሀት ደረጃ ያለውን የትግል ታሪክ ብትቃኚው አይሻልም?» ሲል ጠየቃት «...የሀየሎምን ብቻ ነጥለሽ የምታዪው ከሆነ ወደ ተሳሳተ አቅጣጫ ነው የምትጉዋገረው።»

ህወኒ በረጅሙ ተነፈሰች። ይህን ለመሰሉ ጥያቄዎች ማብራሪያ መስጠት ታክቶአታል።

* * *

በቤጌምድር ግዛት ውስጥ ወሮታ የምትባል አንዲት ትንሽ መንደር አለች። ወሮታ በታላላቅ ኮረብታዎች ተከባለች። የከፍተኛ ኮረብታዎቹ ጫፍ ጣናንና ባህርዳርን አሻግሮ ያማትራል። በእነዚህ ከፍተኛ ኮረብታዎች አናት ላይ ብዙ ሺህ ጠመንጃዎች አሉ። የጠመንጃዎቹ አፈሙዝ ወደባህርዳር ያመለክታል። አሁን ጠመንጃዎቹ ዝምታ ላይ ናቸው። ትእዛዝ ይጠብቃሉ። በሚታዘዙባት ደቂቃ ግን በደርግ ግዙፍ ሀይል ላይ ይዘፍነብታል። ካልታዘዙ ምንጊዜም ሀጥተኞች ናቸው።

የተዋጊዎቹ አዛዥ ከኮረብታዎቹ እምብዛም ባልራቀ የአንድ ገበሬ ጎጆ ውስጥ ይገኛል። የጎጆዋ አከባቢ ሌሊትና ቀን በተጋዮች ይጠበቃል። በኮረብቶቹ ላይ የመሸጉት ንቁ ታጋዮች መሪያቸው አጠገባቸው መኖሩን ያውቃሉ። በአካባቢያቸው መገኘቱ የሚያሳድርባቸው ልዩ ስሜት ጭምር አለ። በራስ የመተማመን ወኔያቸውን ይጨምረዋል። ልበ ሙሉነት ይሰማቸዋል። ስለዚህ ዘወትር ስሙ ከአንደበታቸው አይጠፋም - ሀየሎም!፤ ወዳ አርአያ!

ሊመሽ ምንም አልቀረው ...

አንዲት ረጅም ቀጭን ሴት ሀየሎም ወደሚገኝበት ጉጆ ስታመራ ታየች። የያዘችው ሻንጣ እንደ አሸዋ ቢካበድም የመበገር ሁኔታ አልታየባትም።

ታጋይ መች ይደክመውና!? ምን ሲደረግ!?

«ወዴት ነው?» የሚል ድምፅ ሰማችና ቆመች። በመፅሀፍ የተሞላ ሻንጣዋንም ጣል አደረገችው። በድንግዝግዙ ውስጥ ድምፅ ወደሰማችበት ጢሻ አተኩረች። ራሱ ላይ የጠመጠመው ክሹፍ የደብር አለቃ ያሰመሰለው ጠመንጃ ያነገተ ተዋጊ ከሰንሰል ቅጠሎች ውስጥ ተመዘ ወጣ።

«ሀየሎምን ማነጋገር አፈልጋለሁ» አለችው።

ታጋዩ ግን መልስ ሳይሰጣት በርቀት ያስተውላት ጀመር።

«ህወኒ ማለት አንቺ ነሽ?»

«ነኝ አሥ»

በፈገግታ ተጠጋት።

እንደበረሀው ልማድ ጭንቅላት ለጭንቅላት እየተገጫጨ ተሳሳሙ።

«ሀየሎም እንደምትመጪ ከነገረን ቆየ። ምነው ዘገየሽ?»

«መኪና በጣም ችግር ነበር።»

ታጋዩ ሻንጣዋን አፈፍ አድርጉ ወደ ጉጆዎቹ እየመራ ወሰዳት።

«እንተዋወቃለን። ረሳሺኝ ልበል?»

«ረሳሁህ። የት ነበር የተገናኘነው?»

«ከጉንደር እንደመጣሽ» ብሎ ፈገግ አለ። አያይዞ «ለመሆኑ ትግርኛ ለመድሽ?»

«ቁሩብ ... ቁሩብ»

ሁለቱም ሳቁ። ትንሽ - ትንሽ ማለትዋ ነበር።

ከጉጆዎቹ ጉዋሮ ከአስር የማይበልጡ የትግራይ ታጋዮች ራት እየተመገቡ ነበር። በትሪ ላይ የተዘረጋውን እንጀራ ከበው እጆቻቸውን አንዴ ሲሰነዝሩ ትሪው ባንድ አፍታ ባዶውን ይቀራል። ዳሩ ትሪ አይደለም። ለሁለት የተሰነጠቀ ጀሪካን ነው። አንድ ጀሪካን በቁመቱ ለሁለት ሲሰነጠቅ ምን የመሰለ ሁለት ትሪ ይወጣዋል።

ታጋዮቹ በባህላቸው መሰረት እንግዳዋን ወደ ገበታው

ጋበዙዋት። ተጠግታ መሻማት ጀመረች። ገና ከእሳት የወረደው የአደስ ወጥ እንጀራው ላይ ሲገለበጥ የዘንጋዳው እንጀራ እየራሰ ስለሚቆራረስ ጠቅልሎ ለመጉረስ አይመችም። ዳሩ ለአመጋገብ ምን ሀግ ያሻዋል? እንጀራና ወጡን እንደ ንፍሮ እየዘገኑ ለመጉረስ መሞከር የተለመደ ነው።

«ማን ልበል ስምሽን?»

ለእንግዳዋ ጥያቄ ያቀረበላት የግንባሩ የመረጃ ሀላፊ ነበር። ራት ላይ ባጋጣሚ አጠገብዋ ነበር የተቀመጠው።

«ሀወኒ። ያንተስ?»

«ወዲ አስመራ ይሉኛል።»

«ኤርትራዊ ነህ?»

«አይደለሁም። የትግራይ ልጅ ነኝ - ግጀት የምትባል መንደር ነው የተወለድኩት። አድገቴ ግን አስመራ ስለሆነ ታጋዮቹ ወዲ አስመራ ይሉኛል። እዚህ ተመድበሽ መምጣትሽ ነው?»

«እንዴታ!»

ደስታ ፊትዋ ላይ ተንቦገቦገ።

«ምን ክፍል ተመደብሽ?»

«ታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል።»

«አማራ ነሽ?»

«የለም። አሮሞ ነኝ።»

«ሀወኒ የሚለው ስም ግን የአማርኛ መስሎኝ ነበር።»

«በርካታ አማሮች ደግሞ የትግሬ ስም ይመስላቸዋል። ቃሉ የኦሮሚኛ ነው። 'ምኞቴ' ማለት ነው» አለችው።

እንጀራው ስላለቀ አስተናጋጆቹ ትሪውን ይዘው ሄዱ። አፍታም ሳይቆዩ በእንጀራና ወጥ ሞልተውት ተመለሱ።

«መቼ ነው ወደ ትግል የገባሽው?» ሲል ጠየቃት።

«ቆየሁ»

«ከውጪ ነው የመጣሽው?»

«የለም። ጐንደር መምህር ነበርኩ። በቀላል ነገር አመት ሲያስሩኝ አኩርፌ ኮበለልኩ። ሀሳቤ እንኩዋ ወደ ሱዳን ማለፍ ነበር። በአጋጣሚ

የህወሀት ሰራዊት ያዘኝ። የመጀመሪያ ቀን ማን እንዳናገረኝ ታውቃለህ? - ሀየሎም ነበር።»

«አሃ» አለ ወዲ አስመራ «... ሰሞኑን ሲያወራልን የነበረው ስላንቺ ኖሮዋላ! በጣም ያደንትሻል። ቅን ናት ሲል ነበር።»

«እውነት?»

ፊትዋ ባንዴ ቀላ። በሀሴት ሞቀች። እስዋ በሌለችበት ሀየሎም ስለርስዋ ያወራውን መስማትዋ ልዩ ደስታ ፈጠረላት። በዚያ ስሜት ታወጋው ጀመር፣

«ይገርምሀል... ወደ በረሀ ከመውጣቴ በፊት የሀየሎም ስም ለኔ አዲስ አልነበረም። ጐንደር ሆኜ ስለርሱ ሲነገር እሰማ ነበር። ወደ አ.ህአዴግ ነፃ መሬት እንደገባሁ መጀመሪያ ያገኘኝ ታጋይ ወደ ሀየሎም ሲያቀርበኝ ያ ስመ - ገናና ሰው የዚህ አይነት ቅርፅና መልክ ይኖረዋል ብዬ ጨርሶ አላሰብኩም ነበር። እኔ ስደርስ አንዲት ጐጆ ውስጥ ጋቢ ለብሶ ፊልም እያየ ነበር። ጅንን ሰው ነበር የጠበቅሁት። ሀየሎም ለሰላምታ እጁን ሲዘረጋልኝ እሱ ይሆናል የሚል አሳብ ውስጤ አልነበረም። ጨበጥኩት። ቁጭ በይ አለኝ። ቁጭ አልኩ።

'ስምሽ ማነው?'

'ሀወኒ?'

'የኔ ደሞ ሀየሎም'

ሰውነቴ ውስጥ የኤሌክትሪክ ሞገድ የተለቀቀ ያህል ነዘረኝ።

'አንተ ነህ ሀየሎም?' ብዬ ጮህኩ።

እሱም በሁኔታዬ ደንገጥ አለ።

'ምነው?' አለኝ።

'ስምህ በጣም ገናና ነው። ብዙ ሰዎች ያደንቁሀል። ወታደሮች ደግሞ ይፈሩሀል' አልኩት።

ሀየሎም ብዙ ስሜት አልሰጠውም። በግራ እጁ ጢሙን እያፍተለተለ ቆየና፣ 'በድንበር አካባቢዎች በብዛት ስለተንቀሳቀስኩ ይሆናል ያን የመሰለ ታሪክ የሰማሽው። በተረፈ የኔ አስተዋፅኦ ከሌላው ተጋዳይ የተለየ አይደለም' አለኝ። ከዚያም ታሪኬን እንደዋዛ ጠየቀኝ። የትምህርት ደረጃዬን፣ ስለቤተሰቦቼ፣ ስለፖለቲካ ዝንባሌዬ አስረዳሁት። በመጨረሻ ፍላጐቴ ምን እንደሆነ ማወቅ ፈለገ። ቢቻል ወደ ጀርመን ለመሻገር እንደምፈልግ ስገልፅለት፣

'ጆርመን ምን ተደርጊያለሽ?' ሲል ጠየቀኝ።

የልጅነት ፍቅረኛዬ እዚያ መኖሩን ስነግረው ራሱን ላይ ታች ነቀነቀና 'አይዞሽ በሰላም ያሰብሽው ቦታ ትደርሻለሽ' ብሎ አፅናናኝ። በነጋታው ቁርስ ላይ ጠራኝና አብረን በላን። ረጅም ሰአት የፈጀ ቁርስ ነበር። ሀየሎም ስለትግሉ ያብራራልኝ ጀመር። ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ፍላጐቱ ከፍተኛ ስለነበር ጥያቄ አበዛሁበት። ያለመታከት አብራራልኝ። የግል ታሪኩን በተለይ ደጋግሜ ጠይቄው ነበር። የዚያን አይነት ጥቂዎችን ይዘላቸዋል። እኔ ደግሞ የግል ታሪኩን ነበር የበለጠ ለመስማት የጉጉትሁት... በእምነት ደረጃም ታሪክ በግለሰቦች በኩል ቢሳፍ የበለጠ የተዋጣ ይሆናል ብዬ ነው የማምነው። ሀየሎም በአብዛኛው ስለኢትዮጵያ ህዝብ ነበር የሚያወራልኝ። ተዋረድን፣ ደሽየን፣ የሚሉ ቃላት ነበሩት። ሲናገር የፖለቲካ ሰው አይመስልም። ድህነት መጥፋት አለበት፣ መዋረድ የለብንም፣ መሰደብ፣ መገደል፣ አይገባንም የሚል ነገር ደጋግሞ ይናገር ነበር። ወደድኩት። በጣም ወደድኩት። ምሳ ሰአት እንደምንገናኝ ነግሮኝ ይሄዳል። የሀየሎምን ወሬ ለመስማት በጉጉት ነበር ምሳ ሰአትን የምጠብቀው። የዋለበት ውሎ ሲመሰስ 'ሀወኒ' ብሎ ሲጣራ የማነበውን ወርውሬ በርሬ ነበር የምወጣው። በአስራምስተኛው ቀን ነው መሰለኝ 'ወደ ሱዳን የሚሄድ መኪና ተገኝቶአልና ነገ ማታ ሰለምትጉዋገር ተሰናዳ' አለኝ። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። ጥቂት ቀናት መቆየት ፈለግሁ። በርግጥ ፈርቼ ነበር። ጦርነት ቢነሳ እሞታለሁ የሚል ስጋት ነበረኝ። በሌላ በኩል ደግሞ ሱዳን ጨለማ ሆኖ ታየኝ። ሱዳን ምን እንደሚገጥመኝ ጨርሶ አላውቅም ነበር። ሆኖም ለመሄድ ወሰንኩ። በነጋታው እቃዎቼን በትንሽ ሻንጣ አሰናድቼ ለገዙ ተነሳሁ። መኪናው ይመጣል ከተባለበት ሰአት ቀደም ብሎ ሀየሎም አስጠራኝ። ያቺን ደቂቃ በህይወቴ ሙሉ አልረሳትም። 'መሄድሽ ነው?' ሲል ጠየቀኝ።

'አዎን'

ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፣

'መልካም ጉዞ እመኝልሻለሁ። ካርቱም እንደደረስሽ መሐመድ አስማን የሚባል ሰው ይቀበልሻል። ያሰብሽው ሁሉ እስኪሞላልሽ ድረስ ይንከባከብሻል' አለኝና ለስንብት እጁን ዘረጋልኝ።

እንባዬ ሳላውቀው በአይኔ ግጥም ብሎ ሞላ። ሀየሎምን መለየት ከባድ ነበር። ሩህሩህ ሆኖ ነበር ያገኘሁት። የዘረጋልኝን እጁን ስጨብጠው 'ሀሳብሽን ከለወጥሽና ለመታገል ልብሽ ከፈቀደ በአልልታ እንቀበልሻለንና ሳታመነቺ ተመለሺ' አለኝ። ስሜቴን ፈራሁት። 'ቅሪ' ቢለኝ እቀር ነበር። ግን ሳይለኝ ቀረ። እድሉን ሙሉ በሙሉ ለኔ ተወልኝ። የዘረጋልኝን እጁን እንደጨበጥሁ ቆየሁ። 'ቻው ሀወኒ - አልረሳሽም' አለኝ።

እንባዬን እየጨማመቅሁ ሀየሎምን ትቼ ቶሞ ወደሚጠብቀኝ ማርቸዲስ የጭነት መኪና በረርኩ። በመንገድ ላይ ታጋዮቹ በጣም ተንከባከቡኝ። ሱዳን ወይም አውሮፓ ከመኖር መታገል የበለጠ እንደሚያስደስት እየነገሩኝ ካርቱም ገባን።

'ሀየሎም ለምንድነው እንድታገል አጥብቆ ያልጠየቀኝ?' በሚል ጥያቄ ራሴን ማሳበድ የጀመርኩት ወዲያው ነበር። ምናልባት በስነልቦና ደረጃ ለትግል እንዳልተዘጋጀሁ ተረድቶ ይሆን? ከራሴ ከውስጥ በመነጨ ፍላጐት ለትግል ካልወሰንኩ ውጤትማ ልሆን እንደማልችል አምኖ ይሆን? ብዬ ደሞ አስባለሁ። በተከፋፈለ ልብ ነበር ካርቱም ኢህአዴግ ጽህፈት ቤት የሰነበትኩት። በሁለተኛው ሳምንት ግን ሀሳቤን ለወጥኩና ወደ ትግራይ ተመለስኩ። አመጣጤ ለመታገል አልነበረም። ድርጅቱ የሚፈቅድልኝ ከሆነ የጦርነቱን ታሪክ ለመጻፍ፣ ብቻ ለመጠየት ነበር። መጣሁ። ጠየቅሁ። ተፈቀደልኝ። ደስታዬ ወሰን አጣ። ምናልባትም በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ተወደደም ተጠላም ግዙፍ፣ ስፋራ የሚይዘውን ይህን የጦርነት ታሪክ ለመፃፍ እድል ማግኘት አስደሳች ይመስለኛል። ድርጅቱ በጀት መደበልኝ። ታጋዮች ከማመባበት የተሻለ ምግብ ጭምር ለኔ ተፈቀዶ ነበር። ከወታደራዊ ምስጢሮች በቀር ማንኛውንም ዶክመንት እንድመለከት ታዘዘ። ብዙ ታጋዮችን አነጋገርኩ። የህወሀትና የኢህዴንን ከፍተኛ ባለስልጣናት፣ ወታደራዊ መሪዎች፣ እውቅ ተዋጊዎችን ሁሉ አገኘሁዋቸው። ከአንዳንድ የሻዕቢያ ሰዎች ጋር ጭምር ተዋወቅሁ።

ከአራት ወራት በፊት ጀምሮ ግን በከባድ ችግር ውስጥ በጀግንነት በሚያልፉ ታጋዮች ፅናት መቅናት ጀመርኩ። ራሴን መናቅና መታዘብ አመጣሁ። ግን እዋልል ነበር። በዚህ መካከል ክሳድ ግመል ላይ በአይሮኘላን ድብደባ ቆሰልኩ። እድሜ ለደርግ በአይሮኘላኑ ድብደባ ጠንካራ ታጋይ ሆኜ ወጣሁ። እያንዳንድዋ ደርግ የሚፈፅማት ግፍ ታጋዮችን እንደምትወልድ! አመፀኛ ልቦችን እንደምታፈራ ጭምር ተገነዘብኩ። ይህ ትልቅ ትምህርት ነበር - ለኔ» ብላ በረጅሙ ተነፈሰች።

ከራት በሁዋላ ሻይ በክባያ መጣላቸው። የክባያው ክፈፍ ከንፈርዋን ስለለበለባት እንዲቀዘቅዝላት አስቀመጠችው።

«እዚህ ምን ስራ ላይ ነው ምድብህ?» ስትልም ወዲ አስመራን ጠየቀችው።

«የመረጃ ስራ ነው የምሰራው» ካለ በሁዋላ «... በነገራችን ላይ እኔ በአግአዚ አንሬሽን ከመቀሌ አስር ቤት ካመለጠት መካከል ነኝ። ስለአንሬሽኑ ሰምተሻል?» ሲል ጠየቃት።

«ጫፍ ጫፉን» አለች።

«የማይታመን የጀግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ከሱ ብትጀምሪ ይሻልሻል።»

«በሀየሉም በኩል የትግሉን ታሪክ መዳሰስ ነው ፍላጐቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የህዝብ ታሪክ ነው። የህዝብ ቁጣ ነው። ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ህዝባዊነቱን ያኰስሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ህዝቡ ሀየሉምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሉም በተፈጥሮው ሩህሩህና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የግድ በአንድ መንገድ ብቻ መገለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሉምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፊው። ሀየሉም የህዝብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፤ በወደፊቱ ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሉም» ማለት ፈለጋ ነበር።

አቃታት ...

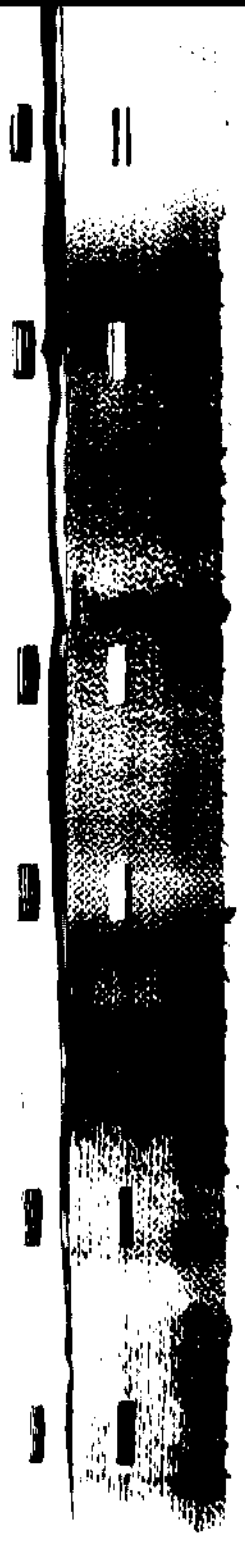

ደንስ ጀግና!

ከራሻትከን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«እንደምን ከረምክ ልጅ?»

«ጤና ይስጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ገጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አቦይ» አለ ወጣቱ ሰው። «አንድ የሚያስተላልፉልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጃችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንኑ

«ጫፍ ጫፉን» አለች።

«የማይታመን የደግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ከሱ ብትጀምሪ ይሻልሻል።»

«በሀየሉም በኩል የትግሉን ታሪክ መዳሰስ ነው ፍላጐቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የህዝብ ታሪክ ነው። የህዝብ ቁጣ ነው። ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ህዝባዊነቱን ያኰስሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሉምን ህዝቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ህዝቡ ሀየሉምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሉም በተፈጥሮው ሩህሩህና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የግድ በአንድ መንገድ ብቻ መገለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሉምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፊው። ሀየሉም የህዝብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፣ በወደፊቱ ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሉም» ማለት ፈልጋ ነበር።

አቃታት ...

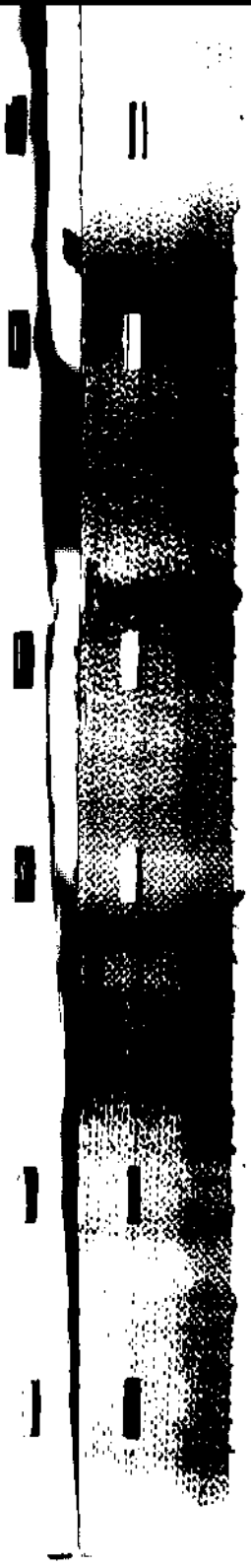

ደንስ ጀግና!

ከራቫትከን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«እንደምን ከረምክ ልጅ?»

«ጤና ይስጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ገጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አቦይ» አለ ወጣቱ ሰው። «አንድ የሚያስተላልፉልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጃችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንኑ

ልጠቁማቸው ፈልጌ ነው::»

«መልካም:: በል መልእክቱን ግለፅልኝ::»

ለግማሽ ሰአት ያህል ረጋ ብሎ ተናገረ::

«አቦይ!! ይዘውታል የተናገርኩትን?»

«አንዲት ቃል አትጐድልም ልጀ! እንዳለች ነገ ተስያት አስመራ ትደርሳለች::»

«አመሰግኖታለሁ::»

«ለሀገራችን ነው ልጀ ...»

«ሌላም አጭር መልእክት ልጨምርልዎ»

«ትችላለህ ቀጥል»

«ያቀረብኩት አሳብ ተቀባይነት የሚያገኝ ከሆነ ከዚሁ ጋር በተያያዘ አንዳንድ መረጃዎችን እንዳስተላልፍ አዲስ አበባ የመቆያ ጊዜዬ ሊራዘምልኝ ይገባልና ይህንኑ ጨምረው ያስተላልፉ::»

«ሻይ ይፈላልህ ታዲያ? የአገራችን ቂጣም አለ::»

«መልካም!» ብሎ ተደላደለ::

ሻይ እየጠጡ በበርካታ ፖለቲካዊ ጉዳዮች ላይ ተወያዩ:: ስለሸዋ ሰዎችና ሹማምንት ሲያወጉም በአገሪቱ ላይ የስንፍና ባህል እጅግ መንሰራፋፋቱን አንስተው ተነጋገሩ::

- ህዝቡ ተስፋ በማጣቱ መጠጥ ለምዶአል:: ከእኩለ ቀን በሁዋላ ወደ አረቄና ጠላ ቤት የሚጐርፈው ወጣት ቁጥር ጥቂት አይደለም:: ሰዎቹ ሙያ አይማሩም:: ጥረው ተጣጥረው ኑሮአቸውን አያሸንፉም:: ባለስልጣኖቹ ሀገራቸውን አይወዱዋትም:: እነርሱ ራሳቸው የማያፈቅሩዋትን ሀገር ሌላው ይወድላቸው ዘንድ ግን በራዲዮ ይናገራሉ:: ሌላው ሁሉ ቀርቶ ለባንዲራቸው ፍቅር የላቸውም:: ባንዲራ ያለበት ጥበብ ልብስ ቢሞቱ አይለብሱም:: የአሜሪካ ባንዲራ ያለበትን ከናቲራ ግን ይለብሳሉ:: በዚህ ላይ የምቀኝነት ባህል ስር ሰዶአል:: ጐረቤቶች ርስበራስ ይሰዳደባሉ:: ልብስ ማጠብ አይወዱም:: ሹማምንቱ ዘመዶቻቸውን ብቻ ስራ ያስገባሉ:: ያስፈራራሉ፤ ይዋሻሉ፤ አይማሩም፤ ሰው ይንቃሉ፤ ቤተክርስቲያን አይሄዱም፤ ሹማምንቶች እግዚአብሄርን ስለማይፈሩ ሰውን ከፍየል ለይተው አያዩትም - ያርዱታል:: መንገዶቹ ሰገራ ብቻ ናቸው:: ዛሬ ቢጠረግ ነገ ያው ነው:: ወጣቶቹና ጐልማሶቹ ጫት ያኝካሉ:: የውሃ እጥረት የለም:: ልምላሜ ግን አይታይም:: ሌላው ቀርቶ ዛፎችን ይቆርጣሉ እንጂ

መልሰው መትከል የሚባል ነገር አያውቁም:: አቡዋራው እየተነሳ ሰውን ያለብሰዋል:: ዛፍ ተክለው ቢሆን ኖሮ ግን ከአቡዋራው በዳኑ ነበር:: ሀይቆቹ ውስጥ አሳ ሞልቶአል:: የሚያጠምዳቸው ግን የለም:: ይልቁን ህዝቡ አቡዋራ አቡዋራ የሚል ሽሮ ሲያንተከትክ ይውላል:: ድህነቱ ልክ የለውም:: እርሳስ እየሰበሩ ተካፍለው የሚማሩ ወንድማማቾች ይበረክታሉ:: ማቲዎች ምሳቸውን ባቄላ ይቆረጥማሉ:: ሀብታሞች ደግሞ እብሪተኞች ናቸው:: ሰራተኞቻቸውን ይደበድቡዋቸዋል:: ስለራሳቸው ረጅም ሰአት በመለፍለፍ ጊዜያቸውን ያሳልፋሉ:: በዚህ ላይ ቦርጫም ናቸው:: ጥሬ ስጋ ይወዳሉ:: ሆዳቸው የእርጉዝ በግን ይመስላል - ይህን አስከፊ ሁኔታ የፈጠረውም የፊውዳሎቹና አምባገነኑ ስርአቶች ናቸው:- ተባባሉ::

ከዚያም የሻእቢያ እንቅስቃሴ ተነሳ::

- ዲፕሎማሲያዊ ስራው ተጠናክሮአል:: የኤርትራ ወጣቶች መስዋእትነት በአለም ላይ ወደር የማይገኝለት ነው:: የኤርትራ ነፃነትም የማይቀር መሆኑን ማንም ተገንዝቦታል -

እቦይ ግርማፅዮን በመጨረሻ ስለ ፍረወይኒ ሳያነሱ አላለፉም ...

«ፍረወይኒ ባልዋ በመንግስት ወታደሮች ከተገደለ ወዲህ በህይወትዋ ደስተኛ አልነበረችም:: አንድ ቀን ልጅዋን ወደ በረሃ ለመላክ ወስና አማከረቺኝ:: 'ወደ አጐቶቹ ይሂድ! እዚህ ምን ይሰራል? ሁላችንም ከተሰደድንማ ለወራሪዎቹ ሰርግ ነው:: ኤርትራ ባዶዋን ቀረች:: ወዲ አፍወርቂ ... እዚወደይ ... ከመይ ጌሩ ይእዘበና ... ንህና ህማቃት ... ከብድና ፈቲና ... ነግራማት ... ንህናዶ ኤርትራውያን ኢና? ምሽክናይ እዚወደይ ... እዚ ጅግና ወዲ ኤረ ... ጥራይ ኢዱ ፈቆዶ በረኻ ከርተት ይብል?' እያለች ስቅስቅ ብላ ታለቅሳለች:: አፅናናታለሁ፣ እቆጣታለሁ፣ ወይፍንክች!

«አንድ ቀን ደግሞ ከምሽቱ አራት ሰአት መጣች:: ብቅስል ጋቢ ለብሳ በር ላይ ቁማ ሰማዩን ታያለች:: 'ፍረወይኒ ምንሆንሽ?' አልኩዋት 'ና ተመልከት' አለችኝ ወደ ጨረቃዋ እያመለከተችኝ:: የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶ ነበር:: 'እዞምጀጋኑ!' ብላ እንባዋ እየወረደ 'ተመልከት ወንድሞቻችን እየተዋጉ ነው:: ጨረቃዋ የምትደማው ጀግኖቹ የማይታመን ጀብድ ሲፈፅሙ ነው:: ተመልከት የሚረጨውን ደም!' ብላ ጦርነቱ በቀጥታ የሚታያት ያህል የፍልሚያውን ሁኔታ ትነግረኛለች::

«ስለ ወገኖቻችን ወሬ የምትሰማበት ምንም መንገድ ስላልነበረ

የጨረቃን፣ የጉጉትን እንቅስቃሴ፣ የከዋክብትን ሁኔታ እያየች ትግሉ የደረሰበትን ሁኔታ ትተነብያለች። በወትሮ ፈጣኑ አልነበራትም። እንዳልኩህ ይህ በሆነ በሰባተኛው ቀን በተመሳሳይ ሰአት መጣችና ልጅዋን በረሃ ለመላክ መወሰንዋን ነገረችኝ። ብቸኛ ስለሆነች ረዳት ደጋፊ ያስፈልጋታል። ልጅዋ ጉንዋ ቢሆን ይሻል ነበር። ግን ይህን አልነገርኩዋትም። ስሜትዋን ላበላሸው አልፈለግሁም። ከማበረታታትም ተቆጠብኩ። ከጡት መያዣዋ ስር የተጣጠፈ ወረቀት አውጥታ 'ይህ ደግሞ ለኢሳይያስ የፃፍኩት ደብዳቤ ነው' አለችና ታነብልኝ ጀመር። ደብዳቤው እኔንም አስለቀሰኝ። የዋህዋ ፍረወይኒ ለወዲ አፍወርቂ በፃፈችው ደብዳቤ እሰዋ ያልመጣችው በጨጉዋራ በሽታ ስለምትሰቃይ መሆኑንና በዚህ ሁኔታ ላይ ሆና ብትመጣ ሽክም እንደምትሆን ተንትናለች። አያይዛም ልጅዋን መላክዋን በወኔ ገልፃለች። በመጨረሻም 'ማርያም አስመረይቲ ትከተልኩም!' ብላ ደምድማለች። 'ጥሩ ነው' አልኩዋት። ተደሰተች። መልእክት ካለኝ ከስሩ ቦታ ስላለው እንድጨምርበት ነገረችኝ። ራስሽ ጨምሪበት አልኩዋትና 'ኤርትራውያን ሁሉ ሰላምታቸውን ያቀርቡልሃል' የሚል ቃል አከለችበት። ከዚያ አመሰግናኝ ሄደች።

«አንደምኞትዋ ልጅዋን ወደ በረሃ ላክችው።

«ይህም ሁኔታ በአካባቢው መወራት ሊጀምር በአጋጣሚ እኔም ወዲህ ወደ ደብረዘይት ለመምጣት ዝግጅት ላይ ስለነበርኩ ብቻዋን ከምትሆን ብዙ ይገሬያት ወደዚህ መጣሁ። እዚህም አልቀረላት። በየለቅሶው፣ በየሰርጉ ስለኤርትራ ጀግኖች እያነሳች ስትንሰቀሰቅ አንድ ወታደር ጠቁሞባት ተያዘች። ብትክድ ምናለበት 'ወንዶች ከሆናችሁ ጀግኖቹ ወንድሞቼ ወዳሉበት ሳህል ሂዱ። እኔማ በጨጉዋራ በሽታ የምሰቃይ ደካማና ብቸኛ ሴት ነኝ። ባሌንም ገደላችሁት። እኔንም ግደሉኝ። ልጄን ግን አታገኙትም። ከጀግኖቹ ጋር በረሃ ነው' አያለች ስትጮህ፣ ገደሉዋት።

«አመዋመዋቱዋ እንኩዋ የጀግና ነበር። ራስዋን እንደመሳትም አድርጉአት ነበር? ፖሊሶች ግራና ቀኝ ክንድዋን ጨምድደው ይዘዋት ሲሄዱ የመንደሩ ነዋሪ ሁሉ ግልብጥ ብሎ ወጣ። የማይወዳት አልነበረም። ሁሉም 'ፍረወይኒ ወልደማርያም' እያለ በሙሉ ስምዋ ነበር የሚጠራት። በፖሊሶች ተይዛ ስትወሰድ በጨኸት ትናገር ስለነበር አንዱ ፖሊስ 'አፍሽን ዝጊ! አንቺ ስደተኛ ትግሬ!' ብሎ ጮኸባት። ሽጥ መዞ ሊያስፈራራት ሞከረ። ፍረወይኒ መቸ ተበገረች ታዲያ። በአማርኛ 'ስሙኝ ወገኖቼ! አዎን ስደተኛ ነኝ!' እያለች ትጮህ ጀመር 'ግን ለምን መሰላችሁ የተሰደድኩት? ወታደሮች አገራችንን ወረሩት። ግን መስሎአቸው እንጂ ኤርትራን እንደሁ አያገኙዋትም! ወዲ አፈወርቂ ጆሮአቸውን ጨምድዶ እየረገጠ

ያስወጣቸዋል። ይህን ደሞ ባይናችሁ ታያላችሁ! ወታደሮች ከአገራችን ከወጡ ከበሮዬን እየመታሁ ወደ ሀገሬ እገባለሁ። አለምን ሁሉ የምታንቀዋቅዋ ሀገር አለችኝ። ደሞ ለእናንተስ ይህን መሬት ማን ሰጣችሁ? ይህ ምድር የኦሮሞዎች አይደለምን? እናንተ ግን ፊሪዎችና ሆዳሞች ናችሁ። ሙት ናችሁ። ልባችሁ እናትን ለመደብደብ ይጨክናል። እኔን ለመግደል ቸኮላችሁ! ጀግኖቹ ግን ሳህል ናቸው' ካለች በሁዋላ በትግርኛ ደሞ ቀጠለች '... እዞም ጀጋኑ አይሳዓሩን! አጆኻ ዝወደይ! ከምታ ዝበልኩኻ ጌርካያ!? ሕራይ ድኣ ንበርኻ! ዕባ አስቲኻኒ ሞት ከም አዳም፣ ወላኒ ኢራትሪያ አደይ ናዓ ወዒያ እንተዘይርዓኹ ወዲ አፍወርቂ ከምዝዕወት ይፈልጥ እዩ ... አቡኡ ኻእ ፈልጦም እንድየ ... ገዝኡም እኮ ጥቃ እንዳያ ገርንኪኤል እዩ ... ደቂ ዐሎት ኢዮም ... እዚ አንበሳ ውድና ነዞም በላእቲ! ሀመድ ጌርም ኢዩ። ሀመድ ትኹን አዲኡም። ርጉማት! እወ እዚ ወደይ ... አደ ወሊዳ ትምከን ... ዓሻታት! ንአይ ቀቲልኩምሞ እንታይ ዝይትረኽቡ ስትል ሰማናት። ኤርትራውያን ተአኪብና በኺና! እንታይም ከማበር ኢልካሞ ... ፍረወይኒ ሐፍትና ሕጂ የላን ... ምሽክነይቲ ፍረወይኒ ናፅነት ኤሬትሪያ ከይራአየት ከይዳ ... ናብ ዝፈትዋ ፈጣሪ ... ፍረወይኒ ፅብቅቲ ... ፍረወይኒ ጉዋል ኤረ ...»

አቦይ ግርማፅዮን ግምባራቸውን ጉልበታቸው ላይ ደፍተው ተንሰቅስቀው አነቡ። እንግዳውም መሀረም አውጥቶ አይኖቹን አባበሰ። ከዚያም ለደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ። እንግዳው ሰአቱን አየ። ሊሄድ ማሰቡ ኖሮአል። ብድግ ብለው ተሰናበቱት።

«በእድሜያችን እናየው ይሆን?» ሲሉ ጠየቁት።

«ምኑን አቦይ»

«ናፅነት ኤሬትሪያን?»

«አይቀርም አቦይ» አለ ወጣቱ ሰው አይናቹን በመስኮት ወደ ደጅ አሻግሮ እየወረወረ «... ግን መቼ እንደሆን ከኤርትራውያን አምላክ በቀር ማን ያውቃል?»

* * *

ቢሸፍቱ መሸች ...

ከበልበላ ወንዝ አድካሚ የመስኖ እርሻ የአለት ስራ የተሰቀቁ ላባደሮች ጉዳናውን ሞልተው ወደ ጉጆአቸው ሊቸኩሉ ታዩ። ቁራዎች ወደማደሪያቸው፣ አየርወለዶች ደግሞ ወደ መጠጥ ቤቶች ተጣደፉ። ሴትኛ አዳሪዎች በበኩላቸው ሙዚቃውን በረጅሙ ለቀው የአለተ - ቅዳሜ እንግዶቻቸውን ለማስተናገድ ሽር-ጉድ የሚሉባት

ደቂቃ ደረሰች።

የአቦይ ግርማዕዮን የቀጠሮ ሰአት ጭምር ተቃረበ ...

አረንጉዋዴ ባርኔጣቸውን አናታቸው ላይ ጣል አድርገው ወደ ጉዳናው ወጡ። ልብሳቸው ንፁህ ናት። ቱር ብላ የተተኮሰች፣ አሮጌ ልብስ - ግን ፅዱ። ረጅም ጃንጥላቸውን እንደ ከዘራም ይጠቀሙባታል።

ወደ ቀጠሮው ስፍራ በርጋታ አዘገሙ ...

አየር ሃይል ሆቴል።

ሆቴሉ ዘወትር እንደሞቀ ነው። የአየር ሃይል አባላት በብዛት ይስተናገዱበታል። አብዛኞቹ እነርሱው ናቸው። ሲቪል ቢለብሱም የከተማው ህዝብ የአየርሃይል አባላትን በቀላሉ ያውቋቸዋል። ሲጀነኑ፣ አሊያም ከነፍሳቸው በላይ በሚያፈቅሩዋት መነፅራቸው ይለዩዋቸዋል። ለነገሩ ጢም አለጫጨታቸው - አረማመዳቸው - ወዛቸው ሁሉ ከሌላው የቢሾፍቱ ነዋሪ የተለየ ነው። ህክምና ጫቢያቸውና ገበያቸውም ልዩ ነው - መቀበሪያቸው ጭምር።

ሽማግሌው ወደ ቀጠሮው ስፍራ ተቃረቡ ...

አቦይ ግርማዕዮን ዘወትር ቅዳሜ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አየርሃይል ሆቴል ብቅ እንደሚሉ የሆቴሉ ሰዎች ሁሉ ያውቃሉ። የሚጠጡዋትም አትለውጥም - ቀጭን ሻይ። በረንዳዋ ላይ ተቀምጠው ለዘጠና ደቂቃ ያህል ቀጭን ሻያቸውን እጣጥመው እንዳመጣጣቸው የመልስ ጉዞ ይጀምራሉ። ታዲያ እዚያ ከሚያዘወትሩት የአየርሃይል አባላት ጋር ሁሉ መልካም ወዳጅነትን መስርተዋል። በጀ አይሉም እንጂ እንጋብዝም የሚላቸውም አይጠፋም። ከዚህም ከዚያም መጨዋወቱን ግን ስራዬ ብለው ይዘውታል።

ከሆቴሉ ደርሰው በተለመደው ስፍራ አረፍ አሉ ...

ሆቴሉ እንደወትሮው በተስተናጋጅ አልተጨናነቀም። አሊያም ጠጪው ገና መግባት አልጀመረም፣ ቀዝቀዝ ብሎአል። የደሞዝ ጊዜ በማለፉም ሊሆን ይችላል።

ሽማግሌው ሻያቸውን አዘዙ - ቀጭን ሻይ። ሰአታቸውን አዩ። የቀጠሮው ሰአት ሞልቶአል። እናቱ ላይ ነው። በዚህች ደቂቃ አንድ ሰው ሰላምታ ሊያቀርብላቸው ይገባል። አንድ ሰው። አንድ የሻእቢያ ሰው። አንድ የኤርትራ ምድር ሰው።

«ጤና ይስጥልኝ አቦይ ግርማዕዮን»

በትግርኛ ነበር ሰላምታ ያቀረበላቸው - ቢኒያም ኖሮአል።

መምህር ቢኒያም። የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጡ። ቀይ ቀጭን፣ ፊቱ ምጥጥ ያለ፣ ጉልማሳ ሰው ነበር ቢኒያም። ሙሉ ጂንስ ለብሶ ነበር ...

«መልእክት አለኝ?» ሲል ጠየቃቸው።

«አዎን አለህ።»

«ደግ ነዋ፣ ይንገሩኝ። ዛሬ ብዙ ሰው የለም፣ ጥሩ ነው ...»

«አዎን። ግን ይህን ቦታ መምረጥህ መቼም እንደከነከነኝ ነው።»

ቢኒያም ፈገግ ብሎ!

«መካከላቸው ስለገባን መቼም ቢሆን አይጠረጥሩንም» አላቸው።

ከዚያም አቦይ ግርማዕዮን ግዳጃቸውን ይወጡ ጀመር ...

• ለሻእቢያ እጅግ ቁልፍ የሆነ አንድ ሰው አስመራ ላይ በደህንነቶች እጅ ወድቆአል። «ቦሎኛ 99» ይባላል። እሱን ለማስፈታት ይጠቅም ይሆናል በሚል የአዲስ አበባው «መረብ 72» መልእክት ማስተላለፍ ፈልጎአል። ጉዳዩ እንዲህ ነው።

«ፊንፊኔ» የሚባል አንድ ሰው በትርቡ ወደ አስመራ ይጉዋዛል። ይህ ሰው በአስመራ ቆይታው ከከፍተኛ ባለስልጣኖችና የሻእቢያ አባላት ከሆኑ አስረኞች ጋር መገናኘቱ ከቶ የማይቀር ነው። ስለዚህ «ቦሎኛ 99» ከአስር አንዲያመልጥ ይህን ሰው መጠቀም ይቻላል ብሎ ያምናል የአዲስ አበባው «መረብ 72»። ለዚህም በቂ መነሻ አለው። «ፊንፊኔ» ታማኝ የመንግስት ሰው አይደለም። ከጥቂት ቀኖች ወዲህ ደግሞ ከመንግስት ጋር ወደሚያጋጨው ያልታሰበ ችግር ውስጥ በመግባት ላይ ይገኛል። ይህ ሰው ውጭ የነበረና በራሱ ፍላጐት ወደ ኢትዮጵያ የተመለሰ ቢሆንም አሁን በፀፀት ላይ ይገኛል። «መረብ 72» «ፊንፊኔ»ን ለማጥመድ የሚያስችሉ አንዳንድ አሳቦች አሉኝ ይላል። ስለዚህ ከሻእቢያ ጋር በቅርቡና በአስቸኩዋይ መገናኘትና ሀሳቡን ማቅረብ ይሻል። የአዲስ አበባ ቆይታው ይራዘምለት ዘንድም ጠይቆአል።

ቢሾፍቱ ጨለመች ...

ሽማግሌው አቦይ ግርማዕዮን የሻይ ሂሳባቸውን ከፍለው አየርሃይል ሆቴልን ለቀቁ። የእለት ስራቸውን አብቅተዋል። ከዚህ ወዲያ ያለው የመምህር ቢኒያም ተግባር ነው። ቢኒያም መልእክቱን እንዴት አስመራ እንደሚያደርሰው አያውቁም። ለማወቅም

አያፈልጉም። በኤርትራውያን አይፒሮላን አብራሪዎች በኩል ሊሰደው እንደሚችል ግን ይጠረጥራሉ። ቢኒያምና የአዲሳባውን የሻእቢያ ድር በድልድይነት የሚያገናኙት አቦይ ግርማፅዮን ናቸው። በዚህ ታዳያ ይኩራሉ። ለሀገራቸው ይህን ያህል አስተዋፅኦ ማድረግ በመቻላቸው ደስታቸው ወሰን የለውም።

ተግባራቸውን በተገቢው መንገድ አከናውነው የሆቴሉን ግቢ በለቀቁባት ደቂቃ አምስት ያህል የአየር ወለድ መኮንኖች በኡዋዝ ጂፕ ታጭቀው ወደ ሆቴሉ ግቢ ዘለቁ።

ዛሬ ቅዳሜ ነው ...

መኮንኖቹ ቅዳሜን እንደዋዛ አሳልፈዋት አያውቁም። ምርጥ ልብሶቻቸውን የሚጠቀሙት ዛሬ ነው። ከዚያም በሰበብ አስባቡ ቦጫጭቀው ያገኙትን ገንዘብ እየመነዘሩ ዊስኪ ጠርሙስ ውስጥ ይዋኛሉ። የሴትኛ አዳሪዎች ጭን ውስጥ ይዋኛሉ። የቢሾፍቱ ጨለማ ውስጥ ይዋኛሉ።

ቅዳሜ የዋና ሌሊት ናት ...

- 2 -

ከውጫሌ ወደ መርሳ በሚያመራው ጉዳና ላይ አንድ የሙስሊም ቆብ የደፋ ነጋዴ ግራ ጉንጩን በጫት እንደወጠረ ስምንት አሀዮች እየነዳ ይገሰግሳል። ውርጌሳ አካባቢ ያሉ ኮረብቶች የኢትዮጵያ መንግስትና አማፅያኑ የማይቆጣጠሩዋቸው ፈሪ መሬቶች ናቸው። ከውጫሌ ወደ መርሳ ነጋዴዎች እቃ ጭነው እንዲያልፉ ባይፈቀድላቸውም ጉቦ እየሰጡ ማለፋቸው አልቀረም። ቢሆንም ይኸ እጅግ አልፎ አልፎ የሚፈፀም ነው። ያውም በእኩለ ሌሊት ...

ይህ ሙስሊም ነጋዴ ግን እጅግ ተዳፍሮአል። ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ይዞ ተስያቱን ሙሉ በጉዳናው ላይ ገስግሶ ኬላ ላይ ደረሰ። ኬላ ጠባቂ ወታደሮች የገዛ አይናቸውን ማመን አቃታቸው። እንዲህ ያለ ቀበጥ ነጋዴ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ።

ስምንት አህያ!?

የኬላው አዛዥ 'ራሱ ነጋዴው ዘጠነኛ ወደል አህያ መሆን አለበት' እያለ ነበር ወደነጋዴው የተጠጋው።

«ቁም!» ሲል አምባረቀበት።

ነጋዴው አህዮቹን ማቆም አልቻለበትም። ተክለፈለፋበት። ከፊታቸው ሄዶ ሊያቆማቸው ሲቃጣ ወደ ግራና ቀኝ እየተበታተኑ አስቸገሩት።

«ጤና የለህም ... አንተ ኩስ!»

ነጋዴው አህዮቹን ትቶ ባለበት ቆመ። የጉማ አለንጋውን እየወዘወዘ ወታደሩ አስከጠጋው ጠበቀ።

«ወዴት ነው የምትሄደው!?» ሲል በቁጣ ጮኸበት።

የኬላው አዛዥ የአስር አለቅነት ማእረግ ከንፈሩ ላይ የሰፈረ ወጣት የበታች ሹም ነበር።

ነጋዴው ግን ጨርሶ ስጋት አልታየበትም፣

«አስር አለቃ ጫካ ማለት አንተ ነህ?»

«ነኝ! ምንድነው የፈለግኸው?»

ስሙ በመጠራቱ መደንገጥ ብቻ ሳይሆን በዚያች ቅፅበት ብዙ **ነገሮችን ገመተ**። አዎን ይኸ ነጋዴ የአንዱ ሹም ቅጥረኛ ሊሆን **ይችላል**፤ ከሆነ ደሞ ሊያሳገዘው ይችላል። ምናልባትም 'ኩስ!' ብሎ መሳደቡ ያስቀጣው ይሆናል?

«መልካም! ብቻህን ላነጋግርህ እችላለሁ?»

«ደህና!» አለና ገንጠል አሉ ከነጋዴው ጋር።

ነጋዴው ከደረት ኪሱ የተጣጠፈች ወረቀት አውጥቶ አሳየው። ወጣቱ የበታች ሹም ከቀዳሚ መምሪያው በቀጥታ በስሙ የተፃፈለትን ደብዳቤ በአንድ ትንፋሽ ከወጣው በሁዋላ፣

«ይቅርታ ጌታዬ ... በመሳደብ ክብርዎን ዘለፍኩ፤ አሁን የፈለጉትን ሊያዘኝ ይችላሉ» ብሎ እጅ እንደመነሳት አለ።

ነጋዴው ጫቱን እያላመጠ ያንሾካሾከለት ጀመር፣

«ወታደሮችህ ማወቅ የለባቸውም። የንግድ ፈቃድ ያለኝ ነጋዴ መሆኔን ብቻ ነው የምትነግራቸው፤ ገባህ?»

«ገባኝ ... ተረድቼያለሁ ጉዋድ!»

«ጉዋድ የሚለውንም ተወው ...»

«እሺ ጌታዬ ...»

«ጌታዬም አያስፈልግም።»

«ተቀብያለሁ!» ብሎ በተጠንቀቅ ቆመ።

«መጠንቀቅም አያሻህም ... ዘና በል።»

«አይሆንልኝም ...» ብሎ እጆቹን የሚያሳርፍበት ጠፋው።

ነጋዴው ሳቀ:: አሀዮቹን እየነዱም ኬላው ላይ ወዳሉት ወታደሮች አመሩ:: ለጠባቂዎቹ ወታደሮች ሰላምታ ካቀረበላቸው በሁዋላ፤

«ነጋዴዎች የሚንቀሳቀሱበት ሰአት ይታወቃል?» ሲል ጠየቃቸው::

«ሲመሽ ነው!» አለ ወጣቱ የበታች ሹም «... በዚህ መንገድ መቼም አይሞክሩዋትም:: በረሃ በረሃውን ነው እያሳበሩ የሚሄዱት::»

«በጐዳናው አያልፉማ!?»

«ጨርሶ!»

ነጋዴው በሀሳብ ተዋጠ:: እሱ ጐዳናውን ይዞ የሚሄድ ከሆነ በቀላሉ ጥርጣሬ ውስጥ ይወድቃል:: ይህም አደገኛ ሙከራ ነው::

«ወያኔዎች ከዚህ ምን ያህል ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ናቸው?»

«ሶስት ቢሆን ነው:: ከዚያ አይበልጥም::»

«ይተናኮላሉ?»

«እንዲያውም! ለነሱማ ሲሳይ ነው:: ነጋዴዎች እንዲመላለሱላቸው ይፈልጋሉ:: ቢሆንም ግን ይፈትሻሉ:: ፍተሻቸው ጥብቅ ነው ይባላል::»

«ነጋዴዎች የሚመላለሱባቸው መስመሮች በየት በኩል ናቸው?»

«በውሃ መውረጃው ነው:: ጨረቃ ሳትወጣ አድብተው ነው የሚያልፉት:: እንይዛቸዋለን እኮ! መንገድ ስተው እርሻው ላይ ብቅ ሲሉ ከእጃችን ይገባሉ:: የወያኔ ነጋዴዎች ከሆኑ ታዲያ ይታኮሳሉ:: እጃቸውን አይሰጡም:: ከቻሉ ይዘው ሊሸሹ ይሞክራሉ:: ካልሆነላቸው ጥለው ያመልጣሉ::»

«ሀየሎም የሚባለውን የወያኔዎች መሪ ታውቁታላችሁ?» ሲል እንደዋዛ ጠየቃቸው::

«በወሬ እንሰማለን!» አሉ ወታደሮቹ በጋራ::

«በአይን ያየውም አለ» አንዱ ወታደር ጣልቃ ገባ::

«ማነው ያየው?»

«እኔ ነኝ!» አለ አንድ ልጅ እግር ወታደር::

«የት ነው ያየኸው?»

«ቆቦ ሲደመሰስ እኔ ከተማው ውስጥ ቀርቼ ነበር::»

«ተማርከህ?»

«የለም! ተመሳስዬ ነው:: ዘመዶች ስለነበሩኝ እነሱ ሸሸጉኝ:: ሁዋለ ከህዝቡ ጋር ወጥቼ አየሁት:: ስለሱ ሲወራም ብዙ ሰምቻለሁ::»

በዚህ ጊዜ ሌላ ወታደር ጣልቃ ገባ::

«ሀየሎም በአይን ይታያል የሚባለውን እንኩዋ አላምንም! የሀሰት ይሆናል ሀየሎም ብለው ያሳዩት:: እንደሚነገረው ሀየሎም ማለት የዲያቢሎስ አጐት ነው:: እስከዛሬ ጥላውን እንጂ ስጋውን ያየ የለም:: ከማይዋሽ ሰው ነው የሰማሁት:: ሲሄድ አይታይም:: ከነ አካሉ የሚታየው ለጥቂት ሰዎች ብቻ ነው:: በተቀረ እንደ አውሎ ነፋስ እየተሽከረከረ ነው የሚዋጋው:: እንዲያውም እየተሽከረከረ ሲመጣ ወታደሮች ተኩሰው አቁስለውታል:: ከአውሎ ነፋሱ ላይም ደም ሲንጠባጠበ የማይዋሽ ሰው ባይኑ አይቶ ነግሮኛል::»

ወታደሮቹ ሳቁበት:: ነጋዴውም ፈገግ አለ:: ሌላው ወታደር ደግሞ ቀጠለ፤

«... አውሎ ነፋስ የሚባለው እንኩዋ ተራ ወሬ ነው:: ከተማ ገብቶ ከጀኔራሎች ጋር ዊስኪ መጠጣቱንና ሲወጣም ሂሳቡን ከፍሎላቸው 'ሀየሎም ነኝ!' ብሎ ወረቀት ፅፎ መሄዱ ግን ሀቅ ነው::»

«መልኩ ምን ይመስላል?» ሲል ነጋዴው አይቼዋለሁ ወዳለው ወታደር ዞሮ ጠየቀ::

«አፍንጫው የገደል ንስርን መንቆር ይመስላል:: አለባበሱ እንደ ሁሉም ወያኔዎች ነው:: አይኖቹ የደከሙ ነው የሚመስሉት:: እንደሚወራው ግን አርባ ኪሎ ሜትር ማየት ይችላል::»

ነጋዴው ፈገግ አለ፤

«አርባ ኪሎ ሜትር የት እንደሚደርስ ታውቃለህ?»

«እሱማ ሩቅ ነው:: የሚባለውን ነውኮ::»

«ታጅቦ ነው የሚሄደው?»

«እኔ ሳየው ብቻውን ነበር:: መኪና ራሱ እየነዳ ሲያልፍ ወያኔዎች 'ሀየሎም፤ ወዲ አርአያ!' እያሉ ይጠሩት ነበር:: ጠጉሩን አያበጥረውም:: የስፓርታኪያድ መለዮ ደፍቶ ነበር:: በሹራብ ላይ ሬንጀር ጃኬት ለብሶ ነው ያየሁት:: የላይ ከንፈር ጢሙ እጅግ አድጐ በማጭድ ቅርፅ ተቆልምሞአል:: ሲያዩት እዚህ ግባ የማይሉት

ሰው ነው። ይሁን እንጂ ሽጉጥ አውጥቶ የሚተኩስበትን ፍጥነት በአይን ማየት አይቻልም አየተባለ ሲወራ ነበር። ሀየሎምና ኢሳያስ አፍወርቂ ቻይና ሄደው ካራቴ መማራቸውንም ህዝቡ ሲያወራ ነበር። የተማሩበትን ሂሳብ የከፈለላቸው ደሞ የሊቢያው መሪ መሀመድ ጋዳፊ ነው ተብሎ ሲወራ በጆሮዬ ነው የሰማሁት።»

«ሀየሎም ካራቴ ተምሮ ከሆነ ከመሬት ዘልሎ ባፍ ላይ መውጣት ይችላል ማለት ነዋ?» ሲል ነጋዴው በፈገግ ጠየቀው።

ወታደሩ ግን ፌዙ ስላልገባው በቅንነት ምላሽ ሰጠ።

«እንዲያ ሲያደርግ እንኩዋ አላየሁም። ጩቤ ከአስራ አምስት ሜትር ርቀት ወርውሮ ይሰካል ሲሉ ግን ሰምቻለሁ። በሁለት እጆቹ ክንዶቹ ላይም ጥይት የሚያከሽፍ እፅ ራያዎች ቀብረውለታል። ጠዋት ጠዋት አንድ ሊትር ያልፈላ ወተት ብቻ ነው የሚጠጣው። ሌላ እህል ባፉ ንክች አያደርግም። እህል ከቀመሰ መድሀኒቱ ይረክሳል ነው የሚባለው።»

ሲመሽ ነጋዴው ገዛውን ቀጠለ።

አካባቢው አስፈሪ ነው። የጅብ ጩኸት ይሰማል። አልፎ አልፎ የጥይት ድምፅ አለ። አንድ ሰአት ተኩል ያህል እንደተጉዋዘ ከሁዋላው ጥላ ነገር ከብዶት ዘወር ቢል ጠመንጃ ተደግኖበታል። እየተርበተበተ ሁለት እጆቹን ወደላይ ሰቀለ፣

«ምንድነህ!?»

«ነጋዴ ነኝ!»

ሁለት ታጋዮች ተጠግተው ፈተሹት።

«በዚህ ሰአት እንዴት በፍጥነት መድረስ ቻልክ?» አለው ታጋዩ እየፈተሸው።

«ገበሰ ሰጥቼ ማለፍ ቻልኩኝ። ዛሬ አላህ ረድቶኛል።»

«ጥሩ ነዋ! ምንድነው የያዝከው?»

«ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ነው።»

«ጥሩ ነዋ! መሳሪያ አልያዝክም?»

«አልያዝኩም።»

«ጥሩ ነዋ! የደርግ ወታደሮች አልተተናኮሉህም?»

«ትንሽ አስቸግረውኝ ነበር። ሁለት ጊዜ ገመኔ ላይ በስደፍ

ደቆሱኝ። ከዚያም ለእያንዳንዳቸው ሁለት መቶ ብር ሰጠሁ።»

«ጥሩ ነዋ! ከደርግ መቼም ጥሩ ነገር አይጠበቅም። ስምህን ልትነግረኝ ትችላለህ?»

«ኑር ሰይድ።»

«ጥሩ ነዋ! እንግዲህ ብዙ አላንላላህም። አንድ ጠርናፊዬ ያነጋግርህና ከዚያ ሽቀጥህን ባሻህ ኩነማ ትሸጣለህ። ህዝቡ ስኩዋር በጣም ተቸግሮአል። ብዙ ዋጋ እየጫናችሁ ባትበዘብዙት ጥሩ ነው።»

ከዚያም ጉዞ ጀመሩ።

ሁለት ታጋዮች ከፊትና ከሁዋላ አጅበው ይዘውት ሄዱ። ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ጥቂት ታጋዮች ካሉበት ጉጅ ውስጥ ደረሱ። እየመራ የመጣው ሰው፣

«አህዮችህ እዚህ ይቆዩ። ምንም አትስጋ» አለው።

«ወዴት ልትወስደኝ ነው?» አለ ነጋዴው ፈራ ተባ እያለ፣

«ተከተለኝ።»

ተከትሎ ጉዞ ጀመረ። ጫቱን እያላመጠ፣ ሀሳቡን ካራምባም፣ ከቆቦም እያነላ እየጣለ፣ ከአንድ ጉጅ በር ላይ ሲደርሱ ታጋዩ ቆም አሉና በድጋሚ ፈተሸው።

«ወዴት ነው የምንሄደው?»

«ጠርናፊያችን ያነጋግርሃል።»

«ምንድነው ጠርናፊ?»

«የመጀመሪያህ ነው ወደ ነፃ መሬት ስትመጣ?»

«ሶስተኛዬ ነው» ብሎ ዋሸ።

ጠርናፊ የሚለውን ቃል አለማወቁ አናደደው። መጠየቁ ደሞ የበለጠ አበሳጨው። ፊቱም ገረጣ።

ታጋዩ ወደ ጉጅው ይዞት ገባ።

ሶስት ታጋዮች ሻይ እየጠጡ የሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። ‘ኖር ኖር’ ብለው እንግዳውን ነጋዴ ጨበጡት። መቀመጫም አቀረቡለት። ነጋዴው ለመረጋጋት እየሞከረ ተቀመጠ።

«ሻይ ይቀዳልህ?» አለው ልጅ አግሩ ቀጭን ታጋይ።

«አሺ ይሁን። አላህ ያክብርልኝ።»

«መንገድ ላይ ችግር ነበር?»

«ምንም አይል» አለ - እንዳይቀባጥር እየተጠነቀቀ።

ጉጀው ውስጥ ከነበሩት ሶስት ታጋዮች እንደኛው፣

«ለመሆኑ ስለ ኢህአዴግ ትግል ህዝቡ ምን አስተያየት አለው?» ሲል ጠየቀው።

«አ ... ህዝቡ ናፍቆአችሁዋል። ኢትዮጵያ ሀየሎምን የመሰለ ጀግና የምታፈራው በምአተ አመት አንድ ጊዜ ነው' እያለ ህዝቡ ይነጋገራል። ሀየሎምን ለማየት የማይጉዋጉዋ የለም። ከነ ዘርአይ ደረስ፣ ከነ ሞገስ አስገዶም፣ ከነ አሉላ አባነጋ፣ ከነ አብርሃ ደቦጭ፣ በሁዋላ ሀየሎም ተወለደ እያለ ያወጋል - ህዝቡ»

«አውን ...» አለ ታጋዩ «... እነዋለልኝ መኮንን፣ እነ አብዲሳ አጋ እነ አፋ ቱምድርስ፣ እነ ሀይለማርያም ማሞ፣ እነ በላይ ዘለቀ፣ እነ መለስ ተክለ እነ ማርታ መብራህቱ፣ እነ ጥላሁን ግዛው ... እነዚህንስ አታውቃቸውም?»

ኑር ሰይድ በጥያቄው ግር ተሰኘ። መደናገሩ እንዳይታወቅበት ግን ፈገግ ሊል ሞከረ። ታጋዩን ለማስደሰት ብሎ ነበር የሰሚን ስመጥር ሰዎችን ማነሳሳቱ፣

«ከትግራይ ማለቱ እንጂ ከመላው ኢትዮጵያማ በርካታ ጀግኖች ተፈጥረዋል» ሲል ጉዳዩን ቀለል ሊያደርገው ሞከረ።

«እነ ዘርአይ የትግራይ ሰዎች ናቸው እንዴ?»

አሁንም ያልጠበቀው ጥያቄ ገጠመው።

«ማለቱ ... ትግራይና ኤርትራን ምን ለያቸው? አንድ ናቸው ብዬ ነው። ቁዋንቁዋ ... ባህል ...» አለና ያሰበውን ሳያጠቃልል አቆመ።

«ፖለቲከኛ ነው የምትመስለው።»

ኑር ሰይድ አልተርበተበተም።

«ህዝቡ ሁሉ ሳይወድ ፖለቲከኛ ሆኖአል» አለ ፈገግ ብሎ።

«በዙ ሱካር ኒጋዲዎች ግን ይህን ስለመሰሉ ጉዳዮች ደንታ የላቸውም።»

ኑር ዝምታን መረጠ። ይህ ታጋይ ሆነ ብሎ እየተነኩዋኮሰው

መሆኑን ተረዳና ሰጋ። ታጋዩ ቀጠለ፣

«አለቆችህ እጅግ ራስ ወዳዶች ናቸው!»

በዚህ ድንገተኛ ንግግር አመዱ ቡን አለ። ታጋዩ ላይ አፈጠጠ።

«እኔ ነጋዲ ነኝ። አለቃ የለኝም።»

«ትናንት ማምሻውን ግን ስላንተ ሲያወጉ ነው ያመሹት።»

«እነማን?»

«አለቆችህ ...»

«እንዴት ... ስለኔ ... ምን ... እኔ ምንም አለቃ አላውቅም ... ምናልባት የሰም መመሳሰል እንዳይሆን ...»

«አይመስለኝም። ስላንተው ነው ይነጋገሩ የነበረው። በርግጥ ምስጢር መጠበቅ ነበረባቸው። አንተን ወደ አሳት ከላኩህ በሁዋላ እነሱ ዊስኪ እየገለበጡ ምስጢራቸውን ያራግፋሉ። በጣም ቂላቂሎች ናቸው። ግን ሀየሎም ቢገደል ትግሉ የሚቆም ይመስላቸዋል? አንተም ከንግዲህ ሌላ ድራማ ባትሰራ ይመረጣል። ሁሉንም ያወቅነው ትናንት ማምሻውን ነው።»

መልስ አልሰጠውም። ታጋዩ ቀጠለ ...

«... ብዙ የሚያሰጋህ ነገር የለም። እኛ ካንተ ጋር ፀብ የለንም። ስርአቱን ነው የምንታገለው። አጋልጣቸውና ይህን አስቀያሚ ስራ አረግፍ አድርገህ ተወው። እጁ በደም ለታጠበ ስርአት ለምን ታገለግላለህ?»

ለደቂቃዎች ሲተያዩ ቆዩ።

«እንግዲህ የምታደርጉኝን አድርጉ» አለ ተስፋ በቆረጠ ድምፅ።

«ምን እንድትፈፅም ነው የታዘዝከው?»

«ሀየሎምን እንድገድል።»

«ብቻህን?»

«የለም! ተባባሪዎች አሉ ...»

«ከተባባሪዎችህ ጋር የት ነበር ቀጠሮአችሁ?»

«ባንክ ቤቱ ደጃፍ ላይ እንድቆም ነው የተነገረኝ።»

«ከዚያስ?»

«ተባባሪዎች ራሳቸው መጥተው የምልክቱን ኮድ እንደሚነግሩኝ

ነው ያሳወቁኝ::»

«ምንድነው የኮድ ቃሉ?»

«አውሎ ነፋስ::»

«ምን ማለት ነው፤ አውሎ ነፋስ?»

«የሀየሎም የኮድ ስም ነው ...»

«ለምን ትዋሻለህ!?» ብሎ ታጋዩ በቁጣ አፈጠጠበት::

ኑር ሰይድ ቅጭም ብሎ ከታጋዩ ጋር ተፋጠጠ::

«ትሰማኛለህ!? እንደ ደርግ ገራፊዎች ገልብጠን ስጋህን አንተስትለውም:: በእሳት አንጠብስህም:: ውሃ የሞላ ጠርሙስ በሲባጉ አስረን ብልትህ ላይም አናንጠለጥልም:: የገማ ውሃ ውስጥ ጭንቅላትህን ነክረን አሳርህን አናበላህም:: ኢህአዴግ ይህን መሰል ድርጊት የመፈፀም ባህልና ልማድ የለውም:: በቅንነት ከተባበርክን አንተም ትጠቀማለህ:: በተዘዋዋሪ ህዝቡን አገለገልክ ማለት ነው:: መናገር የማትፈቅድ ከሆነ ግን በግልፅ ንገረኝ:: እናስገድድህም:: ሆኖም ለሆዳቸው ላደሩ አረመኔዎች ጥብቅና መቆም የሚያረካህ አይመስለኝም:: ላስፈራራህ አልፈለግም:: መዋሸትህን ግን አረጋግጥልሀለሁ::»

ኑር ሰይድ እያመነታ ቆየ::

ታጋዩ ቀጠለ ...

«የኮድ ቃላችሁን ልንገርህ?»

ኑር ሰይድ የፌዝ ፈገግታ አሳየው::

«እንድነግርህ ትፈልጋለህ?»

የታጋዩ እርግጠኛነት ድንገተኛ መገረምን ጫረበት::

«የኮድ ቃላችሁ 'ጥቁር ቀበሮ' አይደለም?»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው:: ሙሉ በሙሉ ተስፋ ቆረጠ::

«ልክ ነው!» ሲል ተነፈሰ::

«በል ቀጥል ... አንዲትም የተሳሳተ መረጃ አልሻም::»

ኑር ሰይድ ይናዘዝ ጀመር::

በመጨረሻም ታጋዩ በመርካት ፈገግ አለና፣

«አሁን በቅጡ እንተዋወቅ፣ እውነተኛ ስምህን ንገረኝ» አለው::

«ሳህሉ ባንትይርገ» አለ::

«ሀየሎም እባላለሁ::»

- 3 -

አኖሌ ጉዞውን ወደማያውቃት አስመራ ተያይዞታል - በአይሮፕላን:: 'አስመራ - ትንሽዋ ሮማ' ሲባል ሰምቶአል:: ጥቂትም አንብቦአል - ስለውበትዋ:: ጂብሪልም አዳንቆ አውግቶታል:: ከፀጋዬ ገብረመድህን ቅኔዎች ቀንጭቦ ጭምር በቃሉ አነብንቦለታል::

«ምነው ሁሉ እንዳንቺ አስመራ ... እንደ ከተሞች መዲና ... አተያየሱ ቢጠራ .. በየክፍሉ - በየበሩ - በየመልኩ - በየተራ ... ፋኖሱን እንደ ደመራ ... ቡናቤቱን እንደሶራ ... አያለ::

ሊያያት ቸኮለ::

ስለ አስመራ ቆነጃጅትም የሚበቃውን ያህል ሰምቶአል:: ከወደዱ ይሉኝታ እንደማያውቁ ... ከጠሉ ደሞ ግልፅ እንደሆኑ ... ለጥቅም ሲሉ ራሳቸውን እንደማያዋርዱ ... ብርቱዎች መሆናቸውን ሰምቶአል:: ሮዛም ትጠብቀዋለች:: ሊያያት ቸኮለ:: የሳሙኤል የአክስት ልጅ:: እንደ ሳሙኤል ገለፃ የሮዛ አፍንጫና ከንፈር ፈዝዘው የሚያዩት አይነት ውበ አይደለም:: ጨዋታዋ ግን አይጠገብም::

የሚጉዋዝበትን ተልእኮ ደሞ አሰበ:: ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸው በቢሮአቸው እነጋግረውት ነበር:: ትሁት ሆነው ነው ያገኛቸው:: ይቀልዳሉ፤ ይጫወታሉ:: ፈገግታቸው ቅቤ ነበር:: ጥናቱ ባስቸኩዋይና በጥራት እንዲከናወን መመሪያ ሰጥተውታል:: አስመራ ላይ ቢሮክራሲያዊ መጠላለፍ እንዳይገጥመው መመሪያ እንደሚሰጥ ነግረው አበረታተውታል:: የቡርቃን አመፅ ለማቆም ያደረገውን ጥረት አድንቀው 'ኢትዮጵያዊ ስሜት!' ያለው ብርቱ ወጣት መሆኑን ጠቁመውታል::

አኖሌ በተምታታ ስሜት ነበር ከፕሬዚዳንቱ ቢሮ የወጣው:: ድንፋታና ጉራ ነበር ከኮሎኔሉ የጠበቀው:: በግልባጩ ድመት ሆነው አገኛቸው:: ስለ አዶልፍ ሂትለር ያነበበውን አስታወሰ:: ብዙ አምባገነኖችና ጨካኝ ሰዎች ትሁት መሆናቸውን አንብቦአል:: ይህም ፍርሃት ለቀቀበት:: ወደ ታላላቅ ባለስልጣናት ደጅ መጠጋጋቱን አልወደደውም:: በርቃ ላይ የተፈጠረበት አዲስ ስሜትም ቢሆን ምኞት አልሰጠውም:: የጂብሪልን ብስጭት የተላበሰ ሮሮ አስታወሰ:: 'እነዚህ ቶፋዎች ጦርነቱ በበረታና ባባነናቸው ቁጥር ማንኛውም ነገር እንዲጠና ይፈልጋሉ:: በቅርቡ የእቁባቶቻቸውን ውሎ ጭምር ሳያስጠኑን አይቀርም' ብሎት ነበር - ከአንድ ቀን በፊት፤ መጠጥ ላይ::

አኖሌ ፈገግ አለ። "ቱሩ ምን ማለት ይሆን?" ሲል ራሱን ጠየቀ። "ምናልባት 'ደንቆሮ' ማለት ሊሆን ይችላል ሲል ገመተ።

የዋቶ አባዱላ ዲስኩር በበኩሉ ጀሮው ውስጥ ያለማቁዋረጥ ይለማዋል። "ከብዙ አመታት በፊት ሆሚጋው ላይ ለተሰበሰቡ ገበሬዎች ያስተማሩት፣ አለያም ለአሮሞ ህዝብ ያስተላለፉት መልእክት ...

- ራስ ብሩን እድሜ አይምሰላችሁ የገደላቸው። አለመጠን ያግበሰበሱትን ጮማ መሸከም አትቶአቸው ነው የወደቁት። ወገኖቼ የኛ ነገድ መቼ ባለ? ግን በጉልበታችን መብታችንን ካላስከበርን የኛ ቅልጥም ከወያራ ሳኅኑ አይሻልም። ማንም እየቆረጠ አሳት ውስጥ ይማግደዋል! -

አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ማሰብ ጀመረ። አልገባውም። 'አሮሞዎች መብቶቻቸውን ተነጥቀዋል። እና ምን ይደረግ? አነግ ያልቻለውን እኔ አወጣለሁ?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ለራሱም ራሱ መልስ ይሰጥ ጀመር። 'እኮ ምን ተአምር ለመፍጠር? የሸፈተ ሁሉ ያሸንፋል? የአመፅ መሪ ለመሆን ብቃት ይኖረኝ ይሆን? ትግል ለመጀመር ምን አይነት ባህርይ ያስፈልጋል? ትግል ምንድነው? ጥይት? የቆቅ ኑሮ? ቆነጃጅት የሌሉበት? ውጣ ውረድ የበዛበት? ሞት? እና እኔ ታጋይ መሆን እችላለሁ? የኦሮሞን ህዝብ መብት ለማስከበር እመጥናለሁ? -

አኖሌ እንደገና ይህንንም አሳብ ተወው። ይህን አሳብ ትቶ ወደ ተጨባጭ ተልእኮው ተመለሰ። ጂብሪል ከኢሳይያስ አፍወርቂ ጀምሮ ያሉትን የሻእቢያ መሪዎች ስም፣ ስልጣን፣ የግል ባህርይና የትምህርት ደረጃ የያዘ ሰነድ አስታቅፎታል። ስለኤርትራ አማፅያን የሚያስረዱ በርካታ ጥናቶችንም ሰጥቶታል። ከተቀመጠበት ተነስቶ ከአይሮፕላኑ የሻንጣ ማስቀመጫ ኪስ የእጅ ቦርሳውን አወረደ። በጥንቃቄ ከተቀመጡት ዶኪመንቶችም አንዱን መዞ አወጣ። ትላንት ማምሻውን አንድ ርእስ ማየቱ ትዝ ብሎታል። «የኤርትራ ወንበዴዎች የትግል አጀማመር» የሚል።

ዶክመንቱን አውጥቶ ያገላብጠው ጀመር። ጥናቱ የሻለቃ ማእረግ ባለው አንድ የአየር ሃይል መኮንን የተዘጋጀ ሲሆን፣ ጥናቱ የተካሄደበት ጊዜ ደርግ ስልጣን በያዘባቸው አመታት ውስጥ ይመስላል።

አኖሌ ማንበብ ጀመረ ...

ጥቂት ገፆችን አንዳለፈ የጥናቱ ግልፅነት ይመስጠው ጀመር።

«... ሳህል ውስጥ አንዲት አርጊት ከመንግስት ጦር ጋር ተጠግተው የምግብ እርዳታ እንዲያገኙ ተደርገ ነበር ...» ሲል

የሚጀምረው አንቀፅ በስሜት ይዞት ነበር።

«... ባልቴትዋ ግን የሚተርፍ ምግብ እያጠራቀመ ወደ በረሃ እንደሚልክ ስለተረጋገጠ ለጥያቄ ቀርበው፤ ስለጉዳዩ ያብራሩ ዘንድ ሲጠየቁ፣

'አዎን አልካለሁ፤ ምክንያቱም ልጄ በረሃ ውስጥ ነው ያለው' ሲሉ ይመልሳሉ።

'ልጅሥ ሸፍቶአል፤ እንዴት ለሽፍታ ምግብ ይልካሉ?' ሲባሉ፣

'ይርበዋል፤ ይደክመዋል፤ ወገኖቹ ሁሉ ደሞ ይወዱታል።' ሲሉ መልሰዋል።

ሻእቢያ ህዝቡን ያስተምረዋል። ከውጭ የሚመጣለትን ምግብ ለራሱ ሳይበቃው ለህዝቡ ያድላል። ከህዝቡ ለወሰደው ለማናቸውም ነገር በመጠኑም ቢሆን ይከፍላል። ለዚህም መሆን አለበት የህዝብ ድጋፍ ያለው።

«... ኢትዮጵያና ኤርትራ በፌዴሬሽን አንዲዋሃዱ የተባበሩት መንግስታት በ1950 ዓ.ም ወሰነ። ያኔ ነው እንግዲህ ኤርትራውያን ወደ ካይሮ መሰደድ የጀመሩት። ከነዚህም ዋና ዋናዎቹ አብራሂም ሱልጣን - እንድሪስ አደም - አስማን ሳለህ ሳቤ - ወልደአብ ወልደማርያምና ፋሽስት ኢጣሊያን ሲያግዙ የነበሩ ባንዳዎችም የስደት ጉዋድ ነበሩ።»

አኖሌ ግማሹን ታሪካዊ ትንተና ዘለለውና ማንበቡን ቀጠለ። ሻእቢያ እንዴት ጠንካራ ድርጅት ሊሆን ቻለ? ለሚለው ጥያቄ በቂ መልስ እንደሚያገኝ እየተሰማው በችኮላ ሰመጠበት።

«... ጀብሃ ግና ከጅምሩ በአድሃሪዎች መሪነት የተመሰረተ ነው» ይላል ጥናቱ ማብራሪያውን ሲቀጥል «... አይዲያሊዝምን ከማቴሪያሊዝም ለማገናዘብ ከሚሞክረው የኢንላሚክ ሶሻሊዝም የቅሻሮት ፍልስፍናም በመጠኑ ተርከፍክፎበታል። የከርስቲያኑ ታጋይ መሪዎች እነ አድሪስ መሐመድ አደምና ወልደአብ ወልደማርያም ናቸው። እድሪስ መሐመድ አደም የቤኒአሚር ተወላጅ ሲሆን ከመነሻውም ኤርትራ ከሱዳን ትደባለት እያለ ሲለፍፍ የነበረ ነው። ከህዝቡ በልቶ ህዝቡን ከመጨረስና ከማስጨረስ በስተቀር እድግም የሰራው ቁምነገር አልነበረም። ህዝቡን እሱ የሚበዘብዘው አንሶት እራሱ ባመጣው ጣጣ በመንግስት ወታደር ሲደበደብ ጥሎት ይሸሻል እንጂ ሊከላከልለት አይችልም ነበር። ይህ የሚያሳየው ለህዝቡ አለመቆሙንና ህዝቡንም ማደራጀት አለመቻሉን ሲሆን የህዝቡም ድጋፍ አልነበረውም።

«... እነ ኡስማን ሳለህ ሳቤ 1960ዎቹ አጋማሽ ገደማ ከጀብሀ ሲገነጠሉ ህዝቡ ላይ የደረሰውን ጭቆና ምክንያት በማድረግ ነበር። ሻእቢያ ተብሎ የሚታወቀውን ቡድንም አቁዋቁዋሙ። 'በህዝብ ላይ የሚሰራ ግፍ መቆም አለበት! የፖለቲካ ሀሊና መፈጠር አለበት' በማለት የተገነጠለው ሀይልም የራሱን ግንባር ማጠናከር ጀመረ። የዚህ ሀይል የተዋጊው አዛዥ ኢሳይያስ አፍወርቂ ይባላል። ኢሳያስ ወታደራዊውን ክንፍ በሚመራበት ወቅት ጀብሀ ሻእቢያን እንደለመደው ለማጥቃት ሞክሮ ሻእቢያ በኢሳይያስ መሪነት ከፍተኛ ጉዳት አድርሶ እንዲሸሽ አድርጉታል። የሻእቢያን የፖለቲካ ፕሮግራም በግልፅ ማወቅ ቢያስቸግርም በይፋ የሚያራምደው የኤርትራን ነፃነት ለማረጋገጥ እንደሆነ ይነገራል። ሆኖም በመሳሪያ ብቻ ሳይሆን በፖለቲካውም ረገድ የበሰለ መሆኑን መገመት ይቻላል። ከህዝቡ ጋር ያላቸው ግንኙነት፣ የውጊያ አሰላለፋቸውን ስናይ ሻእቢያ ከጀብሀ የተሻለ መሆኑን እንገነዘባለን። ሻእቢያን አጠንክሮ የያዘው የአንድ ሰው የአመራር ችሎታ እንደሆነ ብዙ ተመልካቾች ይጠቁማሉ። በምርኮኝነትም ሆነ በወዶ ገብነት የገቡ የሻእቢያ ወታደሮችም ይህን አይደብቁም። ሰውየው ይኸው ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባለው ነው።

«... በሻእቢያ አስተዳደር ውስጥ ገንዘብ ለወታደሩ በደመወዝ መልክም ሆነ በሌላ ሁኔታ አይከፈልም። በእያንዳንዱ ወታደር ላይ የሚገኝ ልዩ ሀብት ወይም የእርዳታ እቃ በቀጥታ የሰራዊቱ ይሆናል። ገንዘብ የሚጠቀሙት ከህዝቡ ጋር ለሚደረገው የንግድ ልውውጥ ነው። ከህዝብ ምግብ ሲወስዱም ገንዘብ ይከፍላሉ። ከወታደራዊ ልምምድ ሌላም የፖለቲካና የርእዮተ አለም ትምህርት አላቸው።

«... ስለ ሻእቢያ በግልፅ የሚታይ አንድ ነገር አለ። ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባል ሰው ይኑርም አይኑር ለሻእቢያ እጅግ አስፈላጊ የሆነ አንድ ሰው ግን አለ። የሚዳው ተዋጊዎች ክብራቸውን ስነስርአታቸውን ያገኙት በዚህ ሰው የአመራር ችሎታ ስለሆነ ኢሳይያስ እንዲሁ «ዞርበል!» ተብሎ የሚገፈተር ሰው አይደለም። የኡስማን ሳላህ ሳቤ ችግርም ይኸው ሊሆን ይችላል ተብሎ ይገመታል። የኢሳይያስን አካሄድ ላይወደው ይችላል የሚል ጥርጣሬ አለ። ግን ምን ያድርገው?

«ጊዜያዊ ወታደራዊ የደርግ መንግስትም እዚህ ሰውዬ ላይ ማተኮር አለበት። ኢሳይያስ ማነው? ምን ይፈልጋል? ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊኖር ይወስናል? ወይስ ኢሳይያስ ራሱ አጉል ጀብደኛ ወይም አድሃሪ ይሆን? ኢሳይያስ የህዝቡን ጥያቄ በትክክል ያውቃል ማለትስ ይቻላል? ደጋግመን ልናነሳው የሚገባን ጥያቄ ነው»

አኖሌ በረጅሙ ተነፈሰ ... ጥናቱ የቆየ ቢሆንም አላረጀም።

በእጅ ብዛት አልተሻሸም። አቡዋራም ጠግቦአል። አለቀች ያዩት አይመስልም። አኖሌ የጂብራልን ንግግር አስታወሰ። 'ማስጠናት ይወዳሉ - ግን አያነቡትም - ቢያነቡትም አይገባቸውም - ቢገባቸውም ትክክለኛ ውሳኔ አይወስኑም - ፈሪዎች ናቸው' ያለው ትዝ ብሎት ፈገግ አለ። 'የኔ ጥናትም የመደርደሪያ ራት ከመሆን አያመልጥም ሲል አሰበ።

በጥናቱ ላይ ተረማምዶ በአሳብ ወደ ቡርቃ ነጐደ።

የቡርቃ ሰዎች ከጦር የተሻለ የውጊያ መሳሪያ የላቸውም። ምናልባት ጠንካራ ክንዶችና - አይበገሬ ልብ ሊኖራቸው ይችላል። አምን ብሩህ አእምሮም አላቸው። ያመፁ ጊዜ ባዶ እጃቸውን ለጦርነት ተዘጋጅተው ነበር። ሆኖም ጦሮቻቸውን ለጊዜው እንዲያስቀምጡ ተማፅኖአቸዋል። በርግጥ በወቅቱ ከዚያ ሌላ አማራጭ አልነበረም። በስሜት ብቻ ተገፍቶ ከታጠቁና ከሰለጠኑ ወታደሮች ጋር መፋለም ወጤቱን ከንቱ እልቂት ብቻ ነው የሚያደርገው - አያለ ቢያስላስልም አኖሌ ይህን እምነቱን ሊገፋበት አልቻለም። 'ኢሳይያስ ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊቆይ ወሰነ?' የሚለው ጥያቄ ጭንቅላቱ ውስጥ ቀርቶአል። ኢሳይያስ ምን አይነት ሰው ነው? ጀብደኛ ወይስ እውነተኛ ለህዝብ የሚታገል ጀግና? አድሀሪ ወይስ ሩቅ ተመልካች - ሩቅ አሳሪ?

ዋቆ አባዱላ ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡት የቡርቃ ገበሬዎች ንግግር ሲያሰሙ ፊቱ ድቅን አለ ...

- ክንዳችን ከወይራ እንጨት ይጠነክራል! መሬታችን ግን ለስላሳ ነው። ሀብታሙን መሬታችንን ለማረስ ያን ያህል ጠንካራ ክንድ አያሻም። ጨቅላዎች በቀላሉ ያርሱታል። ይህ ከሆነ ዘንዳ እኛ ጐልማሶች ይህን ክንዳችንን በሚንቁን ነፍጠኞች ትከሻ ላይ ለምን አክርረን እንሰነዝረውም? ነፍጠኞች አማርኛ ተማሩ እያሉ ቁም ስቅል ያሳዩናል። አማርኛ ምን ጠቀመን ወገኖቼ? በርግጥ የነፍጠኛ ሎሌዎች ግብር ሊሰበስቡ ሲመጡ እንዳይቸገሩ ረድቶአቸው ይሆናል። ጦር ሜዳ ላይ እኛን ወደ እሳቱ ለመማገዱት ቁዋንቁዋውን ይጠቀሙበት ይሆናል። በራዲዮናቸው ንግሳቸውን ሲያሞግሱ እንድንሰማቸውም ይፈልጉ ይሆናል። ሌላማ ምን ሲፈይድልን? አይደለም እንዴ ወገኖቼ?

አኖሌ እልም አለ ወደ ቡርቃ ...

የተጨቆኑ ህዝቦች ሁልጊዜ መብታቸውን ለማስከበር ሲሉ ለመታገል ዝግጁ ናቸው። መሪ ግን ይፈልጋሉ። ከመካከላቸው ጠንካራ መሪዎች እስኪያገኙ ድረስ ግን ያልተደራጀ ከንቱ መስዋእትነትን እየከፈሉ፣ እየተጨቆኑ ይቆያሉ። የኤርትራ ህዝብ

ይህን ከባድ ፈተና እየተቁዋቁዋመው ነው። ኦሮሞዎችም እንደ መሀመድ አድሪስ ጥሎአቸው የሚሸሽ ሳይሆን ክብራቸውን የሚያስጠብቅላቸው መሪ ይፈልጋሉ።

የታመቀ አየር ተንፍሶ ሲያበቃ፣

«ወኔ ቢስ ነኝን?» ሲል ራሱን ጠየቀ። መልስ ለመስጠት ፈራ። የቡርቃ ሰዎች ከአመፅ መሀል አውጥተው አሳድገው፣ አስተምረው እንዲመራቸው ጠየቁት። እሱ ግን 'ቆዩ!' አላቸው። እስከመቼ?

ሀወኒን ድንገት አሰባት ...

ቢያማክራት ጭንቀቱ ይቀለው ነበር። ወይም ይዞአት ከአፍሪቃ እጅግ ወደራቁ አገሮች በተሰደደ። ስለ ኦሮሞም ለዘልአለሙ ማሰብ ባቆመ። እዎን ... በአንድ የሩቅ አገር ሰዎች መሀል ጥሮ ግሮ መኖርን ተመኘ። በርግጥ ትክክለኛው ፍላጐቱ በስደት መኖር ስለመሆኑ ራሱም በቅጡ አያውቀውም።

ስለ አዲሳባ ነሮ ደሞ አሰላሰለ። ትዳር መስርቶ መኖር። ፖለቲካ ውስጥ ሳይገባ። በሙያው እየሰራ እድሜውን መግፋት። ትዳር ስለመመስረት ሲያስብ የሚያውቃቸውን ሴቶች በአሳቡ ያስስ ጀመር።

ሀወኒ የለችም። ሌላ ማን? 'ሜሮን ... ዝጋታም ናት። ሳምራዊት መልክ ብቻ፣ እንደሳሎን እቃ። ሲዲያ ... ለወሲብ ብቻ የተፈጠረች ጉድ፣ የጉድ ጉድ። ፌሩዝ ... ጥሩ ብትሆንም ካልሰለምክ እያለች የምትረብሽ። አበባ - ዘረኛ። ሰላማዊት - ትምክህተኛ እያለ ሲያጣጥላቸው ከቆየ በሁዋላ ዮዲት ላይ ሲደርስ ቀጥ አለ። ይወዳታል። ጥሩ ናት። በሁሉም ነገር ተስማምተው ነበር። አማራ ናት። ቤትዋ ወስዳ ከአባትዋ አስተዋውቃው ነበር። ጥቂት አውርተው ተጋጨ። አልተግባቡም። ስለ ኦሮሞ ያላቸው አመለካከት ጨፈገገው። ገና ስሙን ሲሰሙ ግንባራቸው ሲቁዋጠር አስተውሎአል። አዘነባቸው። 'ወደል ነፍጠኛ' አላቸው በልቡ። ከመጀመሪያው ቀን በሁዋላ ደጃቸው ሳይደርስ ቀረ። ዮዲትን ማግኘቱን ግን ቀጠለ። ዮዲት የዩንቨርስቲ ተማሪ ናት - የሶስተኛ አመት፣ የህግ። ቁንጅዩና ብስል ናት። አኖሌ እያፈቀራት መሆኑን ቢረዳም አብሮአት ሊቀጥል አልፈቀደም። አባትዋን አጥብቆ ጠላ። ለጉዞ ከመነሳቱ በፊት አግኝቶአት ነበር። እንደምታፈቅረው ስትወተውተው የልቡን በግልፅ ነግሮ ሊለያት ወሰነ፣ የወጪ እየጠጡ ነበር - ጐርደን ጂን፣

- ልጐዳሽ አልፈልግም - አላት - እንደምወድሽ ግን አመኚ -

- ከወደድከኝ ለምን ትሸሸኛለህ?

- አባትሽን አጥብቄ አጠላቸዋለሁ -

- በአባቱ ምክንያት እኔን መራቅ ይገባሀል?

- አንቺ ለአባትሽ ደንታ የሌለሽ ብትሆኚ ደግ ነበር። ለአባትሽ ያለሽ ፍቅር መለኪያ የለውም። ሁለቱ ስሜቶችሽ ወደፊት ይጋጩብሻል። ስለ አባትሽ መልካምነት ስታነሺ ክፉ መናገሬ አይቀርም። ቤተሰቦችሽ ዘንድ እንድሄድ ስትጠይቂኝ ስለማልስማማ እንጋጫለን። ይቅርታ የኔ ፍቅር -

- አባቱን አምርረህ የምትጠላበት ምክንያት በቂ አይደለም አናሌ?

- ይገርምሻል ዮዲት። ከባህሬይ የተሻለ ማሰብ አይችሉም።-

- ማነው ባህሬይ?

- ባህሬይን አታውቂውም? ለነገሩ ባታውቂው ይሻልሻል። አንድ ደብተራ ነው። ስለ ኦሮሞ በግእዝ ያሰፈረው ፅሁፍ 'የጋላ ታሪክ' የነገዳቸው ቁጥር፣ ነፍሳትን ለመግደል ያላቸውን አራባጅነትና የጭካኔ መጥፎ ልማዳቸውን ለማሳወቅ የጋላን ታሪክ ለመላፍ ጀምሬያለሁ' በሚል የጥላቻ አረፍተነገር ነው የሚጀምረው። ከዚያ ወዲያ ያለውን ተይው። ምንም አያደርግልሽ። አባትሽ ከዚያ ባህር የተቀዱ ሰው ናቸው። በድጋሚ ይቅርታ - ይህን የምለው ላሳዝንሽ ብዬ አይደለም።-

- ይህ ለኔና ላንተ መለያየት ምክንያት ሊሆን አይችልም አናሌ። ለምን በግልፅ ጠላሁሽ አትለኝም?

- አልጠላሁሽም ዮዲት -

- ባትጠላኝም ሌላ አፍቅረሀ ይሆናል -

- በጭራሽ! -

- ወንዶችን ማመን ላይቻል ነው፣ አኖሌ -

- ጥሩ ልጅ ነሽ ዮዲት፣ ከኔ የተሻለ ሰው ማፍቀር ትችያለሽ። እኔ እንዳልጠላሁሽ ግን እመኚ። በሀይወቴ ሁለት ጊዜ ብቻ ነው ያፈቀርኩት። አንደኛዋ ደግሞ አንቺ ነሽ -

- ሌላዋስ? -

- አሁን የለችም። የቆየ ታሪክ ነው።-

- ማን ትባላለች?

- ሀወኒ፡ -

- የትናት አሁን?

- አላውቅም። ስደት ላይ ልትሆን ትችላለች። ሞታም ሊሆን ይችላል-

- ላባቴ ምርጫዬ አንተ መሆንህን ነግሬዋለሁኮ አኖሌ፡-

- አዘኑብሽ?-

- ደስ አላለውም። እኔ ግን ፍርጥ፣ ቁርጥ አድርጌ ነው የነገርኩት፡-

- 'አረመኔ እንዴት ታገቢያለሽ' ብለው አገር ይያዝልኝ አላሉም?፡-

- አኖሌ እባክህ እንዲያ አትበል፡-

- አንቺ ያላስተዋልሻቸው አያሌ ነገሮች አሉ ዮዲት። እነዚያ ያላስተዋልሻቸው እውነታዎች ግን ባጭር ጊዜ ውስጥ ገሀድ የሚሆኑ ይመስለኛል፡-

- ምንድነው ገሀድ የሚሆነው አኖሌ?

- የሮባ ዳዲ ትንቢት መፈፀሙ የሚቀር አይመስለኝም -

- ማነው ሮባ?

- የባሀሪይ ባላጋራ - ብሎ ፈገግ አለ። አያይዞ እንዲህ አላት፣ «Harold G.Marcus የተባለ ታሪክ ፀሀፊ Imperialism & Expansionism in Ethiopia በተባለ መፅሀፉ ሮባ የተባሉትን የአርሲ አሮሞ ጠቅሶ ፅፎአል።

'The hour has not come, but it will come; perhaps our children will see the departure of the oppressor' ነበር ያሉት ሮባ ዳዲ። በርግጥም ልጆቻቸው እኛ መሆናችን ነው። ያንን ቀን መናፈቅ ጀምሬያለሁ ዮዲት። የሚንቁን ሁሉ ከባድ የመሬት መንቀጥቀጥ የደረሰ ያህል የሚርዱበት ተናፋቂ እለት -

- አኖሌ ዛሬ ብዙ ጠጥተሀል። ስሜታዊ ሆነሃል፡-

- በጭራቂ ምኒልክ ዘራያ ስናወራ አባትሽ ምን አሉኝ መሰለሽ። 'እግዚአብሄር ኢትዮጵያን አንድ ለማድረግ ምኒልክን ላከ' የብሄላቸው ትርጉዋሜ ስውር አይደለም፣ ዮዲት። የሰው ልጅ ሁሉ ጌታ የሆነው እግዚአብሄር የላከው ገዢ ፍፁማዊ ነውና አሜን ብላችሁ ተቀበሉ ማለታቸው ነው። በዚህ እምነታቸው አባትሽ ከባህሪይ በምን ይለያሉ? ለመሆኑ እስከ አንድ ጥያቄ ላትርብልሽ ዮዲት፣ እግዚአብሄር ላንቺ

የዶሮ ፍትፍት ሲያጐርስ በክርኑ የኔን ጥርስ የሚያራግፍ ይመስልሻል፡-

መልስ አልሰጠችውም። - ከአስመራ እንደተመለስክ በዚህ ርእስ ላይ በጥብቅ አነጋግርሀለሁ - አለችው።

ተሳስመው ተለያዩ።

... አይሮፕላንዋ ፍጥነትዋን ቀነሰች። አስመራ ቀርበው ናሮአል። አኖሌ ስለ ዮዲት ማሰቡን ትቶ ወደ ሮዛ ተሻገረ። የሳሙኤል የአክስት ልጅ። የማይጠገብ ጨዋታ ያላት የአስመራ ልጅ ... ሊያገኛት ቸኮለ።

- 4 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ጂብሪልን በአስቸኩዋይ ወደ ቢሮአቸው ካስጠሩት በሁዋላ ቁጣቸው ገፅታቸው ላይ እየተንቦገቦገ፣ ከሰላምታ በፊት እንዲህ ነበር ያሉት፣

«የጠራሁህ እጅግ አደገኛ ስለሆነ ሁለት ጉዳዮች ላዋይህ ነው። ማታ በወንበዴዎች ሬድዮ የተነገረውን አዳምጠሃል?»

«ስብሰባ ስላመሸሁ አላዳመጥሁም ... ክቡር ሚኒስትር።»

«ደህና እኔው እነግርሃለሁ» አሉ ጠረጴዛቸው ላይ የተበታተነውን ወረቀት እያተረማመሱ «... ሀየሎም አርአያ በተባለው ወንበዴ ላይ ጥቃት እንዲፈፅም ታማኝ ብለህ የላክሽው ሰው አቅድህን ሁሉ ሲዘከዝክ አምሽቶአል።»

በጥፊ የተመታ ያህል ደርቆ ቀረ።

«ውርደት ነው! ቅሌት ነው! ይህ የአመላመል ስህተት እንዴት ተፈጠረ? ለዚህ ጥያቄ በቂ መልስ ማቅረብ ሊኖርብህ ነው። በርግጥ ስህተት ከሆነ ማለት ነው» ብለው በንዴት በሚነድ አይናቸው ገረፉት።

«ምን ለማለት እችላለሁ ክቡር ሚኒስትር!» ብሎ በመረበሽ አይናቸውን ይሸሽ ጀመር። «... ይህን የመሰለ ሁኔታ በመላው አለም ሊያጋጥም የነበረና ወደፊትም ሊያጋጥም የሚችል ነው። ሰላዮች አስቸጋሪ ፍጡራን ናቸው። ይከዳሉ፣ ለሁለት ተቃራኒ ሀይሎች ይሰልላሉ፣ በጀግንነት መስዋእት የሚሆኑም አሉ። ይሄ የላክነው ልጅ ደህና ነበር። ከዚህ ቀደም ሁለት ጊዜ ከባድ ሀላፊነቶችን በብቃት የፈፀመ ሰው ነው። የፓርቲ አባልም ነው፣ ጉዋድ ሚኒስትር ...»

«ደህና! ትምህርታዊ ማብራሪያውን ለሌሎች ሰዎች ስጥ። ሁለተኛው የአናሌ ዋቆ ጉዳይ ነው። ፕሬዚዳንቱ ዘንድ እስኪቀርብ ድረስ ሙገሳ ደርድረህለት ለዚህ ስራ አጭተኸዋል። በርግጥ በዚህ ደረጃ ታማኝ ሰው ነው ማለት ይቻላል.»

«ጉዋድ ሚኒስትር ... አናሌ አስተማማኝ ሰው ነው።»

«ምን ያህል ፐርሰንት?» አሉት።

አሰበና አመነታ።

«በፐርሰንት ለማስቀመጥ ያስቸግረኛል። ስለሌሎች ሰዎች መናገር በጣም ይከብዳል። በከፍተኛ ስልጣን ላይ ያሉ ቁልፍ የፓርቲው ሰዎች ጭምር ሊከዱ ይችላሉ። የፓርቲያችን አባል ያልሆነ ሰራተኞችም ታማኝ ሲሆኑ ብዙ ጊዜ አጋጥመውናል። ይሄ አከራካሪ ይመስለኛል። የኤርትራው ተግባር ባለሙያን ስለሚጠይቅ ከበድ ያለ ተግባር ነው። አናሌ በብቃት ሊሰራው ይችላል ብዬ አምናለሁ። ምስጢር ይጠብቃል ብዬም አምናለሁ። ጥንቁቅ ነው። ጠጥቶ ራሱን አይስትም። ይህን ያህል አውቃለሁ። መቶ በመቶ ግን ስለ አናሌ መናገር ያስቸግራል። የሰዎችን ልብ ጠልቆ ማወቅ ይከብዳል ...»

«የኦነግ አባል ሊሆን አይችልም?»

«በጭራሽ!» ሲል አረጋገጠ ጂብሪል።

«እርግጠኛ መሆን ትችላለህ?» አሉ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«እርግጠኛ ነኝ ጉዋድ ሚኒስትር። ከሌሎች ሀይሎች ጋር ከቶ ግንኙነት ሊኖረው አይችልም። እኩይ ተልእኮ ይዞ የመጣ አለመሆኑን ከልብ አምናለሁ። አናሌ በዚህ ደረጃ ጨርሶ አይጠረጠርም።»

«እንዳልከው ልጁ ሌላ ተልእኮ ላይኖረው ይችል ይሆናል። መጠንቀቅ ግን ያሻል። ትላንት በወንበዴ ሬድዮ መግለጫ እንደሰጠው ቡችላ ለፍርፋሪ ሲሉ ሀገር ሊሸጡ የሚደራደሩ ደላሎችን ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል። በጣም ... በጣም መጠንቀቅ ያሻል።»

ዝም አለ ጂብሪል። ለምላሽ እንኩዋ ፈጣን ነበር። ዛሬ ግን አመነታ። ሚኒስትሩ ቀጠሉ፣

«ይህን ልጅ እዚህ መስሪያ ቤት ያመጠኸው አንተ ነህ። ተጨማሪ ሀላፊነት አለብህ።»

መልስ አልሰጣቸውም።

«ለማንኛውም። በየአለቱ የቴሌፎን ሪፖርት ያቅርብልህ።»

ጂብሪል «መመሪያውን ተግባራዊ አደርጋለሁ» የሚል ምላሽ ከሰጠ በሁዋላ ከተቀመጠበት ተነሳ።

«ቶይ ... ቶይ አልጨረስንም» አሉት።

ተመልሶ ተቀመጠ።

«ሌላ አስቸኩዋይ ጥናት የሚያስፈልገው ጉዳይ አለ።»

ጂብሪል ማስታወሻ ደብተሩን ገለጠ።

«በወያኔና በሻእቢያ አባልነት ተጠርጥረው የታሰሩ ሰዎች ስም ዝርዝር በአስቸኩዋይ ይለይ!»

«መልካም!»

«በከፍተኛ የንግድ ስራ ላይ የተሰማሩና በመንግስት መዋቅሮች ውስጥ የተሰገሰጉ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች ስምና ሙሉ አድራሻ በአስቸኩዋይ ይቅረብልኝ።»

«በመላው ኢትዮጵያ ከተሞች ነው?»

«አዎ.»

«መልካም!»

«በደህንነት መዋቅሮቻችን ውስጥ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች መኖር አለመኖራቸው በድጋሚ ይጣራ!»

«መልካም!»

«ጨርሻለሁ!»

ጂብሪል ወደ ቢሮው ሲያመራ 'ፍዛሜ መጥቶአል!' የሚል ቃል መጣበት። የተሰጠት ትእዛዞች ፍርሀት ለቀቁበት። 'እነዚህ ሰዎች ተስፋ ቆርጠዋል ማለት ነው?' ሲል ራሱን ጠየቀ።

ሚኒስትሩን ዛሬ ከልክ በላይ ያነጫነጫቸው በህወሀት መሪዎች ላይ የተሰነዘረው የግድያ ሙከራ በመክሸፉ መሆኑን ጂብሪል አውቆአል። ስለዚህ ቁጣቸውን ችላ አለው። ይልቁን የኢትዮጵያን የወደፊት እድል ለማሰብ ሞከረና ተደበላለቀበት። ጨለማ እንጂ ብርሃን አልታይህ አለው። እንደልማዱ አንድ ቅኔ አስታወሰ - የአንድ ታዋቂ ኢትዮጵያዊ ባለቅኔ ስንኞች፣

... ደንስ ጉበሽ!

ደንስ ጅግና!

ክራሻትክን አውልቅና ...

ስንኞቹ ስለጠፉበት ማሰብ ጀመረ ...
ጥቂት መስመሮችን ብቻ ይዞአል ...
... ምንም - ምንም እንዳታስብ፣
ሁሉን ሁሉን እንድትረሳ!
ጭንቅላትክን ግዘፍበት!
የጃዝ ፋንፋር አንኩዋኩዋበት!
አናፋበት ሸልልበት!
የሲቃ ሳቅ አስካካበት ...
ዝግ ብሎ ያሰበ እንደሁ
ይነግርሃል አንዳች እውነት!
መኪናውን አስነስቶ በረረ - አልኰል አስፈልጐታል::
ሲበሳጭ እንዲሁ ያደርገዋል ...

ክፍል - ሁለት

ማርያም አስመረይቲ

በረሃ ያሉትን አደራ!

ምእራፍ ስድስት

- 1 -

እምባሶይራ ሆቴል ሰባተኛ ፎቅ ላይ ሆኖ አስመራን ቁልቁል እያየ ይቆዝማል። ለአይን ያዝ አድርጉአል። ሲቪል የለበሱ ወታደሮች ደረታቸውን ገልብጠው በኩምቢሽታቶ ጐዳና ላይ ወዲያ ወዲህ ሲሉ ይታዩታል - አናሌ ዋቆ።

አስመራ ደርሶ ስራውን ከጀመረ አስር ቀን ቢሞላውም እንኩዋ ከተማዋን ተዘዋውሮ ለማየት እምብዛም ፍላጐት አላደረበትም። የሚስበው ነገር አጣ። አስመራ የምታዛጋ መንደር ሆነችበት። የቀድሞ ውበትዋን እያነሳሳች የምትተክዝ ባልቴት። የወታደሮች መፈንጫ ሆነችበት - አስመራ። ያቀረቀረ ህዝብ። ቀለማቸው

የረገፉ ግድግዳዎች። ባዶ። አና። ሞት የነገሰባት፣ ፍርሀት ያየለባት፣ ተስፋ ቢስ ከተማ ሆነችበት - አስመራ።

በዚህ ላይ በከተማዋ የሚያውቀው ሰው የለውም። ሮዛ የተባለችው የሳሙኤል ዘመድም አልደወለችለትም። የምታርፍበትን ሆቴል ስለነገርኩዋት ራስዋ ትደውልልሀለች ነበር ያለው ሳሙኤል።

በረንዳ ላይ ቆሞ ፍርሀት ያራዳትን ከተማ እያየ መቆዘሙ ሰለቸው። ይልቁን የእለት ውሎውን ሪፖርት ማዘጋጀት እንደሚገባው አሰበ። እና ከመኝታ ክፍሉ ማስታወሻ ደብተሩንና ወንበር ይዞ ወደ በረንዳው ተመለሰ።

ዛሬ አብርሀ ፀሎት ከተባለ አስረኛ ጋር ነበር ውይይት ለማድረግ የሞከረው። ውይይቱ የተሳካ ነበር። አስረኛው መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ ባይሆንም በአንድ ነጥብ ግን አኖሌን መሳብ ችሎ ነበር። አኖሌ በሻእቢያ ሰላይነት ተጠርጥሮ በታሰረው በዚህ ሰው ባህርይ በእጅጉ ተገርሞአል። ማርያም ግምቢ ተብሎ ከሚጠራው ልዩ አስር ቤት ሄዶ ነበር ያነጋገረው፤

- እኔ የፖሊስ መርማሪ አይደለሁምና በተለየ መንገድ አንድትቀርበኝ አፈልጋለሀ።- ይለዋል እንደተገናኙ። የሚያነጋግራቸውን አስረኞች ሁሉ በዚህ መንገድ ተለሳልሶ ነበር የሚቀርባቸው።

አብርሃ ፀሎት የተባለው አስረኛ ለአኖሌ የተለሳለሰ አቀራረብ ምላሽ ሳይሰጥ ስሜቱ በማይታወቅ ሁኔታ ገረመመው፤ አኖሌ ቀጠለ፣

- ብዙ ድብደባ አድርሰውብሀል? -

በፋሻ የታሸገ ግራ እጁን እያየ ነበር ይህን ጥያቄ ያቀረበለት።

- ደህና ነው። ሲል ምላሽ ሰጠ አብርሀ።

- ስብራት አለው እጅህ?-

- አይመስለኝም -

- የሻእቢያ ሰላይ መሆንህን አጫውተውኛል። እውነት ነው?-

- ልክ ነው።-

- በቀላሉ ማመንህ ያልተለመደ ነው - አለው አኖሌ ወሬ

ለማራዘም።

- መነድ ትርጉም አልነበረውም። ፖሊሶች እጁ ላይ መረጃ አጊኝተዋል።-

- ከደህንነት ሰዎች ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ አለመሆንህን ነው ፖሊሶቹ የነገሩኝ። ሰላይነትህን ነመንክ ወዲያ አለመተባበር ስቃይህን ማብዛት አያሰኘህም?

- ስቃዩን ፈርቼ የተሳሳተ መረጃ ብሰጣቸው ምን ይጠቀማሉ? የደህንነት ሰዎች የሚፈልጉት የሻእቢያን የአስመራ የስለላ መዋቅር ማግኘት ነው። ያለን ግኑኝነትም የሚያረካ የሰዎችን ስም ዝርዝር ከኔ ይፈልጋሉ። አጋጣሚ ሆኖ እኔ ከአንድ ሰው ጋር ብቻ ነው ግንኙነት የነበረኝ። የመለመለኝም ያው ሰው ነው።

- የሰውየውን ስም ሰጥተኻቸዋል?-

- አሳምሬ ነዋ!-

- ማነው ሰውየው?

- ሻምበል ቃለመለከት ካሳዬ ይባላል።

- ተያዘ ታዲያ?-

- በሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት ውስጥ በዚህ ስም የሚጠራ መኮንን የለም ነው የሚሉኝ። መልኩን ሜሞሪ በዝርዝር ተነገርሀ። ጠንሩና አይኑ ጥቁር፣ ቁመቱ ሜትር ከሰባ፣ አፍንጫው ሰልካካ፣ ጠይም፣ ጥርሶቹ ችምችም ያሉ ነጫጮች፣ ጢሙን መልጭ አድርጐ የሚለጭ፣ ድምፁ ቀጠን ያለና ስለታም፣ አረማመዱ ፈጣን፣ መሆኑን ዘርዝሬ ገለፅኩ። የምንገናኘው ኩምቢሽታ ላይ እንደነበር፣ **የምንለያየውም በዚያው ጉዳና መሆኑን፣ ከመለመለኝ ሶስት ወር ብዙ እንደሆነ፣ በተያገዘበት አሰት በእጁ የተገኘውን መረጃ ለአንድ ለሌላ ሰው እንዳስተላልፍ እንደሰጠኝ፣ የተጠቀሰው ሰው በዚያው በኩምቢሽታ ጉዳና ላይ ራሱ መሞቱ ሲጋራ እንድለኩስለት እንደጣጠይቀኝ፣ እኒም በነብራት ወይስ በሳይተር ብዬ እንዳማርጠው፣ ምርጫው ነብራት እንደሚሆን፣ የምሰጠው መልእክትም በነብራቱ ውስጥ ስለሚገኝ፣ ነብራቱን ለተጠቀሰው ሰው ከሰጠሀ በሁዋላ የአለቃ ተግባሬ እንደሚያበቃ ነበረ የተነገረኝ። ይህን ከመፈፀሜ በፊት ነው የተያዝኩት። እናም ይህንኑ አብራራሁ። ፖሊሶች ግን ጨርሶ አላመኑኝም። እየቀለድሀባቸው መሆኑን ደጋግመው ይነግሩኛል። እውነታው ግን ያለው ነው።-

አኖሌ የፈዘዘ ፈገግታ አሳየኝት፣

- በርግጥም ቀልድ ይመስላል - አለው:: አያይዞም - ለአብነት ጠጉሩና አይኑ ጥቁር መሆኑን ገልፀሀል:: ይሄ ፌዝ ነው:: ምክንያቱም ያንተና የኔ ጠጉርና አይንም ጥቁር ነው:: በዚህ ሁኔታ ከቀጠልክ ስቃዩ ሊበዛብህ ስለሚችል መረጃ መስጠት ካልቻልክ በሌሎች አንዳንድ ነገሮች ለምን ትብብር አታደርግም?:-

- ለምሳሌ ምን? - አለ አብርሃ::

- ህዝቡ ፀረ ሻእቢያ አቁዋም እንዲይዝ በመቀስቀስ፣ በመሳሰለው:-

- እሱን አልፈፅምም -

- ለምን!? - አኖሌ ተገረመ፣

- ምክንያቱም እኔ ቴሌቪዥን ላይ ቀርቤ የማደርገው ቅስቀሳ የኤርትራን ህዝብ ስሜት የኢትዮጵያ መንግስት በሚፈልገው መንገድ ሊገራው አይችልም:: መፍትሄው ሌላ ነው:-

- በሚዲያ ቀርበህ ብትናገር ምናልባት ነፃ ልትለቀቅ ትችላለህ:-

- ነፃ ለመለቀቅ ነው መናገር ያለብኝ ወይስ ሻእቢያን ለመጉዳትና የኢትዮጵያ መንግስትን ለመጥቀም? - ሲል አፋጠጠው:: አያያዘናም - ራሴን ነፃ ለማድረግ ስል የምናገራት አንዲት ቃል ከቶ የለችም:: መንግስት ድል የሚያገኝበትን መንገድ ግን ልጠቁም እችላለሁ:: በርግጥ የደህንነት ስዎች ኤርትራ ላይ ድል ስለሚገኝበት መንገድ ሀሳብ እንድሰጥ አልጋበዙኝም:: የነሱ ልዩ ችሎታ እስረኛን ማሲቀየት ብቻ ነው:-

- ድል የሚገኝበት መንገድ ምንድነው? - ሲል ጠየቀው አኖሌ::

አብርሀ ዐሎት ደከም ያለ ፈገግታ ካሳየው በሁዋላ፣

- ሀሳቤን አዳምጠህ ለመወርወር ነው ወይስ ሀሳቡን ካመንክበት በርግጥም የማስፈፀም አቅም አለህ?

አኖሌ አመነታ፣

- የማስፈፀም አቅም የለኝም:: ሀሳቡን ካመንኩበት ለኩሎኔል መንግስቱ የማቅረብ ችሎታ ግን አለኝ:-

አብርሀ ዐሎት - ይህማ ትልቅ ስልጣን ነው - ካለ በሁዋላ እንዲህ እያለ ያወጋው ጀመር፣

- የኤርትራን ህዝብ ልብ ለማሸነፍ ዘዴው ቀላል ነው:: በቅድሚያ ህዝቡ ላይ የሚደረገው የአውሮፕላን ድብደባ መቆም

አለበት:: ሁለተኛ ወታደሮች ጉጆውን እንዳያቃጥሉበት፣ ከብቶቹንና ፍየሎቹን እንዳያርዱ፣ ልጃገረዶችን እንዳይደፍሩ፣ ዛፎችን እንዳይቆርጡ ማዘዝ፣ ይህ በደብዳቤ የሚፈፀም ሳይሆን በማስሚዲያ በአዋጅ ነው መነገር ያለበት፣ የገበሬውን አንድ በግ ያላግባብ ያረደ ሞት እንዲፈረድበት ማወጅ፣ በግልባጩ ደግሞ ወታደሩ ዛፍ እንዲተክል፣ በትርፍ ጊዜው ገበሬውን በእርሻ፣ በአጨዳና በአረም እንዲያግዝ ማድረግ፣ በገጠሮች ክሊኒክ፣ ትምህርት ቤትና መንገድ መገንባት፣ መቸም የገንዘብ ችግር የሚገጥም አይመስለኝም:: የአንድ ቢኤም የጦር መሳሪያ ጥይት ዋጋ አንድ ክሊኒክ አንቀባሮ ይገነባል:: በተጨማሪ ከኤርትራ ተነቅለው ወደ መሀል አገር የተወሰዱ የፋብሪካ ማሽነሪዎች በሙሉ እንዲመለሱ ማድረግ፣ በተለይ በተለይ ወታደሮች ልጃገረዶችን አስገድደው እንዳይደፍሩ ጥብቅ ትእዛዝ መስጠት:: ይህን ድርጊት የፈፀመ ወታደር ህዝብ በተሰበሰበበት በሞት እንዲቀጣ ማድረግ:: ይህን የመሳሰሉ እርምጃዎች ከተወሰዱ ቢያንስ የገበሬው ልብ መዋለል ይጀምራል:: 'ይህንን ለህዝብ አሳቢ መንግስት ምን ፍጠር ነው የምንለው?' ማለት ይጀምራል:: በረኸኞችንም 'ከመንግስት ጋር ታረቁ' ማለት ይጀምራል:: የኤርትራን ህዝብ ልብ ማግኘት የሚቻለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው:: ይህም ብቸኛ አማራጭ መሆኑን አረጋግጥልሀለሁ -

አኖሌ በተመስጦ ነበር ያዳመጠው:: አብርሀ ንግግሩን ገታ ሲያደርግ ግን እንደመባነን አለ:: አያመነታም፣

- ሀሳብህ ያጉዋጉዋል:: መንግስት ግን ይህን እንደ መፍትሄ ሀሳብ አይቀበለውም:: ምክንያቱም ...:: አለና ሊል የፈለገውን መልሶ ዋጠው::

ሻለቃ ጉተማን አስታወሰ:: የቡርቃን ገበሬዎች ለማረድ አድሮበት የነበፈውን ስሜትና መስገብገብ ሲያስብ ዘገነነው:: የእስረኛውን የሚያጉዋጉዋ ሀሳብ በየትም አለም ያሉ አምባገነኖች ከቶ አይቀበሉትም:: አምባገነንነት ደግሞ ፖሊሲ ሳይሆን ባህርይ ነው:: ባህርይን እንደ ፖሊሲ መሻር አይቻልም:: ከቶ አይቻልም - እያለ ለፉሱ አንሾካሾከ - አኖሌ ዋቆ::

በዚሁ ነበር ከአብርሀ ጋር የተለያዩት:: ሲለየው ግን አደነቀው:: እያደነቀው ነበር ወደ ቀጣዩ ስራው የተጉዋዘው::

በመንገድ ላይ ታዲያ 'ጮማዬ' ተብሎ በቅፅል ስም ለሚጠራው ረዳቱ አንዳንድ ጥያቄዎችን አቀረበለት::

- ስማ ጮማዬ፣ ወታደሮች የህዝቡን ከብት እየነጠቁ ያርዳሉ እንዴ?:-

ጮማዬ ሳያመነታ ነበር ምላሽ የሰጠው ...

- ምናለበት? የወንበዴ ዘሮች አይደሉ እንዴ?፡-

- ልጃገረዶችንም እንትን ይላሉ የሚባለውስ?

- ሽንኩርቶቹ!? ቀምሰው አያውቁም እርሶ!? -

አኖሌ ልቡ ቀጥ ልትል ነበር። ጨቤ ልቡ ላይ የተሰካ ያህል አቃሰተ። ጮማዬ ግን እንዳሻው ማውጋቱን ቀጠለ፡፡

- ሽንኩርት ያልቀመሰ የጦር አባል በድፍን ኤርትራ ተፈልጐ አይገኝም። እኔ እንኩዋ አንድ ጊዜ ብቻ ነው የገጠመኝ። ግን አቃታትና ሞተች -

አኖሌ ቆሌው ተገፈፈ። በመደነቅም ያየው ጀመር!

- አልቻለችኝም። የገባ ነጠላዋን አልብሼያት ሄድኩ። የሰባ አመተ ምህረት ታሪክ ነው የማወጋዎ። አሁንማ አግብቻለሁ። አስመራ ላይም ሽንኩርቶች እንደልብ አይገኙም። ገጠር ነው ምቹ። ያኔ ደሞ አዛኖች ቆራጦች ነበሩ። በሉዋቸው ይሉናል። በዚህ ላይ ልጅነት አለ ...

አኖሌ መስማት ስለጨነቀው አቁዋረጠው!

- በል ፈጠን እያልክ ንዳ። ዛሬ ለአቱም ሳይታሰብ አልም ነው ያለው፡-

... እምባሶይራ ሆቴል! በከፍሉ በረንዳ ላይ ሆኖ ውሎውን በማስታወሻ ደብተሩ እያሰፈረ ሳለ ስልክ ጮኸ። ሄዶ አነሳው። የሆቴሉ አፕሬተር መስመሩን ሲለቅለት! 'ሀለው!' አለ። የሴት ድምፅ ወደ ጆሮው መጣ። ውብ ድምፅ! ልስልስና ጥፍጥ ያለ። 'ሮዛ መሆን አለባት' አለ ለራሱ። አልተሳሳተም። 'ሮዛ እባላለሁ' ብላ ራስዋን አስተዋወቀችው። አማርኛዋ የትግርኛ ቃና ቢኖረውም ችግር ግን አልነበረበትም። አኖሌ የሚለው ስም አስቸግሮአት ቃል በቃል እየረገጠች ነበር የጠራችው። ስትሰማመደው እንደቆየች አወቀባት። ቁጡብ መሆንዋን አኖሌ ፈጥኖ ገመተ። ጥሎበት የለውን ባህርያት ወዲያው ወዲያው ፈርጀ ማስቀመጥ ይወዳል። ሙያው ያላደረበት ተዕለና ሳይሆን አይቀርም።

«ካንተ ጋር እንድንገናኝ ሳሙኤል ነገረኝ። አስመራን እንዳስጐበኝህ ጭምር። ሳልደውልልህ ዘገየሁ፣ ይቅርታ። ከከተማ ወጣ ብዬ ሰነበትኩ። በድጋሚ ይቅርታ።»

«ምንም አይደለም። የት'ና መቼ ነው ታዲያ የማገኝሽ?» ሲል ጠየቃት።

«ነገ በስድስት ሰዓት በአስመራ አቁጣጠር። ባር ኢምፔሮ። ታውቀዋለህ ኢምፔሮን?»

«አውቀዋለሁ» ካለ በሁዋላ «... በምንድነው ታዲያ የማውቅሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ፣

«እኔ ስለማውቅህ ችግር የለውም» ስትለው አላመናትም።

«የት ነው የምታውቂኝ?»

«ከሳሚ ጋር ጀርመን ላይ የተነሳችሁት ፎቶ አለኝ። መልክህ የሚጠፋ አይደለም። ፊትህ ላይ ደግሞ የማይረሳ ነገር አለ።»

«ምን?» አለ አኖሌ።

የልብ ምቱ ጨመረ። በሮዛ ግልፅነት መደሰት ጀመረ።

«... ፊትህ ላይ ጥልቅ ሀዘን በሚገባ አነበብኩ። ፎቶህን ሳይ ሁልጊዜ ለነማማ ይህ ልጅ አንድ ያላገኘውና ያጣው ነገር ያለ አይመስላችሁም? እያልኩ ስወተውታቸው ፊትህን ትክ ብለው ይመለከቱና 'ለኛ ምንም አይታየንም' ይሉኛል። ታዲያ ይህንኑ አንድ ቀን ለሳሚ ስነግረው፣ እንባ እስኪወጣው ድረስ ስቆ ስቆ ሲያበቃ 'አኖሌ ምንም አሳዛኝ ፊት የለውም። እንደ አሮሞ ምድር የዱር አራዊቶች በደስታ የሚኖር ሰው ነው' አለኝ» ብላ ረጅም ሳቅ አሰማችው።

አኖሌም አብሮአት አየሳቀ፣

«ሳሚ መቸም ስለኔ ደግ ነገር ያወራል ብዬ አላስብም። ድራሹ ይጥፋ!» ካለ በሁዋላ «... አንቺ ስላደረብሽ ስሜት ግን በጣም ተገርሜያለሁ። አንዳልተሳሳትሽ ደግሞ አረጋግጥልሻለሁ። ከአርካታ ጋር የተራራቅሁ ሰው ነኝ። ያን ስሜት ይሆናል ያነበብሽው። ዞሮ ዞሮ ስለኔ ጥቂት በማሰብሽ አመሰግንሻለሁ። ካንቺ ጋር ማውራትና መግባባት ይቻላል የሚል ስሜት ጭምር ከልብ አሳድሬያለሁ። የነገው ቀጠሮም ፈጥኖ እንዲደርስ እመኛለሁ።»

«እኔም ቸኩያለሁ» አለችው ከልብ በሆነ ድምፅ።

«በይ ቻው ሮዚና!»

«ግራሴ ቺቬዲያሞ!»

ስልኩን ዘግቶ ወደ በረንዳው ተመልሶ የማስታወሻ ደብተሩን ማገላበጥ ቀጠለ። አኖሌ በቀን አስራ ስድስት ሰአት ነው የሚሰራው።

እስረኞችን፣ ህገዘቡን፣ የታሪክ ሰዎችን፣ ጀኔራል መኮንኖችን፣ ተራ ወታደሮችን፣ ከፍተኛና መስመራዊ መኮንኖችን ያነጋግራል። ውሎውን ደግሞ በየእለቱ ወደ አዲሳባ ሪፖርት ያደርጋል።

የአስመራ የህዝብ ደህንነት ሹም ኮሎኔል ዝናው ዘወትር ተሲያት ላይ እየደወለ ማምሻውን ካልጋበዝከህ እያለ ቢያስቸግረውም ከአንድ ምሽት በላይ አልተገኘለትም። ጉረኛና ቅብጥብጥ በመሆኑ ጠልቶታል። ሆኖም ማንኛውንም መረጃ በጠየቀው መሰረት በፍጥነት ስለማያቀርብለት ምንጊዜም የሞቀ ፈገግታውን ይቸረዋል። እንደሁኔታውም በጉራ ለተወጠረች መንፈሱ ምግብ ይሆን ዘንድ ሽርፍራፊ አድናቆቶችን ይወረውርለታል።

አኖሌ በአስር ቀን ውስጥ የሰበሰባቸውን መረጃዎች እየገለባበጠ ይፈታትሽ ጀመር። ካነጋገራቸው በርካታ አስረኞች መካከል ሶስት የኢትዮጵያ ወታደሮች የእንባ ከረጢቱን አስፈትተውታል። ስለ ህዝብና ዴሞክራሲ፣ ስለሰላምና ጦርነት አጥብቆ እንዲያስብም አድርገውታል። በነዚህ ወታደሮች ምክንያት የራሱን ፖለቲካዊ እምነት ለመፈተሽ ጭምር ተገዶአል። በተለይ ፍትህ የማግኘት ጥያቄ በህሊናው ደጋግሞ ጮኸ። ስለመንግስት ባለስልጣናት ህሊና ጥያቄ በህሊናው ደጋግሞ ጮኸ። ስለመንግስት ባለስልጣናት ህሊና ጭምር አሰበ። በርቀት ሲያስባቸው ፈራቸው። በእኒያ ሶስት ወታደሮች ምክንያት ስለራሱ የጉዞ አግጣጫ ደጋግሞ ለማሰላሰል ተገደደ። እራሱ ለሚያቀርበው ስፍር ቁጥር የሌለው ጥያቄ ምላሽ ግን አያገኝም። ከሶስቱ ወታደሮች ጋር ያደረገውን ቆይታ ሲያስብ ያልተለመደ የአመፅ ስሜት በመላው ሰውነቱ ተሰራጭቶ ይሞቀዋል፣ ይነዝረዋል። ንዝረቱ ከስቃይ ጋር የተቀላቀለ ነበር። የእኒያ ሶስት ምስኪን ወታደሮች ገፅታ ፊቱ ድቅን ሲል ራሱን በነርሱ ቦታ አስቀምጦ ይሰቃያል ...

... ሞት የተፈረደባቸውን እስረኞች መገደብ ሲያገላብጥ ነበር ስማቸውን ያገኘው። የሙቶ አለቃ አክሊሉ ይባላል - መጀመሪያ ያነጋገረው ወታደር። ገና ያየው እለት በመኮንኑ ገፅታ ላይ ፍርሀት ላይሆን ተስፋ ማጣትን ነበር አኖሌ ያነበበው፣

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ይለዋል።

- አዛገርን ገድዬ።-

- ምክንያቱን ታብብራልኛልህ?»

መኮንኑ ታሪኩን አሳጥሮ አጫወተው።

ጊዜው ከሶስት ወራት በፊት ነበር ...

ከሰራዊና ከሀማሴን አውራጃዎች የተመለመሉ የህዝባዊ ሰራዊት አባላት ጊንዳእ በሚባል ቦታ መከላከያ ይዘው እንዲቀመጡ ከተደረገ በሁዋላ ምፅዋ አካባቢ ያለች አንድ ኮረብታ ለመያዝ ውጊያ እንዲከፍቱ ታዘዙ። የዚህ ወጊያ አላማ እኒያ ሰዎች ኤርትራውያን ስለሆኑ እሾህን በሾህ እንዲሉ እርስ በርሳቸው ከተጫረሱ በሁዋላ ሻእቢያ ሲዳከም መደበኛው ጦር እንዲዋጋና የመደበኛ ሰራዊቱን መስዋእትነት ለመቀነስ ታስቦ ነበር። የህዝባዊ ሰራዊቱ አባላት ግን ይህን ስለተረዱ ውጊያ ሲጀመር ጥይቱን ወደ ሰማይ ይረጩት ጀመር። የሻእቢያ ተዋጊዎችም ሁኔታውን ስለተገነዘቡ የምላሽ ተኩሳቸውን ወደሰማይ ላኩ። አዛዥ 'ተነቃነቅ!' እያለ ቢያንባርቅም ሽማግሌዎቹ ካለበት አልተነሱም። አባትና ልጆች በደመነፍስ ተግባቡ። ሊጐዳዱ አልቻሉም።

አስመራ ያለው የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት አዛዥ ይህ «የአባትና ልጆች ቀልድ» ሪፖርት ሲደረግለት ለመቀጣጫ ሃያ ወታደሮች እንዲረሸኑ ያዛል። ተረሸኑ። ይህ እርምጃ ሁለት ሺህ የሚሆኑትን ኤርትራውያን ሽማግሌዎች ከፉኛ አስቆጣ። ቁጣው አያደገ ሄደናም የሰራዊና የሀማሴን አውራጃዎች የህዝባዊ ሰራዊት አባላት የነበሩበትን ተራራ ለቀው መውረድ ጀመሩ።

ጉዞ ወደ አስመራ ሆነ።

ፖለቲካ ሀላፊዎች በዚህ ድንገተኛ አመፅ ይደናገጣሉ። በመንገድ ላይ ቀድመው ይለምኑዋቸዋል። ወይ ፍንክች! ያስፈራሩዋቸዋል። ወይ ንቅንት! ጉዳዩ ጀኔራል ሁሴን ዘንድ አስመራ ደረሰ። ጀኔራሉ ብዙ አላሳሰባቸውም። 'ረሽኑዋቸው' ሲሉ አዘዙ። አመፅን በማፈን የሰለጠነ አንድ የኮማንዶ ሀይል ወደ አስመራ የሚጉርፈውን የሽማግሌዎች ሰራዊት አምባደርሆ ከተባለች መንደር አካባቢ በአንድ ክፈባ ስር አውቶማቲክ መትረየሶችን ጠምዶ አድፍጦ ጠበቀው። ሽማግሌዎቹ ኤርትራውያን እየተግተለተሉ የሞት ቀለበት ውስጥ እንደገቡ የእሩምታ ተኩስ ዘነበባቸው። አብዛኛው ሞተ። ከፊሉ ቆሰለ። የሞተት በደም የተቦካ ጭቃ መሰሉ። በዚህ ዘመቻ የመገናኛ መስመሩን የነበረው ሙቶ አለቃ አክሊሉ ህዝባዊ ሰራዊቱ ላይ የጥይት ዶፍ ሲዘንም እሱ ወባ እንደያዘው ሰው ይንቀጠቀጥ ነበር። አምን ትዝ አለው - የሚስቱ አባት ከአመፀኞቹ መሀል መኖራቸው። ሚስቱን ከራሱ በላይ ያፈቅራታል። ለአባትዋ ያላትን ስስትና ፍቅርም ያውቃል። ተኩሱ እንዳለቀ በደመነፍስ ነበር በደም ወደተጥለቀለቁት ሽማግሌዎች የበረረው። ይፈልግ ጀመር - የሚስቱን አባት። አገኛቸው - እግራቸው ቆስሎ። እግዚአብሄርን አመሰገነ። በደስታ ራሱን መቆጣጠር አቃተው። እንደምንም ከወደቁበት ደግፎ አንስቶአቸው በራሳ መሀል ሲያቁዋርጥ አዛገዙ ሻምበል ታምሩ

ያየዋል፤

- ምን እያደረገክ ነው መቶ አለቃ አክሊሉ?-

- አማቹ ናቸው - ይላል በልመና ስሜት፡፡

- አብዮት ልጅዋን ትበላለች፤ ጣለውና ጨርሰው -

- ጎዋድ ሻምበል አባክዎ ዛሬን ይዋሉልኝ፡፡ በህይወቱ እንስምዎታለሁ፡-

- ግደለው! ትእዛዝ ነው፡-

አክሊሉ አማቹን ለቀቃቸው፡፡ አይኖቹ ግን ሻምበሉን ይማፀኑ ነበር፡፡

- ግደለው፡-

- አይሆንልኝም ጎዋድ ሻምበል፡-

ሻምበሉ ሽጉጡን መዘ የሸማግሌውን ግምባር ለሁለት ገመሰው፡፡ ሽማግሌው በአፋጠጣቸው ተደፋ፡፡ መቶአለቃ አክሊሉ ራሱን አላወቀም፡፡ ጣቱን የጠመንጃው ምላጭ ላይ አሳረፈ፡፡ ሳበው ... ሳበው ... አልለቀቀውም፡፡ አስራ አምስት የክላሽንኮቭ ጥይት በሻምበሉ ደረት ላይ ጠቀጠቀ፡፡ እና እጁን ለመንግስት ጠሰ፡፡

አናሌ የአስረኛውን ሙቶ አለቃ ታሪክ በመደነቅ ሰምቶ ሲያበቃ፣

- በጥፋትህ ምን እንደተፈረደብህ አውቀሀል?፡- ሲል ጠየቀው፡፡

- ሞት፡- አለ፤ ገፅታው ላይ የተቃጠለ ስሜት እየተነበበ፡፡

- መቼ ነው ታዲያ ቅጣቱ ተፈፃሚ የሚሆነው?፡-

- የፊታችን አርብ ከሰአት - ኳስ በሁዋላ - እየሱስም አርብ ነበር የተሰቀለው - ሲል አከለበት፡፡ በአሳት የተለበለበ ግንድ የመሰለ ገፅታው በድንገተኛ ተስፋ ተሞላ፡፡

- አሁን ምን ይሰማሀል?፡-

- ደስተኛ ነኝ፡-

- ለምን?-

- ሚስቴ የሆነውን ሁሉ ከሰማች በሁዋላ አንድም ጠብታ እንባ አልወጣትም አሉ፡፡ ጠንርዋን ሹሩባ ተሰርታ፤ እጥርጥር ለብሳ የእስቱ አለት ኮምቢሽታቱ ላይ መታየትዋን ስሰማ ደስታ ተሰማኝ፡፡ በህይወቱ ቢያንስ አንድ መልካም ተግባር ፈፅሜያለሁ፡-

- ኢትዮጵያን እንደከዳህ አይሰማህም?፡-

- በጭራሽ፡-

- እንዴት?

- እዚህ ያሉት ሰዎች ደጋግሞች ናቸው፡፡ ይሄም ቢሆን የተፈጠሩበት መሬት ነው፡፡ በገዛ መንደራቸው ምን ሳጠፉ ነው የምንላቸው? ቢሩ ደግሞ አይናገርም እንጂ ማንም ቢሆን አረጉራ መቆየት አይፈልግም፡-

- ማነው ስምዎ ሚስትህ?፡-

- ምዕላል - ካለ በሁዋላ - በጣም ነው የምትወደኝ፡፡ ወላጆችዋ የሸዋ ሰው አታግቢ ብለው አስቸግረዋት ነበር፡፡ የወንድምሽን ገዳይ እንዴት ታገቢያለሽ? ይሉዋት ነበር፡፡ ተቀይመዋትም ነበር፡፡ አሁን ሞት ለምን እንደተፈረደብኝ ሲሰሙ ግን መጥተው ይቅርታ ጠየቁኝ፡፡ በተለይ አንድ አጐትዋ ገብ ስጥተው እንዲያነጋግሩኝ ሲፈቅድላቸው ላመንዝበት አላማ መሞትህ ጀግንነት ነው፡፡ ከሳህል ጀግኖች ሰይቹ አላይህም ብለው ቢጮርዱ ነገሩኝ፡፡ ግንባሬ ላይ ስመው ጭምር ተሰናበቱኝ፡፡ እንዲህ ሲሉኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ፡፡ ከንቱ ሞት አለመሞቴ ታወቀኝ፡፡ ደሞ አንድ ወንድ ልጅ አለኝ፡፡ ልጁ በኔ ታሪክ የሚደሰት ይመስለኛል፡፡ እዚህ ያሉት ውሾች ፖሊሶች ግን ከሰው የተፈጠሩ መሆናቸውን እጠራጠራለሁ፡፡ እኔ ገና ሳልገደል በሚስቴ ወበት ተማርከው ለጋብቻ ጠየቁዋት፡፡ እስክገደል እንኩዋ ቢታገሱ ምናለ? ግን እኔ ከተገደልኩ ሚስቴ እዚህ ስለማትመጣ ያንጊዜ አናገኛትም ብለው ሰግተው ይሆናል፡-

- ላለቤትህ ትጠይቅሃለች?፡-

- እስክረሽን ድረስ በቀን ለላሳ ብር ጉቦ እየተከፈለ ለሁለት ደቂቃ እንድንገናኝ ዘመዶችዋ አመቻችተውልናል፡፡ አሁን እንኩዋ ሁለት ቀን ነው የቀረኝ፡-

- የትውልድ መንደርህ የት ነው?፡-

- አታውቀውም፡-

- ንገረኝ አውቀው ይሆናል፡-

- ጋሱሬን ታውቃታለህ? - አለ አክሊሉ ፈገግ ብሎ፡፡

- የት ነው ልጅ?፡-

- አንዲት የጉራጌዎች የገጠር ቀበሌ ናት፡- ብሎ ትክዝ አለ፡፡

አናሌ ከተሰጠት ፋይሎች መካከል የሞት ፍርድ

የተፈረደባቸውን የጦር ሰራዊት አባላት ቅድሚያ ሰጥቶ ነበር ያነጋገራቸው። ፀረ-አንድነት ግጥም ፅፎ በግብር ቤቱ በራፍ ላይ ከሚገኘው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ በመለጠፉ ሞት የተፈረደበት ወጣትም ትኩረቱን ስለሳበው ከመቶ አለቃ አክሊሉ ቀጥሎ እንዲቀርብለት ያዘዘው እሱን ነበር። ለአናሌ በረዳትነት የተመደበው ጮማዬ ይህን አስረኛ ላለማቅረብ አንገራግሮ ነበር።

- እብድ እኮ ነው ጌታዬ።-

- ይሁን አምጣው!-

- በወሬ ያደርቀታል። አራት ነጥብ አያውቅም።-

- ሻለቃ ባሻ ያዘዝኩህን ብቻ ፈፅም።- ብሎ ሲቆጣው እንደ እርጉዝ ፈረስ የተለጠጠ ሆዱን እያወዛወዘ ውልቅ አለ። ባሻው ቀኑን መሉ ስለስጋ አውርቶ አይታክትም። ከአናሌ ጋር ሲተዋወቅም!

- አገልጋይም ሆኜ ተመድቤያለሁ። የቢላዋው ስለት ስጋውን ያለምረዋል እንዲሉ ሰራም እንዲሳካ ብልት ብልቱን አሳይዎታለሁ።- ሲል ነበር የጀመረው።

አናሌ ውፍረቱና ቃላቱ ስለተገጣጠመበት ክልቡ ነበር የሳቀው። ስድቡም 'አኛ ስጋ፣ ጅማታም የመሳሰሉ ሲሆኑ ሲያደንቅም 'ጮማዬ፣ ፍርምባዬ' ማለት ይቀናዋል። ለአስመራ ጄኔራሎች የአመት በአል በግ በመግዛት ዝናን አትርፎአል። በግ ሲመርጥ ከበጉ ድድ ጀምሮ ሆዱ ውስጥ ጭድ አለመሰግሰጉን፣ ኩላሊቱን፣ ብልቱን፣ ኮቴውን፣ የጠጉር ቀለሙን፣ አገላብጦ ይመረምራል። የተማረና ያልተማረ የሚላቸው በጉችም አሉት። ከተማ ውስጥ ወረቀት እየበሉ ያደጉትን በጉች የተማሩ በጉች ይሉቸዋል። እንደሱ እምነት ስጋቸው አፈር አፈር ይላል። የቅርጫ ወሬ ከተሰማ ከተፍ ነው። ገንዘብ ከሌለው ከሻኛው አንድ ጉርሻ ቀምሶ ይመለሳል። ቅፅል ስሙም ጮማዬ ሆኖ ቀርቶአል። አናሌ ስለዚሁ ስጋ ወዳድ ረዳቱ በተመስጦ እያሰበ ሲገረም ነበር እብድ የተባለውን አስረኛ ይዞለት ከተፍ ያለው።

- ይሄው ጌታዬ ... እንግዲህ ቢላውም ሰንጋውም ይኸው። ችግር ከፈጠረቦት ግን ይንገሩኝ። እዚሁ አለሁ።- ብሎ ውልቅ አለ። ሞት የተፈረደበት ምስኪን ወጣት ጭብጥ ብሎ ወንበሩ ላይ ቢቀመጥም አይኖቹ ግን እንደ እባብ አይን ያለማረፍ ይካለቡ ነበር። ጤነኛ አይመስልም። ለመናገር እንዳቆበቆበም ይታወቅበታል።

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ሲል ጠየቀው።

- መልካም!- ብሎ ተመቻቸ - ከስር መሰረቱ ልናገር?-

- ቀጥል።-

- ተራራው ክፍለጦር በ1973 ሲመሰረት ከአዲሳባ ነው ወደ ውትድርና የገባሁት።-

- የህይወት ታሪክህን ተወውና የታሰርክበትን ምክንያት ብቻ ንገረኝ።-

- የታሰርኩትማ በማይረባ ግጥም ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ይህን ሁሉ ተንኮል የጉነጉነው ሌጊዮን ነው።-

- ማነው ሌጊዮን?-

- ጋኔን ነዋ!-

አናሌ በርግጥም የወጣቱ አእምሮ መነካቱን ተገነዘበ። እና በርጋታ ያወጋው ጀመር ...

- በል ቀጥል ... ከጋኔን ጋር ደሞ ምን አጋጫችሁ?-

- እኔ ዲያቆን ነበርኩ። ድንግሊትዋን ቅድስት ማርያምን ለማገልገል ቅሌን ጨርቄን ሳልል በልጅነት ነው ወደ ገዳም የገባሁት። ለካ ሌጊዮን ይከታተለኛል። የድንግሊቱ ተንደኛ ጠላትና ስም አጥፊ እንደመሆኑ እምዬ ማርያምን ማገልገሌ አብከንክኖት ኖሮአል። አንድ ቀን አገኘኝ! ያለወትሮዬ አስረሽ ምቺው ጠጅ ቤት ቁጭ ብዬ ስጠጣ ቆየሁ። በመካከሉ ፊኛዬን ከፉኛ ይዘኝ እከፍላለሁ ብዬ በጉዋሮ በር ብቅ አልኩ። ፊኛዬን ስለያዘኝ ሩቅ መሄድ አቃተኝና በጉርድ በርሜል ከቅንጭቡ አጥር ስር ከተቀመጠ የጠጅ አተላ ላይ መሽናት ጀመርኩ። ለካ ሌጊዮን በርሜሉ ውስጥ ተቀምጦ የጠጁን አተላ እየተስገበገበ ይውጥ ኖሮአል። የሚያቃጥለውን የጠጅ ሽንት ገበቴ በሚያህል ጆሮው ስለቅበት በርግጐ የአተላውን በርሜል እግሬ ስር ደፍቶ ከማድቤቱ ግድግዳ ተላተመ። እኔ ምናገባኝ ብዬ ሸንቼ ስመለስ ተከትሎኝ መጣና፣

- ማን እንደሆንኩ ታውቃለህ? - አለኝ

- ማንም ሁን፣ ችግርህ ነው።- አልኩት።

- ሌጊዮን የምባለው ሀይለኛው ጋኔን እኔ ነኝ - አለኝ።

- ችግርህ ነው።- ብዬው ሂሳቤን ከፍዬ ውልቅ ልል ስል፣ ጠጅ ቀጅዋ ሁለት ብር ሰጥቼያት አንድ ነው የሰጠሽኝ ብላ ካደች። ያኔ ገባኝ። ሌጊዮን እንዱዋን ብር ስቦአት ኖሮአል። እኔ ታዲያ ወደሰፈሬ ስመለስ ልክ ልኩን ነገርኩታ።-

- የት አጊኝተኸው?-

- የሱን ማምሻ ደሞ አጣሁት!? ሴተኛዳሪዎቹ ሰፈር ሲያቃጥር አይደል እንዴ የሚያመሽው? ሰው ከጠጣለትና ከተዳራለት ክንፍ ያለው ነጭ እህያ ላይ ሉጋም አስሮ በደስታ ሲጋልብ ያድራል። ታዲያ ልክ ልኩን ነገርኩታ! ቂራ ላይ ብዙ ተባባሪ ስላለው ሁሉም ይስማና ይለይለት ብዬ - ፍፃሜ መጥቶአል! - እያልኩ ጮህኩ። - መወርወሪያ የሌለሽ ሴት - መቁዋጠሪያ የሌለህ ወንድ - ሌጊዮንን አስደስታለሁ ብለህ ካቅምህ በላይ አረቄ ተግተህ ከደም ጋር የተቀላቀለ ትውከት በየጉዳናው ያዘረበረብህ ሁሉ ወዮልህ! ደም ታራለህ! ዘመኑ ሰዎች ደም የሚያፍሱበት ዘመን ነው። የአዳም ዘር፣ የሄዋን ዘር መልአከ ሞት አንጥቦብሻል ... ከሌጊዮን ጋር ያበርሽ ሁሉ ታውቆብሻል። አስራ ሶስት ክንፍ ያለው መልአከ ሞት ተልኮብሻል። ሞት ጥቁር ክንፉን ሲዘረጋብሽ ሰማያዊ የሀር ብርድ ልብስ አስኪመስልሽ ድረስ ትዘናጊያለሽ ከየመስኪያው ጭላጭ አረቄ አንቃረሽ ፍትውት ያማረሽ ሴት ወዮልሽ! መጋረጃሽን ከልለሽ በድብቅ የሰራሽው ያልታየ መስሎሻል - ጉድፍሽ ሁሉ ተገልጦአል ... ከድሃው በገፈፍሽው ገንዘብ ወሰራ ዶሮ ገዝተሽ አንጎትዋን እንደታጠበ ጋቢ እየጠመዘዝሽ ለሌጊዮን የገበርሽ - ወደሲኦልሽ ተብለሻል። አይኔም አይራራ ብር ስትይ እም-ብር-ትሽ ይተረተራል - አይንሽም ይበራል - አንቺ በር አፍ ተብለሻል ... እያልኩ ድፍን ቂራን አሳደምኩበት። በዚህ ተናዶ አስከአለተ ሞቴ እንደማይለቀኝ ምሎ ተገዝቶ በሀልም ነገረኝ። ይኸው አስተዛሬ ይዘኖል።-

- ስነፅሁፍ ትወዳለህ?-

- ኧረ እኔ እቴ ... ዜማ እንጂ ግጥም እምብዛም ነኝ።-

- ፀረ - አንድነት ግጥም በመፃፍ ነው የተወነጀልከው?-

- አዎን! ያቺ መዘዘኛ ግጥም ናት ጉድ የሰራቺኝ። እኔ ገጣሚ አይደለሁም። ሌሊት ጨረቃዋ እንደ ወትሮው ሳትደምቅ ብትቀር ጊዜ 'ምን ሆነች?' ብዬ ብዙ አሰብኩ። ሁዋላ 'ወይዘሪት ዝምታ' አልኩዋት። ድንገት ሌጊዮን ሲያስተኝ ደሞ የመጣልኝን ግጥም ቢጤ ጫጫርኩና ኪሴ አኖርኩዋት።-

- ግጥሙን ታስታውሰዋለህ?-

-የማይረባ ነውኮ። ትንሽ ናት።-

- ካስታወስከው እስኪ ንገረኝ?-

ንኩ ወታደር በጥሩ ዜማ በቃሉ ያምበለብለው ጀመር፣

እንደምን አመሸሽ - ወይዘሪት ዝምታ

ዛሬስ ምን አገኘሽ - ፀዳልሽ ተፈታ

ፋናሽ ተሙዋሙዋተ - ሀሴትሽ ተገታ

ደከመ ፈገግታሽ - ገፅታሽ ፈዘዘ

ብርሃንሽ ባይጠፋም - ሳቅሽ ደበዘዘ

ጀሮዬም ላይ አለ - የትካዜሽ መዝሙር

እየጠቀጠቀ - ልብን የሚነዝር

ምንድር ነው ምክንያቱ - ያዘንሽበት ጉዳይ

ምን አየሽ ጨረቃ - ሌርትራ ወይ ትግራይ

በተራሮች አናት - የደም ጉርፍ አሰወይ?

ይሰግል ወይ ጩሽት - እንጉርጉሮ መሳይ

ወይንም ይታያል ወይ - ሸገር አምብርቱ ላይ

አዚያ መሀል አገር - ይታያል ወይ ደስታ - እሰክሰታ ፍንደቃ

ይሰግል ወይ ሆታ - የታምቡር ድለቃ

ድሪያና ፋንኪራ - የውድቅት መዚቃ

አሰኪ ተናገሪ - ምንም ሳታስቀሪ - ወይዘሪት ጨረቃ

ግጥሙ እንግዲህ ይሄ ነው። ማርያምን! ዕፈ ኪሴ ነበር ያኖርኩት። በሶስተኛው ቀን ሌጊዮን ግጥምዋን ከኪሴ መንትፎ ግብር ቤቱ ደጃፍ ላይ ካለው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ለጠፈው። ጠዋት ወታደሩ ሁሉ አነበበው። ግማሹ ገለበጠው። እኔ ፈርቼ ገዛም አልኩ። 'ማነው?' ሲባልም አልተናገርሁ። ሁዋላ ሁሉ ግጥም ይፅፍ የነበረ ገጣሙ የሚባል የብቸና ልጅ ተይዞ ሲታሰር መቼም ከርስቲያን ነኝ፣ ሌላው ቢቀር በኔ ጦስ ሰው ሲጉዳ የማምናት ድንግሊቱ ምን ትለኛለች ብዬ 'እኔ ነኝ' የፃፍኩት አልኩ። አዛዡም ግልፅነቴን አይተው አንድ ወር ያለ እረፍት ከባድ ስራ እንድሰራ አዘዙ። ቅጣቱን ጥርሴን ነክሼ ጨርሼ ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል ሌጊዮን ነገር ጐነጉኖብኝ፣

- ቅጣትህን ከጨረስክ በሁዋላ ታዲያ እንደገና ለምን ታሰርክ? ሞት ሊፈረድብህስ እንዴት ቻለ?-

- ወታደሮቹ አባባሱታ።-

- እንዴት?-

- የሰከሩ ሌሊት ምሽጋቸው ውስጥ ሆነው ሚስቶቻቸውን፣

ልጆቻቸውን፣ ወላጆቻቸውን ዘመዶቻቸውን፣ መንደራቸውን ሲያስታውሱ ጨረቃን እያዩ 'ወይዘሪት ጨረቃ ... ወይዘሪት ዝምታ .. ዝዋይ ላይ አማትረሽ ... ደሴ ላይ አማትረሽ ... ጅማ ላይ አማትረሽ ... ሞጆ ላይ አማትረሽ ... ከሰማሸም መርዶ ... ወይም እንጉርጉሮ ... የትካዜ መዝሙር ... ባክሽ ተናገሪ ... የስንታችን ሚስቶች በናፍቆት ጠቆሩ? የስንቶቻችንስ ለሌላ ተዳሩ? የስንታችን ልጆች ሳይበሉ አደሩ? ወይዘሪት ዝምታ ... ባክሽ ተናገሪ ... ምንም ሳታስቀሪ ... ቅንጣት ሳትጨምሪ ... እያሉ አባባሉት። አንድ ቀን ሰሌዳው ላይ 'ወይዘሪት ጨረቃ ሆይ! ለእናቴ በላክሁት ገንዘብ አዲሳባ ላይ ቤት የሰራው ጀኔራል ማን እንደሆነ አይተሽ ንገሪኝ?' የሚል ፅሁፍ ተለጥፎ አደረ። በሌላ ቀን ደግሞ አንድ የሰከረ ወታደር ማታ ላይ' ወይዘሪት ጨረቃ! ሚስቴ በዚህ ሰአት ከማን ጋር እየተዳራች ነው?' ብሎ ሲጮህ፤ ሲያለቅስ ቆየና ራሱን ገደለ። እየቆየ የጨረቃን መውጣት ወታደሮች በናፍቆት ይጠብቁ ጀመር። ከዚያ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው 'ወይዘሪት ዝምታ ... ልጆቼ ራት በልተው ይሆን?' ሲሉ ይጠይቃሉ። ታዲያ ሁኔታው ሲባባስ የኮሩ አዛዥ በዚሁ ጉዳይ ላይ ጦሩን ሊያነጋግሩ መጡ። ወታደሩን በመሉ ሰብስበው ማታማታ ከጨረቃ ጋር የሚደረገው መነጋገር መታገዱን ገለፀ። ይሽኔ አላንጉ የሚባል አንድ የወላይታ ልጅ እጁን አውጥቶ፣

- ይህ ችግር አሳሳቢ ከሆነ ለአብዮታዊ መንግስታችን የሚሳነው ነገር ስለሌለ ጨረቃዋ ወደ ግምባር እንዳትመጣ ለምን አትታገድም?:- ብሎ ሲጠይቅ ጦሩ ሁላ በጣም ሳቀ።

ስብሰባው እንዳለቀ አላንጉና እኔ ታሰርን። እሱ ማምሻውን ተገደለ። እኔ እስካሁን ቆይቻለሁ።

«የኤርትራን መገንጠል በመደገፍ» በሚል ምክንያት የታሰረ አንድ ተራ ወታደር አስጠርቶም አነጋግሮ ነበር። ከአስረኛው ጋር የግማሽ ሰአት ቆይታ ካደረገ በሁዋላ ግን ከልብ አዘነ። ያዘነው ለአስረኛው አልነበረም። ለስርአቱ አራማጆች እንጂ። በድብደባ ብዛት ራሱን በመሳት ላይ ያለ ከሚመስለው አስረኛ ጋር ያደረገው ቆይታ ይህን ይመስል ነበር፣

- ስምህ ማነው?:-

- የኔ ስም?:-

- አዎ ያንተ ስም?:-

- ስሜ እንኩዋ ... መኩዋንንት:-

- የት ውልድ ቦታህ?:-

- የተወለድኩት?:-

- አህ:-

- ምንጃር፣ ነዋሪነቱ ግን ሞጆ:-

- ፋይልህ ላይ 'ግን አያሌው የሚል ስም ያነበብኩ ይመስለኛል:- አለ እኖሌ እየተጠራጠረ።

- ልክ ኖት። በመኩዋንንት የሚጠራኝ የለም። 'አያሌው ሞኙ' ነው የሚሉኝ። በትዕል ስሜ መጥራት ነው የለመዱት። ጥንት አያሌው የሚባል ሞኝ ነበረ ይላሉ። እኔንኩዋ አሳቀውም:-

- አንተን ለምንድነው 'ሞኝ' የሚሉህ?-

- የሞኝነት ጣጣ ከልጅነቴ ነው የተከተለኝ:-

- **እንዴት? እስኪ አብራራልኝ?:-**

- **እኔ አልተማርሁም**። ያልተማረ ደሞ ከተማ ከገባ ስራ **አያገኝም**። **ሽክም ነው**። እኔም ታዲያ ከምንጃር መጥቼ ሞጆ ላይ **እሸክም ነበር**። የሞጆ ሰው ሁሉ ትዳር ይዞ ሲያልቅ እኔስ ከማን አንሳለሁ ላግባ ብዬ ስነሳ ሴቱ ሁሉ አሻፈረኝ አለ። ሴቱ ተሸካሚ አናገባም አለ።

ከዚያ የገዘሆኔ ህመም የተጠናወታት ፈት አገኘሁና ተስማማች፣ አገባሁዋት። ድፍን ሞጆ ጉድ አለ። በአለም ላይ እኔን የመሰለ ሞኝ ተፈጥሮ አንደማያውቅ በቀን ሀያ ጊዜ ይነግሩኛል። ያገባሁዋት ሚስቴ አከታትላ ሁለት ወለደችልኝ። ወንድና ሴት። እንደገና ጉድ ተባለ። 'አባት መኩኑ ነው ወይ?' አሉኝ። ሞጆ ያለውን ይበል ብዬ የልጆቼን ስም 'ንጉሱ' እና 'ልእልት' ብዬ ጠራሁ። 'ወገኛ!' እያሉ አፈዙ። 'ቂላቂል' እያሉ ተዘባበቱብኝ። ሚስቴ ታዲያ ድህነቱ አቅም አሳጣትና አረፈች። ጥቂት ሆነን ቀበርናት። ከሚስቴ እረፍት በሁዋላ ጉጅዬ ጨለመችብኝ። መላ ባገኝ ብዬ ለምክር ወደ መንደራችን ቁስ ሄድኩ። 'መምሬ ደስታ' ይባላሉ። የሀይማኖቱን ስርአት ስለማያከብሩና ንክ ናቸው ስለሚባል 'መምሬ አብደላ' እያለ ነው ነዋሪው ሁሉ የሚጠራቸው። እሳቸው ዘንድ ሄጄ፣

- ልጆቼን ምን ላብላ፣ ቸገረኝ - አልኩዋቸው።

- እኔን አማክረህ ነው ወይ የወለድካቸው?:- አሉኝ።

- ከቁስ አንደበት ይሄ ቃል ይወጣል ወይ?:- አልኩዋቸው።

- እሱን ሂድና ለናትህ ንገራት:- አሉኝ።

- እርስዎ ግን ሰባራ ጋን ቢጤ ኖት:- አልኩዋቸው።

- አንተ ደሞ የአህያ ወገብ ነህ፡- አሉኝ።

በዚሁ ተለያየን። ቢቸግረኝ ነገር አለሙን እርግፍ አድርጌ ትቼ ወታደርነት ተቀጠርኩ።

- ልጆችህስ?፡- ሲል ጠየቀው አናሌ።

- ትቻቸው ጠፋሁ። በቂ ገንዘብ ባልተውላቸውም የሚያኮራ ስም ሰጥቼያቸዋለሁ። 'ንጉሱ' እና 'ልእልት' የሚባሉት ስሞች የትም አይገኙም፡-

- ወታደርነት ከተቀጠርክ በሁዋላ ልጆችህ ትገ ብለውህ ያውቃሉ?፡-

- በጭራሽ፡-

- ለምን?፡-

- ትገ ቢሉኝ ምን አመጣለሁ? አላበላቸው አላጠጣቸው፡-

- ለምን ወለድክ ታዲያ?፡-

- ሁሉም ይወልዳላ! በቅሎ አይደለሁ ከሰው ተሰይቼ ሳልወልድ የምቀረው?፡-

- በል ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ። የኤርትራን መገንጠል መደገፍህ ነው የሚገለፀው ይሄ እውነት ነው፡-

- አንድም ሀቅ የለውም!፡- ሲል ጮኸ አስረኖው።

- በምንድነው ታዲያ የታሰርከው?፡-

- በአንድ ክፉ ቀን ስብሰባ ተብሎ ከየምሽጋችን ተጠራን። ተሰበሰብን። 'ካድሬ ንግግር ያደርጋል' ተባለ። 'እሺ' አልን። ካድሬ ስለ ኤርትራ ተናገረ። ተናገረ። ተናገረ። እኛ ሰማን። ሰማን። ሰማን። በመጨረሻ 'ታዲያ ኢትዮጵያ እንገትዋ ተቆርጦ ያለባህር በር መኖር ትችላለች ወይ?' ብሎ ጠየቀን። እኛ ስራችን መስማት ስለሆነ ዝም አልን። እሱ ግን 'ያዙኝ ልቀቁኝ' አለ። 'ኢትዮጵያ ሀገሬ'! ያለባህር በር ትኖራለች ወይ!?' እያለ እንባው ሁሉ ወረደ። ካሁን አሁን ጋብ ይላል ብንል ባሰበት። 'ንገሩኝ! ንገሩኝ! የባህር በራችንን ለማቆየት ከመዋጋት ሌላ ምን አማራጭ አለ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!?' እያለ ሲትከነክን እጁን አወጣሁ። ይሽኔ ማልቀሱን ትቶ 'አንተ እጅህን ያወጣኸው፤ ተናገር! አለኝ። ልናገር ስነሳ ወታደሮቹ 'ቁጭ በል! ቁጭ በል!' እያሉ ጮሁ። አላፊ ይናገራል ብለው ሰግተው ኖሮአል። መልሼ ቁጭ ስል ካድሬው ጮኸ። ወታደሮቹንም ወረደባቸው። 'የኢትዮጵያ ጀግኖች የቁጣ

ስሜታቸውን ለመግለፅ ፈቃድ ሲጠይቁ እንዴት ይከለክላሉ?' አለና ደነፋባቸው። ከዚያ ተነሳሁ።

- በል ተናገር?፡- አለኝ።

- ከመዋጋት ሌላ አማራጭ ያሉት ነገር ከንክኖኝ መላ ቢጠ ከሆነ ብዬ ነው፡- አልኩ።

- ቁጥል! ቁጣና ቁርጠኝነትህን መግለፅ መብትህ ነው፡- አለኝ።

- የኔ አላብ'ንኩዋ። ችግሩ የባህር በር ከሆነ፤ ወሃ እንደሁ ሞኝ ነው። በቀደዱለት ቦይ ይፈሳልና፤ እንዲያው ሆ ብለን አንዱ ተዘህ ተቀይባህር ቁፋሮ ብንጀምር ወደቡ ደሴ አይደርስም ወይ?፡- አልኩ። ያሸልመኛል ብዬ የተናገርኩት ለአስር ዳረገኝ። 'እረ ሞኝ ነኝ!' ብል ማን ሰምቶ። 'አንተን ብሎ ሞኝ! የገንጣይ አስገንጣይ ቅጥረኛ! ከሀዲ! የእናት ጡት ነካሽ!' ያልተባልሁት የለም። በስድቡ ቢበቃ ደህና። ዱላው! አንደ ራቻ እያገላበጡ ያበራዩኛል። ገራፊውን 'እኔ እኮ ገብስ አይደለሁለም። እየኝ! አያሌው ሞኙ ነኝ' አልኩት። እሱ እቱ! ልቡ እስቲወልቅ ይውልብኛል። ሁዋላ ስጠይቅ 'መግረፍ ስራው ነው' አሉኝ። እንግዲህ የኒያ ህፃናት ግፍ ይሆናል ለዚህ ያበቃኝ። የምድሩ እንዲህ የከፋ የሰማዩማ ምን ሊሆን እንደሁ የቀደመት ይወቁ፡-

- የሰማዩ ሩህሩህ ነው አይዞህ፡- ብሎ አሰናበተው። አያሌው ሞኙ እያነከሰ ወጣ። አስተሳሰቡ መናጋቱን አናሌ አልተጠራጠረም።

አናሌ ዋቆ ብርድ ሲቆነጥጠው ማስታወሻ ደብተሩን አጣጥፎ ወደ ክፍሉ ገባ። ጃኬቱን ደርቦም ወደ ሆቴሉ ባር አመራ። አሳቡን የሚበታትንለት የታላቅዋ ብሪጣንያ ጂን አስፈልጐታል። የሎንደን ጐርደን ጂን፤ በአስመራ በረዶና ሎሚ። ሮዛን አስታወሰ። ሮዛ - ጉዋል አስመራ። 'ፊትህ ላይ የማይረሳ ነገር አለ' ያለችውን አስታወሰ። እና ሞቀው። ለምን እንደሞቀው ግን አላወቀም። ግራሴ ሮዚና - ሲል አጉተመተመ።

- 2 -

በነጋታው አናሌ ሁለት ጉዳዮች ነበሩት። ከባድ ስብሰባና የሮዛ ቀጠሮ። ከማለዳው ሶስት ሰዓት ጀምሮ የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት የወታደራዊ ደህንነት ኤክስፐርቶች በአካባቢው የፖለቲካ ሁኔታዎች ላይ ማብራሪያ ሲሰጡት ቀጠሮ ይዘውለታል።

በለስቱ የጦር ሰራዊቱ ማእከል ከሆነው ቃኘው ደረሰ።

ከፍተኛ መኮንኖቹ አንዲት ሰከንድ ሳይቀድሙና ሳይዘገዩ ነበር-አስር ሰው ከሚይዘው ያጣሪ የስብሰባ ሳሎን የደረሱት። ከአኖሌ ሌላ ተሰብሳቢዎቹ አምስት ነበሩ። ከአምስቱ ሁለቱ ኮሎኔሎች ሲሆኑ፤ የተቀሩት ሶስቱ ሻለቆች ናቸው። እያንዳንዳቸው በአካባቢው ሀገሮች ጉዳይ ላይ የየራሳቸው የስራ ክፍፍል ቢኖራቸውም በየጊዜው እየተሰበሰቡ መረጃዎቻቸውን እየጨመቁ አጠቃላይ ግንዛቤያቸውን ስለሚያዳብሩ እየተደጋገፉ በማብራራቱ ረገድ የተሻለ ልምድ አዳብረዋል።

ስብሰባውን የከፈተው አኖሌ ነበር።

በቀጥታ ከፕሬዝዳንት መንግስቱ ሃይለማርያም ተልኮ መምጣቱን ከገለፀ በሁዋላ፤ የእለቱን ስብሰባ አላማ ባጭሩ አስረዳ፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት የስነ ልቦና ጦርነት ከውጊያ ስልቶች አንዱ ነው» ሲል ተንደረደረ «... የስነልቦና ጦርነትን ልዩ የሚያደርገው በጦር ክፍሎች ላይ ብቻ አለማተኮሩ ነው። በዚህ ስልት የአንድ ሀገር ህዝብ የሀገር ፍቅር ስሜቱን እንዲያጣ፤ ሞራሉ እንዲወድቅ፤ መንፈሱ እንዲላሸቅ፤ የበታችነት ስሜት እንዲሰማው፤ ባለው መንግስት ላይ እምነት እንዲያጣ፤ ድጋፍ እንዳይሰጥና እንዲያምፅ፤ ከአላማው እንዲዘናጋ ማድረግ ይቻላል። ይህ ስልት በፖለቲካ፤ በማህበራዊ በኢኮኖሚያዊና በወታደራዊ መስኮችና በተለያዩ ዘዴዎች የሚነዛ አደገኛ መሳሪያ ነው። የስነልቦና ጦርነት ቀዳማዊ ተግባር የጠላትን የውጊያ መንፈስ አስቀድሞ ማላሸቅ ነው።

ከዚህ አንፃር በአሁኑ ሰአት ጠላቶቻችን በሚያካሂዱብን የስነልቦና ጦርነት ከኛ በልጠው ይገኛሉ። በዚህ ምክንያት ሰራዊታችን በአላማው ወንቶ ለማን? ለምን? እንደሚዋጋ ሊያውቅ አልቻለም። ስለሆነም ድል ማድረግ ተስኖታል። አሁን እኛ የምናካሂደውን የስነልቦና ጦርነት በሁለት ከፍሎ ማየት ይቻላል። የመጀመሪያው የኛን ሰራዊት ሞራል ጠብቀን፤ የህዝባችንን ድጋፍ ለማግኘት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ የወንበዴውን ተዋጊ ሃይል ለማዳከም ብሎም ሻእቢያን ከኤርትራ ህዝብ ሙሉ በሙሉ መነጠል በሚሉት መሰረታዊ ነጥቦች ላይ ያተኮረ ነው። የዛሬው ስብሰባችን አላማም ለዚህ ጥናት አጋዥ ሊሆኑ የሚችሉ ተጨባጭ አካባቢያዊና ፖለቲካዊ ሁኔታዎችን ከእናንተ ለማግኘት ነው» ብሎ አምስቱንም ከፍተኛ መኮንኖች ገረመማቸው።

አኖሌ የመግቢያ ገለፃውን ሲያበቃ መኮንኖቹ ርስበርስ ተያዩ። ከሰከንዶች በሁዋላ አኖሌ፤

«ከሱዳን የውስጥ ሁኔታ ብንጀምር» ብሎ በመካከለኛ እድሜ ላይ ለሚገኘው ለኮሎኔል በቀለ ፈገግታ አሳየው።

ኮሎኔል በቀለ የጭልፊት አይኖች ያሉት እርጋታን የማያውቅ አይነት ሰው ነው። በስለታም ድምፁ ስለሱዳን መንግስት ማብራራት ጀመረ።

ሱዳን የደቡቡን የአገሪቱ ክፍል አመፅ ለማፈን ከምእራቡና ከአረብ አገሮች ወታደራዊ እርዳታ ለማግኘት ጥረት ላይ እንደሆነች ተነተነ። ጆርዳን፣ ሳውዲት አረቢያ፣ ኢራቅ ፣ ሊቢያ ኩዌትና ግብፅ ይረዱዋታል። ብዛታቸው ያልታወቁ ሮኬቶች፣ ላውንቸሮች፣ ታንኮች ብረት ለበሶች የመገናኛ ሬድዮኖችና ጥይቶች ማግኘትዋንም አብራራ። ሱዳን ውስጥ በተፈጠረው የኑሮ ውድነት የኢኮኖሚ ድቀትና አለመረጋጋት መታየቱን በጥቅሉ ካስረዳ በሁዋላም «ሱዳን በጠላት ደረጃ የምትታይ ሀገር ናት» ብሎ ሊያጠቃልል ሲል አኖሌ «ሱዳን ለምን ጠላታችን ሆነች? በሚለው ጥያቄ ላይ ዝርዝር ማብራሪያ ቢሰጥ ለሚካሄደው የስነልቦና ጦርነት ጠቃሚ ነገር ሊገኝበት የሚችል ይመስለኛል» አለ።

ኮሎኔሉ «ልመጣበት ነው» ብሎ ጉሮሮውን ሳለ።

የሱዳንን ጉዳይ ጠቅልሎ ስለነበር 'ልመጣበት ነው' በሚለው ምላሹ አኖሌ ተገርሞ ፈገግ አለ።

«የሱዳን መንግስት ጠላትነት በቀጥታ በስልጣን ላይ ካለው መንግስት ሳይሆን ከሀገሪቱና ከህዝቡ ጋር ነው» በሚል መንደርደሪያ ማብራራት ጀመረ። «በርግጠኛነት ለመናገር በኢትዮጵያ ውስጥ መንግስታት ቢለዋወጡም እንኩዋ የሱዳን ጠላትነት ይቀጥላል። የጠላትነታቸውም መንስኤ የአባይ ወንዝ ነው። በአሁኑ ወቅት በካርቱምና በወዲሀልፋ መካከል ከወንዙ ምእራብና ምስራቅ በመስኖ የሚለማው እርሻ ለህዝቡ ከፍተኛ ጥቅም ይሰጣል። ነጭና ጥቁር አባይ ከሚገናኙበት ከካርቱም ደቡብ የሚገኘው የገዚራ ጥጥ እርሻ ፕሮጀክት ብዙ ሱዳኖች ከዘላንነት እንዲላቀቁ አድርጉአል። በ1952 በግብፅና በሱዳን መካከል በተደረገው የአባይ ውሃ አጠቃቀም ስምምነት በሱዳን የኤልሮሳሪስና የካሸም ኤልጌርባ ግድቦች በመሰራታቸው ሱዳን 20500 ሚልዮን ኩቢክ ሜትር ውሃ ታገኛለች። የግብፅና የሱዳን መንግስታት ይህን ውሃ ከህዝቦቻቸው ህይወት ጋር የተያያዘ አድርገው ይመለከቱታል። ስለዚህ ኢትዮጵያ ላይ ሰላም ከሰፈነ የልማት ስራ ይጀመራል። የግብፅና ሱዳን ዋና ስጋት ያ ነው። የአባይ ውሃ መጠን እንዲቀንስ አይፈልጉም። ስለዚህ ተቃዋሚዎችን በሙሉ ፍላጐት ይረዳሉ። ሱዳን ጠላታችን የሆነችበት ዋናው ምክንያት ይሄ ቢሆንም ሌሎች ጥቃቅን ምክንያቶችም ይኖራሉ...»

አኖሌ «... የሱዳን ውስጣዊ ሁኔታ ምን ይመስላል? ቅድም በጥቅሉ የተገለፀ አለ። ዘርዘር ብሎ ቢቀርብ?» ሲል ጠየቀ።

ኮሎኔሉ ሲጋራውን ስቦ ቀጠለ፡፡ «... ሱዳን የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና ወታደራዊ ቀውስ አለባት፡፡ የደቡብ ሱዳን ጦርነት አለ፡፡ በህዝቡ መካከል የሚደረገው የዘር፣ የሀይማኖትና የአስተዳደር ልዩነትም ሌላ ችግር ነው፡፡ በዳርፉርና በኩርዶፋን ከፍለሀገር የሚገኙ ብሄረሰቦችም የማመፅ ዝንባሌ ይታይባቸዋል፡፡ የካርቱም መንግስት በውስጥ የተወጠረ ነው፡፡ ዘወትር ግን ከውስጥ ውጥረት ሲበረታ የችግሩን አቅጣጫ ለመለወጥ ጉረቤት አገሮችን መወንጀልና መተንኮስ ያዘወትራል፡፡»

አናሌ «... ዋነኛ የሚባሉትን ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ደካማ ጐኖቻቸውን ለይተህ ልታብራራልኝ ትችላለህ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ፡፡

«... የሱዳን ዋነኛ የፖለቲካ ችግር የተለያዩ ብሄረሰቦች አመፅ መስፋፋቱ ሲሆን፣ አስተዳደሩ ሀይማኖታዊ መሆኑም ሌላው ድክመታቸው ነው፡፡ በአጠቃላይ በሱዳን ፖለቲካዊና ኤኮኖሚያዊ ቀውሶች አሉ፡፡ በአሁኑ ጊዜ ሱዳን አስራ ሶስት ቢልዮን ዶላር የውጭ እዳ አለባት፡፡ በአመት የዚህ ብድር ወለድ ክፍያ 482 ሚልዮን ዶላር ነው፡፡ ይህ የካርቱሙን መንግስት ጭንቀት ላይ ጥሎታል፡፡ ስራ አጥነት ተባብሶአል፡፡ ምዝበራ ተንሰራፍቶአል፡፡ ወንጀል ቅጥ አጥቶአል፡፡ ህዝቡና መንግስትም ሆድና ጀርባ ሆነዋል፡፡» ብሎ ግንባሩን በመሀረም ጠረገ፡፡

«ጠንካራ ጐኖቹስ?» አለ አናሌ፡፡

«እንግዲህ የሱዳን መንግስት የአረብ ሊግ አባል በመሆኑ፡ ፀረ-ኢትዮጵያ አቋም ካላቸው የአረብ አገሮች እርዳታ ሊያገኝ ይችላል፡፡ የሱዳን የደህንነት ክፍልም እጅግ ጠንካራና የተራቀቀ ነው፡፡ በዚያ በኩል አይታሙም፡፡ ፈጣኖችና - ሁኔታዎችን በቅድሚያ የማወቅ አቅም ያላቸው ናቸው፡፡ ከሲቢያ የአየር ድጋፍ ያገኛሉ፡፡ ሌላው የካርቱሙ መንግስት የጐሳዎችን የርስበርስ ግጭት ለራሱ ጥቅም በማዋል የተካነ ነው፡፡ የኢትዮጵያን መንግስት የሚቃወሙትን በማስተባበር የሚያገኙት ውጤትም አደገኛ ነው፡፡ በፓሮፓጋንዳውም፣ በወታደራዊ እገዛውም በስፋት ይሰሩበታል፡፡ የተቃዋሚዎች መጠናከር የኢትዮጵያን ውስጣዊ ሁኔታ ስለበጠበጠው የሱዳን መንግስት ከዚህ ሁለት ጥቅም ያገኛል፡፡ በኛ መንግስት የሚደገፉት የደቡብ ሱዳን አማፅያን ይዳከማሉ፡፡ ሌላው ደግሞ የአባይ ወንዝ ያለችግር መፍሰሱን ይቀጥላል ... የሱዳንና የግብፅ የጋራ መከላከያ ስምምነት ሌላው ጥንካሬያቸው ሲሆን፤ በደቡብ ሱዳን የተገኘው የነዳጅ ክምችት ጥቅም ላይ ከዋለም ኢኮኖሚውን ሊያረጋጋ ይችላል፡፡»

አናሌ «በሱዳን የሚደገፉ ኢትዮጵያውያን የወንበዴ ቡድኖች አነማን ናቸው? ከሱዳን መንግስት ጋር ያላቸው ግንኙነትስ ምን ይመስላል? ... እኔ የማተኩረው በቀጥታ ሻእቢያ ላይ ቢሆንም ለግንዛቤ እንዲረዳኝ ዙሪያ መለሱ ቢዳስስ?» ሲል ጠየቀ፡፡

«እኔ የሚመለከተኝ በአብዛኛው የሱዳን ጉዳይ ነው፡፡ ፀረ አብዮተኛ ወንበዴዎችን በተመለከተ ሻለቃ መሉጌታ በተሻለ ሊያብራራው የሚችል ይመስለኛል» ብሎ መድረኩን ለወጣቱ መኮንን ለቀቀለት፡፡

ወጣቱ መኮንን ከአናሌ ለቀረበው ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመረው «ብዙ የፀረ አብዮተኛ ወንበዴ ቡድኖች አሉ» በሚል መንደርደሪያ ነበር፣

«... ዋነኞቹ ግን ሻእቢያ፣ ህወሀት፣ ኢድህ፣ ኢህአፓ፣ አነግ፣ የአፋር ወንበዴ ቡድን ናቸው፡፡ ከእነዚህ ውስጥ አስጊ እንቅስቃሴ ያላቸው ሻእቢያና ህወሀት ቢሆኑም አነግም ቢሆን የሚናቅ አይደለም፡፡ በህወሀት ስር ኢህዴን የሚባል ድርጅት አለ፡፡ የወያኔ የአማራው ክንፍ ነው፡፡ በወሎና በጐንደር ይንቀሳቀሳል፡፡ ኢድህ የመሳፍንቶች ርዝራዥ ሲሆን እንቅስቃሴው በምእራብ ጐንደርና በሱዳን የተገደበ ነው፡፡ ኢህአፓ በጐጃምና በጐንደር ምእራባዊ ክፍል በመንቀሳቀስ ፀረ ሰፈራ 'ፕሮፓጋንዳ ነው የሚያካሂደው፡፡ የኦሮሞ ነፃ አውጪ ግንባር ከሱዳን ግዛት በመነሳት የኦሮሞ አካባቢዎች ላይ ውጊያ ይሞካክራል፡፡ በርግጥ ብዙውን ጊዜ ሰራዊታችንን ፊት ለፊት የመግጠም ስልት አይጠቀምም፡፡ እያደፈጠ በአንዳንድ ተቁዋማት ላይ ጥቃት ይፈፅማል፡፡ 'ፕሮፓጋንዳም በጥቂቱ፡፡ ባለፉት ጥቂት ወራት ውስጥ ግን ከሻእቢያ ጋር ያለውን የቀረበ ግንኙነት ይበልጥ ማጠናከር ጀምሮአል፡፡ የአፋር ወንበዴዎች በአውሳ አውራጃ በተለይ በአዲስ አበባ አሰብ መንገድ በተመላላሽ ተሽከርካሪዎች ላይ አደጋ ይጥላሉ፡፡ ይህ ሃይል በሻእቢያ እንደሚደገፍ መረጃ ደርሶናል፡፡ ለወያኔ መንገድ በመምራት እንደሚተባበሩም ተደርሶበታል፡፡»

ቀጣዩ የአናሌ ጥያቄ፣ «የኤርትራ ህዝብ ስለ ኢትዮጵያም ሆነ ስለ ኤርትራ ታሪክና ህዝብ ያለው እውቀት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር፡፡

ሁለተኛው ኮሎኔል ነበር ለዚህ ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመሩት፡፡ ወፍራምና ራሰ በራ ናቸው፡፡ በእድሜ ገፍተዋል፡፡ ገራገር ቢጤ ይመስላሉ፡፡ ኮሎኔል ወልዱ ይባላሉ፡፡

ኤርትራ የሚለው ስም በቦሊያን ከመሰጠቱ በፊት ያ ተራራማ አገር ምድረ ሀማሴን፣ ምድረ ባህረ ነጋሲ፣ ምድረ አግአዚያን በመባል

ይታወቅ እንደበር አስረዱ። አገሩ የሚተዳደረውም በባህረ ነጋሲዎች እንደነበር ከገለፁ በሁዋላ 'ኤርትራ ነፃ ሀገር መሆን አለባት' የሚለው አመለካከት በአያንዳንዱ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ተወላጅ ደም ውስጥ የተረጨ መርዝ መሆኑን አስገነዘቡ። የወንበዴዎቹን ጥፋት ህዝቡ 'ትግል' እያለ እንደሚጠራው ወንበዴዎቹን ደግሞ 'ታጋይ' እንደሚላቸው አብራሩ።

የአናሌ ቀጣይ ጥያቄ «የሻእቢያ አመሰራረት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ኮሎኔሉ ማስታወሻ ደብተራቸውን ሲያተረማምሱ ቆይተው ማብራራት ጀመሩ፣

«ሻእቢያ ከጀብሀ ተገንጥሎ ከመውጣቱ በፊት በኤርትራ ውስጥ የተደራጁ የተለያዩ የፖለቲካ እንቅስቃሴዎች ይካሄዱ ነበር። የአብዛኞቹ አላማ ኤርትራን ከኢትዮጵያ በመገንጠል ነፃነትዋን እንድትቀዳጅ ለማድረግ ነበር።

ከጀብሀ መቋዋቁዋም ቀደም ሲል ከነበሩት ቡድኖች መካከል «ማህበር ሸዋዓተ» ሊጠቀስ ይችላል። የማህበር ሸዋእተ መሪዎች ወልደአብ ወልደማርያምና አብድል ቃድር ካቢሬ የሚባሉ ነበሩ። የማህበሩ አባላት ሰባት ሰባት በመሆን ኤርትራ ነፃነትዋን እንድትጐናፀፍ ለህዝቡ ቅስቀሳ ያደርጉ ነበር። መቀጠል ግን አልቻሉም። በኢትዮጵያ መንግስት መታደን ስለጀመሩ ወደ ሱዳንና እንግሊዝ ሀገር ኮብልለው ገቡ። በውጭ ሀገርም ሆነው ቅስቀሳ ማካሄዱን ቀጠሉ።

«ከዚህ በሁዋላ በረሃ ቀርተው የነበሩ አስራ አምስት ያህል ዲሞክራት ነን የሚሉ ኤርትራውያን «ንህናን አለማናን» በሚል መጠሪያ እራሳቸውን ሰይመው እንቅስቃሴ ጀመሩ። መሪያቸው አብርሃም ተወልደ ይባል ነበር። አላማቸውን ለማሰራጨትም ምቹ ነው ብለው ወዳሰቡት አከለ ጉዛይ አውራጃ አላ በተባለ አካባቢ መንቀሳቀስ ያዘወትሩ ነበር።»

አንድ መሀመድ አድሪስ አወተ የሚባል ገበሬ ብረት ይዞ በኤርትራ ውስጥ በመዘዋወር ከመንግስት ጋር እየተጋጨ ብዙ ጀብድ ይፈፅም ስለነበር ብዙ ተከታዮች ማግኘት ችሎ እንደነበር ጭምር ኮሎኔሉ ተናተኑ።

«ይህ ሰው አያሌ ዴሞክራት ታጋዮች ነን ባይ ወጣት ኤርትራውያንን ከኤደን በመርከብ በመጫን ወደ ደንከል እንዲገቡ አድርጉአል። ይህን ያደረገበት ምክንያት ወጣቶቹ ወደ ኤርትራ ምድር በሌላ ቦታ መግባት ስለማይችሉና በበረሃ ከሚገኙት ቡድኖችጋር

ግጭት እንዳይፈጠር በማሰብ ነበር።

በዚሁ ጊዜ ዛሬ ሻእቢያ እየተባለ የሚጠራውን ድርጅት የመሰረቱ ሀይሎች ከጀብሀ በመገንጠል «ህዝባዊ ሀይልታት» በሚል ስያሜ ደንከል በረሀ ገቡ። ደንከል የገቡት እነዚሁ ወጣቶች አብረው መዝለቅ አልቻሉም። 'ከደንከል እንውጣ' ና 'ደንከል እንቆይ' በሚል ጥያቄ አለመግባባት ፈጥረው በሁለት ቡድን ተከፈሉ። ሁለቱ ቡድኖች 'ቀዳማይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታት' እና 'ካልአይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታት' የሚል ስያሜ ያዙ። 'ቀዳማይ ወገን' የተባለው ደንከል ሲቆይ 'ካልአይ ወገን ...' ወደ ሰሜናዊ ሳህል አውራጃ አመራ። ዳሩ ግን በጉዞ ላይ ከጀብሀ ጋር ግጭት ፈጥረው ከካልአይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታት ብዙ ሰዎች ሞቱባቸው። ከሞት የተረፉት ወደ ሰሜናዊ ሳህል በመግባት በአብራሃም ተወልደ ከሚመራው ቡድን ጋር ግንኙነት ፈጠሩ።

«የቀዳማይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታት መሪ የነበረው መስፍን ሀጐስ ይባል ነበር። ለማንኛውም ለብዙ ጊዜ ቀዳማይ ወገንና ካልአይ ወገን እየተባሉ ቆየ። በደንከል ኡበል የሚባልም ሌላ ቡድን ነበር። እዚህ አካባቢ ትንሽ የሚያምታታኝ ነገር አለ። ዞሮ ዞሮ እነዚህ ሶስት ቡድኖች ማለትም፣ ቀዳማይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታት፣ ካልአይ ወገን ህዝባዊ ሀይልታትና ኡበል ግንኙነታቸውን ሲያጠናክሩ ቆይተው የጋራ ግንባር በመፍጠር በ1970 እ.ኤ.አ ህዝባዊ ሀይልታት ሀርነት ኤርትራ በሚል ስያሜ ተቀላቀሉ።

ኡስማን ሳላህ ሳቤ ከውጭ የሚልክላቸውን መሳሪያም እኩል ይካፈሉ ጀመር። ውጊያ ሲኖርም የጋራ ግንባር በመፍጠር ነበር የሚዋጉት። የእነዚህ ሶስት ቡድኖች በሶስት መሪዎች መታዘዝ ግን ለአመራር አመቺ ባለመሆኑ፣ ለጠላትም አመቺ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል ብለው በማሰብ መስከረም አንድ 1974 አንድ ወታደራዊ ሀይልና አንድ መሪ አቁዋቁዋሙ፣ ሰራዊቱ ተወሀደ፣ የድርጅቱ መሪዎችም ተመረጡ። በወቅቱ በአመራርነት ከተመረጡት መካከል፣ ኢሳይያስ አፍወርቂ፣ ሮመዳን መሀመድ ኑር፣ መስፍን ሀጐስ፣ ሰለሞን ወልደማርያም፣ አለሰይድ፣ አብደላ አደም፣ አቡአጆሮ፣ አቡጠያራ፣ አብርሃም ተወልደና ሳላህ ጠጠው ጥቂቶቹ ነበሩ። የሻእቢያ አመሰራረት ከሞላ ጐደል ይህን ይመስል ነበር።»

አናሌ ጥያቄውን ቀጠለ፣

«ህገበ ከመነሻው ጀምሮ ለሻእቢያ ድጋፍ ነበረው ማለት ይቻል ይሆን?»

ኮሎኔሉ ለሰከንዶች በዝምታ ከቆዩ በሁዋላ «... ህገበ የሻእቢያን አላማ ጠንቅቆ አውቆ ሳይሆን በስሜትና በጠባብ ብሄርተኝነት አላማ

ነበር የሚገፋው። የሻእቢያ አባላት በአብዛኛው ከደጋው ክርስትያን ወገን በመሆናቸው መብታችንን ሊያስከብርልን የሚችለው ሻእቢያ ብቻ ነው የሚል ስሜት ከትግርኛ ተናጋሪዎች በኩል ይንፀባረቅ ነበር። የሻእቢያ መሪዎች የተማሩ ስለነበሩ ለኤርትራ ህዝብ መሰረታዊ ለውጥ ሊያመጡ ይችላሉ የሚል ተስፋም ነበር። ጀብሀ ከመነሻው አድሀሪ አዝማሚያ ስለነበረው ከዚህ ድርጅት የተገነጠለው የሻእቢያ ሀይል ዲሞክራት ሊሆን ይችላል የሚል መላምት ነበር በህዝቡ ውስጥ።»

ኮሎኔሉ ንግግራቸውን ገታ አድርገው ከቆዩ በኋላ

«ከሞላ ጐደል የድርጅቱን አቁዋም ብታውቅ ለስራህ እንደሚያግዝህ እገምታለሀ» ብለው ማብራራታቸውን ቀጠሉ «... ሻእቢያ እንደሚለው - ኤርትራ እ.ኤ.አ ከ1889 ጀምሮ በኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ስር ስትማቅቅ ቆይታ በሁለተኛው የአለም ጦርነት ጣሊያን ድል ተመትታ ስትወድቅ፤ ሀምሳ ሁለት አመታት ያህል በኤርትራ የቆየው ቅኝ ግዛታቸው እ.ኤ.አ በ1941 አክትሞአል። ኢጣሊያ ከኢትዮጵያ ስትወጣ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ኤርትራ በእንግሊዝ ሞግዚትነት ለጥቂት አመታት እንድትቆይ በወሰነው መሰረት እንግሊዝ ኤርትራን ማስተዳደር ጀመረች። ከሁለተኛው የአለም ጦርነት በሁዋላ በቅኝ ግዛት ስር የነበሩ አገሮች በቀጥታ ነፃነታቸውን ሲጐናፀፉ ኤርትራ ይህን እድል መነፈግዋ ትክክል አይደለም። ይላል ሻእቢያ።

ሌላው የሻእቢያ ቀንደኛ አቋም - አራቱ ሃያላን መንግስታት ማለትም አሜሪካ፣ ፈረንሳይ፣ እንግሊዝና ሶቪየት ህብረት ሁለተኛው የአለም ጦርነት እንዳበቃ የኢጣሊያን ቅኝ ግዛቶች በሚመለከት ስብሰባ አድርገው፤ ሊቢያና የኢጣሊያ ሶማሌ ላንድ ነፃነታቸውን እንዲያገኙ ሲወስን የኤርትራ ጉዳይ ግን የብዙ አገሮች ፍላጐት ስለነበረበት መወሰን አቅቶአቸው ጉዳዩ ለተመድ ቀረበ። እ.ኤ.አ በ1950 የተመድ ጠቅላላ ጉባኤ በአምስተኛ ስብሰባው በአሜሪካ ተፅእኖ ለኤርትራ ህዝብ ፍላጐት ደንታ ሳይሰጥና ህዝቡ ሳይጠየቅ ከኢትዮጵያ ጋር በፈዴሬሽን እንድትዋሀድ ተወሰነ። ተመድ በቻርተሩ በመጀመሪያው አንቀፅ ያስቀመጠውን የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት በመጣስ የወሰነው ውሳኔ ትክክለኛ አይደለም። አሜሪካ ኤርትራ ውስጥ የጦር ሰፈር ለማግኘት ከኢትዮጵያ ጋር ቀደም ብላ በመስማማትዋ ምክንያት የተሸረበ ሴራ ነው። ማንም አገር ከቅኝ ግዛት ነፃ ሲወጣ ራሱን ቻለ እንጂ ከሌላው ጋር ይቀራረባል እየተባለ እንዲጣመር አልተደረገም። ስለዚህ ኤርትራ እ.ኤ.አ በ1952 በፈዴሬሽን መቀላቀሏ ትክክል አልነበረም። ብለው ያምናሉ ወንበዴዎቹ።

ሌላው ልታውቀው የሚገባ አቢይ የሻእቢያ አቋም - ኤርትራ

በፈዴሬሽን ከኢትዮጵያ ጋር ከተሳሰረች በሁዋላ ለመተዳደሪያ የወጣው ህግ በተግባር አልተተረገመም። የኤርትራ ሽንቴ ኢ.ኤ.አ ህዳር 14 ቀን 1962 ፈዴሬሽኑ ፈርሶ ውህደቱን ያሳለፈው ግማሹ በገንዘብ ተደልሎ፣ ከፊሉ ደግሞ ተገዶ ነው። በመሰረቱ መሆን የነበረበት በህዝብ ውሳኔ ነበር። ስለዚህ ይህም ትክክለኛ አደደለም። ይላል የሻእቢያ ሰነድ። ተመድ የራሱን ቻርተር የሚቃረን ውሳኔ በማሳለፍ፡ ከኢትዮጵያ ጋር በፈዴሬሽን እንድንቀላቅል ከማድረጉም በላይ የኢትዮጵያ መንግስት በሀይል ተጠቅሞ የራሱ አካል ሲያደርገን ተመድ ባለመቃወሙ ውሳኔው ሰኛ አይሰራም። ለኤርትራ የራሷን እድል በራስዋ የመወሰን መብት መሰጠት አለበት። ይህም በኢትዮጵያ መንግስት ወይም በሻእቢያ ሳይሆን በገለልተኛ ሀይል ለህዝቡ የውሳኔ ህዝብ እድል ይሰጠው። እያለ ነው ሻእቢያ ህዝቡን ያሳመነው፤ አለምንም አያደናገረ ያለው»

ገለፃው በዚሁ መልኩ እስከ እኩለ ቀን ከቀጠለ በሁዋላ ርእስ ጉዳዮቹ ባለመጠናቀቃቸው ቀጣዩ ስብሰባ ከሶስት ቀን በሁዋላ እንዲካሄድ ወሰነው ተለያዩ።

* * *

አኖሌ በዚያን አለት ተሲያት ወደ አዲሳባ የሚልከውን ሪፖርት ሲያጠናቅር ከቆየ በሁዋላ ሮዛን ለማግኘት ወደ ባር ኢምፔሮ ገሰገሰ። በሰአቱ ነበር የደረሰው። ስድስት ሰአት ከምሽቱ በእስከመራ የሰአት አቆጣጠር። ለአይን ያዝ አድርጐአል። የኮምቢሽታቱ ዘምባባዎች በምሽት ታይተው አይጠገቡም። በረገዳው ላይ ተቀምጠ ማኪያቶ አዘዘ። ረጅም ግራጫ ጃኬትና ከውስጥ ስስ ጥቁር አንገተ ሙሉ ሹራብ፣ ነጣ ካለ ሱሪ ጋር ለብሶአል። አንገት ልብሱን አንገቱ ላይ የጠመጠመ ሲሆን መነፅር አድርጐአል - ውብ መነፅር።

የአስመራ አየር ቀዝቀዝ ብሎአል።

በኮምቢሽታቱ የሚመላለሱትን ሰዎች አንድ ባንድ ያጤን ጀመር። አብዛኞቹ የመሀል አገር ሰዎች መሆናቸውን በአለባበሱላቸው ለያቸው። ኤርትራውያን ኮምቢሽታቱ ላይ የሉም። አኖሌ ፈገግ አለ። በርግጥም ኤርትራውያን ኮምቢሽታቱ ላይ አለመታየታቸው ምን ያስደንቃል? በስደት ወይም በትግል ላይ ናቸው። በኮምቢሽታቱ የሚታዩ ኤርትራውያን ገፅታ ላይም ቢሆን መረጋጋት አይታይም። የአገሬው ሰዎች በኮምቢሽታቱ ጉዳና እንደ ቀይ ባህር የምሽት ማእበል መገማሸር ሲገባቸው ፖሊስ እንደሚከተለው ሰው እየተጣደፉ ሲመላለሱ ነው የሚታዩት ...

«አኖሌ - ወዲ ኦሮሞ!» የሚል ድምፅ አባነነው።

ሮዛ ትከሻውን ይዛው ፊቱ ቁማለች:: ከተቀመጠበት ፈጥኖ ተነስቶ ይስማት ጀመር - ጉንጭ ለጉንጭ::

«ሮዛ እንቺ ኖረሻላ!?» እያለ በረጅሙ ሳቀ::

ሮዛ እንደ አብዛኞቹ ኤርትራውያን ሴቶች ቀጭን ነበረች:: የደስ ደስ አላት:: የአይን መነፅርዋን በየሰከንዱ ገፋ ታደርገዋለች:: ከአኖሌ ጋር ተሳስመው ሲያበቁ!

«እንሂድ» አለችው «... እናቴ እየጠበቀችህ ነው»

በእግር መንገድ ጀመሩ::

«አስመራን እንዴት አገኘህት?» ስትል ጠየቀችው::

«የቀድሞ ውበትዋን የምታንጐራጉር የሀብታም ግቢ ትመስላለች» ሲላት ሮዛ ከልብዋ ሳቀች:: ስቃ ስታበቃም!

«ለማደግ ግን ተስፋ ያላት ከተማ ናት:: አስመራ ያለብዙ ድካም ታላቅ ከተማ መሆን ትችላለች:: የናንተው ፊንፊኔ ግን የከተማ ቅርፅ ለመያዝ አያሌ ወጪ ትጠይቃለች:: በርግጥ አየርዋ ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ...»

አኖሌ በድንጋጤ ጨው ሆነ:: ቃል አልተነፈሰም:: ግራ በመጋባት ሮዛ ላይ አፈጠጠ:: ያስደነገጠው 'ፊንፊኔ' የሚለው ቃል ነበር:: ይህን ቃል ለመጨረሻ ጊዜ አዲስ አበባን ወክሎ ሲጠራ የሰማው ጀርመን ሳለ ነበር - ከኦነግ አባላት አንደበት:: ሮዛ ቃሉን ከየት አመጣችው? ሲል ራሱን ጠየቀ::

«ምን ሆንክ?» አለችው -

«ምንም ...»

«ዝም ስትል ግራ አጋባኸኝ:: መጥፎ ተናገርኩ?»

«በጭራሽ»

«የአዲሳባ አየር ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ ማለቴ ይሆን ያስገረመህ? እውነቴን ነውእኮ:: አየርዋ ምግብ ነው:: ከተማ መስራት የሚችሉ ሰዎች ጠፉ እንጂ የአዲስ አበባ አየር በየትኛውም አለም ከቶ የሚገኝ አይመስለኝም::»

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም የት ሰማሽው?» ሲል ጠየቃት - እንደዋዛ::

«እንጃ!» አለች ሮዛ «... ግን የአዲሳባ የቀድሞ ስም ፊንፊኔ

እንደነበር! ቃሉ የኦሮምኛ ስለሆነ 'ለዋና ከተማነት አይመጥንም' ተብሎ እንደተሰወጠ አንድ ሰው ነግሮኛል:: ከዚያ ወዲያ ብዙ ጊዜ ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀም ያስደስተኛል:: ግን ለምንድነው ፊንፊኔ የሚለው ስም ለዋና ከተማነት አይመጥንም የተባለው? መጥፎ ትርጉም አለው?» ስትል ጠየቀችው::

አኖሌ ሳያስበው ስሜታዊ ሆነ::

«የስርአቱ ሰዎች ዘረኞች ስለሆኑ እንጂ ችግሩ ቃሉ ላይ አይደለም ያለው:: ጭሮን አሰበተፈሪ! ብሾፍቱን ደብረዘይት! አዳማን ናዝሬት! እያሉ ለውጠው የለ? የከተሞችን ስም ለመለወጥ በቂ ምክንያት አልነበራቸውም:: አሳማዎች ስለሆኑ ነው ያን የፈፀሙት»

ሮዛ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ አንሾካሾከችለት::

«ፖለቲካ ውስጥ አትግባ:: እዚህ አገር አሸዋና ጠጠሩ ሁሉ ሰላይ ነው::»

አኖሌ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ:: በሮዛ ግልፅነት ይበልጥ መደሰት ጀመረ:: ፊንፊኔ የሚለውን ስም ስለወደደችው ደግሞ የማያውቀው የደስታ ስሜት ወረረው:: በመገረም ያያት ጀመር:: የመጣላትን የምትናገር የዋህ ሰው መስላ ታየችው:: ግን ደግሞ 'ፖለቲካ ውስጥ አትግባ' ያለችውን አስታውሶ ግራ ተጋባ:: መልሶ ደሞ ምክንያትዋን ሊረዳላት ሞከረ:: ህዝቡ ሁሉ ተጠራጣሪ ሆኖአል:: ምክንያቱም ሰው ያለ ፍርድ ይገደላል:: 'ግን ይህን የዋህና ደግ ህዝብ ማሰቃየት ለምን አስፈለገ?' ሲል ራሱን ጠየቀ:: 'የዋሆች ጠንካራ ተዋጊዎች መሆን ይችላሉን?' ሲል መልሶ ለራሱ ተጨማሪ ጥያቄ አቀረበ:: የቡርቃ ሰዎች ታወሱት:: ጦር ይዘው መትረየስ ሊገጥሙ የተዘጋጁ ልበ ሙሉ ኦሮሞዎች - ግን ደጋጎች! የዋሆች::"

«ምን ሆነህል አኖሌ?» አለች ሮዛ ተጨንቃ::

«ምን ሆንኩ ሮዛ?»

«የተከፋህ ትመስላለህ?»

«ያላገኘኸውና ያጣኸው ነገር ያለ ይመስላል ብለሺኝ አልነበር? እንዳልሺው እርካታ የራቀኝ ሰው ሳልሆን አልቀርም:: ሳሚ እንዳለው እንደ ኦሮሞ ዱር አራዊቶች አይደለሁም:: እኒያ እንስሳት 'ሰው አይደላችሁም' ቢባሉ ምንም አይመስላቸውም:: ምክንያቱም ሰው አይደሉም:: ይገርምሻል ሮዛ ይህ ክርፋታም ስርአት እኛ ኦሮሞዎችን እንደሰው አያየንም:: ግን ደህና ... ይህን መሰል ጉዳይ ማውራት ተገቢ አይደለም:: ሮዛ ረበሽኩሽ?»

ታክሲ ይዘው ቲራቮሎ ወደሚባለው ሰፈር ነጐዱ:: ከደቂቃዎች በሁዋላ ታክሲው ከነሮዛ መኖሪያ ቤት ደርሶ ቆመ:: ሂሳብ ከፍለው ከታክሲው ወረዱ:: ሮዛ እየመራች ወደ አንድ ቪላ ይዛው ገባች:: የውጭው በር ግሞብ ላይ በወርቃማ ቀለም «ይስሀቅ አስመሮም» የሚል ፅሁፍ ግምቡ ውስጥ ተቀብሮ ይነበባል::

«ይስሀቅ አባትሽ ነው?» ሲል ጠየቃት::

«አያቴ ነው:: አባቴ ኤፍሬም ይባላል::» ካለች በሁዋላ «ሞቶአል ብለን እንገምታለን::» ብላ አንሾካሾከች::

«የት ነው ያለው?»

«አይታወቅም:: ከአዲስ አበባ ወደ ናይሮቢ መሳፈሩን ብቻ ነው የምናውቀው:: ከዚያ ወዲያ ኤፍሬም ይስሀቅ የውሃ ሽታ ሆኖአል:: እናሳዝንም?» አለችው::

ዝም አላት:: ይህን መሰል ወሬ ለምን እንደምትነግረው አልገባውም:: ወደ ሰፊ ሳሎን አስገብታ ካስቀመጠችው በሁዋላ፣

«የሳሚ ጉዋደኛ ስለሆንክ ነው የልቤን የነገርኩህ» አለችው::

«ይገባኛል! ይገባኛል!» ብሎ ፈገግታ አሳያት::

«ሳሚ እንደኔ እዩት ብሎናል:: እንመንህ?»

«በጣም እንጂ ሮዛ:: ወንድማችሁ ነኝ::»

«የጦር ሰራዊት ደጋፊ ነህ?»

ጥቂት አመነታ::

«ደጋፊም ተቃዋሚም አይደለሁም:: ብዙውን ጊዜ በስራዬ ላይ ብቻ ነው የማተኩረው::»

«ሃይማኖትህስ?»

«አላውቀውም!» አለ ጭፍግግ ብሎት::

«የቤተሰብህ ሃይማኖት ምንድነው?»

«ቤተሰቤን አላውቅም:: ያለኝ መረጃ ኦሮሞዎች እንደነበሩ ብቻ ነው:: ከዚያ በተረፈ አንድ ሰው በህይወት ዘመኑ 'መልካም ሰው' መሆን ከቻለ በቂ ይመስለኛል::»

ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘችና ...

«እኛ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ነን:: ማማ በተለይ ማርያምን በጣም ታምናታለች:: ሆኖም ባህርይዋ እግዚአብሄርን

በመፍራት፤ እግዚአብሄር የሚወዳቸውን ነገሮች በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነው:: በጣም ትፀልያለች:: ምን ብላ እንደምትፀልይ ልንገርህ?»

«ንገሪኝ?»

«አታሳስረኝም?»

ከልቡ ሳቀ:: በጣም ሳቀ::

«ምን አሳቀህ?»

«ቅን ነሽ:: ለአለም ቅን ሰዎች በእጅጉ ያስፈልጉዋታል:: ስለዚህ አላሳስርሽም ንገሪኝ?»

«ማማ ዘወትር ፀሎት ታደርጋለች:: ብዙውን ጊዜ አምላክን ክፉዎች እንዳይበረቱ አድርግ፣ ብላ ትማፀነዋለች:: አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ድምፅዋን ዝቅ አድርጋ ለማርያም አስመረይቲ 'በረሃ ያሉት ለቤታቸው እንዲበቁ አስቢያቸው' ትላታለች»

አኖሌ ስሜቱ ከልብ ተነካ:: ሮዛን በፍቅር ያስተውላት ጀመር:: ግልፅነትዋን ወደደው:: ስላመነችው ቢደሰትም ይህ ባህርይ ግን ቤተሰቡን በሙሉ አደጋ ላይ ሊጥል እንደሚችል አምኖ ስጋት አደረበት:: ሮዛ፣

«ማማን ጠርቼ ላስተዋውቅህ» ብላው ወጣች::

በሳሎኑ ግድግዳዎች ላይ የተሰቀሉትን ስእሎች ማስተዋል ጀመረ:: በሙሉ መንፈሳዊ ናቸው::

* * *

አኖሌ ምሽቱ ጥሩ ሆነለት:: የሮዛ ዘመዶች ሁሉ ተስማሙት:: መልካም ራት ቀረበ:: ቡና ተፈላ:: ከበው ሲያጫውቱት አመሹ:: በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳሉ ሳሙኤል ከአዲሳባ ደወለ:: ሳሙኤል ከምሽቱ አራት ሰአት ላይ ነበር የደወለው:: መጀመሪያ አኖሌ በአጋጣሚው በእጅጉ ተደስቶ ነበር:: ሳሙኤል ግን «በአጋጣሚ አይደለም የደወልኩት፤ አንተን ፈልጌ እንጂ» አለው::

አኖሌ ግራ ተጋብቶ፣

«እዚህ መሆኔን በምን አወቅህ?» ይለዋል::

«ሆቴል አጣሁህ:: ምናልባት እዚህ ካለህ ብዬ ነው» ሲል መለሰለት በጀርመንኛ::

አኖሌም መልሶ በጀርመንኛ ቋንቋ፣

«ምንድነው?»

«እንዲት እንደምነግርህ አላውቅም። ጉዳዩን የሰማሁት በአጋጣሚ ነው»

እናሌ «ምንድነው ንገረኝ!?» ሲል ጮኸ።

«መከላከያ ሚኒስቴር ውስጥ የሚሰራ አንድ ዘመድ አለኝ። በአጋጣሚ ሻለቃ ጉተማ የሚባል ሰው አንተን በተመለከተ ስለፃፈው ሪፖርት አጫወተኝ።»

«ጉተማ ... የቡርቃው? ምን ብሎ ፃፈ? ይህ ኩበት! ከኩበት ምን ይጠበቃል ... እበት ካልሆነ?»

«ጉዳዩ እንደምታስበው እንኳ ቀላል አይደለም። በአነግ አባልነት ወንጅሎሀል። ለማንኛውም የራስህን እርምጃ ለመውሰድ ያመችህ ዘንድ የደብዳቤውን ፎቶ ኮፒ ልኬልሀለሁ። ነገ ይደርስሀል። በነገራችን ላይ ጉዳዩ በጥንቃቄ እንዲታይ ደብዳቤው ለደህንነት ሚኒስትሩ ተመርቶአል። ይህን ከደብዳቤው ላይ ነው ያየሁት። እንድትጠነቀቅ አመክርሀለሁ። ሁኔታዎች ጥሩ አልመሰሉኝም። ለማንኛውም ደብዳቤውን ካየህ በሁዋላ ራስህ ብትወስን መልካም ነው። ይህ መንግስት ሰው የመናቅና የማነቅ ሱስ ስላለበት ነው ስጋቴ የጨመረው። ምን ይመስልሀል?»

አናሌ ረጋ ለማለት ሞከረ። «ደብዳቤውን መጀመሪያ ባየው ደስ ይለኛል» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«ነገ ይደርስሀል። እንደደረሰህ ግን ደውልልኝ» አለው ሳሙኤል።

በርግጥም በነጋታው ማታ ካረፈበት የእምባሰይራ ሆቴል ደርሶ ከፍሉን ሊከፍት በበሩ ስር የተወረወረ ፖስታ አገኘ። በችኮላ ፖስታውን ከፍቶ የሻለቃ ጉተማን የቡርቃ አመፅ ሪፖርት ያነብ ጀመር። በጣም ገረመው። የሻለቃው ነገር ጠምዛዥነት አናደደው። ደግሞም አሳዘነው። ከሆቴሉ በረንዳ ላይ ወጥቶ በጨለማ የተዋጠችውን አስመራ እያስተዋለ ይተክዝ ጀመር። የማያስደስቱት ነገሮች እየበረከቱ መምጣታቸውን አስተዋለ። አደገኛ ሁኔታዎችም መከሰት ጀምረዋል ...

የሀወኒ መሰወር አንዱ ነው። ያፈቅራታል። ከልብ ያፈቅራታል። በአምባገነንነትና ሰብአዊ መብትን በመጣሱ ወደማታወቀው ስርአት ሰተት ብሎ የገባው ሀወኒን ማግኘት ከተቻለ የስርአቱን ብልሹነት ችዬው እኖራለሁ ብሎ በማሰቡ ነበር። ግን

ሀወኒ የውሃ ሽታ ሆና ቀርታለች። ስደት ላይ ናት፤ አለያም ሞታ ሊሆን ይችላል። ሌላው አባቱ ናቸው። ሞተዋል። ከዚህ ውጭ ደግሞ ባልጠበቀው ጥልፍልፍ ውስጥ ተዘፍቆአል። ከኦሮሞ ገበሬዎች ጋር ያደረገውን ንግግር በምስጢር የቀረፀው ሰላይ ሹፌር በየአለቱ 'ገንዘብ' አያለ ይነተርከዋል። አስመራ ከመምጣቱ በፊት አምስት ሺህ ብር ሰጥቶት ነበር። ቀሪውን ደግሞ ከአስመራ መልስ እንደሚሰጠው ነግሮት ነበር። ሰላዩ ሾፌር ግን ሀሳቡን መለወጥ ጀምሮአል። 'በርካሽ ነው የተስማማሁልህ' ማለት ጭምር አምጥቶአል።

በዚህ ላይ ደግሞ ሀልውናውን እንኩዋ ማረጋገጥ ላልቻለ ስርዓት ማገልገሉ አልተዋጠለትም። የአስመራ ገጠመኙም ሀሊናውን እያቆሰለው ይገኛል። የኢሰፓ መንግስት የአገዛዝ ስልት እያንቀጠቀጠው ነው። ሞት የተፈረደባቸው ወታደሮች ፊቱ መጥተው ይደቀናሉ። ከመሞታቸው በፊት ሊያነጋግራቸው ችሎአል። አሁን ግን በሀይወት የሉም። በአለቱ አርብ ተረሽነዋል። እንደ እየሱስ ክርስቶስ አለ - መቶ አለቃ አክሊሉን አስታውሶ። አብርሀ ፀሎትንም አስታወሰ። 'ወታደሮች ልጃገረዶችን መድፈር ማቆም አለባቸው' ያለውን። ጮማዬም ትዝ አለው። ልጃገረዶችን አስገድዶ መድፈር ለጮማዬ እጅግ ተራ ነገር ነው። ብርቱካን ልጠ እንደመብላት። አሁን ደግሞ አንድ ሌላ ጠላት ተፈጥሮአል። ሻለቃ ጉተማ። ለመከላከያ ሚንስቴር ባቀረበው ሪፖርት አናሌ ለቡርቃ ገበሬዎች ስላደረገው ንግግር አጣሞና አወላግዶ ተርኩአል።

አናሌ በፍርሀትና በጭንቀት ተወረረ። ማድረግ ያለበትን አላወቀም። እንዲሁ ብቻ ከወዲያ ወዲህ ይንጐራደድ ያዘ።

- 3 -

አምስቱ ከፍተኛ መኰንኖች ቃኘው በሚገኘው የስብሰባ ሳሎን በቀጠሮው ለአት ቢገኙም አናሌ አስር ደቂቃ ዘግይቶ ነበር የደረሰው።

ይቅርታ ጠየቃቸው።

«ምንም አይደለም» አሉ ሽማግሌው ኮሎኔል።

አናሌ ማስታወሻ መያዣዎ አጀንዳውን ገላልጦ በቀጥታ ከሰሰት ቀን በፊት ወዳቆመበት ርእሰ ጉዳይ ዘለቀ ...

«... ባለፈው ስብሰባችን የሱዳንን ውስጣዊ ሁኔታ ካየን በሁዋላ ስለተቃዋሚ ቡድኖች ነበር መረጃ ያገኘሁት። የኤርትራ ክፍለ ሀገር ህዝብ ስለ ኢትዮጵያ ያለው ኢመለካከት ላይም የተወያየን ይመስለኛል። ሻእቢያ የመገንጠልን ጥያቄ ለማሳመን የሚያነሳቸውን ነጥቦች ጭምር ተመልክተናል። ዛሬ በተቻለ መጠን ሻእቢያን በሚመለከቱ ጉዳዮች

ላይ ጥልቅ ማብራሪያ ማግኘት አፈልጋለሁ። በተለይ የድርጅቱን ጠንካራና ደካማ ጐኖች በግልፅ ባውቃቸው ለስራዬ ስለሚያግዘኝ በዚያ ላይ ብታተኩሩ እመርጣለሁ» ብሎ መከሯቸውን አንድ ባንድ በፈገግታ ቃኛቸው። በዚህ ጊዜ ሻለቃ ሙሉጌታ፣

«የሻእቢያን ውስጠ ሚስጥር አብዘርጥሮ የሚያውቀው እንኩዋ ሻለቃ በልቻ ነው» ብሎ በረጅሙ ሳቀ።

ሻለቃ ቡልቻ ራሰ በራ ቀጭን ጐልማሳ ነው። በመጀመሪያው ስብሰባ ምንም አስተያየት ሳይሰጥ በማለፉ አናሉ «አሻቢ» ቢጤ አድርገው ነበር የወሰደው። ለአናሉ በእጅጉ የሚያስፈልገው የሻእቢያ ደካማና ጠንካራ ጐኖችን የመረዳት ጉዳይ በዚህ ዙሪያቀው ሰው ላይ በማረፉ አናሉ ራሱን ሳይታዘብ አልቀረም። በርግጥም ሻለቃ ቡልቻ የሚናቅ ቢጤ አልነበረም። ከሌሎቹ ሁሉ የተሻለና በራሱ የማተማመን መሆኑን አናሉ የተገነዘበው ገና ከንግግሩ መግቢያ ነበር፣

ሻለቃው «ወንበዴዎቹ ተራ ዘራፊ ዱርዬዎች አይደሉም። እንዲያ የሚያስቡት የማስታወቂያ ሚኒስቴር ጋዜጠኞች ናቸው» ሲል ነበር የጀመረው። በዚህ አነጋገሩ ከፍተኛ መኮንናቸው በሆታ አውካኩ። አናሉ ፈገግ አለ በመገረም።

ሻለቃ ቡልቻ ማብራሪያውን ቀጠለ ...

«... ወንበዴዎቹ ከጉዋድ መሪ እስከ ማእከላዊ ኮሚቴ አባላት ድረስ በየደረጃው በሴሚናርና በስብሰባ መልክ ከውጊያ በፊትና ከውጊያ በሁዋላ እየተወያዩ ስትራቴጂና ስልታቸውን ይቀይሳሉ። በዚህ ውይይት አበይት ስህተቶቻቸውን ከተመክሯቸው በመነሳት በስልጠናና በልምምድ ያስወግዳሉ። በደረቅ ልምምድም የግንዛቤያቸውን መጠን ይለካሉ። ይህ ለእንቅስቃሴያቸው ትንፅትና ፍጥነት ዋስትና ይሆናቸዋል። በውጊያዎች የተሳካ ድል የሚያገኙትም ለዚህ ነው። ውጊያ ከመክፈታቸው በፊት የሚፈፅሙትን የቅንጅት እንቅስቃሴ፣ የሌሊትና የቀን የህበረት ውጊያ ልምምድ ከጉዋድ መሪ ወደላይ ላሉ የአመራር አካላት የሰጡትን ሴሚናር አንድ ባንድ ገምግመናል። ከግምገማችን ወንበዴዎቹ ባለሙያ፣ ብልሀና፣ ባለአላማ መሆናቸውን ነው መገንዘብ የቻልነው።

«ወንበዴው በእግረኛና በሜካናይዝድ ክፍለጦር መደበኛ ውጊያ ማለት Conventional War ሲያካሂድ፣ የአካባቢ ታጣቂ፣ የኮማንዶና የመሀንዲስ ብርጌዶች ደግሞ ሽምቅ ውጊያውን ያግዙታል። ሁለቱንም በተገዋዳኝ ወይም በተናጠል መፈፀማቸው ጥበባቸው ከኛ መሻሉን ያሳየኛል።»

ሻለቃው ቀና አለና «ማስታወሻ እየያገዘ ነው?» ሲል አናሌን ጠየቀው።

«በጣም! በጣም!»

አናሉ ባንኖ ነበር ምላሽ የሰጠው።

በሻለቃው የአቀራረብ ብስለት እየተደነቀ ነበር ገለፃውን የሚያዳምጠው።

«የኤርትራ ወንበዴዎች ከማንኛውም ፀረ-ኢትዮጵያ መንግስት አቋም ካለው ወገን ጋር ሁሉ ይተባበራሉ። ሶማሊያ፣ ሱዳን፣ አረብ አገሮች፣ ህወሀት፣ አነግ ከመሳሰሉት ድርጅቶችና አገሮች ጋር ጥብቅ ወዳጅ ናቸው። ካልመሰላቸው ግን ፖሊሲያቸውን ይለውጣሉ። ለምሳሌ ከአርነት ከሚታገሉ ህዝባዊ ታጋዮች ጋር ሁሉ እንተባበራለን የሚል ጠንካራ አቋም ነው ያላቸው። ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብታቸውን ለማስከበር የሚታገሉትን የሱዳን መንግስት ተቃዋሚዎች ግን እንኳን ሊያግዙዋቸው መልሰው ይወጉዋቸዋል። ጠንካራ አቋማቸውን እዚህ ላይ ሲደርሱ ለምን ሻሩት? ምክንያቱ ግልፅ ነው። ለጊዜው ሱዳን ታስፈልጋቸዋለች። ከሱዳን ቢጋጩ ጀግሞ ያለጥርጥር ኩሎኔል ጀን ጋራንግን ሳህል ያስጠሩታል። ማየት ያለብን ወንበዴዎቹ አላማቸውን ከግብ ለማድረስ ከእግዚአብሔርም ሆነ ከሰይጣን ጋር ሊሻረኩ መቻላቸውን ነው። ከማንም ጋር ያላቸው ወዳጅነት አላማቸውን እስከጠቀመ ብቻ ነው። አላማ ስንል ጊዜያዊ ጥቅም አይደለም። አሻግረውም ያያሉ - እንደ ትንቢተ ኢሳይያስ። ለዚህ ነው የርእዮ ኮ አለም ካባቸውን የሚለዋውጡት።

«የሚገርማችሁ ነገር» አለ ሻለቃው ሲጋራ እየለኮሰ «... ወንበዴው የኛን ጦር ደካማና ጠንካራ ጐን አውቆ እንዴት እንደሚዋጋ ካጠና በሁዋላ ጠንካራውን ተዋጊ ሃይል መርጦ ልምምድ ያደርጋል። በመጨረሻ ጦሩን ያዝናናዋል። መዝናናት ሲባል ስነስርዓት ያለው ድግስ ተደርጐ ነው። የቪዲዮ ፊልም፣ ትያትር፣ ሙዚቃ፣ ምግብ፣ መጠጥ ይቀርባል። ተዋጊው ሰራዊት በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ዘፍኖ፣ ተስካሩን በልቶ ለኤርትራ ህይወቱን እንደሚከፍል ቃል ገብቶ ነው የሚዘምተው» ብሎ ዙሪያ ገባውን ያስተውል ጀመር። ሁሉም በተመስጦ ያዳምጡታል።

«ሌላው እንግዲህ ለክቡር የአገር ውስጥ ጉዳይ ተወካይ የሚጠቅመው ጉዳይ፣ ሻእቢያ ስለሚያካሂደው ሳይኮሎጂካል ዎርፌር ነው። ወንበዴዎቹ አይበገሬነታቸውን ሲለፍፉ ነው የሚውሉት። የጦርነቱ ሚዛን ለእነርሱ ያጋደለ መሆኑን፣ አሸናፊነትም የማይቀር የታሪክ ሂደት መሆኑን ይናገራሉ። የጦራችንን ብሶቶችም ያካሉ።

ይህ ስልታቸው በጣም አደገኛ ነው። በሬድዮ፣ በበራሪ ወረቀት፣ በተባባሪዎች በወኪሎችና በሌሎች ፀረ-አብዮት ሃይላት በኩል ይለፍፋሉ። አባቶቻችን 'ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው' እንደሚሉት ሆነናል። ጀኔራሎች ሳይቀር በሻእቢያ 'ፕሮፓጋንዳ ይበረግጋሉ። እነዚህ ሰዎች ጀኔራል ታሪኩ አይኔ በመንግስት ትእዛዝ የተገደለ እለት በሬድዮናቸው «ጀግና» ሲሉ አሞግሰውታል። ብልህነታቸውን እዩት። በሚያዘጋጁዋቸው መፃህፍት ግን ይህቺን ቃል አይደግሙዋትም። ምክንያቱም መፅሀፍ ለታሪክ የሚቀር ሰነድ ነው። የሬድዮ ወሬ ግን 'ፕሮፓጋንዳ ብቻ ነው። እነዚህ ሰዎች ታሪኩን ጀግና የሞሉት የሞተ አይጎዳም ብለው አይምሰላችሁ። ሰራዊቱን ለመከፋፈል ነው። ከመንግስት ለመነጠል ነው። ደሞ ተሳክቶላቸዋል። የኛ ጦር ሻእቢያ ጀኔራል ታሪኩን ጀግና አላቸው። ሀቅ ነው። እያለ ከጫፍ ጫፍ ተንሸካሸከ። የሻእቢያ ሬድዮ ታማኝነትን አገኘ። 'አይዋሹም' የሚል ሜዳይ አገኙ። የኛ መንግስት «ጀግኖችን ይገድላል» የሚል ስያሜ ሲከናነብ፣ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ደግሞ ያን ቀን ምሽት 'ስንዶ ከካናዳ መንግስት በአርዳታ ተገኘ የሚል ዜና ነው ይናገር የነበረው» ሲል ከፍተኛ መኮንኖቹ ጠባብዋን የስብሰባ ሳሎን በሳቅ አፈረሰዋት። አናሌም አብሮ ይስቅ ጀመር። ሻለቃው ሲጋራውን መጠ ተረኮሰውና ቀጠለ።

«ከወንበዴው ጠንካራ ጉኖች ሲጠቀስ የሚገባው ሌላው ጉዳይ የመረጃ ስራቸው ነው። ብታምኑም ባታምኑም በመንግስት ደረጃ የተያዙ ብሄራዊ ምስጢሮችን ያገኛሉ። እኔ ለዚህ በቂ መረጃ አለኝ። ይህ ከባድ ጉዳይ ነው። የመረጃ ክፍላቸው ከሶስት መቶ በላይ የሰለጠነ የሰው ሃይል ያለው በዘመናዊ ቴክኖሎጂ! ማለት በመቶንተኛ ኮምፒውተር የተጠናከረ የጠለፋ ክፍል ስላለው የወገንን መልእክቶች ሙሉ በሙሉ መጥለፍ ይችላሉ። ይህ የመረጃ ስራም ኢሳይያስ ቁጥር ሁለት ተብሎ በሚጠራው ጴጥሮስ ሰለሞን የሚመራ ነው። እኛ ግን የነሱን ሳይፈር መድፈር አትቶናል። አንድ አብነት ለማንሳት፣ የኛ ጦር በአብዛኛው በውጊያ ወቅት መልእክት በግልፅ ይለዋወጣል። ፈንጂ ለማለት 'ድንች' ታንክ ለማለት 'ኤሊ' መንገድ ለማለት 'መቀነት' ጥይት ለማለት 'ቆሎ' የሚሉት ናቸው የጦሩ የተለምዶ የኮድ ቃላት። ይሄ በእውነቱ በጣም ያሳፍራል። ከፈረንሳይ ሰራዊት ጋር አይደለም የምንዋጋው። አማርኛ ቋንቋን አቀላጥፈው ከሚናገሩ ሰዎች ጋር እንደምንዋጋ ጨርሶ ረስተነዋል። እዚህ ዘንድ የሚዛን ጉድለት ይታያል። በተቀረ በረሃ ውስጥ የመድሃኒት፣ የጥይት፣ የጦር መሳሪያ፣ የልብስ፣ የጫማ ፋብሪካዎች አሏቸው። ሳህል ውስጥ በአፍሪካ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ዘመናዊ ጋራዥ አላቸው። ይሄ እውነት ነው። ሌላው ሊነሳ የሚገባ ነጥብ፣ እነዚህ ሰዎች በባህርያቸው አይለምኑም።

አለመለመንን ባህል አድርገውታል። በውነቱ አለመለመን ፀጋ ነው። ከልመና ይሰውረን ማለትም ታሳቅ ፀሎት ነው።

«ሌላው የውጭ ሀገር ጋዜጠኞችን በማሳመን፣ አስፈላጊ ሲሆን በገንዘብ በመደለል የዲፕሎማሲና የፖለቲካ ዘመቻም ይሰቁብናል። እኛ አፀፋውን ለመመለስ ቀርቶ ግንዛቤውም የለንም።

«... ስለ ጠንካራ ጉኖቹ ይህን ካልን ይበቃናል። ደካማ ጉኖቹን ደግሞ ልጠቃቅስ፣ እንግዲህ በሃይማኖት በዘርና በባህል በመሳሰሉት ምክንያቶች በኤርትራ ቆላማ መሬትና በደጋማው አካባቢ በሚኖሩት መካከል የቆየ ቅራኔ አለ። የቆላው ህገብ ልብ አሁንም ከጀብሃ ጋር ነው። ሌላው የአፋር ህገብ ፍላጐት ደግሞ የራሱን አስተዳደር መስርቶ ከኢትዮጵያ ጋር ገዝድና መፍጠር በመሆኑ እዚያም አካባቢ አለመግባባት ይታያል። ይህ ሁኔታ አሰብን ከኤርትራ አውራጃዎች ለመገንጠል ያመቸናል። ጀብሃ የሚጠናከርበትን መንገድ መፈለግም በአንፃራዊ መልኩ ሻእቢያን ማዳከም ነው። ጅሃድ የተሰኘ አንቅስቃሴም በምእራባዊ ቆላ አካባቢ አለ። ይህ ለሻእቢያ ትልቅ ውጋት ነው። ሻእቢያ በእስልምና ሃይማኖት በኩል የሚመጣበትን ችግር በቀላሉ ስለማይፈታው ያንን ቁስሉን እንዳይነኩበት ዘወትር እንደተንፈራገጠ ነው። የሻእቢያ መሪዎች ጅሀድና ጀብሀ የሚባሉትን ቃላት መስማት አይፈልጉም። ስለዚህ እዚያ አካባቢ ደጋግሞ መጮህ ያስፈልጋል። ሌላው ዲምሀኤ በሚል ስያሜ ማለትም ዲሞክራቲክ ምንቅስቃስ ሀርነት ኤርትራ የተሰኘ አምስት ሻምበሎች ያሉት ቡድን ተቋቁሞ በትግራይ ድንበር አካባቢ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛል። ምናልባትም ይህ ሃይል በህወሀት እየተረዳ ሊሆን ይችላል። እዚህ ላይ አንድ የግሌ ጥርጣሬ አለኝ። ህወሀት ሻእቢያን ለማስፈራራት ይቃጣ ይሆን? ይህ አልዋጥ ይለኛል። ህወሀት ከሻእቢያ የሚያገኛቸው ገንዘብ የማይገዛቸው አያሌ ወታደራዊ እገዛዎች አሉ። ወያኔዎች እነደን ማጣት አይሹም። ይህ ከሆነ ህወሀት ዲምሀኤን በነፃ መሬቱ እንዲጠለል ለምን ፈቀደለት? ምናልባት ይህም የሻእቢያ የራሱ መርህማ ተንኮል ይሆን? እዚህ አካባቢ ፍተሻ ያስፈልጋል። ቂላቂሎቹ የዲምሀኤ ሰዎች ሳያውቁት በትግራይ ምድር የቁም እስረኛ ሆነው ይሆን? ምናልባትም ቀሰብ የሚሰፍርላቸው ሻእቢያ ራሱ ሊሆን ይችላል። ይሄ እውነት ከሆነ መቼም የዘመናችን ታላቅ ቀልድ ተብሎ ይመዘገባል» ብሎ በሳቅ ይንከተከት ጀመር። ሌላ የሳቀ አልነበረም። ብቻውን ስቆ ሲያበቃ ማብራሪያውን ቀጠለ «... ይቅርታ ጉዋዶች። ነገሩ በጣም ያስቅ ነበር። ለምን አንዳልሳቃችሁ አልገባኝም። በአገራችን ባህል ጉዋደኛ ሳቅን ቀርቶ ለቅሶንም ይጋራ ነበር» ሲል ተሰብሳቢው ሁሉ በሳቅ ጮኸ። ይሁን እንጂ ሻለቃው በተራው ሳይስቅ ቀረ። ሳቁ ጋብ ሲል ጠበቆ ቀጠለ፣ «ለማንኛውም

ቀዳዳውን ጐርጉሮ በህወሀትና በሻእቢያ መካከል ያለው መተሳሰር እንዲላላ ማድረግ እጅግ ጠቃሚ ነው።

«ሌላው የሻእቢያ ደካማ ጐን የመገንጠልን ጥያቄ ማራመዱ ነው። ይህን አቋሙን የማይደግፉትን በውጭ ሀገር የሚኖሩ ተቃዋሚ የኢትዮጵያ የፖለቲካ ድርጅቶች ማስተባበርና በነርሱ በኩል ውጥረት መፍጠር ያሻል። የጦርነቱ መራዘምም በሻእቢያ ተዋጊዎች ላይ መሰላቸትን ማስከተሉ ስለማይቀር ያንንም ቀዳዳ መጠቀም ተገቢ የሚሆን ይመስለኛል።»

ይህን ብሎ ሻለቃው ማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ። ውይይቱም በዚሁ መልክ እንደተለመደው እስከ አኩለ ቀን ቀጠለ።

ቼንቶ ፔር ቼንቶ!

ጉዋል ኤረ - ሮዚና!

ምእራፍ ሰባት

- 1 -

በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ ወዲህ እየተንጐራደደ ሮዛን ይጠብቃት ጀመር። ትእግስት አጥቶአል። በተምታታ የሀሳብ ኩሬ ውስጥ እየተንቦራጨቀ ነው። ሁኔታዎች አላማሩትም። በስጋት ተይዞአል። ስጋቱ ምክንያተ ቢስ አልነበረም። በተለይም መከላከያ ሚንስትሩ ወደ ደህንነት ፅህፈት ቤት የመሩት ደብዳቤ ከማስገረም አልፎ አስግቶታል። ስለጉዳዩ ጂብሪልን በቀጥታ መጠየቅ ስላልደፈረ ዳርዳር ብሎት ነበር።

'ሻለቃ ጉተማ እኔ ላይ ያቀረበው ክስ ይናር ይሆን?' ነበር ያለው እንደዋዛ። 'እስካሁን የለም የሚል ነበር የጂብሪል ምላሽ።

አኖሌ አላመነውም። እንደደበቀው ገመተ። ሌላው ተጨማሪ ስጋት የሰላዩ ሹፌር ማስፈራሪያ ነበር። እየደወለ ይነጫነጫል። በተዘዋዋሪ 'ህይወትህ በመዳፌ ላይ ናት' እያለ ሊያስፈራራ ይቃጣዋል። ሀወኒም የለችም። አባቱ ሞተዋል። ስራው ከእስት እስት እየቀፈፈው ነው።

የአስመራ ቆይታው የኢሰፓ መንግስት መሰረት እየተናደ ለመሆኑ ወሰል ብሎ ያይ ዘንድ ረድቶታል። እነዚህ ምክንያቶች አለመረጋጋትን ፈጥረውበታል። እና ቢቻል ከዚህ ከተወሳሰበ ሁኔታ ገለል የሚልበትን መንገድ መፈለግ እንዳለበት አምኖአል።

ግን እንዴት?

ጥናቱን ጨርሶ ወደ አዲስ አበባ መመለስ አልታየውም። ከዚሁ ከአስመራ ወደ ውጭ ሀገር መውጣት የሚችልበት መንገድ ካለ ማየት ነው የፈለገው። በዚህ ጉዳይ ላይ ማነጋገር የሚችለው የቅርብ ሰው ግን አልነበረውም። ይህን የመሰለ ጨዋታ ከሳሙኤል በቀር የሚጋራው የለም። ሳሙኤል ደግሞ ሩቅ ነው - አዲሳባ። ከሁለት ቀናት በፊት በስልክ የተገናኙ ጊዜ 'ሮዛን ማንኛውንም ነገር ታግዝሀለችና ቅረባት' ብሎት ነበር። ሌላ አማራጭ አልነበረውም። ሮዛ የአስመራ ነዋሪ በመሆንዋ የከተማዋ ወጣቶች ወደ ሱዳን የሚሸልኩባቸው ቱዳዳዎች ልታውቅ ትችል ይሆናል ብሎ ገምቶአል። አውጥቶ አውርዶ የደረሰበት መደምደሚያ ይኸው ነበር - ፍርጥ አድርጐ ሊነግራት። በዚሁ ጉዳይ ላይ ሊያዋያት ዛሬ አኩለ ቀን ላይ ደውሎላት ነበር። ሰጥብቅ ጉዳይ እንደሚፈልጋትና ሆቴሉ ድረስ እንድትመጣ ሲጠይቃት ጥቂት አመንትታ ነበር። 'ምን ሆነህል?' ብላ ደጋግማ ስትጠይቀው በቴሌፎን ሊነግራት እንደማይችል ገለፀላት። እያቅማማች 'ከምሽቱ ሰባት ሰአት - በአስመራ አቆጣጠር እመጣለሁ' አለችው።

እና አሁን ሰአቱን አየ። አስር ደቂቃ አልፎአል። 'መቅረትዋ ይሆናል' ብሎ ሲያስብ የክፍሉ በር በቀስታ ተቆረቆረ። አኖሌ ተጣድፎ ሄዶ በሩን ከፈተው። ሮዛ ነበረች። ጥቁር መነፅር አድርጋለች። አፍዋን በአንገት ልብስ ሸፍና ነበር። ሙሉ ጂንስ፣ ነጭ ስኒከር።

«እንኩዋን ደህና መጣሽ ሮዛ»

ቱድማ ስትጨብጠው፤ ስቦ ሳማት። ሮዛ ፈጥና መነፅርዋንና የአንገት ልብስዋን አወላልቃ አልጋው ላይ ወረወረች።

«እየሰጋሁ ነው የመጣሁት አኖሌ» አለች።

«ምን ተፈጠረ?»

«የናንተ ሰዎች ጣጣ ምን ማለቂያ አለው? በሰበብ አስባቡ መታሰር፣ መገደል ይበዛል። ሰዎቻችሁ መግደል ይወዳሉ። ከመጠየቅ ማሰር ይቀናቸዋል» ብላ ፈገግታ አሳየችው።

ይህን ብላ ሰአትዋን መልከት አደረገች፣

«በል መሹቶአል፣ ወደ ጉዳያችን እንግባ» አለችው።

አኖሌ ጥቂት አመነታ። ከምን እንደሚጀምር ጨነቀው።

«አንድ ከባድ ጉዳይ ላዋይሽ ፈልጌያለሁ» ሲል ጀመረ።

በእሺታ ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«የልቤን የማወጋው ሌላ ሰው ባለመኖሩ ነው አንቺን የመረጥኩት። በዚህ ላይ በኔና ባንቺ መካከል ሳሚ አለ ብዬ ስለማስብ ነው።»

እንደገና በመስማማት ራስዋን ወዘወዘች።

«አሁን የማነሳልሽ ጉዳይ አደገኛ ስለሆነ ከኔና ካንቺ ውጭ ሌላ ሰው ሲሰማው ከቶ አይገባም። ማለቴ የምጠይቅሽ ጉዳይ የማይሳካ ከሆነ ...»

ሮዛ ድንገት አቁዋረጠችው፣

«አኖሌ ... የጋብቻ ጉዳይ ከሆነ ከወዲሁ ባናነሳው እመርጣለሁ። ማማ እንዳየሀት ብቸኛና ደካማ በመሆንዋ ረጅም አመታት ከጐንዋ የምለይ አይመስለኝም።»

አኖሌ በመገረም ያስተውላት ጀመር። አስመራ ከመጣ ጀምሮ ሶስት ጊዜ ብቻ ነው የተገናኙት። በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ የጋብቻን ጉዳይ ያነሳል ብላ ማሰብዋ አስገረመው፣ ይህን ንግግር ከሮዛ እንደበት መስማቱም አጠራጠረው።

«እንዴት እንዲህ አሰብሽ ሮዛ?» አላት በሞቱ ድምፅ።

«እዚህ አገር ለጋብቻ መጠየቅ በጣም የተለመደ ስለሆነ ነው። ይቅርታ» አለችው።

«ምንም አይደል» ካለ በሁዋላ እንደገና ወደ ርእሰ ጉዳዩ በቀጥታ ለመግባት ያምጥ ጀመር።

«ስሚኝ ሮዛ ... ላማክርሽ የፈለግሁት ከዚህ አገር መውጣት ስለሚቻልበት መንገድ ነው። አሁን በዝርዝር ልነግርሽ በማይቻለኝ ምክንያቶች ከዚህ አገር የግድ መውጣት አለብኝ። ጉዳዩ ከባድ ነው። ግን አንድ ነገር ልግለፅልሽ። ህይወቴ አደጋ ላይ ናት።

ከዘገየሁ የኔ ነገር ሊያከትም ይችላል። ስለዚህ እንድትረጂኝ እፈልጋለሁ። ከአስመራ በርካታ ወጣቶች ወደውጭ እንደሚኰበልሉ ይታወቃል። ያንን የመሸሎኪያ ቀዳዳ ደግሞ ከእናንተ ከአገሬው ተወላጆች በቀር ሊያውቀው የሚችል ከቶ አይኖርም። ስለዚህ ከልብሽ እንድትረጂኝ እማፀንሻለሁ ...» ብሎ በተስፋ ያስተውላት ጀመር።

ሮዛ ስትደነግጥ አስተውሎአታል። ግን በጥሞና ነበር ያዳመጠችው። ተናግሮ ሲያበቃም በረጅሙ ተንፍሳ፣

«እንዳልከው ከባድ ርእስ ነው አኖሌ!» አለች።

«ይገባኛል። ግን አጣብቂኝ ውስጥ ነኝ። ሳሚ እንደነገረኝ ከሆነ ከዚህ ከኤርትራ ለመውጣት የሚቻልባቸው አንዳንድ መንገዶች አሉ። አንቺን እንዳማክርሽም ጠቁሞኛል።»

«ምን መሰለህ አኖሌ፣ እንዲህ ያለ ነገር መነጋገር የሚቻለው ወይም የሚሞክረው ለህይወታቸው በማይሳሱ፣ ቃላቸውን መጠበቅ በሚችሉ ሰዎች መካከል ብቻ ነው። ነገ በኔም ሆነ በቤተሰቤ ላይ ሞት ከሚያስፈርድ ጨዋታ ውስጥ መግባት ይከብዳል።»

«እኔ ምስጢር የመጠበቅ ብቃት ያለኝ አልመሰለም?» አለ ግልፍ ብሎት። ፊቱ ባንድ ጊዜ ጉበት መሰለ።

«እንዲያ አላልኩም አኖሌ! ይህን ያህል የማናግርህም ስላመንክህ ነው። ግን ሀገር የሚያስለቅቅ ምን ችግር ይገጥምህል ብዬ አስቤ ነው?»

«በጣም አደገኛ ሁኔታ ውስጥ ነኝ ሮዛ!»

ሮዛ ለሰከንዶች ያህል ተደምማ ከቆየች በሁዋላ

«ወጣቶች ከአስመራ እንዲወጡ የሚረዳ አንድ ሰው አውቃለሁ። አሱን ላግኘውና ነገ ልመለስ ...» ስትል ተነፈሰች።

ይህን ብላም ፈጥና ከተቀመጠችበት ተነስታ በመነዕርዋና በአንገት ልብስዋ ራስዋን ሸፋፍና ለመልስ ጉዞ ተሰናዳች።

«ልሸኝሽ?» ሲል ጠየቃት አኖሌ።

«አዚሁ ቆይ! ካንተ ጋር መታየት አልፈልግም» ስትል ተከላከለች። እጅዋን እንደያዛት ቆመ። ውስጥ እጅዋ ፈጀው። አጥብቆ የያዘው መዳፍዋ መውቀት እየጨመረ ሄደ። ሮዛ በተረበሸ መንፈስ አይን አይኑን ስታየው ቆየች። ምን ማድረግ እንዳለበት ተደናገረ። ቀስ ብሎ ለቀቃት፣

«ሮዚና!»

«ደህና እደር አኖሌ» ብላ አብስ አለች።

* * *

በነጋታው በቀጠሮው ሰአት ነበር የከነአሉ በር የተቆረቆረው። አሰባበስዋ በእጅጉ አስገረመው። ዛሬ እጅግ ተውባለች። ሽቅርቅር ብላ በአስመራ ጎዳናዎች ላይ የሚታዩትን ከመግሪዎች መስላለች።

አኖሌ «እንዲት ሆነ ጉዳዩ?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት በችኮላ ነበር።

«ያልከህን ሰው አጊኝቼዋለሁ። ብዙ ከተወያየሁ በሁዋላ አሳምኜዋለሁ። የደህንነት ሰራተኛ መሆንህን ስነግረው አንቆ ሊገድለኝ ደርሶ ነበር። እንደምንም አበረድኩት። በመጨረሻ ሊያገኝህ ወስኖአል። ሰውየው እንደሚለው ከሆነ አንተን በሁለት መንገድ ከአስመራ ማስወጣት ይቻላል። የመጀመሪያው በገንዘብ ሃይል ነው። ሁለተኛውን አልነገረኝም። የገንዘቡ ነልተሳካ ብቻ ነው ወደ ሁለተኛው አማራጭ የምንገባው ይላል»

«ገንዘቡን ምን ያህል ይላሉ?»

«መቶ ሺህ የኢትዮጵያ ብር።»

«ስብደሻል!?» ብሎ ጮኸ።

«በየጊዜው የሚፈፅሙት ነው አኖሌ። የመንግስት ሰዎች በተዋረድ የሚከፋፈሉት መሰለኝ። ይህ ሁሉ ለአንድ ሰው የሚሰጥ ገንዘብ አይደለም። የሚገርምህ ይህ የምነግርህ ሰው ከዚህ ገንዘብ ሁለት ሺህ ብር ብቻ ነው የሚያገኘው። ከባድ ስራ ይመስለኛል።»

ወዲያው ተስፋ ቆረጠ። እና ሌላ መንገድ ማሰላሰል ጀመረ።

«ያን ያህል ገንዘብ አይኖርህም?» ስትል ጠየቀችው።

«እየቀለድሽ ነው!?»

«ምን ያህል ይኖርሃል?»

«ይህን ርእስ እንርሳው ሮዛ! እንኩዋን እዚህ አዲሳባ ያለኝ ጥሬ ገንዘብና ንብረት ቢሸጥ መቶሺህ አይሞላም።»

«በአስቸኳይ ገንዘብ ሊልኩልህ የሚችሉ ሰዎች ካሉ፣ ሳሚ ጥቂት እንዲጨምርልህ ማድረግ ይቻላል። በርግጥ አደጋ ላይ ከሆንክ አይናችን እያየ መሞት አይኖርብህም ...» አለች።

በሁለት እጁ ከንዶችዋን ጨምድዶ ይዞ በፍቅር አስተዋላት። ጭንቀትዋ ውስጠ ገባ። ግን ምንም መፍትሄ የለውም። የባዶ ሜዳ ህልም ሆነበት።

ከቀይታ በሁዋላ አስታወሰና፣

«ሁለተኛው አማራጭ የተባለውስ ምንድነው?» ሲል ጠየቃት።

«እሱን አልነገረኝም። ከራስህ ጋር ካልተነጋገረ በቀር ለኔ ሊገልፅልኝ እንደማይችል ነው የነገረኝ። ምናልባት ገንዘቡን የማቀንስበት ሁኔታ ካለ ራስህ ለምን አታገኘውም?»

«ታማኝ ሰው ነው?»

«ቼንቶ ፔር ቼንቶ!» አለች ሮዛ። ሙቶ በመቶ ማለትዋ ነበር።

«ምን ማረጋገጫ አለሽ?»

«ከሀያ በላይ ወጣቶችን ያለችግር ሱዳን እንዳደረሳቸው አውቃለሁ። በዚህ ላይ የብሌን ተወላጅ ነው። ብሌኖች በክህደት ጨርሶ አይታመሙም። ይህ በድፍን ኤርትራ የታወቀ ነው። አንድ ጊዜ ታስሮ ተገርፎ ነበር። በድብደባ ብዛት ስድስት ወር ካልጋ አልተነሳም። ግን አላመነም። ስባሪ ምስጢር ሳያወጣ ሲቀር ለቀቁት»

«እና እንዴት ላገኘው እችላለሁ?»

«ቀጠሮ ልያገለሃ። ነገ በዚህ ሰአት ...»

«ጥሩ። የት?»

«አዚሁ ይመጣል። ከምሽቱ ስምንት ሰአት - በኛ አቆጣጠር። በርህን ሶስት ጊዜ ብቻ ይቆረቁራል። ያን ጊዜ እሱ መሆኑን ታውቃለህ። ስሙ አደናይ ይባላል።»

ከዚያም ለመሄድ ተነሳች። ሊሸኛት ከቃጣ በሁዋላ እንደምትከለክለው ተረድቶ ቆም ሲል ...

«ዛሬ ረጅም መንገድ ትሸኘኛለህ።» አለችው።

«ምን ተገኘ?» አለ በመገረም።

«ምናልባት ለዘልአለሙ የምንለያይበት ቀን ሊሆን ይችላል» ብላ ፊትዋ በሀዘን ጉም ሲዋጥ አየና እሱም ስሜትዋ ተጋብቶበት ተረበሸ።

«ተስፋ ማድረግ ሁልጊዜ ጠቃሚ ነው» አላት።

ከሆቴሉ ወጥተው የአስፋልቱን ዳር ይዘው በዝግታ ያዘግሙ

ጀመር።

«ሮዚና»

«አሀ!»

«ተግባብተን ነበር .. አይደለም?»

«ነበር!»

«እርሶ አለሽ?»

«የለኝም።»

«ለምን?»

«አጋጣሚ!» ብላ ፈገግ አለች።

«መቼም ኤርትራዊ የማግባት ሀሳብ ነው የሚናርሽ» አላት። ኤርትራውያን በትዳር ላይ ያላቸውን ግትር አቋም አሳምሮ ያውቃል።

«ምን መሰለህ አናሌ ... እኛ የኤርትራ ሰዎች እኮ ዘረኞችና ጠባቦች አይደለንም። በርግጥ በበርካታ ኤርትራዊያን ላይ ጋብቻን በተመለከተ ተመሳሳይ እምነት ሊኖር ይችላል። ምክንያቱ ግን ብዙዎች እንደሚገምቱት ዘረኝነት አይደለም። ማንነትህን ላለማጥፋትና ኤርትራዊነትን ጠብቆ ለማኖር የሚደረግ ተጋድሎ ነው። ኦሮሞዎችና አማራዎች በቁጥር ብዙ ናችሁ። ባህላችሁና ማንነታችሁ በቀላሉ ሊዋጥ አይችልም። እኛ ግን ሶስት ሚልዮን አንሞላም። ይህቺም ቦታች ተብላ በየአለቱ በቦምብና በጥይት የሚያልቀውን ህዝብ አስብ። እልቂቱ በዚህ ሁኔታ ከቀጠለ መንግስትም እንደሚፎክረው በጅምላ ሊያጠፋን ከቃጣ ኤርትራዊ የሚባል ዜጋ ለዘልአለሙ ሊጠፋ ይችላል። በርግጥ ከዚህ የተሰደዱ ኤርትራውያን ከአንድ ሺህ አመት በሁዋላም ቢሆን ወደ አባት መሬታቸው ይመለሱ ይሆናል። ይህ ጭንቀት ታዲያ በእያንዳንዱ ኤርትራዊ ጭንቅላት ውስጥ የታተመ ነው። ስንወለድ ጀምሮ ኤርትራዊ መሆናችንን፣ በማንነታችን መኩራት እንደሚገባን፣ በጋብቻም ቢሆን ርስ በራሳችን መጋባት እንዳለብን ወላጆቻችን ያስተምሩናል። ይህ እምነት በውስጣችን ህግ ሆኖአል። እኔን በተመለከተ ግን ኤርትራዊ ባይሆንም የወደድኩትን ላገባ እችላለሁ» ከዚያም ፈገግ ብላ «... በርግጥ የወደድኩት የሌላ አገር ሰው ከሆነ አንድ ግዴታ አስገባዋለሁ» አለች፣

«የምን ግዴታ?»

«የልጆቼ ማንነት ጥያቄ ላይ ...»

«እንዴት?»

«ኤርትራዊ መሆን ይኖርባቸዋል ብዬ አምናለሁ»

«አይከብድም? ላይፈልጉ ቢችሉስ?»

«ዋናው አስተዳደግ ነው። እኛን ቤተሰቦቻችን የሚኮተኩቱን ገና ህፃን ሳለን ነው። በዚህም ምክንያት ሳታውቀው ጤናማ ትምክህት ይይዝሃል። ያን ጤናማ ትምክህት ደግሞ ቦምብና ቃጠሎ አያጠፋውም።» ካለች በሁዋላ፣ «በጣም ለፈለናቹ? እና የሻእቢያ ካድሬ መሰልኩ? ደሞም ብዙ አመንኩህ? እንዳታሳስረኝ አደራ...» ብላ ጣፋጭ ሳቅ አሰማችው።

አኖሌ ሳቀና እጁን ትከሻዋ ላይ አሳርፎ ጉንጩዋን ሳማት። ቁና መሉ አየር ስትተነፍስ ሰማ። ሰውነቱዋ ማተኮስና መንቀጥቀጥ ጀመረ።

«ተመችተሺኖል» አላት የዜኒትን አነጋገር አስታውሶ።

«እውነት?»

በድጋሚ ሳማት - ጉንጭዋን።

«የምንገናኝ ይመስልሻል?»

«እግዚአብሄር ያውቃል።»

«እኔስ ከዚህ አገር በሰላም የመውጣቱ ጉዳይ ይላካልኝ ይሆን?»

«ቼንቶ ፔር ቼንቶ» አለችው።

«እውነት?»

«አኖሌ ሙት! አዶናይ የተረገመ ሰው ነው»

በጨለማ ውስጥ አስር ደቂቃ ያህል እንደተጉዋዙ፣

«ብቃህ ተመለስ» ብላ አቆመችው።

እጅ ለእጅ ተያይዘው በፀጥታ ቆሙ። አኖሌ እጆችዋን እያሻሸ፣

«ወደ አስመራ ስመጣ ቀበጥ ልጆችን ጠብቂ ነበር» አላት።

«እንደ አሮማይዋ ፊያሜታ?» ብላ ሳቀች።

«አዎን ... ፊያሜታ ፅብቅቲ ... ጉዋል አስመራ» አለ።

«በነገራችን ላይ» አለች ሮዛ «... ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት እንጂ ኤርትራዊት አይደለችም። ማንም ኤርትራዊ ይህንኑ ይነግርሀል።»

ኤርትራን አገር አድርጋ በማውራትዋ አኖሌ አልተገረመም። በሳሙኤል ሰምዶታል። ይልቁን፣

«ፊያሜታን ለምን እንዲያ አየሻት?» ሲል ጠየቃት።

«በበኩሌ ኤርትራዊት ወጣት ሴት እንደ ፊያሜታ ስታስብ ጨርሶ ሰምቼና አይቼ አላውቅም። ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት ናት ብለን ልንቀበል ግን ይቻለናል።»

«... ቢያንስ ከሀዲ ኤርትራዊት ለምን አትያትም?» አላት አኖሌ አየታዘባት።

«ከሀዲ ኤርትራዊ አለ ብዬ አላምንም» ስትለው አኖሌ የፌዝ ፈገግታ እያሳያት፣

«ጭፍን አስተሳሰብ ነው ሮዛ። ካንቺ ይህን ከቶ አልጠብቅም።» አላት።

«አውቃለሁ» አለች ሮዛ በፈገግታ ተውጣ «... በአማራ ገዢዎች ላይ ባለኝ ጎደብ አልባ ጥላቻ የተፈጠረ ባህርይ ይመስለኛል። ስሜቱ ቢያንስ ኤርትራዊነቴን በከፍተኛ ሁኔታ ጠብቄ ለማቆየት ያግዘኛል። ሌላውን አስካልጮዳሁና አስካልናቅሁ ድረስ ደግሞ የኤርትራዊነት ስሜቴ ሰማይን ጥሶ ቢሄድ አደጋ የለውም ብዬ ነው የማስበው»

እየተያዩ ጥቂት ቆዩ።

አኖሌ ወደ ደረቱ አስጠግቶ አንገትዋ ስር እየሳማት፣

«ቢያንስ የመንፈስ ጥንካሬሽን አደንቀዋለሁ» ሲል አንሾካሾከ።

መልስ አልሰጠችውም።

«አልረሳሽም» ሲል አከለ።

«እኔም» ስትል ተነፈሰች።

በዝምታ አይን አይኑን ታየው ቀጠለች።

ከንፈርዋ ላይ ሳማት። አልተከላከለችውም። ቀዘቀዘው ከንፈርዋ፣

«በርዶሻል?» ሲል ጠየቃት።

ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ፡-

«ህዝባችን ሁሉ በርዶታል» አለችው፣ አያይዛም «ይቅናህ። ከአንግዲህ ልታገኝኝ አትሞክር» ብላ በሁለት እጆችዋ አቅፋ ሳመችው። አሁን ግን ከንፈሮችዋ ፈጁት።

ሮዛ ይህን ፈፅማ ከመቅስበት ጥላው ነጉደች።

ቆሞ ቀጭንዋን ልጅ ከጀርባዋ ተመለከታት።

... ሮዚና እያንጉራጉረች ነጉደች።

የፀሀይቱ ባራኺን አለያም የበረከትን አልነበረም የምታቀነቅነው። ወይ ደሞ የየማነ ባርያን መቸ ሆና? የወዲትኹልን አለያም የፊሂራን አልነበረም የመረጠችው። ጨርሶ ዘፈንም አይደለም - ግጥም እንጂ። የግጥሙን ደራሲ አታውቀውም። ድንገት ነበር በድምፂ ሀፋሽ ሬዲዮ ሲነበብ ያደመጠችው፤

... ነዚ ምድሪ ቀለይ ኢልኩም ርገፁም

መን ይፈልጥ ደም ተጋዳላይ አለም

ነዚ መሬት ተጠንቲቅኩም ክዑዋቱም

መንይፈልጥ አዕፅምቲ ጅግና ሂዙሱ

ዝረገፅኩም መሬት አክብሩም

ብደም ሰማእታት ቅዱሰ ኰይኑሉ

ግጥሙ ሲነበብ በሚያንቀጠቅጥ ስሜት ነበር ያዳመጠችው - ከበረሃው የሻእቢያ ሬድዮ። በቃልዋ ይዛዋለች። መበርታት ስትፈልግ ዘወትር በዜማ ታንጉራጉረዋለች ...

ቀጥታ ትርጉሙ፤

ይህን ምድር ቀለ ብላችሁ ርገጡት

ማን ያውቃል የተጋዳይ ደም አለበት

ይህን መሬት ተጠንቅቃችሁ ቆፍሩት

ማን ያውቃል የጀግኖችን አፅም ይዞለል

የረገጣችሁትን መሬት አክብሩት

በሰማእታት ደም ቅዱስ ሆናለል - ማለት ነበር።

- 2 -

በሩ በዝግታ ተቆረቆረ ...

አኖሌ በዝምታ በር በሩን ያስተውል ጀመር። ተደገመ፤ ተሰለሰ። ከዚያ ቁርቆራው ቆመ። አኖሌ ጥቂት ጠበቀ። አራተኛ ባለመቆርቆሩ ተነስቶ ከፈተው። ወፍራም ጃኬት የለበሰ ጢሙን በቀጭኑ የተላጨ ሰው ቆሞአል። አፍንጫው ከመርዘሙ የተነሳ ሌላውን የሰውነት ክፍሉን ጋርዶታል። ራሰ በራ ጀመር ያደረገው፤ ቀጭን መካከለኛ ቁመት ያለው፤ ርጋታ ገፅታው ላይ የሚነበብበት ሰው ነበር።

«አኖሌ ...» ብሎ እጁን ዘረጋለት።

«አዶናይ እባላለሁ ... ሮዛ ልካኝ ነው።»

«እኔም እየጠበቅሁ ነበር!» ብሎ ወደ ውስጥ ይገባ ዘንድ ጋበዘው።

ሰውየው ገብቶ ተቀመጠ። አኖሌ አልጋው ጫፍ ላይ አረፍ ብሎ ... ምን አይነት ወሬ እንደሚጀምር እየጨነቀው፤

«ምን ይምጣልህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም አልፈልግ ... ቶሎ መመለስ አለብኝ» ብሎ ሰአቱን አየ። ቁጥብነት ይታይበታል።

«መልካም ... ሮዛ በዝርዝር ነግራሀ እንደሆነ አላውቅም።»

«ጫፍ ጫፉን አንስታልኛለች ...» አለና መልሶ ዘና አለ።

«በግልፅ እንነጋገር ታዲያ?»

«ጥሩ ... ከተጀመረ ግልፅ መሆን ይሻላል። እዚህ አገር በርካታ አጠራጣሪ ነገሮች አሉ። አንተ ወይም እኔ የመንግስት ሰላይ ልንሆን እንችላለን። ምንም ማረጋገጫ የለም። ለጊዜው ግን ሁለታችንም ሮዛን አምነን እንነጋገር።»

አኖሌ ጭንቀት ሰፈረበት። ይህን ባለጉራዴ አፍንጫ የግድ ማመን እንዳለበት አሰበ። ከዚህ ወዲያ ማፈግፈግ አይችልም። ከሞት አደጋ ጋር ቁማር ጀምሮአል። ላፈግፍግ ቢልም አይችልም። አጣብቂኝ ውስጥ ገብቶአል። እና ቀጠለ ...

«እኔም ሮዛን አምኜ ነው የማናግርህ» ካለ በሁዋላ «... ባጭሩ ስለኔ እንዳጫወተችህ ነግራኛለች። መንግስት ወደ አስመራ ሰስራ ልኮኛል። ስራዬን አጠናቅቄ እንደጨረስኩ ግን ከዘጠና በሙዮ በላይ ጥሩ ሁኔታ ላይገኘመኝ ይችላል። በዚህ ምክንያት ከኢትዮጵያ መውጣት እሻለሁ። ቀደም ሲል ጀርመን ነው የነበርኩት። አመጣጤ የተሻለ ሁኔታ ይገኘመኛል ብዬ ነበር። አባቴንና ፍቅረኛዬን ለማግኘት ነጉቼም ነበር የመጣሁት። አሁን ግን ሁኔታዎች እንደጠበቅሁት አልሆኑም። የምሰራው ስራ አልተስማማኝም። አባቴም ሞቶአል። ፍቅረኛዬን አላገኘሁዋትም። ያለችበትን እግዚአብሔርም አያውቀው። በዚህ ላይ መንግስት በፖለቲካ አመለካከቴ ጠርጥሮኛል። የሚያስፈራሩኝ የደህንነት ሰዎችም አሉ። ይህ ሁኔታ ከሀገር እንድለት ያስገድደኛል። ስለዚህ ሀገር ለቆ መውጣት በሚቻልበት መንገድ ላይ እንድንነጋገር ነው የምፈልገው»

አዶናይ ራሱን ላይታች ሰወዘውዝ ከቆየ በሁዋላ፤

«አሁንስ እየተከታተሉህ ሊሆን አይችልም?» ሲል ጠየቀው።

«ሊሆን ይችላል። አስካሁን ግን ፍንጭ አላየሁም። ምናልባት የትም ሊሄድ አይችልም ብለው ሊዘናጉ ይችሉ ይሆናል። በየአለቱ

ሪፖርት ስለማደርግም ላይጠረጥሩኝ ይችላሉ።»

«በአስመራ የተመደብክበትን ስራና ሃላፊነትህን ልትነግረኝ ትችላለህ?»

«አስፈላጊ ነው?» አለ አኖሌ።

«በጣም!» አለ አዶናይ «ግዴለህም እመነኝ። ፍላጐትህ ሙሉ በሙሉ እንዲሳካ መተማመን ነው ያለብን። በዝርዝር ንገረኝ የስራ ተግባርህን»

ቀሰስተኛ ይመስል የነበረው ሰው ድንገት በራስ የመተማመን፣ የማዘዝ መንፈስ ሲያድርበት አኖሌ አስተዋለ። እና እንደታዘዘው ያብራራ ጀመር፣

«በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ ከፍተኛ ኤክስፐርት ነኝ። ባብዛኛው ጥናት ነክ ተግባራት ላይ ነው የምሰማራው። ወደ አስመራ የመጣሁት በሻእቢያ ላይ ሳይኮሎጂካል ዎር ፌር ለማካሄድ መነሻ የሚሆን ጥናት ለማቅረብ ሲሆን፤ እዚህ በምቆይባቸው ሶስት ወራት ዶክመንቶችን የማየት፣ ማንኛውንም አስረኛ የማነጋገር፣ ከከፍተኛ ወታደራዊ መኮንኖችና ጀኔራሎች መረጃዎችን የመሰብሰብ ሙሉ ፈቃድ ተሰጥቶኛል። በተረፈ አንድ ረዳት፣ መኪናና፣ ቢሮ አለኝ። ስለከተማው ህዝብ ስሜት ለማጥናት እንዲመቸኝ ሆቴል እንድሰነብት ያቀረብኩትን ሀሳብም ስለተቀበሉት እዚህ ሆቴል ማረፍ ችያለሁ።»

«ስላንተ ይበቃኛል!» አለ አዶናይ «... ከኢትዮጵያ ስለምትወጣበት ሁኔታ እንነጋገር። እንግዲህ አስተማማኝ የሆነና አስተማማኝ ያልሆነ የማምለጫ መንገዶች አሉ። የትኛውን እንደምትመርጥ መቼም ግልፅ ነው። ሆኖም ገንዘቡን አትችለውም። በእጅህ ምን ያህል ብር አለህ?»

አኖሌ የፈገግታ አሳየው።

«ምንም አልያዝክ?»

«አዲስ አበባ ባንክ ጥቂት ገንዘብ አለኝ።»

«ምን ያህል?»

«ሰላሳ ሺህ»

«በተንቀሳቃሽ ሂሳብ ነው?»

«የለም። በደብተር ነው»

አዶናይ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘና፣

«የአዲሳቦውን ገንዘብ ተወው። አሁን በእጅህ ያለውን ንገረኝ?»

«ሺህ አምስት መቶ።»

«ይሄማ ትርጉም የለውም።»

«አዝናለሁ። ወዲህ ከመምጣቴ በፊት ከኢትዮጵያ የመውጣት እቅድ አልነበረኝም። በገጠሙኝ ሁኔታዎች ተስፋ መቁረጥ የጀመርኩት አስመራ ከመጣሁ በሁዋላ ነው»

«እንግዲህ የገንዘቡ ነገር ተስፋ የለውም ማለት ነው» ካለ በሁዋላ፣ መልሶ፣

«ሮዛ ልትረዳህ አትችልም? ቤተሰቦችዋ አቅም ያላቸው ይመስለኛል» አለው።

አኖሌ ለምላሽ ፈጠነ፣

«ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ከነርሱ ስባሪ ሳንቲም አልጠይቅም። የት*ያውቁኛል? ሌላው ቀርቶ ከእንግዲህ መገናኘት እንደሌለብን ነው የሚገባኝ። አደጋ ላይ እንዲወድቁ አልፈልግም።» ካለ በሁዋላ «... ይልቅ ሮዛ ከገንዘብ ውጭ ሌላ አማራጭ መኖሩን ነግራኝ ነበር። ምንድነው አሉ?» ሲል ለመስማት ጉጉቱ ጠየቀው።

አዶናይ ከንፈሩን በልጠጥ አደረገና ችላ እንደማለት አለ።

«ምንድነው ጉዳዩ?» አለ አኖሌ።

«እሱ እንኩዋ መስዋእትነትን ይጠይቃል» አለው።

«ምን አይነት መስዋእትነት?»

«ሰላሳ በመቶ ያህል አደገኛ ሊሆን ይችላል።»

«... ባሙሉ አደጋ ውስጥ ያለሁ ሰው ነኝኮ» አለ አኖሌ። አያይዞም «ይልቅ ጉዳዩን ንገረኝ» አለ ተቻኩሎ።

«ይሄ እንኩዋ ከኔ ቁጥጥር ውጭ ስለሆነ በቅድሚያ ሌሎች ሰዎችን ማነጋገር አለብኝ።»

«እና ውጤቱን መቼ ትነግረኛለህ?»

«ነገ ልክ በዚህ ሰአት» ብሎ ከተቀመጠበት ተነሳ። ሲሰናበተውም «... ሳትረበሽ ስራህን እንደወትሮው አከናውን። ምንም አይነት ለጥርጣሬ የሚያበቃ ፍንጭ እንዳትተው» ሲል መከረው።

* * *

በነጋታው ብሩ ሶስት ጊዜ በዝግታ ሲቆረቆር አኖሌ ፈጥኖ

ተነስቶ በረገደው። ትእግስት አጥቶ ነው የቆየው።

በጥቁር ሱፍ ያሸበረቀ መልከ መልካም ጉልማሳ በሩ ላይ ቆሞአል።

«ማንን ፈለጉ?» አለ ተደናግሮት።

«አዶናይ ነኝ» አለው።

የትናንቱ መጥረቢያ መሳይ አፍንጫ የለም። አናሌ የገዛ አይኑን ማመን አቃተው። በደመነፍስ ነበር እንዲገባ በሩን የከፈተለት።

«ሰው ሰራሽ ነበር አፍንጫህ?» ሲል ጠየቀው።

በእምነታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘና ፈገግ አለ።

«ማመን አይቻልም!»

«ምን ይደረግ?» ብሎ በርጋታ አናሌን ያጤን ጀመር።

«ወደ ጉዳያችን እንግባ!» አለ አናሌ። አያይዞም «ውጤቱ ምን ሆነ?» ሲል ጠየቀው።

«ተስፋ አለው» የሚል ነበር አዶናይ የሰጠው ምላሽ።

«እውነት?»

አናሌ ጉዋጉዋ።

«እድለኛ ነህ እንዲያውም። ዛሬ ቀኑን ሙሉ ባንተ ጉዳይ ላይ ስነጋገር ነው የዋልኩት። አጋጣሚ ሁኔታውን ከልምድ አንፃር ስናየው ያለችግር የማምለጥ እድልህ ወደ ዘጠና በመቶ አሻቅቦአል። ያለምንም ጥርጣሬ ከዛሃ ቀን በሁዋላ ቦን ወይንም ጀኔቭ ትገባለህ።»

«አላምንም!» አለ ሀልም እየመሰለው።

«አትጠራጠር። ጭቂት ድፍረት ብቻ ነው የሚያስፈልግህ»

«መልካም! የሚጠበቅብኝን ጉዳይ ልወቀዋ!»

«በቅድሚያ ጥቂት ጥያቄዎችን ላቅርብልህ» አለ አዶናይ። አያይዞም ቀጠለ፣

«ትናንት ስለ ስራህ ስትገልፅልኝ እስረኞችን ማነጋገር ስለመቻልህ አንስተህ ነበር ልበል?»

«አዎን» ሲል መለሰ አናሌ።

«ማንኛውም እስርቤት እንደልብ የመግባት ፈቃድ አለህ?»

«አዎን አለኝ» አለ፣ ምን ሊጠይቀው እንደፈለገ አያውጠነጠነ፣

«በየትኛውም ሰአት?»

«እስካሁን በስራ ሰአት ብቻ ነው የምገባው»

«ማምሻውን የመግባት ፈቃድ ማግኘት ትችላለህ?»

«በቂ ምክንያት ካለኝ ማስፈቀድ የሚገድ አይሆንም።»

«እስካሁን ከእስረኞች መካከል ማን ማንን አነጋግረሀል?»

«ብዙ ናቸው። ወታደሮች፣ መኮንኖች፣ የሻእቢያ ሰላዮች፣»

«ከሻእቢያ ሰላዮች ማንን አነጋገርክ?»

«አብርሀ ሀሰጎት ይባላል።»

«እንግዲህ ቦን ወይም ጀኔቭ ድረስ ልንሸኝህ የምንችለው አብርሀ ሀሰጎት የተባለው እስረኛ እንዲያመልጥ ጥቂት እርዳታ ካደረግህ ነው። አ'ፖሬሽኑ በቀላሉ ይፈፀማል። አንተም በቀላሉ ይህን ሀገር ትለቃለህ። ይህን ተግባር ለፈፀምክበት ሻእቢያ ከእስመራ ውስጥ አንዲትም ልምጭ ሳያርፍብህ አንጠልጥሎ ያወጣህል! ቅንጣት አትጠራጠር። እንፈፅመዋለን! መስዋእትነትን ጭምር እንከፍላለን - አ'ፖሬሽኑ እንዲሳካ። ላንተ ብለን ብቻ ሳይሆን ድርጅቱ የሚፈፅማት እያንዳንድዋ ተግባር ከታማኝነቱ፣ ከህዝባዊነቱ፣ ከብቃቱም ጋር ስለሚጣበቅ የማንፈፅመውን አንናገርም። የተናገርነውን ደግሞ እንፈፅመዋለን»

አናሌ ብሽር አለበት። አይኖቹን እንደ እንቁራሪት አፍጥጦ ነበር አዶናይን የሚያስተውለው!

«አንተ የሻእቢያ ሰው ነህ?»

«ነኝ አም!»

ግራ ተጋባ። እንዴት ማሰብ እንዳለበት አላወቀም። አንዴ ጣራውን፣ መልሶ መሬቱን፣ ደሞ ወደ አዶናይ አፈጠጠ፣

«ለመሆኑ» አለ አናሌ «... ባቀረብከው ጥያቄ ባልስማማ ምን ታደርጋለህ?» ሲል ጠየቀው።

«ለፖ'ሊስ ጠቁመህ እንዳታሲዘኝ ዛሬውኑ አገር ጥዬ እጠፋለሁ» አለው አዶናይ ስሜቱ ባልታወቀ ሁኔታ አናሌን እየገረመመ።

«አስመራ ውስጥ የሻእቢያ አባላት በብዛት አሉ ማለት ነው?»

«አራት መቶ ሺህ ያህል!» አለ አዶናይ በፈገግታ እንደተዋጠ።

ፈገግታ ይታይበት እንጂ ውስጡ ግን በጭንቀት ሊፈነዳ ምንም አልቀረውም፣ አያይዘም፣ «ህዝቡ ሁሉ ደጋፊያችን ነው። እያንዳንዱ ዜጋ ተባባሪያችን በመሆኑ ነው በሙሉ ልብ እንደምታመልጥ የምነግርህ»

አናሌ በተመስጦ ማሰብ ጀመረ። አደገኛ ወጥመድ ውስጥ መግባቱን አመነ። ግን ምን የተሻለ ምርጫ አለኝ ሲል ራሱን ጠየቀ። ስለ ሳሙኤል አሰበ? ያንን ወረቀት ከመከላከያ እንዴት አገኘ? የሮዛ የአይን መነፅርና የአንገት ልብስ? የሮዛ ከብረት የጠነከረ መንፈስ ... የአዶናይ አፍንጫ ... የሮዛ እናት ፀሎት ... በሚስጢር ቁልፍ፡ የተከረቸመች ከተማ ... እንደ ባቢሎን ለመፍረስ የቀረበች ሀገር ... እንደ ናቡከደነፆር ሳር መጋጥ የሚገባቸው መሪዎች የሳገሰባት ሀገር ... በፍርሀት የተከበበ ትውልድ ...

አናሌ ለመሞት ወይም ጨርሶ ከዚህ የጭንቀት ሀገር እጅግ ለመራቅ ተመኘ ...

«ምን ይመስልሀል ታዲያ?» የሚለው የአዶናይ ጥያቄ አባነነው።

«መልካም ነዋ! ገርገዙን እንነጋገር!»

አዶናይ ያመቀውን የጭንቀት አየር ስቀቀው። በደስታ መሮህ አምሮት ነበር ...

* * *

«ሰንበት ደረሰኮ ጌታዬ። ጠቦት ቢጤ አላማሮትም? አዋጥተን እንረድና ፍርምባውን ለይቼ ሰርሶ ምሳ እንዲዘጋጅ አደርጋለሁ። ስራ ብቻ ደሞ ሰው ይገላል። ነገ ሰንበት ነው። ጮማ የሆነ አሳብ አይመስሎትም?»

«ጠቦት ዋጋው ስንት ነው?»

«መቶ ሀምሳ ይገኛል። ያሰጠሰጠ።»

«እና ሰባ አምስት ታዋጣለህ?»

«ይመኑኝ።»

«ፍርምባውን ቃል ገብተሃል!» አለው እየሳቀ።

«ይመኑኝ እያልኩዎ!»

አይኖቹ በደስታ ስሜት ደመቁ።

«በል ወደ ስራ እንግባ ...»

«የት ነን ዛሬ»

«ወንበዴውን ነው ማነጋገር የምፈልገው»

«ድጋሚ!? ጋግርታም ነውኮ ... ይመኑኝ ዛሬ ይስድቦታል። መሞት ስለሚፈልግ በጣም ይሳደባል። ለነገሩ ከድብደባው ሞት ይሻለው ነበር።»

«ግዴለም እንሂድ!» ብሎ ሻኪቱን ሰብሶ ጠጣ።

ጮማዬ ዛሬም እንደወትሮው የባጥ የቆጡን እየቀባጠረ ነበር ማርያም ግምቢ ያደረሰው። በር ጠባቂ ፖሊሶቹ የአናሌን የፈቃድ ወረቀት አገላብጠው ከመረመሩ በሁዋላ ሁለቱንም ፈትሸው አስገቡአቸው። ግቢው ሰፊ ነው። ከግቡቃ በሩ ሀያላ ሜትር ርቀት ላይ ካለው ሸላ ከሃያ በላይ አደገኛ እስረኞች ታጉረዋል። አብዛኞቹ በሻእቢያ አባልነት ወይም ሰላይነት ተጠርጥረው የታሰሩ ይሁኑ እንጂ ከእስረኞቹ መካከል እጅ ከፍንጅ የተያዘ፣ እስያም ያመነ የለም - ከአብርሃ ሀለ-ት በቀር።

በርግጥም ከእስረኞቹ መሀል የአብርሀ ሀለ-ትን ያህል ተፈላጊ ሰው ላይኖር ይችላል። አብርሃ ሀሉት ከመንግስት ጋር ቢተባበር የሻእቢያ የስላላ መዋቅር ብትንትኑ ሲወጣ እንደሚችል የደህንነት ሹማምንቱ ኃልተጠራጠሩም። እስካሁን ግን ድብደባና ማስፈራሪያ፣ አለያም ማባበያ ሊበግረው አልቻለም። የደህንነቱ ባለስልጣኖች ወደ ከፍተኛ የማሰቃያ ስልቶች ለመሸጋገር በተዘጋጁበት ጊዜም ነበር አናሌ እስመራ የገባው። አናሌ የስነ ልቦና ሳይንስ ምሁር በመሆኑና በቀጥታ ከፕሬዝዳንቱ ቢሮ መላክ የደህንነት ሹማምንቱን ስሜት አልሰረቀውም። 'እስከ ይምነረው እናየዋለን' በሚል ስሜት ነው ችላ ብለው አብርሃ ሀለ-ትን ለጊዜው የለቀቁለት።

በማርያም ግምቢ ማንራያ ጣቢያ በር ላይ በየአለቱ ሁለት ፖሊሶች ይቆማሉ። አብርሀ ሀለ-ት ከታሰረበት ልዩ ነፃል ደጃፍ ላይም አንድ ወታደራዊ ፖሊስ ዘወትር በንቃት ይጠብቃል። በረጅም ግንብ ከታጠረው ግቢ፣ በየማእዘኑ ላይ የጥበቃ ማማዎች ከነባውዛቸው አውቶማቲክ መትረየስ ደቅነው ቀንና ሌሊት በንቃት ይጠብቃሉ። ወደዚህ ማንራያ በልዩ ትእዛዝ ካልሆነ በቀር ማንም ጠያቂም ሆነ ባለጉዳይ ዝር ሊል አይፈቀድለትም።

አናሌ ወደውስጥ ዘልቆ እንደገባ የልዩ ወህኒው አዛዥ ሙሉ መቶ አለቃ ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ነበር የተቀበለው፣

«ተስፋ ሳትቆርጥ ተመለስክ እንዴ?»

«ግዴለህም - ይሸነፋል» አለ በጉራ።

«የሚሆንልህ አይመስለኝም። ጊንጥ ነው።»

«ማዬለም አንዳንድ ዘዬዎችን እንጠቀማለን።»

«በል ልፋ እንግዲህ ... ሰውዬው እንደሁ የተረገመ ነው። ከፈሰ የተጣላ ሰይጣን። በስቴፖለር ቅንድብና ቅንድቡን አጣብቀን አሰቃየነው፣ ገረፍነው፣ ተሰተልነው፣ የተንኮሉ ብዛት የስቃይ ድምፅ እንኩዋ አያሰማም። ኩሎኔል ዝናው ለመጨረሻ ጊዜ ሊያናግሩት 'አልገድልህም፣ ስጋህን ከትፌ አበላዋለሁ' ሲሉ ዛቱበት። ወዲያ ቢገደል በተሻለ» እያለ ነበር ወደታሰረበት ክፍል የሸኘው።

አናሌ ከልዩ ጠባቂው ፖሊስ ጋር አብርሀ ፀሎት ብቻውን ወደተዘጋበት ክፍል እንደገባ «የእግሩና እጁ ሰንሰለት ይፈታ!» ሲል አዘዘ። ፖሊሱ ከያዘው ከምር ቁልፍ መርጦ ከፈተና በአስረኛው እግሮችና እጆች ላይ ያሉትን ሰንሰለቶች አወለቃቸው። አብርሃ ፀሎት ሰውነቱ ቢዳከምም አይናቹ ንቁ ናቸው። በአላሪዎቹ ላይ ንቀት ይታይበታል። አናሌ በጀርባ በኩል ያሉት መስኮቶች እንዲከፋፈቱ ፖሊሱን አዘዘው። እንደታዘዘው ፈፀመ፣

«እንግዲህ ብቻዬን ልቀይ!» አለ አናሌ።

ፖሊሱ «መልካም» ብሎ በሩን መለስ አድርጉ ወጣ።

አብርሃ ፀሎት ፍራሹ ላይ እግሩን አኮራምቶ ተቀምጦ አናሌን በጥንቃቄ ያስተውለዋል፣

ጮማዬ በሩን ከፍቶ ብቅ አለ።

«ዝጋውና ደጅ ጠብቀኝ» ሲል አዘዘው።

«አብራም ልሁን?»

«አዘኢያው ቆይ ደህና ...»

ጮማዬ በሩን ቀስ አድርጉ ዘግቶ ወጣ። አናሌ ቁራጭ ወረቀትና ብእር ካወጣ በሁዋላ፣

«እዚህ ክፍል ድምፅ መቀጃ መሳሪያ የተገጠመ ይመስልሃል?» ሲል ዕፎ ወረቀቱን ወደ አብርሃ አቅርቦ አሳየው።

አብርሃ ፀሎት በመደነቅ ወረቀቱን ተቀብሎ በችኮላ ካነበበ በሁዋላ ወደ አናሌ ቀና ብሎ፣ መልሶ አቀረቀረ።

አናሌ መልስ ፈልጉ ነበር። አብርሃ ፀሎት ግን በመጠራጠር አንዲ ወረቀቱን መልሶ አናሌን ያስተውል ጀመር።

አናሌ የነሳቸውን ዙሪያ ገባ ያስተውል ጀመር። ጥጋ ጥጉን ጭምር ፈታተሸ። ምንም አጠራጣሪ መሳሪያ አልነበረም። መርፌ መሰል የድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች በጣራው ላይ ካልተገጠሙ በቀር

ሌላ ድምፅ መቅጃ መሳሪያ ሊኖር እንደማይችል አመነ። የኢትዮጵያ የስለላ ቴክኖሎጂ ያን ያህል እንደማይራቀቅ ደግሞ አናሌ ይገምታል። እና ወደ ተግባሩ ዘለቀ።

«ዘጠና ዘጠኝ እባላሁ» አለው ገዝ ባለ ድምፅ።

የአብርሃ ፀሎት አይኖች ሲደምቁና ሲደናገጥ አየ። የደረቁ ከንፈሮቹም ተነቃነቁ። እና እንደምንም ብሎ፣

«በቁጥር የሚጠራ ሰው ሰምቹ አላውቅም» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«አንተ ማነህና! ለሰባት አመታት ዘጠና ዘጠኝ አልነበርክም?»

አብርሃ ፀሎት በመጠራጠር አናሌ ላይ አፈጠጠ። ይህን ኮድ የሚያውቀው አንድ ሰው ብቻ መሆኑን አብርሃ ያውቃል። ያ ሰው ተይዞ ቢሆን እንኩዋ ይህን ሊናገር አይችልም።

ሊያምን ፈለገ። ሙሉ ልቡን መስጠት ደሞ ፈራ። የማረጋገጫ ጥያቄዎችን ለመወርወር ተገደደ፣

«ዘጠና ዘጠኝ ምን ማለት ነው?»

«ቦሎኛ የሚመረት ሰአት» አለ አናሌ ፈገግ ብሎ።

አብርሀ ፀሎት ረጅም አየር ካስወጣ በሁዋላ፣

«አማራ ነህ?» ሲል ጠየቀው።

«አሮሞ ነኝ።»

«ከማን ጋር ነበር የተገናኘኸው?»

«አዶናይ መሆኑን ከገለፀልኝ ሰው ጋር»

«የኮድ ቁጥሩን ነግሮሀል?»

«ቁጥሩን አልነገረኝም። ሁለት ቃላት ብቻ ነው የነገረኝ»

«ምን አለህ?»

አናሌ እንደማሰብ አለ። ቃላቶቹን የረሳቸው መስሎት ነበር። አስታወሰ፣

«ነቢያት - ቦቼፊሊያ» አለ።

አብርሃ ፀሎት አይኖቹን በሰፊው ሲበለጥጥ አስተዋለው። ወዲያው ስሜቱን ላለማሳወቅ እየጣረ፣

«ለኔ ምን እንድትነግረኝ ነው የፈለገው?» አለ ጨርሶ ግራ

የመጋባት ስሜት ጭምር እየታየበት።

«እንድታመልጥ ዝግጅት ጀምረናል። ተስፋ የሚያሳድር እቅድ ነው።» ብሎ የታሰበውን በዝርዝር ያብራራለት ጀመረ። አብርሀ ሀሉት የአናሌን ገለባ በጥንታዊ ሲያዳምጥ ከቆየ በሁዋላ በመስማማት ራሱን ነቅንቆ አንዳንድ ማስተካከያዎችን አከለበት። በመጨረሻ፣

«ለመሆኑ በዚህ አፕሬሽን ላይ ያንተ ፍላጐት ምንድነው?» ሲል በርጋታ ጠየቀው።

«መንግስት ሊተናነለኝ ጀምሮአል። ቀድሜ መሸሽ አፈልጋለሁ።»

«ልንያዝ፣ ልንገደል እንደምንችል አውቀሃል?»

«ድብብቆሽ እየተጫወትኩ እንዳልሆነ ይገባኛል! ግን አማራጮቼ ጠበብ ያሉ ናቸው። እግሬ አዲስ አበባን ከረገጠ በሁዋላ መንፈራገጥም አይቻል ይሆናል። ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ እድልን መማፀን ያስፈልግ ይሆናል»

«እቅዱ እንኳ ምንም አይወጣለትም። ሆኖም ሁልጊዜ በታቀደው መሰረት ማከናወን አያጋጥምም። አምነህበት ግባ። እንደማትፀፀትም አረጋግጥ! በዚያ መንፈስ ከገባህ የተሻለ ውጤት ሊመጣ ይችላል። ባመነታህባት ደቂቃ ግን እንደምትገደል አወቅ!»

አናሌ «ገብቼበታለሁ! ወደሁዋላ አልመለስም» ሲል አረጋገጠለት። በዚህ ጊዜ አብርሀ ሀሉት ሊተኩርበት የሚገባ በሚላቸው ነጥቦች ላይ ተጨማሪ ማብራሪያ ሰጠው። አናሌም የራሱን አስተያየት እያከለ በአቅዱ ላይ በጥንቃቄ ደግመው ደጋግመው ተወያዩበት።

* * *

«ይመኑኝ ፍርምባውን ለብቻ አሰራልምታለሁ!» አለ ጮማዬ ማርያም ግምቢን ለቀው እንደወጡ።

«ኮሎኔል ዝናውን ማማኘት ስላለብኝ ፈጠን ብለህ ንዳ!» አለው ለአቱን በችኮላ እያየ።

«አ ... ኮሎኔል ሽንኩርት!»ብሎ ሳቀ ጮማዬ።

«የምን ሽንኩርት?» አለ ዝርሞት።

«ሽንኩርት አያቁም? ነግሬሀት አልነበር እንዴ?»

«የወታደሮች ቁዋንቁዋ ረቂቅ ነው ...» ብሎ አፈዘበት።

«እዚህ አገር ሽንኩርት ነው የሚባሉት ትንንሾቹ ሴቶች» ካለ በሁዋላ ከት ብሎ ሳቀ። አናሌ ገረመው።

«ታዲያ ኮሎኔሉን ለምንድነው ሽንኩርት የምትለው?»

«ይወዳሉ! ሽንኩርት ካላገኙ እንደ አብደት ነው የሚያደርጋቸው። መሳደብ መቆጣት ነው። አንዳንዴማ ያስገዋራቸዋል። ሽንኩርት ያጡ ቀን ያንዱን አስረኛ ሞተር ያጠፋሉ።»

«የምን ሞተር?»

«ልብ ነዋ። ስለ አባባል ምንም አያቁም ልበል? እዚህ አገር ሰው ሲሞት 'ሞተር አጠፋ' ነው የምንለው። ታዲያ ኮሎኔል እንዳይቆጡ ሽንኩርት እንፈልጋለን። አንዱ አይረሳኝም ሽንኩርት ሳያገኙ ሰነበቱና ንዴታቸው ጡሜቦ የሚባል ተራ ወታደር ላይ አረፈ። ልጁ እንኩዋ ምንም አላጠፋም ነበር። ግፍ ነው! ጡረታ ፈረምክ ብለው ነው የወሰኑበት። እስካሁን አይኔ ላይ አለ - ያ ምስኪን ...»

«የምን ጡረታ ነው የሚፈርመው? ተራ ወታደር ነው አላልክም?»

«ጡረታ መፈረም አያቁም? ወረቀት ላይ መሰሎት እንዴ? በጓደኛው እግር ላይ ነው የፈረመለት»

«ምነ?»

«በጥይት ነዋ! እግሩን ቀሰበሰት። ተዋውለው ነበር። ጉዋደኛው ግን አውቆ መታኝ ብሎ አሪ አለ። ጡሜቦ ለጓደኛው ውለታ በሰራ ሽቤ ገባ። ኮሎኔል ታዲያ ሽንኩርት ሳያገኙ ሰንብተው ነበርና ቁጣ ቁጣ ሲላቸው እኔን ጠርተው የዚያን ከይሲ ሞተር አጥፋ ሲሉ አዘዙኝ። ወስጀ ኩዋድሮውን ስነቅልበት አለቀሰ። አንጀቴን በላኝ። ደረቱ ላይ ስፈርምለት ሽበረከ አለና እንደ ከረምት አባብ ዝርግት ...»

አኖሌ ገዘም አለ። ወሬው ቀፈፈው። ጮማዬ ቀጠለ ...

«የምር ሽንኩርት ቀምሰው አያውቁም?»

መልስ ስላልሰጠው ቀጠለ፣ ... «እኛ መቸም ግፍ ነው የሰራነው። ቀለድንባቸው ኮረዶቹን። እነሱም ጊንጥ ናቸው። አንድ ጊዜ አንዱ ሃምሳ አለቃ ሽንኩርት ይዞ ያድራል። በራስዋ ቤት። ሌሊት ተነስታ መሣሪያውን በቢላ ቆርጣው ጠፋች። እሱ ጠጥቶ እንሰላ ሆኖ ነበር።»

«እጁን?» አለ አናሌ ግራ ገብቶት።

«እረ በጠቅላላው! - መፃፊያ አጅ ሆነ አንዱ ደሞ? ተክለወልድን ነውንጂ:: የወንድ ነገርዬውን ...»

«አሃ!» አለ አናሌ::

«ታዲያ ወታደሩ ሁሉ ፊራ:: ማደር ተወ:: ፃፍ ፃፍ አድርጉ እዚያው ሞተርዋን አጥፍቶላት ይመጣ ጀመር:: አዩ ኤርትራ! ሞት - ፍቅር - ቁርጥ - ግፍ ሁሉን አየን:: ይገርሞታል አንዳንድ ቀን ወደፊት የሚበቅሉት ዛፎች የሰው ልጅ ጣትና አፍንጫ ያበቅሉ ይሆን? ብዬ አስባለሁ:: መሬቱ እኮ የሰው ደም ጠግቦአል:: የኤርትራ እናቶችም ታዲያ እልህ የያዛቸው ነው የሚመስሉት:: ላይ በላይ ይወልዳሉ:: የሞተውን ያህል ተክተው ያድራሉ ...»

አናሌ በትእዝብት ያጤነው ጀመር:: በመስማቱ ብቻ አፈረ:: ጮማዬ ግን የየእለት ወሬው ስለሆነ ያለመጨነቅ ነበር የሚያወጋው:: ስለ ኮሎኔል ዝናውም መተረኩን ቀጠለ ...

«... እሳቸውኮ ሽንኩርት ሲያዩ ፍርምባ ያዩ ያህል ፊታቸው ይፈካል:: ለነገሩ ከአስመራ ወጣ ሲባል ያለው ውበት ያጉዋጉዋል:: ቅመም ናቸው:: ለዚሁ የተፈጠሩ ነው የሚመስሉት:: የአዋሽ ዳር ሽንኩርት ናቸው - ቀይ የሀበሻ ሽንኩርት:: በአዋሽ ዳር ቀይ ሽንኩርት የተጠበሰ የበግ ስጋ ቀምሰው ያውቃሉ?»

አናሌ መስማት አቁሞ ነበር::

ኮሎኔል ዝናው ቢሮ እንደደረሱ በችኮላ የመኪናውን በር ከፍቶ ወደ ደህንነት ሹሙ ቢሮ ተጣደፈ::

አናሌ አብርሀ ፀሎትን አስመልክቶ ለኮሎኔል ዝናው ሰፊ ማብራሪያ ይሰጥ ጀመር:: ሲናገር በስሜት እየተወራጨ ነበር:: 'አብርሃ ፀሎትን ማንበርከክ ችዬአለሁ::' የሚለውን ዜና በወኔ ነበር የገለፀው:: 'የራሴ ጥረት ብቻ ነው ማለት ደግሞ አይቻልም' የሚል ማካካሻም አከለ:: ቀደም ሲል በተካሄደው ምርመራ አብርሀ ፀሎት እንደተዳከመ አብራራ:: 'አሁን ግን ድል ተገኝቶአል' ሲል ደነፋ አናሌ:: 'ዛሬ የተጠቀምኩበትን የማግባባት ስልት ከቀጠልንበት የአስመራን የስለላ መዋቅር ማግኘት ብቻ ሳይሆን የሳይኮሎጂካል ዎር ፈሮ በማካሄዱ ሂደት ላይ አብይ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው አያጠራጥርም' ሲል ለደህንነት ሹሙ አረጋገጠለት:: የደህንነት ሹሙ ሲጋራውን በዝግታ እየማገ የአናሌን ገለፃ አዳምጦ ሲያበቃ፤

«ማመን የማይቻል ተአምር ነው:: በርግጥ ከአስር ቀን በፊት ብልቱን እንደማስቆርጥ ነግሬው ነበር:: ፈርቶ መሆን አለበት:: ይህ ጉረኛ:: ደሞ እፈፅመው ነበር:: ከስሩ ልገርዘው ወስኜ ነበር ...» ብሎ ከልቡ በሳቅ ተንከተከተ::

እየሳቀም ይቀልድ ጀመር፤

«ብልቱ እንደሚቆረጥ ሲነገረው ወኔው ተሰለበ! ገምቼ ነበር:: ማንም ወንድ ቢሆን በቁሙ ወንድነቱን ከሚያጣ ሞትን ይመርጣል:: አትጠራጠር አናሌ፤ ውጤት የተገኘው በዚህ ምክንያት ነው:: ደሞ ይገርምሀል፤ ይሄን ስልት እንደ ማሰቃያ ተጠቅመንበት አናውቅም ነበር:: ያን ቀን ግን እንደለመደው ሲሰድበኝ ድንገት ነው አፌ ላይ የመጣብኝ:: 'ብልትህን ነው የማስጉምደው' አልኩት:: ድንጋጤ ገፅታውን ሲያለብሰው አይቻለሁ:: ይህን ያህል ፍርሀት ውስጥ የሚያስገባው መስሎ ግን አልተሰማኝም ነበር:: አደብ ነው! ድንቅ ነው!»

ኮሎኔሉ ወደ ዝና ሽሚያ መግባቱን አናሌ ተረዳ:: እና እቅዱ እንዳይበላሽበት ሰጋ:: ፈጥኖ የማስተካከያ ርምጃ ወሰደ፤

«ሙሉ በሙሉ ፈቃደኛ አልሆነም ኮሎኔል:: ተስፋ ነው የሰጠኝ:: የአስር ቤት አኑዋኑዋሩ እንደሚሻሻልለት ቃል ገብቼለታለሁ:: የሚያውቀውን የመጀመሪያ ደረጃ መረጃ በወረቀት እንደሚያሳፍር እሱም ቃል ገብቶልኛል:: አንተ በተሰይ አምርረህ እንደምትጠላው ነው የሚሰማው:: ስለዚህ አንድ ጊዜ፤ ነገም ሊሆን ይችላል፤ አብረን ብቅ ብለን እናጫውተው:: እንዳይቀብጥ ከዚያ ማውጣት ተገቢ አይደለም:: ከነገ ጀምሮ ግን አኑዋኑዋሩ ላይ ማሻሻያ ይደረግለት»

«እንዴት ያለ ማሻሻያ?» አለ ኮሎኔሉ::

«ሻል ያለ ምግብ ...»

«ይቻላል::»

«ሀክምና::»

«እሱም ቀላል ነው::»

«ጠዋት ፀሀይ እንዲሞቅ ማድረግ፤ ሰንሰለቶቹ ቢወልቁለት፤ ሬድዮ ደግሞ ቢገባለት::»

«ይህም ቢሆን አያስቸግርም::»

«ለኔ ለስራዬ እንዲረዳኝ ደግሞ መጠጥ በየእለቱ እንዲገባለት ቢደረግ:: ህይወት እንድታገዋገዋው ሱሰኛ ማድረግ በጣም ጠቃሚ ነው:: ሰዎችን እንዳሻን ልናሽከረክራቸው የምንችለው በቀላሉ ሊያገኙት በማይችሉት ሱስ ሲጠመዱ ብቻ ነው:: ለልማዳቸው ሲሉ በቀላሉ ይጉተታሉ:: ጠርሙስ ዊስኪ ከነገ ጀምሮ እንዲገባለት ቢደረግ»

«ሀሳቡ ጥሩ ነው። ለዊስኪ ግን በጀት የለንም።»

«ምን ይሻላል ታዲያ ኮሎኔል? ለሶስት ጠርሙስ ዊስኪ ብዙ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ መደወል አለብኝ?»

ኮሎኔሉ አመነታ፣

«መልካም እስኪ፣ ጠቃሚ መስሎ ከታየህ አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን። ግን አንዳንድ ወረቀቶች ላይ የምትፈርም ከሆነ ነው። ለኛም እንዲተርፍ ማድረግ ይቻላል» ብሎ ኮሌኔሉ በረጅሙ ሳቀ፣

«ግዴለም። ያሻህ ሰነድ ላይ ፊርማዬን አኖራለሁ። እኔ ውጤቱ ነው እየታየኝ ያለው።»

አኖሌ ጉዳዩን አጠናቅቄያለሁ ለማለት የማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ።

«ዛሬ ማምሻውን ልጋብዝህ?» አለ ኮሎኔሉ።

«ግራሴ!»

- 3 -

ይህ በሆነ በሶስተኛው ቀን፣ በእስተ አርብ፣ ለአይን ያዝ ባደረገበት ምሽት ሁለት ሰዎችን የያዘች አንዲት ሰማያዊ ፊያት 124 መኪና ማርያም ግምቢ ማጉሪያ ደርሳ ቆመች።

የጥበቃ ፖሊሱ በሩን ከመክፈቱ በፊት ብቅ ብሎ «ማን ልበል?» የሚል ድምፅ አሰማ።

አኖሌ ነበር ቀድሞ ምላሽ የሰጠው፣

«እኛ ነን። አኖሌ ዋቆ እባላለሁ»

«መግባት ክልክል ነው!»

አሁንም አኖሌ እድሉን ለኮሎኔሉ አልሰጠም። ለምላሽ ተሽቀዳደመ፣

«ቀዋሚ የመግቢያ ፈቃድ እንዳለኝ አልተነገራችሁም እንዴ?» ካለ በሁዋላ ወደ ኮሎኔሉ ዞሮ «... ፈቃድ የተሰጠኝ ከነረዳቴ ነው። ዘወትር ግን አዲስ ይሆናሉ። ማታ መግባት ክልክል ነው ይላሉ። ሊያሻቸው ደግሞ ረዳቴን ይከለክሉታል። እኔ ለግቢውም ሆነ ለሀገሪቱ አዲስ ነኝ። ያለረዳት ልንቀሳቀስ ከቶ አልችልም።»

በዚህ መካከል የጥበቃ ፖሊሱ ኮሎኔል ዝናውን በማየቱ እንደ ጥይት ተተኩሶ የማጉሪያውን ግቢ በር ወለል አድርጐ ከፈተው።

ኮሎኔሉ መኪናውን ቦታ አስይዞ ካቆመ በሁዋላ፣ ፖሊሱን በቁጣ ጠርቶ ያምባርቅበት ያዘ፣

«ሞተርህ እንዲጠፋ ትፈልጋለህ? አንተ የቀበሮ ጭራ!»

«ከስራ ሰአት ውጭ እስረኛን ማነጋገር በጥብቅ በመከልከሉ ነው ጉዋድ ኮሎኔል። እናንተ መሆናችሁን አላወቅሁም ነበር ...»

«መመሪያ ማክበር ጥሩ ነው» አለ ኮሎኔሉ «... ይሄ የስራ ባልደረባችን ግን ባሻው ሰአት ቢመጣ ትብብር ይደረግለት። አኖሌ ዋቆ ይባላል። ይሄን መመሪያ ለተረኞች ጭምር አስተላልፍ። ረዳቱ ጭምር እንዳይከለከል። አዳምጠሀል!?»

ተያይዘው ወደ አብርሃ ፀሎት የአስር ክፍል አመሩ። በመንገዳቸው ላይ አኖሌ ያሰማቱዋረጥ ይለፈልፍ ነበር፣

«... ብዙ ለውጥ አምጥቶአል ኮሎኔል። ዋስትና ነው የሚፈልገው። የልባችንን እንዳቀረብነው ማረጋገጥ ይፈልጋል። በተለይ አንተን በጣም ይጠራጠርሃል። እንድገደል ከፍተኛ ግፊት የሚያደርገው ኮሎኔል ገዛኸው ነው ብሎ ያምናል። ዛሬ እንደተራ ጉዋደኛ አብረነው ዊስኪ ጠጥተን አጫውተነው ብቻ እንመለስ። ለአንድ ሳምንት ያህል ማታ ማታ መጠጣት መልመድ አለበት። ያኔ ህይወት ትጣፍጠዋለች። የመኖርን ጣእም ያስታውሳል። ልቡ ይሸነፋል። ይሄ በግለሰብ ደረጃ ብቻ ሳይሆን በህዝብ ላይም የሚሰራ ስልት ነው። በቅርቡ በራሳቸው በኮሎኔል መንግስቱ ታዝዘር አንድ ጥናት አጥንቼ ነበር። 'የኤርትራን ህዝብ ልብ እንዴት ማግኘት ይቻላል?' የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ሰፊ ጥናት አካሂደናል። እኔ ያቀረብኩት ሀሳብ ኤርትራ ላይ የልማት ስራ መጀመር አለበት የሚል ነው። ለአብነት ለክለ ጉዛይ ላይ አንድ ትልቅ ሆስፒታል መስራት መጀመር። ህዝቡ ይህን ሲያይ ተስፋ ያሳድራል። የሻእቢያ ወንበዴዎች አላማቸው ጥፋት ስለሆነ ያንን ማፍረሳቸው አይቀርም። መንግስት እንደገና ግንባታውን ይደምር። ለአይሮፕላን ጥይት መግዣየ የሚውለውን ግንባታ ላይ ማዋል። ህዝቡ እየተለወጠ ይመጣል። የጀት ቦምብ ከህዝብ አራርቆናል። የሻእቢያን ወንበዴዎች አይሮፕላን አያገኛቸውም። ህዝቡ ላይ ነው እሳቱ ሁሉ የሚያርፈው። ህዝቡ ላይ አንድ ፈንጂ በወደቀ ቁጥር መቶ ሺህ ኤርትራዊ እናጣለን። የአይሮፕላንና የቦንቡን ወጪ ለኤርትራውያን ማህበራዊ ችግሮች መፍቻ ማዋል አለብን። ያኔ ሻእቢያ ከህዝቡ ይነጠላል። መንግስት የሰራውን ሆስፒታል ሻእቢያ ማፍረሱ በሰፊው ይነሳል። ይሄ ህዝቡን ያስቆጣዋል። ያኔ የወንበዴው ቡድን ከህዝቡ እየተነጠለ ይሄዳል ...»

ኮሎኔሉ ግን በተቃውሞ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘ፣

«የኤርትራን ህዝብ አንተ አታውቀውም። ትእቢታቸውና ንቀታቸው። መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኮ የሚሰድቡን። እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝሀል። ሆስፒታል ቢሰራላቸውም ንቀታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው።

«በማ,ገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመሰንዘር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ' አሉኝ። እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት። ግዴለኝም። በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጄያለሁ።»

«ለነገሩኮ ሀሳቡ ጥሩ ነው። ግን ህዝቡ እባብ ነው።»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኮሎኔል ዝናውን በማየቱ መሸቆጥቆጥ ጀመረ። የአብርሀ ፀሎትን ክፍልም በችኮላ ከፈተላቸው፣

አኖሌ ወደ ኮሎኔሉ ጆሮ ጠጋ አለ፣

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ።

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን አይከፋም!»

ኮሎኔሉ ሳቀ፣

«እኛ እኮ ከማንደ ተምረናል። አይኑ ላይ አሳይተን ቆለጡን ነው የምናፈነዳለት። ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ። እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርመሳቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ።

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር እለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አኖሌና የወታደር መለዮ ልብስ የለበሰ፣ ኡዚ የታጠቀ፣ ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ግምቢ ደጅላይ አቁመው በአግር ወደ ወህኒ ቤቱ ደጃፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አኖሌ ነኝ።»

«እርሶ ኖት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ኖሮአል?»

«የኤርትራን ህዝብ አንተ አታውቀውም። ትእቢታቸውና ንቀታቸው። መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኮ የሚሰድቡን። እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝሀል። ሆስፒታል ቢሰራላቸውም ንቀታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው።

«በሚገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! 'ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመስንዘር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ' አሉኝ። እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት። ግዴለኝም። በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጄያለሁ።»

«ለነገሩኮ ሀሳቡ ጥሩ ነው። ግን ህዝቡ አባብ ነው።»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኮሎኔል ዝናውን በማየቱ መሽቀጥቀጥ ጀመረ። የአብርሀ ፀሎትን ክፍልም በችኮላ ከፈተላቸው፣

አናሌ ወደ ኮሎኔሉ ጆሮ ጠጋ አለ፣

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ።

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን እይከፋም!»

ኮሎኔሉ ሳቀ፣

«እኛ እኮ ኮማንዶ ተምረናል። አይኑ ላይ አሳይተን ቆለጡን ነው የምናፈነዳለት። ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ። እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርሙሳቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ።

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር እለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አናሌና የወታደር መለዮ ልብስ የለበሰ፣ ኡዚ የታጠቀ፣ ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ግምቢ ደጅላይ አቁመው በእግር ወደ ወህኒ ቤቱ ደጃፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አናሌ ነኝ።»

«እርሶ ኖት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ናሮአል?»

«ደህና ስለማንቀይ ነው። ደህና አመሸህ?»

«ደህና! ደህና! ይግቡ ...» እጅ እንደመንሳት አለ።

አኖሌና ታጣቂው ረዳቱ ወደ ግቢው ዘለቁ። ፖሊሱ እጅ መንሳቱን ቀጠለ ...

«ትናንት ወዳጅህ አስቀናህ መሰለኝ!» አለው አኖሌ።

«ዊስኪ ነው!?» ብሎ ፖሊሱ ከልቡ ሳቀ። «ለኛም አንድ ቀን ይደርሳል።»

አኖሌ ከሻንጣ ውስጥ ግማሽ ጠርሙስ ዊስኪ አውጥቶ ሰጠው።

«ደብቀህ ተጠቀም። እንዳትቀና ብዬ ነው።» አለው።

በደስታ ተቀብሎ፣

«ያኑርልኝ ጌታዬ ... ያኑርልኝ፤ ብርዱን ያባርርልኛል። ጭንቀቴን ሁሉ ይገፍልኛል።»

«ትናንት ሁለት አልነበራችሁም እንዴ? የታለ ታዲያ ወዳጅህ?»

«አመሻሽቶ ይመጣል። እዚሁ ነው።»

«ሰክረህ እንዳታስወቅሰኝ ደሞ። እኔን የሚነካኝ የለም። አንተ ግን መቀመቅ ትወርዳለህ።»

«ይመኑኝ፤ ከሶስት ጉንጭ በላይ አልወስድም!»

አኖሌና መለዮ ለባሹ ወደውስጥ ዘለቁ።

ሁለቱም ቃል ሳይተነፍሱ ወደ አብርሃ ፀሎት ልዩ የእስር ክፍል ደረሱ።

«ማነው!?» የአብርሀ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ነበር።

«አኖሌ ነኝ!»

«ዛሬም ተመልሰው መጡ እንዴ?» ብሎ ብድግ አለ።

«የትናንቱ ዊስኪ አልተስማማህም መሰለኝ?» ሲል ቀለደ።

«እሺ ምን ሲደረግ ... ስለትናንቱ እግዚአብሄር ያክብርልኝ። ሙቀት ለቆብኝ ላይቆፈንነኝ አደረ። መቼም እግዚአብሄር ያክብርልኝ።»

«ግዴለም ሰሞኑን ያልፍልሀል። በል ዛሬም እኖ ዘንድ ግባ።»

ፖሊሱ የአብርሀ ፀሎትን ክፍል በፍጥነት ከፍቶ አስገባቸው።

ሬድዮ በከፍተኛ ድምፅ ይጮህ ነበር። ፖሊሱ እንደትናንቱ ከዊስኪው ሊቀዋደስ ረዳቱን ተከትሎ ገባ። የአኖሌ ረዳት በያዛት ሻንጣ ላይም አይኑን ተከለ። የዊስኪ መያዣ መሆንዋን ተገንዝቦአል። አልተሳሳተም። ከሻንጣዋ ውስጥ ዊስኪ ወጥቶ ተቀዳ። ወግ ተጀመረ። የሬድዮው ድምፅ ከፍ በማለቱ ግን መደማመጥ አልተቻለም።

ፖሊሱ ግራ ተጋባ ... 'ሬድዮውን ይህን ያህል ማጮህ ለምን አስፈለገ?' ሲል ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

* * *

በር ላይ የቆመው ጠባቂ በሶስት መለኪያ አላበቃም። አምስተኛው ላይ ደርሶአል። ሞቅ ሲለው ደስታና በራስ የመተማመን ስሜት ተሰማው። ሆኖም እንቅልፍ ሞከረው። ደነገጠና ከተቀመጠበት ብድግ አለ። ሽለብ ቢያደርገው የሚደርስበትን ቅጣት ያውቃል። እና ከወዲያ ወዲህ ሲንጐራደድ ድምፅ ሰማ። ቀና አለ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ክፍል አካባቢ የመታፈን አይነት ድምፅ መሰለው ...

ማዳመጥ ጀመረ። ከሚሰማው የሬድዮ ድምፅ በላይ የሁለት ሰዎች ከፍተኛ የማስካካት ድምፅ ተከተለ።

«አየተጫጫሱ ነው» ሲል አሰበና ወደ ዊስኪ ጠርሙሱ አመራ።

አንዴ መጐንጨት አማረው። እናም ተጐነጨ።

አስመራ ፀጥ ብላለች። ከዋክብት ሰማዩ ላይ ፈስሰዋል። ወታደሩ ማንኪያ የተባሉትን ክዋክብት ይፈልግ ጀመር። የማንኪያው ጭራ ዘወትር የሰሜንን አቅጣጫ እንደሚያመለክት በማሰልጠኛ ጣቢያ ተምሮአል። የማንኪያው ጭራ አስመራን ያመለክታል ... ኤርትራን ይጠቁማል ... የጦርነት ምድርን ለዘልአለሙ ያሳያል ...

የእግር ኩሽታ ሰምቶ ዘወር አለ።

«መጣችሁ እንዴ ጉዋድ አኖሌ ...»

«መጣን! ነገ ደሞ እንገናኝ ... ከጀኔራል ሁሴን ጋር እንመጣለን። ብርቱ ዘብ መሆንህን እነግራቸዋለሁ። ያውቁህል አይደለም?»

«ወየው ጉድ! ደሞ ጀኔራሉ እኔን ይወቁኝ!? እርስዎ ሆነው አከበሩኝ።» ብሎ ተቅለሰለሰ።

«አሰቀብህ እንዴ ውስኪ!?»

«እረመቸ ተነክቶ?»

«እንዳትጨርሰው ... ከነገ ወዲያ ነው የማመጣልህ!»

«ለዚህውም ያኑርልኝ ጉዋድ አናሌ ... ያኑርልኝ ...»

«በል ደህና እደር»

«በሰላም ያሳድርልኝ»

ከግቢው ወጥተው መኪናቸውን አስነስተው ነጐዱ።

አስር የጭንቀት ደቂቃዎች።

ካራቫል ሬስቶራንት ደረሱ። አንድ አሮጌ ማርቸዲስ በሩ ላይ ቁማለች። መኪናቸውን አቁመው ወረዱ። ጊዜ አላጠፉም። ወደማርቸዲስዋ ገሰገሱ። አናሌ ከሾፌሩ ጉን ያለውን በር ከፍቶ ገባ። አብርሀ ፀሎት ደግሞ ከሁዋላ።

ማርቸዲስዋ ተነስታ ተፈተለከች።

አዶናይ መኪናዋን እያሽከረከረ ይጮህ ነበር!

«ኩቶ አላምንም ... አብርሃ። አይኔን አላምንም... ውድ ጉዋዴ።»

«አናሌን አመስግነው። ቃልህን መጠበቅህንም አረጋግጥ» አለው አብርሃ ፀሎት።

«አታስብ ... ከአራት ሰአት በሁዋላ ሁለታችሁም ርቃችሁ ትሄዳላችሁ።»

«ወዴት?» አለ አብርሃ ፀሎት።

«ሳህል ...»

አዶናይ መኪናዋን ከአንድ ሆቴል ጉዋሮ አስገብቶ አቆማት። ከካራቭል ሆቴል የአስራ አምስት ደቂቃ መንገድ ብቻ ነበር የተጉዋዙት። አካባቢው ጨለማ ነው። ሆቴሉ የደከመ በመሆኑ እምብዛም ግርግር አይታይበትም። ተስተናጋጆቹ በረንዳው ላይ ሻይ የሚጠጡ ጥቂት ወጣቶች ነበሩ።

«አብሮኝ የገባው ሰው የማምለጥ ተስፋው ምን ያህል ነው?» ሲል ጠየቃ አናሌ።

ምላሽ የሰጠው አልነበረም፣

«ወይስ አብርሀ ፀሎትን ተክቶ ይሰዋል?» ሲል መልሶ ጠየቀ።

አዶናይ ምላሽ ሰጠው፣

«አናሌ ... ይህን ጥያቄ ደግመህ አታንሳው። ዝርዝር ነገሮችን ለጊዜው ልንነግርህ አንችልም። አብርሀ ፀሎትን ተክቶ እንደማይሰዋ ግን አረጋግጥልሀለሁ - መቶ በመቶ።»

ፀጥታው አስፈሪ ነው። ለሰአታት በፀጥታ መኪናቸው ውስጥ ቆዩ። አናሌ ፍርሀት አደረበት። ሰአቱን አየ። ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰአት። በያንዳንድዋ ደቂቃ አደጋ ሊደርስ ይችላል። ሞት! ልቡን አፍን አደረገው። ለምን ይህን መሰል ችግር ውስጥ ገባሁ? ብሎ ራሱን ጠየቀ።

በእጁ ያለው አማራጭ ይሽው ነው ሲል ለራሱ ምላሽ ሰጠ። እድልን ይማፀን ጀመር። ህይወትና ሞት። ሞት ምን ይመስል ይሆን? ሲል አሰበ። አለመኖር ... የአናሌ አለመኖር ... አለም እንደሁ አኖሌ ለሚባል አንድ ሰው ኩቶ ምንም ግድ አይኖራት ... አኖሌ ቀረ ሄደ ምን ለውጥ አለው? ሞት ጨለማ ይሆን? ለምን በዚህ ዘመን ተፈጠርኩ? ለመሆኑ እኔ ማነኝ?

ሰአቱን አየ። ዘጠኝ ተኩል ...

አንድ ጥላ ወደ መኪናቸው ሲጠጋ ሰስቱም ተመለከቱ። አናሌ ቀልቡን ሊስት ምንም አልቀረው። ልቡን ሰወረው። ሌሎቹ አልተነቃነቁም። የተጠጋው የሰው ቅርፅ ያለው ጥላ ተመልሶ ሄደ። በሰከንዶች ልዩነትም አንዲት ቶዮታ ላንድ ክሩዘር ወደ ሆቴሉ ጉዋሮ ዘልቃ ገባች። አኖሌ በጨለማ ውስጥ ከመኪናዋ ጉን ላይ የቀይ መስቀል ምልክት ታየው ...

* * *

የቀይ መስቀል አርማ ያለባት ላንድ ክሩዘር ከአየር ሃይል ግቢ ደጅ ላይ ደረሰች። ከተረኛ ኤርፖሊሶች አንዱ እንደተለመደው ፍተሻውን በጥንቃቄ ያካሂድ ጀመር። ከበሩ ግራና ቀኝ ታጥቀው በተጠንቀቅ የሚጠብቁ አራት የጥበቃ ኤርፖሊሶች ይታያሉ። የአስር አልቅነት ማእረግ ክንዱ ላይ ያንጠለጠለው ፖሊስ ወደ ላንድ ክሩዘርዋ ጠጋ ብሎ ከውስጥ ያሉትን ሰዎች አንድ ባንድ ካስተዋለ በሁዋላ፣

«ጤና ይስጥልኝ ዶክተር!» አለ በፈገግታ።

«አንተው ኖረሃል? ማነው ብዬ እኔ ደሞ?» አሉ ሀኪሙ።

«ዛሬ ደግሞ ጉዋዝ አበዙሳ? ቁስለኛ አለ እንዴ?»

«የለም ... ኖራህ ደሴት ላይ ተስቦ ገብቶ ነው።»

«ምነው? አሁንም ውሃ አልወጣም?»

«ከየት በመጣ አቅም?» አሉት የይለፍ ቃረቀቱን እያቀበሉት። በወረቀቱ ላይ ካሉት ስሞች በተራ ቁጥር ጎንድ ላይ የሰፈረውን የዶክተሩን ስም ዘሎ የሌሎቹን እየጠራ መታወቂያቸውን ያመሳክር ጀመር፣

«የራሺያ ሀኪሞች ኖራህ ደሴት ላይ አሉ አይደለም እንዴ ዶክተር?»

«የመቼህን? ሰቀቁኮ።»

«በሉ መልካም ጉዞ ...»

ከዚያም ወደ ኤር ፖሊሱ ዘወር አለ፣

«... በሩን ክፈት!»

መኪናዋ ሰተት ብላ ወደ ግቢው ዘለቀች። በመኪናው ውስጥ ያሉት ሰስት ሰዎች ረጅም አየር አስወጡ።

«አብደት ነው!» ሲል አጉረመረመ አኖሌ።

ሌላ ቃል የተነፈሰ የለም።

ዶክተሩ መኪናዋን በከፍተኛ ፍጥነት ያበሩአት ጀመር። ሰአታቸውንም ደጋግመው ያያሉ።

ድንገት ወታደራዊ መኪና ከሁዋላ ተከተላቸው። ዶክተሩ በመረበሽ በሁዋላ መመልከቻ መስታወት ይመለከቱ ጀመር። መኪናዋ አዋዝ ጂፕ መሆንዋን በፊት መብራቶችዋ አወቁ። ጂፕዋ ከመፍጠንዋ የተነሳ በአጭር ሰከንዶች ውስጥ ትቀርባቸው ጀመር። በግምት ሰላሳ ሜትር ርቀት ላይ እንደደረሰች ረጅም መብራት አበራች። ዶክተሩ ዝግ አደረጉ። የአዋዝ ጂፕዋ መብራት ብልጭ ድርግም ይል ጀመር። ምልክቱ ሰርሳቸው ስለነበር ፍሬን ያዝ አደረጉ። በሁዋላ መመልከቻው እያዩም፣

«ተረጋግታችሁ ተቀመጡ። የመደናገጥ ምልክት እንዳያዩባችሁ። መጥተው ቢያነጋግሩዋችሁ ትድም ያልኩዋችሁን ብቻ መልሱ» ሲሉ አዘዙ።

ዶክተሩ ይህን ይናገሩ እንጂ ድምፃቸው እየተቆራረጠ ነበር መኪናቸውን አቁመው የወረዱት።

ጂፕዋ ተጠግታ ቆመች።

አብርሃ ፀሎት ሸንጡን ከመኪናው ወንበር ስር መዘዘ። አኖሌ ግንባሩ በላብ ተጥለቀለቀ። ሶስተኛው የዶክተሩ ረዳት የተኛ መስሎ ተንጋለለ።

አኖሌ «ምንድናቸው?» ሲል ወደ አብርሃ አንሾካሾከ።

«አላወቅሁም» ብሎ በንቃት ይጠብቅ ጀመር።

ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ አዋዝ ጂፕዋ ሞተርዋን አስነስታ ወደሁዋላ ተመለሰች። የዶክተሩ የተጣደፉ የጫማ ኮቴ ድምፅም እየቀረበ መጣ።

«ምንድነው ዶክተር!»

አብርሃ ነበር ቀድሞ ጥያቄ ያቀረበው።

«አንድ ጡሻ ወታደር ነው። ወደኖራህ ደሴት ሲጋራ **አንድወነድሰት** ነው የሚለምነኝ። የዛሬው ምሽት ተረኛ መኮንን መሆኑ ነው» ብለው መኪናቸውን አስነስተው ተፈተለኩ።

«ታዲያ?»

«ተስማምቼለታለሁ። ኖራህ ደሴት ላይ ከፍተኛ የሲጋራ እጥረት አለ።»

ከዚያም ቃል ሳይተነፍሱ ከአየር ማረፊያው ሜዳ ደረሱ። በድጋሚ ለጥበቃዎች ወረቀቶቻቸውን አሳዩ። ይሄኔ ዶክተሩ ጥድፊያ ጀመሩ።

«ካርቶኖቹን ጫኑ ልጆች!» ሲሉም አዘዙ «... መፍጠን አለብን ... ቶሎ በሉ!»

በአይናቸው ግን የሄሊኮፕተርዋን አብራሪ እያሰሱ ነበር። በአካባቢው ስላጡት ግራ ተጋብተው ይገላመጡ ጀመር። ከጨለማው የግራር ዛፍ ስር ድንገት ድምፅ ሰሙ፣

«አዚህ ነኝ ዶክተር!» የሚል።

ድምፅ ወደሰሙበት አቅጣጫ በችኮላ ሄዱ። ፓይለቱ የተደራረቡ ቡለኬቶች ላይ ተቀምጦ አገኙት፣

«እንደምን አለህ አስክንድር?»

«ደህና አመሸ?» ብሎ ከጨበጣቸው በሁዋላ «ሰምችዎ መጡ?» ሲል ጠየቃቸው።

«መጥተዋል!»

«ዶክተር ... ህይወቴን ከሚያሳጣኝ ችግር ውስጥ መግባት እንደማልፈልግ ያውቃሉ። ጉዳዩ ከተጋለጠ በጦሱ እንደማልገባ ይወቁ።»

«አንተን ማንም አይጠይቅህም። ጥያቄ ከቀረበልህ ግን ከኔ ጋር ሶስት ረዳቶች እንደነበሩ ትገልፃለህ። ፍተሻ ያንተ ተግባር አይደለም። ከባድ አይደለም አስክንድር። ወደ ጀዳ መሻገር የሚፈልጉ ሁለት ምስኪን ወጣቶች ናቸው። ይልቁን ለሚስትህና ለልጆችህ በቂ መተዳደሪያ አስቀምጥ። አንተ በየትኛዋም ደቂቃ ሙዋች ነህ።» አሉና አጃቸውን ወደ እጅ ቦርሳቸው ሰደው የታሰሩ ብሮች አወጡ።

«ምን ያህል ነው ዶክተር?»

«ሃምሳ ሺ።»

«አልቀበልምትም ...»

«ምነው?» አሉ ስሜታቸው በድንጋጤ እየተኮማተረ።

«ሚስቴና ልጄ ገንዘብ ምን ያደርግላቸዋል? እኔን ነው የሚፈለጉኝ።»

ዶክተሩ ግራ በመጋባት ፓይሉቱ ላይ አፈጠጡ። ሁለት ጊዜ በገንዘብ ተመሳሳይ ስራ ሰርቶላቸዋል። 'ዛሬ ድንገተኛ የባህርይ ለውጥ ለምን አመጣ?' ብለው ማሰብ ሲጀምሩ ጂፕዋ ሲጋራ ጭና ከተፍ አለች።

«ምንድነው ዶክተር?» አለ እየተደናገጠ።

«... አንድ ውሻ መኮንን ነው። ሲጋራ ወደ ኖራህ ደሴት መላክ ይፈልጋል» ብለው አረጋገጡት።

ሲጋራ የሞሉ ካርቶኖችን የያዘው መስመራዊ መኮንን ከጥበቃ ኤር ፖሊሶቹ ጋር መጨቃጨቅ ጀመረ።

ፖሊሶቹ የይለፍ ወረቀት እየጠየቁት ነበር። ሻምበሉ በከፍተኛ ድምፅ ሲደነፋ ቆይቶ እጁን ወደ አንዱ ፖሊስ ዘረጋ። ሁሉም ነገር አለቀ። ፖሊሶቹ የፈለጉትን ሲያገኙ ይለፍ መጠየቁን ትተው ካርቶኖቹን በመሸከም አገዙት። ዶክተሩ የጉቦ ቅብብሉን ትርኢት በአንድናቆት ሲያስተውሉ ቆይተው፣ ወደ ሄሊኮፕተር አብራሪው ዘወር አሉ፣

«አልገባኝም አስክንድር» አሉት ጥቅል ብሩን እንደዋዛ ወደ ቦርሳቸው እየመለሱ።

«ሁለቱ ሰዎችም ጂዳ መሄድ የሚፈልጉ ተማሪዎች ናቸው ብዬ አላምንም። በግልፅ እንነጋገር። ከተያዝን ሁላችንም አይቀርልንም።»

«ላንተ ምን ልዩነት ያመጣል አስክንድር?»

«ማወቅ አለብኝ።»

«ገንዘብ ይጨመርልህ?»

«ገንዘብ አልፈልግም።»

«ምንድነው ታዲያ የምትፈልገው?»

«አስመራን መልቀቅ እፈልጋለሁ። ሚስቴና ልጆቼ ዘንድ ደብረዘይት መመለስ እሻለሁ።»

«ይህን ለማድረግ እንደማልችልማ ታውቃለህ!»

«ይችላሉ ዶክተር! ለሻለቃ ማሞ የፈፀሙላቸውን አውቃለሁ።»

ዶክተሩ ለጥቂት ሰከንዶች አቀረቀሩና ፊታቸውን የሲጋራ ካርቶን ወደሚያመላልሱት ጥበቃዎች መልሰው፣

«ተውት! የኔ ልጆች ይጭኑታል።» ሲሉ አዘዙ።

ተረኛ መኮንኑ ወደ ዶክተሩ በፍጥነት ቀርቦ «እንግዲህ አደራ!» ሲል ተማፀነ።

«ደህና!» አሉት

ተረኛ መኮንኑ ወደ ጂፕ ተቻኮለ።

ዶክተሩ እጃቸውን ወደ ቦርሳው ከተቱና የተጠቀለለውን ሃምሳ ሺህ ብር አወጡ፣

«ያልከውን አፈፅምልሃለሁ! ይህን ደግሞ ልጅህን አስተምርበት። እንዳንተ ሄሊኮፕተር ነጂ ባይሆን ይመረጣል» ብለው ቀለዱበት።

ብሩን ተቀብሎ የዶክተሩን እጅ በምስጋና እየጨበጠ፣

«ይመኑኝ ዶክተር! ይህ ጉዞ የተሳካ እንዲሆን አደርጋለሁ!» ሲል በሞቀ ወኔ ቃል ገባ።

ዶክተሩ ግን በልባቸው 'ሞኞ፣ ከዛሬ ወዲያ እኔን የት አግኝተኸኝ?' ሲሉ አላገጡበት።

ሄሊኮፕተርዋ ምድርን ለቀቀች። ገና አልነጋም። አናሌ በጨለማው ውስጥ አስመራን ቁልቁል አያት - በብርሃን ደምቃ። እፎይታ ግን አልተሰማውም። ልክ ሲነጋ ኖራህ ደሴት ያርፋሉ።

ከዚያ የሚጠብቃቸውን አኖሌ አያውቅም።

የልብ ምቱን ያዳምጥ ጀመር ...

- 2 -

ጂብሪል አሊ ቅዳሜ ማምሻውን ሲጠጣ ስላመሸ አሁድ ማለዳ ድካም ጣለው። ቢሆንም ነቅቶ ነበር። ታናሽ እህቱ ጀሚላ የመኝታ ክፍሉን በር ቆርቁራ፤

«ውሃ ሞቆልሃል!» ብትለውም ሰነፈ።

የባጥ የቆጡን ሀሳብ እያነሳ ሲጥል፤ ከአርብ ጀምሮ ከአኖሌ ጋር በስልክ እንዳልተገናኙ ትዝ አለው። እና ተንጠራርቶ ቴሌፎኑን አነሳ። አስመራ ይሞክር ጀመር። አራተኛው ላይ እምባሰይራ ሆቴል ጠራለት።

«አኖሌ ዋቆ ...» አለ።

«የሉም!» አለው የወንድ ድምፅ።

ሰአቱን አየ። ረፍዶአል።

'ማልዶ ወጥቶ ነው? ወይስ ደጅ አድሮ?' ሲል አሰበ።

«ማን ልበል?» የሚል ጥያቄ ተከተለ።

«ጓደኛው ነኝ ... መልእክት ይንገሩልኝ።»

አፓሬተሩ መልስ ሳይሰጠው ሲንሾካሾክ ሰማና ደነገጠ።

«እሺ ... ማን ልበል?» አለ በተደናገረ ድምፅ።

«ምን ሆነህል? ችግር አለ እንዴ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም ችግር የለም! ስምዎን ይንገሩኝ? ከየት ልበለው?»

ጂብሪል በጣም ደነገጠ። አፓሬተሩ መርበትበቱና ሌላ ሰው እያዘዘው እንደሚናገር በግልፅ ታወቀው። ከአልጋው ዘልሎ ወረደ።

«የኔ ወንድም እኔ ጂብሪል እባላለሁ። ከአዲስ አበባ የህዝብ ደህንነት ፅህፈት ቤት ነው የምደውለው። ችግር ካለ ብታስረዳኝ?»

«ቆይ ይጠብቁ!» አለ።

ከጥቂት ሰከንዶች በሁዋላ አንድ ወፍራም ድምፅ በስልኩ መስመር መጣለት።

«ጤና ይስጥልኝ ጓድ ጂብሪል!»

«ጤና ይስጥልኝ ... ማን ልበል?»

«የአስመራ የህዝብ ደህንነት ክፍል ባልደረባ ነኝ። መቶ አለቃ ደግሰው እባላለሁ። እኔ እንኩዋ አውቅሀለሁ።» ካለ በሁዋላ «አኖሌ የተባለውን የስራ ባልደረባችሁን ለአንዳንድ ጥያቄዎች ፈልገነው ነበር። ካረፈበት ሆቴል አላገኘነውም።»

«ሌላ ቦታ አድሮ ይሆናላ። ላሬ እሁድ ነውኮ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ? ለምን ፈለጋችሁት?» አለ ግራ በመጋባት።

«ዝርዝር ጉዳዩን አላውቅም። አስቸኳይ ትእዛዝ የተላለፈልን ግን ከአንድ ሰአት በፊት ነው - ከኮሌኔል ዝናው ቢሮ። አኖሌ ምናልባት ወደርሶ ከደወለ ቢያሳውቁን መልካም ነው።»

«ደህና!» ብሎ ስልኩን ዘጋው።

እጁ እየተንቀጠቀጠ ወደ ኮሌኔል ዝናው ቢሮ ሞከረ። ተይዞአል። የእውር ድንብሩን ማስታወሻ ደብተሩን ይፈልግ ጀመር። አገኘው - የኮሎኔሉን ልዩ መስመር። ደወለ። ተይዞአል። ሲረጋጋ ቢሞክርም አልቻለም። እጅ እግሩ ይንቀጠቀጣል። አኖሌ ታፍኖ ይሆን? ሲል አሰበ። ታፍኖ መሆን አለበት! ከአርብ ጀምሮ ያልደወለው ለዚህ ይሆን? መፀፀት ጀመረ። በርግጥ ጊዜው የጦርነት ነው። ግን ሻእቢያ አኖሌን ለምን ያፍነዋል? ምስጢር ፍለጋ? ምን ምስጢር ያገኛሉ ከአኖሌ?'

ወደ ሚኒስትሩ ቢሮ ሊደውል አሰበና አመነታ። ሰሞኑን ገሸሽ አድርገውታል። ወደ ወሎ ክፍለሀገር ሃየሎም የተባለውን የወያኔ ኮማንደር እንዲገድል የተላከው ሰው ከድቶ በወያኔ ሬድዮ ከለፈለፈ ወዲያ ስሜታቸው ጤናማ አልነበረም። አሁን ደሞ ሌላ ጣጣ - ሌላ ችግር - አኖሌ!

ስልኩን አንስቶ ይሞክር ጀመር። ድንገት ጠራለት። የልቡ ምት ቀጥ ሊል ነበር። በጉጉት ይጠብቅ ጀመር።

«ሀለው!» የሚል ችኩል ድምፅ።

«ኮሎኔል ዝናው አለ?» ሲል ጠየቀ።

ከኮሌኔሉ ጋር ጀርመን አብረው ስለተማሩ በሚገባ ይተዋወቃሉ። ሆኖም ኮሎኔሉ ብዙ ጊዜ በጂብሪል ላይ የበላይነቱን ለማሳየት ይጥራል።

«ማን ልበላቸው?» አለ ኤዲሲው።

«ጂብሪል .. ከአዲስ አበባ።»

ከሰከንዶች በሁዋላ የኮሎኔል ዝናው ድምፅ መጣለት - ቀዝቃዛ

ድምፅ።

«ምንድነው ዝናው?» አለ - ከሰላምታ በፊት።

ፈጣን ምላሽ ግን አላገኘም። የኮሎኔሉ ድምፅ ቀዘቀዘበት።

«በትድሚያ እንደምን አደርክ?»

«እንደምንነህ? ስለ አኖሌ ምንድነው የምሰማው?»

«ምን ሰማህ?»

«እምባሶይራ ሆቴል ደውዬ ነበር። ባንተ ትእዛዝ እየተፈለገ መሆኑን አንድ ፖሊስ ነገረኝ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ?»

«አንዳንድ ችግሮች አሉ። በእዝ ጠገኑ መሰረት ወደ በላይ አካል አስተላልፈናል። ጉዳዩ በከፍተኛ ሁኔታ እየታየ ነው»

«ምንድነው የተፈጠረው?!» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ላንተ ሪፖርት ማቅረብ አለብኝ እንዴ ጂብሪል?» ሲል አንገዋጠጠው።

ጂብሪል ቀዝቀዝ አለ። እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይቅርታ ጠየቀው፣

«ላስቀይምህ ብዬ አይደለም። ጉዳዩ በቀጥታ እኔን ስለሚመለከትና አኖሌ ሊደርስበት የቻለውን አደጋ ስገምት በመስጋት ነው። እባክህ ይቅርታ አድርግልኝና እንነጋገር ...» ሲል ተማፀነው።

«ለማንኛውም የላክኸው ልጅ የሻእቢያ ወኪል ሆኖ ተገኝቶአል። ከድቶናል። ያውም አብርሃ ፀሎት የተባለውን ቀንደኛ የሻእቢያ አስረኛ ከአስር ቤት እንዲያመልጥ አድርጉ ነው የተሰወረው።»

የጂብሪል ትንፋሽ ስርግ አለ።

ቃል መተንፈስ አቃተው። በቴሌፎን መስመር የተላለፈለትን አስደንጋጭ ዜና ማመን ቸገረው። ማመን ግን አለበት። ህልም አይደለም። እንደደነገዘ የሻለቃ ዝናውን በአብራትና በንቀት የተሞላ ዲስኩር ማዳመጥ ቀጠለ፣

«... ሁልጊዜ ጣልቃ ትገባላችሁ። ውጤቱን እዩታ! የስለላ ስራ ፍልስፍና አይደለም። መፅሀፍ እያነበቡ እንደ ተውኔት የሚጠና ተግባር አይደለም። ቅልጥፍና፣ ታማኝነትንና ድፍረትን የሚጠይቅ ጥበብ ነው። ሙሉ ሃላፊነት ሰጥታችሁ የላካችሁት ሰው የፈፀመው እንግዲህ ይህንን የክህደት ተግባር ነው። ለነገሩ ማንቁርቱን እንደምይዘው አልጠራጠርም። አገባበት ገብቼ ጉሮሮውን አንቀዋለሁ።

ያን ጊዜ በዶላር ተገዝተው የሚተባበሩት ከሀዲዎች ማን ማን እንደሆኑ ይናዘዛል ...»

ጂብሪል ለአሽሙራዊ ንግግሩ አልተጨነቀም...

«... ሊደበቅ የሚችልበትን ፍንጭ አጊኝታችሁዋል?» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ስራውን በምስጢር ብይዘው አመርጣለሁ!» አለው በበላይነት መንፈስ።

«ልረዳህ የምችለው ጉዳይ ስላለኝ ነው!» አለ ጂብሪል አንድ ነገር እያስታወሰ።

«ካለ ንገረኛ! ...» አለ ኮሎኔሉ።

«እዚህ አዲስ አበባ አንድ የልብ ጉዋደኛ አለው። ሳሙኤል የሚባል ኤርትራዊ ነጋዴ። ከጀርመን ጀምሮ ይተዋወቁ እንደነበር ገልያልኖል። ከዚህ ከመሄዱ በፊትም በቅርብ ይገናኙ ነበር። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት ስለሚችል እሱ ከተያዘ ፍንጭ ሊገኝ ይችላል።»

«ጊዜ አትስጠዋ! በአንድ ሰአት ጊዜ ውስጥ አስመራ ያለውን የዘመዶቹን አድራሻ ግለፅልን። በውነቱ ይህን ካደረግህ ዋነኛ ተጠቃሚው አንተ ትሆናለህ።»

«ግን እንዴት ሊያመልጥ ቻለ? ጥበቃ የለም እንዴ?»

«እኛም እንቆቅልሽ ሆኖብናል። አኖሌ ከአንድ ታጣቂ ረዳቱ ጋር ማታ ማሪያም ግምቢ ገብቶ ተመልሶ ወጥቶአል ነው የተባለው። ረዳቱ ሲጠየቅ ትናንት ማምሻይውን ከአኖሌ ጋር አለመገናኘቱን ገልያአል። እስከ ሶስት ሰአት ከምሽቱ የምግብ ኮሚቴ ስብሰባ ላይ እንደነበር ተረጋግጦአል። እንግዲህ የአኖሌ ረዳት የተባለው ማነው? አይታወቅም። የአብርሀ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ተገድሎ ነው የተገኘው። አብርሃ ፀሎት በየት እንደወጣ አይታወቅም።»

ጂብሪል ስልኩን ዘግቶ ያወጣ ያወርድ ጀመር። ሚኒስትሩ ዘንድ ሊደውል አሰበና ተወው። ኮሎኔል ዝናው 'የበላይ አካላት እንዲያውቁ ተደርጉአል' ያለውን አስታወሰ። ሚኒስትሩ የሚሰማቸውን ሊያስብ ሞከረ። ግን ጊዜ የለም። አኖሌ እንዲያዝ የሚያደርግ ፍንጭ ካገኘ በሁዋላ በሙሉ ልብ ራሱን ነፃ ለማውጣት ሊከራከር ይችላል። በቅድሚያ ግን ሳሙኤል መያዝ አለበት።

ግን ጂብሪል ደንዝዞ ነበር። ማመን አቅቶታል። 'አኖሌ ከሻእቢያ ጋር እንዴት ይተባበራል?' እያለ ራሱን እየጠየቀ ነበር።

አኖሌ ከመከላከያ የተፃፈ የክስ ደብዳቤ ይኖር እንደሆነ የጠየቀውን ድንገት አስታወሰና ጥርጣሬ ሸው አለበት። አሳቡ እንደገና ወደ ሳሙኤል ሀረ። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት እንደሚችል አመነ። የሳሙኤል አድራሻ የት ይገኛል? ትዝ አለው ... ናዝሬት የተገናኙ ጊዜ ፒያሳ የልብስ ሱቅ እንዳላቸው አኖሌ አጫውቶት ነበር። የሱቁን ስም ጭምር ነግሮታል። ማን ነበር? ሸገር ቡቲክ? ዘጠና ሰባት ደውሎ ጠየቀ። ሰጠ። ደወለ። ይጠራል ... ይጠራል ... የቀጭን ሴት ድምፅ መጣለት ... ሪጋ ለማለት ሞከረ።

«ሳሙኤል ይኖራል?»

«በዚህ አይገኝም!»

«ቆየት ብዬ ልደውል ይሆን?»

«ዛሬ ሱቅ ዝግ ነውኮ! ደሞ እዚህ አልፎ አልፎ ነው የሚመጣው።»

«አሃ ... ቤት ይኖራሳ»

«ይኖር ይሆናል .. ይሞክሩ።»

«የኔ እህት እባክሽ ቁጥሩን ስጪኝ ...»

«ቆይ ...» አለች።

ከስክንዶች በሀዋላ ቁጥሮቹን አንድ ባንድ ጠራችለት።

«አመሰግናለሁ የኔ እህት።»

«ምንም አይደል።»

እየተቻኮለ ደወለ።

አንዱ እንደጠራ ልጅ ቢጤ ስልኩን በችሎላ አንስቶ «ማንን ፈለጉ?» አለ።

«ሳሙኤልን ያቅርቡልኝ።»

«ቆይ እስኪ ...» አለ ትንሹ ልጅ።

ጂብሪል አመነታ። እንደቀረበ ሊዘጋው ፈለገ። ከዚያም በቁሌፎች ቁጥሩ መሰረት አድራሻውን ኩቴሲሙኒኬሽን አጣርቶ በቁጥጥር ስር ማዋል። ይህን እያሰበ ድንገት የሴት ድምፅ መጣለት።

«ሳሙኤል የለም!» አለች።

«የት ሄደ ባክሽ የኔ እህት? ቀጠሮ ነበረን።»

«ከኢትዮጵያ ውጭ ነው።»

ትንፋሹ ቁርጥ አለ። ጨለመበት። አላመናትም።

«የሚሸጡ ልብሶች በቡቲኩ ስም እንዳመጣለት አዘኝ ነበር። መቼ ይመለስ ይሆን?»

«የቱ ቡቲክ?»

«ሸገር ቡቲክ» አለ።

«ተሳስተዋል። ሳሙኤል እዚህ ቤት ተከራይ እንጂ ከሱቁ ጋር ግንኙነት የለውም።»

«ታዲያ ለምን አንዲያ አለኝ? መቼ ነው የሄደው?»

«ከትላንት ወዲያ ነው የተሰናበተን። ከሳያ ቀን በሁዋላ ይመለሳል።»

«ይቅርታ የኔ እህት - ዘመድ ናችሁ አይደለም? አቃውን ወደ አስመራ ቤተሰቦቹ ዘንድ ልትልኩልኝ ትችላላችሁ?»

«አልሰሙኝም መሰለኝ። ቤት ተከራይ ነው። ዝርዝር ነገሮችን አናውቅም .. ሲመለስ ቢደውሉ ይሻላል።»

«እሺ. አመሰግናለሁ!»

ስልኩን ዘግቶ በመኝታ ቤቱ መስኮት ወደ ደጅ አማተረ። ወኔው ሲከዳው ተሰማው። በህይወቱ ሰሁለተኛ ጊዜ በፀፀት የሚያንገበግብ ስህተት መስራቱን አመነ። የመጀመሪያው ስህተት የዘጠኝ አመት ፍቅረኛውን ከመጠን ባለፈ ቅናቱ ማጣቱ ሲሆን ሁለተኛው ...

ድንገት በሩ ተንኩዋኩዋ። ዘወር ብሎ በተከፈተው የመኝታ ቤት በር በኩል አሻግሮ ተመለከተ። በሩን በዝግታ ገፍተው ሁለት ሲቪል የለበሱ ፖልማሶች ሲገቡ አየ። አወቃቸው። የደህንነት ሚስጢራዊ ፖሊሶች ናቸው። በቀጥታ ወደ መኝታ ክፍሉ አመሩ።

«ጉዋድ ጂብሪል እንደምን አደርክ?» አለ አንደኛው ፖሊስ።

«እንደምን አደራችሁ?»

«በቁጥጥር ስር እንድትውል ታዘሃል። ልብስህን ለባብስና ተዘጋጅ»

የሌሊት ልብሱን እየቀየረ ለራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ አጉረመረመ።

«... ሁለተኛው ስህተት ይህን እብድ መንግስት አምኜ ወደ ሀገር ቤት መመለሴ ነው...»

- 3 -

ቀይ ባህር በውጥረት ታፍናለች።

የአውሮፓ ነዳጅ ጫኝ መርከቦች ባህሩን በፍጥነት እየሰነጠቁ ውር ውር ይላሉ። በባህረ ሰላጤው ጦርነት የባስራ ወደብ የተደበደበት፡ ኢራቅ ሳት·ቀር የጀርዳንን ወደብ በመጠቀም ዘይትዋን የምታመላልሰው በዚሁ በቀይ ባህር ላይ ነው። ራሺያዎችና አሜሪካኖችም በቀይ ባህር ዙሪያ የስለላ መሳሪያዎቻቸውን ተክለው ተፋጠዋል።

ቀይ ባህር ተከባለች ...

የሶማሊያ ኪስማዩና በርበራ የባህር ሃይል ሰፈሮች በዘጥታ ተውጠዋል። ግብፅ ግን አረፍት የላትም። የባህረ ሰላጤው ጦርነት የሚያመጣውን ማንኛውንም ችግር ለመቋቋቋዋም በመርሳ ማትሩህና ፖርት ተውፊቅ ወደቦችዋ ከሃያ ሺህ በላይ የባህር ሃይል አሰልፋ የበላይነት ስሜትዋን አረጋግጣ የአካባቢውን ማንኛውንም እንቅስቃሴ በጥንቃቄ ታስተውላለች። እስራኤል በሃይፋና አሽዶድ፤ ኬንያም በሞምባሳ የባህር ሃይል ሰፈሮቻቸው ጦራቸውን ወደ ቀይባህር አነጣጥረዋል። ሳኡዲ አረቢያም ከአልዋጀህ፣ ከአልዳማምና ከበሪስ አልሜሻብ የባህር ሃይል ሰፈሮችዋ የኢትዮጵያን እንቅስቃሴ ታጥና አንጂ አራት ሺህ የሰው ሃይል ላለው የኢትዮጵያ ባህር ሃይል ራስምታት የሆነበት የኤርትራ ፈጣን የውጊያ ጀልባዎች ናቸው። በመርሳ ጉልበብ የተፈጥሮ ወደብ ላይ ቅጠል ተሸፍነው ትእዛዝ የሚጠብቁት የሻእቢያ ቶርፒዶ ተሸካሚ መርከቦች ቢሆኑ ዘወትር የደርግን ባህርሀይል እንቅልፍ እንደነሱ ነው። በዚህ ላይ የቀይ ባህር ሙቀት የመርከበኞቹን ናላ ያዞረዋል። ሌሊት መተኛት አይቻልም። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳ የሚያሳቅቅ የነፋስ ድምፅ በመርከበኞቹ ጆሮ እንደ ቢምቢ ያምማል። በነፋሱ ምክንያት መርከበኞቹ መስማትና ማየት ይሳናቸዋል። በዚህ አሰቃቂ የአየር ሁኔታ ውስጥ የኤርትራ ምድር አምቢተኞች ከፋይበር ግላስ በተሰሩ ጀልባዎቻቸው፤ በማንኛውም ደቂቃ ደርሰው አደጋ ሊያደርሱ ይችላሉ። የባህር አውሎ ነፋስ መነሳት ሲጀምርም ቀይባህር የጭንቅ ባህር ትሆናለች። የነፋሱና የጥይት ድምፅ ይመሳሰላል። የደርግ የባህር ሃይል መርከበኞች በእንያንዳንድዋ ደቂቃ ሞት ሊከሰት እንደሚችል ያውጠነጥናሉ።

ከወደብ ጥበቃ ውጭ ያሉ የባህር መስመሮች ላይ የንጋት ኰከብ ብርሃን ይንቦገቦጋል። የጠረፍ ከተሞችና መንደሮችም እንደ እንቁ ደምቀዋል። በርቀት ይታያሉ። የኤሌክትሪክ ብርሃናቸውም እንዲሁ ያብረቀርቃል። ዳህላክ አርቺ ፒላኮ፣ መርሳ ጉልበብ፣

መርሳ ተክላይና ጢኦ ላይም እስትንፋስ አለ። ቀኑንና ሌሊቱን ሙሉም የደርግ ባህር ሃይል የቅኝት መርከቦች ባህሩን እየሰነጠቁ ያልፋሉ። አጥቂና አሳሽ መርከቦች ሞተራቸውን አላጠፉም። ሰብ መሪኖች፤ ተዋጊ አይሮፕላኖችና ሄሊኮፕተሮች በተጠንቀቅ ላይ ናቸው።

ይሁን እንጂ በደርግ መርከበኞችና ወታደሮች ልብ ውስጥ ፍርሀት አለ። የመመልከቻና የማዳመጫ መሳሪያቸው ዘመናዊ ቢሆኑም መርከበኞቹ በማዳመጫው የልብ ትርታቸውን ነው የሚቆጥሩበት። በመመልከቻው ደግሞ መሀል አገር ያሉ ዘመዶቻቸውን ሊያዩበት ይጥራሉ...

* * *

ሄሊኮፕተርዋ ዝቅ ማለት ስትጀምር ዶክተሩ ሰአታቸውን አዩ ...

አስር ደቂቃ ዘግይተዋል። ተቁነጠነጡ። ኖራህ ደሴትን ከሄሊኮፕተርዋ ቁልቁል አዩዋት። ወታደሮች የማለዳውን የሰውነት እንቅስቃሴ ለማጠናቀቅ ግማሽ ሰአት ብቻ ቀርቶአቸዋል። ወደ ፓይለቱ ተጠግተው «መፍጠን አለብህ!» አሉት። ፓይለቱ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ዶክተር አበራ የቀዶ ጥገና ህክምና ስፔሻሊስት ናቸው። ሻእቢያ በትምህርት ላይ እያሉ ነበር በአባልነት የመለመላቸው። ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ ሳህል ለመሄድ የነበራቸው ጉጉት ከፍተኛ ነበር። ሆኖም ወደ አስመራ እንዲመለሱ ሲነገራቸው ጀሮአቸውን ተጠራጠሩ። አብዱልከሪም - እባላለሁ ብሎ ሮም ላይ የተዋወቃቸው ሰው የሻእቢያ ማእከላዊ ኮሚቴ አባል መሆኑን አልሸሸጋቸውም። የስራ ተግባራቸው ሮም ላይ ነበር የተገለፀላቸው። በማንኛውም ቅፅ ላይ ብሄረሰባቸውን አማራ ብለው እንዲሞሉና በቀይመስቀል ስር አስመራ እንዲመደቡ፡ ሀ·ኤታዎች እንደሚመቻችላቸው ሲነገራቸው «ለውዲትዋ ሀገሬ የሚከፈል መስዋእትነት» ብለው ነበር የአዲስ አበባን ትኬት የቆረጡት። በርግጥም አስመራ ተመድበዋል። አስመራ ላይ ስራ በጀመሩ በሶስተኛው ወር እዚህ ግባ የማይሉት አንድ ግንባራም ሰው መጥቶ የኮድ መጠሪያቸው 'አርባ አራት' መሆኑን ነገራቸው። ከዚያም ለመስማት የሚያስደነግጠ ተግባራትን እንዲፈፅሙ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር።

እነሆ ሰስት አመታቸው።

ከስምንት ቀናት በፊት ግን ያው ግንባራም ሰው መጥቶ «ይህ

የመጨረሻ ተግባር ነው!» አላቸው። አያይዘም «... ከዚህ በሁዋላ ወደ ሳህል ታልፋለህ» ሲላቸው ልባቸው በደስታ ሞቀ። «መቼና እንዴት ነው የምሄደው?» ሲሉ ጠየቁ።

«በቅርቡ ከኖራህ ደሴት ...» ይላቸዋል። ዝርዝር እቅዱንም አስጠናቸው። ይኸው የመጨረሻ ተግባራቸው ግን ጥቂት አስግቶአቸዋል።

ሄሊኮፕተርዋ ኖራህ ደሴት አረፈች።

በሄሊኮፕተርዋ ማረፊያ ሜዳ ዳርቻ ባለች የእንጨት የዘብ ጥበቃ ማማ ላይ በጨው የተቦጫጨቀ ፋቲግ የለበሱ፤ ለአመታት ያለለውጥ ኖራህ ደሴት ላይ በመቆየታቸው ሞራላቸው የወደቀ ሁለት ወታደሮች ብቻ ነበሩ። የሻእቢያ ተዋጊዎች ኖራህ ደሴት ላይ ጥቃት ሰንዝረው ስለማያውቁ፤ መሰላቸትና መዘናጋት ይታይባቸዋል።

ዶክተሩ ከሄሊኮፕተርዋ ሲወርዱ ሁለት ካርቱኖችን ይዘው ነበር። ግዴለሾቹ ወታደሮች ላይም አንባረቁ፤

«ፈዛዞችሃልሳ! የሄሊኮፕተሩ እርግብግቢት ጆሮአችሁን አንዳይበጥሰው ነው? በሉ ይህን ያዙ። ፍጠኑ ... ያዝ አንተ! ይህን ለአስተዳደር አድርሰህ አምስት ወታደሮች ይዘህ ተመለስ። ያዝ አንተ ደግሞ - ወደ ክሊኒክ ቀጥል! እቃ የሚሸከሙ ይዛችሁ ተመለሱ ... ፍጠኑ ... ጠመንጃችሁን አስቀምጡ!»

ወታደሮቹ በታዘዙት መሰረት ሩጫቸውን ተያያዙት። ዶክተሩ ወደ ሄሊኮፕተሩ መለስ ብለው ምልክት ሰጡ። እኖሌ፣ አብርሃና የዶክተሩ ረዳት ካርቶኖችን ተሸክመው ወረዱ።

በአምስት ደቂቃ ጊዜ ውስጥ እቃቸውን አጠናቀው አውርደው የሄሊኮፕተሩን አብራሪ ተሰናበቱት። እጁን አወዛውዘላቸው የኖራህን ደሴት ምድር ለቀቀ። ሄሊኮፕተርዋ ከፍ እንዳለች ዶክተሩ ፈጠን ብለው መመሪያ ይሰጡ ጀመር፤

«የቆመው አለት ይታያችሁዋል?»

«ይታየናል!» አሉ አብርሀ ፀሎትና እኖሌ።

እኖሌ በውርጩ መተንፈስ አትችታል።

«በሉ ትይዩ ሽጡ ስር ሁለት ጀልባዎች ይጠብቁዋችሁዋል።

የምትሄዱበትን ባህረኞቹ ታጋዮች ያውቃሉ።»

«እናንተስ?» አለ አብርሀ ፀሎት ዶክተሩንና ረዳታቸውን በስጋት መንፈስ እያጤነ፤

«የኛ መንገድ በሉላ አቅጣጫ ነው። በሉ አሁን ጎስግሱ። መንገድ ላይ አሳ አጥማጆች ከገጠሙዋችሁ የእርዳታ ስንዴ እየተሰጠ እንደሆነ ንገሩዋቸው። በተቀረ ፍጥነት ያስፈልጋችሁዋል»

የወዳደቁ ኮንቴይነሮችና የተበላሹ መኪኖችን አቆራርጠው ጭው ባለው በረሃ ላይ የሩጫ ያህል ገሰገሱ። ውርጩ እኖሌን አለቃየው። ውው ... ውው ... የሚል ድምፅ ጆሮው ውስጥ ያምማል። ነፋሱ የሚፈጥረው ነው። መጠናቸው ከጠፍ የማይበልጠው ዛንዛራዎች እየሩን ሞልተውታል። እኖሌ በአፉ የሚገቡትን ዛንዛራዎች እየተፋ አይኑን ጨፍኖ እጁን ሲያወራጭ አብርሃ ፀሎት እየገሙተተው ይሮጣል...

ከደሴቶቹ ዳርቻ ደረሱ። አልዘገዩም። እየተንደረደሩ ወደ ባህሩ ጥግ ቀረቡ። ገደል ነው። አፋን የከፈተው ጥቁር ገደል ስር ሁለት ከፋይበር ግላስ የተሰሩ ባለሞተር ጀልባዎች በማእበሉ ይጫወታሉ። እኖሌ በየጀልባዎቹ ላይ ሶስት ታጣቂዎችን አየ። ለመጀመሪያ ጊዜ ተዋጊ ታጋዮችን በማየቱ አንዳች ስሜት ሰውነቱን ወረረው።

ባህረኞቹ በትግርኛ ይናገራሉ...

«ምንድነው የሚሉት?» አለው እኖሌ አይኑን ለመግለጥ እየታገለ።

«በሀረጎቹ ላይ ተንጠላጥላችሁ ውረዱና አሸዋው ላይ ዝለሉ ነው የሚሉት» ብሎ የእኖሌን እጅ ይዞ ወረደ።

«ቅደም!» አለው እኖሌን።

በሀረግ ተንጠልጥሎ መውረዱ ለእኖሌ አልከበደውም። የቡርቃ የልጅነት ጨዋታውን አስታወሰ። ተከታትለው አሸዋው ላይ ወደቁ።

የባህሩ ሞገድ መነሳት ጀምሮአል። ሃይለኛ ውርጭ አለ። ውርጩ አይንና ፊትን ያጠናፍራል። ባህረኞቹ በትግርኛ ይለፈልፋሉ፤

«ምንድነው የሚሉት አብርሃ?»

«መንገዳችን ለየቅል ነው አኖሌ። እኔ ወደ መርሳ ተክላይ ነኝ። አንተ ወደ መርሳ ጉልቡብ። በል ደህና ሁን ...»

«ምንድናቸው አሁን ያልካቸው?»

«ወደቦች ናቸው።»

ተቃቅፈው ተሳሳሙ።

አብርሃ ፀሎት አኖሌን አቅፎ ጀርባውን እየጠበጠበው፣

«እንገናኛለን! አልረሳህም አኖሌ ... ጀግንነትህን አደንቃለሁ። ለትግላችን ላበረከትከው አስተዋፅኦ ብድር መላሽ ያድርገን ... እመነኝ ... ኤርትራ ብድርዋን ትመልሳለች ...» አለው።

ጀልባዎቹ ጉዞ ጀመሩ።

አኖሌ በአብርሃ ፀሎት ጉንጮች ላይ እንባ ያየ መሰለው። እጁን እያወዛወዘለት «አኖሌ ... አኖሌ ..» ብቻ ሲል ሰማው።

* * *

«እንኩዋን ከሀገዛዊ ግንባር የባህር ሀይል የኮማንዶ ቡድን ጋር በሰላም ለመቀላቀል አበቃህ» በማለት እጁን ሰሰላምታ ከዘረጋለት በሁዋላ «... ከአሁን በሁዋላ በአስተማማኝ ሁኔታ ላይ ነህ» ብሎ አጥብቆ ጨበጠው። ከሶስቱ ባህረኞች ክላሽንኮቭ የታጠቀው ነበር ይህን ያለው።

«አማርኛ ትችላላችሁ እንዴ?» አለ በመገረም።

«ባህርዳር ተወልጄ ያደግሁ ኤርትራዊ ነኝ» አለው ጥርት ባለ አማርኛ። ቀሪዎቹ ሁለቱ አፋሮች መሆናቸውን አኖሌ ተረዳ። የጀልባዋን መሪና መድፉን የያዙት አፋሮቹ ሲሆኑ አማርኛ የሚችለው ታጋይ ከክላሽንኮቭ በተጨማሪ የመገናኛ ሬድዮም ትከሻው ላይ አንግቦአል። ትውውቁ በዚህ አብቅቶ ጉዞው በፍጥነት ቀጠለ።

«ወደ ደሴቲቱ እንዴት መጠጋት ቻላችሁ? ጥበቃ የለም ማለት ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ።

«ሌሊቱን በንቃት ይጠብቃሉ። ሆኖም ከደሴቱቱ ዳርቻ ላይ ለመድረስ አንድ ኪሎ ሜትር ሲቀረን የጀልባዋን ሞተር አጥፍተን እየቀዘፍን ነው የተጠጋነው።»

«መንገድ ላይ የመንግስት የባህር ሃይል ቢያገኙንስ?» ሲል ጠየቀ መልሶ።

«ከተከታተሉን እንተኩሰባቸዋለን። ካልሆነ ግን እየተደበቅን ነው የምንሄደው። ፍጥነት ስላለን ግን አይደርሱብንም። ሁለት ሰአት ያህል በፍጥነት ያለ እንቅፋት ከተጉዋዝን ግን የእኛ ክልል ውስጥ ስለምንገባ ችግሮች አይኖሩም»

አኖሌ መረጋጋት ጀመረ።

«ይቺ ጀልባ ዩሮፓ ውስጥ መገዛናኛ ናት» አለ በመገረም ዙሪያ ገባዋን እየተመለከተ።

«የፈረንሳይ ስሪት ናት።» አለ ታጋዩ በኩራት «... መድፍ ግን እዚህ ነው የገጠምንላት። የደርግ መርከቦች አይቋቋሙዋትም። ሰተርፒዶ ተሸካሚ መርከቦችም ሆነ ለአሳሽ መርከቦች ራስ ምታት ነው የሆነችባቸው። አይጥ የገዘሆንን አፍንጫ እየነከሰች ስታሰቃየው ማለት ነው። አየህ ... ደርግ የባህር ሃይሉን ያዋቀረው ለተደራጀ የባህር ላይ ውጊያ ነው። የኛ ውጊያ ስልት ግን በአለም አቀፍ ደረጃ ከተለመዱት ውጊያዎች የተለየና ምንም መከላከያ ያልተዘጋጀለት ስልት ነው። የደርግ መርከቦች አንድ ሰናይፐር ጠመንጃ እንኩዋ የላቸውም። እኛን በመቶ ሰላሳ ሚሊ ሜትር መድፍ ሊመቱን ይሞክራሉ። አንዱ የሚባክነው ጥይት ግን አምስት የዚህ አይነት ጀልባ ይገዛላቸው ነበር ...» ብሎ ከልቡ ይስቅ ጀመር።

አኖሌ ስላልገባው ደፋ ቀና የሚለውን የማለዳ ባህር ያስተውል ጀመር። ሃይለኛ ነፋስ ይነፍሳል። የነፋሱ አቅጣጫ በደቡብና በምስራቅ መካከል ሲሆን የደቡቡ ሞንሱን ወራት ባህሩ ላይ አነስተኛ ማእበል እንዲከሰት አድርጉታል።

አኖሌ መረጋጋት ይጀምር እንጂ ስጋቱ ጨርሶ አልለቀቀውም። አይኖቹን ግራ ቀኝ ያማትራል። የጀልባዋን ሰሆሳስ የሞተር ድምፅና የውርጩን መዚቃ ያዳምጣል። ጀልባዋ ከሁዋላዋ እያደራች የምታልፈው አረፋ ላይ አይኑን ተክሎ ቀጥሎ አደጋ ሊመጣ ይችል ይሆን? እያለ ያውጠነጥን ጀመር። በመሆኑም ፍርሃቱን ለማስወገድ ሲል ጥያቄዎች ጣል ያደርግ ጀመር ...

ጥቂት ደቂቃዎች በገዘም እንደተጉዋዙ አንድ ጥቁር ነገር በርቀት ታያቸው ...

«ምንድነው!?» አለ አኖሌ በተረበሸ መንፈስ።

መድፉን የያዘው አፋር በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ከተመለከተ በሁዋላ በትግርኛ አንዳች ነገር ተናገረ፣

«ምንድነው?» አለ አኖሌ።

«የንግድ መርከብ ሊሆን ይችላል ... ሲቀርብ እናውቀዋለን» አለውና ከዚያም የጦር ሜዳ መነፅሩን ከአፋሩ ታጋይ ተቀብሎ ይመለከት ጀመር። አይቶ ሲያበቃ ወደ አኖሌ መለስ ብሎ፣

«የንግድ መርከብ ነው!» ሲል አረጋጋው።

አኖሌ ተንፈስ አለ። እንደገና መረጋጋት ጀመረ።

«ስምህ ማነው?»

«ዶልፊኖ። ያንተስ?»

«አኖሌ ዋቆ» ካለ በሁዋላ «ትክክለኛ ስምህ ዶልፊኖ ነው?» ሲል ጠየቀው።

«ባህር ላይ ስለምሰራ የሰጡኝ ስም ነው። የቀይ ባህር ዶልፊኖችን እወዳቸዋለሁ። እንደ ኤርትራ ህዝብ የዋህና ጠንካራ ናቸው። አንዳንዴ ከነሱ ጋር አጫወታለሁ» ሲል መለሰለት።

እንደገና ሌሎች ሁለት መርከቦች ብቅ አሉ። አኖሌ መልሶ በጥያቄ ወጠረው። ዶልፊኖ የአኖሌን ስጋት ስለተረዳ፣

«... በባህረ ሰላጤው ጦርነት ምክንያት ይህ መስመር ተጨናንቆአል» ሲል ያብራራለት ጀመር። «ቀይባህር ጉሮሮ ሆኖለች። ዘይት የጫኑ መርከቦች ሲመላለሱ ነው የሚውሉት። በዚህ ላይ የስለላ መርከቦች አሉ። የአካባቢው አገሮች አይናቸውን ለሰከንድም ቢሆን ከዚህ ባህር ላይ መንቀል አይፈልጉም። ለእንግሊዞች፣ ለፈረንሳዮችና ለአሜሪካኖችም ቢሆን የቀይባህር የጂኦ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅሙ ከፍተኛ ነው። ራሺያና አሜሪካ በስለላ የተፋጠጡት እዚሁ ባህር ላይ ነው።»

«ሻእቢያ ብዙ ወደቦች አሉት?» ሲል ጠየቀው።

«አለን» አለ በኩራት። «አምስት ያህል ወደቦች አሉን። ከራስ ካሳር እስከ ባፅአ ያለው የባህር ዳርቻ ባብዛኛው ሜዳማ ነው» ሲል አስረዳው።

በኩራል የተሸፈነች እንዲት ድንጋያማ ደሴት ታክከው ሲያልፉ አኖሌ አካባቢውን በመደነቅ ማስተዋል ያዘ። አስመራ ላይ ገለሳ ያደረጉለትን የመረጃ መኮንኖችም አስታውሶ፣

«በዚህ ባህር ላይ ጉልበት ያላት ግብፅ ናት። ታግዛችሁዋላች?» ሲል ጠየቀው።

«ጨርሶ!» ሲል ፈጥኖ መለሰ «ግብፆች በቀይ ባህር ላይ የሚሰማቸው የበላይነት ትምክህት ጨርሶ ባዶ ነው። በታሪክ ብቻ ራሱን የቆለለ መንግስት ነው! ድሮ ግብፆች የአባይ ወንዝን አምላክ ከሰማይ በባልዲ የሚደፋላቸው ይመስላቸው ነበር» ብሎ በሳቅ ይጮህ ጀመር።

«የስልጣኔ ምንጭ ናት ግብፅ» አለ አኖሌ በዶልፊኖ ፌዝ ባለመስማማት።

«የባህር ላይ ውጊያን በተመለከተ ግን ጉራ ብቻ ነው

የተሸከሙት!» አለ ዶልፊኖ በግድየለሽነት።

በኩራል ከተሸፈነችው ደሴት ሁለት ኪሎ ሜትር እንደራቁ የዶልፊኖ ፊት በደስታ አያብረቀርቅ፣

«ከእንግዲህ ያለው የባህር ክልል በህገባዊ ግንባር ሐርነት ኤሬትሪያ ቁጥጥር ስር ነው። ከማንኛውም አደጋ አምልጠናል። ይህ የኛ ነፃ ባህር ነው» ሲል ጮኸ ይነግረው ጀመር።

ይህን ብሎም የሬዲዮ ግንኙነት ለማድረግ ይታገል ጀመር።

አኖሌ ተመቻችቶ ተቀመጠ። ሞትን እንዳለፋት አመነ። ከደርግ መንግስት ቁጥጥር ውጭ መሆኑን ሲያስብ ማመን አቃተው። በሀሴት ፈነደቀ። ርሃና እዶናይን አሰባቸው። ወደዳቸው። ተመካባቸው። በደስታ መጮህ አማረው። 'የማንፈፅመውን እንናገርም። የተናገርነውን እንፈፅማለን' ያሉትን አስታወሰ። 'እውነትም እነዚህ ሰዎች Pragmatic! ናቸው' ሲል ለራሱ እንሾካሾክ። መንግስቱ ሃይለማርያም ስለሻእቢያ ሰዎች ሲናገር 'እንደታጠቅነው መሳሪያ ቢሆን ኖሮ ወንበዴዎቹ ገና ድሮ እንደ ሰጐንዋ አንገታቸውን አሽዋ ውስጥ መትበር ነበረባቸው' ያለውን አስታወሰ። በኤርትራውያን ጥበብና ድፍረት ተደነቀ። ከመደነቅም አልፎ ወገናዊነት ተሰማው። ድንገት የታጋይነት ስሜት አደረበት። ስለመታገል ማሰብ ጀመረ - ለኦሮሞ ህዝብ።

«የኢትዮጵያ ወታደር ነበርክ?» ሲል ጠየቀው ዶልፊኖ።

«አይደለሁም። ሲቪል ሰራተኛ ነው የነበርኩት»

«ይህ ዘመቻ በጣም ተሳካልን። አንዳንድ ጊዜ ከባድ ፈተናዎች ...» ከማለቱ ሰማዩ ሰሁለት የተቀደደ አስኪመስል ድረስ ሁለት ሚጉች ቀይባህር ላይ ተወንጭፈው አለፉ።

አኖሌ ሀሊናውን ሊስት ምንም አልቀረው። ታጋዮቹ በትግርኛ ይነጋገሩ ጀመር። ጀልባዋን አቀዘቀዙዋት። ወዲያው ግን አቅጣጫ ቀይረው ተፈተለኩ። ዶልፊኖ ወደ አኖሌ ዞሮ፣

«የናንተ ማምለጥ ተደርሶበታል ማለት ነው። ያልተለመደ አሰሳ ነው» ብሎ እየጮኸ ይነግረው ጀመር።

አኖሌ «ቦንብ ይጥሉብን ይሆን? ተመልሰው ይመጣሉ?» እያለ ይወተውት ጀመር።

አይኑን ወደ ሰማይ ሲልክም ፀሀይ አጥበረበረችው። የሰማዩን ቀለም መለየት አይቻልም። አመድ የተነሰነሰበት ሰማያዊ ብረት ምጣድ መስሎአል።

አናሌ መልስ አልሰጠውም።

«ቆሮቆንዳዎች!» ሲል እንደገና ጮኸ።

ይህን ብሎ ወደ አናሌ እየተመለከተ «... አይመስሉህም?» ሲል ጠየቀው።

«ምን?»

«ቆሮቆንዳዎች ናቸው።»

በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ሙቀቱ ይበልጥ እየተሰማቸው መጣ። ዶልፊኖም የሙቀቱ መጠን ስላሳ ስምንት ዲግሪ ሴንቲግሬድ መድረሱን ለአናሌ ነገረው። የሚያስቅቅ የነፋስ ድምፅ በጆሮዋቸው ያምም ጀመር። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳም ከኤርትራ ምድር ዳርቻዎች ወደ ባህሩ ይራገፋሉ። የታጠቁ አፋሮች ከወገባቸው በላይ እርቃናቸውን እንደሆኑ አሳ ሲያጠምዱ ወይም የኮንትሮባንድ እቃ ሲያራግፉ ለአናሌ ይታዩት ጀመር።

«ሞትን ስንት ጊዜ አመለጥከዋት?» አለ አናሌ - ሊሞት የሚችልባቸውን በርካታ አጋጣሚዎች ማለፉን በመገረም እያሰበ።

ባህረኛው ዶልፊኖ ከልቡ ሳቀ።

«እየቆየህ ትለምደዋለህ። አሸናፊነት እንጂ ተሸናፊነት አይሰማህም። ብትሞትም ግድ አይኖርህም። በተለይ ለሀገር ነፃነትና ለምትወደው ህዝብ መታገል የሚሰጠው ውስጣዊ ደስታ አይቻልም።» ካለ በሁዋላ የጦር ሜዳ መነፃሩን ለአናሌ እያቀበለው፣

«የመርሳ ጉልቡብ ወደብ ማለት ያውልህ! ጉዞአችንን በድል አጠናቀናል!» ሲል ጮኸ።

እንደገና ድምፅ ሰሙ።

ሚጮቹ ወደ ባህሩ ዝቅ ብለዋል።

«አጉንብስ!» ሲል ጮኸ ዶልፊኖ። «አትደንግጥ! ግንባርህን ብቻ ደብቅ! ግንባርህን ደብቅ!»

አናሌ የጆሮው ታምቡር የተቀደደ መሰለው።

ሁሉም ቀና አሉ።

በሙቶ ሜትር ርቀት ላይ ከባድ ፍንዳታ ባህሩን አናወጠው። ውሃው ተንበራጭቆ እለበሳቸው።

አፋሩ ጀልባ ነጂ በከፍተኛ ፍጥነት ክፋይበር ግላስ የተሰራችውን ጀልባ ያስጋልባት ጀመር። ሰአቱን አየ። አይኑንም ማዶ ተከለ። ዶልፊኖ እንደገና ሰማይ ሰማዩን እያየ «አይተውናል ... ግን ኢላማቸውን ስተዋል!» ሲል በጩኸት ተናገረ።

«እንደገና ይመጣሉ?» ሲል አናሌ ጮኸ ጠየቀ።

«ጊዜ የላቸውም። ግን እንጂ። ሁለቱም በምባቸውን አራግፈው ካልሆነ እንደኛዋ ተመልሳ ለመምጣት የሚያስችል ጊዜ ይኖራታል» አለው።

ሆኖም ግን ሁለቱ ሚጮች ሳይመለሱ ቀሩ።

አናሌና ባህረኞቹ እንደገና በእፎይታ የተነፈሱት የባህሩን ዳርቻ ማየት ሲጀምሩ ነበር።

«በየቀኑ በዚህ መልክ ያስሳሉ?» ሲል አናሌ ጠየቀ።

ድንጋጤው ጨርሶ አልለቀቀውም።

«የዛሬው ለየት ይላል። ብዙውን ጊዜ የተረጋገጠ መረጃ ሲያገኙ ብቻ ነው ተዋጊ አይሮፕላን የሚልኩት። ካልሆነ ሄሊኮፕተሮች ቅኝት ያደርጋሉ። ለማንኛውም አሁን ከአየር ጥቃት ራሳችንን መከላከል እንችላለን። የባህር ዳርቻ ሽጦቹ ከሄሊኮፕተርም ሆነ ከተዋጊ ጀቶቹ ሊለዩ አይችሉም።»

ለጥቂት ደቂቃዎች የኤርትራን ምድር ጠረፍ በርቀት እያዩ በኤርትራ ባህር ላይ በዝምታ ተጉዋዙ።

ዶልፊኖ በዚህ ድንገተኛ ክስተት መብገን ፊቱ ላይ እየተነበበ ለራሱ ይሁን ለአናሌ ባልለየ ሁኔታ፣

«ማሸነፋችን እንደሁ አይቀር!» ሲል ጮኸ።

«የሰሜኑ ኮከብ»

ለመጨረሻ ጊዜ ...

ምእራፍ ዘጠኝ

- 1 -

የኢህአዴግ ድምፅ በእጅጉ አየለ ...

ጆሮዎች ወሬ ፍለጋ ተቀሰሩ። የኢህአዴግን የድል ዜና ማድመጥ ልብ ያቆም ጀመር። ሬድዮ ነክቶ የማያውቅ ጭምር ማምሻውን የታጋዮችን ድምፅ ፍለጋ ሬድዮኑን መገርገር የጀመረበት ጊዜ ነበር። የደርግን ውድቀት አይቀሬነት ማስተባበል ከማይቻልበት ደረጃ ላይ ተደረሰ። የለውጥ አየር ይነፍስ ጀመር። ህዝቡ የኢህአዴግን የድል ጉዞ በግልፅ መደገፍ የጀመረበት ጊዜ ነበር።

ገበሬውና ታጋዮቹ ልብ ለልብ ተገናኙ። ሀይወቱን እየከፈለ የሚገለግለው ተጋዳይ ጉሮሮውን የሚያርስበት ውሀ በቀጥታ ከገበሬው ያገኛል። ምግብ ይቀርብለታል። «እንኩዋን መጣችሁልን!» የሚል አልልታ ማድመጥ ጭምር ለታጋዮች እንግዳ አልሆነም። እንቀላፍተው የከረሙ የፖለቲካ ድርጅቶች ከአውሮፓና ከአሜሪካ በከፍተኛ ድምፅ ይናገሩ ጀመር። ደርግ 'ኢህአዴግ ማለት ወያኔ ማለት ነው። ወያኔ ደግሞ ፀረ-ኢትዮጵያ የወንበዴ ቡድን ነው' የሚል እሪታውን ደጋገመ። አማራው በትግሬ ላይ ይነሳ ዘንድ በግልፅ እስከመጠየቅ ደረሰ። ይህን መሰል ቅስቀሳ የያዙ በራሪ ወረቀቶችን በሄሊኮፕተር ለገበሬው ይበትን ጀመር። ከሀዝቡ ግን የድጋፍ ምላሽ ሊያገኝ አልቻለም።

የአማራው ገበሬ ደርግ በሄሊኮፕተር ለሚበትነው በራሪ ወረቀት ምላሽ የሚሰጠው ቡቲለመደው የግጥም ዘይቤው ነበር።

. መንግስቱ ሲዳከም ሲታየው ድቀት፣

አይሰራ ሰላምታ አይሰጥ ናፍቆት፣

ይነሰንስ ጀመር ብጣሽ ወረቀት።

ደብድቤሰ ለመባፍ የኔም ልብ ይመኛል፣

ታዲያ ወረቀቱን ማን ያደርስልኛል?

አትጨነቅ ደርጉ አይሸበር ሆድህ፣

አትርፍ ወረቀትህን በወዲያ በወዲህ፣

እጅን የሚያወጣ እድ ነው አንግዲህ፣

ኢህአዴግ ላይተውህ እኛም ላንሰድህ - እያለ ያላግጥበት ያዘ።

ሁኔታዎች ለደርግ ጨለሙ። የድሆች ቁጣ አየለ። የአርሶ አደሮች ክንድ ጠነከረ። የተጋዳዮች ግስጋሴ ፈጠነ። መጪውን ዘመን ለመረዳት ነቢይ መሆን አስፈላጊ አልነበረም ...

* * *

... ሀወኒ ታጋይ ሆናለች።

ለመጀመሪያ ጊዜ በውጊያ የተሳተፈችው ሰሜን ሽዋ ላይ «አንበሳው» ሶስተኛ ክፍለጦር ሲደመሰስ ነበር። አንበሳው ክፍለጦር በቀለበት ውስጥ የመግባቱ ዜና ታጋዮችን ከዳር እዳር ሲያጨዋጨህ፤ሀወኒ ምክንያቱ ጨርሶ አልገባትም ነበር። ሀየሎም እየቀለደ አጫወታት፣

«አንድ ተናካሽ አንበሳ አለ። ደርግ ስሙን ሰማይ ጥግ ሰቅሎት ነው የኖረው። ዛሬ ግን እጃችን ላይ ገብቶአል። አንበሳው ማን እንደሆነ መራኛ ትመሰክራለች።»

«መቼ ነው ውጊያው የሚጀመረው?» ስትል ጉጉትዋ ጠየቀች።

«በዚሁ ሳምንት» አላት። አያይዞም «... ግን በቅድሚያ እኛ አይደለንም ወደ ውጊያ የምንገባው። የሳሞራ ሀይል ነው የሚገጥማቸው» ብሎ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ በእልህ ወዲያ ወዲህ ይንጐራደድ ጀመር።

«አብሬ መሆን አፈልጋለሁ» አለች ሀወኒ።

«ትችያለሽ።»

«ግን ሳሞራ ማን ነው?»

«አታውቂውም?»

«እንጃ!»

ሳቀና፣ «እንቺም እንደ ደርግ 'ሀየሎም የሚለውን ስም የሙጥኝ ብለሽ ይዘሽ ነዋ። እንዲያውም እዚያም ሄደሽ ሰራዊቱና አመራሩን ማየት አለብሽ። ኮማንደሩ ሳሞራ የኑስ ይባላል። የሞዛምቢኩን ታጋይ የመጠሪያ ስም ተውሶ በመታገል ላይ ያለ መሪ ነው። እንዲያውም እሱን ስትተዋወቂ እኔን ትተይኝና እገላገላለሁ»

ሲቀልድባት ቆይቶ ማምሻይውን የሳሞራ የኑስ ሰራዊት ወደሚገኝበት ስፍራ ላካት።

ሰሚ ላይ የ203ኛ አየር ወለድ በአውራሮ፣ በመቅደላና በላባደር ክፍለ ሰራዊቶች ሲመታ ነበር አንበሳውና ሌሎች ጥቂት የደርግ ሀይሎች ወደ ሰሜን ሽዋ የተንቀሳቀሱት። አንበሳው በጉጉፍ በኩል አድርጐ ካራምሽግ አካባቢ ሰፈረ። እሳቡ የሀየሎምን ክፍለ ሰራዊት ጨፍልቆ አለም ከተማን ለመቆጣጠር ነበር። በሀየሎም የሚመራው የታጋዮች ሰራዊት ውጊያ ላይ ስለሰነበተ በቀጥታ ከአንበሳው ጋር ብቻውን መላተም አልፈለገም። አንበሳው ገፍቶ እንዲይሄድና መላወሻ እንዳያገኝ ግን ዘግቶ ያዘው።

ደርግ አጥብቆ የሚመካበት ሶስተኛው አንበሳ ክፍለጦር መራኛ ሲገባ ከጀርባው እንዳይቆረጥ ጥንቃቄ ተደርጐ ነበር። አጅባር ከተባለ ስፍራ የአንበሳውን ጀርባ የሚጠብቅ ሀይል ተመደበ። ይህን የተገነዘቡት የኢህአዴግ ኮማንደሮች ሃይላቸውን ወደ አጅባር አነቃነቁ። አጅባር ያለው የደርግ ሀይል ከተመታ የአንበሳው ጀርባ እርቃኑን እንደሚቀር ተረድተው ነበር። አሉላ፣ አግአዚና አቃቂ

ክፍለ ሰራዊቶች ወደ አጅባር ተወርውረው በአንድ ቀን ውጊያ የአንበሳውን ጀርባ ጠባቂ ሀይል ድምጥማጡን አጠፉት። በነጋታው ጉጉፍ የነበረውን የደርግ ሀይል ደመሰሱት። መራኛ ተከበበ። አንበሳው ኩቡ መሸሸ በማይችልበት ቀለበት ውስጥ ገባ።

ይህ ሁኔታ የኢህአዴግ ፖለቲ ቢሮ አባላትን በከፍተኛ ሁኔታ ሊያስደስት ኮሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም በበኩሉ ድንጋጤና ሽብር ውስጥ ገባ። ከጭንቀቱ የተነሳም በቀጥታ ከአንበሳው ክፍለጦር አዛዥ ጋር የሬድዮ ግንኙነት አድርጉ 'ለሰራዊቱ ክብር ሲባል አንበሳው ጠንክሮ እንዲከላከል' ተማፀነ። የደርግ ባለስልጣናት የዚህ ስመጥር ክፍለጦር ስም እንዳይዋረድና በዚህ ምክንያት የአጠቃላይ ሰራዊቱ ሞራል እንዳይነካ ከዳር እዳር ተነቃነቁ። ሰማይ በአይሮፕላን ተሞላ። አንበሳው ከአየር ትጥቅና ስንቅ ይዘንም ሰት ጀመር።

መራኛ በሳቅ ፈነዳች!

የድል ነጥብ ለመያዝ ጭምር ተዘጋጀች። የሞትና የህይወት ጨዋታው ሊጀመር ሆነ። አሸናፊው የድል ዋንጫ ያገኛል። ዋንጫው ላይ የአንበሳ ምልክት አለ። ጨዋታውን መሰረዝ አይቻልም። ምርጫው መጋጠም ብቻ ነው። ኢህአዴግ ግጥሚያውን የመሰረዝ እድል ነበረው። አንበሳው ግን አንድ እድል ብቻ ነው ያለው - መጋጠም።

ያወታደራዊ ጥበብ ሙያው ብቃቱና ተፈጥሮአዊ ጀግንነቱ ተደጋግሞ የተነገረለት፤ ህንድ ድረስ ተጉዞ የውትድርናን ጥበብ እንደ ውሀ ጠጥቶ መመለሱ የሚወራለት ኮሎኔል ሰረቀብርሃን በሀየሎምና በሳሞራ በሚመሩ ታጋዮች ተከቦአል።

በሳቅ ትጮሀለች - መራኛ!

ያሳቃት የሰማዩ ትርኢት ነበር። መራኛ የሄሊኮፕተር አይነቶችን አይታ ጠገበች። መራኛ ስለ ፓራሹት በወሬ ሰምታ እንጂ በአይን አይታ አታውቅም ነበር። ዛሬ ግን አለፈላት። ያለምንም ክፍያ ድንቅ ትርኢቶችን ትኮመኩም ያዘች። ደጅዋን ረግጦ የማያውቀው ኮሎኔል መንግስቱ በጦር ሜዳ ሬድዮ ሲጮህ ጭምር ሰማች።

በኤርትራና በትግራይ ምድር በተደረጉ ውጊያዎች አንበሳነቱን ማስመስከሩ የተነገረለት የእሳት ወንድ ልጅ፤ በገዛ ደረትዋ ላይ እንደ ብቅል ተሰጥቶ ሲንሰራደድ መራኛ በአይንዋ በብረቱ አየችው።

እነሆ የውጊያው ሰአት ደረሰ ...

ፊሽካ ሊነፋ ምንም አልቀረው። በሳሞራ የኑስ የሚመሩት

ታጋዮች ከአንበሳው ጋር ፊት ለፊት ለመጋጠም እጅግ አስቸጋሪ ገደሎችን መውጣት ነበረባቸው። እኒያን አስቸጋሪ ገደሎች እየቡዋጠጡና እንደ ጦጣ እየተንጠለጠሉ ለመውጣት ግን የግድ የጨለማ ሽፋን መጠቀም ነበረባቸው። አለያ በጠራራ ፀሀይ ቢሞክሩት ገደል ላይ የተንጠላጠሉ ታጋዮችን በጥይት መትለብ ለአንበሳው ቀርቶ ለማንም ቢሆን ተራ ጨዋታ ነበር። ሌሊቱን ታጋዮቹ ያገጠጡትን ገደሎች ተሻግረው ለውጊያ ዝግጁ ሆነው አደሩ።

ህወኒ ታሪክ ፀሀፊ ናት ...

በውድቅት የተፈፀመውን አስደናቂ ትርኢት ሁሉ ስትመዘግብ አደረች። እንደ እሳት ነበልባል የሚንቀለቀለውን የሰራዊት ስሜት ወረቀት ላይ ለማስፈር ቃላት ጭምር አጣች።

«አንችልም አይሉም» ብላ ነበር ስለ ሌሊቱ ዘመቻ ማስፈር የጀመረችው።

«... የታዘዙት ግን ምናልባት የማይቻለውን ነው። መዝሙራቸው ውስጥ 'የማንወጣው ተራራ የለም' የሚል ስንኝ አለ። የዘመሩትን ሊፈፅሙ ተዘጋጅተዋል። ኮማንደራቸው ሳሞራ የኑስ ይባላል። ቀጭን፣ ጠይም ነው። ተግባቢና ትህትና የተላበሰ። ከተራ ተዋጊዎቹ ጋር አፍለአፍ ገጥሞ ሲመካከር በመካከላቸው የአዛዥና ታዛዥ ግንኙነት አልነበረም።

እነሆ ባልተጠበቀ መንገድ ዝነኛውንና ጉረኛውን አንበሳ ለመግጠም መክረው አብቅተዋል። ጥርሱ ላይ ያለውን ደም በምላሱ ለመጥረግ እየታገለ ዙሪያ ገባውን በጥርጣሬ የሚያስተውል አንድ ግዙፍ አንበሳ መራኛ ሜዳ ላይ ተጋድሞ ይታየኛል።

ሲነጋ አንበሳው ወዮለት!

ባልጠበቀው አቅጣጫ ታጋዮቹ ገደሉን እየወጡት እንደሆነ ማን በነገረው!? ሲገጥሙት የተዘጋጁት ቀጫጭን ታጋዮች ርስበራስ እንደሚዋደዱ! መዋደዳቸው ደግሞ ሀይልና ብርታት እንደሚሰጣቸው ማን ባጫወተው!?

«... ሰሜን ሽዋ ላይ ጨለማ ወድቆአል። ጨለማው ግን ከወትሮው ይለያል። አንድ ምስጢራዊ እንቅስቃሴ የሚካሄድበት ሌሊት ነው። ነገ ማለዳ የአማራው ምድር ሰማይ በጥይት ይታረሳል። ከባድ ግጥሚያ ይደረጋል። ሲነጋ ዝነኛው አንበሳ ወዮለት። የሚዋረድበት ሰአት ደርሶአል። የማስመሰያ ለምዱ የሚገፈፍበት ደቂቃ ሞልታለች። የአንበሳው ለምድ ሲገፈፍ ከውስጥ አንድ ባህታዊ መገኘቱ አይቀሬ ነው - የቀበሮ ባህታዊ።»

በነጋታው ታጋዮቹ በስድስት ሰአት ውጊያ የአንበሳውን ክፍለጦር ወታደሮች ከነ መሪያቸው ማረኩዋቸው። በዚያን አለት አስራ ዘጠኝ የደርግ ብርጌዶች ተደመሰሱ። ይህ ሁሉ ሲፈፀም ሀወኒ እዚያው ነበረች። ማምሻውን ታዲያ ከሳሞራ ጋር ሻይ እየጠጡ ጥቂት አወጉ፣

«ሁላችሁም ተመሳሳይ ናችሁ ልበል?» አለቸው።

«የአላማው አስፈላሚዎች ነን፤ ሀወኒ» አላት።

አያይዘም ጥቂት ቃላትን አከለ፣

«አንቺም እኮ እንደኛው ነሽ።»

* * *

ሀወኒ ታጋይ ናት ...

ሰራዊቱን ተከትላ ድል አብሳሪ መሆንዋን ቀጠለች። ምስል ቀረፃውም ሆነ ለሬድዮ ጣቢያው የውጊያ ሪፖርት የመላኩን ተግባር ወድዳዋለች። ይህን መሰል ተግባር በማይከናወንበት ጊዜ ደግሞ ወደ ሰራዊቱ እየገባች የጦርነት ገጠመኞቻቸውን ትሰበስባለች። ታጋዮቹ በጋለ የትግል መንፈስ ያወጉዋታል። እኒያን ስሜቶች በጥንቃቄ ትመዘግባቸዋለች። የጀግንነት ታሪኮችን እንደተራ ገጠመኝ ሲያወጉዋት ተመስጣ ታዳምጣቸዋለች። አንዳንዴ በግራሚ ደንገዘባ ማስታወሻ መያዙን ጭምር ትዘነጋዋለች። ያን የጀግንነትና የመስዋእትነት ታሪክ ለአለም ሁሉ የማሳወቅ ሃላፊነት እስዋ ላይ የወደቀ ሆኖ ጭምር ይሰማታል።

ሀወኒ ራስዋን እንደ ተራ ታሪክ መዝጋቢ ብቻ አትቆጥርም። ባለአላማ መሆንዋ በጥልቀት ይሰማታል። ውጊያዎች ሲደረጉ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ለመግባት ትሽቀዳደማለች። በርግጥ በውጊያዎች ሁሉ ይህን እንዳትፈፅም ብዙውን ጊዜ ሀየሎም እንቅፋት ይሆናል። ይነታረካሉ! ስሜታዊ ሆና እሪታዋን ታቀልጠዋለች። ሀየሎም ያስገድዳታል። ወደ ባህርዳርና ጉንደር ግን እንደናዳ ከሚወረወሩት የኤርትራና የኢትዮጵያ ታጋዮች እኩል ለመግባት ችላለች። ሀየሎምን በቅርብ ማወቅ ብቻ ብቁ ታሪክ መፃፍ እንደማያስችላት ስለተረዳች ትኩረትዋ ወደ ሰራዊቱ ሆኖአል። ወታደራዊ ሚስጢሮችን ጭምር ታውቅ ዘንድ ተፈቅዶላት ከአመራሩ አልተለየችም። ያን ማወቅዋ ብቻውን ግን አላረካትም። እንባና ሳቅ እያቀላቀለ የሚያስደንቅ ታሪክና ገጠመኝ የሚገኘው ተራ ተጋዳዮች አካባቢ መሆኑን ትገነዘባለች። ከእኒያ መስዋእትነትን በፈገግታ ከሚቀበሉት ታጋዮች ጋር መዋልና መገዋዝ የፈጠረባት

የእርካታ ስሜት በምንም ሊተካ የማይችል እየሆነ ሄደ። ብዙዎቹ ሀወኒ - ጉዋል ኦሮሞ እያሉ ነው የሚጠሩዋት። እንዲህ ሲሉዋት እንዳች የማታውቀው የብርታት ስሜት የሰራ አካልዋን ይወረዋል። እንዳይደክማት ይንከባከቡዋታል። ከምግባቸው የተሻለውን ያቀርቡላታል። ያከብሩዋታል። ጥይት እንዳይመታት ይጠነቀቁላታል። ሀወኒ ግን ያንን እንዳያደርጉ ታስቸግራቸዋለች። ስታስቸግር ይስቁባታል። አንድ ቀን አንዱ ታጋይ እስከ አንገቱ ጥይት ያዘለ ብሬይኑን ከአንገቱ አውልቆ «እንኪ ያዢ» አላት። በወኔ ተቀበለችው። ግን አልቻለችም። በአፍጢሟዋ ልትደፋ ነበር። በሳቅ አውካኩ ታጋዮቹ። «ወታደራዊ ስልጠና ስላልወሰድሽ አካላዊ ጥንካሬ የለሽም። የመንፈስ ጥንካሬሽ ግን ከኛ ይበልጥ እንደሆነ እንጂ አያጠስም» እያሉ ሲያጫውቱዋት በብስለታቸው በእድገ ትደነቃለች።

ሀወኒ ... ታሪክ ፀሃፊና ተጋዳሊት ሆናለች።

የታጋይነት ክብር ሞቆአታል። ታጋይ ንብረት የለውም። የግል ኑሮ የለውም። ሰራሱ አይኖርም። ታጋይ ታጋሽ ነው። ታጋይ አይዋሽም። ታጋይ ጉረኛና ቁጡ አይደለም። በታጋዮች መካከል መበላለጥ የለም። ታጋይነት ተፈጥሮአዊ ውበት ነው። ታጋይነት አላማ ነው። ባማረ ግንብ ውስጥ የራስን ደስታ ፈጥሮ መኖር ማለት አይደለም - ታጋይነት። ተጋዳላይ ለሀዝብ ፍቅር አለው - ገደብ የሌለው ፍቅር።

ወደ ባህርዳር ገስግሰው ከገቡት ታጋዮች ጋር አብራ የገባችው ሀወኒ በዚያ ዘመቻ ትእግስትን ነበር በዋነኛነት የተማረችው። የኢህአዴግን አላማ በቅጡ ያልተገነዘቡ! አለያም በደርግ ካድሬዎች የተደራጁ የከተማው ነዋሪዎች በድል አድራጊው የኢህአዴግና የሻዕቢያ ሰራዊት ላይ የስድብ፣ የርግማንና የድንጋይ ዶፍ ሲያወርዱ አልተሸማቀቀችም። እነዚህ ሁሉ ነገ ለዚህ ትግል ይሰዋሉ' ስትል ለራስዋ አንሾካሾከች። ታጋዮች ከታንክ ጋር ተጋፍጠው ድል ከጨበጡ በሁዋላ አንገታቸውን ደፍተው፣ ጠመንጃዎቻቸውን አዘቅዝቀው ተሸናፊ ሲመስሉ ሀወኒ ተመካችባቸው። አይንዋ እንባ ሞላ። ሀወኒ አልፎ አልፎ ራስዋን እንደ ታሪክ ፀሀፊ ብቻ ታያለች። ራስዋን ዳር አኑራም በታጋዮች ድርጊትና ባህርያት ትመሰጣለች። ታጋዮችን 'እነርሱ' እያለች ትጠራለች - ራስዋን እንደ ፈጣሪ ገንጥላ አውጥታ። ታዲያ ሀላፊነቱ ይከብዳታል። ይህን መሰል የጀግንነት ታሪክ በኢትዮጵያ ቀርቶ በአለም እንኩዋ አልፎ አልፎ የተፈፀመና ሊፈፀም የሚችል መሆኑን ታውቃለች። ይህ በዝርዝር መፃፍና

ለቀጣዩ ትውልድ መተላለፍ እንዳለበት ይሰማታል።

ባህርዳር በተያዘችበት አለት ለሀየሎም አንድ ጥያቄ አቀረበችለት፤

«መታገስ ይከብዳል መሰዋት?» የሚል።

አጭር መልስ ሰጣት፤

«መታገስ!»

ይህን ብሎ ፈገግ አለ - ደብዛዛ ፈገግታ።

ማብራሪያ አልጠበቀችም። አልፈለገችምም። ሀየሎም ልክ ነው።

ሀወኒ ጉዞዋን ቀጥላለች ...

የኢህአዴግ ሰራዊት ወደ ታሪካዊትዋ ጎንደር ከተማ ያደረገው ጉዞ ታሪካዊ ነበር የሆነላት። አንድ አመት ታስራ የስርአቱን ክርፋት ያየችው በጎንደር ከተማ ነበርና ድርብ ስሜት ነበር ያደረባት። በመምህርነት ወደቀየችባት የጎንደር ከተማ የምስል መቅረጫ መሳሪያዋን አንግባ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ወደመሀል ከተማ ስትዘልቅ ህዝቡ በከፍተኛ እልልታ ነበር ኢህአዴግን የተቀበለው። የእናቶች ለቅሶ በርክቶባት የከረመችው ጎንደር፤ እልልታዋን አቀለጠችው። የቱምድሮስ ከተማ ጎንደር፤ ጥንታዊ ብትሆንም ተረስታና ተጥላ የቀረችው ጎንደር፤ በደርግ በትር ክፉኛ የተቀጠቀጠችው ጎንደር፤ አያሌ ታጋዮችን ያፈራችው ጎንደር፤ ልብ በሚነካ የእናትነት መንፈስ ነበር ድል አድራጊውን ሰራዊት የተቀበለችው። ይኸው ተሰምቶት ነው መሰል የኢህአዴግ ሬድዮ ገና በማለዳው፤

«መላኩ ተፈራ የእግዜር ታናሽ ወንድም፤

የዛሬን ማርልኝ ሁለተኛ አልወልድም»

የሚለውን ጉደኛ የጎንደር የእናቶች እንጉርጉሮ ያስታወሰው።

በዚህ መቸ አበቃ። «ጎንደር እንዳሻሽ ውለጂ» ሲል ኢህአዴግን ወክሎ አወጀ።

ሀወኒ ሰራዊቱን ተከትላ ጎንደር ገባች።

ኩንታ ጫማዋ ተስማምቶአታል። «ጉባኤ» በሚል መጠሪያ የሚታወቀው ሱሪና ሸሚዝዋ አምሮባታል። ማማር ታጋይ መሆን ነውና የታጋይነትን መልክ አላብሶአታል። ባለማንገቻ ሬድዮ ትከሻዋ ላይ አንጠልጥላለች። ሽጉጥ ታጥቃለች። የታጋይነትን የአመለካከት

መንፈስ ሰንቃለች። አላማ አላት። ባለአላማ ነች። የቀመሸችለትን አላማ በጥልቀት ታውቀዋለች።

ምን ቀረ? ምንም!

ምስል መቅረጫዋን አንግባ እንደ ናዳ ከሚወረወሩት ታጋዮች ጋር እንደወፍ በረረች። ናዳዎችና ወፎች። አእዋፋትና ናዳዎች ...

የጎንደር ተማሪዎችና እናቶች በአስፋልቱ ዳር ግራና ቀኙን ተገጥግጠው በጭብጨባና በእልልታ ታጋዮችን አጀቡዋቸው። ታፍኖ የኖረው የጎንደር ህዝብ ስሜቱ ገንፍሎ ከደል አድራጊ ታጋዮች አላማ ጋር በመንፈስ ተዋሃደ። በገዙ ላይ ሳሉ ድንገት ከህዝቡ መካከል ስምዋ ሲጠራ ሰማች። ተማሪዎች ነበሩ። ተማሪዎችዋ! አወቁዋት! ይንጫጩ ጀመር፤

«ሀወኒ!»

«ቲቸር ሀወኒ!»

«ሀወኒ!»

አንድ እርምጃ በተራመደች ቁጥር ስምዋን የሚጠሩ ተማሪዎች ቁጥር ይጨምር ጀመር። «የታሪክ መምህራችን ነበረች፤ ታስራ ነበር» የሚሉ ንግግሮችን ጭምር ጆሮዋ ጠለፈ።

ሰራዊቱን ተከትላ ገሰገሰች ...

- 2 -

«ሀወኒ ... የምስራች!»

«ምስር ብላ ... ምን ተገኘ?»

«ከሶስት ቀን በሁዋላ ሰራዊታችን የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የወለጋን ምድር ይረግጣል!

ጩኸትዋን ለቀቀችው።

ፊትዋ ላይ የሚረጨውን የደስታ ርችት ሲያይ ሀየሎም፤ ራሱን በሀወኒ ቦታ አኑሮ ይደሰት ጀመር። ከዘመቻ ቱምድሮስ ቀጥሎ በሁለተኛው ረድፍ በተያዘው በዚህ ዘመቻ ወለጋንና የኢሉባቡርን የተወሰኑ ክፍሎች በአጭር ጊዜ ነፃ ለማውጣት እንደታሰበ አጫወታት። ይህም አዲስ አበባን ለመክበብ እንደሚያስችል ጠቆማት። ሶስተኛው ደግሞ ዘመቻ ዋለልኝ በሚል ስያሜ እንደሚጠራና ከደሴ እስከ ደብረብርሃን ያለውን ሃይል በሙሉ እንደሚጠርግ ገልፆላት ሲያበቃ የመጨረሻውን አዲስ አበባን ለመያዝ

የሚደረገውን ዘመቻ ለማካሄድ ጭምር አስፈላጊው ቅድመ ዝግጅት መደረጉን አወጋት:: ይህን መሰል ተከታታይ ዘመቻ ማካሄድ የደርግ ሃይል እንደገና ለመደራጀት በቂ ጊዜ እንዳይኖረው እንደሚያደርግ፤ ዋናው ሃይል በዚህ መልኩ መመታቱም አዲሳባ ላይ ምንም ግጭት እንዳይደረግ ያግዛል' ሲል አብራራላት::

በዚህ እለት አግአዚ ኦፕሬሽንን በተመለከተ ሊያወጋት ቃል ገብቶላት ስለነበር ወቅታዊውን ሁኔታ ተጨዋውተው ሲያበቁ ሀወኒ ዋና ወዳለችው ርእሰ ጉዳይዋ ሰተት ብላ ገባች፣

«ዛሬ ጥቂት ፋታ ያለህ ይመስለኛል - ስለ ኦፕሬሽኑ ግለፅልኝ» አለችው::

ሀየሎም ርእሱ በመነሳቱ ያለመደሰት ስሜት ታየበት:: የቀጣዩን ዘመቻ ዝግጅት አጠናቆአል:: በርግጥም ዛሬ ፋታ አለው:: ቢሆንም የቆየውን የአግአዚ ኦፕሬሽን ታሪክ አንስቶ የመተረክ ስሜትና ወኔ አልነበረውም:: ጊዜው እንዲሸጋገርለት ፈለገ:: ሀወኒ ግን ገና ሀሳቡን ሲያነሳ ቡራ ከረዩ አለች::

እንደማትለቀው ሲያውቅ ግን በማዘዣ ጣቢያው ለጊዜው በተዘረጋው አልጋ ላይ ጋደም ብሎ ሲጋራውን እየሳበ አይኖቹን ወደ ጣራ ላከ፣

«ከየት ጀምሬ እነግርሻለሁ? ዘመቻው ከባድ ነበር:: በደርግ ቁጥጥር ስር የወደቁ እስረኞችን ሰቆቃ መቼም ታውቂዋለሽ:: የአብዛኞቹ መጨረሻ ሞት ነበር:: ከመገደላቸው በፊት እጅግ አስከፊ በሆነ ኢሰብአዊ ሁኔታ እንዲሰቃዩ ይደረግ ነበር:: ይህን ጉዳይ ድርጅታችን በጣም ሲያስብብት ከቆየ በሁዋላ ነው አግአዚ ኦፕሬሽን የታቀደው» ብሎ ዝም አለ::

«ዋና አላማው ምን ነበር - የአግአዚ ኦፕሬሽን?» ስትል ጠየቀችው::

«.. ሀወኒ እባክሽ ይህን ሌላ ቀን ላጫውትሽ:: ዛሬ ስለ አይበገሬዎቹ የአርሲ ኦሮሞዎች ተርኪልኝ ...»

ይህን ሲላት ጮኻ ከተቀመጠችበት ተነሳች

«እውነቱን ነው ሀወኒ:: በጣም አስቸግረሺኛል»

«አላስቸገርኩህም» ብላ እንቃ ያዘችው «... ሁላችሁም ቢሆን ያለፉትን የትግል ታሪኮች የምታውቁትን ያህል ለመናገር ዝግጁ መሆን አለባችሁ:: አለያ ይህ የትግል ታሪክ አፈታሪክ ሆኖ ነው የሚቀረው» ካለች በሁዋላ፤ የማስታወሻ ደብተርዋን እያመቻቸች፣

«... ለመሆኑ የአክሱም ሀውልት በዚያን ዘመን እንዴት ሊቆም የቻለ ይመስልሀል?» ስትል ጠየቀችው::

መልስ አልሰጣትም::

እስዋ ቀጠለች፣

«... ማንም ቢሆን እርግጠኛ ሆኖ መናገር አይችልም:: መላ ምት ነው ያለው:: 'በዝሆን ተጐትቶ' የመሳሰለ:: ከአክሱማውያን የተገኘ የፅሁፍ ማስረጃ የለም:: አርኪዮሎጂስቶች ሲቆፍሩ የዝሆን ጥርስ አገኙ:: ዝሆን ጐትቶ አቆመው የሚለውን አመኑ:: የአፈታሪክን አደጋ ልታጤነው ይገባሀል ...»

ሲጋራውን እየማገ ትረካውን ቀጠለ፣

«... እንዳልኩሽ ድርጅታችን ይህን ጉዳይ ሲያስብበት ቆየ:: በእስር ቤቱ የኛ የከተማ አባሎች ቢኖሩም የተማረኩ ታጋዮቻችን፤ ባብዛኛው ደሞ ሲቪሎች ይገኙ ነበር:: ስለዚህ እርምጃው በቅድሚያ በሺህ የሚቆጠሩ እስረኞችን ህይወት ለማዳን እንደሚያስችለን፤ በሁለተኛ ደረጃም ትልቅ የፖለቲካ ድልን የሚያቀዳጀን እንደሆነ ተረዳን:: ጊዜውን ከመወሰናችን በፊት ግን አንድ ሁለት የመቶ የሚሆኑ ኮማንዶዎችን አሰለጠንን:: ከዚያም እስረኞቹ ያሉበት ወህኒ ቤት አቀማመጡ ምን እንደሚመስል፣ እንዴት ወደዚያ ዘልቆ መግባት እንደሚቻል፣ የምሽጉን ጥንካሬ፣ የተኩስ አቅሙንና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ማጥናት ጀመርን:: ጥናቱም በሁለት መንገድ መካሄድ እንዳለበት ወሰንን:: አንደኛ ከውስጥ አባሎቻችንና ከደርግ ከተማረኩት በመቀሌ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ እስረኞች መረጃዎችን ማግኘት ሲሆን በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ የኛን ታጋዮች አመሳስለን ወደ ከተማ በማስገባት መረጃ ማቀናጀት ነበር::

በዚህም መሰረት ሁለት ታጋዮች መለመልኩኝ:: ባግባቡ ጉዳዩን እንዲያጠኑ ካደረግሁ በሁዋላም ዝግጅት እንዲደረግላቸው ተደረገ:: የማገዶ እንጨት ይዘውና አርሶ አደር መስለው እንዲገቡ ነበር ያሰብነው:: በተሰጣቸው ተልእኮ መሰረትም ያላንዳች መሳሪያ የመርዝ መድኃኒት በቴትራሳይክሊን ማሸጊያ ውስጥ አስገብተን ሰጠናቸው:: ምናልባት ቢያዙ ምስጢር እንዳያወጡና ራሳቸውን እንዲሰው ነው ይሄ የተሰጣቸው::

ዋናው ችግር ደርግ መቀሌ እንዳትያዝ ለመከላከል ሶስት ዙር የውጊያ ምሽግ ነበር ያሰራው:: ሶስቱም ዙሮች ደግሞ ኬላዎች አሉዋቸው:: በየኬላውም ፍተሻ መደረግ አለበት:: ስለዚህ በቀላሉ መስረግ ያዳግታል:: ይሁንና ሰዎቻችን ያላንዳች ችግር እንጨት ተሸክመው አህያቸውን እየነዱ ገቡ:: ከገቡ በሁዋላ ለአራት ቀናት

ከተማዋን ባጠቃላይ፣ በተለይ ደግሞ የጦሩን አሰፋፈር፣ የተኩስ አቅሙን፣ መጠኑንና መግቢያ መንገዶቹን በዝርዝር አጥንተው መጡ::

እንደመጡ የእነሱን ቃል ተቀብዬ አንድ አይነት ስእል ወሰድኩኝ:: ከዚህ በሁዋላ በአሸዋ ገበታ መሬት ላይ ቅርፁን እንዲሰሩ አደረኩዋቸው - የቤቶቹን ቁጥር ሳይቀር በጭቃ ሰሩልኝ:: ቤቶቹን ለመስራት ወዳንድ ወር ያክል ፈጀብን:: በጠቅላላ ከሃምሳ በላይ ቤቶች ነበር የሰራነው:: በመጨረሻ ልክ የመቀሌ ወህኒ ቤትን የሚመስል ቅፅር ግቢ ሰራን::

ይህን ሰርተን ካጠቃለልን በሁዋላ ስልጠና ጀመርን:: በመጀመሪያ የአካል ስልጠና ነበር ያካሄድነው - ለሁለት ሳምንት:: ከዚያ በሁዋላ ጠላት እንዳለበት በመቁጠር ትንሽ ጀኔሬተር ተጠቀምን:: እንግዲህ በየጠላት ምሽግ መብራት (የአምፖል) እንዲኖር አደረግን ማለት ነው:: ቀጥለን ደግሞ የእስረኞቹን አምሳያ በየቤቱ እንዲቀመጥ አደረግን:: ልምምዱ የሚደረገውም እስረኞቹን ሳንጐዳ በሌሊት እንዴት ጠላትን በአጭር ጊዜ ለይተን በማጥፋት እስረኞቹን ነፃ እንደምናወጣ ነበር:: ይሄ የውስጡን ስራ የሚመለከት ነው:: ወህኒ ቤቱ ከተማዋ ውስጥ ቢሆንም ከከተማዋ ዙሪያ ያሉት ሶስት ዙር ምሽጐች ነበሩ - በጣም አደገኛ መሰናክሎች:: እነዚህን ሶስት ምሽጐች በርጋታ እንቅስቃሴ ማለፍ ነበረብን:: እንዴት?

ይህን ጉዳይ ስንመረምር በየምሽጉ ከሀያ እስከ ሰላሳ ሜትር ርቀት ድረስ ክፍት ቦታዎች እንዳሉ ተረዳን:: ክፍተቶቹ ቢለያዩም ሃያውን ሜትር እንዴት እናልፈዋለን የሚል ጥያቄ አነሳን:: ልምምድ ማድረጉን ነበር በቅድሚያ የመረጥነው:: ልምምዱን ጀመርን:: ሳይነቃባቸው ክፍተቱን ማለፋቸውንና አለማለፋቸውን የምናረጋግጠውም በሁለት ሜትር አይናቸውን የተጨፈኑና በድምፅ የሚከታተሉ ታጋዮችን እያስቀመጥን ሰራዊቱ በዝግታ በሰልፍ እንዲገባ በማድረግ ነበር:: ይህ እንደተሳካላቸውም በሃምሳ ሜትር፣ በአርባ፣ በሰላሳ አምስት ሜትር ርቀት በተቀመጡ ሁለት ጉዋዶች መሀል እንዲያልፉ በማድረግ መፈፀም መቻሉን አረጋገጥን::

ቀጥለን ደግሞ ሰራዊቱ ወደ ውስጥ ከገባ በሁዋላ እንዴት ይከፋፈላል? እንዴትስ ማጥቃት ይጀመራል? ማጥቃቱስ ባንዴ እንዴት ይጀምራል? የሚለውን መፍታት ነበረብን:: በዚህም ረገድ ያንድ ወር ያህል ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ የመጨረሻ ሙከራ አድርገን ተልእኮአችንን በአስራ አምስት ደቂቃ ውስጥ ልናከናውን እንደምንችል አረጋገጥን::

ይህ ሁሉ ልምምድ ግን በምስጢር ይካሄድ ስለነበረ ከኮማንዶዎቹ ከፊሉ 'ይሄ የከተማ ፕላን ነው፣ በቅርቡ የሚጠቃ ከተማ አለ ማለት ነው ሲሉ አንዳንዶቹ ደሞ 'ይሄ የሚመስለው ሆስፒታል ነው:: ያለብንን የመድኃኒት እጥረት ለማቃለል ሆስፒታል ውስጥ ገብተን እንድንወስድ ስለተፈለገ ነው' ይላሉ:: እኛም ለወደፊቱ የከተማ ውጊያ ልምድ ለማዳበር ያህል የሚደረግ ትምህርታዊ ልምምድ ነው በሚል ጓዶቹን እንሸፋፍንባቸው ነበር::

ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ግን አንድ ከባድ ችግር ደግሞ ፊቱችን ተደቀነ:: ይኸውም በመቀሌ 119ኛ ብርጌድ የሚባል ሃይል ሲኖር፣ የዚህ አባል የሆነ የ16ኛ ክፍለ ጦር ተወርዋሪ ጦር አለ:: ወህኒ ቤቱ የሚገኘው ይህ ጦር ከሚገኝበት ብዙም አይርቅም:: በዚህ ላይ ከተማዋ ዙሪያ ከአስር ሺህ በላይ ሰራዊት አለ፣ ቢኤሞች፣ መድፎች፣ ታንኮች፣ ዙ-23ቶች አሉ::

ከባድ ፈተና!

ሁኔታውን መገምገም ነበረብን:: የደረስንበት ድምዳሜም አንደኛ ውጊያው በወህኒ ቤቱ ብቻ ከሆነ ምንም እንኩዋ ወህኒ ቤቱን ተቆጣጥረን እስረኞቹን ብናወጣቸውም ጠላት ባለው የተኩስ አቅም የበላይነት በመጠቀም ተኩሶ ሊፈጅብን ይችላል:: ሁለተኛ ነገር ውጊያው በወህኒ ቤቱ አካባቢ ብቻ ከሆነ ያ ተወርዋሪ የሚባለው አንድ ብርጌድ ቶሎ ደርሶ ውጊያው ከመጠናቀቁ በፊት አለያም ውጊያው እንደተጠናቀቀ ሊደርስብን ይችላል:: በዚህ የደርግ አመራር አካል እዚያው የሚገኘው - የኮር አዛዥና የትግራይ እዝ አዛዥ ሳይቀሩ ይህን ጥቃት ስንሰነዝር የነርሱ አንድ ቦታ መሆን ደግሞ ለአመራር ይመቻቸዋል:: ስለዚህ እንደመፍትሄ በእቅድ ያስቀመጥነው 'ጠላት የመቀሌ አካባቢን እንደምናጠቃ ማወቅ የለበትም' የሚል ነው:: ስለዚህ ጠላት ሌላ ቦታ የምናጠቃ መስሎት ተወርዋሪ ሃይሉን ወደ ሌላ ቦታ የሚያንቀሳቅስበትን ሁኔታ መፍጠር ነበረብን:: ስለዚህም ውጅራት የምትባለዋን ስትራቴጂክ ቦታ ማጥቃት ከጀመርን ያ መቀሌ ያለው ብርጌድ ውጅራት ያለው ሃይሉ እንዳይደመሰስበት ማንቀሳቀሱ አይቀርም:: ይህም ከሆነ ወህኒ ቤቱን ስናጠቃ በተወርዋሪነት ገብቶ ስራችንን የሚያደናቅፈው ሃይል አይኖርም:: ሁለተኛም ደግሞ ጥቃታችን በወህኒ ቤቱ ላይ ብቻ መሆኑ ቀርቶ በመቀሌ ዙሪያ ባንፃራዊነት በጣም ቁልፍ የሆኑ ቦታዎችን በማጥቃት የማታለል ውጊያን ማካሄድ ይሆናል አልን:: ይህን አይነቱን ውሸንብር ከፈጠርን በኋላም ወህኒ ቤቱን ቶሎ አጥቅተን ለመውጣት እንችላለን የሚል ድምዳሜ ላይ ደረስን::

ሌላው ችግር እስረኞቹን በሰላም ሶስቱን ዙር የጥበቃ ምሽ

አሳልፎ ማውጣቱ ነው። ይህን ለማሳካት የኮማንዶ ሃይላችን በክፍተቶቹ በፀጥታ ተጉዞ ወህኒ ቤት መድረሱን ካረጋገጥን በሁዋላ በማድፈጥ መሸጉ የያዘውን ሃይል በማጥቃት ለአስረኞቹ መውጪያ የሚሆን ቀዳዳ ከፍቶ መቆየት አለበት የሚል መፍትሄ አስቀመጥን። በመጨረሻም የጥቃት እንቅስቃሴያችንን በሙሉ ካቀናጀን በሁዋላ በተለያዩ አቅጣጫዎች እንቅስቃሴ አደረግን።

በኔ ግንባር ያለው ሃይል ሶስት ቀን ያክል እየተደበቀ መጉዋዝ ነበረበት። ይሁንና በመካከሉ ትልቅ ችግር ገጠመን - የምስጢር ጉዳይ። አንድ ከመቀሌ እንዲረዳን ያመጣነው ልጅ የልምምዱን ቦታ እንዳየ የሚጠቃው የመቀሌ ወህኒ ቤት መሆኑን አወቀ። ታዲያ አንድ ቀን ከተጉዋዝን በሁዋላ ለኮማንዶዎቹ አሁን የምንሄደውና ልምምድ ያደረጋችሁትም የመቀሌ ወህኒ ቤትን ለመያዝ ይመስለኛል። ስለዚህም ሀሳብ ልስጣችሁ ብሎ (የአሸዋ ገበታ) ሲሰራ ልክ ያቺን ለልምምድ በሳር የተሰራችውን የመቀሌ ወህኒ ቤት ቁጭ አደረጋት። ታጋዩ ይሄኔ መቀሌ ወህኒ ቤትን እንደምናጠቃ ተረዳ። ይሽኔ እኔ በአጋጣሚ ስገባ የተሰራውን አየሁ። አንድ የመቶ ያክል ናቸው የተሰበሰቡት። በጣም ደነገጥኩኝ። ሁለት ቀን ያክል ሲቀረን ነው ይህ የሆነው። ሌላ አማራጭ ስላልነበረኝ አንድዋ የኮማንዶ የመቶ በሌላዋ እንድትታሰር አደረግሁ። መንገድ ላይ ሳለን 'እነዚህ ወንጀለኞች ናቸው፤ ብዙም ችግር ፈጥረዋልና አታነጋግሩዋቸው በእስር ይቆዩ' ስል መመሪያ ሰጠሁኝ። በዚሁ መሰረት ቡድንዋ መቀሌ አጠገብ እስክንደርስ ድረስ ታስራ ነው የሄደችው።

አስቀድመን ስለደረስን ሌሊቱን እዚያው መቀሌ አጠገብ ካለች በረሃ አሳለፍን። ከዚያም ልክ ከጠዋቱ ሶስት ሰአት አካባቢ ከውጅራት ጋር በሬዲዮ ተገናኘሁ። ያ ተወርዋሪ ሃይል ውጅራትን ለማዳን እንቅስቃሴ መጀመሩን ሰማሁ። በጣም ተደሰትኩ።

በመጨረሻ ከቀኑ ስምንት ሰአት ላይ የታሰረችውን መቶ ትጥቁዋ እንዲመለስላት አድርጌ ለሰራዊቱ መግለጫ ሰጠሁኝ። ተልእኮአችን ምን እንደሆነና በልምምዱ መሰረትም እንዴት መስራት እንዳለብን፣ መቼ እንደምንሰራው፣ ምን አይነት ሁኔታ እንዳለ፣ ተወርዋሪው ሃይል ከመቀሌ የወጣልን መሆኑንና በዲሲፕሊን መስራት እንዳለብን አስረዳሁ።

ታጋዩ አስረኞችን የማውጣት እቅድ መሆኑን ካወቀ በሁዋላ በጭብጨባ፣ በመፈክርና በጣም በተለየ ስሜት ተቀበለኝ። ምንም አይነት ችግር ቢፈጠርም ሊወጡት እንደሚችሉ መገመት አላዳገተኝም። ጉዞ እንደተጀመረ የስኪድ አመራርና የቡድን

አመራሮችን ይዤ በመቅደም ወደ ከተማዋ ተጠጋሁ። ከተማዋን በሚዳ መነፅር በሩቁ ቃኘናት። ወደ አሰራ አንድ ሰአት ተኩል ሲሆን ግን ጉዞ ጀመርን። ይህን ያደረግንበትም ምክንያት ከምሽቱ በሁለት ሰአት ጥቃቱ መጀመር ስላለበት ነው። ከዚያ ብንዘገይ ውጅራት የሄደው ሃይል ተመልሶ ሊመጣብን ይችላል።

እናም ለማደናገር ተኩስና ውጊያ የሚከፍቱትን በአዲጉዶ፣ በእንዳየሰስ ላይ ተኩስ እንዲከፍቱ አደረግኩ። እነሱ ተኩስ ሲጀምሩ ያ ሾልኮ የሚገባው የኮማንዶ ሃይላችን በዝግታ ሶስቱን ዙር ምሽግ አልፎ ወህኒ ቤት አካባቢ ተጠጋ። ሰአረ የያዛት ሻልቃ ደግሞ መውጪያ በሮችን ወደምትከፍትበት አቅጣጫ ደረሰች። ይሽኔ ጥቃቱን እንዲጀምሩ አዘዝናቸው።

በአንድ ጊዜ አምስቱም የወህኒ በሮች ላይ ተኩስ ተከፈተ።

ዘበኞቹ አምስቱ መውጪያ በሮች ላይ ሆነው መትረየሶቻቸውን እንደጠመዱ ነበር በሩቅ ጥበቃ የሚያካሂዱት። ወህኒ ቤቱ መከለላቸው ነው ያለው። ተኩሱ ሲጀመር እንገዲህ እነኚህ መትረየስ የያዙት የደርግ ወታደሮች በአር ፒጂና በእኛ መትረየስ በተተኮሰ ጥይት ባንዴ ተመቱ። ለተወሰነ ጊዜ የተንጣጡት መትረየሶች ፀጥ አሉ። ሁዋላ የቀሩት ክላሽንና ኤም-14 ነበሩ። እነሱንም በእጅ በእጅ ውጊያ ተጠግተው ተኩስ ከፈቱባቸው። ውጊያው በአስራ ሁለት ደቂቃ ውስጥ ተጠናቀቀ።

ቀደም ብሎ ግን የገጠመን ችግር ነበረ። አንደኛዋ ቡድን በግራ በኩል ስትሄድ በተለያዩ የቀለማት መብራቶች ግራ ተጋባች። መብራቱ አዲስ ነበር። ሰቡድንዋ ጭርሱኑ ወህኒ ቤቱን መለየት አቃት። ሆኖም በባትሪ የመብራት ምልክት ስሰጣት በሩቅ ያለውን መብራት እየተከተለች ወደ ከተማ ውስጥ መግባት ጀመረች። እንደገና ግን ሶስት ጉዞዶች የሰገራ መጠራቀሚያ ጉድጉዋድ ውስጥ ገቡ። ቢሆንም መሳሪያ እየተቀባበሉ ሁለቱ ወዲያውኑ ወጡ። አንዱ ግን በመቆየቱ መንቀሳቀስ አልቻለም። ስለዚህ ሁለቱ እሱን ተሸክመው እንዲቆዩ ተደረገ። ይህቺ ቡድን በመዘግየትዋ አራቱ ቀድመው ተኩስ እንደጀመሩ ግን አምስተኛዋም ቡድን መደነጋገሩን ትታ የራስዋን ጥቃት ከፈተች።

ወህኒ ቤቱን የተቆጣጠሩት ሰዎች ባጠቃላይ ስድሳ ስምንት ይሆኑ ነበር። ከነዚህ በተጨማሪ ደግሞ አስራ ስድስት ሰዎች የያዘች አንዲት ጉዋድ ለማደናገር መናኸሪያ የሚባለውንና አውቶቡሶች፣ የመንግስት መኪናዎች የሚያሰባስቡባትን ቦታ እንድታጠቃ አድርገን ነበር። በአዲጉዶም መስመር የመጣችው ቡድንም በተመሳሳይ በሩቅ ተኩስ ከፈተች። ይሽኔ ታዲያ ጠላት

ተኩሱ ወዴት እንደሆነ እንኩዋን መረዳት አልቻለም። የታችኛው ወደላይኛው መልእክት እስኪያስተላልፍ ከአስራ አምስት ደቂቃ በላይ አለፈ። ጀኔራሎቹና ኩሎኔሎቹ ሲነጋገሩ አሰማ ነበር። ግራ እንደተጋቡ አስራ ሁለት ደቂቃ ነጐደ።

በኛ በኩል ቀጥሎ የቸገረን የእስር ቤቱን ክፍሎች ቁልፎችን ማግኘቱ ነበር። ሆኖም እስረኞቹ ባለበት የኛ ሰዎች የሚነጋገሩትን ውስጥ ሳሉ ይሰሙ ስለነበር መዝጊያውን በሃይል ሰበሩት። እንደወጡም ሁኔታው ተገልጠላቸው በምንላችሁ በታዎች እኛን ተከትላችሁ ነው የምትሄዱት፤ መበታተን የለም ተባሉ። እነሱም በሰልፍ ልክ እንደ ታጋይ በዝግታ መጉዋዝ ጀመሩ። ነጭ ልብስ ከመልበሳቸው በስተቀር ድምፃቸው ፊዕሞ አይሰማም ነበር። ያም ሆኖ ግን በድል ተወጥተነዋል ያልነው ያቺ የተከፈተችውን በር ሲያልፉ ነበር።

ከዚያ ርቀን እንደሄድን እስረኞቹን ስናያቸው ግን አብዛኞቹ ጫማ የላቸውም። አግራቸው በሙሉ ጠቁሮአል፤ ሆኖም አይሰማቸውም። ከሁሉም በጣም ያስገረመኝ ጉዳይ ትንሽ ሄደው መቆማቸው ነበር። ወደኋላ መለስ ብለው ከተማዋን ያዩአታል። በሁዋላ ፈሽው ይቆያሉ። ከዚያ ደግሞ ባንነው ሩጫ ይጀምራሉ። የተለየ ነበር ስሜታቸው። ከከተማዋ አንድ ሰአት ተኩል ጉዞ ካደረግን በሁዋላ አንድ ትንሽ ወንዝ ዳር እንዲያርፉ አደረግን። ውጅራት የነበረው ሃይል እንዲያፈገፍግ ከተማዋ መሀል የሚገኘውም እንዲሁ እንዲያደርግ ተደረገ። በዚህ ውጊያ አንድ ሰርፀ የሚባል ጉዋድ ተሰዋብን። አንድ ሻማ የሚባል የአንድ ቡድን አመራር የነበረም እንዲሁ ባላወቅነው ሁኔታ አልተገኘም። የምንጠረጥረው ምናልባት የሰገራ ማጠራቀሚያ ውስጥ ከገቡት ጉዋዶች ጋር ሳይገባ እንዳልቀረ ነው።

ከአረፍት በሁዋላ ከሰሜናዊ አቅጣጫ ወደ ደቡባዊ ምእራብ አቅጣጫ በመለወጥ ሌሊቱን ሙሉ በእግር ሄድን። በማግስቱ ሄሊኮፕተሮች በብዛት ሆነው አካባቢውን ሲያስሱ ዋሉ። እኛም እስረኞቹን ደብቀን ውለን በነጋታው ሳምሪ ገባን።

ነፃ ካወጣናቸው አንድ ሺህ ሶስት መቶ እስረኞችም ግማሹ ወዲያውኑ ከኛ ጋር ሲቀላቀሉ፣ የቀሩት ግን ወደሱዳን ሄዱ። ሆኖም ከነሱም ውስጥ ወደ ሰላሳ በመቶ ያህሉ ተመልሶ ከኛ ጋር ሊታገል ተቀላቀለ። እንግዲህ አግአዚ ኦፐሬሽን ባጭሩ ይህን ይመስል ነበር ሀወኒ ፅበቅቲ - »ሲል አጠቃለለ።

«የሚገርም ታሪክ ነው» አለች።

«በወቅቱ እስረኛ ከነበሩት መህል ያነጋገርሽው ሰው አ
ሲል ጠየቃት።

«የለም። ወዲ አስመራ ሃሬ ነገ አያለ ልቡን አውልቆኖ

«ሞርታር የምንለው አንድ ታጋይ አለ። አሱን ጠይቂ
የማስታወስ ችሎታው ጥሩ ነው። ትናንት ነው ወዲህ የመባ
ወደ ወለጋ የሚደረገው ዘመቻ ሲጀምር ግን ወደ ጉንደር ስለሚ
አታገኚውም» አላት።

«አሁኑኑ አነጋግረዋለሁ» አለች ሀወኒ «... የትነው የማገኘው

ነገራት።

በረረች - እንደ ወፍ። እንደ አሮሚያ አእዋፍት ...

... ሞርታር እጅግ ተባባሪ ሆኖ አገኘችው። ካረፈበት
ደርሳ ጥያቄውን ስታቀርብለት ምንም እንኩዋ አጣዳፊ ስራ
የነበረ ቢሆንም ሀየሎም እንደላካት ጉዳዩ ትኩረት እንደሚያ
አንስታ ስታጣድፈው የተወሰኑ ደቂቃዎች ሊተባበር ዝግጁ
በእርግጥም የማስታወስ ችሎታው ድንቅ ነበር። የአስራ
ትናንት የተፈፀመ ያህል ጥቃቅን ሁኔታዎችን ሳይቀር አ
አጫወታት። ሞርታርም እንደ ሀየሎም «ጊዜው መሞፍ ነበር
ነበር የጀመረው።

«... ዘወትር ከምሽቱ አስራ አንድ ሰአት ሲል በአስር
ደወል ይደወል ነበር። የደወል ድምፅ ሲሰማ ዱላ የያዙ ፖ
በቆመጥ እየደበደቡ፤ ቁርጭምጭሚታችን እየቆለመሙ ያጉሩ
በዚያች ሰአት ታዲያ ራት ደኅሮ የሚበላ አስረኛ የለም። ሁ
የቀረበለትን ለስሜ እያደረገ ይተወዋል። ከምሽቱ አንድ
ሲሆን ጭንቀት ይጨነምራል። ሶስት ሰአት ላይ የልብ
ይጨምራል። ሀገር ይቆማል፤ ንዴት፤ ፍርሃት፤ ቁጭ
የተቀላቀለባቸው ስሜቶች ይስተዋላሉ። ያኔ የወህኒ ቤቱ መብ
ከጠፋ አሰየው ነው። የሁሉም ልብ ያርፋል። መብራቱ ከ
ግን ነገር እንዳለ ይገባናል። ያኔ የአንዳንዱ ልብ በፍርሀት ይሸ
የቆረጠ የቆረጠው ደግሞ በእልህ ይጠባበቃል። በፍርሃትና
መህል ሆኖ የጭንቀትና የቁጣ ሲቃ ቀላቅሎ የሚያምጥም
ያም ሆነ ይህ አይቀርም። እኩለ ሌሊት አካባቢ የመኪናዎች ድ
ይሰማል። ያኔ ልባችን ይከፋፈላል። ከፊሉ «የማያልፉ መኪና
ድምፅ ይሆናሉ» በሚል ራሱን ያፅናናል። ገሚሱ ሰራ
ያጠብቃል። የፅናት ፈገግታ ያሳያል። አካሉ የሚንቀጠቀ
ይታያል። ሲርገፈገፉ ይታያሉ። በመካከሉ የበር መከፈት ሃ
ድምፅ ይሰማል - የተልቅ በር። በር ይንኩዋኩዋል። ከ

የወታደሮች ኮቴ። ቅጭልጭል የሚል የቁልፍ ድምፅም ይከተላል። ከዚያም በሩ ተበርግዶ የስም ዝርዝር መነበብ ይጀምራል። የትግራይ ምድር ስሞች...

ሀወኒ አቁዋረጠችው፣

«ስማቸው የሚጠራ እስረኞች ምን አይነት ስሜት ይታይባቸው ነበር?»

ሞርታር ፈገግ አለ፣

«ሁሉም አይነት ስሜት ይታይ ነበር። ጭንቅላታቸውን እንዳቀረቀሩ የሚወጡ ይታያሉ። እየፎከሩ የሚወጡም አሉ። እያፈዙ የሚወጡም ይታያሉ። እየተንቀጠቀጡ መውጣትም ነበር። እንዳልኩሽ ሁሉም አይነት ስሜት ይታያል። የሰው ልጅ ልጆቹንና ሚስቱን መውደዱ የግድ ስለሆነ 'ሚስቴን ... ልጄን!' እያለ የሚወጣም ነበር።

ከዚያ ወዲያማ ምን አለ? የፊጥኝ እየታሰሩ መኪና ላይ መጫን ነው። ካስፈለገ ዱላም ይታከላል። ወደ ሞት የሚጉዋዝ የዱላ ስንቅም ይመረቅለታል። የመጀመሪያው ግብአተ መሬት መፈፀሚያ ቦታ ውጫሌ ነበር። ያኔ ሀያ ሶስት የሚሆኑ የትግራይ ምሁራን ቤንዚን ተርከፍክፎባቸው ተቃጠሉ። ከዚያ በሁዋላ ሰው አላረፈም። ሰአትዋ የተለመደች ሆነች። ዘወትር እኩለ ሌሊት ላይ ይመጣሉ። ሰዎች ይታረዳሉ - የትግራይ ልጆች። ... እኒያ የተራራው አገር ሰዎች ... ይታረዳሉ! ወደ ደብሪ ይወሰዳሉ። ወደ ኢላላ እንዳ እየሱስ ይጋዛሉ። ይህ ሁሉ እንግዲህ ከ1968 እስከ 1969 ባለው ጊዜ የተፈፀመ ነው። ከሌሊቱ ስድስት ሰአትም የሞት ሰአት መሆንዋ ትለመድ ጀመር። 1970 አመተ ምህረት የገባውም የሞት ድግሱን ይበልጥ እያፋፋመ ነበር። በአንዲት ጠባብ ቅጥር ውስጥ 700 የምንደርስ እስረኞች ታጭቀናል። እለተ ሞታችንን እንጠብቃለን።

ጊዜው መጋቢት ወር ነው።

1970 ኢ.ም። እለቱን መቶ አለቃ ደስታ ታደሰ ሲኦፈስብን ዋለ። የተሻለ ዘር፣ የተሻለ ዜጋ፣ የተሻለ ሰው መሆኑን ሊነግረን ሞከረ። ይሁና! እኛ እንድናዳምጥ እሱ እንዲናገር ሀጉ ይፈቅዳል። 'እንደመፅሀፍ ቅዱስ ንግርት ... ያመነ ምህረትን ያገኛል፤ የከዳ ደግሞ ለይፍ ይጠብቀዋል' አለን። ማምሻውን ደሞ ተመለሰና 'እነዚህን ሬሳዎች አምጥተህ ካላስጉተትካቸው መቼ ይናገራሉ?' ብሎ ደነፋ። እስረኛው ሁሉ እነዚህ ንግግሮች ምን ማለት እንደሆኑ ይገባዋል ...»

«ምን ማለት ነው?» አለች ሀወኒ።

«ግድያ ይኖራል ማለት ነው» አለና ሞርታር ትረካውን ቀጠለ «... እና ያን ቀንም መሸ። ቢመሸም ግን አልተኛንም። አይኖቻችን ፈጠዋል። ምን አይኖቻችን ብቻ፣ ልባችን ... ቀልባችን ... ጆሮአችን ... በረከት መንግስተአብ እንደሚለው ሁሉም ሀዋሳቶቻችን ነቅተዋል። ያሰብነው አልቀረም። እኩለ ሌሊት ላይ አስር ሰዎች ተወሰዱ። ከግቢው ብዙም ሳይርቁ ወስደው እንደገደሉአቸው ሰማን። ጀርባቸው ላይም ወረቀት ተለጥፎ ጉዳና ላይ ተዘረጉ።

ሚያዝያ ደግሞ መጣ። የወሩ አጋማሽ ይመስለኛል። እስረኛው ተረጋግቶ ተኝቶ ነበር። መቶ አለቃ ደስታ ድንገት ነበር የመጣው። ካድሬዎችን አስከትሎ ነበር የገባው። ወታደሮቹ በበሽታ የደቀቀውን እስረኛ ባለበት ይረግጡት ጀመር። ራሳችንን ... ሆዳችንን ... ያገኙት ቦታ ... የተመቻቸው ላይ ያሳጉን ያዙ። 'ተነሱ!' እያሉ ያምባርቃሉ። ይጮሀሉ። ዛሬ እያንዳንዳችን ጉርጉዋድ እንደምንገባ ነገሩን። መቶ አለቃ ደስታ በጣም ይቆጣ ነበር። ግን ምን ሆኖ ነበር? ሁላችንም ተነሳን። መቶ አለቃው ስም ዝርዝር ያነብ ጀመር። የሰላሳ ሁለት የትግራይ ምድር ስሞች ተጠሩ። ስማቸው ከተጠራው ውስጥ የተለመደው የወኔ፣ የፅናት ስሜት የሚነበብባቸው ነበሩ። የተጠሩት ሰዎች ከወጡ በሁዋላ ተኩስ ሲዘንም ሰማን። ሞቱ ማለት ነው ...» ሞርታር ይህን ብሎ ሲጋራ ለኮሰ። ፊቱ ሲለዋወጥ ሀወኒ ተመለከተች። ባንድ አፍታ አውሬ መሰለ። እንደገና ሲቀጥል ድምፁ ሻክሮ ነበር «... በርጠብት በፈነደቁበት ቀዬና ጉዳና ሬሳቸው ተሰጣ። ይህ የሆነው እኩለ ሌሊት ላይ ነው። የእኩለ ሌሊቱ ርሽና ያለማቁዋረጥ ቀጠለ - እስከ ሰባዎቹ መጨረሻ ዘለቀ። ቀናት ሄዱ ... ሮጡ ... ሀኔታዎችም መለዋወጥ ጀመሩ። ደርግ መረጋጋት የጀመረ መሰለ። በህዝቡ ልብ ውስጥ በቂ የፍርሀት ፈንጂ መቅበሩን አመነ። ስለዚህ ርሽናውን በቀን ለማካሄድ ደፈረ። በ1971 መጀመሪያ ላይ እኩለ ቀን ላይ አስረኞች ይወሰዱ ጀመር። ግን ብዙ አልገፉበትም። ምናልባት በጠራራ ፀሀይ የሰው ደም ምች ስለሆነ ይሆናል። ግድያውን ወደ አመሻሹ ላይ አደረጉት። ፀሀይ ማሽቆልቆል ስትጀምር የሞት ፋርድ ደብዳቤ የያዘች የክፍለ ሀገሩ አስተዳደር መኪና ተጣድፋ ትመጣለች። ቀይ የብረት ቆብ የደፉ ወታደራዊ ፖሊሶችም በመሉ ልብ ዱብ ዱብ ሲሉ ይታያሉ። ያኔ ወህኒ ቤቱ ይታመሳል። ሁሉም ስለ ራሱ ያስብ ይሆናል። እኔም 'ተራዬ ደርሶ ይሆን?' ብዬ ማሰቤ አልቀረም። ከሚጠሩት መሃል መፈክር የሚያሰሙ፣ እንደ ነበልባል የሚንቀለቀል ወኔ ያላቸው ወጣቶች ይታዩ ነበር ...»

«መፈክሮቹ ምን የሚሉ ነበሩ?» ስትል ጠየቀች ሀወኒ።

«'ድል ለህወሀት!' 'ድል ለህዝብ!' 'ሞት ለፋሽስት ደርግ!' የመሳሰሉ ናቸው። ቀሪው አስረኛ ክንፈሩን ይነክሳል። አንጀቱ ያራል። ቀጣዩ ተረኛ መሆኑንም ያውቃል - እኔም። ይህ ድርጊት አላቁዋረጠም። እስከ ጥር 1978 ድረስ በዚሁ ሁኔታ ቀጠለ። ተስፋችን የመነመነ ነበር። እንዲህ እያለ ጥር ሰላሳ መጣ። አስቱ አርብ ነበር። በዚህ አለት ሁላችንም የአስረኞችን ስራ እየሰራን ነበር። የሚያስተምረው፣ የሚጠልፈው፣ ሸማ የሚሰራው፣ ልብስ አጥቦ የሚተኩሰው ... የሚሰፋው ሁሉም ጉድ ጉድ ሲል ዋለ። ፀሀይ ስታቆለቁል እንደተለመደው የአስረኛው ስጋት ተቀሰቀሰ። ግን ደሞ ባልተለመደ ሁኔታ ለአትዋ በሰላም አለፈች። አምን ደሞ መሸ። የመግቢያ ደወልም ተደወለ። ሁሉም በየአስር ጉሬው ገብቶ ተቆለፈበት። ምሽት ላይ ብዙ ትርኢት ይታያል። የትግራይ ምድር ሰምች ጥግጥጉን ይዘው ሲተክዙ፣ ሲያወጉ፣ ከፊሉ በመኝታ ቦታ ሲጨቃጨቅ ይታያል። የሚስቅም አለ። አምን ሰምች በችግር ግዜም ቢሆን ከልባቸው ሲስቁ ይችላሉ። የመግደያዋ አስራ አንድ ሰአት ስላለፈች የእፎይታ መንፈስ ይታያል። የዛሬው ካታለፈ መቸ አነሰና? ግን ድንገት «ጓ» የሚል ድምፅ ሲሰማ የአስረኛው ልብ ሁሉ ቀጥ ይላል። በዚህ አለት ቀስ በቀስ አስረኞች ይተኙ ጀመር። ጥግ ላይ የሚተኛ አንድ ልጅ አግር፣ ቀጭን ወጣት ግንባሩን ጉልበቶቹ መካከል ወሽቆ ያንሰራጉር ነበር ...»

ህወኒ አቁዋረጠችው፣ «እንጉርጉሮው ምን ነበር?»

ሞርታር አመነታ፣ «... የማን ዘፈን መሆኑን ዘንግቼዋለሁ። ብቻ እኔም ተጋደምሁ። እኔ ከተኛሁ በሁዋላ ያ ቀጭን ወጣት እንጉርጉሮውን አቆመ። እሱም መተኛቱ ነው ...»

ሞርታር ትረካውን አቁዋርጦ ሲጋራውን እየሳበ ፈገግ ሲል ህወኒ አስተዋለችው። ገፅታው ባንድ አፍታ ደመቀ። አንፀባረቀ።

«... እኩለ ሌሊት ላይ ድንገተኛ የተኩስ ድምፅ አስበረገገን። ተኩሱ አላባራም። እንደነጉድጉዋድ ይወርድ ጀመር። እያንዳንዳችን ከእንቅልፋችን ባንነን ተነሳን። ሞት ጉዋዙን ጠቅልሎ መምጣቱን እርግጠኛ ነበርን። ክፍላችን ተተራመሰ። ግን ደግሞ ድንገት ተኩሱ ቆመ። ትልቁ የወህኒ ቤት በር ሲከፈትም ሰማን። የበሩ አከፋፈት ግን ከወትሮው የተለየ ነበር። የወታደሮች ጫማ ድምፅም አልተከተለም። ይልቁን፣ 'ሀሎ! ሀሰንጋይ!' የሚል ያልተለመደ ድምፅ ሰማን! የተለመደው የቁልፍና የሰንሰለት ድምፅ ሳይሆን 'ሲጢጢጢጥ' የሚል

የመዝጊያ ናንቁላ ድምፅ ቀጠለ። ሌላም ድምፅ ተከተለ። አምን ይህ ድምፅ ለዘልአለሙ አእምሮዬ ላይ ተመርጉዞል።

'እኛ ህወሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! ቱሎ ብሳጥነት ወጡ!' የሚል ድምፅ በትግርኛ መጣ። አምን በተራራማዋ ምድር ቁዋንቁዋ ... በተወለድንበት ... በዘፈንንበት ... በሳቅንበት ... ባለቀስንበት ... በተጣላንበት ... በተፋቀርንበት ... ቁዋንቁዋ የነፃነትን ድምፅ ሰማን። ግን አላመንንም። እኔ ህልም ነበር የመሰለኝ። 'ቅኝት ነው ገሃድ?' የሚሉ ድምፆች ከየማእዘኑ ተደመጡ። የደስታ እንባቸው እንደ ጅረት የሚወርድም ነበሩ። የአስረኞች ፊት እንደገጋት ፀሀይ ደምቆ ይታይ ነበር። በጀሮአችን በገባው ጣፋጭ ሙዚቃዊ ድምፅ ለከርን ... እኔ በበኩሌ 'የሚገድለን ብቻ ሳይሆን ነፃ የሚያወጣንና የሚያኮራን ወገን አለን ለካስ?' በሚል መንፈስ ሰውነቱ በደስታ ግለ ነበር።»

ህወኒ ተከዛ ብዙ ቆየች።

ጥያቄ አልነበራትም። ዝም ብላ ብቻ ሞርታርን አይን አይኑን ታየዋለች። ማስታወሻ ደብተርዋንም አጣጠፈች። ሞርታር ሰአቱን አየት አደረገና የሚያውቀውን ተናግሮ ማጠናቀቁን ገለፀላት።

«አሁን ሀየሎምን ስታየው ወይም ስለሱ ስትሰማ ምን ይሰማሃል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት። ሞርታር ፈገግ አለ፣

«አንድ ድምፅ ወደ አእምሮዬ ይመጣል!» አላት።

«የምን ድምፅ!?»

«'እኛ ህወሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ' የሚል ድምፅ» ካላት በሁዋላ እንደመተከዝ ብሎ «... ታውቂያለሽ ህወኒ! እኔ ኮማሰር ነኝ። ከተሞችን ስንቆጣጠር በርካታ ህዝብ እየሰበሰብኩ ንግግር አደርጋለሁ። ብዙውን ጊዜ 'እኛ ህወሀት ነን' ብዬ ነው የምጀምረው። በዚህ ጊዜ ስሜቱን እንኩዋ መቆጣጠር ያቅተኛል። አምን ህወሀት ነኝ! የትግራይ ምድር ሰው ነኝ! ለህዝቦች ነፃነት መስዋእትነት ለመክፈል የምታገል የተራራማዋ አገር ሰው ነኝ!' ብዬ አስባለሁ። ስሜቱ ይሞቃል። በእድጉ ይሞቃል» ብሎ ፈገግ አለ።

አመሰጋነትው። ከልብ ደጋግማ አመሰግነትው።

* * *

ሞርታር ዘንድ ቆይታ ወደ ማረፊያዋ ስትመለስ ፊልሞ ነበር። ከሰስት ቀናት በሁዋላ ወደ ኦሮሚያ ምድር ስለሚደረገው ዘመቻ እያሰበች በስሜት ተዋጠች። አባይን ከሚሸገሩት የመጀመሪያዎቹ

ታጋዮች ጋር የመገዋገዝ ፍላጐት አደረባት። ለመጀመሪያው አሮሞ ገበሬ ነፃነት መጥታለች፤ ይህን ሂድና ለአሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ንገር ማለት አሰኛት። ይህንኑ ቃል ደግሞ የኦሮሚያ ተራሮች ያስተጋቡታል። ባቱ ተራራ ለታላቁ ካካ፤ ካካ ሰጭላሎ፤ የአርሲው ጭላሎ ለዝቁዋላ ያቀባብሉታል። የኦሮሚያ አእዋፍት ደግሞ የነፃነቱን ዜና ከተራሮቹ እየተቀበሉ በእያንዳንዱ አሮሞ ጐጆ ያዳርሱታል። «የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የኦሮሚያን ምድር መርገጥ» የሚለው ስሜት አንድ ታሪክ አስታወሳት። የትግል መርገጥ። ያነበበችው ታሪክ። የቻይና ታጋዮች ድንቅ የትግል ታሪክ ...

ሀየሎም በሚገኝበት የማዘዣ ጣቢያ በሱል ስታልፍ በሀየሎም ክፍል መብራት በርቶ ተመለከተች። ደጃፉ ላይ ታጋዮች ራት በመመገብ ላይ ነበሩ። ብቅ ማለት አስፈለጋት። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ ለመሄድ ይፈቅድላት ዘንድ ሀየሎምን መማፀን ፈለገች። ይህን ሊከለክላት እንደማይገባ ደግሞ አመነች።

ራት በመመገብ ላይ የነበሩት ታጋዮች እንድትቀላቀላቸው ጋበዙዋት። በርግጥም ርቦአት ነበር። ጠንከር ያሉ አምስት ጉርሻዎችን አነሳስታ ወደ ሀየሎም ስታመራ፣ አንዱ ታጋይ፣ «ስብስባ ላይ ሳይሁኑ አይቀሩም» አላት። መለስ አለች።

«የለም። ጨርሰዋል» አለ ሌላው ታጋይ።

ሀወኒ በሩን ገፍታ ስትገባ ክፍሉ በሲጋራ ጢስና በሻይ ሙቀት ወላፈን ታፍኖ ነበር። አራት ደማቅ የኩራዝ መብራቶች ተንጠልጥለው ብርሀን ይሰጣሉ። በአንድ አሮጌ ጠረጴዛ ላይ ካርታ ተዘርግቶአል። ሀየሎምና ሶስት ሌሎች ኮማንደሮች በካርታው ዙሪያ ከበው በከፍተኛ ድምፅ ይጨዋወቱ ነበር። በሩ ሲከፈት አራቱም ዘወር ብለው ተመለከቱ፣

«ሀወኒ ምን ፈለግሽ?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«ስራ ላይ ናችሁ፤ ነገ ልመለስ?»

«ንገሪኝ ደህና።»

«የስራ ጉዳይ አይደለም»

ሀየሎም ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። በጨለማው ውስጥ ብቻቸውን ሆኑ፣

«ተመለስ ወደ ስራህ»

«ሞርታሩን አገኘሽው?»

«አዎን አጊኝቼዋለሁ። ጥሩ ነግሮኛል። አሁን የፈለግህ ግን አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብሬ መሄድ እንደምፈልግ ልነግርህ ነው።»

«ትችያለሽ። ከባህል ክፍል ጉዋዶች ጋር ተነጋገሪ። ሀይሌ ያመቻችልሻል።»

ስሜትዋ በደስታ ክንፍ አውጥቶ በረረ - እንደ ወፍ። አባይን ተሻግሮ አየር ላይ ቀዘፈ - ንፁህ አየር ላይ - ነፋሻ ሰማይ ላይ - የኦሮሚያ አየርና ሰማይ።

«ስሜቱን አልቻልከውም፤ ሀየሎም»

«ይገባኛል፣ ሀወኒ።»

«አባይን የመሻገሩ ሁኔታ ምን እንዳስታወሰኝ ልንገርህ?»

ሀየሎም አላስጨረሳትም።

«የቻይና ታጋዮችን - ፈጣን የድል ጉዞ ሊሆን ይችላል» አላት።

በደስታ ጨቨሽትዋን አቀለጠችው።

«ቻው ሀወኒ» አላት ሊለያት እየቸኮለ።

«ያን ያህል ተግባብተናል?»

«አሁን ካጠገቤ ጥፊ! ችግር የገጠመሽ መስሎኝ እንጂ አጣዳፊ ስራ ላይ ነኝ»

«ለመስዋእትነት የሚሽቀዳደሙት እኒያ የቻይና ታጋዮች ትዝ ይሉሀል?»

«አዎን እኛም እነዚያን የመሰሉ ጀግኖች አሉን። ቻው ሀወኒ። ከዚህ በሁዋላ ነቀምቴ ነው የምንገናኘው። ተረዲአኪ?»

«አወ»

ፊቱን አዙሮ ሊሄድ ካለ በሁዋላ፣

«ለመሆኑ አህዱድ ነቀምቴ ላይ ለታጋዮቹና ለአካባቢው አዋቂዎች አንድ ኮንፈረንስ እንደሚያዘጋጅ ሰምቼ ነበር። አንቺ አትሳተፊም እንዴ?»

«ኧረ ወረቀት አቀራቢ ነኝ» አለችው።

«እውነት? ጥሩ ነዋ! በምን ርእስ?»

«ዳዴሎስ - በነፍጠኛው ላይ ያለው አይታ በሚል ርእስ::»

«ከባድ ርእስ ነው:: ተዘጋጅተሽበታል?»

«ብያለሁ እንግዲህ»

«ኦሮሚኛ ብችል እሳተፍ ነበር::»

«አዲስ ነገር አይኖረውም:: የነፍጠኛውን ድርጊቶች መቸ አጣሽውና::»

«ያንቺን አቀራረብ ባይ ደስ ይለኝ ነበር:: የሚሰብ እንደሚሆን መቸም አገምታለሁ:: ለመሆኑ ካንቺ ሌላ ማን ማን አለ! ሌላ ተናጋሪ?»

«ሰለሞን ዲላላ የዳዴሎስን ፕሮግራም ያስተዋውቃል:: ኩምሳ፤ ወደፊት የሚመሰረተው ህዝባዊ መንግስት ምን አይነት ባህርያት እንደሚኖሩት በቀጥታ ከዳዴሎስ አላማዎች ጋር አስተሳስሮ ያቀርባል:: የኩምሳ እጅግ ጥሩ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ:: የኦሮሞ ህዝብ ከመቶ አመት በሁዋላ ራሱን ማስተዳደር መጀመሩን ማንሳቱ አይቀርም:: ርእሰ ጉዳዩ ራሱ በጣም ደስ ይላል:: አሊ ኢብራሂም በበኩሉ 'የምኒልክ የወረራ አላማዎች' ላይ ተዘጋጅቶአል::»

«በርቱ እንግዲህ!»

ሀየሎም ተሰናብታ የባህል ክፍል ባልደረቦችዋ ወደሚገኙበት ገሰገሰች:: በመንገድዋ ላይ አንድ አንጉርጉሮ ወደ አእምሮዋ መጣ:: የጥንትዋ ፊንፊኔ በአጤ ምኒልክ ወራሪ ሰራዊት ስትጥለቀለቅ የአካባቢው ኦሮሞ ገበሬዎች ያሰሙ የነበረው አንጉርጉሮ፤

Inxooxxoo dhaabba tanii
Cafee gadi ilaaluun hafe
Finfinne loon geessanii
Hora obaa suun hafe
Tullou Daalatii irratti
You iin Gullalle hafe
Gafrassatti dabranii
Koraan Cabsuunis hafe
Hurufa boombii irratti

Jabbille yaasuun hafe
Bara jarri dhufani
Loon keenyas ni dhmani
Iddo Mashashaan dhufe
Birmadummaanis hafe.

ትርጉሙ የሚከተለው ነበር:-

እንጦጦ ላይ ሆኖ
ሰምሰሙን መስክ ወደታች ማየት ቀረ::
ከብቶቹን ፊንፊኔ ወሰዶ
ሆራ ማጠጣቱ ቀረ::
በዳለቲ ላይ
የጉለሌዎች መሰብሰብ ቀረ::
ገፈርሳ ሄዶ
እንጨት መሰበሩም ቀረ::
በሁሩፊ ቦምቢ ላይ
ጥጆችን ማገድ ቀረ::
ሰምቹ እንደመጠ
ከብቶቻችን አለቁ
መሸሻ ከመጣ ወዲህ
የኛ ነፃነት ቀረ::

እነሆ አሁን አዲስ ዘመን ሊወለድ ነው:: ከአርባ ስምንት ሰአት በሁዋላ በኦሮሚያ ምድር ላይ የነፃነት ርችር የሚተኮስ ይመስላል:: ከተተኮሰ የርችቱን ተኩስ ድምፅ የአሮሚያ ተራሮች እየተቀባበሉ ማስተጋባታቸው አይቀርም ...

- 3 -

«ሀየሎም ... የምስራች!»

«ምስር ብዪ ... ምን ተገኘ?»

ሀወኒ ነበረች የምስራች ነጋሪዋ:: ነቀምቴ በተያዘች በሰስተኛው

አለት ገና በማለዳው ካረፈበት ቤት ገብታ ነበር «የምስራች!» ያለችው። በእጅዋ ወረቀቶች ተሸክማለች። የደስታ ፀሀይ ፊትዋ ላይ አንፀባርቆአል። ሀየሎም ገፅታዋን አጢኖ ብቻ ልትቆጣጠረው ባልቻለችው አስደሳች ስሜት መዋጥዋን ተረዳ። «ምን አጊኝታ ይሆን?» ሲል አሰበ።

«ምስር ብዬ ሀወኒ ... ምን ተገኘ?»

«እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ታጋይ ሆንክ» አለች።

ሀየሎም ግራ ተጋባ፣

«እስከዛሬ ምን ነበረሽ፣ ሀወኒ?»

«ያንተ ታሪክ ፀሀፊ።»

ድንጋጤ ገፁን አጠናፈረው። ትክ ብሎ ተመለከታት። እንባዋ ጉንጩዋን ባንድ አፍታ አለበሰው። ሀየሎም ቃል ሳይተነፍስ ከቆየ በሁዋላ፣

«እስኪ ምን እንደተሰማሽ አጫውቺኝ?» አላት።

አጫወተችው።

ታሪክ ፀሀፊነትዋን አርግፍ አድርጋ ትታ የኦሮሞን ህዝብ በቀጥታ ለማገልገል የወሰነችው ትናንት ማምሻውን ቢሆንም ስሜቱ የተፀነሰው ግን የኦሮሚያን ምድር ከረገጠችባት አለት ጀምሮ ነበር። ያን አለት የሰራ አካላትዋን የናጠ ህዝባዊ ስሜት ሲያድርባት ታወቃት። ከግንባር ቀደሞቹ ታጋዮች ጋር አባይን ተሻግራ የኦሮሚያን ምድር እንደረገጠች ተንበርክካ መሬቱን ሳመች። እንባዋ መሬቱ ላይ ተንጠባጠበ። ወላጆችዋን አሰበች። በንጉሱ ስርአት ፖሊሶች ጥይት ተደብድበው የተገደሉ እምቢ ባዮች። በአሳብ ርቃ ነጉደች። ወገኖችዋንና መንደርዋን አስታወሰች። ዋቆ አባዱላ። ቡርቃ። የኦሮሞ ህዝብ። የተዋረደ ህዝብ። ለሀገሩ ባእድ እንዲሆን የተፈረደበት ህዝብ። ለሙቶ አመታት በጨቁዋኝ ገዢዎች በትር የተቀጠቀጠ ህዝብ።

በዚያች ደቂቃ የኦሮሞ ህዝብ ከልጆቹ የሚፈልገውን ተመስጣ ማሰብ ጀመረች። በሩጫ ከአለም አንደኛ መውጣት? የኘሮፌሰርነትን ማእረግ መልበስ? በአለም የተደነቀ የታሪክ ፀሀፊነትን ካባ መከናነብ? እነዚህ ሁሉ መልካም ናቸው። ለሀወኒ ግን አላጠግብ አሉዋት። የኦሮሞ ህዝብ ከዚያም ባሻገር ኑሮውን የሚኖሩለት፣ ችግሩን የሚያዳምጡለት ልጆቹን ይሻል። ከድህነቱ ይወጣ ዘንድ የሚያግዙትን ይፈልጋል። የጣፈጠ አማርኛ ስለቻሉ

ከነፍጠኛው ጉያ ስር ተሸሽገው አብረው የሚያሙትን አይሻቸውም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው ከአብራኩ ወጥተው መልሰው የሚጨቁኑትን፣ የሚዘርፉትንና የሚያዘርፉትን አይደለም። «ጎብር ይቦጭቅህ አንበሳ?» የሚል ጥያቄ ይቀርብለት ዘንድ አይፈልግም። የኦሮሞ ህዝብ በማንም መቦጨቅ አይሻም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው፣ ድህነቱን የሚያስወግዱ፣ ክብሩን የሚያስጠብቁ፣ ትምህርት ቤት የሚገነቡ፣ መንገድ የሚሰሩ፣ ክሊኒክ የሚያንፁ ኦሮሞዎችን ነው። ገንዘቡን እየገፈፉ ቦርጫቸውን የሚያሰፉ፣ የምድሪትዋን ሀብት እየቦጠቦጡ ጭልጥ ብለው የሚቀሩ፣ ተሸማቀው የሚያሸማቅቁትን ኦሮሞዎች አይደለም የሚሻው። የኦሮሞ ህዝብ የዝነኛ ኦሮሞ ችግር የለበትም። ዝነኞችማ ሞልተውታል። ሩዋጮች፣ ጀግኖች፣ ዘፋኞች፣ የአማርኛ ባለቅኔዎች፣ ኘሮፌሰሮች ሞልተውታል። እነዚህ ሁሉ መልካም ኦሮሞዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ሊከበሩ ይገባም ይሆናል። በቀጥታ ህዝባቸውን በማገልገል የሚጠቀስላቸው ተግባር ግን ከቶ አይኖርም። የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ሲነሳ ስለአለማቀፋዊነት እየደሰኮሩ ራሳቸውን የሚያታልሉ ኦሮሞዎች አያሉ ናቸው። ሀወኒ ከኒያ መሀል መሆን እንደማትፈልግ ነበር የተረዳችው። ኦሮሚያ እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ልጆችን አጥብቃ የምትፈልግበት ወቅት መሆኑን ነበር የተገነዘበችው። የሀየሎምን የጀግንነት ታሪክ ፅፋ ለአለም ስታቀርብ ኦሮሞዎች በሩዋጭነቱ ገናና ስም ካለው አበበ ቢቂላ ለይተው እንደማያዩዋት ነበር የተሰማት። ይህን ስታስብ የሰራ አካላትዋ ብርድ የመታው ያህል ተንዘፈዘፈ።

ትናንት ሌሊት ታዲያ ነቀምቴ ላይ ለሚካሄደው ኮንፈረንስ ዕሁፍዋን ስታዘገጃጅ ስለወደፊት ጉዞዋ አጥብቃ አሰበች። የታሪክ ፀሀፊነት ስሜትዋ ጨርሶ እንደሞተ ተገነዘበች። ጥሪዋን አገኘችው። የቡርቃው አድባር የዋቆ አባዱላ አርአድ አንቀጥቅጥ ዲስኩር ወደ ጆሮዋ እየመጣ ተጥለቀለቀ። ኦሮሚያ አዲሱን ጉዞዋን በምትቀድስበት በዚህ ጊዜ ከአንድ ህዝባዊ አላማ ካለው ኦሮሞ የሚጠበቀው ተግባር ወለል ብሎ ታያት። ያለማመንታት - ወሰነች። የግለሰብንም ሆነ የድርጅትን የትግል ታሪክ ለመሰብሰብ የምታደርገው ጥረት እውነተኛ ፍላጐትዋ እንዳልሆነ በጥብቅ ተረዳች። ኦሮሚያን በሚመለከት ቀጥተኛ ጉዳይ ላይ መሳተፍ ቀዳሚ አላማዋ ሊሆን እንደሚገባው አመነች።

ይህንኑ አጫወተችው - ለሀየሎም።

በጋለ ስማት ነበር የምትናገረው። ሀየሎም በጥሞና አዳምጦአት ሲያበቃ፣

«ትክክለኛ፣ ጤናማና በግሌ ስፈልገው የነበረ ውሳኔ ላይ ነው

የደረስሽው!» ሲል በሞቀ ስሜት አበረታታት። እውነተኛና ቅን መሆንዋን ጭምር ነገራት። ጥንካሬዋ ደረጃ በደረጃ መታየቱ ራሱ እውነተኛነትዋን እንደሚያሳይ አረጋገጠላት። ከዚህ በላይ ግን አልቀጠሉም። ሀወኒ የኮንፈረንሱ ሰአት ደረሰባት። ቀሪውን ማምሻውን እንደሚጨዋወቱ ተነጋግረው በቀጠሮ ተለያዩ።

... ሀወኒ ወደ አዳራሹ በረረች።

በረረች እንደ ኦሮሚያ ወፎች። ነፃ አእዋፋት... ዘማሪዎች... ንፁህ ልብ ያላቸው ውብ ዘማሪ አእዋፍት...

* * *

ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በሰአቱ ተገኝተዋል። የነቀምቴ ማዘጋጃ ቤት የስብሰባ አዳራሽ አልጠበባቸውም። ተሰብሳቢዎቹ በሙሉ ኦሮሞዎች ናቸው። አብዛኞቹ የነቀምቴ ከተማ ነዋሪዎች ሲሆኑ ጥቂት የዳዬኡኡ ታጋዮችም አሉ።

ኮንፈረንሱ በሰአቱ ተጀመረ ...

የዝግጅት ኮሚቴው አስተባባሪ የሶስት ቀኑን ፕሮግራም ማስተዋወቅ ጀመረ። የዳዬኡኡ ዋና ፀሀፊ ኮንፈረንሱን በንግግር ይከፍታል። ከዚያም ከምሳ በፊት ባለው ጊዜ የዳዬኡኡ ማእከላዊ ኮሚቴ አባል የሆነው ሰለሞን ዲሳሳ የድርጅቱን ፕሮግራም ያስተዋውቃል። ከምሳ በሁዋላ ታጋይ ሀወኒ ዋቆ «ዳዬኡኡ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ» በሚል ርእስ አንድ ዝግጅት ይኖራታል። በነጋታው በተመሳሳይ መልኩ ከምሳ በፊትና ከምሳ በሁዋላ «የኢህአዴግን ቀጣይ ጉዞና የምኒልክ ወረራዎች አላማ ላይ የድርጅቱ ሁለት የማእከላዊ ኮሚቴ አባላት ንግግር ያደርጋሉ። ተሰብሳቢው በማንኛውም ጉዳይ ላይ የመጠየቅ ሙሉ መብት አለው። ሶስተኛው እለት የዳዬኡኡ ዋና ፀሀፊ ኮንፈረንሱን በንግግር የሚዘጋበትና የባህል ትርኢት የሚታይበት ይሆናል።

የዝግጅት ኮሚቴው አስተባባሪ የሶስቱን ቀን ፕሮግራም አስተዋውቆ ሲያበቃ የዳዬኡኡ ዋና ፀሀፊ የመግቢያ ንግግር ያደርግ ዘንድ ወደ መድረክ ጋበዘው።

ዝግጅቶች በተያዘላቸው ፕሮግራም ቀጠሉ ...

የማለዳው ፕሮግራም ተጠናቆ የተሲያቱ ተጀመረ። ሀወኒ መድረክ ላይ መቅረቡ አላስጨነቃትም። ከመምህርትነት ሙያዋ በቂ የመድረክ ልምድ ቀስማለች። ይልቁን ኦሮሞዎች ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ ለመነጋገር በግልፅ በተሰበሰቡበት በዚህ አጋጣሚ ተሳታፊ መሆን መቻልዋ የፈጠረባትን የደስታ

ስሜት መቋቋቋም ነበር ያቃታት።

የኦሮሞን ህዝብ በቀጥታ ማነጋገል መጀመርዋን ደግማ ደጋግማ እያሰበች እንደመባነን ያደርጋታል።

አኖሌን ጭምር መልሳ መላልሳ አሰበችው። «ምነው አጠገቤ በኖረ» ብላ ተመኘች። በኦሮሞ ጥያቄ ላይ ተመሳሳይ አመለካከት እንደሚኖራቸው ትገምታለች። በዋቆ አባዱላና በአይበገሬው የቡርቃ ህዝብ መካከል ተኩትኩተው በማደጋቸው የዚያን ጀግና ህዝብ በራስ የመተማመን ባህል መውረስ መቻላቸው ይሰማታል።

ሰአቱ ቀረበ...

«እንግባ!» አላት ሰለሞን።

ተያይዘው ወደ መድረክ ወጡ። ከሺህ በላይ ሰዎች። የኦሮሚያ ምድር ሰዎች። ከሁለት ሺህ በላይ አይኖች። ከመቶ አመት በሁዋላ ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ በነፃነት ለመነጋገር የተሰባሰቡ ኦሮሞዎች...

ሰለሞን ስለቀጣዩ አጀንዳ ካስተዋወቀ በሁዋላ ማይክራፎኑን ወደ ሀወኒ ገፋው። ሞከረችው፤ ይሰራል። አሳምሮ ይሰራል።

የተመሰገነ የኦሮምኛ ቁዋንቁዋ በውብ ድምፅ ይፈስ ጀመር - እንደ ዋቢሸበሌ ወንዝ...

«ውድ ወገኖቼ ... እንኩዋን ለዚህ አበቃን!»

የሀወኒ በራስ የመተማመን ስሜት ገና ከንግግርዋ ጅማሬ ተንሀባረቀ፤

«የተሰጠኝ ርእስ 'ዳዬኡኡ - በነፍጠኛው ስርአት ላይ ያለው አይታ' የሚል ነው። ትናንት ማታ አንዳንድ አስፈላጊ ነጥቦችን ለማስታወስ ብዬ ማስታወሻ ስይዝ ስሜቴን መቆጣጠር ስላቃተኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ። የሀያ ዘጠኝ አመት ሰው ነኝ። በዚህ እድሜዬ እንደትናንት ማምሸያ ስሜታዊ የሆንኩበት አንድም አለት አልነበረም»

አይኖችዋ በእንባ ቢሞሉም ስሜትዋን እንደምንም ገድባ ቀጠለች፤

«...አቦ ሮባን ስንቶቻችሁ ታውቁዋቸዋላችሁ?»

ይህን ብላ በአዳራሹ የሞላውን ህዝብ ከዳር እዳር ቃኘች። ድምፅ አልነበረም። ብዙዎች ይተያዩ ነበር።

ሀወኒ ፈገግ አለች - ውብ ፈገግታ።

ድምዕዋ እየጐላና እየተዋበ መጣ...

«... ደህና! ስለ አርሲው ሮባ ዳዲ ትንቢት ቀስ ብዬ
እገልፃለሁ:: እኔና እናንተ ኦሮሞዎች ነን:: እኔ የአርሲ ኦሮሞ::
እናንተ ደግሞ (ሁላችሁም ላትሆኑ ትችላላችሁ) አብዛኞቻችሁ
የወለጋ ኦሮሞዎች ናችሁ:: ነፍጠኞች ባለፉት ዘመናት ሁሉ
ከፋፍለው ገዝተውናል፤ ከፋፍለው ዘርፈውናል፤ ከፋፍለው
ገድለውናል፤ ከፋፍለው ሰብእናችንን ሊያጠፉ ሞክረዋል::

እናንተ የወለጋ ኦሮሞዎች፤ በአጋጣሚ የታሪክ ሰው ነኝና
ታሪካችሁን ላስታውሳችሁ:: የኔና የናንተ አባቶች፤ (ጥንት ማለቴ
ነው) አዳ ነቤ በተባለች ቦታ አብረው ይኖሩ ነበር:: አዳ ነቤ ግን
ጠበበቻቸው:: ስለዚህ ሰፊ ምድር ፍለጋ ወደተለያየ አቅጣጫ
ሊጉዋዙ ወሰኑ:: የሚሄዱበትን አቅጣጫ ለማወቅም እጣ ጣሉ::
የሜጫ ልጆች እድል ወደ ዛሬዋ ወለጋ ሆነ:: ቱለማዎች በእጣው
መስረት ወደ አዋሽ በላይ ነጐዱ:: የኔ አባቶች ደግሞ አርሲና
ባሌ ቀሩ:: እነዚህ አባቶቻችን ለጉዞ ሲሰናዱ ተላቅሰው ነበር::
ተማምለውም ነበር:: የተማማሉት፤ ላይረሳሱ፤ ላይከዳዱ፤
ላይከፋፈሉ፤ ርስበራስ ላይዋጉ ነበር:: ምክንያቱም ይህ ታሪክ
በተፈፀመበት ዘመን ምድር ሰፊ ነበረች:: ዛሬ ግን ጠባለች::
የዝቁዋላው ኦሮሞ የጭላሎውን በቀላሉ ያገኘዋል:: ደምቢዶሎ
የተወራው በአንድ አዳር ኡካ ይደርሳል:: ለዚህ ነው ዛሬ ግንባር
ለግንባር ተገናኝተን በራሳችን ጉዳይ ላይ መነጋገር መቻላችን::
አንድ የምንሆንበት ጊዜም ቀርቦአል:: ምስጋና ለዋቃዮና
ለህዝባዊው ትግል:: በንግግሬ መግቢያ 'እንኩዋን ለዚህ አበቃን!'
ማለቴ ለዚህ ነው::»

የመድፍ ተኩስ የመሰለ ጭብጨባ አዳራሹ ውስጥ
አስገመገመ!

ሀወኒ ቀጠለች፣

«... ወደ ተሰጠኝ ርእስ በቀጥታ ከመዝለቄ በፊት
በአፈታሪክና በሰነድ ደረጃ ያለ ታሪካችንን ቀንጨብጨብ ማድረግ
እሻለሁ:: ስለኦሮሞ ህዝብ አመጣጥ በተለያዩ ጊዜያት እንደ አሸዋ
የበዙ መላምቶች ተነግረዋል:: በፅሁፍም ሰፍረዋል:: አብዛኛው
በጥላቻና በንቀት የተሞላ ነው:: እኒያን ሁዋላ የምናያቸው ሆኖ፤
የኦሮሞ ህዝብ ግን በሺህ ለሚቆጠሩ ዘመናት በምስራቅ አፍሪካ
የኖረ ህዝብ መሆኑን በጥቅሉ ማስቀመጥ ይገባል:: እንዲያውም
አንዳንድ ታሪክ ፀሀፍት 'ኦሮሞ ጥንታዊ ዝርያና አንጋፋ ተወላጅ
መሆኑን፤ ምናልባትም ለበርካታዎቹ የምስራቅ አፍሪካ ህዝቦች
የዘር ግንድ ነው' ሲሉ ያረጋግጣሉ::

ኦሮሞዎች በዋቢ ሸበሌና በጁባ ወንዝ መካከል ቤናዲር በተባለ
አውራጃ ለአያሌ አመታት መኖራቸው በኦሮሞ አፈታሪክ ይነገራል::
በዚያ ቆይታቸው ባንቱ ከሚባል ነገድና ከሶማሌዎች ከፍተኛ ጥቃት
ይሰነዘርባቸው ነበር:: በአካባቢው የሚደርስባቸው ጥቃት ሲበረታ
ደግሞ ወላቡ ወይም አሁን መዳወላቡ ወደምትባለው ውብ ምድር
አልፈው አያሌ አመታትን በአካባቢው አሳልፈዋል:: በአስረኛው መቶ
ክፍለ ዘመን ኦሮሞዎች አብያ፣ ህዲ፣ ዳዲ በሚባሉ የባሌ ወረዳዎች
ላይ ይኖሩ እንደነበር የሚገልፁ ማስረጃዎችም አሉ:: ይህም ዘመን
ለአቢሲኒያዎች የዛጉዬ ዘመነ መንግስት ይመስለኛል:: ዛሬ የክፍለሀገር
ወይም የጐሳ መጠሪያ ሆነው የሚታወቁት እንደ ከረዩ፣ ወሎ፣
ቱለማ፣ ሜጫ፣ በጠቀስኩት አካባቢ የተወለዱ የኦሮሞ አያቶች
ናቸው:: ራያ፣ ቤቶን፣ ኢቱን የተባሉት ልጆችን የወለደው ደግሞ
ከረዩ ነው - አያንቱን አግብቶ:: ቱለማም አልኮን አግብቶ አብቹን፣
ዳጭን፣ ሶዶን ወልዶአል:: በወቅቱ ፈረሰኞች የነበሩት ጀግኖች
አያቶቻችን ዛሬ የሰፈሩባቸውን ቦታዎች ሁሉ የሞሉት ኑሮአቸው
ሰላማዊ ስለነበር ነው:: የአያቶቻችን የአኑዋኑዋር ስርአት ዛሬ
ከፖለቲከኞች እንደበት ሁሉ እንደማይጠፋው ቃል 'ዴሞክራሲያዊ'
ነበር:: ኦሮሞዎች በስልጣን ፍለጋ መነሾ ርስበራስ የተገዳደሉበት
አንድም ዘመን አልነበረም:: ዛሬም እንዲኖር አንሻም!»

እንደገና አዳራሹ በጭብጨባ ተነቃነቀ::

ሀወኒ ግማሽ ሰአት ያህል በኦሮሞ ህዝብ ታሪክ፤ ባህል፤
የአስተዳደር ስርአት ላይ ማብራሪያ ከሰጠች በሁዋላ ወደ ተሰጣት
ዋነኛ ርእሰ ጉዳይ ዘለቀች::

በነፍጠኞች የዘወትር አጀንዳ ነበር ንግግርዋን የጀመረችው::
«ኢትዮጵያዊነት» ኢትዮጵያዊነት በተባለው ካፖርት ስር ስለተሸሸገው
አመለካከት በስፋት ተነተነች:: ከኢትዮጵያዊነት በፊት የብሄረሰቡን
ስም የሚያነሳውን ሁሉ «ጠባብ፣ ጐጠኛ፣ ዘረኛ» የሚል ስያሜ
ስለሚያከናንቡበት ምክንያት ጭምር አብራራች::

«ይሁን እንጂ እኛ ኦሮሞዎች» አለች ሀወኒ «ዘረኞችና ጐጠኞች
አይደለንም:: በርግጥ እንደ አመለካከት ጠባብነት ሊከሰት ይችላል::
ይህ ባህርያዊ ነው:: በቅድሚያ መነሳት ያለበት ግን 'ጠባብነት
መከሰት የለበትም' የሚለው ሳይሆን 'ጠባብነት እንዴት ተከሰተ?'
የሚለው ነው ሊሆን የሚገባው:: ጠባብነትን የፈጠርነው እኛ
ኦሮሞዎች አይደለንም:: ጠባብነት ተፈጥሮአዊ አይደለም:: በጋራ
በምንኖርባት በዚህች የምስራቅ አፍሪቃ ምድር የዘር ልዩነትና የብሄር
ጭቆናን ያመጣው የነፍጠኛው ስርአት ነው::

አብነቶችን አንስተን በዝርዝር እያየን መሄድ እንችላለን::

የነፍጠኛው ስርአት አገልጋይ የነበሩት አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ የሚባሉ አንድ ትምክህተኛ አሉ። ዛሬ በህይወት ያሉ የአማራው ገዢ መደብ አባላት ባለንበት ዘመን ጭምር እኒህን ሰው ያደንቁዋቸዋል። በአርአያነት ይጠቅሱዋቸዋል። እኒህ «ስመጥር» ሰው ባዘጋጁት የአማርኛ መዝገበ ቃላት «ጋላ» የሚለው ቃል ኦሮሞን ወክሎ ገብቶአል። በነጭ ወረቀት ላይ ሰፍሮ የሚገኘውን ላንብብላችሁ «ጋላ - ያማራ ጠላት፤ ደመኛ፤ በግና ተኩላ፤ አማራና ጋላ፤ ጋሌ በማለት ፈንታ ጋላን ገድሎ ምነው ገለሌ ማለት ነበር» ይላል። ወገኖቼ! ሁላችንም እንደሚገባን ኦሮሞ ራሱን ጋላ ብሎ ጠርቶ አያውቅም። ስያሜው የባእድ ነው። ማንም ቢሆን ኦሮሞ ራሱን «ጋላ» ብሎ የተጠቀመበትን ጊዜና ዘመን በማስረጃም ሆነ በአፈታሪክ ደረጃ ሊያቀርብ አይቻለውም። ይህን ቃል ነፍጠኞች ራሳቸው የፈጠሩት የኛ ያልሆነ ስያሜ ነው። የእኔ ስም ሀወኒ ነው። ማንም መጥቶ «ሀና» ቢለኝ የኔ ባለመሆኑ ይኮሰኩሰኛል። ስለዚህ አልቀበለውም።»

ምንነቱ ያልታወቀ ማጉረምረምና ሳቅ አዳራሹን ሞላው።

ሀወኒ ቀጠለች፣

«... አለቃ ኪዳነ ወልድ ባዘጋጁት መዝገበ ቃላት 'ጋላን ገድሎ ምነው - ገለሌ ማለት ነበር' ሲሉ አትረዋል። 'ጋላን መግደል' ለምን አስፈለገ? ቁም ነገሩ እዚህ ላይ ነው ያለው። የኦሮሞ ህዝብ ከወራሪው የምኒልክ ሰራዊት ጋር ባደረገው ውጊያ በአይበገሬነት ስለተጋደለና አልንበረከክ ብሎ ከባድ ጭንቀት አሳድሮባቸው ስለነበር ነው አለንበት ዘመን ድረስ ጥላቻቸውና ርግማናቸው የተከተለን። በወቅቱ በተደረገው እልህ አስጨራሽ ትግል ኦሮሞዎች ተሸንፈዋል። የታገሉትና የተፋለሙት ሲወለዱ ጀምሮ ሊኖራቸው የሚገባውን መብት ላለማጣት ነበር። ዳሩ አያቶቻችን ራሳቸውን የሚከላከሉበት ዘመናዊ መሳሪያ አልነበራቸውም። የአማራ ገዢዎች ደግሞ በእንግሊዝና በፈረንሳይ መንግስታት ይረዱ ነበር። ክርስትናን የማስፋፋት አላማ የነበራቸው አውሮፖውያን የኦሮሞ ህዝብ የሚጨፈጨፍበትን ዘመናዊ መሳሪያ በገፍ አቅርበዋል።

አለቃ ኪዳነ ወልድ ኦሮሞና አማራን 'በግና ተኩላ' ብለው በምሳሌ አቅርበዋል። የርሳቸው አመለካከት ተሸካሚዎች ደግሞ ዛሬ ሁኔታዎች እንደቀድሞው መቀጠል አለመቻላቸውን ሲረዱ 'ተዋልደናልና ያለፈውን አታንሱ' ይሉናል። መዋለድ ሌላ፤ ታሪክን ማወቅና መብትን ማስከበር ደግሞ ሌላ። አጀንዳው የመዋለድና ያለመዋለድ ጉዳይ አይደለም። አዎን ተዋልደናል። በጋብቻ ስም ግን ነፍጠኛው የፈፀመውን ግፍ እንዳናነሳ መሞከር አደገኛ ነው።

«ዳያሉአ ህዝብና ህዝብን የሚጋጨት ግብ የለውም። ነፍጠኞች በኦሮሞ ህዝብ ላይ ገደብ የሌለው ግፍ ፈፅመዋል። ይህ ሀቅ ነው። ይህን ሀቅ መካድ አይቻልም። ሰማይ በስበስ መሞከሩም ግብዝነት ነው። ሀቁን አውቆና አምኖ ተከባብሮ አብሮ መኖር ብቻ ነው መፍትሄው።

ጉንደር ሳለሁ አንድ የሚገርም ሁኔታ ገጥሞኝ ነበር። በአንድ ሆቴል ውስጥ ምሳ ላይ ሆኜ ይመስለኛል አጠገቤ ተቀምጠው የነበሩ አንግዶች በወሬያቸው መካከል 'ባጫ' የሚለው ስም ስድብ እንደሚመስል ሲያወሩ ሰማሁ። በወቅቱ በሰዎቹ ክልብ አዘንኩ። ባዶ ትምክህተኞች አሉያም አላዋቂዎች እንደሆኑ ግልፅ ነበር። ደካሞች ይህን መሰል ነገር ሲናገሩ ብናደምጥ አያውቁምና ልናስተምራቸው ይገባል። መማር የማይፈልጉ ከሆነና በትምክህት የሚያብጡ ከሆነ ደግሞ ደብረብርሀን አካባቢ 'ሸናባቸው' የሚባል አሳፋሪ የሰው ስም መኖሩን ገልፀን እግረመንገዳችንን ደግሞ 'ባጫ' የሚለው ስም ለአሮሞዎች እጅግ ውብ ስም እንደሆነ አጫውተናቸው ማለፍ ይገባናል። ይህን በመፈፀም ፈንታ ለልጁ 'ኩራባቸው' የሚል ሰም የሚያወጣ አሮሞ፤ በድን ነው! ሙት ነው!» ሳይብጨባው አዳራሹን ደበላለቀው። ሀወኒ ቀጠለች፣

«ዳያሉአ የብሄር ጭቆና መኖሩን ሲያምን አፍአዊ አይደለም። ደርግ እንደፈፀመው አሮምኛ ቁዋንቁዋ በራዲዮ በመልቀቅ ብቻ የአሮሞን ህዝብ መብት መጠበቅ አይቻልም። የአሮሞ ህዝብ ቁንቁዋው በሬድዮ ባለመነገሩ አይደለም የተበደለው። በቋንቋው ያሻውን አለመናገሩ ነው ዋነኛ ችግሩ። በአሮምኛ እንማር፣ በአሮምኛ እንዳኝ ነው ጥያቄያችን። ባህልና መብታችን ይከበር፣ ራሳችንን እናስተዳድር ነው ጥያቄያችን። ባለፉት ዘመናት አማርኛ መናገር ለሚችግረው አንድ አሮሞ 'ገመድ አፍ' የሚል ስያሜ ያሸክሙት ነበር - ነፍጠኞች። አሰክ እነርሱ አሮምኛ ይናገሩና ይሞነሩት። አማርኛ ማወቅ እንደ እውቀት ተቆጥሮ ባለፉት ዘመናት ሁሉ አፈር ድሜ በልተናል። እድለኛ የተባልን ጥቂቶችም ቁዋንቁዋውን እንደምንም ለመድን። አማርኛ ሊያገለግለን የቻለው ግን እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነበር። ሰባተኛ ክፍል ላይ ተሸመድምዶ ወገቡን ይዞ ለእንግሊዝኛ አስረከበን። ያን ጊዜ ታዲያ ኢትዮጵያ በምትባለው ሀገር የምንኖር ብሄር ብሄረሰቦች ሁሉ ለእንግሊዝኛው 'ገመድ አፍ' ሆንን።»

ድንገተኛ ሳቅ አዳራሹን አነቃነቀው።

ሀወኒ ቀጠለች፣

«የኦሮሞ ህዝብ 'የራሱን እድል እስከመገንጠል ድረስ በራሱ ይወስናል' ሲባል 'ከኦሮምኛ ቀጥሎ ሁለተኛ ቁዋንቁዋችን ምን ይሁን?'

ቢባል ጭምር ያሻንን መወሰን እንደምንችል መረዳት አለብን። ምናልባት እውቀትን ለማሻሻል የተሻለ አቅም ያለውን እንግሊዝኛን ልንመርጥ እንችል ይሆናል። እዚህ ድረስና ከዚህም በላይ ሙሉ መብት ይኖረናል።

ዳዲኡስ - ለህዝቦች ያልተገደበ ሰብአዊና ዴሞክራሲያዊ መብት እንዲሰጥ ይታገላል ስንል የሌሎችን ሕዝቦች መብት እያፈነ አለመሆኑን ግን በጥንቃቄ መገንዘብ ይገባናል። ምክንያቱም ጊዜው የበቀል አይደለም። ሌላው ቀርቶ በክልላችን የሚኖሩ አሮሞ ያልሆኑ ወንድሞቻችን በኦሮምኛ ይናገሩ ዘንድ ልናስገድዳቸው አይገባም። የነፍጠኛው ስርአት እኛን አማርኛ እንድንናገር አስገድዶናል። ያንን በግልባጩ መፈፀም አይጠበቅብንም። ያንን ከፈፀምን በቀል ነው። የኦሮሞ ህዝብ ደግሞ ብቀላ ባህሉ አይደለም። ከጭቁኑ ያማራ ህዝብ ጋርም ጠብ የለንም። ነፍጠኝነት ስርአት ነው። ቅድም እንደገለፅኩት 'ኦሮሞ' የሚል ስማችንን 'ጋላ' በሚለው ተክቶ የሚናገር አንድ ማስቲካ ሻጭ አማራ ቢገጥመን 'ነፍጠኛ' ልንለው ከቶ አይገባንም። ያ ሰው አላወቂ ብቻነው። ከስርአቱ መወገድ ጋር በሂደት የሚጠፋ ብጥስጣሽ አመለካከቶች ስሜታዊ ሊያደርጉን አይገባም።»

ሀወኒ አምቦ ውሀ ተጉንጭታ ንግግርዋን አራዘመች፣

«... የነፍጠኞች ትምክህት መገለጫው አያሌ ነው። በአንድ ወቅት አልንበረከክ ብሎ ቁምስቅል ያሳያቸውን ጀግና የኦሮሞ ህዝብ ለማጥላላትና ስም ለማጥፋት ብዙ ተናግረዋል፤ ፅፈዋል። ጥቂቶቹን ለመጥቀስ፤ የኦሮሞ ህዝብ በ14ኛው ክፍለዘመን ከኢሲያ እንደፈለሰ፤ ከዚያም ማዳጋስካር ላይ እንዳረፈ፤ ከማዳጋስካር ደግሞ በሞምባሳ በኩል አሁን ኢትዮጵያ ወደምትባለው አካባቢ መምጣቱን የነፍጠኛው ስርአት ደብተራዎች ፅፈዋል። ይህ ኦሮሞን መጤና ባእድ ለማድረግ የሚደረግ ጥረት ነው።

«... የአማራ ገዢ መደብ 'ምሁራን' እኛን ጋላ፣ ጨካኝ፣ ተኩላ፣ ጭፍራ፣ አረመኔ፣ ከባህር የወጣ፣ ብለውን ሲያበቁ፤ ራሳቸውን ደግሞ አማራ፣ አምሀራ፣ የተመረጠ፣ ነፃነት ያለው ህዝብ፣ ሀራ - ሁር - ጨዋ፣ ነፃነት ያለው ወገን - አሸናፊ - ድልነሽ - ዋና አለቃ ሲሉ በመዝገበ ቃላታቸው ገልፀውታል። ይህ የምላችሁ በነጭ ወረቀት ላይ የታተመ ነው። እነዚህ ሰዎች አምባገነን ብቻ ሳይሆኑ ቂሎችም ነበሩ። ትምክህታቸውን በሚመስል መንገድ ማንፀባረቅ እንኩዋ አልቻሉበትም። እዚህ ላይ ለያይተን ማየት የሚገባን ቁም ነገር የአማራው ገዢ መደብ ለአማራው ጭቁን ህዝብ የቆመ እንዳልነበር ነው። የነፍጠኛው

ስርአት ገዢዎች የጠፉ ቤት አግዳሚ ወንበር ላይ ተደርድረው፤ ጠመንጃቸውን እየወለወሉ 'አማራ -ሀራ - ሁር - አም - ሀም- ሀራ-' ሲሉ ነው እድሜያቸውን የገፉት።»

ግማሽ ሰአት የአረፍት ጊዜ ተሰጠ።

በአረፍት ሰአት የኮንፈረንሱ ተሳታፊዎች ሀወኒን ከበው አድናቆታቸውንና ምስጋናቸውን ያጉርፉላት ጀመር።

«በኦሮሞነታችን ክብር እንዲሰማን አደረግሽ» የሚሉ አስተያየቶችን ጭምር አዳመጠች። ይህን መሰሉ ፖለቲካዊ ትንታኔ በመፅሀፍ መልክ ተዘጋጅቶ ለኦሮሞ ህዝብ ሁሉ ቢዳረስ ጠቃሚ አስተዋፅኦ እንደሚያበረክት ጭምር ገለፁላት፣

ከአረፍት በሁዋላ ሀወኒ ካቆመችበት ቀጠለች፣

«እኛ የዳዲኡስ - ኢህአዴግ አባላት አማራ ጨዋ አይደለም፤ ጀግና አይደለም የሚል እምነት የለንም። አማራ ጀግናና ጨዋ ህዝብ ነው። የዘረኛ የዘፈን ካሴት ሲገለበጥ ግን ኦሮሞን 'ጨካኝ፣ አረመኔ' እያለ ማዜም የለበትም ነው የኛ ጠንካራ እምነት።»

ጭብጨባው ከዳር እዳር አስተጋባ።

«የነፍጠኛው ስርአት አራማጆች የኦሮሞን ህዝብ ከጭቁኑ የአማራ ህዝብ ለማጋጨት በአያሌው ጥረዋል። ምክንያታቸው በጣም ግልፅ ነው። ጭቁኑ የአማራው ገበሬ ከኦሮሞ ህዝብ ጋር ካልተጋጨ የነፍጠኛው ስርአት ሀይል ያጣል። አይበገሬውን የኦሮሞ ህዝብ ለመቀጥቀጥ መሳሪያ የሚያደርጉት ከኦሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ህይወት የሚገፋውን ምስኪን የአማራ ህዝብ ነው። የኛን ሀይል ለመቀዋቀዋም የአማራውን ገበሬ በባዶ ትምክህት ሰማይ ጥግ ሊሰቅሉት ጥረዋል። በኦሮሞ ላይ የበላይነት ስሜት ያድርበት ዘንድ በሀይማኖቱ በኩል ሳይቀር ሰበካ ያካሂዱ ነበር። ዛሬ በጥንቃቄ ልናጤነው የሚገባን ጉዳይ ቢኖር ታዲያ፤ ነፍጠኞች ለቀበሩት አሳሳች መርዝ መጠቀሚያ እንዳንሆን ነው። ጭቁኑ አማራ ትምክህተኛ ገዢዎች የቀበሩትን የተንኮል መርዝ እንዲገነዘብ ማድረግ አለብን። ያን ጊዜ አጋራችን ይሆናል። ይህን የምላችሁ በሚቀጥሉት አመታት ሳይሆን ወራት ውስጥ ደርግ ወድቆ የኦሮሚያ ህዝብ ራሱን በራሱ ማስተዳደር እንደሚጀምር ስለማምን ነው።

«...ትምክህተኞች ሰይጣናዊ ባህርይ የተላበሱ እኩዮች ስለሆኑ በነርሱ የንቀትና የጥላቻ ዝባዝንኬ እየተገፋን የኦሮሞን ህዝብ ጥቅም በሚጉዳ አፍራሽ መንገድ እንዳንጉዋዝ መምከር አሻለሁ። ከንግዲህ ነፍጠኞች ከዛፉት በላይ ሊናገሩ እንደማይችሉ ከወዲሁ ማመን

አለብን:: ምናልባት በ«ራዕየ ማርያም» ያለፈሩትን ብቻ ባነሳላችሁ የትምክህተኞችን መረን የለቀቀና የከረፋ አመለካከት በቅጡ መገንዘብ ያስችላችሁዋል:: የኦርቶዶክስ ቤተክርስትያን 'ማርያም የታያት ራእይ' ብላ በ1960 ባሳተመችው በዚሁ መፅሀፍ 'ያንዱ ነፍስ፣ በአንዱ ላይ ሲወድቅ አየሁ:: እኔም 'ምንድን ናቸው?' ብዬ ልጄን (እየሱስን) ጠየቅሁት:: እርሱም 'አራስ መርገም፣ ደንቆሮ፣ እስላም፣ ጋላ፣ ሻንቅላ፣ ፈላሻ፣ ናቸው:: ፈረስ፣ አህያና ግመልን በወሲብ የሚገናኙ...' እያለ ይቀጥላል...»

አዳራሹ በድንገተኛ ድንጋጤ ተመታ::

የኰንፈረንሱ ተሳታፊዎች ጆሮአቸውን የተጠራጠሩ ያህል እየተዘዋወሩ ርስበራስ ይታያዩ ያዙ:: የሰሙትን ባለማመን ወይም 'የት ነው ያለነው?' በሚል ስሜት ግራ የተጋቡ ገፅታዎች ታዩ:: 'ትምክህተኞች በኦሮሞ ላይ ያላቸው ጥላቻና ንቀት ይህን ያህል የገፋ ኖሮአልን?' የሚል ጥያቄ በተሰብሳቢዎቹ ገፅታ ላይ እረብቦ በግልፅ ተስተዋለ::

ሀወኒ ረገብ ባለ ድምፅ ቀጠለች፣

«... ትምክህተኞች እነዚህ ናቸው:: ተራ መሀይሞችም ናቸው:: የአለም ክርስትያኖች ሁሉ የሚቀበሉትን ቃል እንኩዋ ማክበር አልቻሉም:: እየሱስ ክርስቶስ እንደነርሱ ዘቅጦ ኦሮሞን የሚሰድብ አድርገው አዩት:: የአምላካችን ልጅ የሚሉትን መሲህ ከነርሱ ጋር የጠጅ ቤት ወንበር ላይ አኑረው 'አማራ - ሀራ - ሁር- ሀም-' የሚለውን ዜማ ሊያዘፍኑት ሞከሩ:: መፅሀፍ ቅዱሳቸውን ወርውረው ሌላ የጥንቆላ ቃል መፃፍ ጀመሩ:: ኦሮሞን የሚንቅ እየሱስ ፈጠሩ:: ጣኦት አመለኩ:: መልሰው ግን እኛን 'ሀይማኖት የለሽ' ሊሉን ይሞክራሉ:: የነርሱ አምላክ ማነው? እየሱስ? እግዚአብሄር? አይደለም! የነርሱ አምላክ ትምክህታቸው ነው:: የባዶ ትምክህታቸው መድረሻ ደግሞ ሄዶ ሄዶ ኦሮሞን ለይቶ የሚንቅ! አማራን ለይቶ በሚያከብር እየሱስ በመፍጠር ተጠናቀቀ:: ይህ ሀቅ ነው::

ይህ ሀቅ ግን መሀይምነት እንጂ ሌላ ስም ሊሰጠው አይችልም:: እኔ በግሌ ትምክህትን ራሱ በሁለት እከፍለዋለሁ:: ደንቆሮ ትምክህተኞችና የሰለጠኑ ትምክህተኞች:: ጥሎብን ለመቶ አመታት በደንቆሮ ትምክህተኞች ጠመንጃ ስር ወደቅን:: ምንም እንኩዋ የትምክህት ጥሩ ባይኖረውም! ዛሬ ኦሮሚያ ነፃነትዋን ስትቀዳጅ ከደንቆሮዎቹ ትምክህተኞች የምትረከበው በሺህዎች የሚቆጠሩ አረቄ ቤቶችን መሆኑ ሲታሰብ ከልብ ያሳዝናል:: ያንገበግበናል:: ይህ በኦሮሞዎች ላይ ብቻ የደረሰ በደል አይደለም::

ጐጃም ብትሄዱም የአማራው ገበሬ ከኦሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ህይወት ሲገፋ ነው የምታገኙት:: ትግራይ ደሞ የከፋ ሁኔታ ታያላችሁ:: የትግራይና የአማራ ህዝብ ከነፍጠኛው ያገኙት ገፀ በረከት ቢኖር 'ሰው' መሆናቸው ስለታመነላቸው ብቻነው:: በተቀረ ሌላው ሁሉ ያው ነው:: ዛሬ በጋራ የምንታገለውና መታገል ያለብንም ለዚህ ነው»

ወረቆቶችዋን ስታገለባብጥ ቆይታ፤ ደሞ ቀጠለች፣

«...ምኒልክና የነፍጠኞቹ ስርአት የኦሮሞን ህዝብ ብቻ ሳይሆን የደቡብ ህዝቦች ወገኖቻችን ላይ ጭምር የከፋና የመረረ በደል አድርሰዋል:: የወላይታ ህዝብ በማንነቱና በባህሉ የሚኰራ ህዝብ ነበር:: ምንም እንኩዋ በወቅቱ በነበረው የጦና አገዛዝ 'ፍትሀዊ አስተዳደር' ነበር ለማለት ባንደፍርም የወላይታ ህዝብ በራሱ ሰው መተዳደር መቻሉ አብይ ትርጉም ነበረው:: ቢያንስ ህዝቡ በማንነቱ አያፍርም ነበር:: መቼም የወላይታ መሬት ለም መሆኑ ይታወቃል:: ህዝቡ ጀግናና ቅን ነው:: ወላይታዎች በአካባቢው ገናና ነበሩ:: በወቅቱ ምኒልክ ወላይታን ሲወር በህዝቡ ላይ የፈፀመው ግፍ በአይነቱ እጅግ አሰቃቂ ነበር ሊባል ይችላል:: ጐጆ ያቃጥሉ ነበር:: የማረኩትን ሰው ሁሉ አርደዋል:: ህዝቡን ጨፍጭፈው ሲያበቁ እንስሳትን ይወርሱ ነበር:: ጦና በተማረከበት ውጊያ ብቻ 18ሺህ እንስሳት ከህዝብ መዘረፉ ተመዝግቦአል:: የወላይታ ህዝብ የተበገረው ዘመናዊ ጠመንጃ ከታጠቁ ወራሪዎች ጋር በተራ ጦር በመግጠሙ እንጂ የህልውናው መሰረት የሆነውን ራሱን የማስተዳደር መብቱን ለማስከበር ህዝቡ እጅግ ከባድ መስዋእትነትን ነበር የከፈለው:: ነፍጠኞች በጀግናው የወላይታ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ በከብት ዘረፋና በገደላ ብቻ አላበቃም:: ሁለት ሺህ ያህል የወላይታ ወጣቶችን ከየጐጆአቸው መንቅረው እያወጡ በባርነት ሸጠዋቸዋል:: ይህ ድርጊት 'የጥንት ታሪክ' ተብሎ የሚተው አይደለም:: በዛሬው የወላይታ ህዝብ አመለካከት ላይ ከባድ ተፅእኖ ማሳደሩ መታሰብና መነገር አለበት:: በብሄረሰቡ አባላት ላይ ማንነትን የመሸሽ ዝንባሌ የሚታየው የነፍጠኞች ስርአት በፈፀሙት መረን የለቀቀ ግፍና የስነ ልቦና ጦርነት ምክንያት ነው:: ነፍጠኞች፣ ዘርፈውና ገድለው ወደ መጡበት ቢመለሱ ደግ ነበር፣ ግን አልሆነም:: ሰብእናን የመግደል ክፉ ልማድ ነበራቸው:: አንዳንዶቻችን የወላይታን ህዝብ ታሪክ ባለማወቅ እስከቅርብ ጊዜ ድረስ 'ወላሞ' እያልን ስንጠራቸው ነበር:: የወላይታ ህዝብ 'ወላሞ' የሚለውን ስያሜ አለመቀበል ብቻ ሲሆን ቃሉን ሲሰማው ጭምር ክፉኛ ይቆጣል:: ምክንያቱ ግልፅ ነው:: 'ወላሞ' የሚለው ቃል «ዋ! ላሞ» ከሚለው የመጣ ነው:: ነፍጠኞች «ከብቶች ናችሁ! ላሞች ናችሁ» ሊሉዋቸው ስለፈለጉ እንደዘበት የብሄረሰቡ አባላት ላይ የለጠፉት የንቀት ስያሜ

ነው። ምኒልክና ነፍጠኞቹ የፈለሰፉትን ይህን ስድብ የሀይለስላሴ ስርአት እንዳለ ተቀብሎ ነበር ያስተናገደው። ደርግም 'ጃንጀሮ' የሚለውን ስያሜ ተቀብሎ አሁን ድረስ ይጠቀምበታል። 'ጃንጀሮ' በሚል ስያሜ የሚጠራው ብሄረሰብ ትክክለኛ ስም 'የም' ነው። ጃንጀሮ የተባሉት ተራራ ላይ ወጥተው ወራሪያቸውን በድንጋይ ስለፈጁት ነው፤ ዝንጀሮ ለማለት 'ጃንጀሮ' የሚል ስያሜ ሰጥተው ህዝብን ያህል ነገር በደንታ ቢስነት የሚያዋርዱት። የነፍጠኛው ስርአት ክርፋት እዚህ ድረስ ጠልቆ ሊሰማን ይገባል። 'ነፍጠኞች ይዜን ያህል ኦሮሞ ፈጅተዋል' ስንል መሳሳት የሌለበን አንድ ታላቅ እውነት አለ። የቀረው ግን ከሞት አምልጠአል ማለት አይደለም። ቀሪውንማ በቁሙ ለመግደል ነው የተሞከረው። አንድን ህዝብ ደግሞ በቁም ከመሞት የከፋ አደጋ ከቶ ሊገጥመው አይችልም። ግን አልተቻላቸውም። እነሆ የጭቁን ህዝቦች አመፅ በርትቶ ጠራርጐ እያጠፋቸው ነው። የነፍጠኛውን አመለካከት የተሸከመው የፋሺስት ስርአት ዛሬ በመቃብሩ አፋፍ ላይ ይገኛል።

«እስካሁን የገለፅሁትን የማጠቃለለው የነፍጠኛው ስርአት በኦሮሞ ህዝብ ላይ ብቻ ሳይሆን በሌሎች ህዝቦች ላይ ጭምር በደል ያደረሰ «ስርአት» መሆኑን፤ በደል ስንል ደግሞ ስለተገደሉ ብቻ ማንነራጉር እንደሌለብን፤ ከፍተኛ አደጋ የደረሰው ከሞት ተርፈው የስነልቦና ቀውስ በደረሰባቸው ወገኖቻችን ላይ መሆኑንና በዚያን ጊዜ የተዘራው መርዝ ደግሞ በኛ ላይ ሳይቀር ተፅእኖ እንደሚያሳድር ተገንዝበን፤ ያንን ክፉ ነቀርሳ ነቅለን ለመጣል፤ በቅድሚያ እያንዳንዳችን በግለሰብ ደረጃ በማንነታችን የመኩራትን ባህል ማዳበር እንደሚገባን በመግለፅ ነው። ድል የሚገኘውም ሌሎችን በመርገምና በመጥላት ሳይሆን ማንነታቸውን በማክበር ብቻ ነው። እንግዲህ መገናኛ ለአዲሱ ጉዞ እንዘጋጅ። እኛ ማንነታችንን ካከበርነው ሌሎች ያከብሩናል። ራሳችን ያልተንከባከብነውን ማንነታችንን ግን ሌሎች ውሀ እያጠጡ ሊከባከቡልን እንደማይችሉ ማጤን ይገባናል።»

... ውይይቱ በዚህ መልኩ በሰፊው ቀጥሎ ከዋለ በሁዋላ ከተሰብሳቢዎቹ ጥያቄዎች እየተሰነዘሩ ምላሽ ሲሰጥባቸው ቆየ። ሀወኒና ሰለሞን እየተጋገዙ ማብራሪያዎችን ሰጡ። በውይይቱ ማጠቃለያ ላይ የተነሳች አንድ ጥያቄ ግን በተለየ ሁኔታ ትኩረት ሳበች። ጥያቄውን ያነሳው ነቀምቴ ላይ በመምህርነት በማገልገል ላይ የነበረ አንድ ጉልማሳ የሸዋ ኦሮሞ ነበር፤ በኩንፈረንሱ ስርአት መሰረት ስሙን ተናግሮ ሲያበቃ፣

«ሀወሀት የአኩልነትን መንፈስ እስከመጨረሻው ጠብቆ ይሄዳል' ብላችሁ እንድታምኑ ያደርጋችሁ መሰረታዊ ነገር ምንድን

ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበ።

ሰለሞን ምላሽ ሰጠ፣

«... በጋራ የምንጥዋዘው ተመሳሳይ አላማና ግብ ስላለን እስካለን ድረስ ብቻ ነው። ስለተማማልን ወይም ስለተዛመድን አይደለም። ህወሀት በኽርግራም የሚመራ የፖለቲካ ድርጅት ነው። ለትግራይ ህዝብ የቆመ ድርጅት ነው። ዳዱኡአም እንዲሁ ለኦሮሞ ህዝብ ይሰራል። የሚያማክለን ደግሞ የኢህአዴግ ኽርግራም ነው። በኢህአዴግ ኽርግራም የተቀመጠው አሰራርና እምነት ከተጣሰ ግን ኢህአዴግ የሚባል ድርጅት አይኖርም። በተጨማሪ ከደርግ መንግስት መውደቅ በሁዋላ የኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰብ ህዝቦች ህገመንግስት ያፀድቃሉ። ህገመንግስቱ የኦሮሞን ህዝብ ብቻ ሳይሆን የመላው ኢትዮጵያን ብሄር ብሄረሰቦች ህዝቦች መብቶች ያከብራል ብለን እናምናለን። የህዝብ ራስን በራስ የማስተዳደር ዋስትና ህዝቡ ራሱ ተወያይቶ የሚያፀድቀው ህገመንግስት ነው። የግለሰቦችና የፖለቲካ ድርጅቶች ቅን ልቦና ለማንም ዋስትና ሊሆን አይችልም። እንዲያ ማሰብም ተገቢ አይደለም።»

ሰለሞን ተናግሮ ሲያበቃ ሀወኒ ተጨማሪ አስተያየት ለመስጠት እንደምትፈልግ ገልፃ ቀጠለች፣

«ዳዱኡአ ከህወሀት ጋር ግንባር ፈጥሮ እየሰራ ይገኛል። 'ከህወሀት ተፅእኖ ምን ያህል ነፃ ነው?' የሚል መሰለኝ የወንድሜ ጥያቄ። ጥያቄውን ግልፅ ካደረግነው ለምላሽ አያስቸግርም ብዬ ነው። ተሳስቼ ይሆን?»

«ልክ ነው!» የሚል ድምፅ ተሰማ።

ሀወኒ ቀጠለች።

«በቅድሚያ በራሳችን ልንተማመን ይገባናል። 'ተከታይ ነን' የሚል ስሜት ከአእምሮአችን ይውጣ። ይህ አመለካከት እንዴት ሊከሰት እንደቻለ ይገባኛል። የዛሬ አይደለም። የመቶ አመት ውጤት ነው። ጥያቄውን ያቀረበው ሰው ካልተሳሳትኩ ስሙን 'ይታገሱ' ያለ ይመስለኛል። 'ይታገሱ' የኦሮሞ ስም አለመሆኑ ሁላችንም ይገባናል። አባቱ ወይም እናቱ የአማራ ስም ለምን እንዳወጡለት እንረዳለን። ይታገሱ ምናልባት በቀጣዩ ዘመን ስሜን ወደ 'ሀጉሲ' እንድለውጥ እገደድ ይሆናል ብሎ ቢሰጋም አይደንቀኝም»

አዳራሹ በድንገተኛ ሳቅ ከስሩ የተነቀለ መሰለ።

ሳቁ በቀላሉ አልበርድ አለ። ሀወኒ ፀጥታ ይሰፍን ዘንድ አጨበጨበች። ውካታው ጋብ ይል ጀመር፣

«በእኔ እምነት ይታገሱ ያቀረበው ጥያቄ የኛ ስጋት ሊሆን አይገባም። ሰለሞን እንደገለፀው ከደርግ ውድቀት በሁዋላ ኦሮሚያ ራስዋን የምታስተዳድረው በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች ቸርነትና ፈቃድ አይደለም። በመሰረቱ ደርግን ጠራርጐ ሊያጠፋው የተቃረበውን የህዝብ ትግልና ቁጣ የፈጠረው ጭቆና እንጂ ስልጣን የማግኘት ፍላጐት አይደለም። በምኒልክ ዘመን የነበሩት የአርሲው ሮባ ዳዲ ዛሬ ጊዜው የኛ አይደለም። አይበገሬነታችንን ግን አሳይተናል። ልጆቻችን ወራሪውን ጠላት አርበድብደው የሚያባርሩበት ጊዜ ግን ሩቅ አይደለም። ያ ዘመን እንደሚመጣ ደሞ እርግጠኛ ነኝ ብለው ነበር። ይህን ያሉት ነብይ ስለሆኑ አልነበረም። ህዝቦችን ለዘልአለሙ በባርነት መግዛት ከቶ የማይቻል እውነታ መሆኑን ስለተገነዘቡ ይመስለኛል። ሮባ ዳዲ እንደተነበዩት የጨቋዋኞች ጊዜ አክትሞአል። የህዝብ ሀይል በርትቶአል። ዛሬ ህወሀት በነፍጠኛው መንገድ ሊቀጥል ቢፈልግ እንኳ አይቻለውም። የኦሮሞ ህዝብ ያቆመዋል። ዋለልኝ መኮንን እንዳለው ወደድንም ጠላንም በኢትዮጵያ ውስጥ የሶማሌ ብሄርም ይኖራል። ከሶስት ሚሊዮን የማይበልጠው የሶማሌ ብሄረሰብ ከሀያ ሚሊዮን በላይ ከሚሆነው የኦሮሞ ህዝብ እኩል መብት ይኖረዋል። ይህንን ፅንሰ ሀሳብ ነው ልንገነዘብ የሚገባን። ምክንያቱም ህወሀትም ሆነ ዳዱኡአ እየታገሉ ያሉት በብዛትና በሀይል የሚገኝ የበላይነት ያክትም ዘንድ ነው ብዬ እምናለሁ። ይህ ተቀልብሶ ሌላ መልክ ከያዘ ግን አብረን የምናየው ይሆናል።

ማሰብ ያለብን ግን የዳዱኡአ ህልውና የሚከበረው በህወሀት መልካም መሆን ወይም አለመሆን ሳይሆን ለኦሮሞ ህዝብ ባለው ታማኝነት ብቻ መሆኑን ነው። የኢህአዴግ አባል ድርጅቶችን ያሰባሰባቸውም የፀረ ጭቆና አቁዋማቸው ነው። አባል ድርጅቶቹ በመራራው ትግል ውስጥ፤ በመስዋእትነት መድረክ ላይ በአላማ የተሳሰሩ እንጂ ጠላ ቤት ተገናኝተው ማህበር ያቁዋቁዋሙ ታላላቅ እድሮች አይደሉም ...»

አዳራሹን ያናጋው ሳቅ የጀመረችውን ሳያስጨርሳት ቀረ። ስሜታዊነትዋ ለራስዋም አሳቃት። ሳቁ ፈጥኖ አላባራም ...

በዚያን አለት ማምሻውን ህወኒ ህየሱም ካረፈበት ጊዜያዊ ማዘገሚ ጣቢያ ስትደርስ ያልጠበቀችው ትርኢት ነበር የገጠማት። ቤቱ በኢህአዴግ አመራር አባላት ተሞልቶአል። በሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። በጨለማው ውስጥ ክንፈ ገብረመድህንን አየችው። እጁን እያወራጨ ይናገር ነበር። ኩምሳም አለ። አባዱላ ገመዳ፣ አዲሱ ለገሰ፣ አሊ ኢብራሂም፣ ሁሉም የኢህአዴግ አመራር አባላት ናቸው።

«ግቢ» አላት በጥበቃ ስራ ላይ የነበረው ታጋይ «...አንቺን እየጠበቁሽ ነው።»

ዘልቃ ገባች።

የኢህአዴግ መሪዎች ከየተቀመጡበት እየተነሱ የሞቀ ሰላምታ አቀረቡላት።

በምሽቱ ተሰባስበው የሚያወሩት በአለቱ ስለተካሄደው ኮንፈረንስ ነበር። ህወኒ ስምዋ ሰማይ ጥግ ደርሶ ጠበቃት። የኮንፈረንሱ ተሳታፊዎች በህወኒ ማብራሪያ መመሰጣቸው፤ አቀራረብዋ በእድገት ሳቢ እንደነበር እያነሱ ሲያወጉ አመሹ።

- 4 -

ግንቦት 13 ቀን፣ 1983 ኩሉነል መንግስቱ ሀይለማርያም አገር ጥሎ ሸሸ። የአለም ሚዲያዎች ይህንኑ ርእሰ ወሬ ከዳር እዳር ነዙት። ትኩረት ወደ ኢትዮጵያ ሆነ። የኢህአዴግ ስም በአያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ እየተነሳ ይወገዝና ይወደስ ገባ። ህዝቡ የለውጡን አየር ሙሉ በሙሉ ይተነፍሰው ያዘ። የኢህአዴግን ማንነት በትጡ የማያውቁ ሳይቀሩ «ከጭራቁ ደርግ የማይሻል ከቶ አይኖርም» በሚል ስሜት ኢህአዴግን በተስፋ ለመቀበል ተዘጋጁ።

ወሬው ባሻው መንገድ ይጉዋዛል ...

የመሀል አገር ሰዎች «የኢህአዴግ ተዋጊዎች አንድ ጉሬ ያካክላሉ» እያሉ አዳነቁ። «የሰላም ጥሪ» የመሳሰሉ ቃላት መደመጥ ጀመሩ። በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን «ሰላማዊ የፖለቲካ ውድድር» የመሳሰሉ ቃላትን ማነሳሳት ጀመሩ።

አዳዲስ ቃላት ፈለ ...

«ሀሳብን በነፃ መግለፅ» «ሰላማዊ ሰልፍ የመውጣት መብት» የመሳሰሉ ጉዳዮች ከተረሱበትና ከተወረወሩበት ብቅ ብቅ አሉ። «ኤርትራ» ርእሰ ወሬ ሆነች። «የባህር በር ማጣት» የሚያስተክዝ አጀንዳ ነው ሲሉ የሚወተውቱ ሰዎች ተደመጡ። «እናንት አስመሳይ ተከላዎች! በባህር በር ስም ፈጃችሁን! በኢትዮጵያ አንድነት ስም ጨረሳችሁን! ደማችንን እንደ ሽንኩራ አገዳ መጠጣችሁት! መብቶቻችንን ነፍጋችሁ በራስ የመተማመን ወኔያችንን ሰለባችሁት! ሆዳሞች! አሁን ከአባይ ወንዝ የረዘመ ምላሳችሁን ሰብስቡ! በቃችሁ! ጊዜው የጀግና ታጋዮች ነው! ጊዜው የህዝብ ልጆች ነው!» የሚሉ ስሜታዊ ቁጣዎች እዚህም እዚያም አስተጋቡ።

ኢህአዴግ በርግጥም በድል ደጃፍ ላይ ነበር ...

በሰላም በትግል - በፋና ኢህአዴግ - በዘመቻ ቴዎድሮስ - በዘመቻ ቢሉሱማፍ ወልቁጡማ - በዘመቻ ዋለልኝ ጉዞዎቹ የድልን አዝመራ አፍሶ በወርሀ ግንቦት ማብቂያ አዲስ አበባን ቀለበት ውስጥ አስገባት። የኢትዮጵያን መንግስት አስተዳደር በጊዜያዊነት ለመረከብ ተዘጋጀ። ወደ አዲስ አበባ የሚያስገቡ በሮች በሙሉ በቁጥጥር ስር ዋሉ።

* * *

ሀወኒ ዋቆ በዚህ ታሪካዊ ከበባ ላይ መገኘት ሳትችል ቀረች። በዳግም የአምቦ ማጥቃት በክላሽንኮቭ ጥይት ተመታች። ሀየሎም ይህን ክፉ ዜና ሲሰማ በእጅጉ ደንግጦ፣

«ተሰዋች!?» ሲል ጮኸ።

አለመሰዋትዋን ገለጡለት። ወዳለችበት በርሮ ሲደርስ ወደነቀምቴ ሊወስድዋት መኪና ላይ ሲጭኑዋት ደረሰ።

«ሀወኒ!»

ፈገግ አለች - የደከመ ፈገግታ።

አይኖችዋ ግን ብሩህ ነበሩ። ሀየሎም ወደ ታጋዩ ሀኪም ዘወር አለ፣

«እንዴት ናት?»

«ሆድዋ ላይ ነው። ደህና ናት። ደም ግን ፈሶአታል!»

«አትረበሽ!»አለችው - ሀወኒ «... ደህና ነኝ።»

«ወደፊት አትለፊ ብዬሽ ነበር» ሲለ አልጮመጮመ።

«ሀየሎም!» አለች።

መልስ አልሰጣትም።

ያንኑ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ተወራጨ።

«አንድ ግጥም ልንገርህ?»

አሁንም መልስ አልሰጣትም።

የመኪናዋ ሞተር ሲቀሰቀስ ሀየሎም ተጠግቶ ጉንጭዋ ላይ ሳማት።

በጆሮዋም፣ «ኦሮሞዎች ይፈልጉሻል። መሞት የለብሽም» አላት።

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

የአዲስ አበባ በሮች በታጋዮች ታጥረዋል። አዲስ አበባን የከበበውን ጦር አማክለው የሚመሩት ማዘዣ ጣቢያቸውን ለገዳዲ ላይ ያደረጉት ዓድቃን ገብረተንሳኤና አበበ ተክለሀይማኖት (ጆቤ) ነበሩ። ታምራት ላይኔ መለስ ዜናዊን ተክቶ በበላይነት ይመራል። በየበሮቹ ያሉት የኢህአዴግ ከፍተኛ አመራር አባላት የመጨረሻዋን መመሪያ ከለገዳዲ ይጠብቃሉ። በደብረዘይት መንገድ ሳሞራ የኑስና በረከት ስምዖን፤ በአምቦ ሀየሎም አርአያና አለምሰገድ ገብረአምላክ፤ በሰንዳፋ ምግበና ገብረኪዳን አንዲሁም ሀይሌ ጥላሁን፣ አዲሱ ለገሰ፣ ባጫ ደበሌ እና ሌሎችም የማእከላዊ ኮሚቴ አባላት አዲሳባን አሻግረው እያማተሩ፤ የቦርሜዳ መገናኛ ሬዲዮኖቻቸውን ከበዋል።

ስዩ አብርሀ ትግራይ - ሀገረ ሰላም ነበር። መለስ ዜናዊ ለንደን። በአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት የአፍሪካ ጉዳይ ሀላፊ ሚስተር ቨርማን ኮሆን ደርግ፣ ኢህአዴግና ኦነግን ለማደራደር በጠራው ስብሰባ ላይ ለመገኘት ከትግራይ በረሀ ወደ ለንደን አትንቶ እዘያው ነበር። ስዩ ከለገዳዲና ከለንደን ያለማቋዋረጥ ግንኙነት ያደርጋል። አደሮኘላኖች አዲሳባ ላይ እንዳያርፉና ካዲሳባም እንዳይነሱ የኢህአዴግ መሪዎች ጥብቅ ትእዛዝ በመስጠታቸው እያንዳንድዋ ደቂቃ ትንፋሽ ታሳጥራለች። የአለም ሚዲያ ትኩረት አዲስ አበባ ዙሪያ ላይ አነጣጥሮአል። አዲስ ነገር ሞልቶአል። ደግና ክፉ አዳዲስ ነገሮች ...

ወሩ ወርሀ - መዋርት ነው።

አዲሳባ የሞቃዲሾና የሞናሮቪያ እድል እንደሚገጥማት ሁሉም ተንብዮ አብቅቶአል። የስጋት ወሬ የእያንዳንዱን ኢትዮጵያዊ ጆሮ የሚያቃጥልበት ጊዜ ነበር። የኢህአዴግ ባላንጣዎች 'የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት - እስከመገንጠል' የሚለው አንቀፅ ተግባራዊ ከሆነ ኢትዮጵያ የምትባለው ሀገር እንደሚያከትምላት እየወተወቱ የድፍን ኢትዮጵያን ህዝብ አስጨነቁ። መገንጠል በኤርትራ እንደማያበቃ፤ የኦሮሚያ ጉዳይ ራሱ ያለቀለት መሆኑን አወጁ። ሻእቢያና ወያኔ ኢትዮጵያን የማጥፋት ድብቅ አጀንዳ አላቸውና የኢትዮጵያ ህዝብ ሆይ አይንህን ክፈት ሲሉ አስጠነቀቁ። በዚሁ ሰሞን ታዲያ የኤርትራ ህዝብ ታጋዮች መሪ ኢሳይያስ አፍወርቂ ስለ ተቃዋሚዎች ተጠይቆ አንድ አጭር ምላሽ ሰጠ።

«... ውሾቹ ይጮሀሉ... ግመሉ ጉዞውን ቀጥሎአል።»

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

እለቱ ግንቦት 19 ቀን ነው - 1983። በወታደራዊ የሰአት አቆጣጠር 16:30። የኢህአዴግ ዋና ፀሀፊ የመለስ ዜናዊ መልእክት የህወሀት አመራር ዋሻ ከሚገኝበት ሀገረሰላም ደረሰ - በሳተላይት። መልእክቱ የለንደኑ ድርድር መፍረሱንና የመጨረሻው ዘመቻ እንዲፈፀም የሚያዝ ነበር - ዘመቻ ውጋጋን። ስዬ አብርሀ ከለገዳዲ ጋር ተገናኘ። እና አጭር መመሪያ።

ለገዳዲ ከፍተኛ ኮረብታ ላይ የነበረው ጻድቃን ገብረትንሳኤ በጦር ሜዳ የመገናኛ ሬድዮው በየበሮቹ ያሉትን ኮማንደሮች ይፈልግ ጀመር።

እነሆ ... ወገግ ከማለቱ በፊት ዘመቻ ውጋጋን ይጀመራል። ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ በአይነቱ ልዩ የሆነ ውጋጋን መታየቱ የማይቀር ነው። ውጋጋኑ መታየት ሲጀምር ደግሞ የኢህአዴግ ሬድዮ አብዛኛው ህዝብ በድል አብሳሪነትዋ የሚያውቃትን «የሰሜኑ ኮከብ» የተሰኘችውን የትግል ሜዳ ዘፈን ለመጨረሻ ጊዜ ያስደምጣል። ለመጨረሻ ጊዜ ...

ሰማዩም

የኦሮሞዎች ነው

ምእራፍ አስር

- 1 -

የኢህአዴግና የኤርትራ ተዋጊዎች የደርግን ሰራዊት እንደ አቡዋራ አቦነኑት። የኤርትራና የኢትዮጵያን ምድርም ከጥግ እስከ ጥግ ነፃ አወጡዋቸው። ሊማረክ የፈቀደውን ማረኩት። አሻፈረኝ ያለ በደረቱ ሙሉ ጥይት ታቀፈ። እጅግ አብሪተኛ የነበሩትና ራሳቸውን ከፈጣሪ በላይ የሰየሙት የደርግ ሹማምንትም በራዲዮ የተደረገላቸውን ጥሪ ያለማወላወል ተቀብለው ወደ ወህኒ በሰልፍ ሲገቡ በኢትዮጵያ ቴሌቭዥን ለህዝብ ታየ።

በርግጥ የጦር መሳሪያው ጦርነት አልቆአል። ሰላማዊው

የትግል መድረክ ግን ተከፍቶአል። ሆኖም የጦር መሳሪያው ትግል ስለማለቁና ሰላማዊ መድረክ ስለመከፈቱ እርግጠኛ ያልሆኑ አያሌ ነበሩ።

በተለይም በብሄር መደራጀት የፈጠረው ስጋትና ውዥንብር ማንኛውም ዜጋ ጆሮውን አንቅቶ የሚከሰተውን እንዲያዳምጥ አድርጎታል። ከዚህ ቀደም እምብዛም በግልፅ ያልተሰሙና ያልተለመዱ ስሜቶች በአደባባይ ፀሀይ ሞቁ። የአማራነት ... የአሮሞነት ... የትግራዋይነት ... የወላይታነት... ስሜቶች! እንደሰደድ እሳት ይያያዙ ጀመር።

* * *

አስመራ ከተማ በታላቁ ቤተመንግስት በተዘጋጀው ልዩ የራት ግብዣ ላይ አናሌ ዋቆ የተከበረ ስም ይዞ ተገኝቶአል። የኤርትራ፣ የኢህአዴግና የአነግ ከፍተኛ ባለስልጣናት የግብዣው ተሳታፊዎች ነበሩ። ግብዣው የኤርትራ ህዝብ ለነፃነቱ ያደረገው ትግል በድል መጠናቀቁን አስመልክቶ እንደተዘጋጀ ይነገር እንጂ ድብቅ ተልእኮ እንዳለው ግልፅ ነበር። ይህን በመሰለ የመገናኛ መድረኮች በርካታ ቁምነገሮች እንደሚፈፀሙ ፖለቲከኞቹ አሳምረው ያውቃሉ። የዚህን ግብዣ ትኩሳት የጨመረው የኤርትራው ኢሳይያስ አፍወርቂ፣ የኢትዮጵያው መለስ ዜናዊ እንዲሁም አሮሞ ነፃነት ግንባር መሪዎችና ታላላቅ ዲፕሎማቶች በመገኘታቸው ብቻ ሳይሆን ወቅቱ ራሱ በርካታ ውዥንብርና አከራካሪ ሀሳቦች ያሉበት በመሆኑ ነው። በግለሰብ ደረጃ ከለሜን አሜሪካና ከአውሮፓ ተጠርተው የመጡ ምሁራንም ጥቂት አልነበሩም።

የኢህአዴግ ሰዎች የእንግዶቹን አመለካከት ይፈትሻሉ። ብቃታቸውን ይገመግማሉ። እንግዶች ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ እንደልብ እንዲያወጉ ሲባል በግብዣው አዳራሽ ጥቂት መቀመጫዎች ብቻ ነበሩ። ይህም ትኩሳቱን አናረው። ማንም ሰው ወደ ኢሳይያስም ሆነ ወደ መለስ ጠጋ ብሎ ማዳመጥና ሀሳብ መሰንዘር ይችላል። የሁለቱ ሀገሮች የፀጥታ ሰዎች ረጃጅም ጆሮዎቻቸውን የቀሰሩበት! አይናቸውን እንደባውዛ ያበሩበት ግብዣ ነበር።

አናሌ ዋቆ ለወጣትነቱ የሚስማማ ቀላል ጃኬት ለብሶአል። ጂንጥኒኩን እስኪደጋግም ድረስ እጅግ ቀላል ጉዳዮችን ከተለያዩ የፖለቲካ ሰዎች ጋር ሲጨዋወት ቆየ። በተለይም በአስመራ ስለፈፀመው ጀብዱ የኢህአዴግ ሰዎች ሲያነሱለት «እንዴት አወቁ?» የሚል ግራሜ ሳያሳድር አልቀረም።

የተፈፀመውን ሁኔታ እንደዋዛ ማብራራት ሲጀምርም አድማጩ ከሁለት ወደሶስት እያለ ይሰፋ ጀመር። አብርሃ ፀሎት ዊስኪ የሞላ ብርጭቆውን ይዞ ድንገት ከተፍ ሲል አናሌ ንግግሩን ገታ አደረገ። አብርሃ እንደደረሰ ይቅርታ እንኩዋ ሳይጠይቅ ጣልቃ ገብቶ የአናሌን አጭር ግለ ታሪክና ጀብድ ያምበለብለው ያዘ። በአለም ላይ ከዚህ በላይ ጀብዱዎች እንደሚፈፀሙ አብርሃ ፀሎት ካብራራ በሁዋላ «የአናሌን ልዩ የሚያደርገው ግን በዚህ አይነት ሙያ ምንም ስልጠና ባለመውሰዱ ነው» ሲል አወደሰው።

«አንድ ጊዜ ላቁዋርጣችሁ!» አለ አንድ ሰው።

ገፀ ላይ ግርማ ሞገስ የሚነበብበት፣ ጠይም፣ ሽበት የወረረው ሙሉ ሰው ሲሆን የለበሰው ግራጫ ሱፍ ሰውነቱ ላይ ተስማምቶአል። ንግግሩን በርጋታ ጀመረ

«ወንድሜ በቅድሚያ ብንተዋወቅ!» አለው አናሌን።

«አናሌ ዋቆ» አለ።

«ዶክተር ቡልቻ ዋቅጋሪ እባላለሁ። የOLF ሰው ነኝ» ካለ በሁዋላ «... እስካሁን ስላንተ የተነገረውን ታሪክ እንደማደምጠው ከሆነ፣ ጀርመን ሀገር ተምረሃል ... ከዚያም እንደማንኛውም ቅን ዜጋ ኢትዮጵያ የምትባለዋን ሀገርህን ለማገልገል ብለህ ተመለስክ። ተያይዞም አርሲ - ቡርቃ ያሉ አሮሞዎች አመፅ ሲያነሱ ውስጥህ ተዳፍኖ የነበረው የፖለቲካ ወይም የብሄርተኝነት እሳት ተጫረ። ቢጫርም ግን የትላይ ማቀጣጠል እንደነበረብህ አልገባህም። ሁዋላ የደርግ ሰዎች ሊተናኮሉህ ሞከሩ። ይህ ግን አልተስማማህም። የላቀ ጀብዱ ፈፅመህ አላግጠህባቸው አመለጥክ። እንደ ቼ ጉቬራም ለሌሎች ህዝቦች አርነት ታገልክ። ማለትም ለኤርትራ። ይህ ሁሉ እጅግ ድንቅ ታሪክ፣ የሚያኮራ ተግባር ነው። እዚህ ያለነው ሁሉ ይህን ወጣት ከልብ እንደምናደንቀው ይሰማኛል ...»

ዶክተሩ ይህን ብሎ በአናሌ ዙሪያ ያሉትን ሁሉ ገረመመ። ከዚያም ቀጠለ። «... በዚህ መቼም እንስማማለን። ልጅ አናሌ! አሁን እንደማየው ግን ያለፈ ታሪክህ መልሶ ሰራስህ የመሰጠህ ይመስለኛል። እዚህ ላይ ተቃዋሚህ ነኝ። አንተ አሮሞ ነህ። እንደ አሮሞነትህ ግን ወገኖችህን የሚያኮራ ተግባር እስካሁን አልፈፀምክም። ጀብድ አያኮራም። የሚያኮራው ህዝባዊ ተግባር ነው። የደርግን ደምበጣን ጀኔራሎች አታለልክና ምን ይጠበስ? ይሄ ለአሮሞ ህዝብ ምኑ ነው? ቡርቃ ያሉት አሮሞዎች አስመራ ላይ የፈፀምከው ጀብድ ቢነበብላቸው የሚያጨበጭቡልህ ይመስልሃል? ስለ ዝምተኛው ቡርቃም የነገርከን የሚመስጥ ተረት አለ። ዋቆ አባዱላ ቡርቃ

አንገቱን ስለደፋበት ምስጢር ያወራሁህን ታሪክ አጫውተኸናል። እና ቡርቃ አንገቱን የደፋው ጀግና አሮሞ፣ ጀብደኛ አሮሞ ባለማየቱ ይመስለሃል? በግለሰብ ደረጃ ጀግና የነበሩ አሮሞዎችማ ሞልተዋል። አንዱ ራስ ጉበና ነው። ራስ ጉበና ለአሮሞ ህዝብ አልሰራም እንጂ ጀግናማ ጀግና ነበርኮ። የቡርቃ ወንዝ ታዲያ በራስ ጉበና ጀግንነት ተማርኮ ለምን ቀና አላለም? አሮሞው አበበ ቢቂላ በሩጫው አለምን ጉድ ሲያሰኝ ቡርቃ ለምን እንዳቀረቀረ ቆየ? አብዲሳ አጋ ፋሺስት ጣሊያንን ሲያንቀጠቅጥ ቡርቃ ለምን ከዝምታው አልተላቀቀም? ለዚህ ጥያቄ መልስ እፈልጋለሁ።» ብሎ ፈገግ አለ።

ዊስኪው ይዞራል። ጂን ቶኒኩ ይቀዳል። ጣፋጭ ብስኩት ይሽከረከራል።

በአናሌ ዙሪያ ያሉት የተለያየ አመለካከት ያላቸው የፖለቲካ ሰዎች እርስ በርስ ይተያዩ ጀመር። አናሌ የወረደበትን የወቀሳ ዶፍ በትእግስት ካዳመጠ በሁዋላ፣

«እኔ የፈፀምኩት ተግባር ለአሮሞ ህዝብ ጥያቄ ምላሽ ይሰጣል አላልኩም። ይህ ማንኛውም ሰው ስለገጠመኙ እንደሚያወጋው ድንገት የተነሳ ቀላል ጨዋታ ነው። 'የአሮሞ ህዝብ ምን ይፈልጋል?' የሚለው ጥያቄ ሌላ አጀንዳ ነው። የአሮሞን ህዝብ ጥያቄ አስመልክቶ የግል አቋም እንደሚኖረኝ ግን ዶክተር ቡልቻ የሚስቱት አይመስለኝም።» ብሎ ፈገግ ካለ በሁዋላ «... የሆነስ ሆነና የቡርቃ ህዝብ ቁጣ ምን ይመስል እንደነበር ቅድም አጫውቼያችሁዋለሁ። ምርጫ ስላልነበረኝ ... ወገኖቼ ከክንቱ እልቂት እንዲተርፉ፣ የቁጣቸው ነበልባል ላይ ስለቸለስኩት ቀዝቃዛ ውሀ ጭምር በግልፅ ቅድም ገልጫለሁ። ለአሮሞ ህዝብ እንደሚታገል ከገለፀ እንኩዋ ሀያ አመት የተጠጋው OLF ይህን ሁሉ አመታት ምን ሲሰራ እንደከረመ ያስረዱኛል?»

ሳቅና ጉምጉምታ ተከተለ።

አናሌ ሞቅታ ተሰማው። ዶክተር ቡልቻ ግን የዋዛ ሰው አይደለም። የአናሌን ጥያቄ በቀልድ ሊያልፍ ሞከረ። አጠገቡ የነበረውን ሰው ገርመም አድርጉ ...

«የኢህአዴግ አሮሞዎች 'OLF' ን መውቀስ ስለሚያስደስታቸው ለዚህ ጥያቄ በቅድሚያ ማብራሪያ ይሰጡ ዘንድ አድሉን ለእነርሱ ከሰጠን በሁዋላ እኔ ብናገር ሳይሻል አይቀርም። አይመስልህም እንዴ ኩምሳ!» አሰው።

አኖሌ «ኩምሳ» ወደተባለው ሰው ተመለከተ። ጉልማሳ

ነው። ጠይም። የሚናገር አይመስልም። ሲያዳምጥ ነበር የቆየው።

ኩምሳ ቀላል ፈገግታ አሳይቶ ንግግር ጀመረ፣

«የዳዲኡኡም ሆነ የኢህአዴግ አሲያም የአነግ ታሪክ ግልፅ ነው። አንዱ ትግሉ ተሳክቶለት ሊሆን ይችላል። ሌላው እንደታሰበው ላይገፋ ቢችልም በትግል ጀማሪነት አክብሮት ሊቸረው ይችላል። ዞሮ ዞሮ ለተሳኩትም ሆነ ላልተሳኩት የተለያዩ ምክንያቶች ሊሰነዘሩ ይችላሉ። ምክንያቶቹ ላይ ላንግባባ እንችላለን» ካለበሁዋላ እንደወዛ ንግግሩን አራዘመ።

«... ወደፊት ለምናደርገው ሰላማዊ ትግል ግን ያለፉ የትጥቅ ትግል ታሪካችን ብቻውን ድል አያመጣልንም። በቀጣዩ አመታት የኦሮሞ ህዝብ በፈፀምነው ጀብዱ ላይ ማርክ ለመስጠት ጊዜና ፍላጐት የሚኖረው አይመስለኝም። አሰታዊና ተጨባጭ ድርጊታችንን ማየት **ይፈልጋል። አንድ ህዝብ ሃምሳ አመት ታግሎ ነፃ ያወጣውን የፖለቲካ ድርጅት አልፈልግህም ሊለው ይችላል። በርግጥ 'ህዝብ ያልደገፈው ታግሎ ያሸንፋል ወይ?' የሚለው ራሱ አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ህዝቡ መስሎት ወይም ምርጫ አጥቶ ደገፈ ቢባል አንኩዋ አሸናፊው የፖለቲካ ፓርቲ ከድል መልስ ለህዝቡ ተጨባጭ ለውጥ ካላመጣ** ህዝቡ አሽቀንጥሮ ሊጥለው ይችላል። ስለዚህ አነግና ዳዲኡአ በታሪካቸው ሳይሆን በተጨባጭ ድርጊታቸው በሚታገሉለት ፕሮግራም የሚመዘኑ ይመስለኛል። ይልቁን ግን አናሌ ስለ ቡርቃ አርሶ አደሮች የገለፀው ታሪክ በጣም መስጠኛል። ይህን መሰል የህዝብ ስሜቶችና ታሪኮች ተስፋ ያሳድራሉ...» ሲል አሳረገ።

የኩምሳ ንግግር ውጥረቱን አረገበው። በአናሌ ዙሪያ የተሰባሰቡት እንግዶችም ቀስበቀስ ተበታተኑ።

ዶክተር ቡልቻም በሌላ ሰው ተጠርቶ ገለል አለ። በመጨረሻ አናሌ፣ አብርሃ ፀሎትና ኩምሳ ቀሩ።

አብርሃ ፀሎት ወደ ኩምሳ እያመለከተ፣

«የኦህዴድ ስራ አስፈፃሚ ኮሚቴ አባል ነው» ሲል ለአናሌ አስተዋወቀው። ከዚያም ትቶአቸው ዘወር አለ። አናሌና ኩምሳ ብቻቸውን ቀሩ።

አናሌ ነበር ጨዋታ የጀመረው፣ በአሮምኛ።

«የህወሀት ጥገኝነታችሁን፣ እንደ አመራርም ብቃት የሌላችሁ መሆናችሁን አንስተው የሚወቅሱዋችሁ አሉ» አለው በርጋታ።

ኩምሳ ፈገግ አለ፣

«የሚገርመኝ ባይወቅሱን ነበር:: የዳዴኡኦ አላማ በኘሮግራሙ ተቀምጦአል:: ያን አይቶ መነጋገር ይቻል ይመስለኛል:: በተቀረ ግን የሰው ሀይልን በተመለከተ አሁን ያለው አመራር የመሪነት ቦታውን በርስትነት አልያዘውም:: የሰው ሀይል ይለዋወጣል:: ኘሮግራሙ ግን ዘላቂ ነው» ካለ በሁዋላ «አይተኸዋል ኘሮግራሙን» ሲል ጠየቀው::

አኖሌ በአዎንታ ራሱን ነቀነቀ::

«እንዴት አየኸው ታዲያ?» አለ ኩምሳ ጉዋግቶ::

«ጥሩ ነው» አለ አኖሌ «... በርግጥ በአንዳንድ ነጥቦች ላይ ልዩነት አለኝ:: በተለይ አደረጃጀት ላይ»

«አልገባኝም» አለ ኩምሳ::

አኖሌ ሩቅ ሲያስብ ቆየና፣

«መልካም! የዳዴኡኦ ኘሮግራም ጥሩ ነው:: በትጥቅ ትግሉም መጠነኛ ልምድ አካብቶአል:: ሆኖም ዳዴኡኦ በርግጥ የኦሮሞን ህዝብ ያለተፅእኖ በማገልገል ላይ መሆኑን በተጨባጭ ራሱን እንዲመዝን፤ውስጣዊ ጥንካሬውንም ከራሱ ያገኝ ዘንድ ለምን ከኢህአዴግ አባልነት ራሱን ነፃ አያደርግም?»

ኩምሳ ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ቆይቶ ምላሽ ሰጠ፣

«ከኢህአዴግ አባልነት መውጣት ይቻላል:: ግን ለምን? በቂ ምክንያት ያስፈልጋል::»

«ሁለት ምክንያት ልስጥህ» አለ አኖሌ «የመጀመሪያው ኢህአዴግ ማለት ከፍተኛ አቅም ባላቸው የትግራይ ሰዎች እጅ ያለ ድርጅት ነው:: ስለዚህ የዳዴኡኦ ታዛኝነት አይቀሬ ይሆናል:: በራስ የመተማመን ወኔያችሁ እየሙዋሙዋ ይሄዳል:: እያስፈቀዳችሁ የምትሰሩ ከሆነ አታድጉም:: የአባላቱ አስተሳሰብ ይቀጭጭና ድርጅቱ የኦሮሞን ህዝብ በአግባቡ የማገልገል አቅም እንዳያጣ እሰጋለሁ::»

ኩምሳ በፈገግታ ተጥለቅልቆ ነበር ለምላሽ የተዘጋጀው፣

«ውድ አኖሌ...» ሲል ጀመረ «... የሰነዘርከው አስተያየት በቅንነት ለኦሮሞ ህዝብ ከማሰብ የመጣ ነው ብዬ ከልብ አምናለሁ:: ስጋትህ ግን እውን እንደማይሆን አንዳንድ መረጃዎችን ልስጥህ:: የመጀመሪያው የኢህአዴግ አሰራር ነው:: በአገራችን ኘሮግራሙ ላይ ያስቀመጠውን ሁሉ ሳያዛንፍ በመፈፀም ላይ የሚገኝ የፖለቲካ ድርጅት ቢኖር ኢህአዴግ ብቻ መሆኑን አረጋግጥልሀለሁ:: እኛ

የኢህአዴግ አባላት የብሄር ብሄረሰቦች መብት ስንል፤ ሰብአዊ መብት ስንል፤ ዴሞክራሲያዊ መብቶች ስንል አፍአዊ አይደለም:: የኢህአዴግ አባላት ትልቁ ሀብታቸው ነፃነታቸው ነው:: እምነታቸውን ያለመሸማቀቅ ማራመድ መቻላቸው ነው:: ወደፊት ኢህአዴግ ወይም ህወሀት የኦሮሚያ የውስጥ ጉዳዮች ላይ እጃቸውን እያስገቡ እንዳሻቸው ሊያሽከረክሩ የሚችሉበት እድል ኩቶ አይኖርም:: ምክንያቱ ህግ ስለማይፈቅድ ብቻ አይደለም:: የህወሀት ትግል ራሱ የራስን መብት ለማስከበር የተደረገ ተጋድሎ በመሆኑ ነው:: ራስን አለማስተዳደር የሚያስከትለውን አደጋ የህወሀት ሰዎች ከማንም በላይ ያውቁታል:: የኢትዮጵያን ህዝብ ከኢህአዴግ ታጋዮች በላይ ቀርቦ የማያውቅ አለ ብትለኝ ላሳር ነው:: ከዚህ ሁሉ በላይ ደግሞ ህገ መንግስት ይኖራል:: የኦሮሞ ህዝብ የወሳኝነት መብቱን በህግ ካረጋገጠ፤ ስልጣን በህዝብ እጅ ከሆነ በሌሎች ህዝቦች ላይ ለመፈንጨት የሚሻ ሀይል ሁሉ የግድ ይዳከማል:: አሁን የምናወጣው ህግና የሚተገበረው አሰራር ነፍጠኛውን ለማዳከም ብቻ አይደለም - የሚያገለግለው፤ የዘመናችን ማንኛውም የፖለቲካ ሀይል ጨቁዋኝ ፍላጐቱን በስራ ላይ እንዳያውል የሚቆጣጠር ህግና አሰራር ነው የሚኖረው:: የኢህአዴግ ሰዎች ባብዛኛው እድሜያችንን ያጋመስን ነን:: ትውልድ ያልፋል:: ትውልድ ይተካል:: ለኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰቦች ህዝቦች የሚቀርላቸው ፀጋ ህጉ ነው:: ጉዳዮችን በዚህ መልኩ ሰፋ አድርገን ማየት አለብን:: ዛሬ በስራ ላይ የሚውለው ህግና አሰራር ወደፊትም የኦሮሞ ህዝብ በጨቋኞች ቀንበር ስር እንዳይወድቅ የሚጠብቀው ዋስትናው ይሆናል ብለን ነው የምናምነው:: ለኦሮሞው ብቻ አይደለም:: ለጋምቤላ፣ ለትግራይ፣ ለአማራ፣ ለሶማሌ ለሁሉም ህዝቦች ማለት ነው:: ስለዚህ ስጋትህ ተገቢ አይመስለኝም:: ተጨባጩ እውነታ ጨርሶ አጠራጣሪ አለመሆኑን ነው ላረጋግጥልህ የምሻው::»

አኖሌ የጥርጣሬ ምላሽ ነበር የሰጠው፣

«ተግባራዊ የሚሆን ህግና አሰራር? አይመስለኝም»

«አንተ የዳዴኡኦ መሪ ብትሆን በተፅእኖ ትሰራለህ?» ሲል ጠየቀው::

«አልሰራም::»

«እንግዲያው ወደ ድርጅታችን ግባና እየው:: እንዳንተ አይነት የተማረና በኦሮሞነቱ የሚኩራ ሰው በእጅጉ ይጠቅመናል:: ግባና ታየዋለህ:: ዳዴኡኦ አሻንጉሊት ድርጅት ከሆነ እኔን ናቀኝ:: ያን ጊዜ ቀና ብዬ ፊትህን ለማየት አልደፍርም::»

«አላምንህም::»

«እኔን ላለማመን በቂ ምክንያት የለህም፤ አኖሌ?»

አኖሌ በተቃውሞ ራሱን ግራቀኝ ናጠ፤

«ዴሞክራሲያዊ የሚመስል ነፍጠኝነት በኦሮሞ ህዝብ ላይ እንዳይጫን ስጋት አለኝ» አለ።

«ነፍጠኝነት ላይ የተለያየ እምነት ያለን ይመስለኛል» አለ ኩምሳ «... ነፍጠኝነት ስርአት እንጂ ዘር ወይም ሀይማኖት አይደለም - ለኔ። ስልጣን በነፍጠኛው እጅ እንዳይገባ የምንከላከልበት መንገድ ዴሞክራሲያዊ ስርአት በማስፈን ብቻ ነው። ዴሞክራሲያዊ ስርአት አስካለ ድረስ የህዝብ መብት ይታፈናል ብዬ አላስብም»

«ዴሞክራሲ» ብሎ ፈገግ አለ አኖሌ «... እኔ ዴሞክራሲን የችግር መፍቻ ቁልፍ አድርጌ አላየውም። ዴሞክራሲ ባህርይ - ባህል - ልማድ ነው» ካለ በሁዋላ ከአስተናጋጁ ላይ ብርጭቆ የሞላ ጉርዶን ጂን ተቀብሎ ቶኒክ ሳይቀላቅል ባንድ ትንፋሽ ግማሽ አደረሰው።

ኩምሳ ግራ በመጋባት ያስተውለው ጀመር፤ አኖሌ ቀጠለ፤

«... ዴሞክራሲያዊ መብት ሙሉ በሙሉ በህግ ተከብሮም መብትን መገፈፍና መዋረድ አለ። የሚንቅህን ክንድህን ጭምር ማቅመስ አለብህ። ያኔ ዝም ይላል። ህግ ብቻውን የተመዋመዋተውን የኦሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ወደቀድሞ ስፍራው አይመልሰውም። የኦሮሞ ህዝብ መቶ አመት የተገፈፈውን ኩራትና ክብሩን መልሶ የሚያገኘው በህግ ነው? በገዛ መሬትህ ላይ ሆኖ የሚያዋርድህን ትምክህተኛ ፍርድ ቤት ወስደህ ልትገትረው ነው? እና 'ህግ ሰፈነ' ሊባል ነው? እኔ ይሄን አልቀበልም። ለአብነት 'ጋላ' አትበሉኝ ብያለሁ። 'ጋላ' ብሎ የሚሰድበኝን ምንድነው የማደርገው? እንድከሰው ነው የምትመክረኝ? ምክርህ ይህ ከሆነ የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት ጭርሱኑ ይዘቅጣል። መፍትሄው መክሰስ ሳይሆን በጥሩ ቡጢ አፍንጫውን መስበር ነው። ለዚህ ነው ኦሮሞነት ይሰማችሁ ዘንድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት ውጡ ብዬ የምመክራችሁ...»

ኩምሳ በመደነቅ አፍጥጦ ሲያየው ቆይቶ፤

«... ይህ አመለካከትህ ብጥብጥ፤ የፖለቲካ አለመረጋጋት፤ የህግ ስርአቶች መጣስን ነው የሚፈጥረው» ሲል በአፅንኦት ተቃወመው «... በዚህ ደግሞ የመጀመሪያው ተጐጂ ራሱ የኦሮሞ ህዝብ ነው የሚሆነው። ምክንያቱም ማንኛውም ግጭት በራሱ

መሬት ላይ ነው የሚካሄደው። መቶ አመት የተገነባን ስርአት በአንድ አዳር ማፍረስ ደግሞ ከቶ አይቻልም»

አኖሌ የጂን ብርጭቆውን አጋብቶ ሌላ ጠየቀ፤

«... በዚህ ወቅት የትግራይና የኤርትራ ህዝቦች ለምን በኩራት መራመድ እንደጀመሩ ታውቃለህ? የትምክህተኛውን የደነደነ ትከሻ ስላደቀቁት ነው» ከዚያም ወደ ኩምሳ ጆሮ ጠጋ ብሎ «አኛስ?» ሲል ጠየቀው «... በባዶ ሜዳ መንታ መላስ ያለው ጦር ሰብቂን ጃሎታ አናሰማ አላልኩህም። ቢያንስ ግን ከማንም ያልተጠጋጋ ከበላዩ የኦሮሞ ሰማይ ብቻ ያለው የኦሮሞ ድርጅት ያስፈልገናል። የሚቆጣ አለቃ ይዘህ፤ እጅህን ይዞ ፖለቲካ ያስተማረህን፤ ከተጣልክበት አንስቶ በህልምህ እንኩዋ የማታስበውን ስልጣን ያጐናፀፈህን የሌላ ብሄር ጌታ ይዘህ አንዴት ነው ስለዴሞክራሲ የምታወራልኝ?»

ኩምሳ በአኖሌ ንግግር እምብዛም አልተመሰጠም፤ ረጋ ብሎ ውይይታቸውን የሚገታ ሀሳብ ይሰነዝር ጀመር፤

«... የተፈጠረው ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ማንንም ያታግላል። ዳዴአ አንድ የፖለቲካ ድርጅት ነው። አነግ ሌላ ነው። አንተ ደግሞ ሌላ ድርጅት ልታቋዋቁም ትችላለህ። የኦሮሞ ህዝብም የተሻለ የምርጫ እድል ይኖረዋል። የእኔ ታላቅ ምኞት የኦሮሞ ህዝብ የሚሻለውን የፖለቲካ ድርጅት መምረጥ የሚችልበት እድል እንዲፈጠር ብቻ ነው። በዚህ በጣም አምናለሁ...» ብሎ ትክዝ ካለ በሁዋላ፤ «... እኔ እንደ አህዴድ አመራርነቴም ሆነ እንደ ግለሰብ ታጋይነቴ የማስበው ህዝቡ መልካም የኑሮ እድል ይገጥመው ዘንድ እንጂ ምኞት ስላለው ወንበር አይደለም። አመነኝ አኖሌ - የዳዴአ አባላት ሁሉ እንዲህ ነው የምናስበው። ከዚህ ውጭ ስለ ወንበር ማሰብ የጀመርን ቀን ግን እንደግለሰብ አሊያም እንደድርጅት እየከሰምን እንሄዳለን። በድን እንሆናለን። ቅን አላማ ይዞ መታገል እንደሚገባ አምናለሁ። ከህዝቡ በላይ ብልህ የለም። ሆኖም ቢያንስ አሁን በያዝከው ብጥብጥንና ጦርነትን በሚጋብዝ መንገድ ተከታይ እንደማይኖርህ አረጋግጥልሀለሁ።

ውድ አኖሌ ... ልብህ በበቀል መሞላቱን ተግንዝቤያለሁ። እኔም የነፍጠኛው ስርአት ያንተን ያህል ያቅረኛል። ካንተም በላይ ይከረፋኛል። ሆኖም ሀላፊነት ሊሰማን ይገባል። አንድ ሰው አማራ ስለሆነ ብቻ ነፍጠኛ ነው ወደሚል መደምደሚያ እንዳንደርስ በእጅጉ ልንጠነቀቅ ይገባል። ውጤቱ እጅግ እጅግ አደገኛ ነው የሚሆነው። የህወሀትን እገዛም ቢሆን በትንሹ ተመልከተው። እነዚህ ሰዎች ደርግን ለማንበርከክ ባደረጉት ሰፊ የትግል አስተዋፅኦ አያሌ ወንድምና እህቶቻቸውን አጥተዋል። ስለዚህ ደርግን አንበረክክን ብለው ሲደነሱ

ከማ.ያነገበት ሁኔታ ውስጥ አይደሉም። መስዋእትነት የከፈሉ ጉዋደኞቻቸውና በድህነት የሚማቅቅ ህዝባቸው እንቅልፍ ይነሱዋቸዋል። በየደቂቃው ያስቡዋቸዋል። ስለዚህ ቀጣዩ ህልም ሌሎች ህገቦችን ማፈን ሊሆን አይችልም። የእኒያ ታጋዮች መስዋእትነት ተገቢ የሚሆነው የተዋረደውንና በድህነት የሚማቅቀውን ህገባቸውን ከድህነት ካወጡት ብቻ ነው። አሊያ ሁሉ መስዋእትነት ከንቱ ይሆናል። ትግሉ የመዝናኛ ፊልም አይደለም። ለኩበር፣ ለጉራ፣ ለገዘና ለታሪክ ሽሚያ የተካሄደ አይደለም። እውነታው ይህ ከሆነ የህወሀት ታጋዮችን የምንሸሽበትና የምንጠራጠርበት ምክንያት ምንድነው - አናሌ? የህወሀት ታጋዮች በአማራው ገዥ መደብ ምትክ የትግራይን የበላይነት የመጫን ዝንባሌ እስካላሳዩ ድረስ፤ በሁሉቱ ህገቦች መካከል ጥላቻ የሚዘራበት ምክንያት ከቶ አይገባኝም።

የትግራይ ታጋዮች ታግለው አታግለውናል። ይሄ ምን ይነዳል? ከዚያም አልፎ በርካታ የአማራው ብሄር አባላት ባሉበት ድርጅት ውስጥ አያሌ አሮሞዎች በግለሰብ ደረጃ እየታገልን ነበር። በተደረገው የጋራ ትግል አኩሪ ተግባር ነው የተፈፀመው። ተደጋግፈን ነው አየተጉዋዝን ያለነው። በጋራ መታገላችንም የአሮሞን የብሄርተኝነት ስሜት እንደሚያቀጭጨው ከቶ አይገባኝም። ብሄርተኝነት ስንልም ስለዴሞክራሲያዊ ብሄረተኝነት ነው ማሰብ የሚገባን። ሌሎችን የሚጉዳ ብሄርተኝነት ዘረኝነት ነው ሊባል የሚችለው። ምናልባት ዳዴሎስ ከኢህአዴግ አባልነት እንዲወጣ የምታቀርበው ጥያቄ ከበታችነት ስሜት፣ አሊያ ከባዶ ጥርጣሬ የመጣ ይመስለኛል።»

አናሌ ስሜታዊ ሆኖ ምላሽ ይሰጥ ጀመር፣

«ሀቁን መስማት ከፈለግህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት የተናገርከው ያጠናኸውንና የተማርከውን እንጂ በእምነት ደረጃ የተዋሀደህ ሀሳብ አለመሆኑ ይታወቃል። ሳይንስ ህይወት ያለውና ህይወት የሌለው ተብሎ ለሁለት ሊከፈል ይችላል። ብሄርተኝነትን በዚህ ተመዘር አንዛር አትየው። ብሄርተኝነት ዴሞክራሲያዊና ዴሞክራሲያዊ ያልሆነ ተብሎ አይከፈልም። ብሄርተኝነት አሳተ ሙመራ ነው። ይፈነዳል። እንዳሻው ይፈነዳል። ከፈነዳ በሁዋላ ያን እምቅ ሀይል፤ ያን የሚንቀሰቀስ እሳት ለበጎ ተግባር አሊያም ለጥፋት ማዋል ይቻላል። ለሁለት የሚከፈለው ከፈነዳ በሁዋላ እንጂ በድን ሳለ አይደለም። የአሮሞ ብሄርተኝነት እንዳይፈነዳ አሳክህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት መስበክ በኔ እምነት ጨቅላነት ነው። ሌላ ስም ከቶ የለውም። የትግራይ ሰዎች ትግል ሲጀምሩ የትግራይ ብሄርተኝነት፣ ትግራዋይነት ያለገደብ

እንዲፈነዳ ነው ያደረጉት። በከፋ ጫና ወደ ጥላቻ እስኪለወጥ ድረስ ህዝባቸውን ቀስቅሰውታል። የማይበገር ሀይል መሆኑን ካረጋገጡ በሁዋላ ግን ያን ስሜትና ሀይል ወደ ረጅሙ ግባቸው ይመሩት ጀመር። አንተ እንዳታምፅባቸውም ብሄርተኝነትን ለሁለት ከፍለው አስተማሩህ። ስለምትተማመኑም ቶሎ ገባህ። እና ጀሮውን ደፍኖ በዝምታ ለተቀመጠው የኦሮሞ ህዝብ እነሱ የነገሩህን ደስኮርክ። በርግጥ የሰማህ የለም። የሚሰማህም አይኖርም» ካለ በሁዋላ ጂኑን ጨልጦ «... ከብረነክ ታላት ተጠትሚ ከሆነ ይትርታ» ብሎ የፌዝ ፈገግታ አሳየው።

«... ደግነቱ» ሲል ነበር ኩምሳ ንግግሩን የጀመረው «...ትግሉ ከስሜታዊነት እንርቅ ዘንድ በመልካም ሁኔታ ገርቶናል። ባንተ ስድብ አዘል ንግግር ያልተቆጣሁትም ለዚህ ነው። ቢያንስ ግን ጥቂት ነገሮችን ብቻ ልነግርህ ይገባኛል። ስማኝ አናሌ ... የኦሮሞ ህዝብ ጦርነት ሰልችቶታል። ምክንያቱም በጦርነት ሰዎች ይሞታሉ። በአንድ ጀምበር ሀያሺህ የሰው ልጅ ሬሳ በተራራ ላይ እንደ አንሶላ ተነጥፎ ሊታይ ይችላል። ጦርነት ማለት ይሄ ነው። የኦሮሞ ህዝብ አንተ እንደምታስበው ፍልስፍና አልጠማውም። ንፁህ ውሀ - መንገድ - ክሊኒክ ነው የሚፈልገው። የኦሮሞ ህዝብ ከጥንት ጀምሮ መብቶቹ፣ ባህሉ እንዲከበርለት ይሻል እንጂ የሌሎች ህዝቦችን መብት የማፈን ምኞት ኖሮት አያውቅም። አንተ በቀል ነው ያረገዝከው። የኦሮሞ ህዝብ ግን ብቀላ ባህሉ አይደለም። በተቀረ የተናገርካቸው አብዛኞቹ ረጃጅም ዝባዝንኬ ተረቶች ናቸው። የፖለቲካ ልምድ ማጣትም ይታይብሃል። 'የአንድ ፖለቲከኛ ብስለት የሚለካው የሌሎችን መብት ለመጠበቅ ቅድሚያ ሲሰጥ ብቻ ነው' የሚል ፅኑ እምነት አለኝ። ዘር ዘር ኤርትራውያን ባዘጋጁት በዘህ የደስታቸው ግብግ ላይ የግድ መግባት ላይኖርብን ይችላል። ሁሉንም ወደፊት የምናየው ይሆናል። ግልፅነትህን ግን ሳላደንቅ አላልፍም። ምናልባት ወደ ኢትዮጵያ ከመጣህም በድጋሚ ተገናኝተን እንጨዋወት ይሆናል። ደግመህ ደጋግመህ ብታስብበት፤ መልሰህ መላልሰህ ከሰዎች ጋር ብትወያይ ደግ ነው። ወደፊት ላለመፀፀት ሞክር።

በአፅንኦት የምመክርህ ሌላ ቁም ነገርም አለ። ይህም በጉልበት መጠቀም መፍትሄ አለመሆኑን ነው። ከአነግ ጋር ያለን ልዩነትም ይኸው ነው። የኦሮሞ ህዝብ አካባቢውን ማስተዳደር ይጀምራል። የመብቱና የኢኮኖሚው ተጠቃሚ ይሆናል። ባህልና ቋንቋውን ማሳደግ ይጀምራል። ይህ ከሆነ በኛ እምነት ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ጋር በጋራ መኖር የማንችልበት ሁኔታ የለም። የመገንጠል ጥያቄም የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ከሆነ በህዝብ ውሳኔ ይስተናገድ ባይ ነን። የአነግ መሪዎች ግን ትላንት ነፍጠኛው ያደርግ እንደነበረው በህዝብ

ደም መክበር ነው የሚሹት:: በዚህ ከፍተኛ ልዩነት አለን:: አንተም ሳታውቀው የኦነግ አመለካከት ተሸካሚ የሆንክ ይመስለኛል»

ኩምሳ ይህን ብሎ በአንገቱ የስንብት ሰላምታ አሳይቶት ተለየው::

አኖሌ የተተረማመሰ አሳብ ውስጥ ተዘፈቀ:: ድንገት ወደ ጀርመን የመመለስ ሃሳብ መጣበት:: ራሱን እንዳልተሳካለት የኦሮሞ ታጋይ መቁጠር ፈለገ:: እና ስደት? ጀርመን?

እንደገና ወደ ጀርመን!?

ሊጮህ ቃጣው!

ከጋና፣ ከናይጀርያ፣ ከሴኔጋል፣ ከኢትዮጵያና ከጋምቢያ የመጡ ስደተኞች የታጨቁባት ጀርመን ፊቱ መጥታ ድቅን አለች:: እኒያ የሀገራቸው ድህነት - ጉስቁልናና ሰብአዊ መብት ረገጣ መሮአቸው የመጡ ሰዎች የታጐሩባት ጀርመን!

አድካሚ ስራ የሚሰሩ - በድካም ሀሊናቸውን የሚስቱ - የመኖሪያ ቤት ኪራይ መክፈል አቅቶአቸው፤ አውቶብስ ላይ የሚያድሩ- በሰአት ስድስት የጀርመን ማርክ እየተከፈላቸው፤ ከእለት ጉርስ የማያልፍ ስራ እየሰሩ ከምንም ነገር በላይ ከባድ የሆነውን የጀርመኖች ትምክህት ተሸክመው የሚኖሩ አፍሪቃውያን - ትዝ አሉት::

ሊጮህ ቃጣው!

ለራሱም ቃል ገባ::

«አልሰደድም! እኔ ኦሮሞ ነኝ:: ለኦሮሞ ህዝብ እታገላለሁ:: ለኦሮሞ ህዝብ ምንም ፋይዳ የማያመጡትን የፖለቲካ ድርጅቶች ጭምር እታገላቸዋለሁ?» እያለ ለራሱ ቃል ገባ::

- 2 -

'ይስሀቅ ኤፍሬም' የሚል ፅሁፍ ደጁ ላይ ከሚነበብበት ያማረ ግቢ ውስጥ፤ በሚንቀለቀል የጣውላ እሳት ዙሪያ ሁለት ሰዎች ተቀምጠዋል:: ነበልባሉ ከፀጥተኛው ምሽት ጋር የዝምታ ህብረትርኢት ፈጥሮ ምሽቱን አስውቦታል:: ሁለቱ ሰዎች አኖሌና ሮዛ ናቸው:: ሮዛ ዛሬ ደስተኛ አይደለችም:: ምክንያቱም በዚህ ምሽት አኖሌ ዋቆ ወደ ኢትዮጵያ እንደሚመለስ የመጨረሻውን ቁርጥ አድርጐ ነግሮአታል:: አኖሌ ኤርትራ እንዲቀር ስትወተውተው ብትሰነብትም ሳይሳካላት መቅረቱ ነው::

«ግብዣው ታዲያ እንዴት ነበር?» ስትል ወሬ ለወጠች::

«የጨረባ ሰርግ ነበር» አላት::

«አልተደሰትክም?»

«ከዳዴኡኦ ሰዎች ጋር አልተግባባንም::»

«ማናቸው እነሱ?»

«በኢህአዴግ ውስጥ ያሉ ኦሮሞዎች:: የኦነግ አመለካከት ተሸካሚ አድርገው ቆጠሩኝ:: ኦነግን ስለሚጠሉት፤ ከእነሱ የተለየ አሳብ ያለውን ሁሉ በዚያ መነፅር ነው የሚመለከቱት:: የኦነግን መሪዎች ከኔ በላይ የሚያውቃቸው የለም:: ሰባት አመት ሙሉ አውቃቸዋለሁ:: በአውሮፖ ምድር ሲዝናኑ ነው ጊዜያቸውን የፈጁት:: እንደነርሱ ጨዋሂ አድርገው ቆጠሩኝ...»

ሲጋራውን የሚንቀለቀለው እሳት ላይ ለኮሰ::

«ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰህ እንዴት ለመኖር ነው ያሰብከው?»

«ገና አልወሰንኩም»

«አይተኸው ካልተስማማህ ትመለሳለህ?»

«አልመለስም:: እዚያው እሞታለሁ! »

ጨፍጋጋ ስሜት አድሮበታል::

«ሞትን ምን አመጣው ታዲያ?» ብላ ጠጉሩን ታሻሸው ጀመር::

ረጋ ብላም እንዲህ አለችው፣

«እየውና ካልተስማማህ ወደኛ ተመለስ:: እዚህ በጣም ይመችሀል:: ይህ የኔ ፍላጐት ብቻ አይምሰልህ:: የአብርሀ ፀሎት ጭምር ነው:: ዶክተር አበራም እዚህ እንድትቀር ይፈልጋል:: አዶናይም እዚህ ከቀረህ በቂ ስራና ምቹ የኑሮ ሁኔታ እንደሚዘጋጅልህ ነግሮኛል:: በርግጥ 'አትጫኑት፤ ፍላጐቱን ይፈፅም' ብሎኛል:: ልንጫንህ አንሻም:: ከኛ ጋር ብትሆን ግን በጣም ደስተኛ ነኝ:: ማማ እንዴት እንደምትወድህ አይተሀታል? እናት ደሞ የለህም አይደል? ማማ ያንተም እናት ትሆናለች:: ሌላ የምስራች ደሞ ልንገርህ:: ባባ በህይወት መኖሩን ትናንት ሰማን:: በህቡእ ሱዳን ውስጥ ሲንቀሳቀስ ነበር:: በደስታ ልናብድ ደርሰን ነበር ብታይ:: ከአስር ቀን በሁዋላ አስመራ ይመጣል:: ትተዋወቀዋለህ:: እርግጠኛ ነኝ ይወድሀል:: ባባ ሰው ይወዳል»

ሮዛ እንዲህ እንዲህ እያለች በደስታ ታጫውተው ጀመር::

እናሌ የሚንቀለቀለው እሳት ላይ አይኖቹን ተክሎ በሀሳብ ርቆ ነጉዶ ነበር።

«ሮዚና ... ስለወደዳችሁኝ በጣም አመሰግናለሁ» ሲል ተነፈሰ «... በህይወቱ ሙሉ የናንተን የመሰለ ቤተሰብ ውስጥ ጠልቄ ገብቼ አላውቅም። የማይረሳ ቤተሰባዊ ፍቅር ስላስተማራችሁኝ ከልብ አመሰግናለሁ። ኤርትራ የምቆይበት ምክንያት ግን አይታየኝም። እናንት ኮምቢሽታቱ ላይ ከበሮ ይዛችሁ መጨፈራችሁን ቀጥሉ። ይገባችሁዋልም። እኔም ወደ ቡርቃ አመራለሁ። ወገኖቼ በየደቂቃዋ ስሜን ያነሱ ይሆናል» ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተዋጠ።

እንደገና መናገር ሲጀምር ድምፁ ጉሮንኖ ነበር፣

«አምን መሄድ አለብኝ። የምሄደውም ነገ ነው። ነገ ያማለዳ ወደ ሀገሬ እመለሳለሁ። እኔ ለኤርትራ ህዝብ አልታገልኩም። ልታገልም ሆነ ላገለግል አልፈልግም። ለኤርትራ ህዝብ የማገለግልበት ምንም በቂ ምክንያት የለኝም። የራሴ ህዝብና አገር ያለኝ ሰው ነኝ። ኤርትራውያንም ቢሆኑ ቼ ጉቬራን አይፈልጉትም። የራሳቸው ቼ አላቸው። ብዙ ሺህ ቼዎች አሉዋቸው...»

«ነገ ልትሄድማ አትችልም!» ስትል ጮኸች።

«ምነው?» አላት።

«በኔ ሰርግ ላይ መገኘት አለብህ።»

አናሌ ፈገግ አለ።

«ልታገቢ ነው እንዴ?»

«አምን።»

«ማንን?»

«አዶናይ»

«እውነት?»

«የምንለማማ አይመስልህም?»

«ጥሩ ምርጫ ነው። መቼ ወሰናችሁ ለመጋባት?»

«ከሰባት አመት በፊት» አለች።

«የዋቀዮ ያለህ» ብሎ ጮኸ።

«ረጅም ጊዜ ነው» ብላ ፈገግ አለች።

«ያኔ የተገናኘን ጊዜ ግን ፍቅረኛ እንደሌለሽ ነግርሽኝ ነበር»

«ያኔ ዋሽቼህለሁ።»

«ለምን ዋሸሽኝ ሮዚና?»

«በወቅቱ ልነግርህ አልችልም ነበር። ምክንያቱም ካንተ ጋር የምገናኘው ድርጅታዊ ተልእኮ ይዤ ነበር። ባህርይህን አላውቀውም። ምናልባት እንደወታደሮቹ ወሲብ የምትወድ ከሆነ ፍላጐትህን ለመፈፀም ጭምር ተዘጋጅቼ ነበር።»

አናሌ ተገርሞ ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆየ።

«ግን በወቅቱ አደገኛ ድርጊት መፈፀምሽ ይገባሽ ነበር?» ሲል ጠየቃት፣ ሁኔታውን ለማስታወስ እየሞከረም «... እናትሽም አንቺም አደጋ ውስጥ ነበራችሁ። እንዴት በዚህ መንገድ የስለላ ስራ ይሰራል? በወቅቱ መኖሪያ ቤትሽን ለኔ ማሳየት ጀግንነት ሳይሆን ቂልነት ነበር።»

ሮዛ ጭንቅላትዋን ግራቀኝ ስትወዘውዝ ቆይታ፣

«ከባድ እንደነበር ይገባኛል። ሆኖም ሰብአዊነት እንደሚያጠቃህ ላሚ ነግሮን ስለነበር ነው ያንን የወሰንነው። ጥርጣሬ ልብህ ውስጥ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር ያን የፈፀምኩት። ያን ማድረጌ አደገኛ ቢሆንም ውጤት ግን አጊኝተንበታል። ግን እኔ በግሌ ስሜታዊም ነበርኩ።

«ለምን?»

«ተልእኮውን ያለ እንከን የማላካት ከፍተኛ ፍላጐት ነበረኝ»

አናሌ በአሳብ ርቆ ሄዶ ነበር፣

«አንድ ነገር ልጠይቅሽ ሮዚና?»

«ምን?»

«በተሰነባበትንባት የመጨረሻ ቀን፣ ስመሸኝ ነበር። በአይንሽ ሙሉም ልክ እንዳሁኑ እንባ ሞልቶ ተመልክቼ ነበር። ይህ ሁሉ ድራማ ነበር?»

«አይደለም!» አለች ቅጭም ብላ «... የድርጅቱን አላማ ለማስፈፀም ብዙ የማስመሰል ስራ ሰርቻለሁ። ያንቀን ግን የልቤን ነበር ያን ያደረግሁት። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። አብርሀን ከሞት ለማትረፍ የመጨረሻ ተስፋ አንተ ብቻ ነበርክ። አንሬሽን ካልተሳካ

ደግሞ አንተም አብርሀም እንደምትገደል አውቅ ነበር። ያንን አሰብክ። ድንገት ውስጤን ሀዘን በላው። የአብርሀን ህይወት ለማዳን አንተን ገፋፍተን ወዳላሰብከው ቀለበት ውስጥ ካስገባህ በሁዋላ ህይወትህን ብታጣ፤ እድሜ ልኬን ከፀፀት አልወጣም ነበር። እና የስንብት ነበር የሳምኩህ።»

«ገፋፍታችሁኛል እንዴ ሮዚና?» ሲልጠየቃት፤ ገፋፍተን አስገብተንህ ያለችው ከንክኖት።

«አዶናይ አልነገረህም?»

«ምኑን?»

«ያለፈ ታሪክ ስለሆነ እንደማታዝንብን ተስፋ አደርጋለሁ» አለች እጁን እያሻሸችው።

«ንገሪኝ ምንድነው?»

«ከመከላከያ ሚኒስቴር የተገኘ ብሶ ሳማ የላከልህን ደብዳቤ እዚሁ አስመራ ውስጥ አኛው ነን ያዘጋጀነው። ሀሳቡን ያመጣው ግን ሳማ ነበር...»

ከሚያውቃት ሴት ጋር እያወራ መሆኑን ተጠራጠረ።

«አብዶች ናችሁ!» ሲል ተነፈሰ።

ሌላ ቃል አልጨመረም። ቅሬታ ግን አላደረበትም። ዞሮዞሮ ከደርግ ካምፕ በጥሩ ጊዜ መውጣት መቻሉን ወዶታል። ከዚያም በላይ በቂ የትግል ልምድ ለማግኘት ረድቶታል።

«አኖሌ ... በቃ ወሰንክ?»

«ምኑን?»

«ወደ አዲሳባ መመለሱን?» አለች ትክዝ ብላ።

የማይለወጥ አሳብ መሆኑን ከገለፀላት በሁዋላ ድንገት አንድ የቆየ ነገር አስታወሰ።

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም ተውሽው ማለት ነው?»

ሮዛ ፊገግ አለች።

«በመጀመሪያ የተገናኘን ቀን ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀሜ ትዝ ብሎህ ነው?»

«አህ!»

«ደገርምህል በወትቱ የአዲስ አበባን ስም በፊንፊኔ ተክቼ

የተናገርኩት በአዶናይ ታዝገፄ ነበር። እኔ ቃሉንም ሰምቼው አላውቅም ነበር።»

«ለምን አላማ?» አለ ተገርሞ።

«ያንተን የብሄርተኝነት ስሜት ለመመዘን የተሰነዘረች የፍተሻ ተኩስ ነበረች። ውጤቱ ታዲያ ጥሩ ነበር የሆነልን። ታስታውስ እንደሆን ስሜታዊ ሆነህ ነበር። የእስቱ አለት ለአዶናይ ሪፖርት ሳደርግለት ከጠበቅነው በላይ ኦሮሞ ነው ነበር ያለኝ።»

አኖሌ በመደነቅ ራሱን ግራ ቀኝ ናጠ።

«ምን አሰብክ ታዲያ?» አለች የሚያቃጥል መዳፉን እያሻሸችው።

«ሚዲስፒያቺ ሮዚና... ነገ ወይም ከነገ ወዲያ ወደአዲስ አበባ እሄዳለሁ። ዛሬውኑ ደውለሽ ለአዘርሀ ለአዶናይና ለሳሚ ንገሪያቸው።»

በነጋታው ተሲያት ላይ አስመራን ለቆ ወደ አዲስ አበባ በረረ ...

አስር ያህል የሻእቢያ ታጋይ ወዳጆቹ ከአይሮፕላን ማረፊያው ድረስ መጥተው ሸኙት። አብርሀ ፀሎት አምስት ሺህ ዶላር በፖስታ አሽጎ ሰጠው፤

«ምንድነው ይሄ?» አለ አኖሌ ግራ ተጋብቶ።

«ሶስት ሺ ዶላር ህዝባዊ ግንባር የመደበልህ ነው። ለድርጅቱ አስተዋፅኦ በማድረግህ። የተወሰነልህ ክፍያ ግን አይደለም። አዲስ አበባ እንደደረስክ ቢያንስ አንዳይቸግርህ በማሰብ የተደረገ ነው። ሁለት ሺውን ጣሊያን የሚኖር ታናሽ ወንድሜ የላክልኝ ገንዘብ ነው። እንደ ኪስ ገንዘብ ተመልከታት።»

«አመሰግናለሁ!» አለ - ፊቱ እየቀላ። ባሳዩት ፍቅር ልቡ ተነካ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር ተቃቅፈው ሲሰነባበቱ፤

«በደስታም ሆነ በሀዘን ጊዜያት የጠበቀ መተሳሰብ እንዲኖረን እመኛለሁ» አለው።

ዶክተር አበራም በሞቀ ሁኔታ እየሳመ ሲሰናበተት፤

«ለኤርትራ ትግል አንድ ድንጋይ ወርውረሀል። የወረወርካት ድንጋይ ኢላማዋን መትታለች። ኤርትራ የፈፀምክላትን ውለታ ለዘልአለመ አትረሳውም። ውለታህን ለመክፈል ጭምር ምንጊዜም ቢሆን ዝግጁ ናት» አሉት።

አኖሌ በተዘፈዘ ስሜት፤

«ለኤርትራ ብዬ ሳይሆን ለራሴው ስል የፈፀምኩት ስለሆን ያን ያህል አያኩራራኝም» ሲል መለሰላቸው። ዶክተሩ ፈገግ አሉ። ትህትናውን አደነቁ።

ከሳሙኤል ጋር ሲሰነባበቱ፣ በሳሙኤል አይኖች እንባ ሞልቶ አኖሌ ተመለከተ።

«ተንኩለኛው ወዳጄ፣ ይሄ ሁሉ መረበሽ ምንድነው?» አለው።

«በልብህ ቂም ይዘህብኝ ይሆን?»

«እመነኝ ሳሚ። አላማ ያለህ ሰው በመሆኑህ ምንጊዜም አከብርሃለሁ። ሳይደግስ አይጣላም ይላሉ አማሮች። ዞሮ ዞሮ ውጤቱን ብቻ እንመልከተው።»

ከሳሙኤል በሁዋላ ሮዛን ተሰናበታት፣ ደረቱ ላይ ልጥፍ አለች። ጉንጮችዋ ባንዴ ታጠቡ።

«ክላ! አድለኛ አይደለሁም። ከምወደው ሰው መለየት አልችልም።» አለችው።

«ምንጊዜም አልረሳሽም» አላት በጆሮዋ።

ቀጥሎ የተሰናበተውን ሰው ግን አላወቀውም። ፊቱ ትዝ ይለዋል። የት እንዳየው ግን ሊመጣለት አልቻለም። አቅፎ በስንብት እየሳመው፣

«የት ነበር የምንተዋወቀው ጃል?» ሲል ጠየቀው።

«አብርሀ ፀሎትን አስፈትተህ እኔን ማሳሰርህን ጨርሶ ረስተኸዋል ወይስ ሞቶአል ብለህ ደምድመህ ነበር?»

«የዋቀዮ ያለህ!» ብሎ ጮኸ። «አንተው ኖረሀል? ለመሆኑ እንዴት አመለጥክ ከዚያ ግቢ? እንደማየው የጭልፊት ክንፍ የለህም።»

ጉልማሳው ሰው ፈገግ አለ፣

«የአስር ቤቱ ወጥ ቀቃይ ነበርኩ! አናንተ ከወጣችሁ በሁዋላ እያፋዋጨሁ ወደ ስራዬ ገባሁ። በዚያን ምሽት ደስተኛ ስለነበርኩ፣ በነጋታው ለአስረኞቹ የቀቀልኩት ወጥ እጅ የሚያስቆረጥም ነበር። ይታይህ ወዳጄ ... ሻእቢያ የሚባል የተረገመ ድርጅት ለአስረኞች መልእክት እንዳደርስ በመፈለጉ ሰባት አመት ሙሉ የአስር ቤት ወጥ ቀቃይ ሆኜ እንድቆይ አዘኝ እዚያው ከረምኩ።»

የአኖሌ ሽኚዎች በሳቅ አውካኩ።

በመጨረሻ ፈንጠር ብሎ ቆሞ የነበረውን ሰው ተሰናበተው። አዶናይ፣ ከአዶናይ ጋር ተቃቀፉ። በሞቀ ሁኔታ ጀርባ ለጀርባ እየተጠባጠቡ ቆዩ። መሰነባበቱ ከበዳቸው። ስሜቱን እንዳልቻሉ ታወቀባቸው። በአምባሶይራ ሆቴል ያደረጉዋትን አስጨናቂ ቆይታ አስታውሰው ይሆን? የአዶናይን እንጃ! አኖሌ ግን በአሳብ የሁዋሲት ተንዘሀ ነበር። ሄዶ ሄዶ በዚያች አስጨናቂ ደቂቃ ላይ አረፈ። ያቺን ወሳኝ ደቂቃ ሲያስብም ስትከነክነው የከረመችውን አንድ ጥያቄ ለአዶናይ ለማቅረብ ተገፋፉ።

«አንድ ነገር ልጠይቅህ፣ አዶናይ?»

አዶናይ ምላሽ ሳይሰጥ አይን አይኑን ያየው ጀመር።

«አምባሶይራ ሆቴል በኔ ክፍል ለመጨረሻ ጊዜ ስንነጋገር ባቀረብከው አሳብ ባልስማማ ኖሮ በርግጥ ሀገር ጥለህ ትጠፋ ነበር?»

አዶናይ ምላሽ በመስጠት ፈንታ፣ ፈገግ ብሎ አይኖቹን ወደ ሰምበል አቅጣጫ አሻገረ፣

«ንገረኝ? ዘውትር ሰለምትከነክነኝ ነው ማወቅ የፈለግሀት። ደሞም ያለፈ ታሪክ ነው» አለው።

«ሀገር ጥሎ የመጥፋት ጉዳይ እንኩዋ የሚታሰብ አልነበረም» ሲል መለሰ አዶናይ። ያልፈለገው ርእስ እንደተነሳ ገፅታው ላይ ታወቀበት።

«ታዲያ ምን ታደርግ ነበር?»

«ምን ማድረግ ይገባኝ እንደነበር መቸም አንተም የምትገነዘበው ይመስለኛል።»

አኖሌ የአዶናይን ጭንቀት ሲያይ በምላሹ ላይ አገዘው፣

«በርግጥ ትፈፅመው ነበር?»

«አማራጭ አይኖርም ነበር፣ አኖሌ።»

አኖሌ አልደነገጠም። የጠበቀው ነበር።

«አውቃለሁ አዶናይ» አለ በደበዘዘ ፈገግታ ተውጦ «... አውቃለሁ የተናገራችሁትን ትፈፅማላችሁ ...»

የኢትዮጵያ አየር መንገድ አይሮኘላን ከአንድ ሰአት ሰላማዊ በረራ በሁዋላ አዲስ አበባ ተቃርቦ ማዘቅዘቅ ጀመረ። አኖሌ በአይሮኘላኑ መስኮት አረንጓዋዴ ስጋጃ የለበሰውን የኦሮሚያ መሬት ሲመለከት ከጥቂት አመታት በፊት ከአባቦሩ ጋር የተለዋወጣቸውን ጥቂት ቃላት አስታወሰ፣

- አናሌ ልጂ?-
- አቤት አባቴ-
- ያንን ሰማይ ታየዋለህ! ?»
- የቱ!?-
- እስከ አድማስ የተዘረጋውን፡-
- አዎን አባቴ፡-
- እንኩዋን መሬቱ ሰማዩም የኦሮሞዎች ነው፡-!

ክፍል - ሶስት

የቡርቃ ቁጣ!

ዝምተኛው ቡርቃ

ምእራፍ አስራ አንድ

- 1 -

ዘመኑ የመሸጋገሪያ ዘመን ነው። የአዲሳባ ፖለቲካ ጤናማ አይመስልም። ቁልፍ የስልጣን ቦታዎችን የያዘው ኢህአዴግ ግን ጉዳዮችን እንደ አመጣጣቸው ለማስተናገድ ሲጥር ይስተዋላል። የፖለቲካ ትኩሳቱ በርትቶአል። ዘረፋው አይሎአል። በኩሚቴ የሚሰሩ ተግባራት ማለቂያ የላቸውም። አመራር ላይ ያለ አንድ የኢህአዴግ ሰው በአንድ ጊዜ የሶስት ኮሚቴ አባል ሊሆን ይችላል። አንድ ሰው የሁለት መስሪያ ቤቶች ሚኒስትር ሆኖ ይሾማል።

የታማኝ ሰው እጥረት አለ።

ችሎታና ታማኝነት ደግሞ አዘውትረው አይገጣጠሙም:: ዘመኑ አንድ ሰው ሁለት ጉዳዮችን በአንድ ጆሮው የሚያዳምጥበት ዘመን ነው:: ምሳ እየተመገበ ስብሰባ የሚመራ፤ ቢሮ ውስጥ አልጋ የሚዘረጋ የኢህአዴግ ባለስልጣን ጥቂት አይደለም:: ሀላፊዎች የመታወቂያ ወረቀት ሲያሰሩ 'የስራ መደብ' በሚለው ቦታ 'ስብሰባ' ብለው ማስፈር ይቃጣቸዋል:: በመዲናዋ አዲስ አበባ ሌሊት ተኩስ ማድመጥ ተለምዶአል:: ኡኡታም አለ:: የተደራጁ ሌቦች ከተሞችን ሲያምሱ ያድራሉ:: የኦሮሞና የአማራ ተቃዋሚ ድርጅቶች ያጉረመርማሉ:: ፈንጂ የትም ይፈነዳል:: በየወሩ ከሰባ በላይ መፅሄቶች እየወጡ ሀገሪትዋን በወሬ ሰደድ ያቀጣጥሉዋታል:: በመሆኑም ጊዜው የእፎይታ ይሁን የሽብር ለይቶ ለመናገር አስቸጋሪ ነበር::

* * *

በፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ልዩ ትኩረት የተሰጠው አንድ ጉዳይ አለ:: ይህም የክልሎች የፀጥታ ጉዳይ ነው:: ይህንን ችግር ለመፍታት በበላይ ሆኖ የሚመራና የሚቆጣጠር አንድ ኮሚቴ ተዋቅሮአል:: ይህ ኮሚቴ ደግሞ የተለያዩ ሌሎች ግብረ ሃይሎችን እያቋቋመ ዘመቻውን በስፋት ተያይዞታል:: ሆኖም ችግሩ እንደታሰበው በቀላሉ የሚፈታ አልሆነም:: ከሁለት መቶ ሺህ በላይ የፈረሰው የደርግ ጦር ወታደሮች ከነመሳሪያቸው ተበትነዋል:: ደሞዝ የላቸውም:: የእለት ጉርሳቸውን ለማግኘት ማንኛውንም ተግባር ለመፈፀም ዝግጁ ነበሩ:: በመሆኑም ኮሚቴው በስራ ተወጥሮአል:: በቀን ሃያ አራት ሰአት ይማስናል:: በየእለቱም የኮሚቴው እንቅስቃሴ ለፕሬዚዳንቱ ይቀርባል:: ስራው ሱሪ ባንገት ሆኖአል ...

በተከታታይ የተለያዩ ግብረ ሃይሎችን እያቁዋቁዋመ ሲያሰማራ የሰነበተው ክንፈ ገብረመድህን በእርግጥም ለዚህ አይነት ፈታኝ ተግባር ብቁ ይመስላል:: የትግራይ ሰው ነው:: የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባል:: በአመራሩ ጥሩ ተሰሚነት አለው:: ተሰሚነቱ ከብቃት የመነጨ መሆኑን ማንም ያምንለታል:: ፈጣንና ቁጡ ነው:: ቁጡነቱ አንዳንዴ እንደ ቦምብ ሲፈነዳ ያስደነግጣል:: ዲፕሎማሲያዊ አቀራረብን ጨርሶ የማያውቅ ያስመስለዋል:: ቁጣው እንደ መብረቅ እየተንተገተገም ቢሆን ግን ተወደጅነትን ያተረፈ ሰው ነው:: ሰው አክባሪነቱና ቀለል ያለ አቀራረቡ ድንቅ ነው:: ቀጭንና ረጅም ነው፤ መልከ ቀና:: 'ግልፅ ሰው ነው' ይሉታል አብረውት የሚሰሩ ሁሉ:: ያልተለመደ ግልፅነቱ አይጐረብጥም:: ፍቅር ያሳድራል:: ታዲያ

ሲያወጋ ምንም ሳያስቀር የልቡን የተናገረ ይምሰል እንጂ ሆዱ ጫካ ነው:: ወደሚዲያ ጨርሶ አይቀርብም:: በፀጥታ ጉዳዮች ላይ ቃለምልልስ ቢሰጥ እንኩዋ የበታቾቹን ፎቶግራፍ ነው የሚያስለጥፈው:: ሾፌርና አጃቢ የለውም:: የሲቪል ፕሮቶኮል ልብስ ለብሶ ያየውም ቢሆን ከቶ አይገኝም:: የሚያየው ታዲያ ማመን የማይቻሉ ውጊያዎችን መርቶ የመጣ፣ የደህንነት ሚኒስትር ነው ብሎ ከቶ አያስብም::

... ክንፈ ሰሞኑን ተዋክቦአል::

የተጣለበትን ከባድ ሃላፊነት ለመወጣት ብቃት ያላቸውን ታጋዮች እየመረጠ ነው:: ዛሬም እነሆ አንድ አስቸኩዋይ ስብሰባ ያደርጋል:: ሰአቱን አየ:: ከቀኑ ስምንት ሰአት:: ተሰብሳቢዎቹ ከስብሰባው አዳራሽ ገብተው መሆን አለበት:: ስልኩን አንስቶ ሀሃፊውን ያነጋግራት ጀመር...

«መጥተዋል» አለችው::

ተነስቶ ወደ ስብሰባ አዳራሹ አመራ::

ተሰብሳቢዎቹ ወደ አስር ይጠጋሉ:: አንዱ ኮማንደር ሃየሎም አርአያ ነበር:: የፖሊስ አዛዥም አለ:: ሁለት የኦህዴድ ስራ አስፈፃሚ ኮሚቴ አባላትም የስብሰባው ተካፋይ ናቸው:: የመከላከያ ሰራዊት ባልደረቦችም ይታያሉ:: ሀወኒ ዋቆና አብርሃ ፀሎት ጭምር በተሰብሳቢነት ተገኝተዋል:: በሙሉ የኢህአዴግ ታጋዮች ናቸው - ከአብርሃ ፀሎት በቀር::

የሰላምታና የቀልዳ ቀልድ ልውውጡን ባጭሩ ቀጭቷው በቀጥታ ወደ እለቱ አጀንዳ ዘለቁ:: ክንፈ ማስታወሻ ደብተሩን ሲገላልጥ ቆይቶ፤ እንዲህ ሲል ስብሳባውን ከፈተ፣

«... በምስራቅ ሸዋ፣ በአዋሳና በባሌ አካባቢዎች የሚፈፀሙ የሽብር ተግባራትን ለመግታት አንድ ጠንካራ እንቅስቃሴ ማድረግ አስፈልጐአል:: የአካባቢውን ፀጥታ ማስጠበቅ የደቡብ ሰራዊት ድርሻ ቢሆንም ዛሬ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሰጥተን ልናይ የፈለግንበት አንድ ምክንያት አለ» ካለ በሁዋላ፤ ንግግሩን ገታ አድርጐ «በቅድሚያ ግን ልገልፅ የሚገባኝ አንድ ነገር አለ:: ሀወኒና አብርሃ ፀሎት የኮሚቴው አባላት አይደላችሁም:: በዚህ ስብሰባ እንድትገኙ የፈለግነው ለኮሚቴው የሚጠቅሙ አንዳንድ መረጃዎችን ትሰጡናላችሁ በሚል ነው» ብሎ ወደ ጀመረው ማብራሪያ ገባ::

«ምሽጉን ናዝሬት፣ አሰላ፣ ወይም አዲስ አበባ ላይ ያደረገ አንድ የዝርፊያ ቡድን ተቋቁሞአል:: የዚህ ቡድን የመጠሪያ ስም 'የቡርቃ

ዝምታ ይባላል» ሲል ሀወኒ ደንገጥ አለች::

አይኖችዋ ክንፈ ላይ አተኮሩ:: ጆሮዋ የተሳሳተ መስሎአት ጭምር ነበር:: የቡርቃ ስም መነሳት ነበር ያስደነገጣት:: ስለ ትንቢተ - የቡርቃ ዝምታ አያሌ ታሪኮችን ታውቃለች:: ማነው ታዲያ በዚያ ትንቢት ስም የተደራጀው?

ክንፈ ሀወኒን እንደዋዛ አጢኖአት ገለፃውን ቀጠለ!

«ቡድኑ ግን እንደስሙ ዝምተኛ ሳይሆን ጥቂት የፖለቲካ ስሜት የተቀላቀለበት ዘረፋ ላይ ያተኮረ ነው:: የደህንነት ፅህፈት ቤቱ ከፖሊስ ሃይል ጋር በመተባበር ባደረገው ከፍተኛ ክትትል የዚህ ቅሚያ ቡድን አለቃ» ብሎ የማስታወሻ ደብተሩ ላይ ስም ይፈልግ ጀመር «... አኖሌ ዋቆ ይባላል!»

ሀወኒ ተስፈንጥራ ከመቀመጫዋ ተነሳች!!

ተሰብሳቢዎቹ ደነገጡ:: ወይም የደነገጡ መሰሉ:: ሁሉም ትንፋሽዋ እየተቆራረጠ ለመናገር ያቆበቆበችው ሴት ላይ አፈጠጡ ...

ሀወኒ «እርግጠኛ ነህ ... አኖሌ ዋቆ ነው!?» ነበር ያለችው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ::

ክንፈ «የተሳሳትኩ አይመስለኝም ...» ብሎ ትክ ብሎ አስተዋላት::

ሀወኒ «አኖሌ ዋቆ ሞቶአል!» ስትል በስሜት ተናገረች::

«ማነው አኖሌ ዋቆ?» ሲል በርጋታ ጠየቃት ክንፈ:: አያይዞም

«የትና እንዴት ሞተ?» ሲል አከለ::

ሀወኒ መቀመጫዋ ላይ በእርጋታ አረፈች!

«አኖሌ ማለት ወንድሜ ነው:: ለኔ ከዚያም በላይ ነው:: የአንድ እናትና አባት ልጆች አይደለንም:: ሁለታችንም ግን ወላጅ አልባ ስለነበርን በድፍን አርሲ በአባዱላ ማእረግ የሚታወቁት ዋቆ ናቸው ያሳደጉን:: ዋቆ አባታችን ነበር የሚመስሉን:: አኖሌም ወንድሜ ነበር የሚመስለኝ:: ሁዋላ እንድንተጫጭ ተደረገ:: በመካከሉ ግን አኖሌ ወደ ጀርመን ስለሄደ ግንኙነታችን ተቁዋረጠ:: ሃየሎም ረስተኸው ካልሆነ ጀርመን ሀገር እጮኛ እንዳለኝ ነግሬሀለሁ:: አኖሌ ዋቆ ማለት እሱ ነው:: ኢህአዴግ አዲሳባ ሲገባ ቡርቃ ሄጄ ነበር:: አኖሌ ከጀርመን ተመልሶ እንደነበርና ከአባታችን ሞት ጋር ተያይዞ

በተነሳ አመፅ ምክንያት ደርግ እንደገደለው የቡርቃ ገበሬዎች ነግረውኛል:: በገበሬዎቹ መረጃ ብቻም አላበቃሁም:: ዜኒት ከምትባል የትምህርት ቤት ጉዋደኛዬ ተመሳሳይ መረጃ አግኝቼያለሁ:: አኖሌ በደርግ ተይዞ መሰወሩን ታውቃለች:: ዳፋው ጂብሪል ለተባለ ጉዋደኛው ጭምር እንደተረፈ አጫውታኛለች:: አሙዋሙዋቱን በግልፅ ባላውቅም መሞቱን ግን አምኜ እርሜን አውጥቼያለሁ:: ሀየሎም ስለዚህ ጉዳይ ጫፍ ጫፉን አልነገርኩህም? ረስተኸው ካልሆነ ነግሬሀለሁ? 'አኖሌ' ምን ማለት ነው ብለህም ጠይቅኸኝ ነበር ...»

ሀየሎም «ዛሬ ስብሰባው ላይ እንድትገኚ የፈለግነው በዚሁ ምክንያት ነው:: ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይኖር ጥርጣሬ ነበረኝ» አለ::

አብርሃ ፀሎት መናገር ይፈቀድለት ዘንድ ከጠየቀ በሁዋላ!

«እኔም የስም መመሳሰል እንዳይኖር እሰጋለሁ» ሲል ጀመረ «አስመራ በድርጅታችን አማካይነት ወደ ሜዳ ወጥቶ ደርግ እስኪወድቅ ድረስ ሲታገል የቆየ አኖሌ ዋቆ የሚባል ሰው አውቃለሁ:: ይሄ ሰው ከስድስት ወራት በፊት ወደ አዲስ አበባ ተመልሶአል::» የሚል መረጃ ሰጠ::

የሀየሎም አይኖች ሀወኒ ላይ፤ መልሶ ደግሞ አብርሃ ፀሎት ላይ ሲሽከረከሩ ቆዩ:: ክንፈና ሀየሎም እየቆዩ ይተያያሉ:: መልሰው ደግሞ አይኖቻቸውን ወደ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ይመልሳሉ::

ሀየሎም «የአኖሌ ፎቶግራፍ ይኖራል?» ሲል ጠየቀ::

ክንፈ በአወንታ ራሱን ነቅንቆ ከአጀንዳው መካከል አንዲት ጉርድ ፎቶግራፍ አወጣ::

ሀወኒ በችሎላ ፎቶውን ከክንፈ ተቀበለችው::

«ራሱ አኖሌ ነው» ብላ ጮኸች::

ይህን ብላ ፎቶግራፉን ለአብርሃ ፀሎት ስታቀብልም በተስፋ ነበር:: ኤርትራ የሰነበተው አኖሌ ይኸው ይሆን ዘንድ ተመኘች::

«ይሄው ራሱ ነው!» ሲል አብርሃ አረጋገጠ::

እንባዋ ከአይንዋ እንደ ጅረት ቢወርድም ፊትዋ ላይ ግን የደስታ ስሜቶች ታጭቀው ታዩ:: ሀየሎም ወደጣራው ቀና አለ:: ጥሎበት አይሆንለትም የሀወኒ ነገር:: ቅንነትዋን ይወድላታል:: እንደ መፅሀፍ ተገልጦ ፊትዋ ላይ የሚነበበው ፍላጐትዋን መመርመርና ማስተዋል የሚፈጥርበት የደስታና የሀዘን ስሜት አለ::

ክንፈ ሰአቱን አየና - ቸኰል ብሎ እንዲህ አለ ...

«... ሀወኒ እጮኛሽ ወይም ወንድምሽ ባለመሞቱ እንኳን ደስ ያለሽ:: ሁላችንም የደስታሽ ተካፋይ እንደምንሆን ታምኚያለሽ:: እዚህ ስብሰባ ላይ መገኘትሽም መልካም አጋጣሚ ነው:: እኔ እንኩዋ አኖሌ ወንድምሽ ይሆናል ብዬ አላሰብኩም ነበር:: የዚህ ሰው የትውልድ አካባቢ ቡርቃ በመሆኑ አንዳንድ ጠቃሚ መረጃዎችን ካንቺ እናገኛለን በሚል ነበር በስብሰባው እንድትካፈይ የፈለኩት:: ዞረም ቀረ ወደ ዝርዝር ጉዳዮች መግባት አለብን:: አኖሌ ዋቆ ወንድምሽ ነው:: ባይጐዳ ደስ ይለናል - አንቺም:: ሆኖም በሆነው ደቂቃ በፖሊስ ጥይት ሊሞት ይችላል:: ስለዚህ ከዚህ ተግባሩ እንዲገታ በሚደረገው የፖሊስ ስራ ላይ ለመሰማራት ያለሽን ፍላጐት ባውቀው ደስ ይለኛል!»

«በጣም ፈቃደኛ ነኝ! በጣም!» አለች ሀወኒ::

«እንግዲያው እንቀጥላለን::»

ክንፈ ማብራሪያውን ካቆመበት ቀጠለ::

«... የቡርቃ ዝምታ በሚል ስያሜ ዘረፋ የሚፈፅመው ይኸው ግለሰብ ከሌሎች ቀማኞች የሚለየው ለወሰዳቸው ንብረቶች ወይም ጥሬ ገንዘቦች ደረሰኝ መስጠቱ፤ እንዲሁም ዝርፊያው ፖለቲካዊ መልክ እንዲይዝለት የሚያደርገው ጥረት ነው:: አኖሌ ከፈፀማቸው ወንጀሎች ማሳያ የሚሆኑትን ኢብራሂም ያብራራቸዋል» ብሎ የአዲሳባ ፖሊስ አዛዡን መልከት አደረገ ...

ኢብራሂም ወረቀቶቹን አስተካክሎ ያብራራ ጀመር::

«... አኖሌ ዋቆ የሚባለው ሰው የሚመራው ቡድን እስካሁን ከገጠሙን የተደራጀ ዝርፊያ ከሚፈፅሙ ቡድኖች የተለየ ባህርይ አለው:: የመጀመሪያው ልዩ ነገር ለወሰደው ንብረት ደረሰኝ መስጠቱ ነው:: ናሙና ይዤያለሁ» ብሎ በፖስፖርት ቅርፅ የተቆራረጠ ብራና አወጣ::

«ይህ ብራና በየትኛውም የፅህፈት መሳሪያ መደብር ውስጥ በሽያጭ አይገኝም:: ወደ ሀገራችን በውጭ ምንዛሪ የሚገባ ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ በዚህ ወረቀት የሚጠቀመው የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር መስሪያ ቤት ነው:: መጠኑ ጥቂት ይሁን እንጂ በየማተሚያ ቤቶቹም ይገኛል:: በምስክር ወረቀቱ ላይ የተፃፈውን ላንብብላችሁ::

'ስአቶ ባለህብት'

አምላክ ለኦርሞዎች በሰጣቸው ለምለም ምድር፤ ወንዝና ሀይቅ ሰማይና የተፈጥሮ ሀብት አላግባብ በመጠቀም ካካበቱት ንብረትና ገንዘብ የመጀመሪያውን ዙር ተመላሽ በማድረግዎ ምስጋናችንን እየገለፅን መልእክተኛቻችን በሁለተኛው ዙር ሲመጡ ይህ የምስክር ወረቀት ፊት ለፊት በሚታይ ቦታ ተሰቅሎ መገኘት እንደሚገባው እናሳስባለን::

- ቡርቃ አባዱላ'

ቀማኞቹ በዚህ የምስክር ወረቀት መሰረት ከአዲሳባ፣ ከናዝሬት፣ ከአሰላና ከአካባቢው በድምሩ ሁለት ሚልዮን ብር የሚገመት ንብረትና ገንዘብ ዘርፈዋል:: ይህን የምስክር ወረቀት የሚሰጡት ድርጊታቸውን ፖለቲካዊ መልክ ለመስጠት ነው የሚል እምነት አለን:: ቡርቃ አባዱላ የሚለው ስያሜ እንዲገን ይፈልጋሉ:: ወንጀለኞቹ የታጠቁ ናቸው:: ድርጊቱን ከመፈፀማቸው በፊት በቂ ጥናት እንደሚያደርጉ መገመት ችለናል:: ከዝርፊያ ፍላጐታቸው ጐን ኦሮሞዎች በሌላው ብሄር ላይ በቁጣ እንዲነሳሱ ይሻሉ:: የሚበትኑት የምስክር ወረቀት ኦሮሞዎችን ለአመፅ ይቀሰቅሳል ብለው ያስባሉ:: ባለሀብቶች እየበረጉጉ ክልሉን ጥለው እንዲወጡ የሚሹ ይመስለኛል:: በሚፈጠረው የፖለቲካ አለመረጋጋት በመጠቀም የገንዘብ ጥማታቸውን የማርካት ዝንባሌ ይታይባቸዋል:: ከዚህ ያለፈ አላማ አይኖራቸውም:: ቡድኑ አንድ ውሱን ቦታ ጣቢያ ያለው አይመስለኝም:: ተነቃናቂ ነው:: ባደረግነው ጥብቅ ክትትል የምስጢር ስማቸው 'የቡርቃ ዝምታ' የሚባል ሲሆን የቡድኑ ፊታውራሪ 'አኖሌ ዋቆ' እንደሚባል አረጋግጠናል:: ቡርቃ ሄደን ነበር:: እንቅስቃሴ የለም:: በዚያ መንደር ስም እየተጠቀሙ ጣቢያቸውን ቡርቃ ያደርጋሉ ማለት እንኩዋ ዘበት ነው:: በርግጥ የቡርቃ አካባቢ ገበሬዎች ለፖሊሶች መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አልነበሩም:: ቀደም ሲል በነፍጠኛው ስርአት በደረሰባቸው ግፍ ሳቢያ ተጠራጣሪ ቢሆኑ አያስደንቅም:: ዝርፊያ የተፈፀመባቸው ግለሰቦች እንደሚገልፁት የሚመጡት «የቡርቃ ዝምታ» ወይም የቡርቃ አባዱላ ተከታዮች ፊታቸው ላይ ግር የሚያሰኙ ሁኔታዎች አሉ:: ትክ ብሎ ለሚያያቸው ተፈጥሮአዊ ያልሆነ የሚመስል - ግምባር አፍንጫ ቅንድብ ከንፈር ጢም ማስተዋል ይቻላል:: አይጨዋጨዋሁም:: የሚዘርፉትን ሰው ረጋ ብለው ያናግራሉ:: በቅድሚያ ለማሳመን ይሞክራሉ:: ካልሆነ እስከ መግደል ሊሄዱ እንደሚችሉ እንገምታለን:: ከባንክ አካባቢ መረጃዎች እንደሚያገኙም ተደርሶበታል:: '150ሺህ ብር ከባንክ በጥሬ ገንዘብ ባወጣሁበት ቀን ማታ ቤቴ መጡ' ሲሉ በምሬት የገለፁልን ቡና ነጋዴ ዘራፊዎቹ ከባንክ ቤት መረጃ ካላገኙ በቀር ማንም ሊነግራቸው እንደማይችል ይገልፃሉ:: ሌላው 'ገንዘቡን ምን ያደርጉበታል' የሚለው ጥያቄ

ነው መመለስ ያለበት። ከግምት በቀር የተጨበጠ መረጃ የለንም። ምናልባት የጦር መሳሪያ እየገዙበት ሊሆን ይችላል። አለያም እዚሁ አፍንጫችን ስር ታላላቅ ህንፃዎች እየገነቡበት ሊሆን ይችላል። የሚያምታቱ ነገሮች አሉ። የምስክር ወረቀታቸው ይዘት በሚዲያ እንዲነገርላቸው አጥብቀው ይፈልጋሉ። ይህ ፍላጐታቸውም ከዝርፊያው ጀርባ የፖለቲካ ግፊት እንዳለ ያስገነዝባል። ምናልባት የሚደግፋቸው ሃይል ሊኖር ይችላል። ከአነግ ጋር ግንኙነት ሊኖራቸው እንደሚችል ጥርጣሬ አለ። መረጃ ግን የለንም»

ኢብራሂም ገለፃውን አበቃ።

ክንፈ ረጅም አየር አስወጥቶ ወደ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት በየተራ እየተመለከተ እንዲህ አለ፣

«ያለኝ መረጃ እንደሚያመለክተው አብርሃ ፀሎት ከአኖሌ ጋር የጠበቀ ግንኙነት ነበረህ። ማለት የምትችለው ካለ እንስማ? ሀወኒም አስተያየት እንደሚኖርሽ አምናለሁ። አኖሌን በትርብ ከማወቃችሁ አንፃር የናንተ አስተያየት ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።»

ሁለቱም ግን ለመናገር አልቸኮሉም። ይተያዩ ጀመር። አብርሃ ፀሎት «በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ ለመነጋገር» በሚል ምክንያት በአስቸኩዋይ አስመራን ለቆ አዲሳባ ሲገባ፤ የተፈለገበት ጉዳይ አኖሌን በተመለከተ ይሆናል ብሎ ጨርሶ አልገመተም ነበር። አሁን ጉዳዩን ሲረዳ ሀዘን ወረረው። ስለ አኖሌ ያለውን በጐ ስሜት አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። በደርግ እስር ቤት ተሰፋ የቆረጠባትን የመጨረሻ ደቂቃ ደጋግሞ አስታወሳት። አኖሌ ረድቶት ነበር። መስዋእትነትን ከፍሎለት ነበር። ያን አስታወሰ። እና አሁን ሊረዳው ፈለገ። አርዳታው ግን አኖሌ ሀገሠጥ ድርጊቱን ትቶ ለሳማዊ ትግል እንዲጀምር በማገዙ በኩል መሆን እንደሚገባው አመነ።

ሀወኒ በበኩልዋ ሩቅ ተጉዛ ነበር - በሀሳብ። በአንድ ወቅት 'ፈረንጅ አገር ተመችቶት ሪሳኝ' ብላ ያማችው አኖሌ፤ ሞተ ብላ ሀዘንዋን ያወጣችለት እጮኛዋ፤ የልጅነት ፍቅረኛዋ አጣብቂኝ ውስጥ መግባቱን ስታስብ 'ከኔ ሌላ ማን አለው?' ብላ ራስዋን ጠየቀች። 'ለኔስ ማን አለኝ?'

አኖሌን አጥብቃ ፈለገችው። ናፈቃት፣

«አኖሌ ... የት ነህ?»

* * *

«የቡርቃ ዝምታ» ተብሎ በሚጠራው ቡድን ላይ የተጀመረው ውይይት በነጋታውም ቀጥሎ ዋለ። ሀወኒና አብርሃ ፀሎት መረጃዎቻቸውን በዝርዝር አቀረቡ።

የሀወኒ መረጃዎች ትኩረት የሳቡ ነበሩ ...

ሀወኒ ስለቡርቃ ወንዝና ስለ አካባቢው ገበሬዎች ስትተርክ የኮሚቴው አባላት በመደነቅ አዳመጡዋት። ገበሬዎቹ ስለቡርቃ ወንዝ ያላቸው እምነት አደገኛ መሆኑን የኮሚቴው አባላት አመኑ። ገበሬዎቹ 'አኖሌ በዋቆ አባዱላ ለመረነት የተመረጠ ነው' ብለው ማመናቸውም ቢሆን እንደዋዛ አልታየም።

ሀወኒ ትረካዋን ቀጠለች ...

ስለዋላጃቸው አሙዋሙዋት ስታወጋ ሀየሎም ገፅታ ላይ ያየችው ሳቅንቀት ቢያባባትም እንደምንም ስሜትዋን ለመገደብ ታገለች።

ናዝሬት ትምህርት ላይ ሳሉ ተማሪዎች 'አኖሌ ዋቆ' በሚለው ስም ምትክ 'አኖሌ - ኦሮሞ' ይሉት እንደነበር፤ ይህን ስያሜ ማግኘት የቻለው ደግሞ ከኦሮሞዎች ጋር በኦሮምኛ ማውራትን በመምረጡና በክፍል ውስጥ መምህር በሌለበት ክፍለ ጊዜ ከተማሪዎች ፊት ወጥቶ ዋቆ አባዱላ ያወሩ የነበሩትን የጦርነት ታሪኮች እያወራ የተማሪዎችን ስሜት ይቆጣጠር እንደነበር፤ በዚህም በተማሪዎች መወደድን እንዳተረፈ፤ ዘርዝራ ለኮሚቴው አብራራች።

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ አኖሌን ከተዋወቀበት ጊዜ ጀምሮ በአስመራ የፈፀማቸውን ተግባራት በዝርዝር ገለፀ።

አኖሌ ላመነበት ነገር ታማኝ መሆኑን አብነቶችን እየጠቀሰ አቀረበ። ከዚያም ከአስመራ ከወጣ በሁዋላ በበረሀ ቆይታው የነበረውን አመለካከትና የትግል ተሳትፎ ዘረዘረ። አኖሌ በበረሃ በአንድ አካባቢ ያለስራ ተወስኖ ጊዜውን አላሳለፈም። ከሻእቢያ ሰራዊት ጋር ወደ ውጊያ ቀጠና እየገባ ልምድ ቀስሞአል። ወደ ምርኮኞች ማእከል ተጉዞ የኦሮሞ ተወላጆችን አነጋግሮአል። ሱዳን እየሄደ ከአነግ መሪዎች ጋር ይገናኝ ነበር። አኖሌ በበረሃ ቆይታው ራሱን በስፖርት ያንፅ ነበር። ወታደራዊ ስልጠና ወስዶአል። የሻእቢያን የትግል ታሪክ ከእንግሊዝኛ መፃህፍት ላይ አንብቦአል። ሬድዮ ማዳመጥ ዋነኛ ተግባሩ ነበር። የኢህአዴግ፣ የደርግ፣ የአነግ፣ የአህዴድ፣ አንዳቸውም አይቀሩትም። የቬትናም የኩባና የቻይናን የትግል ታሪኮች አንብቦአል። በኢትዮጵያና በአፍሪቃ ቀንድ ፖለቲካ ላይ ከኢሳይያስ አፈወርቂ ጀምሮ ከበርካታ የፖለቲካ ሰዎች ጋር እየተገናኘ ተወያይቶአል። በበረሃ ቆይታው የፖለቲካ ግንዛቤ አድማሱን

ለማስፋት ከፍተኛ ጥረት ያደርግ ነበር። ይሁን እንጂ የወደፊት ፍላጐቱን ላለማሳወቅ ይጠነቀቅ እንደነበር መታዘቡን አብርሃ ፀሎት አብራራ።

የኦሮሞን ህዝብ በተመለከተ ያነሳቸው የነበሩትን አንዳንድ ነጥቦች ግን እያስታወሰ ተናገረ።

አኖሌ ብዙውን ጊዜ ለኦሮሚያ የሚያስፈልጉዋት መሪዎች በኦሮሞነታቸው የበታችነት ስሜት የማይሰማቸው መሆን አለባቸው ይል ነበር። 'የኦሮሞዎችን ክብር ለማስጠበቅ ነፍጠኞች መረን ሲለቁ በወይራ ዱላ መቀጥቀጥ ያስፈልጋል' የሚል እምነት ነበረው። 'የሞተውን የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት በህግ ብቻ ማነሳሳት አይቻልም' ብሎም ያምናል። አኖሌ የመገንጠል ጥያቄ መፍትሄ ነው ብሎ አያምንም። የመገንጠል ጥያቄ በመብት ደረጃ ከተቀመጠ በቂ ነው ይላል። ኦሮሚያ ከሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ ተገንጥሎ የትም ሊሄድ አይችልም የሚል እምነት አለው። ሆኖም የኦሮሞ ህዝብና ምድር ከመላው ኢትዮጵያ ከግማሽ በላይ በመሆኑ ኦሮሞዎች ኢትዮጵያን በበላይነት መምራት ማረጋገጥ ይገባቸዋል' ባይ ነው። አልፎ አልፎ ደግሞ 'ነፍጠኞች የኦሮሞን ክንድ ማወቅ አለባቸው። ትምህርት ማግኘት አለባቸው' የሚል የጥላቻ ስሜት ያንፀባርቅ እንደነበር አብርሀ ገለፀ። 'ኦሮሞዎች በኦሮሞነታቸው አንድነት ፈጥረው መታገል ይኖርባቸዋል' - **ይል** ነበር ደጋግሞ። 'የኦሮሞዎች አንድነት አንገብጋቢ ጥያቄ ነው' ባይ ነበር።

ከማብራሪያዎቹ በሁዋላ በአኖሌ እምነቶች ላይ ሰፊ ውይይት አካሄዱ። የተለያዩ አስተያየቶች ተሰነዘሩ። ኩምሳ በአንድ ቃል «አኖሌ ወጥ የሆነ እምነት የለውም። የራሴ የሚለው እምነት አልያዘም። ተምታቶበታል። የዝና ጥማት ሊኖርበትም ይችላል። የአባቱ ተረት ደሞ አልፎ አልፎ ያባንነዋል። አነግንም ሆነ አህዴድን ለምን እንደሚቃወም አያውቅም» ሲል አስተያየት ሰጠ።

ክንፈ ከኩምሳ የተለየ አስተያየት አልነበረውም።

ሀየሉም ግን ጥቂት ለየት ያለ ስሜት ነበረው፤

«ያላችሁት ሁሉ እንዳለ ሆኖ» ሲል ጀመረ «... መፍትሄው ላይ ግን አፅእኦት ሰጥቼ መግለፅ የምፈልገው ነጥብ አለ። ከአኖሌ ጋር መወያየት ያስፈልጋል። በግሌ አኖሌን ማሳመን ይቻላል ብዬ አምናለሁ። አኖሌ ጀብደኛ አይመስለኝም። ነፍጠኛው ላይ ያለው መራራ ጥላቻ ይሆናል የዚህ አይነት ስሜት ያሳደረበት።

'ይሽን ስሜት በጤናማው ጐኑ ማየት ይቻላል' ብዬ አምናለሁ። 'አኖሌ አህዴድን ቀርቦ ቢያየው ይጠላዋል?' ያልተመለሰ ጥያቄ ይመስለኛል።»

ኩምሳ የሀየሉምን አሳብ ተቃወመ፤

«ኤርትራ ላይ አግኝቼው በአህዴድ ዙሪያ ሰፊ ውይይት አድርገናል። ግትር አቁዋም አለው። 'አህዴድ ከኢህአዴግ አባል ድርጅትነት መውጣት አለበት' ይላል። በቂ ምክንያት ግን አያቀርብም። 'ወደ ድርጅታችን ግባና አህዴድን በነፃነት የመምራት እድል እንሰጥሀለን' አልኩት። አላመነኝም። የአቢሲኒያ ገዢዎችን ስር የሰደደ የተንኮል መንፈስ እያሰበ ብቻ የሚበረግግ ይመስለኛል።»

«ሀየሉም ያቀረበው ሀሳብ ተገቢ ይመስለኛል» አለች ሀወኒ «... **አኖሌን መቅረብና ማወያየት ያስፈልጋል**። እኔ በበኩሌ ለዚህ ተግባር **መሉ በመሉ ዝግጁ ነኝ**። አኖሌን ማሳመን የሚቻል ይመስለኛል።»

አብርሀ ፀሎት በበኩሉ የሀየሉምን አሳብ ደግፎ አስተያየት ሰጠ። **አኖሌ** በውይይት **የሚያምንና ካመነበት ደግሞ ለእምነቱ የሚሞት ጠንካራ** ሰው መሆኑን በሞቀ ወኔ ገለፀ።

ውይይቱ በዚሁ ነበር የተደመደመው።

* * *

ተሰብሳቢዎቹ የሰብሰባ አዳራሹን ለቀው መውጣት ሲጀምሩ አብርሃ ፀሎት፣ ሀወኒና ሀየሉም ወደ ሁዋላ ቀሩ። ክንፈ ነበር እንዲቆዩ የነገራቸው። ሁዋላ ሲቀሩም፤ ሀወኒና አብርሀ ፀሎትን፣

«እኔ ቢሮ ጠብቁኝ፤ አፈልጋችሁዋለሁ» አላቸው።

ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ተያይዘው ሲወጡ ክንፈና ሀየሉም ቀሩ። ሁለቱም የተማከሩ ይመስል ሲጋራቸውን አወጡ። እኩል ለኩሰ። እኩል መማግ ጀመሩ። በማንኛውም ነገር እንዲሁ ይግባባሉ። **የሚያስቡት ጭምር** ይቀራረባል። በታላላቅ ውጊያዎች ጭምር **አብረው ሰርተዋል**። እጅግ እጅግ ቅርብ ናቸው፣

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀ ክንፈ።

«አኖሌ ሳያውቀው ታላቅ አደጋ እየፈጠረ ነው።»

«ሳያውቀው ነው ብለህ?» አለ ክንፈ።

«ውጤቱ ምን ሊያስከትል እንደሚችል የገባው አይመስለኝም።»

ክንፈ ጫን ባለ ድምፅ፣

«የአኖሌን ጭራ መያዝ ያስፈልጋል።» አለ።

«የተደበቀበት ቦታ ፍንጭ የላችሁም?» አለ ሀየሎም።

«ምንም!» አለ ክንፈ ሲጋሩን ባለ በሌለ ሀይሉ እየመጠጠ። ንዴቱ ቅርብ ናት። አልሁ ባሩድ ናት። እንቅልፍ አይተኛም - ያሰበውን ሳይፈፅም። ሲጋራቸውን እየማጉ ይተያዩ ጀመር፣

«አዲሳባ ያለ ይመስልሀል?» ሲል ሀየሎም ጠየቀ።

«ይመስለኛል። ሌላ ቦታ ሲደበቅ አይችልም።»

«ፎቶውን በቴሌቪዥን ብንለቅስ?»

«ምን ብለን?»

«ዘራፊ፣ ወንጀለኛ ተብሎ ነዋ!»

ክንፈ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ወዘወዘ።

«ይህን ካደረግን አኖሌን ፈጥነን ልንይዘው እንችል ይሆናል። ከጀርባው ያለው ግን ለዘላለሙ ራሱን ይሰውራል? አኖሌን አሳዶ መያዝ አይከብድም። ዋናው ጉዳይ ግን ከጀርባው ያለውን ማወቅ ነው። ስለዚህ በአጭር ጊዜ ውስጥ ቴሳውን መርገጥ አለብን።»

«ከጀርባው ማን ይኖራል?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«ማን ያውቃል?»

«አነግ? ጀርመኖች? ወይስ? ...» ሀየሎም የጀመረውን ሳይጨርስ አንጠልጥሎ ተወው።

«ይህን ለማወቅ ቴሳውን መርገጥ አለብን። ከተደበቀበት ዋሽ ብቅ እንዲል አንድ ነገር ማድረግ ይኖርብናል ...»

የክንፈ አይኖች በድንገተኛ ብርሃን ተሞሉ። ፈገግታ ታየበት። ሀየሎም የክንፈን ገፅታ በማየት ብቻ ተስፋ አደረገ። አዎን ክንፈ አንድ ድንቅ መላና መፍትሄ ሲያገኝ አይኖቹ ይበራሉ።

«ምን አሰብክ?» አለ ሀየሎም፣ የክንፈን አሳብ ለመስማት በእጅጉ ጉጉቱ።

«አኖሌ አዲሳባ ነው ብለን እንመን። አዲሳባ የት? ቤት ተከራይቶ? ሆቴል ውስጥ? ቤት ገዝቶ? ዘመዶቹ ቤት? ወይስ እንጦጦ ዱር ውስጥ? እኔ እንደሚመስለኝ ቤት ተከራይቶ ወይም

ገዝቶ ነው ሊሸሸግ የሚችለው። ዘመድ የለውም። እንጦጦ ባህርዛፎች ውስጥ አይታሰብም። ሆቴል ለመቆየት አይደፍርም። ምናልባት አራትም አምስትም የተከራየው ቤት ሊኖረው ይችላል። ከቤት ቤት እየለዋወጠ ሊሆን ይችላል ድርጊቱን ሁሉ የሚፈፀመው። ታማኝ ተከታዮች ሊኖሩትም ይችላሉ። ይህ እውነት አይመስልህም?»

«ሊሆን ይችላል።»

ክንፈ ሲጋራውን ተረኩዋኩሶ፣ በችኮላ ሌላ ለኮሰ። አይኖቹ ይበልጥ ደመቁ፣

«... አብርሃ ፀሎት ቅድም ሲገልፅ አኖሌ ሚዲያ የመከታተል ልማድ ማካበቱን አንስቶ ነበር። ስለዚህ የአይጥ ጉሬ ውስጥም ይደበቅ አለያም ሰማይ ላይ፣ የቴሌቪዥን ፕሮግራሞችን መከታተሉ አይቀርም። አይመስልህም?»

«ሊሆን የሚችል ነው።» አለ ሀየሎም። ክንፈ ምን እንዳሰበ አልገባውም።

«እንግዲያው በተከታታይ በሚካሄድ የስብሰባ ዜና ላይ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ተደጋግመው እንዲታዩ ይደረግ። ያን ጊዜ የአኖሌ ጭንቅላት ይበጠበጣል። እንቅልፍ ያጣል። ሀወኒ በጣም ታፈቅረዋለች። አኖሌም ከጀርመን የተመለሰው ሀወኒን ፈልጉ ጭምር እንደነበር ከአብርሃ ማብራሪያ የሰማሁ ይመስለኛል። በጣም ይፋቀራሉ። ከእጮኝነት በላይ ልጅነታቸውን ተጋርተዋል። ወንድምና እህት ናቸው። ፍቅረኛሞች ናቸው። አኖሌ በቴሌቪዥን መስኮት ሲያያት ስሜቱን ጨርሶ መቆጣጠር አይችልም። እስዋን ለማግኘት ይበልጥ እንዲነሳሳ ደግሞ ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ጉን ለጉን ተቀምጠው ሲንሾካሾኩ ቀራጩ ለሰከንድ ያህል ይቅለባቸው። አኖሌ አቅሉን ይስታል። አይጠራጠርም። ከቶ ሳይጠራጠር ከሁለት አንዱን ለማግኘት ጥረት ማድረጉ አይቀርም። በተለይ አብርሃን ያምነዋል። ህይወቱን አድኖታላ! ስለዚህ አሳልፎ እንደማይሰጠው እርግጠኛ ይሆናል። ሀወኒን ሲያይ ደግሞ ሰው ነውና ውስጡ የታመቀው ናፍቆት እንደሚበጠብጠው ጨርሶ አይጠረጠርም። የቴሌቪዥን ሰዎች ስብሰባው በነጋታውም እንደሚቀጥል ግልፅ ያድርጉ። በነጋታው አኖሌን ወይንም ወኪሉን በአካባቢው አናጣውም ...» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀየሎም «የተረገምክ!» ብሎ ረጅም ሳቅ አሰማ።

ተቻኩለው ወደ ክንፈ ቢሮ አመሩ። ክንፈ ጊዜ አላጠፋም። ወደ ቴሌቪዥን መምሪያ ሀላፊው ደወለ። አምስት ደቂቃ ያህል

ተነጋገሩ። ክንፉ ስልኩን ዘግቶ፣

«ተከታታይ የስብሰባ ዜና የላቸውም!» አለ። አያይዞ «መጠበቅ ሊኖርብን ነው?» አለ በቅሬታ።

«የለም!» አለ ሀየሎም፣ አንድ አላብ ብልጭ እያለለት፣ «የሀሰት ዜና መፍጠር እንችላለን።»

«እንዴት አድርገን?» አለ ክንፉ «... በነጋታው በምንጠቅሰው ስፍራ የግድ ሰብሰባ መኖር አለበት። ተሰብሳቢዎች በቴሌቪዥን ሲታዩ ደግሞ ከሀወኒና ከአብርሃ ሌላ ተሰብሳቢ የግድ መታየት አለበት። አለያ እኖሌ ድራማ መሆኑ ይገባዋል። ያልተለመደ የዜና አቀራረብ ልንከተል ደሞ አንችልም።»

«ይቻላል!» ሲል ሀየሎም ደግሞ አረጋገጠለት። «... እንዲያውም ከኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ጋር መነጋገር ይቻላል። ከዚህ በፊት የተቀረፁ መጠነኛ ሰው ያለባቸውን የስብሰባ ፊልሞች መጠቀም ይቻላል። ጉዳዩን ከኤርትራ ጋር ካለያያዝነው የአብርሃ ፀሎት መታየት የበለጠ አሳማኝ ይሆናል። የዜናውን ርእስ ጉዳይ የሁለቱን ሀገሮች ህዝቦች ለማቀራረብ ወደፊት ስለሚኖሩ የሙዚቃ ፌስቲቫሎች ሊሆን ይችላል። ውይይቱ በነጋታው በዚያው በኤርትራ ፅህፈት ቤት እንደሚቀጥል ሊገለፅ ይችላል። ዜና ላይ፣ ስብሳቢና ተሰብሳቢዎችን ከቆየ ፊልም መጠቀም። በየመካከሉ ሀወኒና አብርሃን ጉላ እያደረጉ ማቅረብ ይቻላል።»

ክንፉ በመስማማት ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ፣

«ልክ ነህ ይቻላል።» አለ «...ግን ለአብርሃና ለሀወኒ እቅዱን በግልፅ ልንነግራቸው ይገባል። አላማውን ጭምር እንዲያምኑበት ማድረግ ያሻል።»

- 2 -

በምሽቱ የሚተላለፈው ዜና በሀየሎምና በክንፉ እቅድ መሰረት ይዘጋጅ ዘንድ ለታጋይ ጋዜጠኞች መመሪያ ተላለፈ። ፊልም ቀራጮቹ የአብርሃና የሀወኒን ምስል ቀርፀው የማስመለያ ትንበራቸውን ለመስራት ኢህአዴግ ፅህፈት ቤት ወደሚገኘው ስቱዲዮ ተጣደፉ። ቀረሃው ካለቀ በሁዋላ ክንፉ «ማምሻውን ጉዳይ አለሽ እንዴ?» ሲል ለሀወኒ ጥያቄ አቀረበላት። አብርሃ ቀደም ብሎ ሄዶ ነበር።

«የለኝም። ትጋብዙኝ ዘንድ ካሰባችሁ ፈቃደኛ ነኝ» አለች

አየሳቀች።

ተያይዘው ወጡ።

በመንገዳቸው ላይ ሀወኒ አኖሌን በተመለከተ እንደዋዛ እንዳንድ ያልተጠበቁ አስተያየቶችን ትሰነዝር ጀመር፤ ክንፉ መኪና ነበር የደብረዘይትን መንገድ ይዘው መጓዋዝ የጀመሩት፣

«በነገራችን ላይ» አለች ሀወኒ «... አኖሌ በአህዴድ ላይ ያሳደረው አምነት ከፊል እውነታ እንዳለው አታምኑም?»

ከመቅፅበት ተያዩ - ሀየሎምና ክንፉ።

ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው። ከስብሰባው ይህን መሰል እምነት ይዛ ትወጣለች ብለው አልጠበቁም ነበር። ለአኖሌ ያላት ወገናዊነት አድልዎ እንጂ ተጨባጭ ነገር ይኖራታል ብሎ ባለመገመቱ፣ ክንፉ ቀጥሎ የምትናገረውን ለመስማት እየጉዋጉዋ ነበር፣ «የአኖሌ ከፊል እውነታ ምንድነው?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት።

«በስራ አስፈፃሚ ደረጃ ያሉ መሪዎቻችን መባለግ ጀምረዋል። ኦሮሚያን ርስታቸው ለማድረግ መሩዋሩዋጥ የጀመሩ ከፍተኛ ባለስልጣናት ብቅ ብቅ እያሉ ነው። የሌላውን አላውቅም። እኔ ግን የቅርብ አለቃዬን በተመለከተ በቂ ማስረጃ ላቀርብላችሁ እችላለሁ። አጋጣሚ ቀጥተኛ አለቃዬ በመሆኑ ዝርዝር ነገሮችን ጭምር ማወቅ ችያለሁ። የሚያሳፍር ስራ እየሰራ ነው ያለው። ይሸረሙጣል። ጉቦ ይወስዳል። ሌላም ሌላም ... ስለማን እንደማወራ መቼም ገብቶአችሁዋል። ከኔ ጋር በተደጋጋሚ አይታችሁት ሊሆን እንደሚችልም እገምታለሁ። ምስጢሮቹን ሁሉ ስለማውቅበት በጣም ይፈራኛል። እኔ ሰርሱ አፈርኩ። መሪዬ ነው ብዬ መቀበል ጭምር አቃተኝ። ይህ በሽታ እየተባባሰ ከሄደ አደገኛ ይመስለኛል። በእመራር ደረጃ ብትነጋገሩበት ጥሩ ነው። እርግጠኛ ነኝ የኢህአዴግ አመራር አባላት በየጊዜው እየተገናኙ ውስጣቸውን ይፈትሻሉ። አይደለምንዴ?»

«አሁን ያልሻቸው ተጨባጭ ናቸው?» አለ ክንፉ።

«ማስረጃ የለኝም። ማስረጃ መሰብሰብ የሚገባኝ ግን አይመስለኝም። አንድ አካል መኖር አለበት ይህን መሰል ጥቆማዎችን የሚቀበል ...»

«ግምገማዎች ላይ ማንሳት ተገቢ ይሆናል» አለ ሀየሎም። «ካልተሳሳትኩ ስለ ሰለሞን ዲሳሳ ነው እየተናገርሽ ያለሽው።» አለ ክንፉ።

«አዎን - ስለእሱ ነው የማወራው!»

«በግል አነጋግረሽው ነበር?»

«አንስቼሰት ነበር»

«ምናለሽ?»

«ካደ:: ቅድም ዜኒት ብዬ የገለፅኩላችሁን ልጅ በፍቅረኛ ደረጃ ይዞአታል:: እኔ ዘንድ ስትመጣ ነው የተዋወቃት:: ልጅቱ ትምህርት ቤት ሳለን ጉዋደኛዬ ነበረች:: እኔ ወደ ዩኒቨርስቲ ስሄድ እስዋ ንግድ ጀመረች:: አሁን እሳት የላሰች ነጋዴ ወጥቶአታል:: ጥሩ ያልሆነ ባህርይ የያዘች ይመስለኛል:: ይኸው የኛው ሰው ታዲያ አብሮአት ያብዳል:: እዚሁ አዲስ አበባ ቤት እንድታገኝ ጭምር አድርጉአል:: ሌላም ... ሌላም ብዙ ነገሮች እሰማለሁ:: ከልጅቱ ጋር ግንኙነት ከጀመረ ወዲህ ታጋይ ሚስቱን ፈትቶአታል:: ተገቢ እንዳልሆነ ነገርኩት:: 'የተለመደ ነው' የሚል ምላሽ ነው የሰጠኝ:: 'ብዙዎች እየፈቱ ነው' አለኝ:: እንዲህ ሲለኝ ላንቀው ነበር:: አበድኩ:: ናቅሁት:: 'ሌሎች ስለፈቱ ነው መፍታት ያለብህ ወይስ ስላልተግባባችሁ?' ስለው 'ይህን ያህል የምትንገበገቢው በርግጥ ለሚስቴ አዝነሽ ነው ወይ?' አለኝ:: ከአንድ መሪ ይህ ንግግር አይጠበቅም»

«ቀንተሽ እንዳይሆን!» አላት ሀየሎም::

ሀወኒ ጩኸትዋን ለቀቀችው:: ወደ ሀየሎም ተጠግታ ታንባርቅበት ጀመር::

«ሀየሎም! የልብህን ነው? እኔ እንደዚያ ነኝ!?»

ድምፅዋ ዝግትግት አለባት:: ክንፈና ሀየሎም እየተቀባበሉ ይስቁባት ጀመር:: የምር መናደድዋን ሲያይ ሀየሎም

«ቀልዴን ነው ሀወኒ!» አላት::

«የልብህን ከተናገርክ ወዲያ?»

«ስጋ ብያት!» ሲል ማለ::

አመነችው:: ሀየሎም 'ስጋ ብያት' ካለ አይዋሽም::

«እኔ አነጋግረዋለሁ» አለ ክንፈ::

ሀወኒ ቀጠለች::

«ዜኒት ማለት አደገኛ ሴት ናት - ክንፈ:: የኢህአዴግ ትግል ለርስዋ Adventure ብቻ ነው:: ታጋይነት ማለት ለዜኒት

ለሃራ የሚያገለግል ታ'ሪላ ብቻ ነው:: ሽም ማለት ደግሞ ፈላጭ ቆራጭ:: ከሽም መጠጋት ማለትም መክበር ማለት ነው - ለዜኒት:: እታምኑኝም! ሰለሞን ታጋይነቱን ለጉራ ማዋል ጀምሮአል:: የሚያስደነግጥ ነገር ጭምር ለዜኒት ነግሮአታል:: የእናቱ አባት አማራ መሆናቸውን አጫውቶአታል:: ይህን ሁሉ ምን አመጣው? ቁራጭ የአማራ ደም ፍለጋ ወደ አያቱ ምን አሻገረው? በኦሮሞነቱ ያፈረ ይመስለኛል:: ለኦሮሞነቱ ክብር የሌለው ሰው ደሞ አለቃ ሊሆነኝ ቀርቶ የኔ ድርጅት አባል ከቶ ሊሆን አይችልም:: ይህን አይነት ሰው ከአመራር መባረር አለበት:: አዲሳባ ተወልዶ እንዳደገ ጭምር ይናገር ጀምሮአል:: አዲሳባ መወለድ ታላቅነት መሆኑ ነው? ከአራዳ ልጅ ካምፕ ራሱን መቀላቀሉ ይሆን? አዲሳባ ራሱ የኦሮሚያ መሆኑን እያሰበ ሊሞቀው ይገባ ነበር::»

«የትግል ልምድ ማጣት ሊከሰታቸው የሚችሉ አያሌ ጉድለቶች ይኖራሉ:: ኦህዴድ ቀስ በቀስ ውስጡን እያጠራና እየጠነከረ መሄድ ይጠበቅበታል» አለ ሀየሎም::

ሀወኒ ተቃወመች፣

«ሰለሞን የትግል ልምድ እጥረት የለበትም:: እንደማውቀው ስድስት አመታት ታግሎአል:: የኦሮሞነት ስሜት ነው የሌለው:: ከኦሮሞነቱ እየሸሸ ነው:: ሸሽቶ የት ይደርሳል? አለያ ደሞ ኦሮሞ ላይሆን ይችላል::»

«በትርቡ ግምገማ ነበራችሁ አይደለም?» ሲል ጠየቃት ክንፈ «... በዚያ ላይ የተነሱ ነገሮች የሉም?»

«አሱን ግምገማ እንኩዋ ተወው ክንፈ:: ቀልድ ነበር:: የበረሀዋ ባህል ድምጥማጥዋ የጠፋችበት ግምገማ ነበር:: ብዙ የሚነገር አለው:: ግን የሆነ ያልሆነውን ከመናገሬ በፊት በትድሚያ ኩምሳን በስፋት ሳናግረው ፈልጌያለሁ:: በዳዱአአ ውስጥ አደገኛ አዝማሚያዎችና ችግሮች ይታዩኛል::»

«በህወሀትም ቢሆን ከዚህ የከፋ አመለካከቶች የተከሰቱበት ጊዜ ነበር:: በትግል ነው ያን የአደጋ ጊዜ ማለፍ የሚገባው» ክንፈ ነበር::

«በግለሰብ ደረጃ በየትኛውም የኢህአዴግ ድርጅት ውስጥ ተመሳሳይ መዝቀጥ ሊከሰት ይችላል:: መፍትሄው እያጠሩ መሄድ ነው»

እየተቀባበሉ አስተያየት ይሰጡ ጀመር:: ሀየሎምና ክንፈ ሀወኒን ራት ጋብዘው ሲያበቁ ቤትዋ ድረስ ሸኙዋት:: የዜና ሰአት

ላይ ነበር የደረሰችው። ሶስተኛው ዜና አኖሌን ለማጥመድ የተዘጋጀው የእለቱ ቅንብር ነበር። የተዋጣለት ቅንብር። ፊልም ቀራጩ፣ ሀወኒና አብርሃን በበቂ ሁኔታ አሳይቶ ወደ ሌሎች ተሰብሳቢዎች ተሻገረ። ዜና አንባቢው ስብሰባው በነጋታው ከማለዳው ሶስት ሰአት ጀምሮ በኤርትራ መንግስት ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ቀጥሎ እንደሚውል ገልፆ ወደ ቀጣዩ ዜና ተሻገረ።

ሀወኒ ሳታውቀው ሆድዋ ግልብጥብጥ አለባት። በረዳት። መንፈስዋን በረዳት። እንባዋ እንዳይቀድም ጣራ ጣራ ማየት ጀመረች። ውስጥዋ ግን እንደልማዱ ይጮሀል ...

«አኖሌ ... አወድሀለሁ!»

- 3 -

አብርሃ ፀሎት በኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ደጃፍ ላይ ቁሞ ሰው የሚጠብቅ መስሎ ሰአቱን ደጋግሞ ያይ ጀመር። 2:45 ይላል። ሀያ ደቂቃ ብቻ በዚህ መልኩ ቆይቶ ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ እንዲገባ ነው የተነገረው። እሱ እንደገባ ደግሞ ሀወኒ እንዲሁ ሃያ ደቂቃ ያህል ከፅህፈት ቤቱ አጠገብ ባለው ሬስቶራንት ቆይታ አስዋም ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ ትገባለች። ለሁለቱም መልእክት ማስተላለፊያ ሬቂቅ መሳሪያ ኩዋሌታቸው ላይ ተያይዘላቸዋል። የሚያዩትን ከአኖሌ ጋር የተያያዘ ነገር ሁሉ በዝቅተኛ ድምፅ መናገር ብቻ ይበቃቸዋል። የሚያስተላለፉት እያንዳንዱ መልእክት በሶስት ደቂቃ ውስጥ በፅህፈት ቤቱ ዙሪያ ሲቪል ለብሰው በእግርና በመኪና ለፈለሱት የደህንነት ሰዎች ይደርሳል።

አብርሃ ፀሎት በተነገረው መሰረት ሰአቱን እያየ ከወዲያ ወዲህ ይንጐራደድ ጀመር፣

«አምስት ሳንቲም!» አለው አንድ ጐልማሳ ለማኝ።

እስር ሳንቲም አውጥቶ ሰጠው። ለማኙ አመስግኖ ሄደ።

«ስለ አብርሃሙ ስላሴ!» አለ ሌላ ሽማግሌ ለማኝ።

«አግዜር ይስጥልኝ!» አለ አብርሀ።

«ሲጋራ! ማስቲካ!» አለ ሱቅ በደረቴ።

ዝም አለው።

«የአረቡ ሮዝማን አለኝ። ዊንስተን ... ጦርና ሱፐር ሚኒት ማስቲካ!» አለ።

«አልፈልግም!»

«ጫማ ልጥረግ አባባ» አለ ልጅ እግር ሊስትሮ።

«ደህና ተወው!»

«ቆሽሾልል ልጥረግልዎት ...»

«አያስፈልገኝም አልኩህ» አለ ቆጣ ብሎ።

«እዚህ አገር እንደ አስመራ ውድ አይደለም ጋሼ። ዘጠና ዘጠኝ ሳንቲም ብቻ ነው የማስከፍልዎ። የቦሎኛ ቀለም አለኝ።»

አብርሃ ፀሎት በድንጋጤ ራደ። ቃል ሳይተነፍስ እግሩን አነሳ። ሊስትሮው ጫማ መወልወል ጀመረ። ትንፋሹን እንደምንም ሰብስቦ፣

«ማነው የላከህ?» ሲል ጠየቀው።

«ስማቸውን አልነገሩኝም።»

«ረጅም፣ ጠይም ናቸው?»

«አይደሉም። ቀላ ይላሉ። ራሰበራና አጭር ናቸው።»

«የት ነኝ አሉህ?»

«አሱንም አልነገሩኝም።»

«ምን እንድትነግረኝ ላኩህ?»

«የርሶን ወይም የሀወኒን ስልክ ቁጥር።»

አብርሃ አመነታ። አኖሌ መያዝ እንዳለበት አመነ። ካልተያዘ አንድ ቀን ባጭሩ ይቀጫል። ተይዞ ሰላማዊ ትግል መጀመር አለበት። በሀቡአ የሚታገልበት ምክንያት ለአብርሃ አልታይህ አለው። ተገቢ ያልሆነ መስዋእትነት መክፈል እንደማይገባው አመነ፣

«ቁጥሩን አሰጥህለሁ። ታዲያ የት አግኝተህ ነው ለራስበራው ሰው የምትሰጠው?»

«ቀጥረውኛል።»

«የት?»

«ሜክሲኮ አደባባይ።»

«ስንት ሰአት ነው ቀጠሮአችሁ?»

«እንደጨረስክ ነው ያሉኝ፡፡»

«ታዲያ በቃልህ ቁጥር መያዝ ትችላለህ? ወይስ ስክርቢቶና ወረቀት ልስጥህ?»

«በቃሌ እይዘዋለሁ ይንገሩኝ፡፡»

አብርሃ ፀሎት የሀወኒንም የራሱንም የስልክ ቁጥሮች አንድ በአንድ ነገረው፡፡

«ይዘሀቸዋል?»

«አዎን ይዣቸዋለሁ፡፡»

«እስኪ ጥራቸው?»

ሊስትሮው ቁጥሮቹን ጠራለት፡፡ አልተሳሳተም፡፡ እንዲያውም አልተደነቃቀፈም፡፡

«ሊስትሮ ነህ የውነት?»

«አዎን!»

«እኔን እንዴት አወቀኸኝ ታዲያ?»

«በፎቶግራፍ!»

«ማን አሳየህ የኔን ፎቶ?»

«ወንድምዎ ናቸዋ! ራሰበራ ያልኩዎ፡፡»

'ፎቶዬን የት አገኘ?' ሲል አሰበ አብርሀ፡፡

አብርሃ ፀሎት አንድ ብር አውጥቶ ለሊስትሮው ሰጠው፡፡ ልጁ አንድ ብሩን ኪሱ ጨምሮ፤ የሊስትሮ ሳጥኑን አንከብክቦ ወደ ላሊበላ ሬስቶራንት አቅጣጫ ማዝገም ጀመረ፡፡

አብርሃ ፀሎት ጊዜ አላጠፋም፡፡

«መረብ 91 ነኝ» ሲል ኮዱን ከተናገረ በሁዋላ መልእክቱን በችኮላ ያስተላልፍ ጀመር፣

«ጫማዬን የጠረገልኝ ቀይና ኮስማና ሊስትሮ ከአኖሌ የተላከ ነው፡፡ የኔንና የሀወኒና ስልክ ቁጥር ተቀብሎኛል፡፡ ሜክሲኮ አደባባይ ከአኖሌ ወኪል ጋር ቀጠሮ ይዞአል፡፡ እንደሚመስለኝ በቀጥታ ከአኖሌ የተላከ አይደለም፡፡ ስለዚህ ሊስትሮው የተገናኘውን ሰው በቀጥታ መያዝ አይገባም፡፡ ራሰበራ፤ አጭርና ቀይ ነው ሊስትሮውን የላከው ሰው፡፡ መረጃው ስህተት ሊሆንም

ይችላል፡፡ እንደሚመስለኝ ከሊስትሮው ጋር ግንኙነት የሚያደርጉ ሰዎች አኖሌ ዘንድ እስኪደርሱ ድረስ ክትትል ቢደረግባቸው ጠቃሚ ይመስለኛል፡፡ አበቃሁ - መረብ 91፡፡»

አብርሃ ይህን መልእክት አስተላልፎ ወደ ኤርትራ ጊዜያዊ ዕህፈት ቤት ገባ፡፡ ተግባሩን በተገቢው መንገድ ማጠናቀቁ ተሰማው፡፡ በአጋጣሚ ከሀወኒ ጋር ስልክ በመለዋወጣቸው ተደሰተ ...

* * *

ሶስት የደህንነት ሰዎች በተለምዶ 'ወያኔ' ተብላ በምትጠራው ቶዮታ መኪና ሊስትሮውን በሀምሳ ሜትር ርቀት ይከተሉታል፡፡

ሊስትሮው እየተጣደፈ ይራመዳል፡፡ ደህንነቶቹ ታጥቀዋል፡፡ አይናቸውን ለሰከንድም ከሊስትሮው ሳይነቅሉ ተከታተሉት፡፡ የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ መብራት ያዛቸው፡፡ ሊስትሮው ከጐናቸው ቆሞአል፡፡ ያዩታል፡፡ እሱ አያያቸውም፡፡ መኪና ቀነስ ሲልለት በሩጫ አስፋልቱን ተሻግሮ በጥድፊያ ገሰገሰ፡፡ ግን ድንገት ቆም አለ፡፡ ከኪሱ ቁራጭ ወረቀትና ብእር አውጥቶ የሊስትሮ ሳጥኑን አስደግፎ ይዕፍ ጀመር፡፡ ዕፎ ሲያበቃ መንገዱን ቀጠለ፡፡

የደህንነቶቹን መኪና መብራት ለቀቃት፡፡ በተለመደው ርቀት ይከተሉት ጀመር፡፡ ተከታትለው ሜክሲኮ አደባባይ ደረሱ፡፡ ሊስትሮው በአደባባዩ በስተቀኝ ባለችው ካፍቴሪያ አጠገብ ከተኮለኮሉት መሰሎቹ መካከል ገብቶ ተቀላቀለ፡፡

ደህንነቶቹ የመገናኛ ሬዲዮናቸውን ከፍተው ሪፖርት አስተላለፉ፡፡ ክንፈ አጭር መመሪያ ሰጠ፣

«ባለጉዳይ መስላችሁ አጠገቡ ቆዩ፡፡ በቃል ወይም በወረቀት የሚያስተላልፈውን መልእክት በጥንቃቄ ተከታተሉ፡፡ አጣራጣሪ ነገር ካያችሁ እስከ እኩለ ቀን ድረስ ጫማ የሚያስጠርጉትን በሙሉ ተከታተሉዋቸው፡፡ 6:30 ላይ ከመካከላችሁ አንዳችሁ ጫማ አስጠርጉ፡፡ እየጠረገ ሳለ ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላልፎ እንደሆን ጠይቁት፡፡ ለምን አይነት ሰው እንደሰጠ ጭምር፤ መልእክቱን የተቀበለውን ሰው ካወቃችሁ በሁዋላ ሀይላችሁን ወደዚያው አሰባስቡ፡፡ አኖሌን ብትደርሱበትም እንዳትይዙት፡፡ ሃያ አራት ሰአት አትለዩት፡፡ የሚገባበትን ቦታና የሚገናኘቸውን ሰዎች የሚከታተሉ ሰዎች በፍጥነት ተመድበው የያንዳንዳቸው መድረሻ በዝርዝር ይጠና፡፡ ይሄ ለሶስት ቀናት በተከታታይ የሚቀጥል ስራ ይሆናል፡፡ የምትከታተሉዋቸው ሰዎች በጭራሽ

እንዳይጠረጥሩዋችሁ»

ዳሩ እንደታሰበው ሳይሆን ቀረ።

እስከ 6፡30 ሊስትሮው የአራት ሰዎችን ጫማ ነበር የጠረገው። ከአራቱ አንዱ የህወሀት ታጋይ ሆኖ ተገኘ። ተከትለውት ነበር። ሄዶ ሄዶ መከላከያ ሚኒስቴር ፅህፈት ቤት ገባ። ሁለተኛዋ ወጣት ሴት ነበረች። ታክሲ ይዛ ስድስት ኪሎ ዩኒቨርስቲ ገባች። ሶስተኛው በእድሜ የደከመ ሽማግሌ ነበሩ። ጫማ አስጠርገው የትም አልሄዱ። እዚያው ማኪያቶ አዘው አላፊ አግዳሚውን ይታዘቡ ያዙ። የመጨረሻው መልከ መልካም ወጣት ነበር። ቦችኮላ አስጠርጉ እብስ አለ። ፒያሳ ድረስ ተከተሉት። ሲኒማ ኢትዮጵያ ገባ። ከደህንነቶቹ አንዱ ሊስትሮው አጠገብ ያለውን የኤሌክትሪክ ምሰሶ ተደግፎ ደቃቃውን ጫማ ጠራጊ በጥንቃቄ ተከታትሎታል። ከአንዳቸውም ጋር መልእክት አልተለዋወጠም። ወረቀትዋንም አላስተላለፈም። ደህንነቱ በመመሪያው መሰረት አምስተኛ ሰው ሆኖ ጫማውን አስጠረገ፤ በመካከሉ በተነገረው መሰረት፣

«ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላለፍክ?» ሲል ጠየቀው።

«የምን ስልክ ቁጥር?» አለ ጫማ ጠራጊው፤ ስራውን በተረጋጋ ሁኔታ እያቀላጠፈ።

«ጠዋት እንድታደርስ የተነገረህን»

«ማነው የነገረኝ?»

«ጠዋት ስቴድዮም አልነበርክ?» ብሎ ጠየቀው ደህንነቱ እየተገረመ።

«ከዚህች ንቅንቅም አላልክ።»

የገዛ ጀሮውን ማመን አቃተው።

ሊስትሮው ሽምጥጥ አድርጉ ሊክድ ከልብ ተደነቀ። እንዲህም አለው፣

«ስማ አንተ ደቃቃ ፍጥረት! እኔ ፖሊስ ነኝ። እውነቱን ካልነገርከኝ በቀጥታ ወደ እስር ቤት ትወሰዳለህ። ትሰማኛለህ!? ጠዋት ስቴድዮም አካባቢ ጫማ ከጠረግህለት ሰው የተቀበልከውን የስልክ ቁጥር ለማን ነው ያስተላለፍከው?»

የሊስትሮው እጆች ሲንቀጠቀጡ ተመለከተ። ቡሩሹ ከእጁ ላይ ወደቀበት። በፍርሀት ቀና አለ። አይን ለአይን ተጋጩ፣

«በል እውነቱን ተናገር። ቁጥሩን ለማን ሰጠህ?»

«መንገድ ላይ ነው የተቀበለኝ።»

«አትዋሽ!» ሲል አፈጠጠበት «... ከስቴድዮም ጀምሮ ተከታትዬሀለሁ። መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ ስልክ ቁጥሮቹን ወረቀት ላይ ስታሰፍር ጭምር ተመልክቼሀለሁ። ከዚያ ወዲያ እዚህ እስክትደርስ ድረስ ማንም አላነጋገረህም። እውነቱን ካላወጣህ ወዮልህ! አሁኑኑ ከርቸሌ ትገባለህ!?»

«በእጃቸው አይደለም የተቀበሉኝ?»

«ታዲያ በምንድነው?»

«ፎቶ ቤቱ በር ላይ ስደርስ ወረቀትዋን መንገዱ ላይ ጥዬ ነው የሄድኩት።»

ደህንነቱ ውሀ ሆነ። አኖሌ አምልጦአል! ከዚያ ወዲያ ለሊስትሮው ያቀረበለት ጥያቄ ሰሪዎቹ የሚያገለግለውን መረጃ ለማግኘት ብቻ ነበር ...

«የትኛው ፎቶ ቤት?» ሲል ጠየቀው።

«ቡናና ሻይ ህንፃ ስር ያለው።»

«ወረቀቱን ወደ ፎቶ ቤቱ ነው የጣልከው?»

«አይደለም። እጁን ብቻ ነው የዘረጋሁት። ወረቀትዋ ወደቀች። እንደዚያ አድርግ ነው የተባልኩት።»

«ማነው ይሄን ያለህ?»

«የሳክኝ ራሰበራ ሰው።»

«ሰውየው ወረቀትዋን አንስቶአታል?»

«እኔንጃ!»

«ለምን ዞረህ አላየህም?»

«ዞረህ እንዳታይ ተብያለሁ። ወረቀትዋን ጥለህ መንገድህን ቀጥል ነው የተባልኩት።»

«አሁን ከኔ ጋር ፖሊስ ጣቢያ እወስድህና ይህንኑ ትናገራለህ። አትታሰርም። አትፍራ። እሺ?»

«እሺ!?» አለ ሊስትሮው ፈራ ተባ እያለ።

ፖ/ሊስ ጣቢያ በመሄድ የሚያጠፋው የሰራ ጊዜ አላሳሰበውም። በማለዳዋ አጭርና ቀላል ስራ መቶ ብር አግኝቶበታል። ደስታው ገና ከውስጡ አልጠፋም ...

- 4 -

ስልኩ ጮኸ።

ሀወኒ ልብዋን እፍን አደረጋት። ደግሞ ጮኸ። አቃሰተች። 'ውዱ አናሌ' ብላ መጮህ አሰኛት። ተጠግታ እጅዋ እየተንቀጠቀጠ አነሳችው።

«ሀወኒ!» የሚል ጉርናና ድምፅ መጣላት።

«ነኝ» አለች። «... እንደምነህ ሀየሎም።»

«አልደወለም?»

«እስካሁን አልደወለም።»

«ተዘግተሽ ዋልሽ ቀኑን ሙሉ?»

«ስልኩ ላይ ተተክዬ ዋልኩ» ብላ ፈገግ አለች።

«ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ብት አላለሀ። ራት በልተሻል እንዴ?»

«ገና ነኝ።»

«እንግዲያው አብረን እንበላለን።»

«ደግ።»

ስልኩን አኑራ ወደ ወጥ ቤት ገብታ ሻይ ጣደች። አስኪፈላ ድረስ መፅሀፍ ቢጤ ለመገላለጥ አስባ ወደ መፃህፍት መደርደሪያዋ ስታመራ የደጅ መጥሪያ ድምፅ ሰማች። የአክሱማይት ልጅ ፀሀዩ ሊሆን እንደሚችል ገመተች። ፀሐዩ የስድስት አመት ህፃን ነው። ጉረቤት በመሆናቸው ዘወትር ማምሻውን ቴሌቪዥን ሊያይ ይመጣል።

በሩን ከፈተችው።

ይሁን እንጂ ጨለማ ባለው በረንዳ ላይ ፀሀዩ አልነበረም የጠበቃት። አክሱማይት ነበረች። አክሱማይት የማሀፈረ ሚስት።

«ግቢ አክሱም! እንደምን አመሸሽ?» አለቻት።

«ሰላም!» ብላ ወደ ውስጥ ዘለቀች።

«አልመጣም እንዴ ፀሀዩ?»

«ዛሬ አልመጣም?» አለቻት ገፅታዋን ትክ ብላ እያጤነች።

«ታች ወርዶ ከልጆች ጋር እየተጫወተ ይሆናላ!» ብላ ልትመለስ ስትቃጣ፣

«ቆይ ሻይ ጠጥተሽ ትሄጃለሽ። እየፈላ ነው» ብላ እጅዋን ይዛ ከሳሎን አስቀመጠቻት።

አክሱማይት አልባሌ ጃኬት ለብሳለች። ገፅታዋ ምጥጥ ብሎአል። ጠጉርዋን ወደሁዋላ ቁዋጥራዋለች። ፎቶግራፍ የማንሳቱ ስራ ባብዛኛው ስለተጠናቀቀ በመከላከያ ሚኒስቴር መስሪያ ቤት ዶክመንቴሽን ክፍል በጊዜያዊ ስራ ላይ ተመድባ በማገልገል ላይ ናት።

«ምን ሆነሻል አክሱም?» ስትል ጠየቀቻት ሀወኒ፤ ፊትዋን ትክ ብላ እያስተዋለቻት። ስታነባ እንደቆየች ጠረጠረች። አይናችዋ በርበሬ መስለዋል።

«ምንም አልሆንኩ» አለች።

መዋሸትዋ ግን ታውቀባት። የሚያንሰቀስቅ ስሜት ከወደ ሆድዋ ፈነቀላት። ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ሸፈን አደረገችና እንባዋን በቀጫጭን ጣቶችዋ አባበሰች።

ሀወኒ ደነገጠች። ሀወኒ ስለ አክሱማይት ጥቂት ነገሮችን ታውቃለች። አምን ... ከምትወደውና ከሚወዳት ባልዋ ጋር ተለያይተዋል። ከማሀፈረ ጋር ተለያይተዋል። ኢህአዴግ አዲሳባን ከተቆጣጠረ በሁዋላ ሊግባቡ አልቻሉም። 'ቀድሜህ በተሰዋሁ' የሚሉ ንግግሮችም ተረስተዋል። ሁኔታዎች ለአክሱማይት በእጅጉ ከብደዋታል። ከማሀፈረ የእብሮ ጋር 'የኔ ጀግና!' የተባባሉባቸው ዘመናት እንደ አክሱም ሀውልት ዘመን ርቀው ይታዩዋት ጀምረዋል።

ሀወኒና አክሱማይት ከተጉራቡቱ ወዲህ በተለይ ተቀራርበዋል። ከሶስት ወራት በፊት ከማሀፈረ ጋር እንደተለያዩ ስትነግራት አክሱማይት ጉዳዩን ቀለል አድርጋ ነበር ያወጋቻት። 'መብቱ ነው' ነበር ያለቻት ለሀወኒ። ከዚያ ወዲህም የማሀፈረን ጉዳይ ጨርሶ አንስተው አያውቁም ነበር። ስለ ትግሉ ነበር የሚያወጉት። ምን ስለ ትግሉ ብቻ፤ አክሱማይት የሴቶችንም ጥያቄ ደጋግማ ማንሳት ያስደስታታል። ለነገሩ ስለሴቶች መብቶች አክሱማይት አበጥራ ታውቃለች። የአክሱማይት የእኩልነት ጥያቄ ግን አፍአዊ አይደለም። በተግባር ከወንዶች በላይ ስለዋለች የእኩልነቱ ጥያቄ ከማንም በላይ

ይሰማታል። ይህን መሰል ነገር መልሳ መላልሳ ለሀወኒ ታወጋታለች። እጅግ አስደናቂ ከሆኑት ትረካዎችዋ ውስጥም የአክሱማይት ያለፈ የጀግንነት ታሪክ ደምቆ ታይቶአታል - ለሀወኒ።

አክሱማይት ባለፈው መራራ የትግል ዘመን ግንባራቸውን ካላጠፋት አንድዋ ነበረች። ቀሚስዋ አላደናቀፋትም፤ ስሀተት አይታ ባለማለፍ አክሱማይት ቀዳሚዋ ነበረች። መራራው ትግል ቀጥቅጦ የሰራት ታጋይ ናት። የትግል ፅናት ሲነሳ የአክሱማይት ጉዳይ ግልፅ ነው። በደካማ ጐን የሚያማት የለም። ደንብና መመሪያ በማክበር፤ አክሱማይትን የሚስተካከላት ከቶ የለም። ደንብና መመሪያ አልፎ አልፎ ሊጣስ የሚችል ነገር አይደለም - ለአክሱማይት። መፈፀም ያለበት ነው። 'ግትር ናት' የሚሉዋት አሉ። ያሉትን ቢሉ ግን 'ወይ ፍንክች' ናት። ደሞ ማድረግ እንጂ መናገር መቼ ይሆንላታል? ጥራዝ ነጠቅ አይደለችም። ስለሴቶች መብት በመጮህ ብቻ ተወስና ወጥ የምትረግጥ መቼ ሆና? አክሱማይት የምር ናት።

ከማህፈረ ጋር በመለያየትዋ ብዙ አልተጐዳችም ነበር። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችው። ዛሬ ታዲያ ምን ሆነችና እንባዋ የተከዜን ሙላት መሰለ? አሁን ታዲያ ምነው ተበገረች? የምን እንባ መጣ ደሞ?

ሀወኒ ፍርሀት ፍርሀት አላት። አስደንጋጭ ስሜት ወረራት? ምክንያቱን ማወቅ አስፈራት። ይሁን እንጂ፣

«ምን ሆነሻል አክሱም?» አለቻት ደግማ።

አክሱማይት አንድ ነገር ልትናገር አለችና እንባዋ በአይንዋ ጥቅጥቅ ብሎ ሞላ። ስላቃታትም ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ሸፍና ከሆድዋ፣ ከልብዋ በተፈነቀለ የብሶት ስሜት ሀቅ እያለች ትንሰቀሰቅ ጀመር።

ሀወኒ ተረበሸች።

የምትይዝ የምትጨብጠው ጠፋት። ልታፅናናት አልደፈረችም። ዳሩ አክሱማይት አፅናኝ ትፈልጋለች ብሎ ማን ያስባል?

«ምንም አልሆንኩ! እልህ ይዞኝ ነው። የማህፈረ ጉዳይ ስሜቴን ጐዳው። እኔ እንኩዋ አልቅሼ አላውቅም። አሁንም የፀሀዬ ጉዳይ አንገብግቦኝ እንጂ ነገሩን ራሴ እቁዋቁዋመው ነበር» ብላ ስሜትዋን ለመቆጣጠር ታገለች።

አክሱማይት በተለይ በዳንሻ፣ በኩሪም፣ በሽሬ ተጋድሎዎች የተመለከረላት ጀግና ናት። ግራ ጉንጭዋ ላይ ጐራዴ መስለ የተጋደመው የጠባሳ ምልክት እንደ ከረዩዎች ለጌጥ ያስቀረጠችው መች ሆኖ? የካሊበር ጥይት ነው የጉንጭዋን ስጋ ተልትሎት ጠብሶት ያለፈው። የምታነክሰውም እንደ ፒያሳ ቁነጃዶት በድመት የአረማመድ ፋሽን ስትዘነጥ መች ሆኖ? ሽንጥዋ ላይ የተቀረቀረው ጥይት እስካሁን ባለመውጣቱ እንጂ። አክሱማይት በርበሬ ወጥ አትበላም። ግን እንደ ቦሌ ቀበጦች ምላስዋን ስለሚለበልባት መቼ ሆኖ? ጨጉዋራዋ በመጐዳቱ እንጂ። አክሱማይት ከስታለች። እንደ አዲስ አበቤዎች 'ቅጥነት ውበት ነው' ብላ አይምሰላችሁ። የተጐዳ ሰውነትዋ በቀላሉ መመለስ አቅቶት እንጂ። አክሱማይት ለችግር ተንበረከከች ብሎ ማንም አያማትም። ግን ከብረት ተሰርታ መቼ ሆኖ? ለትግሉ በነበራት ፅናት፣ ቆራጥነትና ብርታት እንጂ።

አክሱማይት ዘመድ ሞቶባት አይደለም የምታለቅሰው። ከብዙ አመታት በፊት ሁለት ወንድሞችዋ አጠገብዋ ሲወድቁ ቀናችባቸው እንጂ አላለቀሰችም። አክሱማይት ዘመድ አላት ብሎም ማንም አያስብም። የሱዋ ዘመዶች የትግራይ ገበሬዎች ናቸው። የገበሬዎች ጉዳይ ለአክሱማይት ርእዮተ አለም ብቻ አይደለም። ለአክሱማዊት ገበሬዎች የምር ፍቅር ናቸው።

አሁን ግን ተበግራለች። እነሆ ከአንጀትዋ የሚገፋት የብሶት ሲቃ ያንሰቀስቃታል። አክሱማይትን አዲስ አበባ በገረቻት። ፈተነቻት። አሸነፈቻት።

ሀወኒ ቃል እንኩዋ መተንፈስ ስላቃታት በገዘማታ ትቆዝም ጀመር ...

ከደቂቃዎች በሁዋላ ፊትዋን በመሀረም አባብሳ።

«ሀወኒ ሀፍተይ ... ሬቢሼኪ ... ይቅርታ አድርጊልኝ» አለች።

«አክሱም ምን ሆንሽብኝ? በጣም አዝነሻል?»

ሀወኒ ይህን ብላ ሻዩን ለማምጣት ወደ ኩሽና ገባች። የአክሱማይት ስሜት እንደተጋባባት ሻዩን ይዛ ተመለሰች። ሻያቸውን እያጣጣመ አክሱማይት ብሶትዋን ትተርክላት ቀጠለች፣

«ሀወኒ ሀፍተይ ... የውልሽ ከማህፈረ ጋር ተለያይተናል አይደለም? ይሄ ያለቀ ጉዳይ ነው። ዛሬ እንዳህ ስሜታዊ የሆንኩት ግን ሊያገባ መሆኑን ስለሰማሁ ነው። ማህፈረ ማግባት መብቱ ነው። ከኔ ተለያይቶአል። ከኔ መለያየት የፈለገው ግን የአዲሳባን

ቆነጃጅት ፈልጉ መሆኑን ዛሬ ነው የተገነዘብኩት:: ይህ አቆሰለኝ:: ማህፈረ ሰርግ አስፈለገው:: ይህም አሳመመኝ:: ልጁን ረሳው:: በየወሩ ብቻ ገንዘብ ይልካል:: 'አባት ይናፍቀዋል' ብሎ ግን አያስብም:: ልጁ አባቱን በቴሌቪዥን ያይና 'ማህፈረን ውለጂ' እያለ ጉሮሮዬን ያንቀኛል:: እሱ ግን ደነዘዘና ልጁን እንኩዋ የመጠየቂያ ጊዜ አጣ:: በርግጥ ለሰርግ እየተዘጋጀ ስለሆነ ጊዜ አይኖረውም:: ሀወኒ ... ሀፍተይ የሴቶች ስብሰባ መደረግ እንደሚኖርበት እየተሰማኝ ነው...»

በር ተንኩዋኩዋ::

አክሱማይት ንግግርዋን አቁዋረጠች:: ተያዩ:: 'ማነው?' በሚል ስሜት፤

«ሀየሎም ነው» አለቻት ሀወኒ «... ወደ አንድ ግብዣ ለመሄድ ቀጠሮ ነበረን::»

«ምንም አይደል» አለች አክሱማይት ከተቀመጠችበት እየተነሳች፣ «... ነገ እመጣለሁ:: እንጨዋወታለን:: ጉዳዩ ተራ ስለሆነ አታስቢ:: እውነት መስሎኝ እንጂ ማህፈረ በአላማውም ቢሆን ፅኑ አለመሆኑን አስቀድሜ አውቅ ነበር:: ስጋው የሚያሸንፈው ሰው ነበር:: እንኩዋን አዲሳባ በረሀም ይህ ስሜቱ እየተፈታተነው በየግምገማው እንደተወቀጠ ነበር...» እያለቻት ነበር በሩ ዘንድ ደርሰው የከፈቱት::

ሀየሎምና አክሱማይት የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጡ:: ሀወኒ ቤት ሲገናኙ ሁለተኛ ጊዜያቸው ነበር:: አክሱማይት ፊትዋን አይቶ ማልቀስዋን እንዳያውቅባት ፈጥና ተለየቻቸው::

... የአክሱማይት መኖሪያ ቤት ሀወኒ ካለችበት ህንፃ ላይ ስለነበር ፈጥና ነበር ቤትዋ የደረሰችው:: ፀሀዩን አላገኘችውም:: 'ህንፃው ላይ ከሚኖሩት ህፃናት ጋር እዚያው ደጅ እየተጫወተ መሆን አለበት' ብላ አሰበችና ወደ በረንዳው ወጥታ ከሰባተኛ ፎቅ ላይ በብርሃን ወደምታብረቀርቀው አዲስ አበባ አይንዋን ሰደደች::

አዲሳባን ጠልታታለች::.

ከሁሉም በላይ ግን ማህፈረን:: ሳታውቀው የበቀል ስሜት ውስጥዋ ማቆጥቆጥ ጀምሮአል:: የልጅዋ ነገር ነው ጥቂት ያሳሰባት:: ዘመድ የላትም:: በጦርነቱ በሙሉ አልቀዋል:: እናትዋም አባትዋም ህይወታቸው ያለፈው በአይሮፕላን ቦምብ

ነው:: ቢሆንም ማህፈረን ልትበቀለው ትፈልጋለች:: እሱን ብቻ ሳይሆን ሚስቶቻቸውን አላግባብ በሚፈቱት ላይ ሁሉ አስደንጋጭ በትር ለማሳረፍ ወስናለች:: እልህ ያንገበግባት ጀምሮአል:: ቀደም ሲል የማታውቀው ስሜት ተፈጥሮባታል:: 'ምነው ተሰውቼ በነበር' ብላ ተመኘች:: እንባዋ አልቆም አላት:: ግራ ገባት:: አታውቀውም ይህን ስሜት:: ግር አላት - እንባ በጉንጮችዋ ሲወርድ:: ባነባች ቁጥር የብሶትና የበቀል ስሜትዋ እያደገ ሲሄድ ተሰማት:: ማህፈረ ከስራው ተባርሮ እስር ቤት ይገባ ዘንድ ተመኘች:: ግን ሊሆን አይችልም:: የምትወደው ድርጅትዋ ህወሀትም ቢሆን ይህን ለማድረግ ህጉ አይፈቅድለትም::

በረንዳውን ትታ ወደ መፀዳጃ ቤት ሄደች:: ለመጀመሪያ ጊዜ መልክዋን በመስታወት በጥሞና አጤነችው:: የራስዋ ገፅታ ለራስዋ አስደነገጣት:: አይኖችዋ አብጠዋል:: ተጨማደዋል:: የመከራ ታሪክ ይነበባል - ገፅታዋ ላይ:: በካሊበር ጥይት የተሰነጠቀው ጉንጭዋ ቁጡ አስመስሎአታል - ቁጡ ነብር:: ቁጡ ነብር መምሰል ለሚስትነት ውበት አይደለም:: የህመም ስሜት ገፅታዋ ላይ ይነበባል:: ጉንጭዋ ላይ ያለው ምልክት በትግሉ ወቅት ጀግንነትዋን የሚተርክ ነበር:: 'ዛሬ አስቀያሚነቴን ማንጐራጐር ጀመረ?' ብላ ለራስዋ አንሾካሾከች:: ይህ ስሜት መላ ሰውነትዋን ወባ እንደያዘው ሰው አንቀጠቀጣት:: 'ማህፈረ - ጨካኝ!' ብላ አሰበች 'ጨካኝ - ማህፈረ!'

መተንፈስ አቃታት - በስቃይ::

ከማህፈረ ጋር የተጋቡ ሰሞን 'የኔ ጀግና' እያለ የሚያቆላምጣትን አስታወሰች:: ዛሬ ግን ዘመኑ ተለውጦአል? 'የኔ ቆንጆ' የሚለው ቃል ተገቢ ሆኖአል? 'አክሱማይት ደግሞ ለዚህ ቃል የማትመጥን ሆና ተገኘች?' እያለች ከራስዋ ጋር ትሙዋገት ገባች:: የበቀል ስሜትዋ ባሰ::

በቀል ... በቀል ...

በሰርጉ እለት የሚፈፀም በቀል:: ከተራራ ወደ ተራራ የሚያስተጋባ በቀል:: የገደል ማሚቶዎች እየተቀባበሉ የሚያስተጋቡት ድምፅ ... በማህፈረ የሰርግ እለት የሚፈፀም በቀል ... አክሱማይት ወሰነች::

ውሳኔዋ ውስጣዊ ሙቀት ፈጠረላት:: ፈገግ አለች ...

ፈገግታዋን በመስተዋት አየችው::

ጥርሶችዋ ውብ ናቸው:: በጣም ውብ ናቸው:: የልብዋን ያህል

ግን ንፁህና ውብ አይደሉም።

የማህፈረን የሰርግ ቀን በዚያው ቅፅበት መናፈቅ ጀመረች። የስራ ባልደረባዋ እንደ ነገራት ከሆነ የማህፈረ ሰርግ አራት ወራት ይቀረዋል። አራት ረጃጅም ወራት። ከማህፈረ ጋር በመጨረሻ የተለዋወጡዋቸው ቃላት በአእምሮዋ እየተመላለሱ ይረብሹዋት ጀመር፣

አንድ ቀን አምሽቶ ገብቶ፣

- ትዳራችን መቀጠል አልቻለም። ጭቅጭቅ በዛ። ቤታችን የንትርክ ቤት ሆነ። ቀን ስብሰባ ውዬ ማታ ግምገማ መግባት ታክቶኛል። ስለዚህ እንለያይ - ይላታል።

- አታምሽ፣ አትጠጣ፣ አትማግጥ፣ ፀሀዬን ትምህርቱን ተከታተለው ነው ያልኩህ። ይሄን ለመፈፀም ምን ይቸግርሀል? መፍትሄውስ መለያየት ነው? - ብላ በተራዋ ትጮህበታለች።

- በቃኝ አክሱም - ሲል አምርሮ መለሰላት።

ከወትሮው በተለየ መቆጣቱን ስታይ ረገብ አለች። የመገረም ስሜት ጭምር አደረባት።

- ምን እያልከኝ ነው ማህፈረ?፡- ትላለች ቀዝቀዝ ብላ።

- እንለያይ!፡-

ማመን አቃታት። እንዲህ ያከርራል ብላ አላሰበችም ነበር።

- ከኔ ጋር ያለመኖር መብት አለህ። ሆኖም ... - ብላ ድምፅዋ ዝግት አለ። ተለማምጣ አድራ አታውቅም ነበር። አሁን በራስ ኖመተማመን ወኔዋ ቀስበቀስ ሲከዳት ተሰማት። እንደምንም ያሰበችውን ተነፈሰች። - ሆኖም ለፀሀዬ ስል እንዳሻህ አተውላለሁ። ልጃችን በፈረሰ ቤት ውስጥ እንዲኖር አልሻም። የሚያገዋገዋ ልጅ ነው። በትምህርቱ ጐበዝ ነው። እና ለፀሀዬ ስል ...

- አክስኩማይት - ሲል አቋረጣት - ትዳሩ በቃኝ ነው ያልኩሽ። የማመሽውም ንዝንዝሽ ታክቶኝ ነው። በባዶ ሜዳ ነው እየቀናሽ ያለሽው። ራስሽን ዝቅ አድርገሽ ስላሰብሽ ነው። ውጤቱን ደሞ ታይዋለሽ፡-

አክሱማይት መተንፈስ እንኩዋ አቃታት፣

- ሶስተኛ ሰው ያወያየን ... - አለች በጣር።

- ካልፈለግሀ አስራ አንደኛ ሰውም ካንቺ ጋር አንድኖር አያስገድደኝም፡-

- ከባድ ውሳኔ ነውኮ ማህፈረ -

- አውቃለሁ! አገናለሁም! -

- ለኔ ከባድ ነው ማህፈረ። እድሜዬ ገፍቶአል። ሀሙሳተኛ መሆኔንም ታውቃለህ። አንተንም ለብዙ አመታት ለምጀሀለሁ። አዲስ ኑሮ መመስረት አልችልም። ልታስብልኝ ይገባል፡-

- ሁሉም ነገር አክትሞአል። የውሸት ትዳር ላንቺስ ምን ይጠቅምሻል?፡-

- ጥቂት አስብበት ማህፈረ። እኔም ችግሮች ካሉብኝ ላስተካክል-

- አልችልም አክሱም -

ለደቂቃዎች ያህል በዕጥታ ተደመመች።

- ችግሩ ይገባኛል ማህፈረ። ተጨቃጫቂ የሆንኩት ለትዳራችን ብዬ ነበር። ካንተ ተለይቼ ምን እሆናለሁ? ለፀሀዬስ አታገዝለትም? የሚያገዋገዋ ልጅ እየሆነ ነው። ከእናትና ከአባቱ ጋር አብሮ መኖርን አጥብቆ ይፈልጋል። እኛስ ምን ያህል እድሜ ቀረንና? የወጣትነት ጊዜያችንን በትግራይ በረሀ ነው ያሳለፍነው። የተሰዋን ትውልድ ነን። ከእንግዲህ ምን ኑሮ አለን? ማህፈረ እባክህ እንደሚዳው ሁን፡-

- ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር የለውም አክሱም። ፀሐዬ የኛን ጭቅጭቅ እየሰማ ቢያድግ ነው የበለጠ የሚጐዳው። ስለወደፊቱ አታስቢ፤እኔ ባግባቡ አሳድገዋለሁ። እኔና አንቺም በገሃድና አንጠያየቃለን። አንቺም አዲስ ኑሮ ለመጀመር የሚከብድሽ ነገር የለም -

ትእግስትዋ ተሙዋጥጦ አለቀ። ግንባርዋ ላይ ቡዋንቡዋ የሚያህል የደም ስር አፈጠጠ። ደምዋ ጠቆረ። ቁጣዋ አይኖችዋ ላይ ተነበበ። ትክ ብላ በጥላቻ አየችው ...

- መልካም! እንለያያለን። ፀሀዬንም አታገኘውም። ከእናቱ ጋር ይሻለዋል። በተረፈ፡- ብላ ረድም የቁጣ ትንፋሽ እያስወጣች፣

- አሀኑኑ ከፊቴ ራቅ፡- ስትል አሃባረቀች።

ደንግጦ ከተቀመጠበት ተነሳ። ጊዜ አልፈጀም። ከቁጣዋ ገለል አለ። ማህፈረ እንደወጣ ቀረ። አልተመለሰም። ያን ቀን

አክሱማይት ማህፈረ ሲወጣላት ጭንቅላትዋን ጉልበቶችዋ መካከል ቀብራ ስቅስቅ ብላ አልቅሳለች።

በርግጥም ማህፈረ ሳያውቀው በታላቅነት ህልም መዋጥ የጀመረ ሰው ሆኖአል። የተሰውትን ከመርሳቱ የተነሳ ግራ ትከሻውን ስለገነጠለው ጥይት ደጋግሞ መተረክ ያስደስተዋል። ማን አለብኝነት ይታይበታል። 'ኢህአዴግ ውለታዬን ከፍሎ አይጨርሰውም' ብሎ ከልቡ የሚያምን ሰው ሆኖአል። ሰው መናቅ ባህርይው ሆነ። ያለራሱ አዋቂ ሰው ያለ አይመስለውም። 'ባሙስና ማንም አያማኝም' ብሎ በአደባባይ ሲፎክር ብዙዎች ሰምተውታል። እዚህ ላይ እውነቱን ነው። ስጦታ ግን ይቀበላል። የቤቱ ሶፋ፣ ማቀዝቀዣ፣ ቴሌቪዥን ሁሉ በስጦታ የተገኘ ነው። የሚያሞግሱት ሁሉ የልብ ወዳጆቹ ይሆኑ ዘንድ ያቀርባቸዋል። ያበረታታቸዋል። አመራር ከመስጠት ይልቅ ቁጣ ያበዛል። ሌሎችን ማማትና ጠልፎ መጣልም ልዩ ስጦታዎቹ ናቸው። ሰዎችን ጠልፎ ለመጣል ተጨንቆና ተጠቦ ነው መረብ የሚዘረጋው። ብዙውን ጊዜ አይሳካለትም። አንዳንዴ ግን ይፈፅመዋል። በራሱ የሚተማመን ሰው አይወድም። በተለይ የሱን ሀሳብ ያጣጣሉበትን 'ፀረ - ኢህአዴግ' የሚል ስያሜ ይለጣቸዋል። በሄደበት ሁሉ ይህንኑ እያነሳ ያሳጣቸዋል። 'ሀሜት ይወዳል' እንዳይሉትም 'ፊቱም ቢሆን እናገራለሁ' ማለትን ያዘወትራል። ግን ሲያብል ነው። ፊት ለፊት መጋፈጥ ይፈራል - በተለይ ከታጋዮች ጋር። የቆየ ታጋይ ቢሆንም በረዛ ቀመስ ታጋዮችን ይፈራቸዋል። ጭብጥብጥ አድርገው ከያዙት ልስልስ ነው የሚለው። ደጋፊዎቹን 'ታፍ ሰዎች!' ሲል ሰው በተሰበሰበበት ያደንቃቸዋል። ታዲያ የራሱ ወሬ አቀባዮች አሉት። ከጀርባው ያሙትን ሁሉ በተቻለው መጠን ይመነጥራቸዋል። በዚህ ላይ ሴሰኛ ነው። መልከ ሽጋ ሴቶችን ሲያይ ቀልቡን ነው የሚስተው። ቢሮው የማይመጡ ወጣት ሴቶች የሉም። አንዳያሙት ታዲያ 'እንደልጆቼ ነው የማያቸው' አያለ ይናገራል። ፀሀፊዎቹና የበታች ሰራተኞቹ ያመኑት ይመስላሉ። ዘወር ሲል ግን ' ማህፈረ እንደልጁ የሚያያቸው ወንዶች ለምን የሉም?' ሲሉ ያሽሙዋጥጣሉ። ሌላ ጊዜ ደሞ ' ማህፈረ ሴት ልጅ ይወዳሉ' ሲሉ ይሳለቃሉ።

እነሆ ማህፈረና አክሱማይት ከተለያዩ ወራት አልፈዋቸዋል። አክሱማይት ማህፈረን ለመርሳት ጥረት ማድረግ ጀምራ፣ እየተሳካላት ነበር። ወዳላሰበችው የበቀል ስሜት የገፋት ግን ዛሬ ማለዳ የስራ ባልደረባዋ ማህፈረ ስለሚያገባት አዲስዋ ሚስቱ በዝርዝር ከነገራት በሁዋላ ነበር። ታጋዩ እንዲህ ሲል ነበር

ያጫወታት፣

- ያን የመሰለ ውበት ታይቶ አይታወቅም። ከንፈርዋን ቀይ ቀለም ትቀባዋለች። ቢነኩዋት ትሰበራለች። አንድ ብረት ቀርቶ የማካሮቭ ጥይት ማንሳት የምትችል አይደለችም። የቆዳዋ ንጣትና ጥራት መስታወት ነው ማለት ይቻላል። ገና ያልተጋቡ ቢሆንም አብረው መኖር ጀምረዋል ነው የሚባለው። ማህፈረ ወደስራ ሊሄድ ሲል ታኩርፋለች አሉ። ሁለት እጆችዋን አንገቱ ላይ ጠምጥማ 'አትሂድብኝ፣ እናፍቅሀለሁ፣ እሞትብሀለሁ!' ትለዋለች አሉ። እንዲህ ስትለው የመጀመሪያ ቀን አውነት መስሎት ግማሽ ቀን ከስራ ቀረ። ከስራ ቀርቶ ሲመያየጣት ሞከረ። እስዋ ሆድዋን በሁለት እጅዋ ጥርቅም አድርጋ ይዛ ከአይኖችዋ እንባ እየወጣ ሳቀች አሉ። ስቃ ... ስቃ ስታበቃ 'ውሸቴን ነው አልሞትብህም!' አለችው። 'ውሸትሽን ለምን እንዲያ ትይኛለሽ?' ብሎ ቢጠይቃት 'ቅብጠት' አለችው። 'ምንድነው ቅብጠት?' ሲላት ትክክለኛውንና ተገቢውን ማብራሪያ መስጠቱን ትታ መሳቅ። ስራዋ ሁሉ መሳቅ ነው አሉ። ሲጨብጡዋትም መሳቅ። በቃ መሳቅ። ይሄ 'ቅብጠት' የሚሉት አደናቃፊ አመለካከት ግን ከግለኝነት ጋር ይመሳሰል ይሆን?።

* * *

ከምሽቱ አራት ሰአት ሲል ነበር የተመለሰችው። ጥሩ ምሽት ነበር ያሳለፈችው - ከሀየሉም ጋር። በተለይም በአህዴድ ዙሪያ ብዙ አወጉ። ጥቃቅን ጉዳዮችን ከድርጅቱ አቋምና የወደፊት እጣ ጋር ማያያዝ እንደማይገባት ሲመክራት ነበር ያመሸው። የአክሱማይትን ጉዳይ ስታነሳለትም ተመሳሳይ ምላሽ ነበር የሰጣት። አዳዲስ መድረኮች ሲፈጠሩ አዳዲስ አመለካከቶችና ችግሮች እንደሚወለዱ አብራራላት። እነዚያን እንቅፋቶች በትእግስትና በዘዴ ማለፍ ተገቢ እንደሆነ በርጋታ አጫወታት። በጥሩ ራትና በመልካም ወግ አለፈላት - ምሽቱ።

ሰለመሸ ልብሶችዋን ማወላለቅ ጀመረች። በአለም ላይ ትልቁ የሚያደክማት ስራ ልብስ አውልቆ አጣጥፎ ማስቀመጥ ነው። ጂንስ ሱሪዋን ሳሎን ተወችው። ሽሚዝዋን መኝታ ቤት። ብርድ ካልሆነ የሌሊት ልብስ አትለብስም። አወላልቃ ... የውስጥ ሱሪና የጡት መያዣዎዋ ሲቀራት 'የእንቅልፍ ኪኒን' ይሆናት ዘንድ አንድ መፅሀፍ አንጠልጥላ ወደ አልጋዋ ስትበር - ስልኩ ጮኸ።

«ክንፈ ወይስ አኖሌ?» ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች።

አኖሌ ይሆን ዘንድ ተመኘች?

«ሀለው?»

«ሀወኒን ነበር እባክም?»

«ነኝ ማን ልበል?» አለች ልብዋ እየነጠረ።

«ይጠብቁ» አሳት ደዋዩ።

አንድ ደቂቃ! ሪድም ደቂቃ!

ልብዋ ሊቆም ደረሰ ...

«እኔ አላምንም ሀወኒ የኔ ፍቅር!» የሚለው የአኖሌ የስቃይና የጭንቀት፣ የፍቅርና የናፍቆት ድምፅ በጆሮዋ ዘልቆ መላው ሰውነትዋን እንደ ኤሌክትሪክ ሃይል አነዘረው።

«አኖሌ! ....» ማለት ብቻ ነበር የቻለችው።

እንባዋ እየወረደ፣ መናገርና መተንፈስ አቃታት ...

* * *

ስልኩ ደጋግሞ ሲጮህ ከእንቅልፉ ባንኖ ሄዶ አነሳውና «ሀለው» አለ - ክንፈ ገብረመድህን።

ከዚያም በቀጭኑ ሽቦ ለመጣለት ድምፅ እንዲህ የሚል ምላሽ ይሰጥ ጀመር ...

«እንደምነህ ሀየሉም ... አይ ... አልደወለችልኝም ... አሀ ላንተ ደወለችልህ? ... ግን ዘገየች ... እኛ ጭራውን ይዘነዋል ... በዚህ ሰአት ሂልተን ሆቴል ሰላማዊ እንቅልፍ ላይ ነው ... አምን ... ጉኑ ያለውን ክፍል የተከራየነው እኛ ነን ... እ ... አም ... ለጊዜው እንዳልኩህ ልንይዘው አልፈለግንም ... ነገ ላጫውትህ ... አምን ከነገ ማለዳ ጀምሮ የኛ ሰዎች ጉዞውን ጥሩ አድርገው ያጅቡታል ... ለመሆኑ የት ነህ? ... በል ደህና እደር ...»

ረጅም ጉዞ!

ግን ማንን ይዞ?

ምእራፍ አስራ ሁለት

- 1 -

ከሞተራ መደ ቦሌ በሚያመራው የተፈረካከሰ የአስፋልት ጉዳና ላይ «ዶቭ ሀውስ ባር» የሚል ሁውዳ ይታያል። አዲስ አበባ ስትጨልም ዶቭ ሀውስ ትንቦገቦጋለች። ዘፈኑ መሲብ ነው። ሙዚቀኩ መሲብ ነው። ዳንሱ መሲብ ነው። ሁሉም ነገር ቃጠሎ ነው... ወንጀ አበሾችና ነፎች እንዳይገቡ የተከለከለ ይመስል ቤቱ ዘወትር በአፍሪካውያን ዲኘሎማቶች እንደተጠቀጠቀ ነው።

እነሆ ዶቭ ሀውስ ...

አንድ የኢህአዴግ ማእከላዊ ኮሚቴ አባልና አንዲት ጮሌ ኮረዳ በቀለጠው መድረክ ተሰይመዋል::

አዳራሽዋ በመሳሳም ነድዳለች:: የአዲሳባ ቆነጃጅት ስስ ከንፈሮች እንደወልቂጤ ሚጥሚጣ ይፋጃሉ:: ቀጫጭኖቹ፣ ቀያዮቹ፣ ጠያይሞቹ፣ ወሲባዊ ስሜትን የሚያንር ጫት መርጠው የቃሙት፣ መጠጥ እንደውሃ የጠማቸው፣ ፍትወት ያንገበገባቸው፣ ትእግስት ያሳጣቸው፣ ቅፅል ስማቸው «ጫጩት» የሆነ ትናንስ ኮረዶች ነፍሳቸውን ስተው ሰበር ሰካ ይላሉ:: እግረመንገዳቸውን ሲያልፉ ነካ ያደረጋቸውን አፍሪካዊ ከንፈር መጥምጠውት ያልፋሉ:: ልቡ እስኪቀልጥ... አይኑ እስኪደክም በእነዚያ ለስላሳና ቀጫጭን ጣቶቻቸው በስስ ቲሸርቱ ስር ደረቱን ዳስሰው ነፍሱን ያቀልጥዋታል::

«ምን ልታዘዝ ጌታዬ?»

ባለስልጣኑ መልስ ከመስጠቱ በፊት ውቢትዋ ኮረዳ ቀድማ አዘዘች::

«ለሱ ዋይት ሆርስ ደብል... ለኔ አሌክዛንደርያ ደብል!»

ይህንኑ ነው ዘወትር የምትጠጣው:: የሱንም አውቃለታለች::

«ተጫወት እንጂ... ፈዘዝክ?» አለችው::

አይኖቹ ግን ጠጉሩዋን ከጆሮ ግንድዋ በላይ ወይፈን የነጨው አክርማ አስመስላ የተቆረጠች አንዲት ጠይም ኮረዳ ላይ አርፈው ነበር::

«...ተጫወች አንቺም!» አለ እየተደናገረው::

«ትፈልጋታለህ?» አለችው::

«ማንን?»

«ልጅትዋን?» አለች ፈገግ ብላ::

«አብደሻል?»

«ምነው?»

«የዐጉር አቆራረጥዋ ገርሞኝ ነው ያየሁዋት እንጂ ለሌላ እኮ አይደለም»

«መገረም ምን ማለት ነው?» አለች::

ጥያቄዋ ስላላማረው «ኖኖ... ዘኒ... እንደዚያ ማሰብ የለብሽም:: አላደርገውም! አላስበውም...»

«ቀንቺ እኮ አይደለም ሶል! ከፈለግሃት...አንድ ጊዜ አውጣት! እኔ ላመቻችልህ:: ይህ ብልግና አይደለም:: እኔም ደስ ያለኝን ሰው ላወጣ እችላለሁ»

በጥፊ የተመታ ያህል ዞሮ አያት:: ቁና ተነፈሰ::

«አትገምትም ይሄን?» ብላ ሳቀች::

«እንጃ... እንዲህ ያለ ነገር አስቤ አላውቅም...»

«አለበለዚያማ መኖር ይሰለቻል!»

«እውነት!?» አለ::

ሆኖም ምን ማሰብ እንዳለበት አያውቅም ነበር:: አስተናጋጁ መጠጡን አቅርቦላቸው ተመለሰ:: ሙዚቃው ቀልጦአል:: አፍሪካውያን ዲኘሎማቶች ኮረዶችን እየመረጡ ይወዛወዛሉ:: ይተሻሻሉ:: ሱሪያቸው አብጦ ሊፈነዳ ደርሶአል:: ቁና ቁና እየተነፈሱ ይተሻሻሉ:: ተሰቃይተዋል:: ስቃዩን አልቻሉትም::

«Relax ሶል:: እኔ በጣም እመችሀለሁ»

ውስጡ በመደናገር ይታመስ ጀመር:: አዳዲስ ቃላት:: አዳዲስ የመደሰቻ ባህር:: ወይም በኢህአዴግ - ኦግዴድ ቋንቋ... «አዲስ መድረክ»... እያለ ማሰብ ጀመረ...

«መመቸት ምን ማለት ነው ዘኒ?»

ሳቀችና «ምን ልበልህ? ለምሳሌ አግባኝ ብዬ አላስቸግርህም... አልቀናም ... ለለውጥ በየመካከሉ በጣም ቆንጆ ሴቶችን አስተዋውቅሀለሁ ... እኔን ደግሞ በፈለግኸኝ ጊዜ ሁሉ ታገኘኛለህ...»

በመደነቅ ያያት ጀመር::

«ይህ ምን አይነት ግንኙነት ነው ዘኒ?»

«ምኑ?»

«የኔና ያንቺ ግንኙነት ምን ሊባል ነው?»

እንደገና ሳቀች፣

«በወደቀው ስርአት አጠራር ውሽምና ... በዘመኑ ደግሞ Share holders ...» ብላ ከልብዋ ስትስቅ እምባዋ ከአይንዋ እየተጨመቀ ይወጣ ነበር የናዝሬትዋ ዜኒት::

የሰለሞን ዲሳሳ ልብ በፍጥነት ይመታ ይዞአል ...

አይኑ ደግሞ ልጅትዋ ላይ ቀርቶአል:: ያያታል:: በአይኑ ሊውጣት ምንም አልቀረው:: ጠይም ናት:: ቀጭን::: በዜኒት

የአነጋገር ዘይቤ ከንፈርዋ የሚመች። ስትስቅ ጉንጭዋ የሚቀላ። የወሲብ ብልቃጥ ...

«ፈልገሃታል?»

«አንቺ ልጅ አብደሻል!?»

«ታድያ ለኢህአዴግ አባልነት ልትመለምላት አሰብክ እንዴ?»

«አንቺ ልጅ ጤነኛ ነሽ?»

«አጠፋሁ? ግልፅ ስለሆንኩ? ስለቀርብኩህ? ስለወደድኩህ?»

«አሄሄ... አላገባህም እያልሽ? ይሄኔ ሌላ አስበሻል!»

«ሶል እመነኝ ... እኔ አላገባም። እንዲያውም ሌላ ጉዋደኛ ጭምር አልይዝም።። አንተ በሳምንት አንዴ አትጥፋ ብቻ!»

«በየቀኑ ብመጣስ?»

«ደስታውን አልችለውም»

«ታዲያ ለምን ትገፋፊኛለሽ?»

«ለለውጥ ነዋ! ... ነፃ ከሆንክ የበለጠ እንደምትወደኝ ደሞ አውቃለሁ። ልጥራት?»

«አብደሻል!» ብሎ ቢቆጣትም ድምፁ ግን የሰለሰና የሞተ ነበር።

«እሷም አይንዋን ካንተ አልነቀለችም! ይህ ሌሰኛ አይንህ ነው የሴቶችን ልብ የሚበረግደው... ትምጣና ትጠጣ... ትጫወት ... ምንችገረህ? ስንሄድ ተሰናብተናት እንሄዳለን።»

«ምንድናት ግን?»

«አንጃ! ብዙ ናቸው። ሊዝናኑ የመጡ ነው የሚሆኑት። ዱርዬ ግን አትመስልም።»

«ከፈለግሽ ጥሪያት... ግድ የለኝም» አለ።

ዜኒት ብድግ ብላ ወደበሩ አመራች። ልትወጣ ስትልም ለልጅትዋ በአንገትዋ ምልክት ሰጠቻት።

ዜኒት በረንዳው ላይ ወዲያ ወዲህ እያለች ትንጐራደድ

ጀመር። ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ ልጅቱ ብቅ አለች።

«ጤና ይስጥልኝ... ዜኒት እባላለሁ»

«ኤሚ....» አሰች ፈጠን ብላ።

«ኤሚ? ምን ማለት ነው? ያልተለመደ ስም» አለች ዜኒት።

«እመቤት ነው ስሜ። ስሙ ስለማያስጠላ ብዙ ሰዎች ኤሚ ነው የሚሉኝ»

«ወንድማ ወዳሽ ሊሞት ነው። ዝም ብለሽ አብረሽን ትጫወቺያለሽ?»

«ስንት ይሰጠኛል?»

ዜኒት እጠዋ ዱብ አለ። አመነታች።

«እሱ እንኩዋ እንደዚያ ያለ ነገር አያውቅም»

«ታዲያ በነፃ?» አለች ኤሚ አያናችዋ ፈጠው፣ «... ልሰጥ የመጣሁ መሰልኩሽ እንዴ?»

ዜኒት እያቅማማች?

«ገንዘቡን እኔ አሰጥሻለሁ። እሱ ግን ማወቅ የለበትም» ስትል አስጠነቀቀቻት።

«መቶ ሀምሳ ትሰፈኒኛለሽ?»

«አይበዛም?»

«ሁሌ የምንወጣበት ዋጋ ነው።»

«ደህና! ምን መሰለሽ ኤሚ... ይህን መሰል ስራ እንደምትሰሪ ጨርሶ ማወቅ የለበትም። የኮሜርስ ኮሌጅ ተማሪ መሆንሽን ንገሪው። ከጉዋደኞችሽ ጋር እንደመጣሽ ... መኪና እንዲያዛችሁ ... አልፎ አልፎ ደግሞ አይኑ በጣም እንደማያምር ንገሪው ... ቢበዛ ሶስት ጊዜ ንገሪው። እሱ አብረን እንሂድ ካለ ብቻ ነው ከኛ ጋር የምትመጪው። ያውም ጥቂት ትግደረደሪና እኔ አግባባሽለሁ። በተረፈ ስጠራሽ ነው የምትመጪው»

«ካልፈለገስ? ጊዜዬ ሊቃጠል?»

ዜኒት ከጂንስ ሱሪ ኪስዋ ሃምሳ ብር አውጥታ አስፈነከተቻት።

«ፍላጐቱ ካልሆነ... ይህ ቲኝ ነው»

«አብሽር!» ብላ ፈገግ አለች «ትመቺያለሽ እሺ?»

ወደየቦታቸው ተመለሱ።

«ቀየሽ» አላት ሰለሞን ዲሳሳ።

«ወራዋ ጣፈጠኝና ሳላስበው ዘገየሁ።»

«ምንድናት ልጅቱ?» አለ ቾኩሎ።

«የኮሜርስ ኮሌጅ ተማሪ ናት። ቤተሰቦችዋ ቁልቢ ገብርኤል ሊሄዱ አጋጣሚውን በመጠቀም ሊዝናኑ መጥተው ነው ...» ብላ አይንዋን ወደ ኤሚ ወርወር አደረገች። ፔኘሲዋን እየተጎነጨች ከጉዋደኞችዋ ጋር የጠፈ ወግ ይዛለች። ይህንኑ እያወራችላቸው መሆን አለበት።

«አልጠራሻትም?»

«አልጠራሁዋትም። የማውቅሽ መሰለኝ ብዬ ቀበጣጥሬ ተመለስኩ። ብጠራት ግን ትመጣለች። ግን ትንሽ ትቆይ። ደሞ የፈለግህት መስሎአት እንዳትንጠባረር ...» ካለች ሁዋላ «... ስራ ታዳያ እንደሱ ነው» ስትል ጠየቀችው።

«ደግ ነው» የሚል ምላሽ ሰጣት።

አይኖቹን ግን ከኤሚ አልነቀሰም።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ዶቭ ሀውስ ባርን ለቀው ወደ ሎምብሬል ገሰገሱ። ኤሚን ይዘዋታል። ኤሚ ትችልበታለች። የሰለሞንን መስገብገብ አባሰችበት።

«ደረትህ ላይ ጠጉር አለ?» ብላ ፊት ለፊት ስትጠይቀው ዜኒት የምትገባበት ቀዳዳ ጠፍቶአት ነበር።

ሰለሞን ግን ጥያቄዋን እንደጋጠወጥነት አላየውም። ይልቁን ከልቡ ስቆ ግልፅነትዋን ያደንቅ ጀመር።

አያይዞም፣ «ይህን መሰል ግልፅነት የኢትዮጵያ ባህል መሆን አለበት!» የሚል ማሳሰቢያ ሰጠ።

ዜኒት እፎይ አለች።

እየቆየች ይገርማት ጀመር። የገረማት ሰለሞን የኤሚን ጋጠወጥነት ከኢትዮጵያ ባህል ጋር ለማያያዝ ጥረት ማድረጉ ነበር። ደካማ ጐኑን በትክክል ማግኘትዋን አመነች። ሰለሞን ወሲብ ላይ ይሸነፋል። እዚያ አካባቢ ማንኛውም ጉድፍ አይታየውም። ማንኛውም ስህተት ይሸፈናል። ይህ ግን አንድ

አደጋ እንዳለው ታሰባት። ለብቻዋ ከያዘችው ሌላ ሲለምድ ሊተዋት ይችላል። በሰዋው በኩል የተለያዩ «ጫጩቶችን» ካገኘ ግን ወደ ሌሎች ቀነጃጅት እያማተረ አይዘነጋትም። ይልቁን ምስጢረኛው፣ ጉዳይ ፈፃሚው፣ የልብ አውቃ ትሆናለች። ለበርካታ ሚስጢሮቹ ተሸሽጎው መቅረት ሲል ደግሞ የማይፈፅምላት ጉዳዮች አይኖርም። ሚለየኔር የመሆን ህልምዋ ያንጊዜ እውን ይሆናል!

ከኦሎምፒያ ወደ ተቻለ ጋራዥ በሚያደርሰው መንገድ ዳር ሎምብሬል ባር ይገኛል። ዶቭ ሀውስ ያልሄዱ አፍሪካውያን ዲኘሎማቶች በጥንታዊትዋ ከንጉ ውብ ጣዕመ ዜማ ከሎምብሬል አብረቅራቂ ወለል ላይ ይወዛወዛሉ።

ደጃፉ ላይ ከደመቀው የቡና ስነስርአት ዙሪያ የአራዳ ምድር ወጣት ደላሎች ከአፍሪቃውያን ዲኘሎማቶች ላይ አይናቸውን ያንከራትታሉ። የምሽቱ ትልቁ ጉዳይ የቀጭን ኩሪዳ ጥያቄ ነው። እጥረት አለ። ዲኘሎማቶቹ ወፋፍራሞቹን ሴቶች ለአይናቸውም አይፈልጉዋቸውም። ቀጭን ከተገኘች ምንም ቢሆን ይከፍላሉ። ምንም ይሁን! ስለመልክ ቁንጅና ደንታ የላቸውም።

ሎምብሬል ላይ ህይወት በስብሳለች። እርካታ በረሃብ ሞታለች። መጥገብ የለም። እየበሉ ረሀብ - እየጠጡ ጥማት - ፍላጐት ዳርቻ የለውም። የፍላጐት ገደብ ማጣት ሎምብሬል ላይ ተንሰራፍቶአል።

ትልቁ ሰውና ቀጫጭኖቹ ኩሪዶች ሎምብሬል ሲደርሱ የደላሎች አይን ሁሉቱ ሴቶች ላይ አረፈ። ሊነጥቁ አሰፈሰፉ። እየተገፋተተ የገባውን ህበሻ ንቀውታል። በገንዘብ እንደሚያሸንፉት ከልምድ ያውቃሉ። የሎምብሬል ሴቶች የወርሀ-ጽዋግሜን ሴት ውሾች መሆናቸውን ደላሎቹ አሳምረው ያውቃሉ። ከደላላ የተጣላች ሴት ደግሞ ምን መግቢያ አላት?

ይወያዩ ጀመር።

«ምንድነው ይሄ ሰው፣ ታውቁታላችሁ?»

«አናውቀውም።

«መኪናዋን አይተሃል?»

«አላየሁም...»

ሶስቱ ደላሎች ተሩዋሩጠው ደጅ ወጡ። ወደ ሽማግሌው ዘበኛ ጠጋ ብለው፣

«አባት... አሁን የገቡት ሁለት ሴትና አንድ ወንድ በየትኛዋ መኪና ነው የመጡት?» የሚል ጥያቄ አቀረበላቸው።

«ያችው!» ብለው በከዘራ አመላከቱዋቸው።

XL-TOYOTA COROLLA።

ታርጋውን አዩ። ከሶስቱ አንደኛው ፊቱን ጨምደድ አደረገ።

«አወቅኸው?» አሉት ተያይኩለው።

«አዎን?»

«ማነው?»

«ኢህአዴግ!»

ጉመን በጤና አይነት በርጋታ ወደግቢው ተመለሰ።

ዛሬ ሎምብሬል ላይ የጫጩት አጥረት አለ።

«ገፊ ቀን!» አሉ በልባቸው።

... ኤሚ ተመችታቸዋለች። ሰለሞንን ሁለት ጊዜ ካልደነሰን ብላ ብታስጨንቀውም ዜኒት ከለከለችው።

«ለክብርህ ጥሩ አይደለም - ሰው ሊያይህ ይችላል» ስትለው ሰለሞን ከልብ አደነቃት። 'ዘኒ የልብ አውቃናት' እያለ ያስብ ጀመር ...

ኤሚ «ሽንት ቤት» ብላ ወጣ ስትል ጠብቃ፣

«ወደድካት» ስትል ጠየቀቸው።

«ደስ ትላለች» አለ።

«ታወጣታለህ?»

«ይቅርብኝ ዘኒ»

«አልወደድካትም?»

«ኖኖ... ማለቡ ራሱ ብልግና ነው...»

«ካልመሰለህ ተወው...» አለች።

«ባህርዬን በማጥናት ላይነሽ ልበል?» አላት።

«በጭራሽ! ነፃ እንድትሆን ነው» ካለች በሁዋላ «...የሁልህ

ስለሞን እኔ በጣም እወድሀለሁ። ግን ትዳር የመመስረት ሀሳብ የለኝም። መቼም ቢሆን አላገባም። ምክንያቱም ህፃን ልጅ አልወድም። የልጅ ፍትር ሳያኖረኝ ባገባና ብወለድ ውጤቱን አስበው። ቡተቀረ ግን አንተ የራስህ ምርጫ እንዲኖርህ እፈልጋለሁ። ማግባት ከፈለግህ ራሴ አድርሀለሁ። ሆኖም እየሰረቅህ እኔ ዘንድ ትመጣለህ»

ይህን ብላ ከልብዋ ሳቀች። ስቃ ስታበቃ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ፣

«ስርቆት ሲጣፍጥ ልነግርህ አልችልም። ካላገባህ ደግሞ ከኔ ሌላ ማንንም አታውጣ ብዬ ራሴን ማታለል አልፈልግም። ከሆነ ላይቀር ደግሞ ለምን እኔ ራሴ አላመቻችልህም? ትንሽ መትናቱ አይቀርም። የትናት ስታይ ግን ደስ ይለኛል።» ካለች በሁዋላ «...አስደነግጥኩህ?»

ስትል ጠየቀችው።

«እንዲህ የምታስብ ሴት ለምቺ አላውቅም» ብሎ ረጅም አየር አስወጣ።

«ሀሳቡን ካልታተመ መፅሀፍ ላይነው ያገኘሁት» አለችው።

«ምን አይነት መፅሀፍ?»

«ትኩሳት» አለች «...የስብሀት ገብረእግዚአብሔር»

«ለምን አልታተመም ታዲያ?»

«በደርግም በንጉሱም ዘመን 'የህብረተሰብን ስነምግባር ይበክላል' በሚል ምክንያት ታግዶ ውስጥ ለውስጥ ነው የሚነበበው። እኔንኩዋ እየጣመኝ ያነበብኩት መፅሀፍ ቢኖር 'ትኩሳት' ነው። ለነገሩ ከትኩሳት ሌላ መፅሀፍ የሚባል ጨርሶ አንብቤ አላውቅም። እንቅልፌ ያመጣል። 'ትኩሳት' ግን ...»

«አሁን ታዲያ ሊያሳትሙት ይችሉ የለምንዴ?»

«የወሲብ ነውኮ።»

«ማሳተም መብታቸው ነው።»

ዝም አለች። ቆየችና ግን፣

«የሆነው ሆነና ስለልጅቱ ምን ወሰንክ?»

«እንጃ!?»

«እንግዲህ ዛሬ መሞሸርህ ነው፣ ወንድሜ ነው ብዬአታለሁ።

ቅድም በጆሮዬ ስታንሾካሹክ አይተሀታል?»

«ምን ነበር የምትልሽ?

«የእውነት ወንድምሽ ነው ወይ?» ብላ ነበር የምትወተውተኝ

«ጠርጥራለች ማለት ነው?»

«አንተ ነሀ! በደንብ አላዋራሀትምኮ»

«ጨዋታ ብዙ አትችልም! ውበትዋ ግን በውነቱ ግሩም ነው::»

«እኔስ?»

«አንቺ ሁሉንም ይዘሻል» ብሎ ሳም አደረጋት!

«ኤሚ የት ነው የሄደችው?» አለ ወዲያው::

«መዐዳጃ ቤት:: ላነጋግራት አብራን እንድትሄድ?»

«ደስ እንዳለሽ» አለ አይንዋን እየሸሸ::

አያይዞም! «ግን የት ነው የምንሄደው? ቤቴ መቼም አልሞክራትም:: ጐረቤቶቼ በሙሉ ታጋዮች ናቸው::»

«ያለስራህ አትግባ:: እሱን መሰል ቱግባር በህዝብ ግንኙነት ሀላፊ የሚፈፀም ነው::» ብላ ኤሚን ፍለጋ በሚደንሱት ሰዎች መካከል ሰንጥቃ ሄደች::

በረንዳው ላይ ሶስት ደላሎች ኤሚን ከበዋታል:: ኤሚ ዜኒትን ስታይ ገንጠል ብላ መጣች:: ደላሎቹ አፈገፈጉ::

«ምንድነው?» አለቻት::

«ሶስት እንስጥሽ ነው የሚሉኝ! ለአንድ ኡጋንዳዊ::»

«እና ምን አልሻቸው?»

ዜኒት ብልጭ ቢልባትም ንዴትዋን ዋጥ አደገች::

«ከጨመርሽልኝ... እኔ ከጥቁር ጋር ከምወጣ ያገሬ ሰው ይሻለኛል::»

በጥፊ ልታጠናግራት ፈለገች:: ተንገበገበች:: ሎምብሬል መምጣትዋ ፀፀታት:: የሴቶቹ ባህርይ ገረማት! እናደዳትም::

«ጊዜያዊ ገንዘብ ለምን ያታልልሻል? ሰው አይበልጥም?» አለቻት - ግንፍል ግንፍል እያላት::

«ቤት ክራይ ስለደረሰብኝ ነው እንጂ ለገንዘብ ብዬ አይደለም:: ያከራየቺኝ አንድ አሮጊት ጠንቋይ ናት:: አንድ ቀን ካለፈ እቃዬን እያወጣች ወደ ደጅ ትወረውረዋለች:: እኔ ደግሞ አየሽ የሚወስደኝ ካጣሁ ቤቴ ስለምገባ... አሁን ያለሁበትን አካባቢ እፈልገዋለሁ:: አስፋልት ዳር ስለሆነ ኮንትራት ታክሲዎች አያስቸግሩኝም:: ከአስፋልት ወጣ ካለ እንደምታውቂው ባለታክሲዎቹ ገንዘብሽንም ተቀብለው... እንደገና እዚያው መኪና ውስጥ ተጫውተውብሽ ነው የሚለቁሽ:: ስለዚህ ነው ያመነታሁት:: ወይም ነገ ወንድምሽን ... በቅናሽ ልውጣለት ...»

«ምን መሰለሽ ኤሚ... ወንድሜ በገንዘብ እንደምትሰሪ ሳያውቅ በጣም ስለወደደሽ እንጂ ሌላ ልዩ ነገር ኖሮሽ አይደለም - አንቺን የመረጥነው:: እኔም እሱ ሳያውቅ ነው ካንቺ ጋር የተነጋገርኩት:: እንዲደሰት ብዬ እንጂ አቃጣሪ አይደለሁም:: ካወቀ በጣም ነው የሚጠላኝ:: እኛን ብለሽ መጥተሽ እዚህ ስትቀሪ ምን ይላል? በጣም ያዝንብኛል! እኔ ለገንዘቡ አይደለም:: ሶስት መቶ ቀርቶ ሌላም እሰጥሻለሁ:: ላንቺ ግን ጥሩ አይደለም:: ከገንዘብ ሰውን ማስቀደም ይሻላል:: ከሰው መግባባትና መተዋወቅ ይበልጥብሻል:: ይህን ስራ ትተሽ ሌላ የራስሽን የተከበረ ስራ ለመጀመር መጣጣር ነው ያለብሽ:: ኤሚ ሙች ይህን ቅርፅና መልክ ይዘሽ... በዚህ እድሜ ብዙ መስራት ትችያለሽ:: ውበት ሀብት ነው:: ግን ረጋፊ ነው:: ከመርገፉ በፊት ልትጠቀሚበት ይገባል:: ለማንኛውም በሁዋላ ብዙ እናወራለን:: ብዙ የማጫውትሽም አለ:: እሺ?»

በእሺታ ራስዋን ነቀነቀች:: ተያይዘው ደናሾቹን እየገፈታተሩ ወደ ባንኮኒው ሲያመሩ!

«ከዚህ ቀጥሎ የት ነው የምንሄደው?» ስትል ጠየቀቻት::

«ሂልተን::»

«ዋው! አልጋው ይመቻል! እሺ?»

«እውነት?»

«አንቺ ግን እህቱ አትመስይም::»

«ደላላ እመስላለሁ?» አለች እየሳቀች::

«አዎን! እሺ?»

[illegible]

«ዋው! ጆሊ ነሽ! እሺ?»

«እንዴት»

«ነፃነሻ! ግን እንደሱ ከሆነ ከኛ ጋር እደሪ! ምናለበት? እኔ እንደዚያ ደስ ይለኛል:: ሙች በጣም ይመቸኛል»

«ምኑ?»

«ጆሊ እንሁን ... አንቺም ነይ»

«ኤሚ በፈጠረሽ እንዲህ ያለ ወሬ ተይ! ጨዋ ሆነሽ ብቻ አስደስችው!»

«በጣም ሀርድ ትቦጭቂያለሽ! እሺ?»

ዜኒት የዛሬን ብቻ በሰላም ለመገላገል በልብዋ ፀለየች:: ለሌላው ደህና! ጠንክረው የማይገለብጥዋትን! ዘባርቀው ደግሞ የማያዋርዱዋትን ቆነጃጅት ትመለምላለች:: የታጋይ ሰለሞን ዲሳሳ የወሲብ ጥማትም መፍትሄ ያገኛል:: ያንጊዜ እነዚያን ምስጢሮች ለመሸፈን ሲል በርካታ ጉዳዮችዋን ይፈፅምላታል:: ህልምዋም እውን ይሆናል:: ዜኒት ሚሊዬኔር ሚሊዬኔር ... ሚሊዬኔር ... ሚሊዬነር ...

ህልም ሆኖ የቆየ ምኞት::

- 2 -

ሀወኒ ናዝሬት አዳማራስ መዋኛው ዳር ተቀምጣለች:: የለበሰችው ጂንስ ሱሪና ጥቁር የቆዳ ኮት አምሮባታል:: ጠጉርዋን እንደነገሩ ቁዋጥራዋለች:: ያዘዘችውን ሚሪንዳ በግማሽ ሰአት ውስጥ ሩቡን ያህል እንኩዋ አልነካችለትም::

የቀጠሮው ሰአት አልፎአል...

አኖሌ ግን የለም:: ሰአትዋን ደጋግማ ማየት ብቻ ሆነ:: አኖሌ ተወካዬ ወይም እኔ እንመጣለን ነበር ያላት:: ተወካዩም ቢሆን ግን ብቅ አላለም:: ሰግቶ ይሆን? ጠርጥሮኝ ይሆን? እያለች ራስዋን በጥያቄ ወጠረችው:: ናፈቀችው:: የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ ...

የሚያሰጋ ነገር ግን አልነበረም - እንደ ሀወኒ እምነት::

ከክንፈ ጋር ግልፅ ውይይት ነበር ያደርጉት:: የቴቀበለችው መመሪያም ውስብስብ አልነበረም:: አኖሌ እጁን ለመሸጋገሪያው መንግስት እንዲሰጥ በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ እንደምታሳምነው በርግጠኛነት ተናግራ ነበር:: በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ

አኖሌ እጁን ካልሰጠ ግን ከአስራ አንደኛው ቀን ጀምሮ ሀወኒ የአኖሌን እንቅስቃሴዎች በሙሉ ለደህንነቱ መስሪያ ቤት ሪፖርት ማድረግ ትጀምራለች:: እስከ ሀያ ቀን ሪፖርት ካላደረገች ግን ሀወኒ ከአቅም በላይ የሆነ አደጋ እንደደረሰባት ታምኖ መስሪያ ቤቱ የራሱን አማራጭ እንደሚጠቀም ነበር የተነጋገሩት::

ደግማ ሰአትዋን አየች::

አርባ ደቂቃ አልፎአል:: እንደመንጠራራት ብላ ወድሁዋላዋ ዘወር አለች:: ጥቁር መነፅርና ሰማያዊ ኮፍያ ያደረገ ጐልማሳ ሰው ተቀምጦ ቢራ ይጠጣል:: ልብዋ ፍርስ አለ:: ደግማ ዘወር አለች:: ሰውየው ተረጋግቶ ተቀምጦ ቢራውን ያለሀሳብ ይስባል::

አኖሌ አይደለም::

«ተወካዩ ይሆን?» ስትል አሰበች:: ከአኖሌ ሰዎች አንዱ እንደሚሆን ግን አልተጠራጠረችም:: ራሱን ለመደባበቅ ጥረት እንዳደረገ በግልፅ ይታያል:: ኮፍያውን ወደአይኑ ደፍቶታል:: ደጋግማ ዘወር ብላ ብትመለከተውም ያላያት ለመምሰል ጥረት ሲያደርግ አስተዋለች:: በጣም ገረማት::

«አይኖቼ እንኩዋ ወንዶችን ለማስደንገጥ በቂ ነበሩ:: ምነው እኚህ ሰው ጨከኑ?» እያለች ከራስዋ ጋር ትቀልድ ጀመር::

ይለይለት ብላ ጠቀሰችው::

በመነፅሩ ውስጥ እንደሚያያት አልተጠራጠረችም:: ሆኖም ያላየ መሰለ:: ግራገባት:: «አይነስውር ይሆናል» ስትል ከልብዋ አሰበች:: አሊያ ሌላው ቢቀር የአንገት ሰላምታ እንኩዋ ሊሰጣት ይገባ ነበር:: ወይም ደ'ሞ «ይቅርታ የኔ እመቤት እኔ ባለትዳር ስለሆንኩ አትድከሚ» ሊላት በተገባ:: የአኖሌ መልእክተኛ ቢሆን ኖሮ ደግሞ ያነጋግራት ነበር:: ከዚህ ሁሉ አንዱንም ባለመፈፀሙ አይነስውር ሊሆን እንደሚችል መቶ በመቶ ወደማመኑ አዘንብላ ተወችው::

እንደገና አስር ደቂቃ አለፈ ...

አኖሌ በገለፀላት መሰረት መጥቶ ያነጋገራት ሰው ግን የለም::

ራሱ አኖሌም ቢሆን ብቅ አላለም:: መጨነቅ ጀመረች:: ተስፋ አድርጋው ወደነበረው «አይነስውር ሰው» ዘወር አለች::

የለም! ... በቦታው የለም! የገዛ አይንዋን ተጠራጠረች:: ከመቀመጫው ሲነሳ ድምፅ አለመስማትዋ አስገረማት:: አይንዋን ከወዲያ ወዲህ እያንከራተተች ትፈልገው ጀመር:: የትም የለም::

የማቅረቢያ ሳህን ይዞ ቆሞ ለነበረ አንድ ልጅ አግር አስተናጋጅ ምልክት ስትሰጠው ፈጠኖ መጣ፣

«እዚህ ከጀርባዬ ተቀምጦ የነበረው ኩፍያና መነፅር ያደረገ ሰው ወዴት ሄደ?»

«ስልክ ፊልጮት ወደ ሪሴፕሽን ሄዶአል»

ግራ ገባት። ተስተናጋጅ ከሆነ እንዴት ስልክ ሊፈልገው ይችላል? የአስተናጋጁ ምላሽ አልተዋጠላትም፤ ምናልባት 'ቋሚ የሆቴሉ ነዋሪ ይሆን?' ብላ አሰበች፤ ይህንኑ ጠየቀችው፣

«አይደለም!» አላት አስተናጋጁ በኦሮምኛ «...አንቺን እንዲከታተል ኢህአዴግ የመደበው የደህንነት ሰው ነው። አሁን ግን በቀላሉ ስላታለልነው ከግቢ ወጥቶአል። የኛ ሰዎች ስልክ ደውለው ከዚህ ገለል እንዲል አድርገውታል። ድንግጡ እግሩ የቻለለትን ያህል በመሸሽ ላይ ነው። ለማንኛውም ከአስር ደቂቃ በሁዋላ ሆቴሉን ለቀሽ ደጁ ላይ ከምትጠብቂሽ አረንጉዋዴ ማዝዳ ውስጥ ግቢ። እኔ 'የቡርቃ አባዱላ' መልእክተኛ ነኝ።»

አይኖችዋ እንደ እንቁራሪት ፈጠው ነበር፤ አስተናጋጁን የምታዳምጠው።

- 3 -

«አኖሌና ሀወኒ እንዴት ናቸው?»

ሀየሎም ለክንፉ ያቀረበለት ጥያቄ ነበር።

«አብረው ናቸው። ትናንት እዚህ አዲሳባ ነበሩ። ራሳቸውን ሙሉ በሙሉ ለዋውጠው ዋቢሸበሌ አደሩ። ታውቃለህ ሀየሎም... አላዘነኝ። ናፍቆቱ ሊወጣላቸው አልቻለም።» ካለ በሁዋላ ከመሳቢያ ውስጥ ፎቶግራፍ አውጥቶ አቀበለው።

ሀየሎም ግራ ተጋባ። በፎቶው ላይ ሌሎች ሰዎችን ነበር የሚያየው። «ራሳቸውን በሰው ሰራሽ አካላት ለውጠው ነው» አለው - ክንፉ።

ሀየሎም ፎቶግራፉን በመደነቅ ሲያይ ቆየ። እጅ ለእጅ ተያይዘው ሲተያዩ ካሜራው ቀልቦአቸዋል። ፎቶግራፎቹን መለስለት።

ክንፉ ቀጠለ፣

«...የዘረፈውን ገንዘብ ገና ጥቅም ላይ እንዳላዋለው

አረጋግጠናል። የት እንደቀበረው ግን አልደረስንበትም። የገንዘቡ ብዙ አላሳሰበንም። አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ግን በግልፅ ማወቅ እንሻለን? 'ከጀርባው ማን አለ?' የሚለው ጥያቄ ደግሞ ዋነኛውና አንገበጋቢው ነው።»

«አስካሁን ምን ፍንጭ አገኛችሁ?»

«ምንም! ወደ ኦሮሞ ድርጅቶችም ሆነ ወደ ኤምባሲዎች ደጃፍ ዝርም አላለ። ምናልባት የሀወኒ ናፍቆት ሲለቀው ወደ አንዱ ድርጅት ወይም ኤምባሲ ይጠጋ ይሆናል። ያን ጊዜ የምስጢሩ ቁዋጠሮ ይፈታል?»

«ከማን ጋር ግንኙነት ያለው ይመስልሀል?»

«ምናልባት አነግ።»

«ከሀገሮችስ?»

«የሁለት ሀገሮችን ስም በግምት ማንሳት ይቻል ይሆናል። ፍንጭ ግን የለኝም።»

«ነፍጠኛውን በመጥላት በስሜት ብቻ የሚፈፅመው ይሆን?»

«አይመስለኝም። ያን ሁሉ የጥንቃቄ ጥበብ ከየት ያመጣዋል? ቀደም ሲል እዚህ አዲስ አበባ ተራ ኤክስፐርት ነው የነበረው»

«አብርሀ ፀሎትን ታምነዋለህ?»

«ብዙ አጠራጣሪ ነገር የለውም። እኛ ነን ያስጠራነው። ሆኖም ውለታ ሊውልለት ይፈልጋል። ይህን በግልፅ ነው የነገረኝ። የግል ስሜቱ ብቻ እንደሆነም አጫውቶኛል። የርሱን ግላዊ ፍላጉት ከስራ ጋር ልንቀላቅል እንደማንችል ነግሬዋለሁ። ዞሮ ዞሮ ስለ አብርሀ ፍላጉትም ቢሆን ርግጠኛ ሆኖ መናገር አይቻልም።»

«አኖሌና ሀወኒ አሁን የት ናቸው?»

«ሶደሬ እየዋኙ ነበር ከግማሽ ሰአት በፊት። ነገ ግን ወደአባቦኩ ኮረብታ እንደሚሄዱ ለሀወኒ ነግሮአታል»

«የት ነው አባቦኩ ኮረብታ?»

«አርሲ ውስጥ ነው። ካካ ተራራና ቡርቃ አካባቢ።»

ሀየሎም «አኖሌ ስራውን ተወው ማለት ነው?» አለ ፈገግ ብሎ።

«አይመስለኝም። ናፍቆታቸውን እየተወጡ ነው። ታውቃለህ

ግን ... ከልብ ስሜት ይነካሉ። አፍ ለአፍ ገጥመው ሲንሾካሾኩ ነው የሚውሉት። እንደሌላው ፍቅረኛ አይሳሳሙም። ያወራሉ፣ ያወራሉ። ይከራከራሉ። አንዳንዴ ይጨቃጨቃሉ። ደሞ ይሳላቃሉ። እጅ ለእጅ ተያይዘው እንደወፍ ይበራሉ»

«ሀወኒ እንደምትለው - እንደኦሮሚያ ወፎች» ብሎ ፈገግ አለ - ሀየሎም። ይሀን ብሎም «እንዳይያዙ ይጠነቀቃሉ ወይስ አምላክን አምነው ነው አለማቸውን የሚቀጩት?» ሲል ጠየቀው።

«በጣም ይጠነቀቃሉ። አኖሌ ራሱን የሚለዋውጥበት የተለያዩ የኝላስቲክ አካላት ያሉት ይመስለኛል። የሚናቅ ባላጋራ አይምስልህ።»

«ከሀወኒ ጋር የሚያወሩት ይታወቃል?»

ክንፈ ድንገት በላቅ ፈነዳ፣

«ምን አሳቀህ?»

«አንድ ነገር ትዝ ብሎኝ?»

«ምን?»

«የዋቢሸበሌ አዳራቸውን በሙሉ ቀርፀነዋል። አንድ ሰአት ያህል ስላንተ ነበር የምታወራሉት።»

«ምን እያለች?»

«እያደነቀችህ ትነግረው ነበር። ሁዋላ ምን አላት መሰለህ?»

«ምን አላት?»

«ኢህአዴግን ነው የምትወጂው ሀየሎምን?»

ሀየሎም ፈገግ አለ፣

«ምን መለሰችለት ታዲያ?»

«ቂል አትሀን? ስትለው፣ ኮረኮማት መሰለኝ ሲጫዋጨዋሁ ነበር።»

«አኖሌ ላይያዝ እስከመቼ ይቆያል?» አለ ሀየሎም።

«ማወቅ አለብን፣ ከጀርባው ያለውን። የግድ ማወቅ አለብን።»

«ዘረፋውን ከቀጠለስ?»

«እናደናቅፍባቸዋለን - ያላወቅን መስለን»

«ተከታዮቹ ታወቁ?»

«አራቱን ደርሰንባቸዋል።»

«ተያዙ?»

«አልያዝናቸውም። ሁሉቱን አዚያው ገለበጥናቸው።»

«መገልበጥ ማለት?»

«አኖሌን እንዲሰልሉ መልሰን ቀጠርናቸው። የደርግ መኮንኖች የነበሩ ናቸው።»

«የቀሩትንስ?»

«እስካሁን አላነጋገርናቸውም። እየሞከርን ነው።»

«የሀወኒ ጉዳይስ? የገድ አብራው መከረም አለባት?»

«የተላከችበትን ጉዳይ መፈፀም አለባት ብለን እንጠብቃለን። ሆኖም ከንግዲህ ከአምስት ወይም ከአስር ቀን በላይ አብራው መቆየት የለባትም። እናስጠራታለን።» ካለበሁዋላ «... ባንተ በኩልስ ምን አዲስ ነገር አለ?» ሲል ጠየቀው።

«ባሌና አርሲ አካባቢዎች ጠመንጃዎች የጫነች አንዲት ላንድሮቨር ተይዛለች። ንብረቱ የአነግ መሆኑን አረጋግጠናል። ዲንሾ የሚባል ቦታ ላይ ነው የተያዙት።»

ክንፈ አይኖቹን ፈታ ጠበብ አደረገ። ሀየሎም ቀጠለ፣

«ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዘ ነገር እያነሱ ገበሬዎችን የሚያነሳሱ ሁለት የአነግ ካድሮችም በቁጥጥር ስር ውለዋል።»

«ስለአኖሌ አንስታችሁላቸው ነበር?»

«እኔም ራሴ እነጋግሬያቸዋለሁ። አኖሌ እንደላካቸው ያነሳሉ፣ እውነት ላይሆን ግን ይችላል። ለማንኛውም ነገ ወደ አካባቢው እመለሳለሁ። በአርሲና በባሌ አካባቢዎች የታመቀ ትኩሳት አለ። ተቀብሮ የኖረ መቁዋሰል በግልፅ ታያለህ። ይሀን ስሜት በጥንቃቄ ማብረድ ካልተቻለ፣ ሀላፊነት የጐደለው ቅስቀሳ ከተጨመረበት ውጤቱ አስከፊ ነው የሚሆነው።» ካለ በሁዋላ «ለመሆኑ አኖሌ ወደ ቡርቃ ሄዶ ያውቃል?» ሲል ጠየቀው።

«አዎን ይሄዳል» አለ ክንፈ «... ቅድም እንደገለፅኩልህ ወደ አባቦኩ ኩረብታ በየጊዜው እንደሚመላለስ የሚገልፅ መረጃ ደርሶኛል። ከገለበጥናቸው ሰዎች የተገኘ መረጃ ነው። ምናልባት የዘረፈውን

ንብረት እዚያ ደብቆት ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። እንደሚመስለኝ አናሌ ሀይል ለመፍጠር በመንቀሳቀስ ላይ ነው ያለው። በኮረብታው ላይ ጠመንጃ አስማችሁ ሊሆንም ይችላል።»

«ኮረብታው ለምን አይፈተሽም ታዲያ?»

«መቼም ቢሆን ይደርሳል። አካባቢው በአይነ ቁራኛ እየተጠበቀ ነው። ከአናሌ ጀርባ ማን እንዳለ እስክናውቅ ድረስ አናሌ መበርገግ የለበትም።»

ሀየሎም ሲጋራ እየለኮሰ።

«በርግጥ ከኦነግ ጋር ግንኙነት ይኖረው ይሆን?»

«ሊኖረውም ላይኖረውም ይችላል። ከበስተጀርባ ያለውን ግና አልደረስንበትም»

«ስለኦህዴድ ያለው አመለካከት ይታወቃል?»

«ኦህዴድ ላይ ጥርጣሬ አለው። 'አመራሩ ከቶ ነፃ ሊሆን አይችልም' ይላት ነበር ለሀወኒ። ሀወኒ ልታስረዳው ትሞክርና ጉልበት ታጣለች። ሰለሞን ዲሳሳን እያስታወሰች ነው መሰለኝ ደጋግማ 'የሰው አጥረት ነው የኦህዴድ ችግር! አመራሩ ቢጠናከር ...' እያለች ጥቂት ትገፋለች። እሱ ደሞ 'ህወሀት የኦህዴድ አመራር እንዳይጠናከር ይፈልጋል' ይላታል። 'የህወሀት መሪዎች እነሀየሎም ናቸው። ህዝቡ በድህነት ስለመዋረዱ፣ ፍትህ አጥቶ ስለመበደሉ ጠልቆ የሚሰማቸው ሰዎች ናቸው። በራሳቸው ላይ ደርሶ ያዩትንና ታግለው ያስወገዱትን የግፍ አገዛዝ ሌላው ላይ ሊጭኑ ከቶ አይፈልጉም። አያስቡትም። የህወሀት ሰዎች ያን የመሰለ ሀሊናም ሆነ አቋም ከቶ ሊኖራቸው አይችልም' እያለች ትወተውተው ነበር። አናሌ መልሶ ያዳክማታል። 'ህወሀት ድብቅ አጀንዳ አለው' እያለ ሊያሳምናት ጥረት ያደርጋል። 'ድበቅ አጀንዳ ሊኖራቸው አይችልም' ትላለች ሀወኒ። 'ሶስት አመት ብቻ ታገሺ! በያንዳንዱ አሮሞ ሹም ስር የራሳቸውን አሮሞ ያልሆነ ሰው ሰግስገው የህዝቡን ስልጣን፤ ራስን የማስተዳደር መብት ይነጥቁታል' እያለ በአርግጠኝነትና በቁጭት ሲሰብካት ነው ያነጋው ዋቢሸበሌ ሆቴል።»

«ራሱ አናሌ እንዲያ የሚያምን ይመስልሀል? ወይስ የሀወኒን እምነት ለመለወጥ ሲል የተናገረው ይሆን?»

«የሚያምንበት ነው የሚመስለው። ሲናገር ስሜታዊ ነበር።»

«አውቆ ያላወቀ ነልመስለ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለን

ልናሳምነው ይገባል» አለ ሀየሎም

ክንፈ መልስ አልሰጠውም። ሀየሎም ቀጠለ፣

«መሞከር አለብን። እውነታውን እያወቀ ደጋፊ ለማግኘት ሲል ከሆነ እንዲያ የሚለው ምንም መድከም ላያስፈልግ ይችላል። እኔ አንደሚመስለኝ ግን አናሌ የልቡን ነው የሚናገረው። በርግጥም ድብቅ አጀንዳ አላቸው ብሎ አምኖአል።»

«እንጃ!» አለ ክንፈ።

«ግዴለህም በተሳሳተ መንገድ ነው የተገነዘበን። አላወቀንም። ጨርሶ አያውቀንም።»

አያይዞ ሀየሎም እንዲህ ሲል ጠየቀው፣

«ለመሆኑ የዋቢሸበሌ አዳራቸውን እንዴት መቅረፅ ቻላችሁ?»

«ደርግ ለስለላ ስራ የሰበሰበው መሳሪያ ተአምር ነው» አለ ክንፈ «ግን አልተጠቀመበትም። አንድን ሰው በትእግስት ተከታትለው ማንነቱን ከማወቅ ይልቅ እንዳሻቸው አስረው ነበር የሚገድሉት። አሰራራቸው በዘፈቀደ ማሰርና መግደል ሆኖ ሳለ ይህን ሁሉ የረቀቀ ዘመናዊ መሳሪያ ለምን እንደሰበሰቡ አይገባኝም።»

ለጥቂት ደቃቂ በዝምታ ቆዩ።

ሀየሎም፣ «ሰለሞን ዲሳሳን አነጋገርከው?» ሲል ጠየቀው።

«እኔ አላናገርኩትም። ለኩምሳ ነግሬው 'መረጃው አለኝ' ብሎኛል። በራሳቸው የውስጥ ግምገማ አንስተውት ሰለሞን ወሬው ሀሰት መሆኑን እንደገለፀ ነው የነገረኝ።»

«ሀወኒ ርግጠኛ ያልሆነችበትን ነገር አትናገርም» አለ ሀየሎም።

«ለነገሩ ከሌላ አካባቢም ወሬው ደርሶኛል። ግን የግድ በራሳቸው መድረክ ነው ማየት የሚገባቸው። ቀጥታ ጣልቃ ባንገባ ይመረጣል።»

«ጉዳዩን በኢህአዴግ መድረክ ማንሳት ይቻላል።»

«አይቀርም» አለ ክንፈ። «... ግን አያስቸኩለንም ...»

ሲጋራቸውን አያጤሱ ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ሀወኒ ሪፖርት ማድረግ ለምን አልጀመረችም?» ሲል ጠየቀ ሀየሎም።

«አልገባኝም::»

«አናሌ ተጠራጥሮኦት ይከታተላት ይሆን?»

«ሊሆን አይችልም:: የዚያ አይነት ሁኔታ መከሰቱን የሚገልፅ ፍንጭ እስካሁን አልደረሰኝም::»

«አብርሀ ፀሎትስ ወደ ኤርትራ መቼ ይመለሳል?»

«የመቆየት ፍላጐት አለው»

«ስራውን አልጨረሰም እንዴ?»

«ጨርሶአል:: በአናሌ ጉዳይ የሚረዳበት ነገር ካለ ለመተባበር እንደሚፈልግ ገልፆልኛል:: እንዳልኩህ ድብቅ ፍላጐት ሊኖረው ይችላል ...»

ለሰከንዶች ያህል በፀጥታ ቆዩ::

«ስራ ከጨረስክ ለምን አንወጣም?» ብሎ ብድግ አለ ሀየሎም::

ክንፈ ለአቱን አየ:: ሶስት ተኩል - ከምሽቱ::

- 4 -

... ከሶስት ወራት በሁዋላ::

የማህፈረ የሰርግ እለት:: ወይም ደግሞ አክሱማይት ብቀላዋን የምትፈፅምበት አስፈሪ እለት...

ሰርጉ የሞቀና የደመቀ አልነበረም:: ቤተዘመድና የስራ ባልደረቦቹ በሙሉ ቢገኙም ታጋዮች ግን ብቅ ሳይሉ መቅረታቸው በግልፅ ታየ:: አልፎ አልፎ አልመጡም እንዳይባሉ ያህል ብቅ ብለው እልም የሚሉ ግን ነበሩ::

ሰለሞንና ዜኒት ከመሸሮቹ ቀጥለው የክብር እንግዳ ሆነው ቆዩ:: ዜኒት ደስታ ፍንቅልቅል ሲያደርጋት ቢቆይም ሰለሞን ደስተኛ ሳይሆን ቀረ:: በሰርጉ ላይ የታጋዮች በብዛት አለመገኘት ውስጥ ውስጡን ከነከነው:: ምግብ ከተበላ በሁዋላም ዜኒትን «ቀድመሽ ውጪ እከተልሻለሁ» ሲል በጆሮዋ ነገራት::

ተነስታ ወጣች::

ከመኪናዋ እንደደረሰች ስራ አልፈታችም:: ከቦርሳዋ ውስጥ ደብዳቤ አውጥታ ማንበብ ጀመረች::

አምስተርዳም ያለው ፍቅረኛዋ ከበርካታ ልብሶች ጋር አያሌ

ገፅ ደብዳቤ ልኮላታል:: ካቆመችበት ቀጠለች::

- ...ናፍቆትሽ አሰልሰሎኝ ሲሳሳ ሆኜልሻለሁ:: ባስብኩሽ ቁጥር እምባዬ ይመጣል:: ዛገኘሽ ምን እንደማደርግሽ አላውቅም:: ምናልባት ደረቴን ሰብሬ ልቤ አጠገብ ላስቀምጥሽ እሞክር ይሆን? ጭምቅ ዋጥ የማደርግሽም ይመስለኛል:: ለመሆኑ ከድምፅሽ የበለጠ የሚያስደስተኝ ነገር እንደሌለ ታውቂያለሽ? ከዚያ ቀጥሎ ደብዳቤሽ:: ከዚያ ቀጥሎ...:- ስርዝ ድልዝ ስለነበረው - ከዚያ ቀጥሎ ምኔ ደሰ ይሰው ይሆን?:- ብላ የተደለዘውን ለማንበብ ትጣጣር ጀመር::

አልቻለችም::

- የኔ ዜድ በጣም ያስቸገረኝ ነገር ምን እንደሆነ ታውቂያለሽ? ከአንቺ ተለይቶ መኖር:: አንቺ እኮ የጥንካሬዬ ምንጭ ነሽ:: ሀያወት በሰፊው የሚታየኝ አንቺ አጠገቤ ስትኖሪ ነው:: ይህን ስል ግን ጨርሶ ተስፋዬ ተመዋጦአል ማለቴ አይደለም:: መቼም አላማ አለኝ:: ዜድ ላንቺ ያልተገባው የአካሌ ክፍል የትኛው ይሆን? ሀሊናዬ ሳይቀር ያንቺ ሆኖአል:: ግን ለምንድነው እንዲህ የተቆጣጠርሽኝ? ፍቅር ነው' መልሱ:-

ራሱ ላቀረበው ጥያቄ ራሱ ሦላሽ ሲሰጥ ዜኒት ፈገግ አለችና «ጅሉ ተሳስተሀል:: ፍቅር ሳይሆን ወሲብ ነው:: የሚያቃጥል ወሲብ» ብላ ማንበብዋን ቀጠለች - ... አሃሳክ ከስማይ ወርዶ የተሰቀሰው ለሰው ልጆች ባለው ፍቅር አይደል? አንቺኮ ዘይወቱ አማኝቻቸው የማላውቃቸውን ነገሮች ሰጥተሻል:: ጉዋደኞቺ አልቃሽ ይሉኛል:: እንግዲህ ምን ይደረግ:: የማለቅሰው የያዘ ይቦኝ ነው:: ዜኒት ወደ ጀሮሽ ጠጋ ብዬ 'የኔ ቁንጅ' 'የኔ ወርቅ?' የምልሽን አስታውሺ:: እንዛዬ አማረኝ የምልሽንም አስታውሺ:::-

«ሞዛዛ!» ብላ እየሳቀች ማንበቡዋን ቀጠለች::

- ...ሌላው ያልነገርኩሽ ጥብቅ ጉዳይ መኖሩን ከዚህ የአሜሪካ ቪዛ ስላገኝ በቅርቡ የመላእክት ሃገር ወደሆነችው አሜሪካ ሲሄድ ነው:: እድለኛ አይደለም? ሰሞኑን ግን ታሞ ነበር:: ከመቶ ፍራ በላይ ክሎራንፊኒኮ እንደ ቸሎ ሲትም...:-

የመኪና ጡሩምባ ድምፅ ሰማችና ዘወር አለች:: ሰለሞን ሦልክት ሰጣት:: ደብዳቤዋን አጣጥፋ በርሳዋ ውስጥ ጨመራ፤ መኪናዋን አስነስታ ተከተለችው:: የአመስተርዳሙ የቀየ ፍቅረኛዋ የላከላትን አርባ ገፅ ደብዳቤ ማንበብ ከጀመረች አስር ቀን አልፎአታል:: የናፍቆት ጩኸቱ በበረታ ቁጥር እየሰለቻት መጥቶአል:: አሜሪካን የመላእክት ምድር በማሉቱ ግን ከልብ ገረማት - ናቀችው:: ከልብ ናቀችው::

ለነገሩ ሁሉንም እንደናቀች ነው።

ዜኒት ከሰለሞን ጋር ያላትን ግንኙነት ጭምር መቁረጥ ፈልጋለች። ባጭር ጊዜ ውስጥ የምትፈልገውን አግኝታለች። አሁን ያለእረፍት መስራት ብቻነው የምትፈልገው። ሀሊናዋን ሚቆነጥጣት አንዳችም ነገር የለም። ራሱ ሰለሞንም ቢሆን ከአንድ ሚሊዮን ያላነሰ ብር እንዲያገኝ አድርጋለች። በርግጥ እስዋ ሶስት እጥፍ አግኝታበታለች። ሰለሞን ግን ይህን አያውቅም። የሚያውቀው የንግድና የመኖሪያ ቤት እንድታገኝ መተባበሩን ብቻ ነው።

በተለይ ከጥቂት ሳምንታት ወዲህ ግንኙነታቸው እየተበላሸ መጥቶአል። ሰለሞንም ይህንኑ ተገንዝቦ መነጫነጭ አዘውትሮአል።

«ማንኛውንም ነገር በቀላሉ ስለፈፀምኩላት ንቃኖለች» እያለ ይብከነከናል።

በርግጥም ስሜቱን ገዝታ እንደልብ ስታሽከረክረው ነበር የሰነበተችው!

«ቤት ለምን አትፈልግልኝም?» አለችው አንድ ቀን። ፈለገላት። አገኘላት። ዜኒት ቦሌ መንገድ ላይ የሸላ ተከራይ ሆነች።

«ሶል»

«ዘኒ»

«የንግድ ቤት እፈልጋለሁ። ሞክርልኝ።» አለችው ሌላ ቀን። ሞከረ። ተሳካለት። ዜኒት ሱፐር ማርኬት ከፈተች - ስቱድየም ዙሪያ። አያይዛ የአጐቴ ልጅ ነው ብላ ባስተዋወቀችው አንድ መልከ ቀና ጐረምሳ በኩል የገንዘብ ህልምዋን እውን አደረገች። በርግጥም የዜኒት የአጐት ልጅ አሳትን በቁመ የጠጣ ጮሌ ነበር። ቶሎ ተግባባው -ሰለሞንን። እና ብዙ ነገር አስተማረው - በተለይ ገንዘብ እንዴት እንደሚገኝ። ለምን አገልግሎት እንደሚውል ጭምር። ሰለሞን ገንዘብን አወቀ። ጣፈጠው። ሶስቱም ተነከሩበት። በአስራ አምስት ቀን ጊዜ ውስጥ ሚሊዬነር ሆኑ - በአየር ባየር ንግድ።

ከዚያ ወዲያ ሰለሞን ለዜኒት ሩጫውን የጨረሰ ሰባኪ ቄስ ሆነ። ብልሀ አእምሮዋ ሹክ አላት - ሰለሞን እሷን ለማግባት ያለው ፍላጐት እየጨመረ መምጣቱን። ቅብጥብቅ ስሜትዋ

ደግሞ አስጠነቀቀቻት - ይህን ሰው ማግባት እንደማትፈልግ።

በመሆኑም ትርቀው ጀመር።

ሳምንት ያህል ጭልጥ!

አንድ ቀን እንደለመደው ተቆጣት።

«ዘኒ እንዲህ የምትጠፊ ከሆነ በዚያው ቅሪ... አሊያ በየአለቱ ላይሽ እፈልጋለሁ።»

በዚያው ጠፋች። አስራ አምስት ቀን ከረመችና ብቅ አለች - ቢሮው። ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ተንደረደረባት።

«መጠቀሚያ እያደረግሽኝ ነው?»

«ጠንቀቅ በል ሶል!» አለችው።

አይነ ወህዋ አላማረውም። ፈራት። ቃላትዎችዋ አስደነገጡት። 'ጠንቀቅ በል - ምን ማለት ነው?' አያለ ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

ዛሬ ታዲያ ወደ ማህፈረ ሰርግ አብራው ትሄድ ዘንድ ሲጠይቃት ፈጥና ተስማማች። ቁርጡን ልትነግረው ወስና ነበር። እሱም ቁርጥ ያለ ነገር መስማት ፈልጐአል። ከማህፈረ ሰርግ ፈጥኖ መውጣት የፈለገውም ለዚሁ ሲል ጭምር ነበር።

ቀበሪኞ ሬስቶራንት ወደሱ መኪና ተጋብተው እዚያው መኪና ውስጥ ውስኪ አዘው መጣጠት እንደጀመሩ ሰለሞን ርእሰ ወሬውን አነሳ፣

«አንድ መልክ ያለው ነገር ብናደርግ ይበሻል ዘኒ» አለ ሲፈራ ሲቸር።

«ምን ሶል?»

«ትዳር መሳይ ነገር።»

«የምርህን ነው?»

«ታዲያ አኩኩሉ እየተጫወትኩ ነው!?»

«አያስቸግረንም?»

«ምኑ?»

«የአድሜያችን ጉዳይ ነዋ! አንተኮ ትልቅ ሰው ነህ...»

«እየሰደብሺኝ ነው! ?» ሲል ተቅበጠበጠ።

«ሶል! ረጋ በል እንጂ!» አለች ቆጣ ብላ::

ረጋ አለ:: ሌላ ምርጫ አልነበረውም::

«በይ እንነጋገር!?»

«ምን?»

«ምን እየሰራን እንደከረምን ነዋ! ስለኔ ምን ታስቢያለሽ!?»

«የእውነት ልንገርህ?»

«ውሸት ልሰማ የምፈልግ ይመስልሻል ታዲያ!?» ሲል በቁጣ ጮኸ::

«አትቆጣና እውነቱን ልንገርህ ... ቁጣ ግን ተው!»

ቁጣ ተው:: ቢቆጣ የትም እንደማይደርስ ገብቶታል::

«መልካም ... እውነቱን ንገሪኝ»

«በፈለግኸው ጊዜ ልታገኘኝ ትችላለሀ:: ትዳር ግን አልፈልግም»

«እ!?»

«ቀደም ብዬም ነግሬሀለሁ:: እየቀለድኩ አልነበረም»

«ምን!?»

«እኔ ባል አላገባም:: ምክንያቱም ልጅና ትዳር ለኔ ሲኦል ናቸው::» ውስጥዋ በሳቅ ቢንተከተከትም ፊትዋ ላይ አይነበብም::

«ይሄ እንዴት ይሆናል ዘኒ?»

«ምናለበት? ይከፋሃል?»

መልስ አልሰጣትም:: ስለሀወኒ እያሰበ ነበር:: የሀወኒን ጣፋጭ ምክሮች አስታወሰ:: የሀወኒ ግልፅ ልብ:: የሀወኒ ብስለት:: የሀወኒ የማይጠገቡ ቀልዶች:: ለልጅ ያላት ፍቅር:: ሀወኒ የበረሃ ማር ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... 'ይህቺ ልጅ መልካም ስነምግባር የላትም:: ተው!' ብላው ነበር::

'በጉዋደኛሽ መቅናትሽ ተገቢ አይደለም' ሲል ነበር ያንጉዋጠጣት 'ሀወኒ አፍቅራኛለች' የሚል ስሜት ጭምር በልቡ አሳድሮ ነበር::

ድንገት ቀልቡ ነጐደ - ወደሀወኒ::

ካለችበት በእግር በፈረስ ፈልጐ ሊያገኛት ተመኘ:: እግርዋ

ላይ ወድቆ መለመን ተመኘ - ይቅርታን መለመን::

«ምን እያሰብክ ነው?» አለችው ዜኒት::

«ምንም»

«ንገረኝ ሶል?»

«የምነግርሽ ምንም ነገር የለም::»

«ተቀይመሃል!?»

«በማን?»

«በኔ ነዋ»

«ለምን?»

«ውለታ ውለህልኛል፤ ሆኖም ተገቢ ምላሽ ከኔ አጥተሀል?»

«እረ በጭራሽ»

በጣም ሳቀ - ሰለሞን ድምፅ አውጥቶ ሳቀ:: የልቡን ነው የሳቀው:: ሲስቅ ንዴቱ እየበረደለት ሄደ:: ንዴቱ ሲጠፋ ቁሻሻ የሀፍረት ዶንያ አልብሶት የሄደ ያህል ተሰማው:: በራሱ ማዘን ጀመረ::

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲዋጥ፤

«ሶል!» ስትል ጮኸች - ዜኒት:: 'ዘኒ' የሚል ምላሽ ግን አጣች::

«ዘኒ» ስላላላት አልተከፋችም:: እንዲቆርጥለት ትፈልጋለች:: ሰበብ መሆን አትሻም:: ሁሉም ነገር ከሱ ቢመጣ ትመርጣለች::

«የዛሬ ማታ ኘሮግራማችን ምን ይሁን?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት::

«ኮንኮርድ እንሂድ:: ራሴን መርሳት እፈልጋለሁ» አላት ለዛውን ባጣ ድምፅ::

«ተረብሸሀል?» ስትል ጠየቀችው::

«ደህና ነኝ»

አያይዞም የፌዝ ፈገግታ እያሳያት «... ይልቁን በመጪዎቹ ወራት ለኔና ላንቺ ፀሎት አድርሺ:: ኢህአዴግ የሚባለው ፀጥተኛ ውቅያኖስ፤ ግምገማ የተባለ ማእበሉን ያነሳል የሚል ጭምጭምታ ይናፈሳል:: ማእበሉ ከጠረገ እኔን ብቻ ለይቶ ገደል የሚከተኝ አይምሰልሽ:: ዳፋው ወዳንቺም ሊሻገር ይችላል:: እኔም ብሆን

የፈፀምኩዋቸውን ሀጉወጥ ድርጊቶች ሁሉ ዝክዝክ አድርጌ መናገሬ አይቀርም:: ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን:: እግዚአብሄር እንደሁ እኔን አይሰማኝም:: አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም:: ምክንያቱም ከአናቴ በላይ የህወሀት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት...»

ኮንኮርድ ሲጨፍሩ አመሹ::

ሰለሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዊስኪውን ሰረገበ:: ሊነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት:: ስምዋ ሜሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ሳታቅማማ ተስማማች:: አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፣

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ::»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው::

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ::

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በዶላር ካልሆነ አልወጣም::»

«ለመሆኑ!» አላት ሰለሞን ሁለት ደቂቃ ክንዶችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ከንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፣

«...አንድ ወር ሙሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የአድአ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜኒት ይህን ሰምታ ከኮንኮርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ::

የፈፀምኩዋቸውን ህገ-ወጥ ድርጊቶች ሁሉ ዝክዝክ አድርጌ መናገሬ አይቀርም:: ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን:: እግዚአብሄር እንደሁ እኔን አይሰማኝም:: አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም:: ምክንያቱም ከአናቱ በላይ የህወሀት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት...»

ኮንኮርድ ሲጨፍሩ አመሸ::

ሰለሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዊስኪውን ሰረገበ:: ሲነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት:: ስምዋ ሜሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ሳታቅማማ ተስማማች:: አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፣

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ::»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው::

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ::

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በዶላር ካልሆነ አልወጣም::»

«ለመሆኑ!» አላት ሰለሞን ሁለት ደቂቃ ክንዶችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ከንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፣

«...አንድ ወር ሙሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የአድአ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜኒት ይህን ሰምታ ከኮንኮርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ::

በኦሮሞዎች ተከባችሁዋል!

ወይም

የሀየሎም ምስጢራዊ ደብዳቤ

ምእራፍ አስራ ሶስት

- 1 -

ወሬውን ማን የት ላይ እንደጀመረው በግልፅ የሚታወቅ ነገር የለም:: ይሁን እንጂ ከእኩለ ሌሊት ጀምሮ በሆርዶፋ የሚመሩ ሰባት ወጣቶች በየገበሬው ጐጆ የመዞራቸው ጭምጭምታ አለ::

ታዲያ ገና በማለዳው፣

«ነፍጠኛን አርሲ ጂራ!? ቆንጨራ ካስኔ ጭራ!» የሚል ቆረርቶ

ቡርቃን ያንቀጠቅጣት ያዘ::

ጃሎታውን የገደል ማሚቶ አቀባበለው:: ካካ፣ ባቱና፣ ጭላሎ ተራሮች የቡርቃዎችን ቁጣና ቀረርቶ እየተቀባበሉ በድፍን የኦሮሞ ምድር ነዙት::

«ቡርቃቃቃቃ... ሲጋአአአአ» የሚል አስፈሪና አርእድ አንቀጥቅጥ ድምፅ የገበሬዎችን ልብ በረጋገደው::

«ጊዜው ደረሰ!» የሚል ጥሪ በየሸለቆው ናኘ::

ረፈድ ሲል ዘገራቸውን የሚነቀንቁ፤ ፈረሳቸውን የሚኰለኩሉ ገበሬዎች ቡርቃን አጥለቀለቁት:: የሴቶች እልልታ ተሰማ:: የሀወኒን ስም በጩኸት የሚጠሩ እናቶችና ልጃገረዶች ድምፅ! አኖሌን የሚያነሳሱ ኰበሌዎች ድምፅ - ቡርቃ ላይ ተጥለቀለቀ::

ለፍልሚያው አቅም አለኝ ያለ ሁሉ ቅሌን ጨርቄን ሳይል ጐጆውን የሁዋሊት ተወ:: እርሻ ላይ የነበረ እርፉን ትቶ ባለመንታ ምላስ ዘገሩን አሊያም ጠመንጃውን ጨበጠ:: ገና በማለዳው ጫት መቃም የጀመረ፣ የጌሾ ጥንስስ የመሰለ ጫቱን ከአፉ ተፋ:: አፉን ደሞ በወፍራም ወተት ተጉመጠመጠው:: ተጉመጥምጦ ሲያበቃ አይኑን እያጉረጠረጠ ከሰልፈኛው ተቀላቀለ::

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች ያልያዙት የመሳሪያ አይነት የለም::

ክላሽንኰቭ ጠመንጃ - ውጅግራ ጠመንጃ - አልቤን ጠመንጃ - ፋስ - ቢላዋ - መጥረቢያ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆሮ ተክል የተበጀ ጅቦ - ክብሪት - በጠያይምና በጠንካራ እጆቻቸው ጨብጠው ወደ ፍልሚያው ጋለቡ:: ከቅዱስ ሚካኤል ደብር ባሻገር እጅግ ለም በሆነው የኦሮሞ ምድር ላይ የሰፈሩትን የአማራ ገበሬዎች ወደ አመድ ክምርነት ለመለወጥ ቸኰሉ:: ቀረርቶው እዚህም እዚያም ይሰማል፣

- አሰላማሌይኩም

ዋቀዮ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ - ቡርቃ ጂራ

አማሪ ኦሮሚያ ጂራ

ነፍጠኛን አርሲ ጂራ

ቆንጨራ ካስኔ ጭራ -

እኩለ ቀን ሲል እንደነጐድጉዋድ የሚያጉረመርም፤እንደማእበል የሚገላበጥ፣ የኦሮሞ ገበሬዎች ጐርፍ ችቦውን እሳት እያያያዘ፤ ጥይቱን እያንፈቀፈቀ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ደብር አቅጣጫ እንደናዳ ሲወረወር ታየ ...

* * *

አማሮቹ ገበሬዎች በበኩላቸው ገና በማለዳው የኦሮሞዎቹን ንቅናቄ እንደሰሙ ወንዶቹ የነፍስ ወከፍ መሳሪያዎቻቸውን ሸካክፈው ወደቅዱስ ሚካኤል ደብር ገስግሰው ተሰባሰቡ:: አፍታም ሳይቆዩ የጐበዝ አለቃ መርጠው ምክክር ጀመሩ:: ጊዜ እንደሌላቸው በማወቃቸው ወግ አላበዙም:: ከመካከላቸው ሁለት ኰበሌ ፈረሰኞችን መርጠው የቡርቃ ገበሬዎች ፀብ መጫራቸውን ለመንግስት ያሳውቁ ዘንድ ላኩዋቸው:: ከዚያም የመከላከሉን ዘመቻ ይመሩ ዘንድ የተመረጡት የጐበዝ አለቆች ብዛት ያላቸውን የቡርቃ ገበሬዎች ማጥቃት ስለሚችሉበት መንገድ መላ መዘየዱን ተያያዙት::

ምክክሩ ብዙ ጊዜ ሳይወስድ ተፈፀመ::

«ኦሮሞዎቹ ደጃችን ላይ እስኪደርሱ ከጠበቅን ጐጆአችንን ያጋዩታል፤ ስለዚህ እኛ ቀድመን ወደእነርሱ እንገስግስ» ሲሉ መከሩ:: ይህ ብቻ አልነበረም መላው::

«ወንድ የተባለ የቡርቃ ገበሬ ሁሉ መንደሩን ለቆ እየወጣ ስለሆነ የኛ ጥቂት ኰበሌዎች በካካ ተራራ ሸጦች ወደ መንደሮቹ ተጠግተው ጐጆዎቹ ላይ እሳት ይለኩሱ፤ ያን ጊዜ ለሴቶቻቸውና ለህፃናቶቻቸው ሲሉ ከፊሎቹ ወደ መንደራቸው ስለሚመለሱ ሀይላቸው ይዳከምልናል» ተባባሉ:: በመጨረሻም የጐበዝ አለቃው እንዲህ ሲል አሳረገ::

«ለህይወታችን መሳሳት አይገባንም:: ድል ካደረግን ሞት ምንም አይደለም:: ህፃናቶቻችን ያድጋሉ:: ዘራችንም ይቀጥላል:: ቅዱስ ሚካኤል ደሞ ከቀኛችን ይሆናል::»

«እኩለቀን ከመሆኑ በፊትም ጠመንጃዎቻቸውን ወልውለው የቡርቃ ኦሮሞ ገበሬዎችን ጐርፍ ለመግታት ህፃናቶቻቸውን እየሳሙ ከመንደራቸው ወጡ::

ጉዞአቸው በፉከራ የተሞላ ነበር:: በእድሜ የገፉ ገበሬዎች፣

«ኦርቶዶክስ አንገቱ ላይ ላሰራት ክር ሲል አጥንቱን ይከሰክሳል!» ሲሉ ቀሰቀሱ!!

«ሃምሳ አመት የሚያስተኛ በትር እናቀምሳቸዋለን!» የሚሉ በቁጣ የተሞሉ ቀረርቶዎች ተደመጡ፣

ጀሎታው እየሞቀ ... እየደራ ... እየጋለ ... እየፈነዳ ... ሄደ ...

* * *

በዚያን እለት ተሲያት ላይ ቡርቃና አካባቢዋን ከሰማየ ሰማያት ለሚያያት የእሳት ከተማ መስላ ነበር። ጠመንጃዎች ነበልባል ተፋ። መንታ መላስ ያላቸው ጦሮች ቀሉ። የሴቶችና የህፃናቶች ጩኸት በአማራዎቹና በኦሮሞዎቹ መንደሮች ተሰሙ። የህፃናቶች ጩኸት በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ህፃናቶችን ለበለበ። ቆንጨራ በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ህፃናቶችን ለበለበ። የመከላከያ ሰራዊት በፍልሚያዎቹ አካባቢዎች በሄሊኮፕተር ደርሶ እስኪገላግል ድረስ ቡርቃ ተንቀጠቀጠች...

በደም እየታጠቡ የሚፋለሙት አብዛኞቹ ገበሬዎች ግን የጠቡ ምክንያት እምብዛም አልተገለጠላቸውም ...

በርግጥ ምድሩ ለም ነው። ሰማዩም ከአመት አመት ውሀ ያመነጫል። መሬቱ ሰፊ ነው፤ ገበሬቹ ግን እፍኝ አይሞሉም። ያልታረሰው መሬት አያሌ ነው። ወፍ ዘራሹን ፍራፍሬ የሚለቅመው የለም። ማሩ የጉንዳን መጫወቻ ሆኖአል። እጣኑን ዞር ብሎ የሚያየው የለም። ምድሪቱ ሀብታም ናት። ገበሬዎቹ ግን ጥቂትና ድሆች ናቸው።

ርስ በራስ የሚፋለሙት ገበሬዎች ከሚለያዩባቸው ይልቅ የሚመሳሰሉባቸው ባህርያቶች ይበረክታሉ። አብዛኞቹ ደሀ ገበሬዎች የማንም የበላይ፤ የማንም የበታች መሆን ከቶ አይፈልጉም። ይሁን እንጂ ግጭቱ ተቀስቅሶ ጐጆዎች በእሳት ጋዩ። ሀይወት ጠፋ። ግን ለምን? የአብድ ገላጋይ በዝቶ ይሆን?

- 2 -

ግጭቱ በተከሰተበት እለት ሀወኒ የደህንነት ሚንስትሩ ክንፈ ገብረመድህን ዘንድ ቀረበች። ክንፈ ከወንበሩ ተነስቶ የሞቀ ሰላምታ አቀረበላት። ስለጤንነትዋም አጥብቆ ጠየቃት። ቡና እስኪቀርብላቸውም ከአኖሌ ተለይታ ስትመጣ የገጠማትን ሁኔታ አጫወተችው። ብዙ የመናገር ፍላጐት ግን አልነበራትም። ለአኖሌ አብራው መቆየት እንደማትችል በግልፅ ነግራው እንደተለየችው አጠር አጠር አድርጋ አወጋችው።

ቡናው ቀረበ ...

ክንፈ ፈጥኖ ወደዋናው አጀንዳ ዘለቀ። ማስታወሻ ደብተሩን እየገላለጠ፣

«የተላክሽበት ተግባር እንዴት ተፈፀመ?» የሚል የመግቢያ ጥያቄ አቀረበላት። ይህን ጥያቄ ሲያቀርብ ገፅታዋን በጥንቃቄ እያጤነ ነበር። አለመረጋጋትዋን ተገነዘበ። መረበሽ ይታይባታል።

«የተላክሁበትን ተግባር አልፈፀምኩም» ስትል መለሰች።

«ችግሮች ነበሩ?»

ሀወኒ መልስ ለመስጠት በመዘግየትዋ ክንፈ ቀጠለ፣

«ለነገሩ እጅግ ከባድ ተልእኮ ነበር። ለመሆኑ ቆይታሽ ምን ይመስል ነበር?»

«ችግሮች አልነበሩም ክንፈ። እኔ ራሴ በአቀዋሜ ዕኑ ወይም ርግጠኛ አልነበርኩም። በመወላወል ላይ ነበርኩ።»

ሀወኒ ይህን ብላ በሁለት እጆችዋ ፊትዋን በኃይል እያበሰች ትኩስና ረጅም ትንፋሽ አስወጣች። አለመረጋጋትዋና ትእግስት ማጣትዋ ገፅታዋ ላይ በግልፅ ይታይ ጀመር።

«ስማኝ ክንፈ ...» አለች ሀወኒ፤ በደከመና በተጐዳ መንፈስ።

«ተረብሸሻል?» አላት።

«አኖሌ አሁን ያለበትን ሁኔታ አባክህ ንገረኝ?»

ነገራት። አኖሌ አባቦኩ ኮረብታ ላይ በኢህአዴግ ሰራዊት ተከበአል።

«ሊሞት ይችላል?» ስትል በሥጋንቱት ተነፈሰች።

«እጁን ከሰጠ አይሞትም።»

«እጁን እንኩዋ አይሰጥም ክንፈ። ሰውየውኮ አኖሌ ዋቆ ነው። ሌላ መንገድ ለምን አይፈለግም?»

«ምን አይነት መንገድ?» ብሎ ፈገግ አለ «... ወንጀለኛ ነው። እጁን መስጠት አለበት።»

«አኖሌ ወንጀለኛ አይደለም!» ብላ ጮኸች።

ክንፈ በመገረም ሲያስተውላት ቆይቶ፣

«ከሁለት ሚሊዮን በላይ ብርና ንብረት መዝረፉ በማስረጃ የተረጋገጠ ነው። ይህን እንደፈፀመ አታውቂም?» ሲል ጠየቃት።

«... የአኖሌ ድርጊቶች በሙሉ ፖለቲካዊ እንጂ ከግል ጥቅም ጋር በተያያዘ የተፈፀሙ አይደሉም። ህዝቡን ሲበዘብዙ ከኖሩ አረመኔዎች፤ ኦሮሚያ እየመገቦቻቸው ኦሮሚያን ከሚንቁ ሆዳም ትምክህተኞች ከተወሰደው ገንዘብ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ለባራ ሳንቲም እንኩዋ የለም»

ክንፈ ፈጥኖ ምላሽ ሰጣት፣

«ዝርፊያ 'ፖለቲካዊ' የሚባል የክርስትና ስም የለውም። ዝርፊያ ፖለቲካ አይደለም። ፖለቲካም ዝርፊያ ሊሆን አይችልም» ሲል ለመጀመሪያ ጊዜ ከረር ያለ ምላሽ ሰጣት። በግልባጩ ደግሞ ህወኒ ረገብ ብላ መልስ ሰጠች።

«በአለማችን የተለመደ ድርጊት መሆኑን እንኩዋ አንተም አሳምረህ ታውቀዋለህ። የተለያዩ ጥያቄዎችን ይዘው አመፅ የሚጀምሩ ቡድኖች ሁሉ ህጋዊ ባልሆነ መንገድም ቢሆን ገንዘብ ለማግኘት ይሞክራሉ። የአኖሌ ድርጊት ከዚህ ተነጥሎ ባይታይ እመርጣለሁ»

ክንፈ ምላሽ አልሰጣትም። እስዋም አልቀጠለች። ለደቂቃዎች ያህል በዝምታ ተውጠው የየራሳቸውን አሳብ ሲያኝኩ ቆዩ። ዝምታው ሊጫጫናቸው ሲጀምር ክንፈ ጠጉሩን ሁለት ጊዜ ወደሁዋላ ድጦ ሲያበቃ፤ ረጅምና የታመቀ አየር አስወጣ፣

«ህወኒ ... ወደ ዋናው ጉዳያችን እንመለስ። እስካሁን ካደረግናቸው ውይይቶች እንደምገነዘበው የአኖሌን ተግባራት የመደገፍ አዝማሚያ አይታሸለህ። ይህም የተላክሽበትን ተግባር አለመፈፀምሽንና ተባባሪው ሆነሽ መቆየትሽን ነው የሚያረጋግጠው። እንደሚገባኝ አኖሌ በዝርፊያና ግጭቱን በመቀስቀስ ወንጀሎች የግድ ተጠያቂ ይሆናል ...»

ህወኒ ክንፈን ትክ ብላ ተመለከተችው፣

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ።» ስትልም ተነፈሰች «... ይህን አልክድም። አደገኛ የሆኑና የምቃወማቸው አመለካከቶችም ነበሩት። አብሬው በቆየሁባቸው ጥቂት ወራት እነዚህን ግትር እምነቶቹን እንዲለውጥ እየጣርሁ ነበር።»

የሚፋጅ አየር አስወጣች። የተቃጠለ ፊትዋን በመዳፍዋ አሸችና ደሞ ቀጠለች፣

«ለመቶ አመታት የተረገጠውን የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት ባፋጣኝ ማደስ ተገቢ መሆኑን ሁለታችንም እምነንበታል።

ብሄርተኝነቱን ማደስ በሚቻልበት መንገድ ላይ ግን ልዩነት ነበረን። ከሀይል ውጭ ያሉትን አያሌ አማራጮች ማየት ይገባናል' እያልኩ ነበር። በመካከሉ ያልታሰበ ግጭት ተቀሰቀሰ። ግጭቱ በዚያ መንገድ እንዲነሳ አኖሌ ግፊት አድርጐአል ብዬ አላምንም። የግጭቱ ቀስቃሽ አኖሌ መሆኑን መናገር ተገቢ አይደለም። በተቀረ አሁን ለጊዜው ምን ማሰብ እንዳለብኝ እንኩዋ በቅጡ አላውቅም ...»

ክንፈ ከተቀመጠበት ተነስቶ ከቢሮው ወጣ። አስር ደቂቃ ቆይቶ ተመለሰ። ከፀሀፊው ቢሮ ስልክ ደውሎ በትግርኛ ሲነጋገር ህወኒ ሰምታዋለች። እንደተመለሰ፣

«... ህወኒ አዝናለሁ!» አለ በተረበሸ ስሜት ተውጦ «... የስነስርአት ርምጃዎችን መውሰድ ይኖርብኛል። ለጥቂት ጊዜያት ማረፊያ ቤት መቆየትሽ ነው። መታሰርሽን አክብደሽ እንደማትመለከቺው አገምታለሁ። ጥቂት ነገሮችን አስክናጣራ መፈፀም ያለበት ነው። መቼም የድርጅታችንን ህገ - ደንብ በሚገባ ታውቂዋለሽ ብዬ አምናለሁ»

- 3 -

አባቦኩ ኮረብታ ከቡርቃ መንደር ሀያ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኛል። አካባቢው የጫካማነት ባህርይ አለው። በኮረብታው አካባቢ የገበሬ ጐጆዎች እምብዛም አይታዩም።

ኮረብታው ታሪክ አለው። አፄ ምኒልክ አርሲን ሲወሩ በአካባቢው የአባቦኩነት ስልጣን የነበራቸው ሽማግሌ ኮረብታው ላይ ወጥተው «እጄን ለምኒልክ አልሰጥም» ብለው ማመፃቸው ይነገራል። መከበባቸውና ማምለጫ እንደሌላቸው የሚገልፅ መልእክት ተላከባቸው። አባቦኩ ታዲያ፣

«አላወቃችሁትም እንጂ እናንተም በኦሮሞ ህዝብ ተከባችሁዋል።» የሚል ምላሽ ላኩ።

ምላሹ ይህ ብቻ አልነበረም። «መውጫና ማምለጫ የሌላችሁ እናንተ ናችሁ። እኔማ በአባቴ ምድር ላይ ነኝ። በዙሪያዬ ኦሮሞዎች አሉ። እናንት ስግብግብ ነፍጠኞች! እስኪ ዘወር ብላችሁ ከጀርባችሁ ያለውን አንድ የኦሮሞ ገበሬ ተመልከቱ። አይኖቹ ደም ለብሰው፤ ፊቱ እንደነብር ተቆጥቶ ድርጊታችሁን ሁሉ ይመለከታል። ከቻለ ነገ ማለዳ ያንቃችሁዋል። ካልቻለ የፈፀማችሁትንና ማንነታችሁን ዘርዝሮ

ለልጁ ያወጋዋል። እናንት አዙራችሁ ማየት ያልቻላችሁ አረመኔዎች!። ልጅ ካባቱ በላይ ይቆጣል። ያን ጊዜ ልጆቻችሁ ወዮላቸው» የሚል ምላሽ መስጠታቸው ይነገራል።

አባቦኩን የከበቡት የምኒልክ ጦር ሰራዊት አዛዥ ፊታውራሪ ሀብተስላሴ እምሩ ይባሉ ነበር። የአባቦኩ ምላሽ ሲደርሳቸው ለሰራዊታቸው ፈጣን ትእዛዝ ሰጡ፤

«እንበሶቼ! በአስቸኩዋይ የጋላውን ራስ ቆርጣችሁ አምጡልኝ!»

ከሁለት ሰአት ውጊያ በሁዋላ የአባቦኩ ራስ ጦር ላይ ተሰክቶ ቀረበላቸው።

ሽበት የወረራቸው ሽማግሌ ራስ! ቁጣ የተቸከቸከበት ግንባር!

የፈጠጡ አይኖች!

አባቦኩ የሞቱ አይመስሉም ነበር ...

... ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የአካባቢው ገበሬዎች ኮረብታውን «የአባቦኩ ኮረብታ» ሲሉ ጠሩት።

አኖሌ የተሸሸገው በዚህ ኮረብታ ላይ ነበር።

ቡርቃ ላይ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ግጭት በተከሰተበት አለት አራት ሄሊኮፕተሮች በአባቦኩ ኮረብታ አናት ላይ ያንዣብቡ ጀመር። ከግማሽ ሰአት ማንዣበብ በሁዋላ ሜዳማውን አካባቢ መርጠው አረፉ።

ከስድሳ የማይበልጡ የመከላከያ ሰራዊት አባላት አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የአባቦኩን ኮረብታ ከበቡዋት። ሰራዊቱን እየመራ የመጣው የታጋዮቹ አዛዥ ሀየሎም ነበር። ሀየሎም አርአያ።

ሀየሎም ሰራዊቱን በቀጥታ የሚመሩትን ሁለት የጋንታ መሪዎች አስጠርቶ መመሪያ ይሰጥ ጀመር። ኮረብታዋ ላይ «አኖሌ» ተብሎ የሚጠራ የአንድ ህገወጥ ቡድን መሪ ጥቂት የሰው ሀይል ይዞ መሸሸጉን ከገለፀ በሁዋላ፤ እስካሁን ከኮረብታዋ አለመውጣቱን ጠቁሞ፤ 'ምናልባት መከበቡን ሲያውቅ ጥሶ ሊሸሽ ይሞክር ይሆናልና የማምለጫ ሽጦች በሙሉ በጥንቃቄ ይጠበቁ' ሲል መመሪያ ሰጠ።

ጋንታ መሪዎቹ የታዘዙትን ለመፈፀም ፈጥነው ገሰገሱ። ሀየሎም ብቻውን አልነበረም ወደ አባቦኩ ኮረብታ የመጣው። አብርሀ ፀሎት አብሮት አለ። አኖሌ እጁን ይሰጥ ዘንድ ለማግባባት አብርሀ አወንታዊ ሚና ሊጫወት እንደሚችል ገምቶ ነበር - ይዞት የመጣው። ሰጥቂት ደቂቃዎች አካባቢውን ከፈታተሹ በኋላ ሀየሎምና አብርሀ በታጋዮች እንደታጀቡ በቅርብ ወዳለችው ሄሊኮፕተር አመሩ።

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀው አብርሀ ፀሎት።

«እጁን እንዲሰጥ ማግባባት አለብን።»

«እኔ ላሳምነው እችላለሁ» አለ አብርሀ።

«ከዚያ በፊት ግን የአካባቢውን ገበሬዎች እንላክበት» አለ ሀየሎም።

በግማሽ ሰአት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ገበሬ ሀየሎም ዘንድ ቀረበ።

ሽማግሌው ሀየሎምን በጥርጣሬ አይን ይገረምሙት ያዙ።

በአስተርጉዋሚ ያዋራቸው ጀመር፤

«እንደምን ዋሉ አባቴ!»

«ምስጋና ለዋቀዮ!» አሉ ሽማግሌው።

«እንተዋወቅ። የኔ ስም ሀየሎም ይባላል።»

«ባልቻ።»

«የዚህ አካባቢ ነዋሪ ነዎት?»

«አዚሁ ነኝ» ብለው መለሱ።

ቁጥብነት ይታይባቸዋል።

«ይሄ ኮረብታ ማን ይባላል ስሙ?»

«አባቦኩ!»

«አኖሌን ያውቁታል?»

«አሱን የማያውቅ ማን አለ?»

«አዚህ ኮረብታ ላይ ነው ይባላል። እውነት ይሆን?»

«እኔ አላውቅም።»

«እኛ ግን እዚህ መሸሸጉን አረጋግጠናል። ወደሱ መልእክት

ሊያደርሱልን ይችላሉ?»

ሽማግሌው መልስ ሳይሰጡ ዘገዩ።

«አባቴ ... እኔና ርስም እንደአባትና ልጅ እንጨዋወት። መቼም እንግባባለን። የምንግባባቸው አያሌ ቁምነገሮች አሉ። ሁለታችንም የነፍጠኛውን አገዛዝ አምርረን እናወግዛለን፤ ይሄ እውነት አይደለም?»

«ልክ ነው!» አሉ ሽማግሌው ጉሮሮአቸውን እየሳሉ፤

«አሮሞዎች በልማዳቸው መሰረት በሚያከብሩዋቸውና እንደጥንቱ ባህል የራሳቸውን የአካባቢ አባቦኩ እየመረጡ መተዳደር ይኖርባቸዋል። በዚህስ እንግባባለን?»

«ይሄ ሁሉ እውነት ነው»

«የተናገርኩትን አምነውኛል?» ሀየሎም ጠየቀ።

«የሰው ልጆችን ልብ መመርመር የሚችለው ዋቀዮ ብቻ ነው» ሲሉ መለሱ ሽማግሌው።

«መልካም» አለ ሀየሎም ሲጋራ እየለኮሰ «... አኖሌ እጁን በሰላም እንዲሰጥ ወደኮረብታው መልእክት መላክ እፈልጋለሁ። በዚህ ይተባበሩን። አኖሌ እንዲሞት አንፈልግም።»

«እኛም እንዲሞት አንሻም» አሉ ሽማግሌው።

«መልእክት ያደርሱልናል ታዲያ?»

«ይንገሩኝ መልእክቱን»

ሀየሎም ተደሰተ። ኮረብታዋ መከበብዋንና እጁን ከመስጠት ሌላ ምንም አይነት አማራጭ አለመኖሩን የሚያስገነዝብ መልእክት በሽማግሌው ገበሬ በኩል ላከ።

ለአይን ያዝ ማድረግ በመጀመሩ ሀየሎም ፈጣን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ማሰላሰል ጀመረ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር አኖሌን በተመለከተ አያወጉ የሽማግሌውን ገበሬ ምላሽ ይጠብቁ ጀመር። ከሀያ ደቂቃ በሁዋላ መልእክተኛው ተመልሰው መጡ።

«አደረሱ መልእክቱን?»

ሀየሎም በንጉት ነበር ጥያቄውን ያቀረበላቸው፤

«አዎን አድርሼያለሁ።»

«ምን ምላሽ ሰጠዎት?»

ሽማግሌው ገበሬ ክቱምጣ ሱሪያቸው መታጠቂያ ስር የተጣጠፈች ቁራጭ ወረቀት አውጥተው አቀበሉት።

ሀየሎም ወረቀትዋን በችኮላ ገላለጣት። ለአይን ያዝ ቢያደርገዉም ለማንበብ አልተቸገረም።

«ተሳስተሀል» ይላል የአኖሌ ምላሽ ሲጀምር «... በጣም ተሳስተሀል ሀየሎም!። ያለኝ አማራጭ እጄን መስጠት ብቻ አይደለም። ተሞኝቶ መሰዋትም ሌላ አማራጭ ነው።»

ሀየሎም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ከወዲያ ወዲህ እየተንሰራደደ ደቂቃዎችን በዝምታ አሳለፈ፤

«ሀየሎም።»

«አብርሀ»

«ምን እያሰብክ ነው?»

«አንተ መሄድ አለብህ» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰ።

አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተያይዘው ወደ አባቦኩ ኮረብታ አናት አቀኑ። ሀየሎም ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ሄሊኮፕተሮቹ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይመላለስ ያዘ። በራሱ ሀሳብ መጠመዱ ግልፅ ነበር።

ከአንድ ሰአት በሁዋላ አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተመልሰው መጡ። አብርሀ ተርቦ ዳቦ የሚገምጥ ያህል ሲጋራውን እየመላለሰ ሲጉርሰው በደብዛዛው ምሽት ለሀየሎም ወለል ብሎ ታየው።

«አገኘሽው?»

አብርሀ ዘግይቶ ነበር ምላሽ የሰጠው።

«አዎን ... አገኘሁት»

«ውጤቱስ?»

«ያው ነው» አለ ተስፋ በመቁረጥ።

ሽማግሌው ገበሬ በአካባቢው ከነበረ ቁዋጥኝ ላይ አረፍ ብለው ቀጥሎ የሚሰጣቸው ትእዛዝ ካለ ይጠብቁ ጀመር። ሀየሎም አይናቹን የተጨማደደ ቁምጣ ሱሪ ለብሰው አለት ላይ በተቀመጡት ገበሬ ላይ ተክሎ፤

«እንዴት ማሳመን አቃተህ?» አለ።

«አልቻልኩም!» አለ አብርሀ ፀሎት «... ሊሰማኝ አልፈቀደም። የኔን ዲስኩር ወደጐን እየተወ ጭርሱን ይቀልድብኝና ይስድበኝ ጀመር።»

«ምን አለህ?»

«...ትግሉ ሲያልቅ የአስመራ ምቹ ኑሮ ወኔህን ሰልቦት ይሆናል እንጂ አንተ እንኩዋ እንዲህ የምታስብ አልነበርክም አለኝ። ቢቸግረኝ 'እጅህን መስጠቱ ይቅርና ከዚህ ኮረብታ የምታመልጥበትን መንገድ እንሞክር' አልኩት። እንዲህ ስለው ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ 'ውለታ የመመለስ ግዴታ የለብህም። ይልቁን እኖሌ ስለሚባለው ሰው እርግፍ አድርገህ ረስተህ ወደ አስመራ ተመለስና ሚስት አግባ። ልጅ ውለድ። የመጀመሪያ ልጅህ ወንድ ከሆነ ሳሙኤል በለው። ምክንያቱም አንተ ከአስመራ አስር ቤት እንድታመልጥ ምክንያት የሆነው ሳሙኤል የተባለው ጉዋደኛዬ ነው። ልጅህ ታዲያ ሳሙኤልን ያስታውስህል። ሳሙኤል ደግሞ እኔን። ድንቅ ምክር አይመስልህም?' እያለ ቀለደብኝ።»

ሀየሎም በመገረምና በመደነቅ አዳምጦ ሲያበቃ ሲጋራውን ሜዳ ላይ ወርውሮ ጉማጁን በጫማው ደፍጥጦ አጠፋው። ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ጨለማው ውስጥ በዝምታ ቆዩ!

«ሀየሎም»

«አህ...»

«አንድ ነገር አድርግ። እኖሌ መሞት የለበትም።»

ሀየሎም ምላሽ አልሰጠውም።

ለራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ አጉተምትሞ ወደሄሊኮፕተርዋ አመራ። አብርሀ ሲጋራውን ደግሞ ለኩሶ ወደሰማይ ቀና አለ። ግማሽ ጨረቃ ሰማዩ ላይ ተለጥፋለች። በረጅሙ ተንፍሶ ወደሄሊኮፕተርዋ ተመለከተ። የሄሊኮፕተርዋ የውስጥ መብራት በርቶአል። 'ሀየሎም ምን እየሰራ ይሆን?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ከአዲስ አበባ ሰዎች ጋር እየመከረ ይሆን?

መለስ ብሎ ስለእኖሌ ማሰብ ጀመረ። የተገናኙባቸውን ጊዜያት! በእኒያ በመጨረሻዎቹ ደቂቃዎች... ተስፋ ባልነበረባቸው ...

... አብርሀ ፀሎት ለምን ያህል ደቂቃዎች እንደቆየ ባያውቅም ድንገት የሀየሎምን ድምፅ ሰምቶ ቱና አለ። ሀየሎም ሄሊኮፕተርዋን ተደግፎ ቆሞአል። በእጁ ነጭ ፖስታ መያዙን በጨለማው ውስጥ ተመለከተ። የሀየሎም አሻቢዎችና አሮሚኖ ተርጉዋሚው ሽማግሌውን ገበሬ ጠርተው ወደ ሀየሎም ሲያቀርቡዋቸው፤ አብርሀ ፀሎትም አብሮ ተጠጋ፤

«አባቴ፤እንደገና ወደ አኖሌ ልልክምት ነው?»

«ምን ገዶኝ» ሲሉ መለሱ።

«ይህን ፖስታ በእጁ ይሰጡታል።»

«ደህና።»

«ይህን ከፈፀሙ በሁዋላ ተመልሰው ወደኔ ይምጡና በትክክል ማድረስዎን ያረጋግጡልኝ።»

«ምላሽ አለው?»

«ምንም መልስ የለውም፤ አባቴ።»

ሽማግሌው ፖስታውን ይዘው ወደ ኮረብታው ገሰገሱ።

«አብርሀ።»

«አህ።»

«ኮረብታዋ ላይ ምን ያህል የሰው ሀይል አለ?»

«ከስድስት አይበልጡም። እርግጠኛ ግን አይደለሁም። ቦታው ግን ለመከላከል ምቹ ነው። ቢሆንም ከአንድ ሰአት በላይ ሊከላከሉ አይችሉም።»

ሀየሎም የጋንታ መሪዎችን በሬድዮ ተገናኝቶ በተዳከመ ድምፅ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር!

«... ልጁ እጁን ሊሰጥ ፈቃደኛ አይደለም። ስለዚህ ሊነጋጋ ሲል በቁጥጥር ስር እናውለዋለን። ተከታዮቹ ከአስር ወይም ከአስራ ሁለት የሚበልጡ አይደሉም። ቢቻል ልንማርካቸው እንሞክር። ከኛ ወገን ተኩስ የምንጀምረው ከነርሱ የመከላከል ተኩስ ከከፈቱ ብቻ ነው። ቀድመን መተኮስ የለብንም። ተኩስ ካልከፈቱ ምናልባት እጃቸውን ለመስጠት ወስነው ሊሆን ስለሚችል ከኛ ወገን አንዳይተኮስ። ቃኚዎች ከሁሉም አቅጣጫ በቅድሚያ ወደ ኮረብታው ይላኩ።» የሚል መመሪያ ሰጠ።

እኩለ ሌሊት ላይ ከወደ አባቦኩ ኰረብታ አናት አምስት ጥይቶች በተከታታይ ሲተኰሱ ተሰማ:: ኰረብታዋን የከበቡት ታጋዮችም «'የቡርቃ ዝምታ' መሪ ራሱን ገድሎ ይሆን?» ሲሉ ርስበራስ ተነጋገሩ::

- 4 -

አይሮፕላን ለመጥለፍ የውስጥ ሱሪያቸው ውስጥ ሽጉጥ ሸሽገው ሊያልፉ ሲሞክሩ ከተያዙ ሁለት ወጣቶች ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ነበር የታሰረችው:: ሁለቱ የእስር ቤት ባልደረቦችዋ መስከረም እና ሀና ይባላሉ:: እድሜያቸው ከሃያ አምስት አይበልጥም:: መልከ መልካምና ቀጫጭኖች ናቸው:: ያለማቁዋረጥ ይለፈልፋሉ:: ማዳመጥ የሚችሉ አይመስሉም:: አውሮፓ ወይም አሜሪካ የመሄድ ምኞት ናላቸውን ያዞራቸው የአራት ኪሎ ልጆች ናቸው:: ሀወኒ ከሁለቱ እስረኞች ጋር የእለቱ እለት ተግባባች:: ፋታ ሳይሰጡ ስምዋን ጠየቁዋት:: ነገረቻቸው:: በጣም 'የሚጥም' ስም መሆኑን ከገለፁላት በሁዋላ የስምዋን ትርጉም ማወቅ ፈለጉ:: ምላሽ ሰጠች:: 'ለምን ታሰርሽ?' የሚል ጥያቄ አስከተሉ:: በቀላል ጉዳይ መታሰርዋን እንደዋዛ ተናገረች::

«ካያ ተይዞብሽ ነው?» አለች መስከረም::

«ምንድነው ካያ?» ሀወኒ ጠየቀች::

«ሀሺሽ ነዋ!»

አለመሆኑን ነገረቻቸው:: 'ታዲያ ምን አጠፋሽ?' ሲሉ አፋጠጡዋት:: የሀሰት ፓስፖርት ይዛ መገኘትዋን አጫወተቻቸው:: አፍዋ ላይ የመጣላት ምክንያት ነበር:: ቀኑባት:: 'ቶሎ ትለቀቂያለሽ! እድለኛ ነሽ' አሉዋት:: አያይዘው ስለ ራሳቸው መተረክ ጀመሩ:: ቢያንስ አስራ ስምንት አመት እንደሚፈረድባቸው! የእስር ጊዜያቸውን የሚጨርሱትም በአርባ ሁለት አመታቸው እንደሚሆን ለሀወኒ ሲነግሩዋት! የሁለቱም እንባ ባንድ አፍታ ጉንጮቻቸውን እያጠበው ነበር!

«አይሮፕላን መጥለፍ ምን አሳሰባችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው ሀወኒ::

የፍቅር ጉዋደኞቻቸው እንዳሳሳቱዋቸው አወጉዋት::

በዚህ መነሻ ተግባቡ::

በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እየተቀባበሉ ታሪካቸውን ያጫውቱዋት ጀመር:: ስለመጀመሪያ ፍቅረኞቻቸው በሰፊው

ተፈኩላት:: የመምህራኖቻቸውን መልክ! ቁመና! ልዩ ባህርይ እያነሱ ዘነጣጠሉዋቸው:: ስለቀመሱትና ስላልቀመሱት የመጠጥ አይነት ወደ ማብራራቱ ተሻገሩ:: ቀይ ቪኖን የመሰለ መጠጥ ግን በዚህ አለም ላይ እንደሌለ እየማሉ አረጋገጡላት:: ሀወኒ እየሳቀች ታደምጣቸው ያዘች:: እነርሱ ወጋቸውን ቀጠሉ - እየተቀባበሉ ስለ ሀሺሽ አጫወቱዋት:: ለመጀመሪያ ጊዜ ሀሺሽ የወሰዱት የወሲብ ፊልም እያዩ መሆኑንና እለቱና ስሜቱ ጨርሶ እንደማይረሳቸው ተናገሩ:: የሀሺሹ ሲያበቃ ወደ ጫት ዞሩ::

ሀና በተለይ ቀድማ ለመናገር ቸኰለች!

«ስንት አይነት ጫት ቅመሻል?» ስትል ሀወኒን ጠየቀቻት::

ቀምሳ እንደማታውቅ ሀወኒ ስትገልፅ! ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ስለጫት አይነትና ባህሪያቶቹ እየተቀባበሉ አስተማሩዋት!

«ጫት ማለት 'አቡሚ ማር' ነው:: ብው ያደርጋል» አለች ሀና::

መስከረም ቀጠለች!

«'ጨንጌ' ደግሞ የጫት ባለጌ ነው:: እሱን የቃመ ያው ነው:: ማበድ! ሌሊቱን ሙሉ! በተለይ ለሴት ...»

«'ቁጦ' ግን ሰላማዊ ነው:: ምግብ ማለት ነው:: እኔ በበኩሌ አልወደውም::»

«'አወዳይ' ውድ ነው» አለች ሀና «... ልጥጦች ጉራቸውን የሚነሰንሱበት ካልሆነ አወዳይ ከማንም አይበልጥም»

«'ጉንችሬ' ደም ይመጣል:: መዥገር ማለት ነው::»

አሳኖ - ሰልክ - ቡስጣኒ - እያሉ ሲያብራሩላት ሀወኒ በመደነቅ ነበር የምታደምጣቸው::

ይህን በመሰሉ ጨዋታዎች ሁለት የእስር ቤት ቀናት አለፉ ...

ሶስተኛው ቀን ተወለደ:: ሀወኒ ለማዳመጥ ተዘጋጀች:: ወጣቶቹ ግን እየተቀባበሉ በማውጋት ፋንታ በዝምታ ይተያዩ ጀመር!

«አጫውቱኝ እንጂ?» አለቻቸው::

«ምን?» አሉዋት::

«ገጠመኞቻችሁን::»

«ጨርሰናል» አሉ::

«በቃ?» ብላ በመገረም ታያቸው ጀመር።

«የጫቱን እንድገምልሽ?» አለች ሀና።

«መድገም እንኩዋ ይለለቻል። ሌላ ያልነገራችሁኝ ካለ?» አለች - ሀወኒ።

ወጣቶቹ ማሰብ ጀመሩ።

ሀና አንድ የረሳችውን ማስታወስ ቻለች።

ናዝሬት አገሯዋ ዘንድ ለአረፍት የሄደች ጊዜ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን አነሳች። ጠጁ ግን ወደራስዋ ሄዶ ከማሞቅ ይልቅ ቁልቁል ወርዶ ሁለት ጉልበቶችዋን እንደመዘመዛት ተናገረች። ይህንኑ ለአገሯዋ ስትነግረው ሆዱን በሁለት እጆቹ ይዞ ግማሽ ሰአት ያህል እንደሳቀ አስታወሰች። ጠጁ መዘዘኛ እንደነበረ ጭምር በቁጭት አነሳች። በወቅቱ የናቅር ጉዋደኛዋ ለነበረው ለአንድ የአማርኛ መምህር ልጅ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋንና ሁለት ጉልበቶችዋን እንደመዘመዛት ስትነግረው በመሳቅ ፈንታ ተቆጥቶ 'ያገኘሽውን ሁሉ የምትሰረግቢ ልክስክስ' ብሎ እንደሰደባት፤ ምንም እንኩዋ ስድቡ ቢከነክናትም 'መሰርገብ ምን ማለት ነው?' ብላ እንደጠየቀችው፤ እርሱም 'ሚጂና የደስታ ተክለወልድን መዝገበ - ቃላት ተመልከቺ' እንዳላት ተረከች። በዚሁ ሰበብ እንደተጣሉ፤ ሁዋላ ግን የጥላቸው መንስኤ ጠጁ ሳይሆን አንዲት የልጥጥ ልጅ አፍቅሮ መሆኑን እንደደረሰችበት፤ በዚህም ተናዳ 'ይመችህ!' እንዳለችው ዘረዘረች።

የሁለቱ ወጣቶች የመጨረሻ ትረካ ይሽው ነበር ...

በአራተኛው የአስር አለት ማለዳ መሰለቻቸት በመጀመራቸው፤ ሀወኒ ታሪክ መስማት ይወዱ እንደሆነ ጠየቀቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች ታሪክ ቀርቶ ቆርቆሮ ሲንኩዋኩዋ ቢሰሙ እንኩዋ እንደሚደሰቱ ገለፁላት።

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ለእነርሱ በሚስማማ መልኩ እያጣፈጠች ትተርክላቸው ጀመር።

- 5 -

ከቡርቃ ግጭት በሁዋላ በተለያዩ የአርሲ አካባቢዎች በኦሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል መጠነ ሰፊ ግጭቶች ይከሰቱ ጀመር። ቃጠሎውና ደም መፋሰሱ ወደ ሳጉሬ - ጉና - አርባጉጉ - በቆጂ -ጮሮ - አገልጀ - ጃራ - ተዛመተ። የመከላከያ ሰራዊት

ግጭቶችን ለማስወገድ ከወዲያ ወዲህ መወርወር ዋነኛ ስራው ሆነ። አርሲ በርግጥም የእሳት እቶን ሆነች።

የእግዚአብሄር አገልጋይ ከሆነችው አማልክቶች አንዱ የጋዜጠኝነትን ሚና ወስዶ ሁኔታውን ቢዘግብ ኖሮ መቸም እንዲህ ባለ ነበር፤

አርሲ ትታየኛለች ...

ገበሬዎች የጦር መሳሪያ ይዘዋል። እሳት በፊታቸው ያስቀደሙ ጦረኞች በፈረሶቻቸው ሽምጥ ይጋልባሉ። ተራሮች በነበልባል ተያያዙ። ጠመንጃዎች አቅራሩ። ሻምላ አብለጨለጨ። የሰው ስጋ እንደ ሰም ቀለጠ - አፅሙ እንደ ዱቄት።

ጢስ ይታየኛል ...

ሀይወት አሸልባለች። በድን አካል ይጤላል። ሀዛናት እንደሳር ደረቁ። ገበሬዎች እንደ ጉጉት በፈረሰ ቤት ተቀምጠዋል። ሰዎች በሰዎች ላይ አሴሩ። ራሳቸውን አዋቂ አድርገዋል። እንደ ናቡከደነፆር ታብየዋል።

ገበሬዎች ይታዩኛል...

በማያውቁት፤ በማይመለከታቸው፤ ሳንጃ ለሳንጃ ይሞሻለቃሉ። ደኖች እየጋዩ ነው። ሀብታሙ ምድር ምድረ በዳነትን ናፈቀ። እንደ ከበረ እንቁ የሚያብለጭልጩ ሳንጃዎች ወደ ሰምት ሆድ ጠለቁ። ልብ ፈረጠ። የሰው ልጆች አካል የሸረሪት ድር መሰሉ። ጉልማሶች አሸለቡ። ከብረት የጠነከረ ክንዳቸው ዛለ ...

ጭካኔ ይታየኛል ...

ቅጥፈት ይሰማኛል ...

ቆነጃጅት ሽሩባ አልተሰሩም። መንደሮች አና ሆነዋል። ኮበሌዎች ዘገር እየነቀነቁ ወደሜዳው እየገሰገሱ ነው። ጐጆዎች በእሳት ስለተያያዙ ሀዛናትና ሴቶች ገበታቸውን እየገመተ ተሰደዱ። በአትመ ደካሞች የተጨማደዱ ጉንጮች ላይ የእንባ ዘለላዎች ተንከባለሉ። በአይኖቻቸው የቁጣ ነበልባል የሚተፉ፤ በየእጆቻቸው ካራ የጨበጡ፤ ከጉሮሮአቸው ደም እንደ አባይ ወንዝ የሚፈስ የቆሰሉ ነብሮች ይታዩኛል። ይወራጫሉ! ያገሣሉ!

የምእመናን ሰፈሮች ነደዱ። መስጊዶች ተደረመሰ። ቤተክርስትያናት በእሳት መላስ ተበልተው አመድ ሆነ። አርሲ

በጭንቅ ተይዛለች:: ሰደምና ጐመራን ታስታውሳለች::

አስኰ እነሆ ያቻትና!

ጐጆዎችዋ በእሳት ተያይዘዋል:: ከሰማንያ አምስት ሺህ በላይ ገበሬዎች ጐጆአቸውን ለቀው ተራሮቿን አልብሰውታል:: አራት ሺህ ያህሉ አማራዎች ናቸው - የቀሩት ደሞ ኦሮሞዎች:: ይላቀሳሉ:: ዋይታ ያሰማሉ:: ጐጆዎቻቸው ለምን እንደጋዩ አያውቁም::

እነሆ ጀጁ ትታየኛለች ...

የእሳት መላስ፤ የጥይት ቀረርቶ እያንቀጠቀጣት ነው:: ስድሳ ሺህ ገበሬዎች ከነበልባሉ ለማምለጥ አውጭኝ እግሬ ሲሉ ይታዩኛል:: አርባ ሺህ ያህሉ ኦሮሞዎች ናቸው - የቀሩት አማራዎች::

መርቲና ጉናም ይታዩኛል ... በሺህዎች የሚቆጠሩ አማራና ኦሮሞ ገበሬዎች መንገዱንና ተራራውን ሞልተው ይጉዋዛሉ:: መድረሻቸውን አያውቁም:: ይራገማሉ:: ማንን እንደሚረግሙ ግን አያውቁም:: ዋይታ ያሰማሉ:: የእሪታቸው ድምፅ ሰማይ ጥግ ደረሰ:: ልብ የሚነካ እሪታ...

የለቅሶ ሸለቆ ይታየኛል ... አባራሪና ተባራሪ ይታዩኛል:: ተደበላልቆአል:: ተባራሪው አባራሪ ጭምር ነው:: አባራሪው አባረርኩ ይላል እንጂ ተባራሪ ነው ራሱ:: ቅጣንባሩ የጠፋ፤ ውል አልባ ትእይንት እነሆ:: ከአዳኞች እንዳመለጠች ሚዳቋ - የሚረግጡትን የማያውቁ፤ ወደቆሰሉት ነብሮች ይከንፋሉ:: የእሳት ራት ለመሆን ቸኩለዋል:: እልልታ ይሰማል - ዋይታም::

ምላሳቸውን እንደ እባብ የሳሉ፤ ከከንፈራቸው በታች የእፉኝት መርዝ የቀበሩ ሰዎች አበባ እንደሚቀስም ንብ ውር ውር ሲሉ ይታዩኛል:: ፍላፃው አልነካቸውም:: 'ከደሙ ንፁህ ነኝ' ይላሉ:: 'ለእውር አይን - ለአንካሳ እግር - ለደሀው አባት ነኝ' የሚል በረከተ:: መሰንቆ ለሀዘን - እምቢልታም ለትካዜ መሆኑ ቀረ ...

በዚህ ታላቅ አደጋ ዙሪያ የፖለቲካ ድርጅቶች ርስበራስ ይወነጃጀሉ ያዙ::

ኢህአዴግ «በሁለቱ ብሄሮች መካከል የቆየ መሻከር ቢኖርም ለግጭቱ በዚህ መልኩ መከሰት የኦነግ እጅ አለበት» ሲል ገለፀ::

መግለጫው አያይዞ «... ኦነግ ከግጭቱ ፖለቲካዊ ጥቅም ለማግኘት አልሞ የነበረ ቢሆንም ውጤቱ ግን ህዝብን ጐድቶአል:: ኦነግ የሰላምን መንገድ ያለመፈለግ ዝንባሌው ወደአደገኛ ደረጃ እየተሻገረ ነው...» ሲል አስጠነቀቀ::

መአህድ በበኩሉ «ግጭቱን ያስነሳው የኢህአዴግ የጐሳ ፖሊሲና የኦነግ ዘረኝነት ነው» ሲል መግለጫ አወጣ:: በመግለጫውም «በአርሲ የሚኖሩ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ላለፉት መቶ አመታት እጅና ጉዋንት ሆነው በፍቅር ኖረዋል:: አሁን በተነሳው ጠብም ዋነኛ ተጠቂ አማራው ነው» ሲል እሪታውን አሰማ::

ኦህዴድ ደግሞ፣

«የአማራውም ሆነ የኦሮሞው ጉዳት እኩል ነው የሚሰማን» ሲል መግለጫ አወጣ «... ምክንያቱም በሁለቱም ወገን የተጐዱት ጭቁኖችና ንፁሀኖች ናቸው:: የዚህ እሳት አቀጣጣዮች የአደጋው ሰለባ አልሆኑም:: እነሱ እዚህ ፊንፊኔ ቁጭ ብለው፤ አዳማ ላይ ቂብ ብለው አርባጉጉ ላይ እሳት ይለኩሳሉ:: አውሮፓ ቁጭ ብለው በክልሉ ላይ እሳት ይጭራሉ:: ገፈት ቀማሽ የሆኑት ሁለቱ ህዝቦች ናቸው:: ስለዚህ በሁለቱም ህዝቦች ላይ የደረሰው ጉዳት እኩል ይሰማናል:: በአማራው ላይ ብቻ ጭፍጨፋ ተፈፅሞአል ብሎ መአህድ የሚያቀርበውን ግን ፍፁም አንቀበለውም» አለ::

ኦነግ ደግሞ በፊናው፣

«ግጭቱን እኔ አልቀሰቀስኩም:: ጠመንጃም አላደልኩም:: የኦሮሞ ህዝብ ብሶት በራሱ ሀይል ፈንድቶአል:: ከእንግዲህ ደግሞ መቆሚያ ላይኖረው ይችላል» ሲል አስጠነቀቀ::

በርግጥ የሽግግር መንግስቱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ከእንካሰላንትያው ይልቅ የተፈናቀሉትን ገበሬዎች መልሶ ወደማቁዋቁዋሙ ተግባር አደሉ:: አስቸኩዋይ በጀት ተመድቦ የማረጋጋቱ ስራ በሰፊው ቀጠለ::

- 6 -

ቀናት በመልካም ሁኔታ ተገፉ ...

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ትዘረግፍላቸው ቀጠለች:: የቶልስቶይ - የዶስቶዮቭስኪ - የቼነዋ አቼቬ - የኤርቪንግ ዋላስ - የጐርኪይ - የቼሆቭ ጡቦች - ምን የውጭ ብቻ ... የሀገር ውስጡም አልቀረ:: ካድማስ ባሻገር - አንድ ለናቱ - አልወለድም - አንድ ባንድ ተተረኩ:: ያልታተሙ ታሪኮችም አልቀሩዋት:: ስለካፋው ጋኪ

ሻረቾ አይበገሬነት - ስለአርሲ አሮሞዎች ተጋድሎ - የጨሰነቆ ጦርነት - የአናሌ ጭፍጨፋ - ሁሉንም በየተራ አወጋቻቸው። የሀየሎም አርአያ ስም ጭምር ተነሳ። አግአዚ በተባለ አፕሬሽን ከመቀሌ እስር ቤት እንዲያመልጡ ስላደረጋቸው 1500 እስረኞች ስትተርክ አይናቸውን አፍጠው ትንፋሻቸውን ውጠው አዳመጡ።

ቀኑና ሌሊቱን መለየት እስኪሳናቸው ድረስ በሀወኒ ትረካ ተጠመዱ። ሀወኒ በታሰረች በአስረኛው ቀን ማለዳ ትረካዋን አቁማ ወግ ጀመረቻቸው፤ ስለደከማት እረፍት ለማድረግ ያህል ነበር ያቁዋረጠችው፤

«በዚህ ሳምንት ካወራሁላችሁ ታሪክ የበለጠ የወደዳችሁት የትኛውን ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላቸው።

መስከረምና ሀና ይተያዩ ጀመር። ሲያመነቱ ጥቂት ቆዩ። ሀና ነበር ቀድማ አስተያየት የሰጠችው፤

«ፍቅረኛ ያጣችው አስቀያሚ ሴት ታሳዝናለች» አለች።

የጐርኪይን አንድ አጭር ልቦለድ ተርካላቸው ነበር።

«ግን እንደምንም አንድ መጥበስ እንዴት ያቅታታል?» የሚል ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረበችው መስከረም ነበረች።

ሀወኒ ፈገግ አለች፤

«አልቻለችም» ስትል ታስረዳቸው ጀመር «... ምክንያቱም አንዳችም የሚሰብ ነገር ገፅታዋ ላይ አልነበረም። ታስፈራለች። አይኖችዋ በሽተኞች ናቸው። እግሮችዋና እጆችዋ ከተለመደው በላይ ወፋፍራሞች ነበሩ። አፍንጫዋ የተዳመጠና ቀዳዳዎቹም ጥቃቅኖች ነበሩ። ስለዚህ ወንዶች ሁሉ ሸሹዋት ...»

«ምን ሆና ነው ግን?» ስትል ጠየቀች - ሀና።

«ተፈጥሮ።»

ሀናና መስከረም በሀዘን ተዋጡ።

«ሌላስ የቱን ታሪክ ወደዳችሁት?»

«አስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት ያስፈታው ሰውዬ ታሪክም በጣም ደስ ይላል። ግን እሱ ለምንድነው እንዲህ የሚለፋው?» አለች መስከረም።

«ለህዝብ ብሎ ነው» አለቻቸው ሀወኒ «... ህዝብ ሲባል ደግሞ እኔና እናንተንም ይጨምራል። ለኛ ብሎ ነው

የሚታገለው።»

«እኛን የት ያውቀናል?» አለች ሀና።

«ፖለቲካ ታውቃላችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው።

ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ተያዩ። ጥያቄው ከበዳቸው። መስከረም ደፈር ብላ ለመመለስ ሞከረች፤

«ፖለቲካ ማለት በሬዲዮ የሚነገረው አይደለም?»

ሀወኒ በፈገግታ ተጥለቀለቀች፤

«ፖለቲካውን ተውት ደህና። ስለደርግ ምን ታውቃላችሁ?»

ይሄ ጥያቄ ግን አልከበዳቸውም። ይልቁን ምላሽ ለመስጠት ይሻሙ ጀመር፤

«ደርግማ መንጌ ናት!» አለች ሀና።

«መንጌ ደሞ ዝምብዋበዋ ገብታለች!»

ይህን ካሉ በሁዋላ በተራቸው ደግሞ ለሀወኒ ጥያቄ ያቀርቡላት ጀመር፤

«አንቺ ግን ይሄን ሁሉ ታሪክ እንዴት በቃልሽ ያዝሽው? ማነው የሚነግርሽ?»

«አነባለሁ። አንዴ ያነበብኩትን ደግሞ አልረሳም» ስትል መለሰች።

«አቻዮ ዲፊሮ ነሽ» አለቻት ሀና።

«ምንድነው አቻዮ ዲፊሮ»

«ሀርደኛ ማለት ነዋ!» አለች መስከረም።

ሀወኒ በእስር ቤት ጉዋደኞችዋ አነጋገር ትዝናና ጀመር። ጥያቄአቸውን ቀጠሉ፤

«የምትነግሪንን ታሪክ ያነብብሽው ቡስጣኒ ቅመሽ ነው?»

«እኔ ጫት ቅሜ አላውቅም»

«ታዲያ እንዴት ለመድሽው?»

«ምኑን?»

«ድብርቱን ነዋ!»

«የምን ድብርት?»

«ቀኑን ሙሉ ምን ትሰሪ ነበር ታዲያ?»

«ስራ አለኛ። እሰራለሁ።»

«ማን አገኘልሽ?» ሲሉ በአንድ ቃል ጠየቁዋት።

«ከዩኒቨርስቲ እንደጨረስኩ መንግስት ራሱ ስራ ሰጠኝ» ስትል መለሰችላቸው።

«ዩኒቨርስቲ ተምረሻል እንዴ?» ሲሉ በመገረም ጠየቁዋት።

«አዎን!»

«ጭረሻላ!» ሀና ነበረች።

«ምንድነው 'ጭረሻላ' ሀኒ?»

«ሀፒ መግጨት አታውቂም?»

ሀወኒ በሳቅ ትዝምር ጀመር። ተቃቅፈው ባንድ ቃል እየተረዳዱ ሲያወሩ ሀወኒ በእጅጉ ተገረመች። ሳቅዋን ማቁዋረጥ ጭምር አቃታት። ሁለቱ ወጣቶች የሀወኒ የሳቅ መንስኤ ስላልገባቸው በመገረም ሲያስተውሉዋት ቆይተው፣

«አንቺ ግን 'ፋይን' ነሽ» የሚል አስተያየት ሰጡዋት።

«እንዴት?»

«ሳቅሽ እንደልብ ይመጣልሻል። እኛ ግን የሚያስቅ ነገር ካላገኘን ብንሞት አንስቅም።»

«እናንተን የሚያስቃችሁ ምንድነው?» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እኛ በብዛት የምንስቀው ፋዘሮቻችን ሲነቅሉ ነው።»

«ምንድነው የሚነቅሉት?»

«ስካር ነዋ!» አለች ሀና።

«በአባታችሁ ስካር መሳቅማ ነውር ነው።» አለች ሀወኒ።

ሁለቱ ወጣቶች ግን የሀወኒን ተግሳፅ ተቃወሙ፣

«ሲነቅል ባየሽው» አለች መስከረም ... «ቤታችን ከዩኒቨርስቲው አጥር ጋር ስለሚያያዝ አጥሩን ተደገፉ ይለናል።»

«ለምን?»

«ትምህርት እንዲገባን ነዋ!» እያሉ በሳቅ ይንፈራፈሩ ጀመር።

«እስከ ስንተኛ ክፍል ተምራችሁዋል!» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እስከ ስምንት» ሲሉ መለሱ።

«ለምን አቆማችሁ ትምህርታችሁን?»

«ፍቅንቅ አንወድም» አሉ ባንድ ቃል።

ከዚህ በሁዋላ ሀወኒ ታሪክ ማውራትዋን ቀጠለች ...

ወጣቶቹ በጣም ከመገረማቸውና ሀወኒ በምታወራላቸው ታሪክ ከመመሰጣቸው የተነሳ አንደ ልዩ ፍጥረት ቆጠሩዋት። ያን ሁሉ የአስገራሚ ታሪክ ጉድ በፍጥንትላትዋ መያዝ በመቻልዋም አደነቁዋት። ከተፈጠሩ ጀምሮ እንደዚህ አይነት ችሎታ ያለው ሰው ማየት ቀርቶ፣ ይኖራል ብለው ገምተው እንኩዋ እንደማያውቁ አረጋገጡላት።

በአርባ ሁለት አመታቸው ከአስር እንደሚፈቱ አንስተው መላቀሱን ረሱት። ሀወኒን እንደ ፈጣሪ አመለኩዋት። ከቤተሰብ ከሚመጣላቸው ምግብ እየተሸመ ያጎርሱዋታል። መሀላቸው አድርገዋት ይተኛሉ።

ኢንተለቶ ሀወኒ

ኤሳ ጅርታ!?

ምእራፍ አስራ አራት

- 1 -

አስደንጋጭ መርዶ!

አንድ አሸማቃቂ ዜና ከቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ ደረሰ። ይህም የአናሌ መሞትና የሀወኒ የመታሰር ዜና ነበር። ይህ ወሬ ቡርቃ የደረሰው በጀንበር ግባት ነበር። ወሬው እንደተሰማ የሴቶች ጉንጭ በእንባ ታጠበ። እንዲህ እያሉም ሲጣሩ ተሰሙ፣

«ኢንተለቶ ሀወኒ ... ኤሳ ጅርታ!?»

በዚያን እለት ምሽት ቡርቃ ላይ ያልተለመዱ ክስተቶች ታዩ። ጨረቃዋ ደማቅ ቢጫ ሆና ወጣች። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ወደ ምድር ቀረብ ያለች ጭምር መሰለች። በአድማ የገፉ ገበሬዎች ታዲያ ከተፈጠሩ ጀምሮ ጨረቃዋን በዚህ መልኩ አይተዋት እንደማያውቁ እየማሉ ተናገሩ።

ምን ይህ ብቻ!

እንደ በረዶ የነጡ ከወደ ደቡብ የመጡ ዳክዮች ማምሻውን ሰማዩን ሞልተው በከፍተኛ ድምፅ እያስካኩ፤ በክንፎቻቸው አየሩን እየቀዘፉ ወደ ሰሜን አቅጣጫ ሲነጉዱ ታዩ። በርግጥ በበልግ ወራት ይህን መሰል የዳክዮች ጉርፍ ማየት ያልተለመደ አይደለም። የዛሬዎቹ ግን መጠናቸው ጨምሮአል። ሰማዩን ሞልተው፤ ደሴት መስለው ቢጫዋን ጨረቃ መጋረድ ጭምር ቻሉ። የቡርቃ ሰማይም የጨለመ መሰለ።

የቡርቃ ገበሬዎች እነሀን ልዩ ክስተቶች በቀጥታ ከሀወኒ መታሰርና ከአናሌ መሞት ጋር አያያዙዋቸው። ዳክዮቹ በከፍተኛ ድምፅ ሲንጫጩ ተሰሙ። ይህ አስፈሪ የዳክዮች ድምፅ ለገበሬዎቹ ልዩ ትርጉም ሰጣቸው። ለአያሌ አመታት እንደሚፈፅሙትም ሀማጋው ላይ ሰብሰብ አሉ። ዳክዮቹ 'የዋቀዮ መልዕክተኞች ናቸው' ሲሉ ተጨዋወቱ። የሚጠበቀው ታላቁ ጦርነት የሚጀመርበት ጊዜ መቃረቡን በዳክዮቹ ድምፅ መገንዘብ እንደሚቻል አወቁ። በተለይም ሽማግሌዎቹ የቡርቃን ዝምታ ማብቃት ሳያዩ ሞት እንዳይቀድማቸው አምላክን ተማፀኑት። የቡርቃ ገበሬዎች በዚያን ዕለት እስከ አኩለ ሌሊት ድረስ የሚወዱዋቸውን ልጆቻቸውን ስም በማነሳሳት ቀረርቶና ጀለሶታ አሰሙ።

በተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል በሽማግሌነታቸው የሚከበሩት አባቦሩ ነበሩ። በመሆኑም በቀረርቶው ማሳረጊያ ላይ ንግግር ሊያሰሙ ብድግ አሉ።

«... ውድ ወገኖቼ!» ሲሉ ነበር የጀመሩት «... በቅርቡ የተነሳው ግጭት አያሌ የመንደራችንን ገበዘች ቀጥፎአል። እንደ አይናችን ብሌን የምንወደው ልጃችን አናሌም እነሆ ሞተ። የምንወዳትና ከአይናችን ብሌን በላይ የምንሳሳላት ልጃችን ሀወኒም ከዳግም - ነፍጠኞች የጨለማ ቤት ተወርውራለች ...»

የአባቦሩ የሚንቀጠቀጥ ድምፅ በቡርቃ ደን አናት ላይ ተጥለቀለቀ።

«... የቡርቃ ዝምታ ቀጥሎአል ወገኖቼ! የነካ ተራራ ጫፍ ላይ ወጥተን መጮህ አለብን። ድምፃችንን በኦሮሚያ ምድር ሁሉ ማስተጋባት ይገባናል። ኦሮሞዎች ሁሉ ቡርቃ ላይ ይሰብሰቡ። ወገኖቼ! ልጃችን አናሌ ለኛ ሲል በግፍ ተገድሎ፤ ሀወኒ ልጃችን ጨለማ ቤት ተወርውራ እኛ ወደ አፋችን እህል ይቀርባል!? ወፍራም ውተት ወደ ጉሮሮአችን ይንቆረቆራል? ንገሩኝ ወገኖቼ!?»

ሆርዶፋ እየተንሰቀሰቀ ሲያለቅስ ተሰማ። ይህም ለቡርቃ እንግዳ ታሪክ ነው። በጀግንነቱ ከተመሰገነው ከሆርዳፋ አይኖች እንባ ከቶ እንዴት ይታያል?

አባቦሩ ንግግራቸውን ገታ አደረጉ። በምትኩ የአራዊት ድምፅ ይሰማ ቀጠለ። ከወፍራም ሣሮች ከርስ ውስጥ የተቆሰለውን ቀይ ማር እየላሱ የሚንዛዛ ድምፅ የሚያሰሙ ነፍሳት።

«... ተስፋና ትእግስት አይለያዩም ወገኖቼ! የኛ ግን ትእግስታችን በዛ። ተስፋችን ጨዛ ሆነ። በለሰለሰ መስካችን ላይ እየተንደባለልን ያለፋይዳ ማለፋችን ከቶ እስከመቼ ይሆን ወገኖቼ!?»

ገበሬዎቹ ጠመንጃዎቻቸውን እያቀባበሉ ተኩሰን ያቀልጡት ጀመር። ችቦዎች ተለኮሱ። የሚንቀለቀል የእሳት ነበልባል ሀማጋውን ወገግ አደረገው ...

አናሌና ሀወኒን አስመልክቶ ወሬውን ቡርቃ ላይ የነዛው ኮፈንፈኔ መጣሁ ያለው ጠንረ ልውጥ ሰው እንዲህ ሲል ነበር ዜናውን ያዳረሰው፤

... አናሌን ሌሊቱን ከአባቦኩ ኩረብታ ላይ ከማረኩት በሁዋላ - መንገድ ላይ ገድለው ዱር ውስጥ ቀበሩት። ሀወኒን ደሞ በሰንሰለት እጅና እግርዋን አስረው ጨለማ ቤት ውስጥ ቀረቀሩባት። እርስዋንም በቅርቡ ይገድሉዋታል ...

- 2 -

.. በአስራ ሰባተኛው የአስር ቀን ሀወኒ እቃዎችዋን ጠቀልላ ወደ ክንፈ ገብረመድህን ቢሮ እንድትሄድ ተነገራት። ይህን ዜና ይዛ ወደ እስር ጉዋደኞችዋ ስትመለስ በሀዘን ተውጣ ነበር። ለወጣቶቹ አዘነች። ላታዛልቃቸው ክፉ ልማድ ውስጥ እንደከተተቻቸው አሰበች። ምርጫ ግን የላትም። ከእስር መፈታትዋን ነገረቻቸው። ሁሉቱ ወጣቶች የሰሙትን ባለማመን ደንገዘው ፈገዘውና ባሉበት ደርቀው አይን አይንዋን ያዩዋት ጀመር። ድንጋጤው ሲያልፍላቸው ግን ተቃቅፈው እዬዬአቸውን ያቀልጡት ጀመር። ከእስር የሚፈቱት በአርባ ሁለት አመታቸው

እንደሆነ አስታወሰ። ሀወኒ ሆድ ቢብሳትም ቻል አድርጋ አፅናናቻቸው። ልብሶችዋንም ከሻንጣዋ አውጥታ አከፋፈለቻቸው። ጋቢዋን ተወችላቸው። እየመጣች እንደምትጠይቃቸው ጭምር ቃል ገባችላቸው። እንባቸውን አየጨማመቁ ኩርምት ብለው አይናቻቸውን ከአይንዋ መንቀል አቃታቸው፣

«በሉ ደህና ሁኑ አህቶቼ። እወዳችሁዋለሁ» ስትል የሞት ሞትዋን ተነፈሰች።

መስከረም እንደምንም አንድ ነገር መናገር ቻለች፣

«የስንብት አንድ ታሪክ አውሪልን?»

ሀወኒ ሻንጣዋ ላይ አረፍ አለች።

«ሳልነግራችሁ የቀሩት ታሪኮች እጅግ ረጃጅም ናቸው። በሶስት ቀን ትረካ እንኩዋ አያልቁም። እነርሱን ለማውራት አሁን ጊዜ የለንም»

«ከአጫጭሮቹ አንዱን ድገሚልን» አለች ሀና።

«ሀየሎም እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት እንዴት እንዳስለቀቀ ንገሪን!» አለች መስከረም፤ ፊትዋ ላይ ድንገት ተስፋ እያንፀባረቀ።

«እሱ ረጅም ነው» አለች ሀወኒ።

ከዚያ እየተቀባበሉ ያማርጡዋት ገቡ።

«ወይም በአንድ ክንድ መሬት ስለተቀበረው ገጬጋባ ሰው ታሪክ አውሪልን»

«የየዋሆቹን ቻይናውያን አባትና ልጅ ታሪክ ድገሚልን»

«የዱቭሮቪስኪይም ቢሆን ጥሩ ነው»

«ወይም የፑካቼቭ!»

«ስለሩሀሩሁ ወንጀለኛ ሴማጋ ይሻላል»

«ወይም ፍቅረኛ ስላልነበራት መልከጥፋዋ ሴት»

«ካልሆነ ደሞ ለአግዚአብሄር ደብዳቤ ስለላከው ቅን ሰው»

«ስለ አማር ሴት ልጅ!»

«ለሚስቱ ክባድ ፈተና ስላዘጋጀው ቂል ግሪካዊ!»

ከዚህ ቀደም ያወራችላቸውን ታሪኮች እያነሱ ይንጫጩባት

ጀመር።

በመጨረሻ እንዲህ አለቻቸው፣

«አስከዛሬ ያወራሁላችሁ የሰው ልጆችን ታሪኮች ነው። ለመሰናበቻ ግን 'ጥፋት ፈፅመው የዘለአለም እስር ስለተፈረደባቸው አማልክት አወጋችሁዋለሁ' ስትላቸው ሁለቱ እስረኞች በደስታና በጉጉት ሊያዳምጡ ተዘጋጁ።

«ይህ ታሪክ በመፅሀፍ ቅዱስ ላይ የሰፈረ ነው - በኦሪት ዘፍጥረትና በይሁዳ ላይ» ብላ ትረካዋን ጀመረች «... ከብዙ ሺህ ዘመናት በፊት፤ ምናልባትም ከብዙ ሚልዮን አመታት በፊት ... ሰሙ እግዚአብሄር የተባለው የሰው ልጆች ፈጣሪ አማልክትን ለአንድ ተግባር ወደ ምድር ላካቸው። አማልክቱ እንደወትሮው ያሰው ስጋ ለብሰው ወደ ምድር ወረዱ። የታዘዙትን ለመፈፀም በምድር ሲመላለሱም እጅግ ውብ የሆኑ ቆነጃጅት አዩ። ቆነጃጅቱ የሰው ልጆች ናቸው። አማልክቱ ግን አይተው ማለፍ አቃታቸው። ልክ እንደሰው ልጅ አሰቡ። 'እሽትና ቆንጆ አይታለፍም' የሚለው ተረትም ያንጊዜ ሳይሆን አይቀርም የተጀመረው። አማልክቱ ለየራሳቸው አንዳንድ መርጠው የወሲብ ጥማታቸውን አረኩ። ህብታሞችና ባለስልጣኖች እንደሚያደርጉትም እጅግ ውብ የሆኑትን ነበር የመረጡት። ቆነጃጅቱም ከአማልክቱ ፀነሱ። የተፀነሱት ደግሞ ተወለዱ። ታዲያ የተወለዱት ልጆች በአባታቸው አማልክት በመሆናቸው፣ ሃይለኛ፣ ግዙፍና እንደ አባቶቻቸውም መንፈስ ያደረባቸው ሆኑ። እግዚአብሄር በዚህ ክፉኛ ተናደደ። ለአማልክቱ ብቻ የሰጣቸው መንፈስ ወደሰው በመተላለፉ ተቆጣ። ስለዚህ እኒያ ገመናት የፈፀሙትን አማልክት ባስቸኩዋይ ወደ ሰማይ ጠርቶ ዘለአለማዊ ወደተባለ እስር ቤት ከተታቸው። በሰንሰለት ታስረው በጨለማ ውስጥ እንዲኖሩ ፈረደባቸው። ከአማልክቱ የተወለዱት ልጆችም ዘራቸውን ከማባዛታቸው በፊት በጥፋት ውሃ ዘመን እንዲሞቱ አደረገ። ገመናት የፈፀሙት አማልክት ግን አሁን ድረስ በጨለማ እስርቤት ተቀምጠዋል። እንግዲህ ጊዜያቸውን የሚያሳልፉት ልክ እንደኛ ተረት እያወሩ ሊሆን ይችላል። ግን ያን ሁሉ ዘመን እንዴት ተረት ያወራሉ? ተረቱስ ከየት ይመጣል?» ብላ ፈገግ አለች።

ሀና ፊትዋ ላይ አመድ የተረጨ መስሎ፣

«አማልክትም ጥፋት ይፈፅማሉ?» ስትል ጠየቀቻት።

«አንኩዋን የሰው ልጆች አማልክትም!» አለቻቸው።

ሀወኒ ታልዋን ፈፅማለችና እየሳሙ ተሰናበቱዋት። ሀወኒ ከሄደች

በሁዋላ ብቻቸውን ቀሩ። ጉንጮቻቸውን መዳፎቻቸው ላይ አስደግፈው በአሳብ ሩቅ ነጉዱ። ምን እያሰቡ ይሆን?

- 3 -

ከመቀመጫው ወጥቶ በሞቀ ሁኔታ ነበር አቅፎ የሳማት። እስዋም ቢሆን ሙሉ ፈገግታዋን ቸረችው። እጅዋን ይዞ ወደ እንግዳ መቀበያው አረንጉዋዴ ፎቴዎች ወሰዳት።

«አስር ቤቱ እንዴት ነበር ታዲያ?»

«እውቀት አግኝቼበታለሁ» አለች በደብዛዛው ፈገግ ብላ።

«ትንሽ ከሳሽ ልበል?»

«ይሆናል»

«ምን አገኘሽ ታዲያ አስርቤት?»

«በመሞት ላይ ያሉ ሁለት ምስኪን ወጣቶችን ተዋወቅሁ። አይሮፕላን ለመጥለፍ የሞከሩ...»

ክንፈ አስታወሳቸው።

«በፍርሀት ብቻ በቅርቡ ይሞታሉ» አለች።

«አይሮፕላን መጥለፍ ፋሽን ሆነኮ። አደገኛ ድርጊት ነው። ለነገሩ የነርሱ ጉዳይ ያን ያህል ከባድ አይደለም።»

ቡና እየጠጡ በወቅታዊ ፖለቲካ ጉዳዮች ላይ ሲጨዋወቱ ከቆዩ በሁዋላ፣

«ለመስማት የጉዋጉዋሁባቸው ሁለት ጥያቄዎች አሉኝ፣ ክንፈ» አለች ድንገት።

«ምንድናቸው?»

«እኔን በተመለከተ አጣርተህ ጨረስክ?»

«አዎን፣»

«ውጤቱስ?»

«ነፃ ነሽ።» አላት፣ ፈገግ ብሎ።

ሀወኒ በሙሉ ልብ «ይህ እንደሚሆን አምነት ነበረኝ» ካለች በሁዋላ፣

«ሁለተኛው የአኖሌ ጉዳይ ነው። እንዴት ሆነ?»

ክንፈ መልስ ሳይሰጣት ዘገየ።

«ንገረኝ ክንፈ። ምንም ቢሆን ንገረኝ? ሞተ!?»

«አላወቅሁም፣ ሀወኒ»

«ታውቃለህ፣ ንገረኝ» አለች ጫን ብላ።

«አምልጦአል ነው የሚባለው» አላት እርግጠኛ ባልሆነ ስሜት።

«አይመስለኝም።» አለች ሀወኒ «አኖሌ አባቦኩ ኮረብታ ላይ በሀየሎም ከተከበበ በሁዋላ ሊያመልጥ አይችልም። የሆነውን በግልፅ ንገረኝ? ሞቶም ከሆነ አትደብቀኝ። ስጠብቀው የነበረ ነው ...»

«እኔን ካላመንሺኝ ሀየሎም ይነግርሻል!» አላት ትክ ብሎ እየተመለከታት።

«ሞቶአል!?» ስትል መልሳ ጠየቀችው።

ክንፈ ግን ምላሽ ሳይሰጣት ቀረ።

ሀወኒ ፊትዋን በሁለት እጅዋ ሸፈነች። ለደቂቃዎች ያህልም ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፋች። ክንፈ በዝምታ ሲያስተውላት ቆየ።

ሀወኒ ቀና ስትል ፊትዋ የተቃጠለ አፈር መስሎ ነበር።

«መረጃ ስለሌለኝ ምንም ልነግርሽ አልቻልኩም።» አላት ክንፈ።

«እድለ ቢስ ነኝ» ስትል ተነፈሰች «... አኖሌን ማጣት አልፈልግም ነበር።»

«ሀወኒ እመኚኝ። አኖሌ ከአባቦኩ ኮረብታ ማምለጡን ነው የማውቀው።»

«ክንፈ አትቸገር። ከኮረብታው ሊያመልጥ አይችልም። አኖሌ ሞቶአል። አሁን ሌላ ሌላውን እንጫወት።»

ወሬያቸውን ሊቀጥሉ ግን አልቻሉም። በየራሳቸው አሳብ ተጠመዱ። ክንፈ ነበር ፀጥታውን የሰበረው።

«እኔም እንዳንቺ ግራ ተጋብቻለሁ ሀወኒ። አኖሌ ሞቶአል የሚል እምነት ግን የለኝም»

ሀወኒ ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

«አላመንሺኝም?» አላት መልሶ።

«አላመንክህም። አኖሌ እንደቡርቃ ወንዝ መሬት ውስጥ ካልተቀበረ በቀር በቂ መረጃ የማድ ታገኛለህ። በደንብ ታውቃለህ። ልትነግረኝ ግን አልፈቀድክም። ምናልባት ምን ብለህ እንደምትገልፅልኝ ተቸግረህ ሊሆንም ይችላል። የሆነ ሆኖ ግን የተጉዳ ስሜቴን ለማስተካከል መጣር አለብኝ። እንዳልኩት አልታደልክም። አኖሌን አፈቅረው ነበር ...»

ጉንጭዋን ማጠብ የጀመረ እንባዋን አባበሰች። ግን አልቻለችም። ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ጋርዳ እየተንሰቀሰቀች ታለቅስ ጀመር። ክንፈ በዝምታ አስተዋላት። ከደቂቃዎች መንሰቅሰቅ በሁዋላ መልሳ እንባዋን ማባበስ ጀመረች።

«ሀወኒ»

«እህ»

«ራት ልጋብዝሽ?»

እሺታዋን ራስዋን በመወዝወዝ ገለፀችለት።

ቢሮውን ለቀው ወጡ።

በተጨናነቀው ትራፊክ ውስጥ እንደምንም ብሎ የደብረዘይትን መንገድ ያዘ።

«ወዴት መሄድ ፈልገህ ነው?» ስትል ጠየቀችው።

«አንድ ዝምተኛ ቤት አሳይሻለሁ - እንደ ቡርቃ» አላት።

«የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል» አለች።

«አኖሌ ግን እንዳላበቃ ያምናል።»

«አሮሞዎች ያደረጉት ወደር የሌለው ተጋድሎ ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብታቸውን ለማስከበር ነበር። ራስን በራስ ማስተዳደር ማለት ግን የነፍጠኖውን ጨቋኝ ስርአት አስወግዶ የራስ የሆነ ጨቋኝ ስርአት መተካት ማለት አይደለም። የኢትዮጵያ ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ስርአት ተዘርግቶአል። ይሁን እንጂ የአድል ወይም የአጋጣሚ ነገር ሆኖ እንደሁ አላውቅም! አብዛኞቹ የዳደአ አመራር አባላት ጥንካሬና ብልህነት ይጐድላቸዋል። አሮሞነትም ያጥራቸዋል። በራስ ያለመተማመን ስሜቶችም ይስተዋልባቸዋል። ይህ እንግዲህ የኛ የአሮሞዎች የራሳችን የውስጥ ጉዳይ ነው። ሰለሞን ዲሳሳና አሱን መሰሎች በእውነተኛ የአሮሞ ልጆች የማድ መተካት አለባቸው ...»

ክንፈ በትዝብ አስተዋላት።

«ከዚህ ባሻገር» አለች ሀወኒ «... መስተካከል ያለበት አንድ ጉደለ ነገር ይታየኛል። እኛ አሮሞዎች የአቢሲንያ ሰዎችን መሉ በመሉ አምነን አብረን መኖር እንድንችል ያለሞግዚት ራሳችንን እንድናስተዳድር፣ ደባና ተንኰል ያልታከለበት፣ የይስሙላ ያልሆነ ክልላዊ መንግስት ... መመስረቱን እንድናምን ጥረት መደረግ አለበት። ቢያንስ ... ቢያንስ አሮሚያን የሚመሩት ሰዎች አሮሚያንና የአሮሞን ህዝብ በመውደድና በብቃታቸው ቢያንስ መታማት የለባቸውም።»

«አጋነሽዋል ሀወኒ። ስለ አመራሩ በጠቅላላ ነው እየገለፅሽልኝ ያለሽው? ወይስ ስለ አንድ ወይም ሁለት ግለሰቦች?»

ፈገግ አለች ሀወኒ - የደከመ ፈገግታ።

ክንፈ መኪናውን ከአንዲት ትንሽ ግሮሰሪ ደጅ ላይ አቆማት። ከግሮሰሪዋ ደጅ ላይ የተቀመጠ አንድ ሀፃን ድምፁን ከፍ አድርጐ ይዘፍናል፣

«አንዲት ልጅ ነበረች፣
ከራር የሚሉዋት
ድንጋይ ላይ ተቀምጣ
በሰንበት ጠዋት፣
ድንገት አንጠልጥሎ
ነፋስ ወሰዳት።

ክንፈ በረጅሙ ሳቀ።

«ምናሳቀህ?»

«ዘፈኑ ሳንቺ ነው»

«ለምን ለኔ?»

«አንዳንድ ጊዜ የስሜት ነፋስ ወዳሻው አግጣጫ ያላጋሻል»

ሀወኒ ክፉኛ ተቃወመችው፤

«አትሳሳት ክንፈ። እኔ ሀወኒ ዋቆ ነኝ! ነፋስ አንጠልጥሎ የትም አይወስደኝም። ሰለሞን ዲሳሳ አለቃዬ ነው። በሚሊዮኖች የወገኖቼ ህይወት ላይ እየወሰነ ያለው ሀያ አራት ሰአት በቅንዝር ተወጥሮ የሚውለው ሰለሞን ዲሳሳ መሆኑን አትዘንጋ - ክንፈ! ይሄ ምን ማለት ነው? የተማረ ሰው እንዳይመጣባቸው የሚፈልጉ የዳዱአኦ አመራር አባላት አሉ። ጥቂት አይደሉም። ከነርሱ ጋር መታገል ከባድ ነው። ከለየለት ደርግ ጋር የምታደርገው ትግል ይቀላል። የውስጥ መጠላለፍ፡ ግን አደገኛ ነው። መንፈሱ ሰስ የሆነ ሰው አብሮአቸው አይቆይም። ብቃት ያላቸውና ፖለቲካዊ ሰብዕናቸው የተጠበቀ መሪዎች የሉም ማለቴ አይደለም። ሚዛኑ ግን እጅግ አስደንጋጭ ነው። መጪውን አሻግሮ ማየት ያልቻለ ሰው ከዳዱአኦ አንዳንድ የአመራር አባላት ጋር አስር ደቂቃ መነጋገር አይችልም። እኔ ነገሮችን ከጊዜያዊ ስሜቶች በላይ አሻግሬ ነው የማያቸው። ኦሮሚያ በዚህ ዘመን ያገኘችውን ይህን ወርቃማ እድል ለማንም አሳልፋ መስጠት የለባትም ብዬ ነው የማስበው። አቦ ሮባ እንዳሉት ጊዜው ደርሶአል ...»

ተያይዘው ወደ ግሮሰሪዋ ዘለቁ ...

ግሮሰሪዋ ጠባብ ትሁን እንጂ ንፁህና በጥቂት ሰዎች ብቻ የምትጉበኝ ትመስላለች። ወደጉዋዳ ገቡ። ምቹ ፎቱዎች ያለበት ያማረ ሳሎን ተቀበላቸው። በሳሎኑ ውስጥ ቢራ እየተጉነጨ መፅሀፍ የሚያነብ አንድ ሰው ነበር። ቀና አለ። ሀወኒ ጮኸች።

«ሀየሎም!»

«ሀወኒ ... ጉዋል ኦሮሞ!»

* * *

ግብግቡ ቀጠለ ...

መልካም ራት ቀርቦ ተመገቡ። እየተመገቡ ወጋቸውን ቀጠሉ። የሞቀ ወግ። በዘርዝር የተሞላ። የፖለቲካ ወሬ። የሰሞኑ ትኩሳት።

ክንፈ ሀወኒን እንዲህ እያለ ይመክራት ጀመር።

«... ሁለት ወይም ሰስት የኦህዴድ ታጋዮች ባለጉ ብለሽ በዚህ ደረጃ መወላወል አልነበረብሽም። በኦህዴድ ቀርቶ ብዙ

ልምድ ባለው በህወሀት ውስጥ እንኩዋ አያሌ አደናቃፊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ይገጥማሉ። ትግል ከጠላት ጋር ብቻ አይደለም ሀወኒ። ከራስ ጋርም ትግል አለ። ከጠላት ጋር ከሚደረገው ትግል የውስጡ ይከብዳል። ውስብስብና ትእግስትን የሚጠይቅ ነው። የአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጥንካሬ የሚለካው ውስጡን ለማዕዳትና ለማጠንከር በሚያደርገው ግልፅ ትግል እንጂ ጠላቱን ለመደምሰስ በሚያደርገው ተጋድሎ ብቻ አይደለም። ውስጡ የጠራና የጠነከረ፣ ህዝባዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ድርጅት ምን ጊዜም የድል ባለቤት መሆኑ የማይቀር ነው።»

ሀወኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ናጠች ።

«አንድ ሲጋት ግን አለኝ» አለች ሀወኒ ክንፈ ተናግሮ ሲያበቃ «... በኦህዴድ አባላት ስሜት ላይ እየተፈጠረ ያለው ራዕይ የማጣት አደጋ ውድቀታችንን እንዳያፋጥነው እሰጋለሁ። ነፃነቱውንና አነግን በማውገዝ ጊዜያችንን እያባከንን ነው። ተናቅን፣ ተበደልን፣ ተረገጥን በሚለው ዘፈን ላይ ቆመን ቀርተናል። 'የኦሮሞ ህዝብ የስልጣኑ ባለቤት ሆኖአል' ተባለ። ከዚያም መሸ። ተኛን። አይነጋ የለም ነጋ። ማለዳ ስንነሳ የምንከፍተው ሙዚቃ ያንኑ ተናቅን የሚለውን ሆኖአል። ወደሚቀጥለው ደረጃ ማደግ አልተቻለም። አመራሩ ይህን ስሜት ለማስተካከል ጥረት ማድረግ ነበረበት። የውስጥ ትግል ሊፋፋም የሚችለው፣ በመሰረቱ ራዕይ ሲኖርህ ነው። አንድ ወይም ሁለት የአመራር አባላት ባለጉ ብዬ አልወላወልኩም። ራዕይ የለንም ባይ ነኝ። ሰፋችንን ከመለወጥ፣ ያማረ አልጋ ልብስ ለመግዛት ከመሮጥ ያለፈ ህልም የለንም። ሰዎችን የምንለካበት መመዘኛ ምላስ ሆኖአል። ይኸ ነው አያስደነገጠኝ ያለው ...»

ቢራቸውን እየጠጡ ወጋቸውን ቀጠሉ፣

ክንፈ ድንገት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። የስራው ጠባይ ነው። አንድ የሚከታተለው ጉዳይ ሊኖረው ይችላል። መኪና ውስጥ ገብቶ የመገናኛ ሬድዮውን አነሳ፣

ሀወኒና ሀየሎም ብቻቸውን ቀሩ።

«ደቡብ ኢትዮጵያ ተስማማህ ታዲያ?» ስትል ዝምታውን ሰበረች - ሀወኒ።

«እኔ የትም ሄጀ ብኖር ግድ የለኝም። ሀገሬን እወዳታለሁ። ከህዝቡም ጋር ተቀላቅሎ መኖር እርካታ ይሰጠኛል። ትግል

ከጀመርኩበት ጊዜ አንስቶ፣ በተለይም ከገበሬዎች ተለይቼ አላውቅም። የሚገርምሽ የትግራይም ሆነ፣ የአማራ፣ ወይም የጃንካ ገበሬዎች ከማ.ለያዩበት ይልቅ የሚመሳሰሉበት ይበረክታል። በገበሬዎች መሀል ከመኖር በላይ የሚያረካኝ ነገር የለም።» ካለ በሁዋላ ሲጋራውን ማግማግ አድርጉ «... ትግራይና አዲነብርኢድ ግን የእውነት ይናፍቁኛል» ብሎ ትክዝ አለ።

«ባለቤትህና ልጆችህስ?»

«ደህና ናቸው ሀወኒ።»

«ዳንኤል አደገ?»

«አሁንማ ጉርምሶአል» ብሎ ፈገግ አለ።

«ስሙን ግን ለምን ዳንኤል አልከው? 'ሙሴ' ማለት ነበረብህ።» አለችው።

«አ! ዳንኤልም ታጋይ ነው ሀወኒ። እኔን የፈጠረኝ ዳንኤል የተባለ ታጋይ ነው። ሰለክላኻ በተባለ ቦታ ተሰውቶአል»

«እውነት?» አለች።

ሀየሎም በአሳብ ርቆ ነጐደ።

ሀወኒ ድንገት ወደሌላ ርእሰ ወሬ ዘለለች፣

«ለመሆኑ ስለ አክሱማይት ሰምተህ ታውቃለህ?» ስትል ጠየቀችው። አያይዛም «ከማህፈረ ጋር የነበራቸው ልዩነት እንዲት ተፈታ? መቼም የማያልፍ የለ፣ ረስታው ይሆናል። ልትበቀለው ቆርጣ ተነስታ እንደነበር ትዝ ይለኛል» አለች።

«የሆነውን አልሰማሽም?» ሲል ጠየቃት።

«በፍፁም! ምን ተፈጠረ?»

«ራስዋን ገደለችኮ!»

«የፈጣሪ ያለህ!» ብላ ጮኸች።

ሀየሎም ትክዝ ብሎ እንዲህ አላት፣

«... ማህፈረ እስዋን ትቶ ሌላ ማግባቱ መብቱ መሆኑን አምናለች። ተቃውሞዋን ግን የሰርጉ እለት ራስዋን በመግደል ገለፀች። ከባድ ነው! ቢጣም ከባድ ነው! አክሱምን በደንብ አውቃታለሁ። ሀይለኛ ናት። እልህዋ በተለይ ...» ብሎ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው።

ሀወኒ ትክዝ ብላ "Poor Axumaite" ስትል ሰራስዋ አንሾካሾከች። ያን ቀን ማታ «የሴቶች ስብሰባ መጥራት ያስፈልጋል» ያለቻትን አስታወሰች። በአሳብ ተመስጣ ከቆየች በሁዋላም፣

«የኢህአዴግ የግምገማ ባህል ግን ጨርሶ እየተበላሸ መጥቶአል ልበል? እንደ ቀድሞው አይደለም።» አለችው።

«እንዴት?» አለ ሀየሎም።

«ሁለት አብነቶችን ልንገርህ» አለች። «... እንዲያውም አንደኛው አንተን ይመለከታል። በአንድ ግምገማ 'ሀወኒን ከሀየሎም ጋር በያታዊ ግንኙነት እንጠረጥራታለን' የሚል ነገር ተነሳ። ያለንን ግንኙነት በግልፅ እና እውነትዋን ተናገርኩ። አላመኑኝም። ወንድና ሴት ሰዎች ከያታዊ ግንኙነት ባሻገር ባሉ ነገሮች ሊግባቡ አይችሉም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ ባዶ ጋን ናችሁ ብዬ ተሳደብኩ። ስሜቴ ከቁጥጥር ውጪ ሆነ። ሰብሳቢው ሰለሞን ዲሳሳ ነበር። ሆን ብሎ እኔን ለማጥቃት ጥረት ሲያደርግ አየው ነበር። በሱ ላይ ሂስ እንዳላቀርብ ቀድሞ ማጥቃቱና መከላከሉ መሆኑን ስረዳ እስኪገርመው ድረስ በሱ ላይ አንዳችም ቃል ሳልተነፍስ ግምገማው አለቀ። ይገርምሀል በዚያው ግምገማ በአንድ አሁድ ቀን ወደ አዳራሹ ቱታ ለብሼ ሄድኩ። ሰለሞን ንግግሩን የጀመረው በኔ ቱታ መልበስ ነበር። 'ሀወኒ መዝናናት ያምራታል' ብሎ ውይይቱን ለቤቱ ዘረጋ። ቤቱ 'መዝናናት እንደሚያምረኝ ባንድ ድምፅ ወሰነ። ይሄን መሰል ግምገማዎች ገንቢ ናቸው ትላለህ?»

ሀየሎም በሳቅ ፈነዳ።

ከልብዋ ታወራ ስለነበር ሳቁ አስደነገጣት።

«ምን አሳቀህ?»

ሀየሎም ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ፣

«ያጋጥማል» አላት «... ግን አትጥይው። ለግምገማ አዲስ የሆኑ ጉዋዶቻችን ሊሳሳቱ ይችላሉ። በተቻለ መጠን ማረምና ማስተማር ነው የሚያስፈልገው። የኔና ያንቺን ግንኙነት አስመልክቶ መጠራጠራቸው ምንም አይደለም። ለጥራታችን ይበጀናል። ይህን መሰል ነገሮችን በገንቢ ጐኑ ለማየት መዘጋጀት ይገባል። የቱታው በርግጥ አስቂኝ ነው። በመሰረቱ መዝናናትም ቢሆን የሚወገዝ አይደለም። ጥሩ ነገር ነው» ካለ በሁዋላ እንደገና ከልቡ እየሳቀ «አልማዝ አለሙን አስታወስኩዋት» አለ።

«ማናት አልማዝ አለሙ?»

«የተሰዋች የህወሀት ታጋይ ናት» ብሎ አይኖቹን ሩቅ ወርውሮ በሀሳብ ጭልጥ አለ። ፊቱ ጨለምለም ሲል ሀወኒ አስተዋለች። ሀየሎም እንዲህ ሲል አወጋት።

«... አልማዝ በአላማዋ ፅኑ፣ ተዋጊ፣ የምታስመካና የምታኩራ ጀግና ታጋይ ነበረች። እንዲያውም ካንቺ ጋር በብዙ ነገርዋ ትመሳሰላለች። እንዳንቺ ግልፅ፣ በሳልና ደሞም ቆንጆ ነበረች። ውጊያ ላይ ግምባር ለግምባር ትጋፈጥ ነበር። ታዲያ ውጊያው ሲያበቃ ምንም ያልተፈጠረ ያህል ወደ ወንዝ ትሄድና ሰውነትዋን ትታጠባለች። ልብሶችዋን ስታወልቅ ታጋዩ ሁሉ ያያታል። እስዋ ግን ግድ የላትም። ውሃው ውስጥ ተምቦጫርቃ ተለቃልቃ ጨርቅ ቢጤ ሰውነትዋ ላይ ጣል አድርጋ ትመጣለች። የሰውነትዋ ቅርፅ እስካሁን አይረሳኝም። አምላክ እጁን ታጥቦ የሰራቸው ከሚባለው ተርታ የምትመደብ ነበረች። ታዲያ ታጋዮች ሳያውቁት አይናቸው ... ልባቸው ... ቀልባቸው ... ወደ አልማዝ አለሙ ይሳብ ጀመር። ይሄ ሁኔታ ሲደጋገም እኔና ዓድቃን 'መገምገም አለባት' ብለን ወሰንን። ጉዳዩን ታዲያ በአንድ ግምገማ ላይ አነሳነው። እኔ ነበርኩ ያነሳሁት፣ 'አልማዝ አለሙ በአላማ ፅናትዋና በብቃትዋ አትታማም። ጠንካራ ታጋያችን ናት። ቢሆንም ፆታዊ ፍላጐት አላት!' ብዬ አቀረብኩ። ዓድቃንም ተጨማሪ ሰጠ። የሰጠችንን መልስ ታውቂያለሽ?» አለ ሀየሎም ሀወኒን በፈገግታ እያስተዋላት፣

«ምን መለሰች?»

«'እናንተ ፆታዊ ፍላጐት የላችሁም እንዴ?' ስትል በጥያቄ አፋጠጠችን። ፊትዋ ላይ የቀልድ ፈገግታ ይታይ ነበር። ታጋዩ ሁሉ በሳቅ ተነቀነቀ። አምን ... ያቀረብንባት ሂስ ስህተት ነበር። ፆታዊ ፍላጐትን በማነሳሳት ነበር እንጂ መሄስ ያለባት፤ ፍላጐቱ ስላላት አልነበረም። እኒያ ጊዜያት ግን ግምገማንም የምንለማመድባቸው ጭምር ነበሩ» ካለ በሁዋላ «አልማዝ አሁን በመካከላችን የለችም» ብሎ ተከዘ። አይኖቹ ላይም እንባ ተንቆርዞ ሀወኒ ተመለከተች።

ሀወኒ ቀጠለችና፣

«የኢህአዴግ ውስጣዊ ሁኔታስ ምን ይመስላል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት።

ሀየሎም ያብራራላት ጀመር ...

ኢህአዴግ አላማዎቹን በድል እያሳካ መሆኑን ነገራት።

ያሁን እንጂ መድረክ አዲስ በመሆኑ ቀደም ሲል ያልነበሩ፤ አሳራሽ አመለካከቶች እንደተከሰቱ በግልፅ አጫወታት። ኢህአዴግ በአመራር ደረጃ ግምገማ አድርጐ «የኢህአዴግ አባላት ወደ አደገኛ የግለኝነት አመለካከት በማምራት ላይ መሆናቸው መቀመጡ፤ ያህ ባልተጣራ ግን ድርጅቱ ለህልውናው እንደሚያሰጋው አመራሩ ማመኑን ዘርዝሮ ገለፀላት። በድርጅቱ የተንሰራፋውን የግለኝነት፣ የስልጣን ጥም፣ የትምክህትና የጠባብነት አመለካከቶች ለማስወገድ ለአንድ ወር ያህል የሚዘልቅ ስርነቀል ግምገማ ለማድረግ ከፍተኛ ዝግጅት እየተደረገ መሆኑን ጭምር አጫወታት። በቀጣዩ ሁለት ወራት ውስጥ የሚካሄደው ግምገማ በድል ካልተጠናቀቀ የኢህአዴግ አወዳደቅ ፈጣን እንደሚሆን አመራሩ እንደሚያምን ጭምር አልሸሸጋትም።

«በግምገማው መልካም ውጤት ይገኛል ብለህ ታምናለህ?» ስትል ጠየቀችው።

«አምን። ከዚህ በላይ ውስብስብ ችግሮችንም አልፈናል።»

«ለለሞን ዲሳሳ የሚፈፅማቸውን ተግባራት ግን ድርጅቱ አያውቅም ልበል?»

ሀየሎም እያመነታ መልስ ሰጣት፣

«ግለሰብና ድርጅትን ደርቦ ማየት ትክክል አይመስለኝም።»

ሀወኒ ተቃወመች፣

«የፖለቲካ ድርጅት ሲባል ተመሳሳይ አላማ ያላቸው ግለሰቦች ጥርቅም ማለት አይደለም እንዴ ሀየሎም? ድርጅት ዞሮ ዞሮ በግለሰቦች ይገለፃል። ስህተት አይፈፀም አይደለም። ካልታረመ ግን ድርጅቱ ስህተቱን እንደ በጐ ተግባር ተቀብሎታል ማለት ነው»

ሀየሎም «ባጭር ጊዜ አጥፊዎች ሁሉ እንደሚቀጡ እርግጠኛ ነኝ» የሚል ጫን ያለ መልስ ሰጣት። አያያዘናም፣

«ስለ ለለሞን ዲሳሳ ብቻ አያሰብሽ ወደተሳሳተ ስሜት እንዳትገፊ እሰጋለሁ» አላት።

«ተራ ነገር አይደለም»

«አንድ ግለሰብ አመራሩን አይወክልም።»

«ኢህአዴግ በግለሰቦች ባልተወከለ ቁጥር ወደ ግዙፍ የብረት ዋንጫነት እየተለወጠ ነው የሚሄደው።» አለች በከረረ ድምፅ።

«አህዴድ ባጭር ጊዜ ተአምራዊ ለውጥ እንዲያመጣ መጠበቅ

የለብሽም።»

በራስዋ አሳብ ለጥቂት ደቂቃዎች ተወጣ ከቆየች በሁዋላም፤ እንዲህ አለች፤

«እመነኝ ሀየሉም፤ አሀዱድ በዚህ አያያዙ ከቀጠለ የኦሮሞ ህዝብ አንቅሮ ይተፋዋል ...»

ክንፈ ተመልሶ መጣ።

ክንፈ ለሀወኒ አንድ ጥያቄ አቀረበላት፤

«የወደፊት እቅዶችሽ ታዲያ ምንድናቸው?»

«አንተን ቢቀርጠኝም ባንተ መስራያ ቤት አልሰራም»

ሀየሉምና ክንፈ በሳቅ ፈሙ!

«ተልዱን ተይና ንገሪኝ»

«ለነገ ወዲያ ቡርቃ መሄድ እፈልጋለሁ።» አለች ሀወኒ «... ጥቂት የማረጋጋት ስራ መስራት እፈልጋለሁ። የቡርቃ ሰዎች ፈሪሶ ሁሉም ነገር ፈልሚባቸው ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ከዚያ መልስ ቻይና መሄድ እሻለሁ» አለች።

«ቻይና ለምን?» አለ ክንፈ ትክ ብሎ እያጤናት። ሀየሉምም ለመስማት ጉጉቱዋ።

«ከግብርና ጋር የተያያዙ ኩርሶችን መውሰድ እፈልጋለሁ። ሙያዬን መቀየር አለብኝ። በተለይ የመስኖ እርሻን ጥበብ ማጥናት አለብኝ። የአርማጭ ወንዞች ከበቂ በላይ ለዘመናት ባክነዋል። አሁን ግን ለአፋሪቃና ለአለም ጭምር በሚተርፉበት መንገድ ሊሰራባቸው ይገባል። የቡርቃ ዝምታ ማብቃቱን ማወጅ የሚገባን በተግባር ብቻ ነው። የኦሮሞ ህዝብ ስለ ምላስ ጉበኞች በቂ እውቀት አለው። ከንግዲህ የኦሮሞን ህዝብ ሊያሳምነውና ሊያነሳሳው የሚችለው ተግባር ብቻ ነው። ጥሩ አሳብ አይመስላችሁም?»

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ። ክንፈም፤ «... መለስንም ብታነጋግሪው ግን ጥሩ ይመስለኛል። ከፈለግሽ ከአስር ቀን በሁዋላ ቀጠሮ ልይዝልሽ እችላለሁ።» አላት።

«መልካም»

«በቡርቃ ኬሄድሽ ላይቀር አዘያ ያሉትን አማሮችም ሰብስበሽ ብታረጋጊያቸው ምን ይመስልሻል? ሲጋት ላይ ናቸው። በማያውቁት ሀጢያት እየተቀጡ ነው» አለ ሀየሉም።

ሀወኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«መኪና፤ ሾፌርና ገንዘብ ያዘጋጅልሻል» አለ ክንፈ።

«አምን ሽጉጥም ባገኝ አልጠላም» አለች።

«የኔን ያገር» ብሎ ሀየሉም ሪቮልቨር ሽጉጡን ከጃኬቱ የውስጥ ኪስ መዞ ሰጣት።

የሀወኒ ፊት ደማቅ ብርሃን ለበሰ። በስሜት ተቀበለችው።

«እግረመንገድ ማስታወሻ ትሁንሽ!»

«ከልብ አመሰግንሀለሁ ሀየሉም።»

* * *

አልጋ ፊንፊኔ ሆቴል ነበር የተያዘላት። የደህንነቱ መስሪያ ቤት ነበር ያዘጋጀላት። ያን ቀን ማምሻውን ሀየሉም ሆቴሉዋ ድረስ ሸኛት። መንገድ ላይም ስለ አኖሌ ልታነሳለት ወሰነች። የልብ ምትዋ ፋጥነቱን ጨመረ።

«ሀየሉም» አለች በሥጋንቀት።

«ሀወኒ»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?»

ራሱን በመነቅነቅ እሽታውን ገለፀ።

«አትዋሸኝም?»

«ምን ሆነሻል ሀወኒ?»

«እውነቱን ንገረኝ ... አኖሌ ሞቶአል!?»

«አላወቅሁም» ሲል ፈጥኖ መለሰ።

«ሀየሉም!» አለች በተጎዳ ስሜት።

«አባቦኩ ኩረብታ ላይ አላገኘነውም። የኛ ታጋዮች ማለዳ ላይ ወደ ኩረብታው ሲወጡ ማንንም አላገኙም። የደረሰን መረጃ ስህተት ነበር። አለያም አኖሌ እኛ ሳናውቅ ከኩረብታዋ ላይ አምልጦአል።»

አላመነችውም። ዝም አለች። ዝም ተባባሉ። ከዚያ በላይ መጠየቅ አልፈለገችም። አኖሌ መሞቱን አመነች። እንደገመተችው መሆኑን ተገነዘበች። ረጅም የስቃይ አየር አስወጣች ...

«ምናልባት አገር ለቆ ሄዶ ሊሆን ይችላል። ምናልባት ... አብርሃ ፀሎት እንዲያመልጥ ረድቶት ሊሆን ይችላል ...» አላት።

«ይሆናል» ስትል መለሰች - ከአንገት በላይ በሆነ ስሜት።

ፊንፊኔ ሆቴል ደረሱ።

«ወደ ቡርቃ መቼ ለመሄድ አሰብሽ?»

«ነገ ወይም ከነገ ወዲያ»

«መልካም ጉዞ፤ ሀወኒ»

«ቻው ሀየሎም።»

ክፍልዋ እንደገባች አጥወለወላት። በቁምዋ አልጋዋ ላይ ተዘረጋች። አልቻለችም። ልብዋ ያበጠና የታፈነ ያህል ጨነቃት። የሚያንሰቀስቅ ስሜት ከአንጀትዋ እየገነፈለ ይወጣ ጀመር። በደረትዋ ተደፍታ የናቅረኛዋን ስም እያነሳች ትንሰቀሰቅ ጀመር ...

«አኖሌ አወድሀለሁ ... እናፍቅሀለሁ ...»

እንቅልፉን የማይሰዋ ትውልድ

የፍፃሜው መጀመሪያ

ምእራፍ አስራ አምስት

- 1 -

ሀወኒ ፊንፊኔ ሆቴል በተያዘላት ክፍል ተጋድማ አኖሌ ዋቆን በእንባ በመሰናበት ላይ ሳለች የክፍልዋ በር ተንኩዋኩዋ።

እንባዋን አባበሰች ...

ከመቅፅበት ተነስታ አልጋዋ ላይ ተቀመጠች። በሰከንድ ጊዜ ውስጥ አያሌ ነገሮችን አሰበች። ማን ሊሆን ይችላል? ሀየሎም? ሊሆን አይችልም። ተሰናበቱአታል። ተመልሶ ምን ሊያደርግ ይመጣል? ክንፈ? እሱም ሊሆን አይችልም። የአኖሌ መንፈስ ይሆን

የሚያንኩዋኩዋው? ወይስ ራሱ አኖሌ? የተቀበረበትን መቃብር ፈነቃቅሎ መጮቶ ይሆን? ሊሆን ይችላል! ማን ያውቃል?

በሩ በድጋሚ ተንኩዋኩዋ ...

«ማነው?»

«እኔ ነኝ» የሚል ድምፅ!

የሴት ድምፅ!

ተከታትሎም «የሆቴሉ ሰራተኛ ነኝ።»

«ምን ፈለግሽ የኔ እህት?» አለች ሀወኒ በቀዘቀዘ ስሜት።

«ሊያነጋግርሽ የሚፈልግ እንግዳ አለ።»

ልብዋ ድንገት ሊፈነዳ ደረሰ!

እኮ ማን ሊሆን ይችላል!? እዚህ ሆቴል ማረፍዋን ማንም አያውቅም። እኮ ማን ሊሆን ይችላል!? እኮ ማን!? ማነው በዚህ ምሽት ...

«ማነውሱ?» አለች።

«ስሙን መግለፅ አልፈለገም።»

ሀወኒ ከአልጋዋ ተስፈንጥራ ተነስታ በሩን በረገደችው። አጭር ድቡልቡል ሴት በሩ ስር ተከምራለች።

«የት ነው ያለው?»

«ሪሴፕሽን»

«አስገቢው»

ሀወኒ ይህን ብላ ወደ አልጋዋ ተመለሰች። ወዲያ ወዲህ ትንጐራደድ ጀመር። ልብዋ ሊፈነዳ ደርሶአል። ፊንድቶ መገላገሉን ተመኘች። ጡቶችዋን በሁለት እጆችዋ ጭምቅ አደረገቻቸው። አቃሰተች። እንቅ አድርጋ ያዘቻቸው። ሁለት ጡቶችዋ እያንዳንዳቸው በእጆችዋ ውስጥ ግጥም ብለው ሞሉ። እየተሰማት ስላለው ስሜት መረዳት አቃታት። ልብዋ - ቀልብዋ - አይንዋ - ጆሮዋ - ስሜትዋ ሁሉ ግን በአኖሌ ዙሪያ ተጠምዶአል።

በሩ በቀስታ ተቆረቆረ።

ማን ሊሆን ይችላል?

ሻያበሉስ ወይስ መልአክ?

«ይግቡ» አለች።

በሩ በዝግታ ተገፍቶ ሽንድ ሰው ገባ - ሰለሞን ዲሳላ።

ሀወኒ በርጋታ ጠቶችዋን ለቀቀቻቸው። በጥላቻ አፈጠጠችበት። ፈገግ አለ። በፈገግታ ቀረባት፣

«ጤና ይስጥልኝ፤ ሀወኒ» ብሎ እጁን ለሰላምታ ዘረጋ።

«ጤና ይስጥልኝ» ብላ የተዘረጋ እጁን ጨበጠችው።

«ይቅርታ ከመሸ ረበሽኩሽ»

«ምንም አይደለም።»

ሲጠጣ እንደቆየ ገፅታው ያስታውቃል። ወዙ በመቅለጥ ላይ ነው። ወፍሮአል። ተስማምቶታል። የቆዳው ጥራት ጉድ ያሰኛል። አለባበሱ ሽክ ያለ ነው። ሙሉ ሱፍ በክራቫት። በዚያ ላይ ግራጫ የአንገት ልብስ አንገቱ ላይ ጠምጥሟል። አምሮበታል።

«ላነጋግርሽ ፈልጌ ነበር፣ ለጥቂት ደቂቃዎች።»

«ይቻላል - አረፍ በል» ብላ መቀመጫ አመላክተችው።

የጥላቻ ስሜትዋን ለማርገብ ከራስዋ ጋር ትግል ገጠመች። ሰለሞን ወንበር ሲይዝ እስዋም አልጋዋ ላይ አረፍ አለች።

«እዚህ መሆኔን ማን ነገረህ?» ስትል ጠየቀችው።

«ከደህንነት መስሪያ ቤት ነገሩኝ። ስላንቺ ሁኔታ ስከታተል ነው የቆየሁት። እስር ቤት መጥቺ ልጠይቅሽ ፈልጌ ነበር። ግን ደሞ ወሬኛውን ታውቂዋለሽ። ሰጋሁ። በመታሰርሽ ግን ከልብ ነው ያዘንኩት። ስህተት ነው የተፈፀመው። ጉዳዩን በግልፅ ለመቃወም መድረክ እየጠበቅሁ ነበር። በአጋጣሚ ተፈታሽ። ነገሩ ግን ያበግናል»

ሀወኒ በጣም ተገረመች። 'ያበግናል!' እያለ ይናገር እንጂ ስሜቱ ግን የተረጋጋ ነበር። ያበገነው ምን እንደሆነም የሚያውቅ አይመስልም። ሀወኒ ቶሎ ይወጣላት ዘንድ ተመኘች።

«ለምን ነበር ታዲያ የፈለግኸኝ?» አለችው።

«አስቀያሚሻለሁ። ይቅርታ አድርጊልኝ።»

«ምን አድርገህ ነው ያስቀየምከኝ?»

«ዜኒትን በተመለከተ የመከርሺኝን መስማት ነበረብኝ። አሁን ግን ራሴን ሙሉ በሙሉ ለማስተካከል ተነስቼያለሁ። አንቺ ብቻ ይቅርታሽን አትንፈጊኝ።»

«ግለሂስ ነው ይቅርታ?»

«ግለሂስም ሊሆን ይችላል ሀወኒ። ምን ለውጥ አለው?»

«ግለሂስ ከሆነ በተለመደው መድረክ ላይ ብትገልፅ አይሻልም? ወደኔ ለምን ትመጣለህ። እኔኮ ገና ከአስር ቤት መውጣቴ ነው። በአባልነት ስለመቀጠሌም ገና የተረጋገጠ ነገር የለም። አንተ ደሞ የተከበርክ የማዕከላዊ ኮሚቴ አባል በመሆንህ የፈፀምካቸውን ጥፋቶች ለኔ ለመናዘዝ አትገደድም።»

ሰለሞን እጁን እያጣፋ ከርዕሰ ጉዳያቸው ውጭ መናገር ጀመረ፣

«ሀወኒ አንድ ሀቅ ልነግርሽ እፈልጋለሁ። አንቺ የታሰርሽውኮ በአነግ አባልነት ተጠርጥረሽ ነው። ግን ያንቺን ጥንካሬና አመለካከት ከኔ በላይ የሚያውቅ የለም። በእውነቱ በመታሰርሽ በጣም ነው ያዘንኩት።»

ሀወኒ ግልፍ አለች፣

«እኔ ደግሞ እስካሁን አንተ ባለመታሰርህ በጣም ነው ያዘንኩት!»

አጪው ዱብ አለ!

ጮሌ ፊቱ ሲገረጣ ተመለከተች። ድንጋጤውን ለመደበቅ ሲታገል አጤነችው። ራሱን እንደምንም አረጋግቶ ምንም እንዳልተፈጠረ ለማስመሰል ይጥር ጀመር፣

«ሀወኒ ... በኔ ላይ ያሳደርሻቸው መጥፎ ስሜቶች እንዲወገዱ እፈልጋለሁ። ሁለታችንም ታጋዮች ነን። በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የህዝብ ልጆች ነን። የአላማ አንድነታችን ሊያቀራርበን ይገባል። በኔ ላይ ብዙ አሉባልታ ተነዝቶአል። ይህን አሉባልታ የሚያናፍሱት አህዴድን የሚፈሩ ነፍጠኞች ናቸው። አህዴድ ከሌሎች ዴሞክራሲያዊ ሃይሎች ጋር በመተባበር የነፍጠኛውን ስርአት ያፈራረሰ እንደመሆኑ የበሬ ወለደ አይነት አሉባልታ ለሚነዙ ሃይሎች ቀዳዳ መክፈት የለብንም። ጅብ ማታ ያደረገውን ስለሚያውቅ ነው ቀን የማይወጣው እንዲሉ እነርሱም በኦሮሞ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ እንዳይነሳ ሲሉ ነው የአህዴድን አመራር ጥላሸት ...»

ሀወኒ በቁጣ ጮኻ አቁዋረጠችው፣

«በቃህ! አፍህን ዝጋ!»

ድምፁ በአፍንጫው በኩል እንደ አይጥ ሾልካ ጠፋች። በሀፍረት ተውጦ አይን አይንዋን ያያት ጀመር።

«የምላስህን ርገሙት ልንገርህ!?» ስትል አምባረቀች።

ምላሽ አልሰጣትም።

«የጭላሎን ተራራ ያክላል!»

ይህን ስድብ ግን በዝምታ አላስተናገደውም። ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ተነሳ! አይኖቹን አይናችዋ ላይ ቸክሎ ቁና ቁና እየተነፈሰ፣

«ታገስኩሽ ሀወኒ!» ሲል በተራው ጮኸ «... የወሮበላው የአናሊ ዋቆ ግብረአበር እንደሆንሽ የማላውቅ አይምሰልሽ። ከአስር ቤት ስለወጣሽ ነፃ ሆኜያለሁ ብለሽ ጮቤ አትርገጪ። ማንም ደግሞ ከለላ ሊሆንሽ አይችልም። ስሚኝ ሀወኒ ...»

ሆኖም ልትሰማው ላይቻላት ቀረ።

ሽጉጥዋን ከሽንጥዋ ስር መዛ አወጣች። አነጣጠረችበት። የሰለሞን አይኖች ተጉልጉለው ወጡ።

«ሀወኒ! ሀወኒ! ... ሽጉጡን ዘወር አድርጊው ...» አያለ ወደሁዋላ አፈገፈገ። ግድግዳው አገደው። እጁን ፊቱ ላይ ከልሎ ይለማመጣት ገባ፣

«... ስለማትችይበት ሊተኮስብሽ ይችላል ... ሀወኒ ... ዘወር አድርጊው ... ላስቆጣሽ ብዬ አልነበረም ... በእንድ የአላማ ጽንጥላ ስር ነንኮ ሀወኒ ... በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ጽንጥላ ስር ነን ... ልዩነቶች ካሉ ... አሆሽ ... ካሉ ልዩነቶች ... በአሰራሩ መሰረት ... ተወያይተን ነው ልንፈታው የሚገባው .. ካልተግባባን ሶስተኛ ሰው ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ... በመድረክ ላይም ቢሆን ... ግለሂስ ላደርግ እችላለሁ ... እኔን ብትገድይ ... ምን ትጠቀሚያለሽ? ... አንቺም ቢሆን እስር ቤት ትገቢያለሽ ... ለምን ሀወኒ ... ቆይ ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ...»

በምን ፍጥነት ተገልብጦ እንደመታት አላወቀችም። ሽጉጡ ከእጅዋ ተስፈንጥሮ ወደቀ። ሰለሞን ከአይን በፈጠነ ሁኔታ ለሁለተኛ ጊዜ ተገልብጦ ሽጉጡን በጁ አስገባው። ሀወኒ እጅዋ በሰለሞን ጫማ ሲመታ በደርባዋ አልጋው ላይ ወደቀች።

ሰለሞን ሽጉጡን በጁ ካደረገ በሁዋላ ከወደቀችበት አነሳት።

የተመታ ቀኝ እጅዋን በግራው እያሻሸች በጥላቻ አፈጠጠችበት:: ቁና ቁና እየተነፈሰች፤ ገረመመችው::

«ይቅርታ ሀወኒ» አላት::

ቀና ብላ - በታከተ ስሜት፣

«ሽጉጡን አስቀምጥና ውጣ!» ስትል በቁጣ ጮኸችበት::

«ይቅርታ ሳታደርጊልኝ ከዚህ ንቅንቅ አልልም:: ካሻሽ ለክንፈ ደውለሽ 'ደበደበኝ' በይው::»

ይህን ሲላት ሀወኒ በትእዝብትና በመገረም ታጤነው ጀመር::

«ምንድነው ከኔ የምትፈልገው?»

«ቃል ግቢልኝ?»

«ምንድነው ቃል የምገባልህ?»

«የምታውቂውን በግምገማ ላይ ላለመናገር፤ ለክንፈና ለሀየሎምም ላለመንገር ቃል ግቢልኝ::»

«አንተ ማንን ነው የምትፈራው? ሀየሎምን ነው ወይስ የኦሮሞን ህዝብ?»

«የኦሮሞ ህዝብ ተሰብስቦ እኔን ከስራ አያባርረኝም::»

«እንዲህ ነው የምታስበው? ሀሊና የለህም? ከሀሊናህ ሸሽተህ ወዴት ታመልጣለህ?»

«ሀወኒ አትሞኚ» አላት ትከሻዋን ይዞ «... ሀሊና የሚባል ታሪክ የለም:: ሀሊና የፍላጎት ታዛዥ ባሪያ ነው:: ለሀሊናው የሚገዛ አንድም ሰው የለም - በአለም ላይ::»

ፈገግ አለች::

በዋለችባቸው የጦር ሜዳዎች በጀግንነት የተሰውቱን ታጋዮች መለስ ብላ ማስታወስ ጀመረች:: ስለ ዘመናችን ትውልድም አሰበች:: ሁለት አይነት ሰዎች - በአንድ ዘመንና ትውልድ:: ህይወቱን ለህዝብ የሚሰዋ ትውልድ! እንቅልፉን እንኩዋ ለህዝብ ለመሰዋት የማይፈቅድ ትውልድ!

ሰለሞን ቀጠለ:: ዝምታዋን ወደደው:: እያሳመንኩዋት ነው የሚል እምነት አደረበት::

«... ለራስሽ ልታስቢበት ይገባል ሀወኒ:: የግል ህይወቱን ለማደላደል የማይሮጥ የለም:: የዋሀን ብቻ ናቸው ደፋ ቀና

የሚሉት:: በርግጥ አንቺ ገንዘብ የማግኘት እድል ላይኖርሽ ይችላል:: ግን ከተግባባን ሁሉም ቀላል ነው:: ገንዘብ የሚገባቸው አያሌ ደስታዎች አሉ ሀወኒ:: አሁን ከእስር መፈታትሽን አትመልከቺ:: የህወሀት ሰዎች ከንግዲህ በጥርጣሬ ነው የሚያዩሽ:: እየሳቁ ይገድሉሻል:: ሆዳምና ግለኛ ከሆንሽ ብቻ ነው የሚወዱሽ:: ፖለቲካ ውስጥ ገብተሽ ካልዘባረቅሽ ዘወር ብለው አያዩሽም:: ህዝብ ... ህዝብ ካልሽ ግን ቀንድሽን ነው የሚሉሽ:: በጣም የሚያቀርቡሽኮ ሊያጠፉሽ ስለፈለጉና ወደፊት አደገኛ እንደምትሆኚባቸው ስለደረሱበት እንጂ የምር ወደውሽ አይምስልሽ:: ጥርሳቸውን ብልጭ የሚያደርጉልሽ ከልብ አይምስልሽ:: ሀወኒ በወንድምነት ነው የምመክርሽ:: አንቺም ልብሽን ቆልፊ:: ቅንነትና ሀቀኝነት ለማንም አልበጀ::»

«ልክነህ» አለችው ትክ ብላ እየተመለከተችው::

የሰለሞን አይኖች እንደ ማለዳ ከዋክብት ደመቁ:: የገዛ ጆሮውን በመጠራጠር ሀወኒ ተጨማሪ የማረጋገጫ ቃላቶችን ትተነፍስ ዘንድ በጉጉት ያስተውላት ጀመር:: ቆርጦና ወስኖ ነበር በዚህ መንገድ ሊቀርባት:: ስጋቱ ሀወኒ ናት:: ስትታሰር በደስታ ሊያብድ ደርሶ ነበር:: መፈታትዋን ሲሰማ ስሜቱ ቀዘቀዘ:: ሀወኒ እያለች ሰላም ሊያገኝ እንደማይችል ተረድቶታል:: የፈፀማቸውን አያሌ ህገወጥ ድርጊቶች ማስረጃ ጠቅሳ ማቅረብ የምትችለው ሀወኒ ናት:: የሀወኒ አፍ መዘጋት አለበት:: ባንድም ሆነ በሌላ መንገድ::

«እና ምን ይመስልሻል?» አላት::

«አንተ ምን ይመስልሀል?» አለችው::

«ምኑ?»

«ምንድነው ያልከኝ?»

«አንቺ 'ልክ ነህ' ብለሺኝ የለ?»

«አዎን ልክነህ?»

«ምኑን ነው ልክ የሆንኩት?»

«ገንዘብ ጠቃሚ መሆኑን» አለችው::

ሊጨብጣት እጁን ዘረጋ:: ሙትት ያለ ፈገግታ አሳይታው ጨበጠችው::

«ለጊዜው ገንዘብ ያስፈልግሻል?»

«አዎን»

«ምን ያህል ልስጥሽ?»

«መቶ ብር» አለች::

ሰለሞን በሳቅ ፈነዳ!

«ምነው?» አለች::

«እየቀለድሽ ነው?»

«አልቀለድኩም:: ገና ከእስር ቤት መውጣቱ ነውኮ:: ምንም የለኝ::»

«ነገ መቶ ሺህ ብር አመጣልሻለሁ::»

«እውነት!?» አለች አይኖችዋን በአድናቆት አፍጥጣ::

«ስጋ ብዎት!» ሲል ማለ::

ስቅጥጥ አላት:: በተሰውት ታጋዮች ስም መማሉ አስደነገጣት:: ብርድ እንደያዘው ሰው መንቀጥቀጥ ጀመረች:: ግን መንቀጥቀጥና መደንገጥዋ እንዳይታወቅባት ትሞክር ጀመር:: ላንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የሚጋለጥበትን ወጥመድ ለማዘጋጀት ወስናለች:: ይህም ለኦሮሞ ህዝብ የሚደረግ ትግል መሆኑ ታሰባት::

«ሀወኒ ... አከብርሻለሁ!» ሲል በስሜት ተናገረ::

«አመሰግናለሁ»

«ቸኰልክ አትበይኝ እንጂ ሳላስብሽ የቀረሁበት አንድም ቀንና ሌሊት የለም:: ስላንቺ ሳስብ መላው ሰውነቱ ባንዳች ሙቀት መሰል ነገር ይወረራል::»

«ተመሳሳይ ስሜት አለን ማለት ነው» ብላ ፈገግ አለች::

«ሀወኒ እመኚኝ:: ጭንቅላት ያለሽ ሰው ነሽኮ:: የህወሀት አመራሮች እንዴት እንደሚያከብሩሽ አይተሻል? አንቺ በሌለሽበት ስንት ቀን ስላንቺ ያነሳሉ መሰለሽ:: ግን ተጠንቀቂያቸው:: ለማንኛውም ደሞ እንቀራረብ:: ያለፈውን ጠብ እርሺው:: መሉ በሙሉ እርሺው ሀወኒ:: መተማመን ነው ያለብን::»

«እኔኮ አፈቅርህ ነበር:: አንተ ግን እኔን ትተህ ጉዋደኛዬን ወደድክ» አለችው::

«የሰማየ ሰማያት ያለህ!» ብሎ ጮኸ:: ስሜቱን መቆጣጠር እንኩዋ አቃተው::

«ይህን ሁሉ እኔ የት አውቁ?» ብሎ ይብከነከን ጀመር:: ግን መልሶ ረገብ አለ::

«ደግነቱ ተለያይተን አልቀረንም:: ከዚያች ከይሲ ጋር ብቻ እንኩዋን ተለያየሁ:: የሚገርምሽ የዜኒት አመለካከት እንዳለ የመአህድ ነው:: መአህድ ሳትሆን አትቀርም:: የሚዋደድ ሰው ግን ዞሮ ዞሮ ይገናኛል» አላት::

«አጀማመራችን በጥል ሆነ እንጂ ነገሩስ ጥሩ ነበር::» አለች::

«አይምሰልሽ» አለ «... የሚዋደድ ሰው ሁልጊዜ በጥል ነው የሚጀምረው::»

«እጂን ግን አሳመምከኝ:: ካራቱ ተምረሀል እንዴ?»

ሰለሞን በጉራ ደነፋ!

«ሁለት እጂ ወደሁዋላ ታስሮ በእግሬ ብቻ አስር ሰው መከረባበት እችላለሁ» አላት::

«እውነት!?»

«ወደ አዲሳባ የገቡትን የኢህአዴግ ኮማንዶዎችኮ እኔነኝ ያሰለጠንኩዋቸው?»

«ሽረ ባክህ!?»

«.... አንናገርም እንጂ አስተዋፆአችንኮ የትየለሌ ነው:: ግን ጉራ ምን ያደርጋል:: ጉራ ቀለብ አይሆን ...»

«በል እንግዲህ ሰለሞን! አሁን መሸ:: የግድ መሄድ ሊኖርብህ ነው::»

«አዎን ልሂድ» አለ::

ከተቀመጠበት የአልጋው ጫፍ ላይ ግን ሳይነሳ ቀረ::

«እጅሽን አመመሽ እንዴ?» ብሎ በጫማ የመታውን ቀኝ እጅዋን ያዘው:: ይዞ ያሻሽላት ጀመር::

ቀስ አድርጋ አስለቀቀችው::

«ብቻሽን ማደር ይጨንቅሽ ይሆን?»

«ሽረ በጭራሽ?» አለች::

«ከፈለግሽ እዚሁ ልደር - እንደበረሀው:: በረሀ እኮ ሴትና ወንድ ዝም ብለን ጐን ለጐን ነበር የምናድረው::» ብሎ በመዝናናት

መልክ በፈገግታ ተጥለቀለቀ::

«ደህና!» አለችው ሀወኒ «... ብቻዬን ብሆንም ችግር የለውም::»

«ካልሽ እንግዲህ ደህና!»

አሁንም ግን ለመሄድ አልተነሳም::

«በል ደህና እደር»

«ደህና እደሪ» ብሎ ብድግ አለ:: እስዋም ከተቀመጠችበት ተነሳች::

«ልሳምሽ?» ሲል ፈቃድ ጠየቃት::

«ሌላ ቀን ...» አለችው::

«ነገኮ ገንዘቡን ይዤ እመጣለሁ:: የልቤን ነውኮ ቅድም ያልኩሽ:: ድሮ የማውቀው አንድ ጉዋደኛ አለኝ:: ሚልዬኔር ነው:: ካዝናዬ ካዝናህ ነው ይለኛል ሁልጊዜ:: እኔ ግን አጣጥልበታለሁ:: 'የሰው ልጅ በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ እምነቱ እንጂ በገንዘብ አይኖርም' እለዋለሁ:: ለማንኛውም ነገ ማለዳ ዝምብዬ ሄድ ብዬ ከካዝናው መዥረጥረጥ አድርጌ እመጣለሁ:: አምስት ሰአት ላይ እዚህ እደርሳለሁ:: ምሳ አብረን ነው የምንበላው:: በይ ቻው ሀወኒ .. አትሳመኝ ብለሻል መቼም ...»

«ነገ አታገኝኝም! ከነገ ወዲያ ምሳ ሰአት» አለችው! በዚያን እለት እንደማያገኛት እያሰበች! በዚያንለት የደህንነት ሰዎች ሊጠብቁት እንደሚገባ እያውጠነጠነች::

«እንዳመቸሽ» አላት::

«ከቀረህ ግን የመጨረሻችን ነው» አለችው::

«አብደሻል!?» ሲል ጮኸ::

«ልመንህ?»

«መቶ ሺህ የታሰሩ ብሮች መያዝ የሚችል ከረጢት ብቻ አዘጋጂ» ብሎ በሳቅ ተንተከተከ::

«አምንሀለሁ» አለችው:: አያይዛም!

«ሽጉጤን መልስልኝ እንጂ ታዲያ!?» አለች::

«አ! ረስቼው» ካለ በሁዋላ! የሀወኒን ሪቮልቨር ሽጉጥ

ከቀኝ ሽንጡ ላይ ስቦ አወጣው::

«ታምራለች» አላት::

«በጣም» አለች! ልትቀበለው እጅዋን እየዘረጋች::

ግን አልሰጣትም:: ሽጉጥዋን እያገላበጠ እየተመለከተ!

«ለውጪኝ:: አንቺ የኔን ያዢ:: ለአዲሱ ወዳጅነታችን ማስታወሻ ይሆነናል» አላት::

«አይሆንም» አለችው::

«ለምን?» አለ አይን አይንዋን እያየ::

«የሰው ስጦታ ነው::»

«እኔምኮ ልጠይቅሽ እያልኩ ነበር:: ዛሬ ከእስር ቤት ወጥተሽ ዛሬ ሽጉጥ መያዝሽ ግራ አጋብቶኝ ነበር:: ለመሆኑ የማን ስጦታ ነው?»

«የሀየሎም!»

«ሀየሎም የቱ!?» አለ ሳያስበው::

«ሀየሎም አርአያ::»

«ሀየሎም ማስታወሻ ብሎ ይህን አበረከተልሽ?»

ራስዋን ላይታች ወዘወዘች::

ሰለሞን ቃል ሳይተነፍስ ሽጉጡን አልጋው ላይ አኖረው:: ድንጋጤ ግንባሩ ላይ ተፅፎ በግልፅ መነበቡን አጢና ሀወኒ በትእዝብት እያስተዋለችው ነበር::

«በይ ቻው» አለ::

«ደህናደር»

ወደበሩ አዘገመ:: በሩን ከፍቶ ከመውጣቱ በፊት ዘወር አለና!

«መልካም ሌሊት ሀወኒ» አላት::

«ቻው ሰለሞን» አለችው:: አክላም እንዲህ አለች «... ቶይታችንን በጣም ወድጀዋለሁ:: ከተጫወትነው በላይ የወደድኩልህ ግን ኮማንዲስትነትህን ነው»

ሰለሞን ፈገግ አለ:: ከልቡም እንዲህ አላት!

«ጊዜ ካለሽ አንቺንም ላስተምርሽ እችላለሁ።»

ይህን ብሎት በሩን ዘግቶ ነጐደ። ህወኒ አዘነች። ያዘነችው በመጨረሻ የሰነዘረችውን አሽሙር ባለመረዳቱ ነበር። 'አሽሙሬ ባክነ' አለች ለራስዋ። የራስዋ ቀልድ መልሶ አሳቃት ...

እኩለ ሌሊት አልፎ ነበር ....

ያን ቀን ከመተኛትዋ በፊት ለለሊሞን ዲሳሳ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ጥቂት የግጥም ስንኞችን ቁዋጠረች፣

ድንጋይ!

ቀለም ፈለሰልህ ከላይ

ወርቅ መስሎ የሚታይ

እና ...

እናማ ወርቅ ነኝ ለልክ አሉ

መምሰል መሆን ላይሆን ቅሉ።

- 2 -

የቡርቃ ገበሬዎች ህወኒን በአልልታ ነበር የተቀበሉዋት። ከአስር ተፈትታ በመምጣትዋ በድፍን የቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ መጠን የሌለው ደስታ ሆነ። ይህ ታላቅ ዜና ከጐጀ ጐጀ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደበትም።

ተሰያቱን ቡርቃ ባልታሰበ ፈንጠዝያ ተጥለቀለቀች። ገበሬዎቹ ህወኒ ወዳረፈችበት ወደ አባቦሩ ደጃፍ ይጉርፉ ጀመር። እንቁላሉ - ወተቱ - እንቁላሉ - አይቡ - ቅቤው - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ቁንዲፍቱው - ብርዙ - ኧረምኑ ቅጡ።

ያባቦሩ ጐጀ በገበሬዎች ሆታ ደመቀ። ሴቶቹ በልማዳቸው መሰረት የህወኒን ጠጉር ቅቤ ከቀቡ በሁዋላ ስምዋን እያነሱ እልልታውን አቀለጡት። ምርቃቱም ጐረፈ ...

ህወኒ ወደ ቡርቃ የመጣችበትን ምክንያት ለሁሉም በሚሰማ ድምፅ እንዲህ ስትል ነበር የገለፀችው፣

«ወገኖቼ ... ምድራችን እጅግ ህብታም ነው። እኛ ግን ድሆች ነን። ብንታመም እጣችን ሞት ነው። እናቶች በምጥ ያርፋሉ። ህፃናቶቻችን በቀላል ህመም ይቀጠፋሉ። ይሄ ለምን የሆነ ይመስላችሁዋል? ስላልተማርን ብቻ አይደለም። ላለፉት

መቶ አመታት ሙሉ ገበርዎቻችን እኛን የሚንቁንና የሚጠሉን በመሆናቸው ነው። ወገኖቼ እናንተ የምታከሩ ጀግኖች እንዲ የሚታፈርባችሁ አይደላችሁም ...»

አልልታው ድንገት ቡርቃን አናወጣት። ህወኒ እንባ ባይናችዋ ሞላ። ደስታ የሰራ አካላትዋን አጥለቀለቀው።

«ጀግኖች ናችሁ! አይበገሬዎች ናችሁ! የአሮሞ ሁሉ ሞላሉ ናችሁ። ቡርቃ በናንተ ኮራች። አርሲ በናንተ ስሞዋ ገነነ። አሮሚያ ራስዋን ቀና አደረገች። እናንተ እውነትም የአሮሚያ ቡርቃ ናችሁ። ጀግንነትና አይበገሬነት ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረው እናንተ ልብ ውስጥ ነው ...»

ህወኒ መቀጠል አቃታት።

እንደ ከባድ ነገድገዋድ የሚወርደውን የአልልታ እሩምታ የገደል ማሚቶ መልሶ በድፍን ቡርቃ ላይ ያስተጋባዋል።

«ስሙኝ ወገኖቼ ... የጦርነቱ ዘመን አክትሞአል። አባቶቻችን የሚመኙት ይህን ዘመን ነበር። አድባራችን ዋቆ አባዱላ ይናፍቁቸው የነበረው ዘመን ደርሶአል። መጠንቀቅ ያለብን አንድ ነገር ብቻ ነው። በነፍጠኛው ምትክ አሮሞ የሆነ ሌላ ነፍጠኛ መሸከም የለብንም። ይህ አደጋ እንዳይገጥመን ማስተዋል አለብን።

«... ቀጣዩ ዘመን መንገድ የሚሰራበት ዘመን ነው - ወገኖቼ! ክለኒክ የሚታነፅበት ዘመን ነው። ትምህርት ቤት የሚገነባበት ዘመን ነው። እኔ ምንጊዜም ከጐናችሁ ነኝ ወገኖቼ። ለኛ የሚበጀውን ሁሉ ተባብረን እንሰራለን። እናንተ ያወረሳችሁኝ የአሮሞነት ክብርና ኩራት ልቤ ላይ አየነደደ ነው። ለዘልአለሙ ከጐናችሁ አለሁ።»

የሽማግሌዎች ምርቃት ተጅመደመደ።

ህወኒ ትኩስ እንባዋ ፊትዋን አጠበው። ልጃገረዶች ጉንጭዋን ለመሳም ተሻሙ። እንደ ልዩ ፍጥረት እየነካኩ ከበቡዋት። 'ህወኒ ሁልጊዜ እየመጣሽ ትጠይቂናለሽ? ሲሉ መልሰው መላልሰው ጠየቁዋት። ደግመው ደጋግመውም ያንኑ አነሱ። ስስታቸው የህወኒን የደስታ እንባ አናረው። በሚወድዋት ወገኖችዋ መካከል መገኘትዋ የፈጠረባትን የደስታ ስሜት መቆጣጠር ተሳናት። በገበሬዎቹ እልልታ ተፈንቅሎ የወጣው እንባዋ ውስጥዋ መክማችት ጀምሮ የነበረውን አንዳንድ የጭላቻና የቂም አራሙቻ ነቃቅሎና ጠራርጐ አጠበው።

ግብጓው ቀጠለ ...

ሽማግሌዎችም ምርጫቱን አቻርተዉደይው እንዳበቁ አባቦሩ እንደ ጥያቄ ጣል አደረጉ፣

«ሀወኒ ልጃችን እንኩዋን ደህና መጣሽልን ... እንወድሻለን። እናምንሻለን። አንቺ የኛ አንደበት ነሽ። እኛ ሽማግሌዎች በልባችን ያለውን ሁሉ ካንቺ ጋር ማውጋት ይናፍቀናል። ካንቺ ጋር መምከርም አለብን ... ሀዋ ልጄ ... ልክ አይደለም?»

«ልክ ብለዋል አባቦሩ»

«ደግ። ወንድምሽ አኖሌ አሁን የት ነው ያለው?»

በሀወኒ ቡሪያ የተሰባሰቡት ገበሬዎች በድንጉጥኛ ሀዋታ ተዋጡ። የገበሬዎቹ አይኖች ሀወኒ ላይ አፈጠጡ።

የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ። ክክክ ተራራ ጋር ከተጋጨ በሁዋላ አስተጋብቶ የሚመለስ አንድ ድምፅ!

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!?»

ሀወኒ አቃሰተች።

«ወንኖቼ!» አለች በደከመ ድምፅ። «ወንድሜ የት እንዳለ አላውቅም!»

ገበሬዎቹ የተማከሩ ይመስል አቀረቀሩ። አባቦሩ ጥያቄያቸውን አላበቁም።

«ትግሬዎቹ ገድለውታል የሚል ወሬ ሰምተናል። እውነት ይሆን?»

ሀወኒ እንደገና አቃሰተች።

«ሊሆንም ላይሆንም ይችላል። እኔ በወቅቱ አስር ቤት ነበርኩ። ከአስር እንደተፈታሁ ስለ አኖሌ ጠይቁ ነበር። ከአባቤ ከሮረብታ ማምለጡን ነው የሰማሁት።»

ገበሬዎቹ ከዳር እዳር በተቃውሞ አጉረመረሙ።

ድንገትም ከገበሬዎቹ መካከል በእድሜ የገፉ አሞር ሽማግሌ ብድግ አሉ።

«አንድ ጊዜ አድምጡኝ ... ወንኖቼ» አሉ።

የገበሬዎቹ አይኖች ወደ ሽማግሌው ተወረወሩ። ሽማግሌው ኩራት በተሞላበት ድምፅ መናገር ጀመሩ ...

«አኖሌ ልጃችን ሞቶአል! ይኸ የማይክድ ሀቅ ነው። እንኩዋን ሀወኒ ተረፈችልን። አስዋስ አዘያው አስር በት ተቀራለች ብለን አልነበረም? ዋቀዮ ሰጠ፤ ዋቀዮ ነሳ። እሱ የተመሰገነ ይሁን። አሁን መገለፅ የሚሻው አንድ ታላቅ ምስጢር ግን አለኝ። አባዘኩ ከሮረብታ ላይ ትግሬዎቹ አኖሌን የገደሉ ጊዜ እኔ እዚያው ነበርኩ። አኖሌን ከመሞቱ በፊት ሳናግረውም በቅቻለሁ። መልእክት አድራሽ እኔ ነበርኩ።»

ገበሬዎቹ በድንጉጥኛ ሀዋታ እንደተዋጡ የሽማግሌውን አፍ አፍ ያዩ ጀመር። ሀወኒ ትንፋሽዋ አጠረባት፣

«... አኖሌ ልጃችን በመጨረሻ አንድ ወረቀት ዕርፍ ለሀወኒ እንዳደርስ አዞኝ ነበር። ሰራስዋ ካልሆነ ለማንም መስጠትም ሆነ መንገር እንደማይገባኝ ነግሮ አስማለኝ። ሁዋላ የሀወኒ የመታሰር ወሬ ተሰማ። ይህ ሲሆን ሀዘን ተሰማኝ። ህይወቱ ከማለፍዋ በፊት አምላክ ከሀወኒ ጋር ያገናኝኝ ዘንድ ሀሎት ሳደርስ ሰነበትኩ። ይኸው ዋቀዮ ልመናዬን ሰማ።»

ይህን ብለው ሽማግሌው አገጋብሰው መሬት ሳሙ።

ገበሬዎች በድንጉጥኛ አልልታ በርቃን አናወጡት።

ሽማግሌው ደጋግመው መሬቱን ስመው ሰ,ያበቁ ከተጨረማመተው መታጠቂያቸው ስር የተጠቀለለች ወረቀት አውጥተው በገበሬዎቹ ፊት ለሀወኒ አስረከቡ።

አልልታው ጋብ አላለም። አኖሌ ከሞት ተነስቶ የመጣ አስኪመስል አልልታው ቀጠለ፣

ሀወኒ ወረቀቱን በችኮላ ተቀብላ ገላለጠችው። ስለመሸ ማንበብ ተሳናት። ባትሪዋን ከኪስዋ አውጥታ ወረቀትዋ ላይ አበራች።

አጭር መልእክት ነበር፣

«ሀወኒ ደህና ሁኝ! ... ማስታወሻ ይሆንሽ ዘንድ አባቦኩ ኩረብታ ላይ ባለችዋ የዋርካ ዛፍ ስር አንድ እቃ አኑሬልሻለሁ። ቻው!»

አንብባ ስታበቃ ቀና አለች። አይኖችዋ በእንባ ተሞልተው ነበር። ገበሬዎቹ ትንፋሻቸውን ውጠው በጉጉት ይጠብቁዋት ጀመር፣

«ወንኖቼ!» ስትል ጀመረች «... ንፁህ ልባችሁ እንደነገራችሁ

... ልጃችሁ አኖሌ ሳይሞት አልቀረም::»

* * *

በነጋታው ተሲያት ላይ የቡርቃ ገበሬዎች ሀወኒን በአይናቸው ለማየት ስለበቁ በድጋሚ ከፍተኛ ድግስ አዘጋጁ:: የአኖሌን ስም እያነሳሱም ተከዙ:: በሀወኒ ደሞ ተፅናኑ:: ብርዙ፣ ቁንዲፍቱው፣ የጠቦት ጥብሱ ማለቂያ የለውም:: ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት እያሳዩ ቡርቃን እለተ - በአል አስመሰሉዋት::

ሀወኒ ያን ቀን ማምሻውን ሆርዶፋን ጠርታ እንዲህ አለችው፣

«የአባቦኩ ኰረብታ ከዚህ ብዙ ይርቃል?»

«አኖሌ የነበረበት?»

«እህ::»

«በፈረስ ከሆነ ምናላት?»

«ዛሬማታ ወደዚያ ብንሄድስ?»

«ምን ችግር አለ?» ሲል አቃለለው::

«ማታ መሆኑ ያስፈራል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀዮ!» ብሎ ጩኸቱን ለቀቀ:: «... ኦሮሞ እንዴት ጨለማ ይፈራል?»

ሀወኒ ሳቀች:: በጣም ሳቀች:: ሆርዶፋ ስትስቅለት ሞቀውና ደሰኩረ፣

«ይልቁን እውነቱን ልንገርሽ ሀወኒ ... ጨለማው ራሱ እኔን ይፈራኛል! ድፍን ቡርቃ ይሄን ያወራል:: ሆርዶፋ ካለ ድቅድቁ ጨለማ ወገግ ይላል:: ጅብ በየጐሬው ይከተታል ... ተብሎ ተወርቶአል»

ሆድዋን ይዛ መሳቅ ሆነ:: በሳቅ ብዛት እንባዋ ባይንዋ ሞላ:: የሆርዶፋ ከልክ በላይ መደሰት አዝናናት::

ከዚያም እንዲህ አለችው፣

«በል የምትይዘውን ልንገርህ:: አንድ ፋኖስ - ዶማ -

አካፋ - ጠመንጃ እና ሁለት ፈረስ::»

«ይኸ ሁሉ ለምንድነው?» ሲል ጠየቀ::

«ሁዋላ እነግርሀለሁ::»

ለአይን ያዝ ሲያደርግ ቡርቃን ለቀው ወደ አባቦኩ ኰረብታ ይጋልቡ ጀመር:: ሀወኒ መጋለቡን አልረሳችውም:: ጭንዋ መሀል ቢቆጠቁጣትም ቻል አድርጋው ግልቢያዋን ቀጠለች:: ጨረቃ ደምቃ በመውጣትዋ ጉዞው ሳያስቸግራቸው ካሰቡት ጊዜ ፈጥነው ወደ ኰረብታዋ ተቃረቡ:: የሞቀ ወግ ይዘው መንገዱ ሳይታወቃቸው ተገባደደ:: ሆርዶፋ መቼም ወግ አያልቅበት፣ በኦሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል ግጭት በተነሳበት ጊዜ የፈፀመውን ጀብዱ እያደነቀ አጫወታት:: ተርኰ ሲያበቃም፣ ጠመንጃውን ብድግ እያደረገ፣

«ይቺ እኰ አኖሌ የላከልኝ ራስዋ ናት» አላት::

«መቼ ነው የላከልህ?»

«በዚያው ሰሞን ነዋ:: ምን ለኔ ብቻ:: ድፍን ቡርቃ ደርሶታልኰ»

«አኖሌ የላከው?»

«እንዴታ!»

«አኖሌ ይህን ስለማድረጉ እኔ አላውቅም» አለች::

«ታዲያ ጠመንጃ ሳይልክ:: 'ዝመቱ!' ቢለን 'በምናችን!' ባልነው አልነበር?»

«አኖሌ ዝመቱ ብሎአችሁዋል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀዮ!» ብሎ ተገረመ:: «... አኖሌ አኰ ቆራጥ ጀግና ነው:: ድምፁ ራሱ እንደ ዋቆ ክብዱላ ነው'ኮ::»

«ጠመንጃ የላከላችሁ ኦነግ መስሎኝ ነበር ...» አለችው፣ ሀየሎም 'የኦነግ እጅ አለበት' ያላትን አስታውሳ::

«ኦናግ ምንድነው ሀወኒ? ዳዴኡኦ የሚባለውስ?»

የፖለቲካ ድርጅቶች መሆናቸውን በሚገባው መንገድ አስረዳችው::

ሆርዶፋ ጥያቄውን አራዘመ፣

«ኦፒዶና ኦህዲድስ ማናቸው?»

ሀወኒ ሳቀች:: በፀጥተኛው ጨለማ ውስጥ ውብ ዝማሬዋ እንደርችት ብልጭ አለ! መልሶ ግን ድርግም::

«ሀወኒ!»

«እህ»

«ስትስቂ ደስ ነው የሚለው»

«እውነት?»

ማለላት - በዋቆ አባዱላ ስም:: ምሎ ሲያበቃ ወደ ጥያቄው ተመለሰ::

«በይ ንገሪኛ! ማናቸው ኦፒዶና ኦህዲድ?»

ኦፒዲኦና ኦህዴድ የዳዴኡኦ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ስሞች መሆናቸውን ነገረችው::

«ዳዴኡኦ ብዙ ስም ምን ያደርግለታል? ኦሮምኛ አይበቃውም?»

ሀወኒ ምላሽ አልሰጠችውም:: ለራስዋ አንድ ጥያቄ እያነሳች ነበር:: ህወሀት የአማርኛ ስም ለምን የለውም? ኦነግና ኦህዴድስ ስማቸውን ወደ አማርኛ መተርጐም ለምን አስፈለጋቸው? ለዚህ ያበቃን ሳናውቀው የተጠናወተን ራስን የመሸሽ አባዜ ይሆን? ስትል ራስዋን ጠየቀች:: ይህን እስከዛሬ አለማስተዋልዋ ደነቃት:: ሆርዶፋ ላይ መሳቅዋ አሳፈራት:: በግልባጩ የሆርዶፋ አመለካከት የተሻለ ሆኖ ተሰማት:: ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ:: ሆርዶፋ መቸም ጥያቄ አያልቅበትም:: ደሞ ስምዋን ጠራ!

«ሀወኒ!»

«ሆርዶፋ»

«ከዳዴኡኦና ከኦናግ ማን ይሻለናል?»

ሀወኒ ምላሽ ለመስጠት አላመነታችም::

«መጀመሪያ መንገድ ሊሰራ የሚመጣውን! ክሊኒክ! ትምህርት ቤት! ኤሌክትሪክ ሊገነባና ሊያስፋፋ ቡርቃ የሚደርሰውን ደግፉት:: በኦሮሞነቱ የሚኰራ እሱ ወገናችሁ ነው:: የናንተ ወገን ክብርና ኩራታችሁን የሚያስጠብቅላችሁ! አሳልፎ ለዘራፊ የማይሰጣችሁ! እሱ ነው ወገናችሁ:: የካካ ተራራን የሚያህል ምላስ ይዘው የሚመጡትን አዋርዳችሁ

አባርሩዋቸው::»

ሆርዶፋ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ አልነበረውም:: ዝም አለ:: ምላሽዋ አጠገበው::

እንደገና ለደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ:: አሁን ደግሞ ጠያቂዋ ሀወኒ ሆነች!

«አንድ ነገር ልጠይቅህ ሆርዶፋ»

«የፈለግሽውን ጠይቂኝ::»

«ሚስት ለምን አላገባህም?»

ዝም አለ::

«ደሞ እዚህም እዚያም ትላለህ አሉ::»

«ካንቺ ሊያቀያይሙኝ ነው ይሄን የሚነግሩሽ?» አለ በቁጣ::

«አይደለም:: እንድመክርህ ነው የነገሩኝ:: እኔ ታላቅ እህትህ አይደለሁ እንዴ! ቢነግሩኝ ምናለበት?»

«አንቺ ካልሽ ሚስት እፈልጋለሁ::»

«ጐበዝ!» ብላ አደነቀችው::

«ግንኰ ራሳቸው ናቸው ያበላሹኝ»

«እነማ?»

«ሴቶቹ»

«ምን እያደረጉ አበላሹህ?»

«አንድ ቀን ቀምሼህ በሞትኩ እያሉ ውሃ ሲቀዱ ለምን ይዘፍናሉ?»

ሳቅዋን ለቀቀችው ...

የኦሮሚያ አእዋፍት ተሰባስበው የሚያዜሙ መሰሉ::

«ሀወኒ»

«እህ»

«በተራዬ እኔ ልጠይቅሽ?»

«ምን?»

«እውነቱን ትነግሪኛለሽ?»

«አልዋሽህም::»

«አኖሌ ከሚማረክ እዚሁ አባቦኩ ላይ ቢሞት አይሻለውም ነበር?»

«መቼ ተማረከ ታዲያ?» አለች ቆሌዋ ክው ብሎ::

«ምን ማለትሽ ነው?» አላት ተ'ርሞ:: «... አንቺ እንዴት ይኼን አታውቂም?»

«ምንም አላውቅም ሆርዶፋ:: ምንድነው አንተ የምታውቀው? ንገረኝ እስኪ?»

«ከአባቦኩ ኮረብታ በስተቀኙ ባለው ሸጥ ሲወርድ ትግሬዎቹ ራሳቸው ነው የተቀበሉት:: ከዚያም ሁሉም በየተራ ጨብጠውት በፋርጉሬዋ ይዘውት አይደለም እንዴ የሄዱት:: ይህን ባይኑ ያየ ገበሬ ነው ለማንም እንዳላወራ በዋቆ አባዱላ ስም አስምሎ የነገረኝ:: ላንቺ በመንገሬ ግን ግዴለኝም::»

«ይኸ ሀሰት ነው ሆርዶፋ!»

«የነገረኝ ለው አይዋሽም ሀወኒ:: ግን የምጠይቅሽ ምን መሰለሽ? ከዚህ ከወሰዱት በሁዋላ መግደላቸው ግፍ አይደለም? ተስማምተው በፋርጉሬ ወስደውት ሲያበቁ ...»

«ማነው መገደሉንስ የነገረህ?»

«ከፊንፊኔ የመጣ ለው አንድም ሳይቀር የሆነውን ሁሉ ነግሮኛል::»

ወሬዎቹ ሁሉ መያዣቢያ መጨባጫ የሌላቸው ሆኑባት:: ዞሮ ዞሮ ግን አንድ መደምደሚያ ላይ መድረስ ችላለች:: አኖሌ ሞቶአል!

ዋርካው ዛፍ ስር ምን ይሆን ያኖረው? ስትል አሰበች::

«ሀወኒ»

«አህ ... ሆርዶፋ?»

«አኖሌን የምር ገለውታል?»

ረጅም አየር አስወጣች:: መልስም ላይጠብቅ ሆርዶፋ ቀጠለ::

«የምኒልክ ወታደሮችም እኮ አባቦኩን እዚህ ነው የገደሉት» አላት::

ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች::

ከዚያ ወዲያ ጨዋታቸው ቀዝቀዝ ብሎ ጥቂት ተጉዋዘ::

ዳሩ ሆርዶፋ መች ያርፋል:: ወደሌላ ጉዳይ ደግሞ ዘለለ፣

«ሀወኒ::»

«አህ!»

«ግን አንቺ ለምን ታሰርሽ?»

«እኔንጃ ሆርዶፋ» አለች በተጉዳ ስሜት::

«ከአኖሌ ጋር በመተባበርሽ ነው?»

«ነው መሰለኝ::»

ከልብ አልነበረም የምታዳም'ጠው::

«እጮኛሽ አይደል እንዴ ብትተባበሪ ምናለበት?»

ሀወኒ ፈገግ አለች::

መልስ አልሰጠችውም:: ሆርዶፋ ግን ምላሽ ፈለገ፣

«ከእጮኛው ጋር የማይተባበር ሰው አለ እንዴ?»

«ይህን ሌላ ቀን በደንብ አጫውትሀለሁ» አለችው::

«ሀወኒ ...»

«አህ ...»

«የቡርቃ ዝምታ የሚያበቃው ታዲያ መቼ ነው?»

«ትምህርት ቤት ሲከፈት» አለችው ጫን ባለ ድምፅ:: ... «ያን ጊዜ በ-ርቃ እንደ አባይ፣ እንደ አዳባይ፣ እንደ አንሰባ፣ እንደ ተከዜ ... በኦሮሚያ ምድር ሁሉ በኩራት ይፈሳል:: ከተባበርን የማይበገር ሃይል እንሆናለን:: ኩተከፋፈልን ደግሞ ለሚጠሉንና ለሚንቁን እልልታ ነው::»

እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ::

«ውድ ወንድሜ ሆርዶፋ! ያ የሚታየን የአባቦኩ ኮረብታ አይደለም እንዴ?»

«ነው፤ ሀወኒ»

«መልካም እንግዲህ:: ፈረስህን አቁምና ወደዚህ ኮረብታ

ለምን እንደመጣን ላውጋህ»

ከፈረሶቻቸው ወርደው በአካባቢው ካሉ አለቶች ላይ አረፍ ካሉ በሁዋላ በኮረብታው ላይ ስለተቀበረው ያልታወቀ እቃ አጫወተችው::

ከዚያም ወደ ኮረብታው አናት አመሩ:: በጨለማው ውስጥ ዋርካዋ ታየቻቸው:: የኦሮሚያ ዋርካ:: ዋርካዋ በፀጥታ ቁማለች::

ሆርዶፋና ሀወኒ ዋርካዋ ስር ደረሱ:: ፋኖሳቸውን በቅርንጫፉ ላይ ሲያንጠለጥሉት አካባቢው ወገግ አለ::

«ሆርዶፋ! በል እዚህ ላይ ቆፍር» ብላ የዋርካዋን ስር አመለከተችው::

መቆፈር ጀመረ:: መሬቱ ለስላሳ በመሆኑ በቀላሉ ይጐደፈር ጀመር:: በደቂቃዎች ውስጥ ግማሽ ሜትር ጉድጉዋድ ቆፈረ:: ከዚያ ግን መቀጠል አልቻለም:: የዋርካው ስር ከለከለው::

«ወደጐን ሞክር» አለችው::

እልፍ ብሎ መሬቱን ይበዳድሰው ጀመር:: ሶስት ጊዜ እንደሰነዘረ «ቁዋ - ቁዋ» የሚል ድምዕ ሰሙ::

«ቆይ! ... ቆይ!» አለች ሀወኒ::

ቁፋሮውን አቆመ::

«በእጅህ ንካው እስኪ» አለችው::

ሆርዶፋ ዶማውን ጥሎ አፈሩን በእጁ እየዛቀ አውጥቶ ሲያበቃ፣ አራት ሌትር ሊይዝ የሚችል የዘይት መያዥያ ቆርቆሮ ጐትቶ አወጣ::

ሆርዶፋ ቆርቆሮውን ለሀወኒ አቀበላት:: ተቀብላ አገላበጠችው:: ቀላል ነው:: ቸኮለች:: ውስጡ ያለውን ለማወቅ ጉዋጉዋች:: ዙሪያ ገባውን ፈታተሸችው:: ተከፍቶ መልሶ የተገጠመ ነበርና ለመክፈት አልተቸገረችም:: ከፈተችው:: እጅዋ አንድ መፅሀፍ ይዞ ወጣ::

«ምንድነው?» አለ ሆርዶፋ::

«መፅሀፍ ይመስላል» ብላ ወደ ፋኖሱ ተጠጋች:: መፅሀፍ አልነበረም:: ማስታወሻ መያዥያ አጀንዳ እንጂ:: ሀወኒ አስታወሰች:: ከሶስት መቶ ገፅ በላይ ቅጠል ያለው የአኖሌ

የአለት ውሎ መመዝገቢያ ደብተር ኖሮአል:: በተገናኙባቸው ጥቂት ጊዜያት ውሎውን በደብተሩ ላይ ሲያስፍር ማየትዋን አልረሳችም::

«ሆርዶፋ::»

«ሀወኒ::»

«ጨርሰናል እንመለስ::»

የመልስ ጉዞ ጀመሩ:: ጨረቃዋ ደማቅ ነበረች:: ደማቅ ቢጫ:: ቢያንስ ጨለማውን አባርራ ለመንገዳቸው አስተዋፅኦ ማድረግ የፈለገች ይመስል ቡርቃ ድረስ ሸኘቻቸው:: ካካ ተራራ ጥላውን በቡርቃ መንደር ላይ እንደ ብርድ ልብስ አንጥፎታል:: ቡርቃ በዝምታ ተውጣ ተቀበለቻቸው - በእንቅልፍ ዝምታ::

- 3 -

ሀወኒ ከቡርቃ አእዋፍት ጋር ነቃች ...

የአእዋፍቱ ዜማ ስንጥቃት በበዛበት በርና መስኮት እየሾለከ ገብቶ በጆሮዋ ሲንቆረቆር ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው::

ተነስታ ወደ ኮረብቶቹ ወጣች::

በእጅዋ የአኖሌን የግል ማስታወሻ መያዢያ ደብተር ይዛለች:: ኮረብታውን መውጣት እንደጀመረች ዘወር ብላ ተመለከተች:: ሰማዩ እንደ ስጋጃ ከተነጠፈው ለምለም የአርሲ ምድር ጋር ተገጣጥሞ ይታያል:: ለአይን አይጠገብም:: የማለዳው አየር ነፋሻ ነው:: ፀጥተኛ ገጠር:: በደን የተሸፈነ ምድር:: ውሃ የጠገበ መሬት:: ውሃ ያጋተ ሰማይ ...

እንዲት ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀመጠች:: ደስ አላት:: ይህ ሁኔታ ክሳድ ግመልን አስታወሳት:: ትግራይ:: የአሁኑ ስሜትዋ ግን ከዚያ ላቅ ያለ ነው:: ይህ የተወለደችበት መሬት ነው:: አሁን አላማ አላት:: አሁን ህዝብዋን በቀጥታ በማገልገል ላይ ናት::

ሀወኒ ዋቆ!

የአኖሌን የግል ማስታወሻ ማንበብ ጀመረች ...

ጀርመን ላይ የተጀመረ ...

እንዲህ ሲል አስፍሮአል «ጀርመን ያሉ ኦሮሞ ጉዋደኞቼ ‹በታላቅዋ ጀርመን እንድቆይ መከሩኝ።› ሳቅሁባቸው። ወደ ሀገሬ መመለስ አለብኝ። ሀብታም ሀገር አለኝ። ከብረት የጠነከረ ፍቅር የሚለግሰኝ ህዝብ አለኝ። ሀዊ ትናፍቀኛለች። ሀወኒ ልጆች እንድትወልድልኝ እፈልጋለሁ ...»

ገጠመኞቹን ልቅም አድርጉ አስፍሮአል። የእለት ገጠመኙን መዝግቦ ሲያበቃም በቀዋሚነት አንዲት ቃል ያሰፍራል።

«ሀወኒ ... አፈቅርሻለሁ!»

* * *

ሀወኒ ማንበብዋን ቀጥላለች ...

ሶስት ሰአት ያህል በፀጥታ አንብባ ቀና አለች። ከቡርቃ ገበሬዎች ጉጀ ጢስ ይቦለቦላል። በስራ ብዛት ወገባቸው የጐበጠ የቡርቃ ሴቶች ገንፎ እያገነፉ ይሆናል።

ከደርባዋ ባለው ጥቅጥቅ ያለ ደን ድምፅ ይሰማታል። የጉሬዛዎች.. የዝንጀሮዎች - የጠጣዎች ድምፅ። ከዛፍ ዛፍ እየዘለሉ የማስዳዋን ዐሃይ መሞቅ ጀምረዋል። የዋነስ ድምፅም አለ - 'ኩኩ መለኩቴ' የሚል።

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ አጋምሳዋለች ...

ለምን ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሰ ፅፎአል። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ በገዘርዝር አስፍሮአል። ስለቡርቃ ዛፎች ውፍረትም አልቀረው። 'የቡርቃ ሰርዶ አድጐና ተመች ዮት መጥረቢያ ካልሆነ ማጭድ አይደፍረውም' የሚለው አገላለፁ አላቃት። ቡርቃን ኦሮሚያን ከልብ እያደነቀ፤ ኦሮሞነቱን እያሰበ፤ የአመፅ ስሜት በልቡ የተቀጣጠለባቸው ጊዜያቶች መሆናቸውን ሀወኒ ተገነዘበች። '... ማሩ በየዛፉ ሆድ ሞልቶ ይፈሳል። የእጣን ዛፎች፤ የወይራ ዛፎች። ዛፎቹ ተጠቅጥቀው ነው የበቀሉት። ከወፋፍራም ዛፎቹ ስር ችግኞች ፈልተዋል። ትክ ብሎ ለሚያያቸው ልምላሜያቸው ይማርካል። የረገፉ ቅጠሎች እንደ ፍራሽ ተከምረዋል' እያለ ይቀጥላል የአኖሌ ማስታወሻ። አስቂኝ አባባሎችም ነበሩት 'ርግጠኛ ነኝ፤ እግዚአብሄር ኦሮሞ ነው' የሚለውን ስታነብ ማስታወሻ ደብተሩን አጥፋ በሳቅ ነበር

የፈነዳችው። ሻለቃ ጉተማ ስለሚባል ኦሮሞነቱን የሸጠ ከሳተኛ መኮንንም ተርኩአል። ጂብራል ስለሚባል አለቃው፤ ሳሙኤል ወልደአብ ስለሚሰኝ ኤርትራዊ ጉዋደኛው በስፋት አስፍሮአል። የብዙ ሴት ስሞችም ነበሩ። ዜኒት - ሮዛ - ዮዲት ... እዚህ ላይ ሀወኒ እንደማቃስት አለች። ሰውነትዋን በረዳት። ግን ቻል አደረገችው።

ከአስመራ እስከ ሻአቢያ ነዛ መሬት ያደረገውን ጉዞ በሚያንት ሁኔታ ተርኩታል። ሻአቢያ ዘንድ በቆየባቸው ጊዜያት ያገኛቸውን ልምዶችም አኑሮአል።

ከደርግ መውደቅ በሁዋላ አስመራ በተዘጋጀ አንድ ግብገር ላይ «ኩምሳ» ከሚባል የዳዱአሉ አመራር አባል ጋር መተዋወቁንም ያነሳል። ኩምሳን አስመልክቶ ካሰፈራቸው አስተያየቶች አንደኛው መገረምን ጫረባት። «... ኩምሳ እጅግ የሚገርም ባህርይ አለው። ይህም ባህርይው 'ንዴት' የሚባል ያልፈጠረበት መሆኑ ነው። ማንኛውንም ጉዳይ ቀለል አድርጐ ያየዋል። ይህ ሰው እጅግ ዘላል ሊሆን ይችላል። አለያ ደግሞ ኦሮሞ አይደለም። ምክንያቱም» ይላል የአኖሌ ማስታወሻ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው ሁሉ በሚናደድባቸው ርእሰ ጉዳዮች እርሱ ተረጋግቶ ይናገራል።»

እኩለ ቀን ሊሆን ምንም አልቀረውም ...

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ ወደ ማጠናቀቁ ተቃረበች። ትንፋሽዋ መቆራረጥ ጀመረ። አኖሌ አባባኩ ኩረብታ ላይ በሀየሉም አርአያ በተከበበት ደቂቃ በቀጥታ ለርስዋ ነበር የሚፅፋላት ...

- ሀዊ ልሰናበትሽ ነው። ለመሰዋትም ወስኜያለሁ። ሄሊኮፕተሮች ያንዣብባሉ። እዚህ መሆኔን እንዴት ደረሱበት? አይዞሽ ሀወኒ። አንቺን አልጠረጥርሽም። የአላማ ልዩነት ቢኖረንም እንኩዋ ሞቴን እንደማትፈልጊው አውቃለሁ። ልብሽን አውቀዋለሁ። ልቦቻችን ተመሳሳይ ዜማ አላቸው። ሀዊ ልሰናበትሽ።

አላማዬ ግቡን አልመታም። የኔ ጉዞ እያለቀ ይመስላል። ርግጥ ነው ትግሉ ይቀጥላል። የኦሮሞ ልጆች እውነተኞዋን ነፃነት እስኪጨብጡ ይታገላሉ። ለትግሉ መጠንሰሻ የሰበሰብኩትን ገንዘብ አብረውኝ የነበሩት ይዘውት ጠፉ። ባዶዬን ነኝ። ሁለት ታማኝ ወዳጆቼ ብቻ ናቸው አብረውኝ ያሉት ...

ኧህና ሁኝ ሀወኒ ...

ሃምናዘዘው ብዙ ነገር የለም። ያንቺ የልብ ወዳጅ ሀየሉም አሁን አንድ ገበሬ ልኩ 'እጅህን ስጥ' አለኝ። 'ሴላ አማራጭ የለህም' አለኝ። እንደ አላማ ቢስ ሰው አለያም እንደ ተራ ዘራፊ ቆጥሮኛል ማለት ነው። ያሳዝናል። ብቻዬን ተዋግቼ ስሰዋ ግን ማንነቴን ይገነዘብ ይሆናል። ይህንኑ ልኬበታለሁ። እጀን ታስሬ ወህኒ የምጣል ሰው አይደለሁም። ለቡርቃ ወገኖቼም ሆነ ለኦሮሞ ህዝብ አርአያ መሆን እሻለሁ።

... ሀወኒ የኔ ፍቅር ... ቻው!

ሁሉም ነገር እያበቃ ነው።

ሀየሉም ሁለተኛውን መልእክት ደግሞ ላከ። አብርሀ ፀሎት መጣ። 'እጅህን ስጥ' አለኝ አብርሀ። ህይወቴን በማትረፍ ውለታ ሊመልስ አሰበ። የሚቆነጥጥ ምላሽ ሰጠሁት። ሲጋራውን በንዴት እየማገ ተመለሰ። በፈገግታ ሸኘሁት። መሆን የነበረበት ይኸው ነው። ሆኖአልም።

በነገራችን ላይ ይህ ኮረብታ ለምን አባቡኩ እንደተባለ ታውቂ የለ? አላማው የምኒልክ ጦር የአርሲውን አባቡኩ የከበባቸው እዚህ ኮረብታ ላይ ነበር። ሀየሉም ዛሬ እንደፈፀመው የምኒልክ ጦር ፊትአውራሪ 'እጅህን ስጥ ተከበሀል' የሚል መልእክት ለአባቡኩ ሰደዱ። አባቡኩ ምን እንደመለሱ ታስታውሽ የለ? 'አላወቃችሁም እንጂ የተከበባችሁት አናንተ ናችሁ። የኦሮሞ ህዝብ ከበአችሁዋል' ሲሉ መለሱ።

እነሆ ታሪክ ራስዋን ደገመች።

ምን ቀረኝ የኔ ውብ?

አዎን አንቺኮ ውብ ነሽ። አንቺን የመሰለ ማን አለ? ለኔ ማንም የለ። ልሰናበትሽ ነው። እንደ ግል ወዳጅሽ በምትቆጥሪው ሰው ትእዛዝ በመገደሌ የተምታታ ስሜት ውስጥ አትግቢ። እንደ ተራ አጋጣሚ ቁጠሪው። አዲሶቹ ነፍጠኞች ከምኒልክ ዘመን ነፍጠኞች በአንድ ነጥብ እንደሚሻሉ ግን ልገልፅልሽ እፈልጋለሁ። ይህም የዘመናችን ነፍጠኞች የከበቡትን ሰው ከመገደላቸው በፊት ሁለት ጊዜ ያስጠነቅቁታል። ቀልድ ነው። መራራ ቀልድ ...

በቡርቃ ደን ውስጥ የአንዲት ወጣት ሴት የመንሰቅሰቅ ድምፅ ተሰማ። ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፍታሉች። ሰውነትዋ እየተንቀጠቀጠ ታነባለች። እንባዋ ማቁዋረጫ ያለው አይመስልም ...

ድህረ - ታሪክ

... ቀይ ባህር አፋፍ ላይ ተቀምጫለሁ።

አጠገቤ ህወኒ አለች። የምፅዋ ሙቀትና የዳህላክ ሆቴል መስተንግዶ ተስማምቶኛል። በዚህ ላይ ከምቹው የአካባቢ ሁኔታ ጋር የተዋህደው የህወኒ ወግ ልዩ ሀሴት ፈጠረልኝ።

ህወኒን ማዳመጥ አይሰለችም።

ረጅም ታሪክዋን ስታወጋኝ አንዳንዴ ስሜት ያሸንፋታል። እንባና ሳቅ። ሁለቱም ያምርባታል።

በምፅዋ ሁለት እጅግ ጣፋጭ ቀናት አሳለፍን...

ከምፅዋ ወደ አስመራ የመልስ ጉዞ ስናደርግ ህወኒ አኖሌን በተመለከተ ጥቂት ነገሮች አጫወተችኝ።

አኖሌ አልሞተም። ከአባቦኩ ኩረብታ ያለችግር ወጥቶ ኤርትራ መግባት ችሎአል። ግን ከአባቦኩ ኩረብታ እንዴት ወጥቶ ኤርትራ መድረስ ቻለ? ሀየሎም የዛፈለት ደብዳቤ ይዘትስ ምንነት ነው? ለመስማት እየጉዋጉዋሁ ነበር ይህን ጥያቄ ለህወኒ ያቀረብኩት፣

ህወኒ ፈገግ አለች፣

«ይገርምህል፣ ይህንን እኔም እስካሁን አላውቅም። ሰለጉዳዩ

ለአኖሌ አንስቼለት ነበር:: ከሀየሎም ጋር አንድ የሚያግባባ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ብቻ ነው የነገረኝ:: ደብዳቤውን ሊያሳየኝ ግን አልፈቀደም:: አጥብቄ ስጠይቀው ያጣጥልብኛል:: 'ተራ ጉዳይ ነው፤ እርሺው!' ይለኛል::»

«እኔ ብጠይቀው ይነግረኝ ይሆን ታዲያ?» ስል በጥርጣሬ ጠየቅሁዋት::

«ሞክር አይታወቅም» አለችኝ::

«አንቺ የአኖሌን በህይወት መኖር መቼ ሰማሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተልኩ::

«አሁን ... ከአንድ ወር በፊት ...» አለች::

«እውነት?»

«ቻይና ነበርኩ:: ከመስኖ እርሻ ጋር በተያያዘ የጀመርኩትን ኮርስ አጠናቅቄ ወደ ሀገር ቤት ለመመለስ በተዘጋጀሁባት ደቂቃ ላይ ሀየሎም ደውሎ ነገረኝ::»

«ምናለሽ?»

«አኖሌ በህይወት መኖሩንና አስመራ እንደሚገኝ ብቻ ነበረ የገለፀልኝ::»

«እንዲያ ሲልሽ ምን አልሽ?»

የሀወኒ ገፅታ ተለዋወጠ፤ ጉንጮችዋ ቲማቲም መሰሉ፣

«አላቀስኩ!» አለች:: አሁንም ቅንድቦችዋን እያርገበገበች «... ይህን የመሰሉ ነገሮችን በቀላሉ ማስተናገድ አልችልም:: ስሜቴ ለእንባ ቅርብ ነው:: በዚህ ላይ አኖሌ ለኔ ህይወት ልዩ ትርጉም ያለው ሰው ነው:: ወንድሜም ፍቅረኛዬም ነው:: አኖሌን በጣም እወደዋለሁ:: በዚህ ምክንያት የአኖሌን በህይወት መኖር ስሰማ የተሰማኝን ደስታ እንዴት ብዬ ልገልፅልህ እችላለሁ? ሌሊቱን እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር አደረ:: በነጋታው ቤጂንግን ለቅቄ አስመራ ገባሁ ...»

«ሀየሎምና ክንፈ የአኖሌን አለመሞት የደበቁሽ ግን ለምን ይመስልሻል?»

«አላውቅም:: ምናልባት ይህን ጉዳይ የሚያውቀው ሀየሎም

ብቻ ሊሆን ይችላል:: ለነገሩ ለዚህ መልስ መስጠት ያለበት ሀየሎም ነበር:: ሀየሎም ግን አሁን በህይወት የለም» ብላ ትክዝ አለች:: በዚያው ቅፅበት ሽፋሽፍቶችዋ ረጥበው ታዩ:: ሰውነትዋን እንደማንቀጥቀጥ እያደረጋትም «... ምናልባት ሀየሎም ጉዳዩን በምስጢር ለመያዝ የተገደደው የድርጅቱን መመሪያ ጥሶ የፈፀመው ድርጊት ሆኖ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ:: ርግጠኛ ግን አይደለሁም ...»

* * *

በነገታው ሰንበት ስለነበር አኖሌን ለማግኘት ተሲያት ላይ ወደ መኖሪያ ቤቱ ሄድኩ:: ሀወኒ በር ከፍታ ስታስገባኝ፣

«ትናንት ስላንተ ነግሬው ነበር:: እምብዛም ደስተኛ አልሆነም:: ሚያናግርህ አይመስለኝም:: ቢሰድብህም ግን ቻለው:: እጅጌውን ጠቅልሎ ቡጢ ሊያወርድብህም ይችላል:: ምን ታደርገዋለህ?» እያለች ነበር ከአማረ ሳሎን ውስጥ ወስዳ ያሳረፈችኝ::

ዘግይቶ ነበር ወደኔ የመጣው:: ከታች ግራጫ የቱታ ሱሪ፤ ከላይ ቤዥ ቀለም ያለው ቲሸርት ለብሶ አምሮበታል:: ወዙ ፊቱ ላይ ተንጠፍጥፎአል:: በርጋታ ሰላምታ አቅርቦልኝ ፊቱ ካለው ፎቴ ላይ ተቀመጠ:: ሀወኒ ሆን ብላ ነው መሰል ብቅ ሳትል ቀረች::

«ልታናግረኝ መፈለግህን ሀወኒ ትናንት ነግራኛለች:: ምንድነው ልትጠይቀኝ የፈለግኸው?» ሲል በቀጥታ ወደ ጉዳዩ ገባ::

ፍላጐቴን በአጭሩ አብራራሁ:: ማንነቴን ካስተዋወቅሁ በሁዋላ ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዙ ታሪኮችን በመፅሀፍ መልክ የማዘጋጀት ፍላጐት እንዳደረብኝ ገለፅሁለት::

አኖሌ ሀሳቤን ፈጥኖ አጣጣለው:: 'የቡርቃ ዝምታ' የሚባል ታሪክ አለመኖሩንና ጊዜዬን በከንቱ እንዳላጠፋ መከረኝ::

እኔ ግን በአቁዋሜ ፀናሁ:: ሌላው ቀርቶ በአርሲ የተቀሰቀሰው አመፅ ያደረሰው ውድመት ብቻውን እንኩዋ ከአምስት ያላነሰ ትላልቅ ጥራዝ መፅሀፍ ሊወጣው እንደሚችል ጠበቅ አድርጌ ተናገርሁ::

ቆይቶ አሳቤ መልካም መሆኑን አመነበት:: ዳሩ ግን ምንም አይነት መረጃ ሊሰጠኝ ፈቃደኛ እንዳማይሆን ገልፆ ይቅርታ ጠየቀኝ:: ፈጥኖ ሊያሰናብተኝ በመፈለጉም ቀድሞኝ ከመቀመጫው ተነሳ፤

በዚህ ጊዜ ከጋዜጠኝነት ሙያ የቀሰምኩትን ልምዴን መጠቀም ተገደድሁ። እኔም ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ፣

«ብትተባበረኝ እንኩዋ ደግ ነበር» ስል ጀመርኩ «ከአባቦኩ ኮረብታ በሰላም መውጣት በቻልክበት ምክንያት ላይ መረጃ ያለው በአንተና በሀየሎም መካከል ብቻ ነው። ሀየሎም አሁን በህይወት የለም። አንተ ፈቃደኛ ካልሆንክ የግድ በአሉባልታ ደረጃ የሚታወቀውን መረጃ መጠቀም ሊኖርብኝ ነው» አልኩት።

አኖሌ «ምንድነው በአሉባልታ የሰማኸው?» ብሎ ግንባሩን ጨምደድ አደረገ።

ጥያቄውን ያልሰማሁ መስዬ ልስናበተው እጄን ዘረጋሁ።

«ቆይ!» አለኝ።

እንደቆምን ተፋጠጥን።

«በአሉባልታ የሰማኸው ምንድነው?»

«ላንተ ምን ያደርግልሀል?» አልኩት።

«ማወቅ እፈልጋለሁ!»

ነገርኩት። በዚያው ቅፅበት የመጣልኝ ፈጠራ ነበር፣

«እኔ የሰማሁት ከሀየሎም ጋር በገነዘቡ መደራደራችሁን ነው።»

«የምን ገንዘብ?»

«አባቦኩ ኮረብታ ላይ የሸሸግኸውን አንድ ሚሊዮን ተኩል ብር ሀየሎም ወስዶ አንተን እንደለቀቀህ በስፋት ተወርቶአል።»

አኖሌ በድንጉጥ ቁጣ ሳለኮን አናጋው!

«ቅጥፈት ነው! » ሲል ጮኸ «...የወሬ ልማድ ያላቸው ነፍጠኞች የሚያወሩት ባዶ ወሬ! ውሸት! እኔ አኖሌ በዚህ አልታማም! ከሀየሎም ጋር ያሻውን ያህል የአላማ ልዩነት ቢኖረንም ሀየሎም የዚህ አይነት ሰው አለመሆኑን ግን እመሰክርለታለሁ። ነፍጠኞችን ጭራ ያስቆለፈውን የጀግና ስም ኦቭኒስቶች ጠላሽት ሊቀቡት ከቶ አይቻላቸውም። የደናቁርት ወሬ ነው። አንተም የነርሱ አጨብጫቢ ትመስለኛለህ...» ብሎ በንዴት ሲጠፋ፣ በይቅርታ መልክ እንቱቱን ደፋቹ፣

«ላስቀይምህ ፈልጌ እንኩዋ አልነበረም» ብዬ ከሳሎኑ ለመወጣት ፊቴን አዞርኩ፣

«ቆይ!» አለኝ።

ቆየሁ። የጋዜጠኝነት ልምዴን አመሰገንኩት።

«ይህን የበሰበሰ ዝቃጭ አሉባልታ ተሸክመህ እንድ ዞር አልፈቅድልህም።»

መሳቅ ቢያምረኝም እንደምንም ቻልኩት።

«ቁጭበል» አለኝ።

ቁጭ አልኩ። እሱም ወንበር ያዘ።

«ማነበርኖ ስምህ?» ሲል ጠየቀኝ።

ነገርኩት።

«ጂን ይሻልሀል ዊስኪ?»

ጂን መረጥሁ። ተነስቶ ወደ ጉዋዳ ገባ። በእንድ ደቂቃ ውስጥ ሁለት ብርጭቆ፣ ጉርደን ጂን ጠርሙስ፣ ከበረዶ ማስቀመጫ እቃ ጋር ይዞ ተመለሰ፣

«ለመሆኑ አማራ ነህ ትግራ? ወይስ ኦሮሞ? » ሲል ጠየቀኝ ጂኑን እየቀዳ። ምላሽ ከመስጠቱ በፊትም «ስምህ እንኩዋ የኦሮሞ አይደለም። ለነገሩ ኦሮሞዎች በነፍጠኛው እየተቀጠቀጡ ስማቸውን ሲለውጡ ስለኖሩ ኦሮሞን በስሙ መለየት አይቻልም።» እያለ ፈገግ ፈገግታ ያሳየኝ ጀመር። የጥያቄው ምክንያት ባይገባኝም በአጋጣሚ የሶስቱም ብሄሮች አባል አለመሆኔን ገለፅኩለት።

«ደግነዋ» ሲል ጀመረ «.. የቡርቃ ዝምታ ታሪክ ዞር ዞር ሶስቱን ብሄሮች የሚነካ በመሆኑ ከሶስቱ ብሄሮች ውጪ ያሉ ፀሀፊዎች ቢሰሩት ተመራጭ ይሆናል» ብሎ ሲጋራ ለኮሰ።

«ግንኩ ሙያውን የሚያክብር ማንኛውም ሰው ሚዛናዊ ስራ ሊሰራ ይችላል» አልኩት።

«አይምሰልህ» ሲል ተቃወመኝ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው እንዴት አድርጉ ነው ስለነፍጠኛ ሚዛናዊ ሀሳብ ሊያሰፍር የሚችለው? ታሪኩን በትክክል ያወቀ ኦሮሞ የምኒሊክን ሀውልት ላለማየት ሲል ጊዮርጊስን

እንደማይረግጥ ታውቃለህ? ያቃጥለዋላ! በገዛ መሬቱ ላይ የተቆለለውን ያን አሳማ መሰል ጭራቅ አይቶ ስሜቱ የማይነካ ኦሮሞ በድን ነው፤ አሊያም ታሪኩን አያውቅም:: ወይ ደግሞ ኦሮሞነት አይሰማውም ...»

አኖሌ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጂኑን ደጋገመ:: ስሜታዊነቱ ገደብ የለውም:: ሲናገር ደምስሮቹ ይቆማሉ:: ትንፋሹ ይቆራረጣል:: እልህ ያትከነክነዋል:: በዚህ ስሜት እንዴት ረጅም ጊዜ በህይወት መኖር ይቻለዋል? አሳሰበኝ::

«ከኔ የምትፈልገውን አጠር አድርገህ ንገረኝ» አለ አኖሌ፤ ሲጋራውን መተርኩሻው ላይ እየተረኮሰ፣

«በመጨረሻዎቹ ሰአታት ሀየሎም ደብዳቤ ፅፎልሀል:: የደብዳቤውን ይዘት ማወቅ እፈልጋለሁ» ስል ጠየቅሁት::

አኖሌ በተረጋጋ መንፈስ በዝምታ ጥቂት ቆየ - ለደቂቃ ያህል:: ከዚያም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ተነስቶ ወደጉዋዳ ገባ:: ሶስት ደቂቃ ያህል ቆይቶ ሲመለስ ነጭ ፖስታ በእጁ ይዞ ነበር:: ልቤ መንጠር ጀመረች:: ተመልሶ ከተቀመጠ በሁዋላ ጥቂት የወረቀት ቅጠሎች ከፖስታው ውስጥ አወጣ:: አይኖቼ ተጉልጉለው ወረቀቶቹ ላይ አረፉ:: የሀየሎም ደብዳቤ መሆኑን ልቤ ነገረኝ::

ምን ብሎ ይሆን የፃፈለት? ምን ሊለው ይችላል? ምን? እኩ ምን?

«አንብበው! ለጥያቄህ ምላሽ ታገኛለህ» ብሎ የመጀመሪያዋን የወረቀት ቅጠል አቀበለኝ::

የተንጋደዱ ፊደሎች! የሀየሎም የእጅ ፅሁፍ! በዚያች ቀን ምሽት ሀየሎም ሄሊኮኘተር ውስጥ ሆኖ የፃፈው!

በጉጉት ማንበብ ጀመርኩ!

«ውድ ወንድሜ አኖሌ ...

ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ሰው ሀየሎም አርአያ እባላለሁ:: የወሬ ወሬ ስለኔ ሰምተህ ይሆናል - ከሀወኒ:: አንተን የከበበውን ሀይል የምመራው እኔ ነኝ:: ሁለት ጊዜ እጅህን ትስጥ ዘንድ ላቀረብኩልህ ተገቢ ጥያቄ የሰጠኸው ምላሽ 'ተዋግተህ ለመሰዋት'

መወሰንህን ነው::

«እመነኝ አኖሌ አከብርሀለሁ:: መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለውን ሰው ማክበር ተገቢ ነው:: ለአላማው የሚሰዋ ደግሞ ጀግና ነው:: በመሆኑም አንተ ጀግና ነህ:: እጅህን ላለመስጠት መወሰንህም ከአላማህ አኩዋያ ተገቢ ሊሆን ይችላል:: መሰዋትህም የማይቀር እየሆነ ነው:: ምክንያቱም ኩረብታዋ በኢህአዴግ ታጋዮች ታጥራለች:: ማለዳ ላይ የተኩስ ልውውጥ ይጀመራል:: አንተ በቂ ሀይልና ልምድ ስለሌለህ ትሸነፍና ሁላችሁም ታልቃላችሁ:: ያንተ ታሪክም በዚሁ ይደመደማል:: ይህን ደብዳቤ የፃፍኩት ይህ ሁኔታ እንዳይከሰት አንድ ጥያቄ ላቀርብልህ ነው:: መሞት የለብህም ብዬ ከልብ አምናለሁ:: ለዚህ ደግሞ አንድ አብይ ምክንያት አለኝ:: ጥያቄዬን፣ በቅንነት እንደምታየው፤ እንደምታከብረው፤ እንደምትቀበለው ጭምር አምናለሁ»

የመጀመሪያውን ገፅ በመጨረሴ ቀና አልኩ:: ሁለተኛውን ገፅ ያቀብለኝ ዘንድ በችሎላ እጆቼን ወደ አኖሌ ዘረጋሁ::

ያልጠበቅሁት ዱብ እዳ!

አኖሌ ቀሪዎቹን ወረቀቶች አጣጥፎ ፖስታው ውስጥ ከቶ ጂኑን እያከታተለ መቀንደቡን ተያይዞታል፤ ቆሌዬ ነው የተገፈፈው፤ ጤነኛ አልመስልህ አለኝ!

«ቀሪውን ስጠኝ እንጂ?» አልኩት::

«መጀመሪያ ገምት» አለኝ::

«ምኑን?»

«ሀየሎም የኔን መሞት ያልፈለገበት ምክንያት ምን ይመስልሀል? ሀየሎም ያቀረበው ምክንያት በወቅቱ እኔን ያሳመነ መሆኑን ሳትዘነጋ አስብና ገምት» አለኝ::

ከባድ ጥያቄ!

ጥቂት አሰብኩ:: አልቻልኩም:: ለመገላገል ያህል ግን አፌላይ የመጡልኝን ሁለት ምክንያቶች እንደዋዛ ጣል አደረግሁ፣

«ምናልባት ለሀወኒና ላንተ ግንኙነት ሲል ሊሆን ይችላል:: ሀየሎም በባህሪው ሩህሩህ ስለሆነ ሰብአዊ ስሜቱ አሸንፎት ቢያደርገው

አይገርመኝም። ወይ ደግሞ አንተ ለአብርሀ ፀሎት የዋልክለትን ውለታ አይቶ ለአብርሀ ፀሎት ሲል ፈፅሞትም ለሆን ይችላል። ይህ ቢሆን ...»

ተናግሬ እንድጨርስም እድል አልሰጠኝ፣

«...እንዲህ ያለኸው እንከፍ ኖሪሀላ» ሲል በጩኸት አስበረገገኝ። አያይዞም ወረደብኝ፣ «... ለመሆኑ ጋዜጠኛና ደራሲ ነኝ እያልክ ስትደሰኩርብኝ ያረፈድከው ይቺኑ የጫጩት አስተሳሰብ ይዘህ ኖሮአል? ወደስነፅሁፍ አለም የጐተተህ የህንድ ፊልም ኖሮአላ! እነ አሚታአብ... እነሻሺ ካፑር፣ እነራጂ ካፑር፣ እነ ቂሱ ካፑር የሚሰሩትን ተረት ግማሽ ጭንቅላትህ ውስጥ ሰግስገህ ኖሮአላ የቡርቃን ዝምታ ልትፅፍ የተነሳኸው። የኛ ደራሲ! ... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ የመቶ አመት የሰቆቃ ታሪክ መሆኑን አታውቅም? ለመሆኑ ሀየሎምን እንዲያ ነው የምታየው? አኔንስ እንዲያው እንዴት ብትገምተኝ ነው?»

ደግነቱ ሀወኒ ከጉዋዳ ወጥታ ተቀላቅላን ነበርና አየተያየን መሳቅ ሆነ። የተናገራቸውን አላፊ ቃላት ከጉርደን ጂኑ ጋር አያያዝኩለት።

«መገመት እኩ ከብዶኝ ነው» አልኩት።

«አስብና ገምት» ሲል አስገደደኝ።

ጥቂት አሰበኩና ገመትኩ፣

«ምናልባት ያንተ መሞት በቡርቃ አካባቢ ተነስቶ የነበረውን ግጭት እንደገና ይቀሰቅሰዋል ብሎ ሰግቶ ይሆን?»

«አይደለም» አለ «...ሀየሎም እንዲያ ሊያስብ አይችልም። ወያኔ ድል እያደረገ ወደአማራው ክልል ሲገባ በተለይ የከተማው ህዝብ የኤርትራና የትግራይ ታጋዮችን እየተቃወመ ዱላና ድንጋይ አቅምሶአቸው የለም እንዴ? ሀወኒ ስለዚህ ጉዳይ ነግራኖለች። ይህን መሰል ልምድ ያለው ሰው የግለሰብ ሞት ህዝብን ያነሳሳብኖል ብሎ እንዴት ያስባል? ህዝብም ቢሆን በምክንያት እንጂ በግለሰቦች ሞት ሊያምፅ አይችልም። ይልቅ ሌላ ገምት...»

«አልቻልኩም» አልኩት።

በርግጥም አልቻልኩም ነበር።

«ሞክር።»

«ፍፅም አልችልም።»

«አንድ እድል ልስጥህ?»

«ምናልባት ለሚኒስትርነት ሊያጭህ ፈልጐ ይሆን?»

ፈገግ አለና ቀሪዎቹን የወረቀት ቅጠሎች አቀበለኝ። በጉጉት ማንበቤን ተያያዝኩት፣

«... ለጥቂት አመታት ብቻ ህይወትህን እንድታቀያት የምፈልገው ህወሀት በኦሮሞ ህዝብ ላይ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለው በገዛ አይንህ እንድታይ ስለምፈልግ ነው። አንተ ግን ከጀርባ ሴላ የተደበቀ ፍላጐት ያለን ይመስልሀል።

ስማኝ አናሌ ...

እኛ ከትግራይ የተነሳነው ታጋዮች ከደርግ ጋር ባደረግናቸው መራራ ውጊያዎች ሁሉ ድል ተጐናፅፈናል። ከድል በሁዋላ ስሜታችን ምን የሚሆን ይመስልሀል? ፈሽታ? ፈንጠዝያ? ጉዋይላ? አይምሰልህ? ተደብቀን እናነባለን። ምክንያቱም እያንዳንድዋን ድል የምናጣጥማት የጉዋደኞቻችንን ህይወት ከፍሰን ነበር። ያጠሁዋቸውን ጉዋደኞቼን ስም ልዘርዝርልህ? ማርታ - ዶክተር አታክልቲ - ስሁል - ነጋሽ ሸሪፎ - ሙሴ - ብርሀነ መስቀል - አልማዝ አለሙ - መብራት - ምህረት - ዋልታ - ፀሀዬ - ሸዊት - በሀበሎም - ተስፋይ ኪነት - ክህለን - አብርሀ ማንጁስ ... ልቀጥልልህ? ግን የአርባ አምስት ቪህ ጉዋደኞቼን ስም እንዴት አድርጌ በዚህ አጭር ደብዳቤ መዘርዘር ይቻለኛል? ታዲያ ሙሴ አስረክቦን የሄደው አደራ ምን ይመስልሀል? አህፈሮም ለትግራይ ህይወቱን በግንባር ቀደምትነት ለምን ሰጠ? አህፈሮምና ሙሴ አርባ ሺህ የትግራይ ምድር ወንድምና እህቶቻችሁን ከሰዋችሁ በሁዋላ የኦሮሚያን ቡና ሜኑ የሚል አደራ ታል አስረክበውን ያለፉ ይመስልሀል? ሀየሎምና ኢህአፓግ የወንድሞቻቸውን ህይወት ወደ ርካሽ ሚዛን አውርደው ይደራደሩበታል ብለህ ትገምታለህ?

እውነታውን በጥሞና ታሰላስለው ዘንድ እጋብዝሀለሁ። አንደኔ ያለ እድሜውን ሙሉ በጦርነት ያሳለፈ ሰው ስድሳ ልምድ ያላቸው ታጋዮችን ይዞ ከአስር የማይበልጡ ኦሮሞዎችን በከበባት ደቂቃ ምን ሊያስብ ይችላል ብለህ ገመትክ?

ቀረርቶ? ንቀት?

ሀየሎምም ሆነ ህወሀት - ኢህአዴግ ሰዎችን ንቀው አያውቁም። ኢህአዴግ ሰዎችን ከሚንቅ ቢደረማመስና ቢበተን ይሻለዋል። ሰዎችን መናቅ የጀመርን ቀን ወደ መቃብራችን የምንደርገውን ጉዞ እንደምናጣድፍ ይሰማኛል። ምክንያቱም ኢህአዴግ ለድርጅቱ ቀና ጉዞና አላማ ሲሉ ህይወታቸውን በከፈሉ ግለሰቦች አጥንትና ደም የተገነባ ድርጅት እንጂ በሀብታሞች መዋጮ የቆመ የጠብ ሀንዛ አይደለም።

ሙሴ ላለመግደል ሲል የተሰዋ መሪያችን ነው። የሙሴ መንፈስ እኛ ውስጥ አለ። ባለፉት ዘመናት ሁሉ ላለመግደል ስንል ተሰውተናል። ታሪክ ራሱን አልደገመም አናሌ። በዚህ ለአት የአባቦኩን ኮረብታ የከበበው የምኒልክ ጦር አይደለም። እዚህ አባቦኩ ኮረብታ ስር ያለነው ታጋዮች የህዝብ ልጆች ነን። ነፃነት የጠማን - የታመቀ የእንባ ውቅያኖስ ደማችን ውስጥ ተቀላቅሎ የሚያስጨንቀን ታጋዮች ነን። ደም ሲፈስ ማየት የማንሻ፣ የለው ልጆችን ደስታ ለማየት የምንጉዋጉዋ ተጋዮች ነን። የወጣትነት ጊዜያችንን በመከራ ያሳለፍን፣ እኒያን የፈንጠዝያ የእድሜ ጊዜያት ለአንዲት ለከንድ እንኩዋ ሳንመለከት በመራራ ትግል ውስጥ ያለፍን ሰዎች ነን ...

በጥሞና ስማኝ አናሌ

ዋቢሸበሌ ሆቴል ከህወኒ ጋር ታወጉ የነበረውን የኛ የመረጃ ሰዎች ቀርፀውታል። ለህወኒ ስልክ ከደወልክላት አሰት ጀምሮ በቴሌፎኑ አማካይነት ቴሳህን በማግኘታችን ለአንዲት ደቂቃ እንኩዋ ከአይናችን አልራቅህም ነበር። በሆነው ጊዜ እንድትያዝ ማድረግ ይቻል ነበር። ከጀርባህ ያለውን ግን ማወቅ ፈለግን። በግን እንደምትደነፋ የማወቅ ጉጉት ነበረን። በመጨረሻ ከጀርባህ ያለውን ደረስንበት። ማን ይመስልሀል? ማንም የለም። ብቻህን ነበርክ። በርግጥ በነፍጠኛው ላይ ያለህ ገደብ የሌለው ጥላቻ አብሮህ ነበር። ለኦሮሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም አብሮህ ነበር። ለአሮሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም ልብህ ላይ እየነደደ ያስጨንቅህ ነበር። ድብቅ አጀንዳ አላችሁ የምትለን ሰዎች ይህን በዝርዝር እናውቃለን።

በዚህ ጊዜ የተሰማኝን ልንገርህ? ጉዋጉዋሀ። የአንተ አይነት ቅን ሰዎች ህዝባቸውን የሚያገለግሉበት እድል ይፈጠር ዘንድ

ተመኘሀ። በነገራችን ላይ ሀወኒን እወዳታለሀ። ትመሳሰላላችሁ። አስዋም በአርሞነትዋ ትኩራለች። የምወዳት በዚህ ባህርይዋ ነው። በማንነታቸው የሚኩሩ ሰዎችን አጥብቄ እወዳለሀ። ጀግኖች አነርሱ ናቸው። በማንነት መኩራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት አንዳልሆነ አንድትረዳልኝ አሻለሀ። አዚህ ገርገር ውስጥ መግባት አልሻም። ይህን ደብዳቤ የምዕፍልህ ለኢህአዴግ አባልነት ልመልምልህ አይደለም። ስለህወሀት ያለህን የተሳሳተ አመለካከት ታርም ዘንድ አጥብቄ እመኛለሀ። ማረም የምትችለው ግን በህይወት ካለህ ብቻ ነው። ስለዚህ ለጥቂት ጊዜያት ህይወትህን ለማቆየት ቃል ግባልኝ። በተቀረ ይህን ቃል ሙሉ በሙሉ አመነው። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለህ ሰው ስለሆንክ ነው ግልፅ ሆኜ የዛፍኩልህ። ጥያቄዬን ከተቀበልከው ክሌሊቱ ስድስት ሰአት ሲል አምስት ጥይቶችን በተከታታይ ወደሰማይ ተኩስ። ከዚያም ከኮረብታዋ በስተቀኝ በኩል ባለው ገደላማ ሸጥ በኩል ባትሪ እያበራህ ከነተከታዮችህ ውረድ። በወንጀለኛነት ስለተመዘገብክ አዚህ ሀገር ለጊዜው ህጋዊ ሆነህ መኖር አትችልምና ለጊዜው ወደፈቀድከው አካባቢ ሂድ። ምናልባትም ኤርትራ ... የኛን አላማ ከተረዳህ አንድ ቀን ወደ ሀገርህ ትመለሳለህ።

ውድ አናሌ ...

አኩለሌሊት ላይ አምስት ጥይት በተከታታይ ካልተተኮሰ ግን አላመንክኝም፤ አሊያም ጥያቄዬን አልተቀበልክም ማለት ስለሚሆን ማለዳ ላይ ታጋዮች ሳይወዱ ይተኩሱብሀል። ተኩሱም ፍትህዊ ይሆናል።»

ጨርሼ ቀና ስል ከአፉ በሚንቦለቦለው የሲጋራ ጢስ ውስጥ አተኩሮ እያየኝ ነበር፤

«ደብዳቤው አላመነህ?» አልኩት።

«የለም» አለ አናሌ «... የማመንና ያለማመን ጉዳይ ሳይሆን የሀየሎምን ጥያቄ ተቀበልኩት። እነዚህ ሰዎች በርግጥ ዴሞክራት ከሆኑ የሚፈፅሙትን ለማየት ወሰንክ። ኤርትራ ከመጣሁ በሁዋላ የወያኔን የፖለቲካ አካሄድ በጥንቃቄ ተከታተልኩት። ባጭሩ የተረዳሁት እውነት ቢኖር ሀየሎም ትንና ጀግና እንጂ ከፖለቲካው መሪዎች አንዱ አለመሆኑን ነው።»

«እንዴት?» ስል ጠየቅሁት።

«አንድ ሀቅ ልንገርህ?» አለ አናሌ ጣቱን ወደኔ ቀስሮ «...ሀየሎም

ይህን ደብዳቤ የፃፈው ከልቡ ነው። እንዳልኩህ ሀየሎም ጀግና ነው። ፖለቲከኛ ግን አይደለም። የወያኔ የፖለቲካ ሞተሮች እንደ ሀየሎም አያስቡም። በመቆየት የተገነዘብኩት ሀቅ ይህንን ነው። ይህ ደብዳቤ የሀየሎምን ልብ እንጂ ህወሀትን አይወክልም። የህወኒ ትልቁ ችግርም ይህን መገንዘብ አለመቻልዋ ነው። የወያኔን የፖለቲካ ስውር ጉዞ ከሀየሎም ልብ ጋር እየቀላቀለች ነው መምታታት ውስጥ የገባችው። እኔ እንደማምነው በሀየሎም ይመሩ የነበሩት የእኒያ ቅን ጀግኖች ዘመን አልፎአል። የእነርሱ ህልምና እምነት በዛሬው የፖለቲካ መድረክ ውስጥ የለም። የዚህ አባባሌ ስነ አመክኖአዊ ትርጉም ይገባችሁዋል?» ሲል እኔና ህወኒን በየተራ እያቃኘ ጠየቀን።

መልስ አልሰጠነውም። ተያይተን ዝም አልን። ቀጠለ አናሌ፣

«ይኸው ነው ወዳጆቼ። የሀየሎም ደብዳቤ መሳጭ ተረት ብቻ ነው - ልክ እንደ ቡርቃ ዝምታ። የኦሮሞ ህዝብ ገና ነፃነቱን ባለማግኘቱ፣ በስውር ቅኝ አገዛዝ ስር በመውደቁ በቀጣይ በራሱ መንገድ መታገሉን መቀጠል አለበት። የጆርጅ ኦርዌልን Animal Farm በገሀዱ አለም ለማየት መብቃቱ በእጅጉ ይደንቀኛል። ኦርዌል ነቢይ ነበር። እንድ ሌላ ሀቅ ደግሞ ልንገራችሁ፤ ወደፊት የኦሮሞ ህዝብ መራራ መስዋዕትነት ከፍሎ ነፃነቱን በጁ ማስገባቱ አያቀርም። በዚያን ጊዜ ግን የኦሮሞ ህዝብ ስሜት አደገኛ ነው የሚሆነው። ከባድ የበቀል ነበልባል ሊለኩስም ይችላል። ኢትዮጵያውያን ይህ እንዳያፈዛም የሚሹ ከሆነ ከወዲሁ ሊያስቡበት ይገባል። ያ ቀን ከመምጣቱ በፊት በሰላማዊ መንገድ ሙሉ መብቶቻችን ይከበሩልን ዘንድ እንሻለን።»

አናሌን ከመሰናበቱ በፊት አንዳንድ ጥቃቅን ጥያቄዎችን አቀረብኩለት፣

«ምዕዋ ለሁለት ቀናት ያህል ከህወኒ ጋር ባደረግሁት ቆይታ የእስት ገጠመኝ መፅገዝበያ ማስታወሻ ደብተርህን አውሳኝ አንብቤው ነበር። በጣም ማራኪ ነው ...» ስል ተንደረደርኩ። አያያገኸኩናም ቀጠልኩ፣

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ የሰፈሩት አንዳንድ መረጃዎች ላዘጋጀው ላሰብኩት መፅሀፍ ጠቃሚ መነሻ ሀሳብ ሊሰጡኝ

ስለሚችሉ እንድጠቀምበት ብትፈቅድልኝ?» የሚል ልመና ቢሰነ አቀረብኩ።

አናሌ ግን ጥያቄዬን ቀለል አድርጎ አየው፣ ትህሻውን በመስበቅና ከንፈሩን በመበልጠጥ መስማማቱን ገለፀልኝ። ኮመሰገን ብዙ ወደሌላ ጥያቄ ተሻገርኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ጂብሪል እና ጮማዬ ስለተባሉ ሰዎች አስፍረሀል። አሁን የት እንዳሉ ታውቃለህ?»

አናሌ ፊገግ አለ፣

«ጂብሪል አለ, ግሬይሳንስ ቫልድ ከምትባል የጀርመን ከተማ ነው ያለው። በኔ ጦስ አንድ አመት በመታሰሩ ይቅርታ ልጠይቀው ፍላጐት ነበረኝ። አልደረስኩበትም። ወያኔ አዲሳባ ሲገባ ከእስር መፈታቱንና በክረምቱ ወራት ወደ ጀርመን ለመሻገር መቻሉን ሰማሁ። የአስገራሚ ባህርይ ባለቤት ስለሆነው ጮማዬ ወሬ የሰማሁት ግን በቅርቡ እዚሁ አስመራ ላይ ነው። ጮማዬ እድለኛ ነው። በቦርነቱ ከሞት አምልጦ አዲሳባ ቂራ በተባለ ሰፈር ሲጋ ቤት ለመክፈት በቅቶአል» ብሎ በሳቅ ተንከተከተ። እኔም በሳቅ አጀብኩት። አናሌ ከጮማዬ ጋር ያደረጋቸውን ወጐች በማስታወሻ ደብተሩ ልቅም አድርጐ በማስፈሩ ይህን ልዩ ፍጥረት በቅርብ ለማወቅ ችዬ ነበር።

* * *

አናሌን ተሰናብቼ ወጣሁ።

ህወኒ ጥቂት መንገድ ልትሸኘኝ ፈቃደኛ ሆነች።

በመንገድ ላይ ታዲያ አናሌን አስመልክታ ጥቂት አወጋችኝ፣

«... አናሌ አስቸጋሪ ሰው ነው» ስትል ነበር የጀመረችው ... ደሞክራሲያዊና ኢኮኖሚያዊ መብቶች ያስ ኩበርና ኩራት ገደል ይግቡ የሚል ፊሊጥ አለው። የዚህ አባባል መንፈስ ከቶ አይገባኝም። እኛ ኦሮሞዎች ከኢትዮጵያውያን ጋር የተፈጠርን ኢትዮጵያውያን ነን። ያለፉት መንግስታት በደል አድርሰውብናል። ይህ ግልፅ ነው። ለዚያ በደል ማካካሻ የሚሆን የበቀል ጅራፍ ልናጮህ ግን ከቶ አይገባም። በፍፁም! በዚህ እምነቱ አናሌ አምርሮ ይወቅሰኛል። ኩስ እንጂ ህዝባዊ ታጋይ መሆን አትችይም ይለኛል። አናሌ

'ጥይት መጮህ የለበትም' ከሚለው አጀንዳ በፊት ስለ ክብርና ኩራት ያነሳል:: እኔ ግን ስለ ሰላም መዘመር እሻለሁ:: የህወሀት ሰዎችም ቢሆኑ አኖሌ በሚለው መልኩ ከቶ ሊታዩ አይችሉም:: በፍፁም! እኛ ኦሮሞዎች ሰላማዊውን መድረክ ተጠቅመን የስልጣን ባለቤትነታችንን ማረጋገጥ ከቻልን ማንም እጃችንን ጠምዝዞ አጐብዳጅ ሊያደርገን አይችልም:: በርግጥ ...» አለች ሀወኒ ትክዝ ብላ «... በርግጥ እነ ሰለሞን ዲሳሳ አሁንም ስልጣን ላይ ናቸው:: አልተወቀሱም፤ አልተከሰሱም:: ይልቁን እየተደላደሉ ነው:: በሙስና መዘፈቃቸው ይታወቃል:: ከልካይ ግን የላቸውም:: ይህ በእጅጉ ያሳስበኛል:: ለአብነት ሰለሞን ዲሳሳ ፊንፊኔ ሆቴል ላይ እጅ ከፍንጅ እንዲያዝ ሁኔታዎችን አመቻችቼ ነበር:: ሆኖም ከቀጠሮአችን ቀደም ብሎ ይህን መፈፀሜን ማወቅ ቻለ:: እንዴት? አልገባኝም:: ይልቁን በሙስና ስለመዘፈቁ በቂ መረጃ አለመገኘቱ ተገለፀልኝ:: ይህን መሰል ሁኔታዎች ተስፋ አስቆራጭ ናቸው:: 'ምናገባኝ?' እንድትል ያደርጉሀል:: 'ኢትዮጵያ የኔ ብቻ አይደለችም፤ የሚሊዮኖች ናት:: ምናንገበገበኝ? የግል ህይወቴን ብቻ ለምን አልመራም?' ብዬ ከራሴ ጋር የምሙዋገትበት ጊዜ ጥቂት አይደለም:: የቡርቃ ገበሬዎች ሲታሰቡኝ ደግሞ ልቤ ላይ የቁጣና የእልህ እሳት ይነዳል:: እኒያ ቅንና ምስኪን ገበሬዎች በኔን በአኖሌ ላይ የጣሉትን እምነትና ተስፋ ሳስብ ብቻዬን ተደብቄ በቁጭት ስቅስቅ ብዬ አለቅሳለሁ:: በዚያች ደቂቃ ታዲያ የአኖሌ የአመፅ መንፈስ ይጋባብኛል:: የኦሮሞ ህዝብ እንደ ደራሽ ወንዝ ከየጐጆው ወጥቶ አገር ምድሩን በቁጣ ያናውጥ ዘንድ እመኛለሁ:: ዳሩ ግን ይህ ሰሜቴ ዘላቂ አይደለም:: መልሼ መታገስና መታገል እንዳለብኝ ራሴን በራሴ እመክራለሁ ...ዳሩ ግን እነርሱ ስልጣን ላይ እያሉ የኦሮሞን ህዝብ የስልጣኑ ባለቤት ማድረግ ይቻላል? ለዚህ መልስ የለኝም:: በእጅጉም ያሳስበኛል ... ጐደሎ ነገሮች ይታዩኛል ... መፍትሄው ታዲያ ምንድነው? አኖሌ እንደሚለው ጠመንጃ ማንሳት? በፍፁም! በፍፁም! ከንግዲህ ሌሎች ንፁህ ኢትዮጵያውያን መሞት የለባቸውም:: በፍፁም ...»

ኰምቢሽታቶ ላይ በዝምታ እየተጉዋዝን ነው:: ሀወኒን ማዳመጥ አይሰለችም:: የሀወኒን ወግ መስማት በፀጥተኛ ገጠር ውስጥ ቀልብን መቆጣጠር የሚችል ዜማ እንደማዳመጥ ይቆጠራል:: ሀወኒ ቀጠለች፣

«... በኢትዮጵያችን ውስጥ እርቅ እንደሚያስፈልግ

ይሰማኛል:: ኦሮሚያም በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች እንድትመራ ምቹ ሁኔታዎች መፈጠር አለባቸው ብዬ አምናለሁ:: በመላው አለም የተበተኑ የኦሮሞ ልጆች ወደ ለምለሚቱ ኦሮሚያ እንዲመለሱ የተመቻቸ ሁኔታ ሊፈጠርላቸው ይገባል:: ከዚህ በሁዋላ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ወንድሞቻችን ጋር ተከባብረን መኖር እንችላለን:: እኔ ስለ ነፍጠኞች እያንጐራጐርኩ ጊዜ ማባከን አልሻም:: የነፍጠኛው ስርአት ሞቶ ተቀብሮአል:: አማሮች ንፁህ ወንድሞቻችንና እህቶቻችን ናቸው:: አማሮች ጠንካራ ሰራተኞች፣ ደግና ጀግኖች ናቸው:: አብረን ኖረናል:: ወደፊትም አብረን መኖር እንችላለን:: የኦሮሞ ህዝብ እንደ ጠላት የሚያየው ህዝብ የለውም::»

«ስማ ልንገርህ» ስትል ቀጠለች ሀወኒ ... «እኔ የታሪክ ሰው ነኝ:: የመጀመሪያ መፅሀፌን በአማርኛ የመፃፍ እቅድ ነው ያለኝ:: በኦሮምኛም እፅፋለሁ:: የተዋሀደ ስሜትና ስርአት ሊኖር እንደሚገባ አስባለሁ:: ለህዝቦች ጥቅም የሚውል አንድነት ይኖረን ዘንድ ቅን መሆን አለብን:: ስለጠመንጃ መርሳት መጀመር አለብን:: ዋቢሸበሌ አባይና ዳቡስ ወንዞች እየባከኑ ነው:: ወገኖቻቸውን እያገለገሉ አይደሉም:: ቅን መሪዎችና ብርቱ ሰራተኛ ህዝብ መፍጠር ይጠበቅብናል:: የኔ ራዕይ ይህን ይመስላል ...»

ባር ኢምፔሮ በረንዳ ላይ ተቀምጠን ቀጭን የአስመራ ሻይ አዘዝን:: ቀዝቀዝ ያለው የአስመራ የምሽት አየር ምቾትን ያጐናፅፋል:: ሀወኒ አጠገቤ አለች:: ከርስዋ ጐን መሆን አይጠገብም:: የበሰለ እንጆሪ የመሰሉ ከንፈሮችዋን ከፈት አድርጋ፤ በኒያ ቀልብ በሚነሱ አይኖችዋ ስታተኩር የምትዘምር ፅጌረዳ አበባ ነው የምትመስለው:: እናም በዚህ ስሜትና መንፈስ ወጋችንን ቀጠልን፣

«አኖሌ አስመራ ይቆያል?» ስል ጠየቅሁዋት::

«ወደ ሀገሩ መመለስ አለበት» አለች ሀወኒ በቁርጠኝነት «የቡርቃ ሰዎች ይጠብቁታል:: በርግጥ አኖሌ አሁን ቅዥት ላይ ነው:: ከኢህአዴግ ጋር ጦርነት ለመግጠም ሌትና ቀን እየሰራ ይገኛል:: ይህ እብደት ነው:: ከኢህአዴግ ጋር በጋራ መስራት እንደሚቻል ላሳምነው እየሞከርኩ ነው ያለሁት:: የትጥቅ ትግል የመጀመር ሀሳቡን አምርሬ እየተቃወምኩት ነው::»

«የተምታታ ስሜት ውስጥ መግባትሽ ግን አይካድም ...» አልኩዋት፤ እንደዋዛ::

ሀወኒ ትክዝ አለች::

«... ምን መሰለህ?» አለች ዘግየት ብላ «... እኔ ተስፋ አደርጋለሁ:: አልቸኩልም:: ለማመስገንም ሆነ ለመውቀስ አልቸኩልም:: ለመቃወምም ለመደገፍም አልቸኩልም:: እና ህልም አለኝ:: የኦሮሚያ ልጆች በአንድ የዋርካ ዛፍ ስር መሰባሰብ የሚችሉበት ዕለት ይናፍቀኛል:: ከዚያም ባሻገር ኢትዮጵያዊነት እንዲጠነክርና እንዲያብብ ከልብ እመኛለሁ:: ይህን ዕለት ዘወትር በተስፋ ነው የምጠብቀው:: ይህ ምኞቴ እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት እየሆነ ሲሄድ ሳይ ግን ልቤ ይደማል ...»

ባር ኢምፔሮን ለቀን በዝግታ እርምጃ በአስመራ የዘምባባ ጥላዎች ስር ተጉዋዝን::

«ሌላው ቁምነገር» አለች ሀወኒ አሻግራ እያስተዋለች «... ስለ ክብርና ኩራት ማሰብ ማቆም እንደሚገባን ይሰማኛል:: ለክብርና ኩራት ሲባል አንድ ጠብታ ደም እንኩዋ መፍሰስ የለበትም ብዬ በጥብቅ አምናለሁ:: ስማኝ ልንገርህ! ቢያንስ ከታሪክ መማር መቻል አለብን - ከጦርነት ታሪካችን:: AN ANCHOR OF A SHIP IS ALWAYS AT SEA. BUT NEVER LEARNS TO SWIM የሚል የፈረንጆች አባባል አለ:: እንደ ግዑዙ መልህቅ መሆን የለብንም:: ምንድነው ክብርና ኩራት? ምድር እንደሁ ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም:: ሚልዮኖችን እንደዋዛ ሸኝታለች:: እኔ እንደማምነው መፈጠራችን ትርጉም የሚኖረው ባለንበት ዘመን ለህዝባችን የሚጠቅም ጥቂት ቁምነገር መስራት ከቻልን ብቻ ነው:: ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ የሚሻ ትውልድ የለም ...»

ሀወኒን ተሰናበትኩዋት:: አስመራን ጭምር:: እና ወደ አዲሳባ የመልስ ጉዞ ጀመርኩ - አጭር የአየር ላይ ጉዞ::

* * *

እነሆ በአይሮፕላን መንገድ ላይ ነኝ ...

ስለ ሀወኒ እያሰብኩ ነው::

«ምድር ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም ... ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ

የሚሻ ትውልድ የለም ...»

የሀወኒ ይህ የመጨረሻ አባባል ከአእምሮዬ አልጠፋ አለ:: ደግሜ ደጋግሜ -- መልሼ መላልሼ አጠነጠንኩት:: አባባሉ አንድ ግጥም አስታወሰኝ:: አጭር ግጥም:: በአንድ ወቅት የአማራ ታጋዮች መሪ የነበረው ታምራት ላይኔ የቁዋጠራቸው ስንኞች፣

ሁሉም ያልፋል ...

ጉርፍም እንኩዋ ...

ዶፍ ዝናሙ ያጐረፈው::

ሄዶ ... ሄዶ -- ሄዶ ያልቃል ...

ፈሶ ... ፈሶ -- ፈሶ ይደርቃል::

ፀሀይቱም ... ፀሐይቱም እንኩዋ ...

ቀኑን ሞቃ ... ሞቃ ሞቃ ትበርዳለች!

መሬት ፊትዋን ስትነሳት ... ስትርቃት ትሸሻለች!

ይህንኑ እያዜምኩ አዲሳባ ገባሁ:: ማለዳ ነበር:: በመንጋት ላይ ያለ የሰንበት ማለዳ:: የምስራቅ ሰማይ ወለል ብሎ ታየኝ:: አያለሁ:: ይታየኛል:: የፀሀይቱ መውጫ ይታየኛል:: አስፈሪና ከባድ የተፈጥሮ የንጋት ቀለም ሰማዩን አጅጐርጉሮታል:: ጨፍጋጋ ማለዳ:: ተስፋ ቢስ ንጋት:: አዎን! ሰማዩ የአህያ ሆድ መስሎአል:: የወደል አህያ ሆድ ...

Brought to you by:
Ethiopian Bookstore
https://t.me/etbookstore